

6. 2.

Japan for 207.

11th week of year 2007
Japan 2007

ON

COMMUNION WITH GOD,

THE FATHER, SON, AND HOLY GHOST,

(EACH PERSON DISTINCTLY)

IN LOVE, GRACE, AND CONSOLATION :

OR,

THE SAINTS' FELLOWSHIP WITH FATHER, SON, AND
HOLY GHOST UNFOLDED.

BY JOHN OWEN, D.D.

TRANSLATED INTO GAELIC

BY ALEXANDER M'DOUGALL, TEACHER,

GLEN URQUHART.

WITH A PREFACE BY JOHN KENNEDY, D.D.,

DINGWALL.

EDINBURGH :

The Religious Tract and Book Society of Scotland.

1876.

LAURISTON CASTLE
LIBRARY ACCESSION

DR. KENNEDY'S PREFACE.

THIS book is the product of a past age. No living theologian could write it. We have men whose learning may compare with Owen's, because they have access to materials that were not at his hands ; but we have none who more thoroughly mastered, and more wisely use, the stores which are accessible. We have men, too, who are extensively acquainted with the various systems of theology, and have skill to unfold and defend the truth of the gospel. In Hodge we have a systematic divine than whom no age has produced a more accomplished. We also have some who apply themselves to the practical uses of Scripture doctrine ; but the most of them are attempting to build before they have laid the foundation. There are, besides, a few who attempt to describe the inner life of Christians, but who too often only succeed in showing their lack of discernment and skill. But in Owen we have the learned expositor, the systematic divine, the skilful analyst, and the wise

practical teacher. The works of such an author, in point of learning, fulness, discrimination, and practical wisdom, are quite unique. Among British theologians Owen is *facile princeps*.

An admirable work on "Communion with God" is now, for the first time, by means of this translation by Mr. M'Dougall, put within reach of those who understand Gaelic only. The translation is faithful, and in a dialect which will be generally understood throughout all the districts of the Highlands. All Gaelic readers should procure and study it. In the work they will find a profusion of Scripture truth brought to bear on the subject of communion with God. Owen gives neither what is confused nor what is superficial to his readers. He ever keeps in view the places, which, according to the scheme of redemption, pertain to the Persons of the Godhead in the great work of salvation. Directing attention to the relations in which the Father, Son, and Holy Ghost stand to those who are saved, he shows, in the light of Scripture, how each is to be apprehended and approached—what is the fitting response of faith and feeling to the truth regarding each of them—how believers, guided by the light of Scripture, are to commune with each divine Person, while dealing with the one true God.

It will be a sad sign of declension if such a book is not extensively read. Works, which go beneath the surface of spiritual things, are little prized by a generation in haste to be religious, while at the same time in haste to be rich. Men guided by the world, find no leisure except to acquire light views of even "the first principles of the oracles of God," and these they use as feathers with which to wing their profession that it may rise aloft, and with which to stuff the pillow on which their hearts indulge in a delusive sleep.

Highlanders, if you would retain what the best of your fathers enjoyed and commended, read and study with much prayer this precious book, now brought for the first time to your hands. There is much in it which only fathers in Christ can understand; but Christians of all grades may find in it what is suitable for their instruction and comfort; and to those who know not "the grace of God in truth," there is much that is fitted to expose the guilty folly of their ease and unbelief. That to all these this work may find access, and that the Spirit of God may apply its contents to their hearts, is the prayer of

JOHN KENNEDY.

AIR

COMH-CHOMUNN NAN NAOMH
RI DIA,

AN T-ATHAIR, AM MAC, AGUS AN SPIORAD NAOMH.

(GACH PEARSA FA LETH)

ANN AN GRADH, ANN AN GRAS, AGUS ANN
AN COMHFHURTACHD.

LE IAIN OMHAINN, D.D.

EADAR-THEANGAICHTE

LE ALASTAIR MACDHUGHAILL,

MAIGHSUR-SGOILE, GLEANN-URACHDAINN.

DUNEIDIN :

CLO-BHUAILTE DO'N CHOMUNN AIRSON CRAOBHSGAOILIDH
LEABHRAICHEAN DIADHAIDH AIR FEADH ALBA.

1876.

587 .

AIR COMH-CHOMUNN RI DIA.

—o—

EARRANN I.

CAIBIDEIL I.

Gu bheil comh-chomunn aig na naomhaibh ri Dia—1 Eoin i. 3 air a bheachdachadh chum na criche sin—Beagan mu nàdur comh-chomuinn gu coitcheinn.

ANN an Ceud Litir Eoin, caib. i., rann 3, tha an t-abstol a' toirt dearbh-chinntè dhoibh-san chum an do sgrìobh e gu bheil comh-chomunn nan creideach “ris an Athair, agus r'a Mhac Iosa Crìosd;” agus tha e' deanamh so ann an cainnt cho neoghnàthaichte as gu bheil i 'gùlan ùghdarrais mhionnan innte; o'm bheil an t-eadar-theangachadh sin againne, “Gu fìrinneach tha ar comunn-ne ris an Athair, agus r'a Mhac Iosa Crìosd.”

Do bhrìgh gu'n robh coslas agus inbhe fhaicsinneach nan naomh anns na làithibh sin gle dhìblidh agus tàireil, agus an cinn-iùil air am meas mar shalachar an t-saoghail so, agus mar anabas nan uile nithe, bha e fosgailte do mhòran chunnuilean o reusonachadh feòlmhor a bhi 'cuireadh mhuinntir eile a dh'ionnsuidh comuinn riu, agus comh-roinn a ghabhail anns na nithibh luachmhor a bha iad a' sealbhachadh: “Cìod a' bhuanachd a tha ann an *comunn* riu? Cìod a tha ann ach aghaidh a chur air àmhgharaibh, air maslaidhibh, air fanoidibh, agus air gach gnè uile?” Uime sin, a chum na h-eagalan feòlmhor so a bhacadh no a ghiùlan as an rathad, tha an t-abstol, ann an dian-chainnt, a' leigeadh ris dhoibh-san chum an do sgrìobh e gu'n robh an comunn a bha iad a' sealbhachadh da rìreadh ro urramach, ro ghlòrmhor, agus ion-mhlannaichte ann féin, agus—a thaobh *cuid* ris an robh e aca—gu'm bitheadh e air 'fhaotainn mar sin, cìod air bith ana-cothrom a bha 'na chomh-chuideachd ann am beachd nàdurra. Oir “gu fìrin-

neach," a deir e, "tha ar comunn-ne ris an Athair, agus r'a Mhae Iosa Criosd."

Air do'n abstol an ni so a chur 'an céill ann an cainnt cho dian agus cho soilleir, feudaidh sinne a leantuinn ann an dànachd le ar ràdh féin,—eadhon, "*Gu bheil aig naomhaibh Dhé comh-chomunn ris.*" Agus tha e 'na chomh-chomunn naomh agus spioradail, mar a bheir sinn fairear. Ni sinn 'fhosgladh suas agus a thoirt air aghaidh an déigh so cionnus a tha so air a labhairt ann an rathad eadar-dhealaichte a thaobh an Athar agus a' Mhic.

Cha-n'éil comh-chomunn aig duine sam bith a thaobh nàdur ri Dia, o theachd a steach a' pheacaidh do'n t-saoghal. Tha Dia 'na *sholus*, tha sinne 'nar *dorchadas*; agus ciod an comunn a tha aig solus ri dorchadas? Is *beatha* Dia, tha sinne *marbh*; is *gràdh* Dia, tha sinne 'nar *naimhdeas*; agus ciod an comh-chòrdadh a dh'fheudas a bhi eadaruinn? Cha-n'éil aig daoineibh anns a chor so aon chuid Criosd, no dòchas, no Dia anns an t-saoghal, Eph. ii. 12; "air dhoibh, a bhi 'nan coimhich do bheatha Dhé, thaobh an aineolais a tha annta," caib. iv. 18. A nis, cha-n fheud dithis imeachd le 'chéile, mar bi iad réidh, Amos iii. 3. Am feadh a tha Dia agus daoine cho fad so o 'chéile, cha-n'éil *imeachd le 'chéile* ann an comh-chaidreamh sam bith air an son. Rinn am peacadh a shamhuil sin de mhilleadh air ar ceud chòir ann an Dia, as nach d'fhagadh comas air bith againn annainn féin ar staid a leigheas. Agus mar a thug sinn air falbh gach comas pillidh uainn féin, mar sin cha d'fhoillsich Dia slighe air bith chum *dol a steach* d'a ionnsuidh; no gu'm bu chomasach do pheacaich air dhòigh sam bith a theachd 'am fagus da ann an sìth. Cha robh ni air bith a chruthaich Dia, no buadh air bith de a nàdur a dh'fhoillsich e, a b'urrainn an solus a's lugha a thoirt air a shamhuil sin de fhrithealadh.

Cha-n'éil foillseachadh gràis Dé agus tròcair a' mhaitheanais, ni a's e an t-aon dorus a dh'ionnsuidh a' chomh-chomuinn so, air 'earbsa ri neach air bith eile ach ris-san a mhain anns am bheil e taisgte suas,—ris-san a rinn an gràs agus an tròcair sin a chosnadh, troimh am bheil e air a fhrithealadh a mach, agus a tha 'ga fhoillseachadh o uhd an Athar. Uime sin cha-n'éil an comh-chomunn so ri Dia air 'iomradh ann an cainnt chomh-araichte anns an t-Sean-tiomnadh. Tha an ni féin air 'fhao-tainn ann; ach is ann anns an t-soisgeul a tha a sholus glan a' dealradh, agus dànachd a' chreidimh ann air 'fhoillseachadh

tre'n Spiorad air a fhrithealadh ann. Tha an t-saorsa so againn tre'n Spiorad sin, 2 Cor. iii. 17, 18. B'e Abraham *caraid* Dhé, Isa. xli. 8; bha Daibhidh 'na dhuine a réir a *chridhe féin*, *dh'imich* Enoch maille ri Dia, Gen. v. 22, bha iad so uile a' sealbhachadh a' chomh-chomuinn so ann féin; gidheadh cha robh fathast an t-slighe chum an ionaid a bu ro naoimhe air a foillseachadh, am feadh 's a bha an ceud phàilliuin fathast 'na sheasamh, Eabh. ix. 8. Ged a bha comh-chomunn aca ri Dia, gidheadh cha robh dànachd agus muinghin aca ann. Tha so a' leantuinn mar thoradh air dol a steach ar n-Ard-shagairt a dh'ionusuidh an ionaid a bu ro naoimhe, Eabh. iv. 16, x. 19. Bha mar an ceudna am folach a' fantuinn orra, ionnus nach robh làn shaorsa aca ann an teachd dlùth do Dhia, 2 Cor. iii. 15, 16. Ach a nis ann an Crìosd tha dànachd agus slighe air am frithealadh dhuinn chum dol a steach ann am muinghin do Dhia, Eph. iii. 12: ni air nach robh eòlas aig na naomhaibh o shean. Is ann a mhair ann an Crìosd, ma seadh, a tha bith agus làn fhoillseachadh na fagusachd so do Dhia air am faotainn. Rinn esan slighe nuadh agus bheò a choisrigeadh dhuinn "tre'n roinn-bhrat, sin r'a ràdh, tre 'fheòil féin," Eabh. x. 20, air do'n t-sean slighe a bhi air a dùnadh suas; agus "trid-san tha araon slighe againn gu dol a steach tre aon Spiorad chum an Athar," Eph. ii. 18. Agus a rìs, "Tha sibhse a bha roimh so fad o làimh, air bbur toirt am fagus tre fhuil Chrìosd, oir is esan ar sìth-ne," rainn 13, 14. Air stéidh so ar comh-chomuinn ri Dia bheir sinn an tuilleadh fainear 'an déigh so. Air an stéidh nuaidh so, ma seadh, air an t-slighe nuaidh agus bheò so, tha peacaich air an gabhail a steach a dh'ionnsuidh comh-chomuinn ri Dia. Agus gu cinnteach is frithealadh iongantach sin, gu'm bitheadh aig peacaich comh-chomunn ris an Dia sin a tha neo-chrìochnach naomh. Gu bhi labhairt beagan nime ann an rathad coitchionn:—Tha comh-chomunn ag amharc ri *nithibh* fa leth no ri *pearsaibh* fa leth. Far am bheil coimh-sheilbh aig muinntir ann an ni air bith, bith-eadh an ni sin maith no olc, bitheadh e 'na dhleasannas no 'na thoil-inntinn, bitheadh e anns an aon nàdur no anns na h-aon ghnìomharaibh,—iadsan a tha 'seasamh anns an dàimh so d'a chéile, tha iad ann an comunn a chéile. Tha comh-roinn choitchionn anns an aon nàdur a' toirt comh-chomuinn do na h-uile dhaoibh anns an nàdur sin. A thaobh an taghaidh tha an t-abstol ag ràdh, Eabh. ii. 14, "Mheud 's gu bheil aig a chloinn comh-ròinn a dh'fheòil agus a dh'fhuil,"—is e sin,

bha comunn aca anns an aon nàdur ris a' chuid eil de'n chinne-dhaoine; agus uime sin thàinig Criosd a steach anns a' chomunn cheudna: "Ghabh esan mar an ceudna roinn diubh sin." Tha comh-chomunn ann mar an ceudna a thaobh *coir* no *suidheachaidh*, bitheadh e maith no ole; agus sin aon chuid ann an nithibh spioradail, anns an *taobh a stigh*, mar a tha comh-chomunn nan naomh gach aon r'a chéile, no a thaobh nithe eile, o'n *taobh a muigh*. Bha e mar sin maille ri Criosd agus an dà ghaduiche a thaobh an aoin choir o'n taobh a muigh. Bha iad fo dhiteadh ceudna a' cheusaidh, Lucas xxiii. 40, "nan companaich an aoin àmhghair." Bha comh-chomunn aca a thaobh a choir àmhgharaich sin chum an do dhàiteadh iad; agus ghuidh aon diubh compairt 'fhaotainn anns an staid bheannaichte sin chum an robh ar Slànuihear air ball gu dhol a steach, ni mar an ceudna a thugadh dha. Tha comh-chomunn ann mar an ceudna ann an gnìomharaibh, co ac a tha iad *maith no ole*. Annta sin a tha *maith*, tha comh-chomunn aig na naomhaibh ann an coimhlionadh aoraidh naoimhe Dhé, a rèir suidheachaidh an t-soisgeil, Philip. i. 5; ni, a thaobh gnè coitcheinn a' chomh-chomuinn so, anns an robh Daibhidh a' deanamh mòir ghàirdeachais, Salm. xlii. 4. Annta sin a tha *ole*, bha Simeon agus Lébbi 'nam bràithribh, Gen. xlix. 5. Bha comh-chomunn aca anns an aon ghnìomh an-ìochdmhoir dioghaltais agus mortaidh. A nis, cha-n'eil ar comh-chomunn-ne ri Dia a' coimh-sheasamh ann an aon air bith dhiubh so; agus a thaobh cuid dhiubh, tha e gu h-ìomlan an *taobh a muigh* dhiubh. Cha-n urrainn e bhi 'na chomh-chomunn nàdurra; feumaidh e bhi *saor* agus comh-aontachail. Cha-n urrainn e bhi 'na chomh-chomunn coir agus suidheachaidh, ach 'na chomh-chomunn ann an gnìomharaibh. Cha-n urrainn e bhi anns na h-aon ghnìomharaibh eadar dhithis a thaobh an treas neach, ach 'na chomh-thabhairt le aon neach do neach eile. Bha feallsanach mòr nan Cinneach a' meas gu'n robh nàdur Dhé agus nàdur dhaoine cho neo-chriochnach am fad air falbh o 'chéile 's nach bu chomasach comh-chàirdeas a bhi eatorra. B'urrainn e a mheasrachadh gu feudadh eadar-dhealachadh iubhe a bhi eadar dhithis ann an comh-chàirdeas, ged nach b' urrainn e crìochan an eadar-dhealachaidh a chomharachadh; ach 'na bhreithneachadh-sa cha d' fhadadh àite sam bith eadar Dia agus daoineibh air a shon. Tha neach eile dhiubh, gun amharus, a tha 'g ràdh gu bheil comh-chàirdeas sònruichte eadar Dia agus daoineibh, ach cha b' urrainn e a lorgachadh ni

b'airde na comunn coitchionn an fhreasdail. Bha cuid eile a ràinig air cainnt nì's ro àirde na sin m'a thimchioll; gidheadh nach robh idir a' tuigsinn ciod mu'n robh iad a' labhairt. Tha an t-còlas so folaichte ann an Crìosd, mar a bheir sinn fairear an déigh so. Tha e ro iongantach air son nàduir, mar a tha e peacach agus truaille. Cha treòraich nàdur nì's àirde na uamhunn agus eagalan a' bhàis roimh ghnàis Dé. Ach a ta againne stéidh nuadh comb-chomuinn ris, agus foillseachadh nuadh dheth, mar a dh'ainmich sinn.

A nis tha comb-chomunn a' coimh-sheasamh ann a bhi 'comh-roinn d'a chéile na nithe maith sin anns am bheil tlachd na muinntir sin a tha anns a' chomunn; agus sin air stéidh aonaidh sònruicht' a tha eatorra. Bha e mar sin a thaobh Ionatain agus Dhaibhidh; bhia an anaman a' dlùthachadh r'a chéile ann an *gràdh*, 1 Sam. xx. 17. Bha aonadh a' ghràidh eatorra; agus 'an sin bha iad a' comh-roinn d'a chéile gach toradh gràidh a bha en t-aonadh sin a' giùlan. Ann an nithibh spioradail tha so nì's ro bharraichte: iadsan a tha 'mealtuinn a' chomh-chomuinn so tha an t-aonadh a's ro oirdheire aca mar a stéidh; agus tha toraidhean an aonaidh sin, a tha iad a' comh-roinn d'a chéile, a' toirt barrachd ann an luachmhoireachd agus an inbheachd.

A thaobh an aonaidh sin a's e stéidh a' chomh-chomuinn sin gu léir a tha againn ri Dia, labhair sinn air a cheana gu farsuinn ann an àite eile, agus cha-n'eil tuilleadh againn a chuireas sinn ris.

Tha an comb-chomunn sin, ma seadh, a tha againn ri Dia a' coimh-sheasamh anns gu bheil Dia '*ga thoirt féin seachad dhuinne*, agus sinne '*gar toirt féin seachad do Dhia*, anns gach nì a tha e 'g àithne dhuinn, agus a gabhail uaithne, agus sin a' sruthadh o'n aonadh a tha againn ris ann an Iosa Crìosd. Agus tha e dà-fhillte:—1. Tha e *iomlan agus foirfe*, ann an làn mhealtuinn a ghlòire, agus ann a bhi 'gar toirt féin seachad gu h-iomlan da, agus a' foiseachadh ann mar ar n-àrd chrìch; air an cuirear sinn ann an seilbh an uair a ch'è sinn e mar a ta e; —agus, 2. Tha e *tòiseachail agus mì-iomlan*, ann an ceud thoiraidhibh sin na h-iomlaineachd a tha againn ann an so ann an staid gràis; an seadh sin a bhain anns an dean sinn a thoirt fairear.

Is ann mu'n chomh-chomunn ro naomh agus spioradail sin, ma seadh, ann an tabhairt agus ann an gabhail, a tha cadar Dia agus na naomhaibh, am feadh a tha iad ag imeachd maille r'a

chéile ann an coimhcheangal sìthe, a dhaingnicheadh ann am fuil Iosa, a tha sinn gu bhì labhairt. Agus so nì sinn, ma cheadaicheas Dia ; aig an àm cheudna ag aslachadh Dhé agus Athar ar Tighearna agus ar Slànuighir Iosa Crìosd, neach, a réir saoihbheis a ghràis, a rinn ar pilleadh o staid naimhdeis a dh' ionnsuidh staid comh-chomuinn ris féin, chum gu'n deònaicheadh e gu'm bitheadh aige-san a tha 'sgriobhadh, agus aca-san a dh'fheudas a bhì 'leughadh bhriathran a thròcair, a leithid de bhlas air a mhìllseachd agus air 'oir dheirceas ann, as gu'm bì iad air am brosnachadh a dh'ionnsuidh an tuillidh dian-thograidh an déigh iomlaineachd a shlàinte, agus comh-chomuinn sìorruidh maille ris ann an glòir.

CAIBIDEIL II.

Gu bheil comh-chomuinn eadar-dhealaichte aig na naomhaibh ris an Athair, ris a' Mhac, agus ris an Spiorad Naomh—I Eoin v. 7. air 'fhosgladh chum na crìche sin ; mar an ceudna I Cor. xii. 4-6, Eph. ii. 18—An t-Athair agus am Mac air an ainmeachadh cuideachd auns a' chomuinn so; an t-Athair air 'ainmeachadh 'na aonar, am Mac mar an ceudna, agus an Spiorad Naomh air leth—Gu bheil sùil nan naomh ris gach pearsa fa leth ann an aoradh Dhé air a nochdadh—Creidimh auns an Athair, I Eoin v. 9, 10 ; agus gràdh dha, I Eoin ii. 15, Mal. i. 6—Mar sinn ann an ùrnuigh agus moladh—Mar sin mar an ceudna a thaobh a' Mhic, Eoin xiv. 1—Air ar comh-chomuinn ris an Spiorad Naomh—An fhirinn so air a daingneachadh.

Thug sinn fainear anns a' cheud chaibideil gu bheil comh-chomuinn aig na naomhaibh ri Dia, agus mar an ceudna nàdur comh-chomuinn gu coitchionn. Bheir sinn anns an ath àite fainear an dòigh anns am bheil an comh-chomuinn so a' faotainn cleachdaidh, agus cìod anns am bheil e a' coimh-sheasamh. Mu thimcheòll an *dòigh*, agus a thaobh phearsachan fa leth na Diadhachd ris am bheil an comh-chomuinn so aca, tha e aon chuid *eadar-dhealaichte* agus sònruichte, no tha e air 'fhaotainn agus air a chleachdadh d'an taobh maraon. Nochdaidh sinn, air tùs, gu bheil comh-chomuinn eadar-dhealaichte aig na naomhaibh ris an Athair, agus ris a' Mhac, agus ris an Spiorad Naomh—is e sin, eadar-dhealaichte ris an Athair, eadar-dhealaichte ris a' Mhac, agus eadar-dhealaichte ris an Spiorad Naomh,—agus mar an ceudna cìod anns am bheil an comh-chomuinn eadar-dhea-

laichte so a' coimh-sheasamh a tha gu sònruichte air a chur as leth gach pearsa fa leth.

Ann an 1 Eoin v. 7, tha an t-abstol ag innseadh dhuinn gu bheil "Triuir a tha 'deanamh fianuis air nèamh, an t-Athair, am Focal, agus an Spiorad Naomh." Tha iad air nèamh, agus tha iad a' deanamh fianuis dhuinne. Agus ciod mu'm bheil iad a' deanamh finuis? Eadhon mu Chrìosd mar am Mac, agus mu shlàinte nan creideach 'na fhuil. Oir is ann mu thoirt air aghaidh na slàinte sin tre fhuil agus uisge, fireanachadh agus naomhachadh, a tha an t-abstol a' labhairt anns an àite sin. A nis, cionnus a tha iad a' deanamh fianuis uime? eadhon mar thriuir, mar thriuir fhianuisibh eadar-dhealaichte. 'Nuair a tha Dia a' deanamh fianuis a thaobh ar slàinte, tha e gun teagamh mar fhiachaibh oirne gabhail ris an fhianuis sin. Agus tha e mar fhiachaibh oirne gabhail rithe anns an dearbh dbòigh anns am bheil i air a deanamh. A nis tha so deanta gu h-eadar-dhealaichte. Tha an t-Athair a' deanamh fianuis, tha am Mac a' deanamh fianuis, agus tha an Spiorad Naomh a' deanamh fianuis; oir is triuir fhianuisèan eadar-dhealaichte iad. Mar sin, ma seadh, tha e mar fhiachaibh oirne gabhail ris gach fianuis air leth: agus ann a bhi 'deanamh sin tha comh-chomunn againn ris gach pearsa fa leth; oir tha earrann mhòr de ar comh-chomunn ri Dia a' coimh-sheasamh, air a thaobh-san, ann an *deanamh* fianuis, agus, air ar taobh-ne ann an *gabhail ris* an fhianuis sin. Bheir sinn fainear an dèigh so ciod anns am bheil fianuisèachadh eadar-dhealaichte gach pearsa fa leth a' coimh-sheasamh.

Ann an 1 Cor. xii. 4-6, tha an t-abstol, ann a bhi labhairt mu chomh-roinn thiodhlacan agus ghràsan ris na naomhaibh, 'gan cur as leth gach pearsa fa leth, mar an tobar o'm bheil iad air an frithealadh a mach dhoibh. "Tha eadar-dhealachadh thiodhlacan ann, ach cha-n'eil ach aon *Spiorad* ann,"—"an t-aon Spiorad ceudna sin," is e sin, an Spiorad Naomh, rann 11. "Tha eadar-dhealachadh frithealaidh ann, gidheadh cha-n'eil ach aon *Tighearn* ann," an t-aon Tighearn Iosa, rann 5. "Agus tha eadar-dhealachadh oibreachaidh ann, ach an t-aon *Dia*," eadhon an t-Athair, Eph. iv. 6. Mar so tha thiodhlacan agus gràsan air am buileachadh, agus mar so tha iad air an gabhail.

Agus cha-n e mhain gu bheil an t-eadar-dhealachadh so air a choimhead ann an *sruthadh a mach* nan uile ghràs o Dhia, agus ann am *frithealaidhean* an Spioraid Naomh oirne, ach mar an

ceudna ann ar n-nìle tharruing dlùth do Dhà. “Oir tre Chrìosd tha araon slighe againn gu dol a steach tre aon Spiorad chum an Athar,” Eph. ii. 18. *An dol a steach* sin a tha againn a dh’ ionnsuidh Dhé, anns am bheil comh-chomunn againn ris, tha e “tre Chrìosd,” “anns an Spiorad,” agus “a chum an Athar;”—tha na pearsachan air am beachdachadh ann an so ag oibreachadh gu h-eadar-dhealaichte ann an coimhionadh uile chomhairlean toil’ Dé air am foillseachadh anns an t-soisgeul.

Tha e fìor nach ’eil iomradh sònruichte air a dheanamh air uairibh ach a mhain air an Athair agus air a’ Mhac, 1 Eoin i. 3. “Tha ar comunn-ne ris an Athair, agus r’a Mhac Iosa Chrìosd.” Am focal “agus” ann an so tha e ’g eadar-dhealachadh, agus mar an ceudna ag aonadh. A ris, Eoin xiv. 23, “Ma ghràdhaicheas neach mise, coimhididh e m’ fhocal : agus gràdhaichidh m’ Athair esan, agus thig sinn d’a ionnsuidh, agus ni sinn còmhnuidh maille ris.” Is ann anns a’ chomh-chomunn so a tha an t-Athair agus am Mac a’ deanamh còmhnuidh maille ris an anam.

Air uairibh tha am Mac a mhain air ’ainmeachadh a thaobh an ni so. 1 Cor. i. 9, “Tha Dia fìrinneach, leis an do ghairmeadh sibh chum comh-chomuinn a Mhac Iosa Chrìosd ar Tighearn.” Agus, mar an ceudna, Taisb. iii. 20, “Ma dh’ éisdeas neach sam bith ri m’ ghuth, agus gu’n fosgail e’n dorus, thig mi a steach d’a ionnsuidh, agus gabhaidh mi mo shuipeir maille ris, agus esan maille rium-sa;”—air an labhair sinn an déigh so.

Ann an àitibh eile, tha an Spiorad a mhain air ’ainmeachadh. 2 Cor. xiii. 14, “Gràs an Tighearna Iosa Chrìosd, agus gràdh Dhé, agus comh-chomunn an Spioraid Naomh gu’n robh maille ribh uile.” Tha comh-chomunn eadar-dhealaichte so nan naomh, ma seadh, ris an Athair, ris a’ Mhac, agus ris an Spiorad Naomh, gle shoilleir anns na Sgrìobtuiribh; gidheadh feudar an tuilleadh dearbhadh a dheanamh air. A mhain gu feum sinn an rabhadh so a thoirt seachad roimh làimh:—cìod air bith a bhitheas air a thagradh ann an daingneachadh an teagaisg so, bithidh e deanta ann an coimh-cheangal ris a’ mhìneachadh sin a tha air a dheanamh ann an toiseach a’ chaibideil a leanas.

Is iad na meadhonan, ma seadh, air taobh nan naomh, trid am bheil iad a’ sealbhachadh comh-chomuinn ri Dia ann an Chrìosd, uile chleachdaidhean naomh agus spioradail an anaman anns na gràsaibh sin, agus tre na slighibh sin, anns am bheil araon aoradh modhannail agus suidhichte Dhé a’ coimh-sheasamh. Is iad creidimh, gràdh, muinghin, aoibhneas, agus an leithide sin, aoradh nàdurra no aoradh modhannail Dhé

tre'm bheil comh-chomunn aca-san ris anns am bheil na gràsan sin. A nis, tha iad so air an cleachdadh air Dia aon chuid *gu neo-mheadhonach*, as eugmhais ceangail sònruichte ri meadhonaibh faicsinneach air bith o'n taobh a muigh; air neo tha iad air an tarruing a mach a dh' ionnsuidh cleachdaidh faicsinnich tre mheadhonaibh na h-ùrnuigh agus a' mholaidh, a réir an riaghailte sin a shuidhich e féin. A nis, tha na Sgriobtuirean a' deanamh soilleir gu bheil sùil aig na naomhaibh ris gach pearsa fa leth, araon ann an cleachdadh modhannail, folaichte, nan gràs sin, agus mar an ceudna mar a tha iad air an giùlan a mach tre mheadhonaibh faicsinneach aoraidh Dhé: chum an tuilleadh soluis a chur air, bheir sinn seachad eisempleirean eadar-dhealaichte a thaobh gach pearsa fa leth:—

I. A thaobh an ATHAR. Tha creidimh, agus gràdh, agus ùmhlachd, air an cleachdadh a'rsan leis na naomhaibh air mhodh sònruichte agus eadar-dhealaichte; agus tha esan air dhòigh àraidh air fhoillseachadh anns na slighibh sin mar neach a tha 'ga chleachdadh féin ann an rathad sònruichte d'an taobh-san: ni a tha ro fhreagarrach gu bhì 'gan tarruing a mach agus 'gam brosnachadh suas ann an cleachdadh nan gràsan sin. Tha e 'deanamh fianuis mu thimchioll a Mhic, 1 Eoin v. 9, "Is i so fianuis Dé, a thug e mu thimchioll a Mhic." A nis, ann an deanamh na fianuis is cuspair creidimh e. 'Nuair a tha e 'deanamh fianuis—ni a tha e 'deanamh mar an t-Athair, do bhrìgh gu bheil e deanta leis mu'n Mhac—tha e mar fhìachaibh oirne gabhail ris anns an fhianuis sin tre chreidimh. Agus tha so air a chur 'an céill, rann 10, "An tì a chreideas ann am Mac Dhé, tha an fhianuis aige ann féin." Is e a tha air a chiallachadh ann an so le bhì creidsinn ann am Mac Dhé, a bhì 'gabhail ris an Tighearn Iosa Crìosd mar am Mac, am Mac a thugadh dhuinne, Isa. ix. 6, airson uile chrìochan gràidh an Athar, air teistean fianuis an Athar; agus uime sin, ann an deanamh so, tha creidimh air a chleachdadh gu neo-mheadhonach air pearsa an Athar. Tha so féin againn anns na briathraibh a leanas, "An tì nach creid Dia"—is e sin, an t-Athair, a tha deanamh fianuis mu thimchioll a' Mhic—"rinn e breugaire dheth." "Tha sibh a'c reidsinn ann an Dia," deir ar Slànuighear, Eoin xiv. 1; is e sin, anns an Athair, mar an t-Athair, oir tha e air ball ag ràdh, "Creidibh annam-sa mar an ceudna." Cha-n'eil Dia, mar am *prìomh Fhìrinn*, neach gur e 'ùghdarras am bunait air am bheil gach creidimh diadhaidh air a stéidheachadh, agus air am bheil a chleachdadh gu léir a'

crìochnachadh, ri bhi air a bheachdachadh *gu pearsanta*, mar gu'm bitheadh pearsa eadar-dhealaichte air bith air a chiallachadh, ach *a réir a bhith*, a' filleadh suas nàduir na Diadhachd gu h-iomlan; ni a's e prìomh chuspair a' chreidimh. Ach anns an àite so, is e teistean agus ùghdarras an Athar mar an t-Athair air am bheil sinn a' labhairt, teistean agus ùghdarras anns am bheil an creidimh a' foiseachadh gu h-eadar-dhealaichte air an Athair; oir mar bitheadh e mar sin, cha b' urrainn am Mac a' chainnt sin a chleachdadh, "Creidibh *anuamsa* mar an ceudna."

Tha an ni ceudna air a ràdh mu ghràdh. I Eoin i. 15, "Ma ghràdhaicheas neach air bith an saoghal, cha-n'eil gràdh an Athar ann;" is e sin, an gràdh a tha againn dha-san, cha-n e an gràdh a thug esan duinne. Tha an t-Athair ann an so air a chur mar chuspair ar gràidh mu choinneamh an t-saoghail, a tha 'glacadh ar n-aighe; tha e air 'ainmeachadh mar chuspair, cha-n ann mar ùghdair a' ghràidh a tha ann an so. Agus is e an gràdh so dha mar Athair de'm bheil e gairm an "onoir" sin a bhuineas da, Mal. i. 6.

Os barr: is e an t-Athair air mhodh sònruichte cuspair nan gràsan so ann an cleachdadh na h-ùrnuigh agus a' mholaidh, agus mar an ceudna mar a tha iad air an giùlan a mach ann an aoradh suidhichte Dhé. "Ma ghairmeas sibh air an Athair," I Phead. i. 17. "Air an aobhar so tha mi a' lùbadh mo ghluine do Athair ar Tighearna Iosa Criosd, air an ainmichear an teaghlach uile air nèamh agus air talamh," Eph. iii. 14, 15. Tha lùbadh na glùine a' filleadh ann an t-iomlain de aoradh Dhé, araon sin a tha modhannail, anns an ùmhlachd choitchionn a tha e 'g iarraidh, agus mar an ceudna, na meadhonan sònruichte anns am bheil an ùmhlachd sin air a coimhlionadh a réir a shuidheachaidh féin; "Dhomhsa," deir an Tighearna, "lùbaidh gach glùin, mionnaichidh gach teangadh," Isa. xlv. 23; agus ann an rainn 24, 25, tha e 'g ràdh gu bheil sin a' coimh-sheasamh ann e bhi air aideachadh leò mar am "fireantachd agus an neart." Seadh, tha lùbadh so na glùine gle choltach a' filleadh ann air uairibh ceannsachd riaghailteich a' chruthachaidh uile fo àrd-naehdaranachd Dhé, Philip. ii. 10. Ach anns an àite so cha-n'eil an t-abstol a' cleachdadh an fhocail ann an seadh cho coitchionn, oir is cainnt shamhlachail i, air a togail o'n t-suidheachadh chorporra anns an gnàth do dhleasannas na h-ùrnuigh a bhi air a choimhlionadh. Ann an Eph. iii. 16, 17, tha an t-abstol a' cur an céill ni's farsuinne ciod a bha air 'inntinn ann an lùbadh so na glùine do Dhia.

Tha oibreachadh Spioraid nan gràs, ma seadh, anns an dleasannas sin, a' treòrachadh gu h-eadar-dhealaichte chum an Athar, mar an t-Athair, mar thobar na Diadhaidh, agus tobar nan uile bheannaichdan sin a tha 'chòmhnuidh ann an Crìosd, —mar Athair ar Tighearna Iosa Crìosd. Agus, uime sin, tha an t-abstol ceudna ann an àite eile gu soilleir ag ainmeachadh an Athar agus a' Mhic *marion*, agus mar an ceudna *gu h-eadar-dhealaichte*, ann an cur suas athchuingean, 1 Tess. iii. 11, “Gu'n deanadh Dia féin, eadhon ar n-Athair, agus ar Tighearn Iosa Crìosd ar slighe-ne a threòrachadh do 'ur n-ionnsuidh-sa.” Gheibh sibh an ni ceudna a thaobh dleasannais a' bhuidheachais, Eph. i. 3, 4, “Beannaichte gu robh Dia, eadhon Athair ar Tighearna Iosa Crìosd.” Tha mòran àitean eile anns am bheil na dleasannasan iomadach eile sin air an ainmeachadh a tha 'deanamh suas an iomlain de'n aoradh dhiadhaidh sin anns am bheil comh-chomunn aig na naombaibh ri Dia, agus a tha air an cleachdadh gu h-eadar-dhealaichte air pearsa an Athar, agus nach urrainn a bhì air an cleachdadh air neach sam bith eile ach Dia a mhain as eugmhais iodhal-aoraidh,—gidheadh nach dean sinn a thogail aig an àm so.

2. Tha na gràsan so mar an ceudna air an cleachdadh gu h-eadar-dhealaichte air pearsa a' Mhic. Eoin xiv. 1, “Tha sibh a' creidsinn ann an Dia,” a deir Crìosd, “creidibh annam-sa mar an ceudna;”—“Creidibh annam, cleachdaibh creidimh gu h-eadar-dhealaichte orm; an dearbh chreidimh diadhaidh, nèamhaidh sin leis am bheil sibh a' creidsinn ann an Dia, eadhon an t-Athair.” Tha creidimh air a chleachdadh air Crìosd, ma seadh, gur Mac Dhé e, Slànnighear an t-saoghail. Agus b'e dearmad an ni so féin a tharruing a mach bagradh an Tighearna an aghaidh nam Phairiseach, Eoin viii. 24, “Mar creid sibh gur mise e, gheibh sibh bàs ann bhur peacaidh.” Anns an t-seadh so, cha-n e am Mac cuspair neo-mheadhonach a' chreidimh, do bhrìgh gur ann a tha e 'dùnadh a steach ri teistean an Athar nu thimchioll Chrìosd mar am Mac. Gidheadh tha creidimh air a chleachdadh air a' Mhac mar an ceudna, mar ann an 1 Eoin v. 13, “Creidsinn ann an aium Mhic Dhé;” mar sin mar an ceudna Eoin ix. 36;—seadh, tha cleachdadh creidimh, dòchais, agus muinghin gu h-eadar-dhealaichte air an Tighearn Iosa Crìosd Mac Dhé, mar Mhac Dhé,” anabarrach tric air 'àithne dhuinn, Eoin iii. 16, “Ghràdhaich Dia,” is e sin, an t-Athair, “an saoghal, . . . chum as ge b'e neach a chreideas ann,” is e sin, anns a' Mhac, “nach sgriosar e.” Tha creidimh

air a chleachdadh air a' Mhac a chuireadh leis an Athair. "An ti a chreideas ann, cha dìtear e," rann 18. "An ti a chreideas anns a' Mhac, tha a' bheatha mhaireannach aige," rann 36. "Is i so obair Dhé, gu'n creid sibh anns an ti a chuir e uaith," Eoin vi. 29, 40. Tha stéidh an iomlain air a leagadh ann an Eoin v. 23, "Chum gu'n tugadh na h-uile dhaoine urram do'n Mhac, amhuil mar a tha iad a' toirt urrainn do'n Athair. An ti nach 'eil a' toirt urrainn do'n Mhac, cha-n'eil e 'toirt urrainn do'n Athair a chuir uaith e." Ach a thaobh urrainn agus aoraidh so a' Mhic labhair sinn uime gu farsuinn ann an àite eile; uime sin cha dean sinn a thoirt fainear gu coitcheionn a ris. A thaobh gràis a' *ghràidh*, cha-n ainmich sinn ach a mhain bean-nachadh naomh sin an abstoil, Eph. vi. 24, "Gu robh gràs maille riusan uile a tha 'gràdhachadh ar Tighearna Iosa Crìosl ann an tréibhdhìreas,"—is e sin, le gràdh diadhaidh, gràdh an aoraidh dhiadhaidh; an ni sin a mhain a's e gràdh neo-thruaillte an Tighearna Iosa.

A thuilleadh air so: tha e anabarrach soilleir gu bheil gràsan a' chreidimh, an dòchais, agus a' ghràidh, air mhodh sònruichte fàachnaichte o na naomhaibh, agus air an cleachdadh leò, air pears' a' Mhic air leth, mar a chi sinn anns an laoidh-mholaidh naomh sin, Taisb. i. 5, 6, "Dhasan a ghràdhaich sinn, agus a dh' ionnlaid sinn o ar peacaidhibh 'na fhuil féin, agus a rinn rìghrean dhinn agus sagartan do Dhia agus d' a Athair-san; dha-san gu robh glòir agus cumhachd gu saoghal nan saoghal. Amen." Ni a tha air 'fhoillseachadh ann an glòir ni's robh bharraichte fathast, caib. v. 8, "Thuit na ceithir bèò-chreutairean, agus na ceithir seanairean fichead sìos 'an làthair an Uain, agus aig gach aon diubh clarsaichean agus tùis-shoithichean òir làn de nithibh deadh-fhàile, nithe a's iad ùrnuighean nan naomh:" agus mar an ceudna, rann 13, 14, "Agus chuala mi gach uile chreutair a tha air nèamh, agus air an talamh, agus fo'n talamh, agus a tha air a' chuan, agus na h-uile ni a tha annta, ag ràdh, Moladh, agus urram, agus glòir, agus cumhachd, gu robh dhasan a tha 'na shuidhe air an rìgh-chaithir, agus do'n Uan gu saoghal nan saoghal." Tha an t-Athair agus am Mac—esan a tha 'na shuidhe air an rìgh-chaithir agus an t-Uan—air an cumail a mach maraon, gidheadh gu h-eadar-dhealaichte, mar chuspair gach aoradh agus urram diadhaidh gu saoghal nan saoghal. Agus uime sin, shocraich Stephen anns an aslachadh dheireannaich naomh sin, a chreidimh agus a dhòchas gu h-eadar-dhealaichte air pears' a' Mhic, Gnìomh. vii. 59, 60, "A Thig-

hearn Iosa, glac mo spiorad ;” agus, “ A Thighearn, na cuir am peacadh so as an leth ;” —oir bha fios aige gu’n robh cumhachd aig Mac an duine peacaidhean a mhaitheadh mar an ceudna. Agus is e aoradh so an Tighearn Iosa a tha-n t-abstol ag ainmeachadh mar an ni sin a tha ’comharachadh a mach nan naomh ’nan cliù, 1 Cor. i. 2, “ Maille riusan uile a tha ’gairm air ainm ar Tighearn Iosa Crìosd, anns gach àite, an Tighearna-san agus ar Tighearna-ne ;” is e sin, maille ri uile naoimh Dhé. Agus tha ’gairm air ainm an Tighearna a’ fillleadh ann gu coitehionn an t-ìomlain de aoradh Dhé. Is e so, ma seadh, dlìghe ar n-Eadar-mheadhonair, gidheadh, mar Dhia, mar am Mac,—cha-n ann mar Eadar-mheadhonair.

3. Tha so mar an ceudna fìrinneach a thaobh SPIORAID NAOIMH nan gràs. Tha oibreachadh peacaidh mòire sin a’ mbi-chreidimh air a chur ’an céill mar ni a tha na cheannaire an aghaidh an Spioraid Naoimhe sin, Gnìomh. vii. 51. Agus tha iomradh eadar-dhealaichte againn air gràdh an Spioraid, Rom. xv. 30. Tha an t-abstol mar an ceudna ag aslachadh an Spioraid gu h-eadar-dhealaichte anns a’ bheannachadh naoimh sin, 2 Cor. xiii. 14, “ Gràs an Tighearna Iosa Crìosd, agus gràdh Dhé, agus comh-chomunn an Spioraid Naoimh, gu’n robh maille ribh uile.” Agus tha a’ leithid so de bheannachadh a’ giùlan seadh aslachaidh ann. Tha còir aige mar an ceudna anns na h-uile gnìomh aoraidh suidhichte, do bhrìgh gu bheil suidheachadh frithealaidh a’ bhaistidh ’na ainm, Mata xxviii. 19 ; air an labhair sinn ’an déigh so.

A nis is e so suim nan nithe sin a labhair sinn :—cha-n’eil gràs air bith anns am bheil ar n-anaman a’ dol a mach a dh’ ionnsuidh Dhé, cha-n’eil gnìomh aoraidh diadhaidh air bith air a chleachdadh d’a thaobh, cha-n’eil dleasannas no ùmhlachd air bith air an coimhlionadh dha, nach ’eil air an cleachdadh gu h-eadar-dhealaichte air an Athair, air a’ Mhac, agus air an Spiorad Naomh. A nis is ann tre na meadhonan so, agus an leithid eile, a tha comh-chomunn againn ri Dia ; agus uime sin tha an comh-chomunn sin againn gu h-eadar-dhealaichte ris gach pearsa fa leth, mar a thug sinn fainear.

Feudaidh tuilleadh soluis fathast a bhi air a chur air so, ma bheachdaicheas sinn cia cho eadar-dhealaichte as a tha pearsachan na Diadhachd air am foillseachadh ann an *com-pairteachadh* nan nithe maith sin, anns am bheil comh-chomunn aig na naomhaibh ri Dia. Mar a tha anama nan naomh anns na h-uile cleachdadh gràis a’ dol a mach a dh’ ionnsuidh gach

pearsa fa leth, mar sin tha na h-uile seilbh spioradail a tha air a chompairteachadh riu o Dhia, a' giùlan sin coimheangailte ris a tha 'comharachadh a mach éiridh agus tobair eadar-dheal- aichte—ged nach ann a thaobh bith nan seilbhean anna féin, gidheadh—a thaobh frithealaidh dhuinne. A nis tha dà rathad anns am bheil so air a chur 'an céill :—

(1.) 'Nuair a tha an *t-aon* nì, aig an *aon* àm, air a chur as leth gach pearsa 'san Diadhachd *maraon* agus gidheadh *gu h-eadar-dhealaichte*, agus mar an ceudna as leth gach aon phearsa *fa leth*. Mar sin tha gràs agus sìth air an ainmeachadh, Taisb. i. 4, 5, “Gràs dhuibh agus sìth o'n Ti a tha, agus a bha, agus a tha ri teachd; agus o na seachd spioradaibh a tha'm fianuis a rìgh-chaitheach-san; agus o Iosa Crìosd, an fhianuis fhìor.” Is iad na seachd spioradan a tha'm fianuis na rìgh-chaitheach Spiorad Naomh Dhé, mar thobar ionlan gach tiodbhaic agus frithealaidh iomlain. Tha na pearsachan uile air an ainmeachadh ann an so maraon, agus gidheadh *gu h-eadar-dhealaichte* ann an compairteachadh gràis agus sìthe ris na naomhaibh. “Gràs agus sìth gu robh maille ribh o'n Athair, agus o na seachd spioradaibh, agus o Iosa Crìosd.”

(2.) 'N uair a tha an *t-aon* nì air a chur as leth gach pearsa *gu h-eadar-dhealaichte* agus *fa leth*. Gu cinnteach cha-n'èil feart gràs-mhor air bith a teachd a nuas o'n àirde, cha-n'èil frithealadh air bith soluis, no beatha, no gràidh, no gràis, air ar eridheachaibh nach 'èil a teachd d'ar n-ionnsuidh fo'n fhrith-ealadh cheudna. Cha dean sinn ach aon eisempleir a thoirt seachad a tha gle fharsuinn, agus a dh' fheudas a bhì 'filleadh suas ann na h-uile nì eile; agus is e sin TEAGASG. Tha teagasg Dhé a' coimh-sheasamh ann an compairteachadh nan uile bheannaichdan sin uaith féin ris na naomhaibh air am bheil iad 'nan luchd-seilbh. Tha an gealladh sin, “Bithidh iad uile air an teagasg o Dhia,” a' filleadh suas ann féin an t-ionlan de dhìomhaireachd gràis Dé, is e sin, a thaobh frithealaidh a ghràis sin oirne, anns an tomhas anns am feud sinn a bhì 'nar luchd-seilbh air. A nis tha so,—

[1.] Air a chur as leth an ATHAR. Tha coimhlionadh a' gheallaidh sin air a chur gu sònruichte as a lethsa, Eoin vi. 45, “Tha e sgrìobhta anns na fàidhibh, Agus bithidh iad uile air an teagasg o Dhia. Uime sin gach neach a chuala, agus a dh' fhòghluim o'n Athair, thig e a' m' ionnsuidh-sa.” An teagasg so, ma seadh, trè'm bheil sinn air ar n-atharrachadh o bhàs gu beatha, air ar toirt a dh' ionnsuidh Chrìosd, chum a bhì 'nar

luchd-compairt de bheatha agus de ghràdh ann,—tha e so o'n Athair : ris-san tha sinn ag éisdeachd, uaithsan tha sinn a' fòghlum, trid-san tha sinn air ar toirt a dh' ionnsuidh aonaidh agus comh-chomuinn ris an Tighearn Iosa. Is e so a bli air ar tarruing leis an Athair, air ar n-ath-ghlin leis o 'thoil féin, le a Spiorad féin ; obair anns am bheil e mar an ceudna a' cleachdadh mhinisteirean an t-soisgeil mar mheadhonaibh, Gnìomh. xxvi. 17, 18.

[2.] Tha e air a chur as leth a' Mhic. Tha an t-Athair 'ga ghairm o nèamh mar am fear-teagaisg mòr, anns an àithne naomh sin éisdeachd ris, a thàinig, àm an déigh àma, o'n ghlòir oirdheire, “ Is e so mo Mhac gràdhach ; éisdibh ris.” Tha oifig Chrìosd mar fhàidh gu léir, agus earrann mhòr de 'oifig mar rìgh a' coimh-sheasamh anns an teagasg so ; is ann ann a tha e 'tarruing dhaoine d'a ionnsuidh féin, anluil a ta an t-Athair a' deanamh 'na theagasg-san, Eoin xii. 32 ; agus a ta a leithid sin de éifeachd 'na theagasg as gu bheil na mairbh a' cluinntinn a ghutha agus air an tabhairt beò, Eoin v. 25. Tha teagasg a' Mhic mar anail bheò do'n anam mharbh ;—mar fheartaibh éifeachdach soluis a' dealradh ann an dorchadas ; a' compairteachadh beatha, agus a' beothachadh na mairbh ; a' fosgladh nan sùilean dalla, agus a' taiseachadh nan cridheachan cruaidh ;—teagasg anns am bheil an Spiorad air a dhòrtadh a mach, le 'uile thoraidhibh gràsmhor maille ris. Agus do bhrìgh so tha e 'g agradh mar a dhlighe féin a bli 'na aon àrd-mhaighstir, Mata xxiii. 10, “ Is aon Ard-mhaighstir a tha agaibh, Crìosd.”

[3.] Tha an teagasg so mar an ceudna air a chur as leth an SPIORAID. Eoin xiv. 26, “ An Comhfhurtair, teagaisgidh esan dhuibh na h-uile nithe.” “ Ach tha an t-ùngadh a' fluair sibh uaith-san,” deir an t-abstol, “ a' fantuinn annaibh, agus cha-n'eil feum agaibh gu'n teagaisgeadh aon neach sibh : ach mar a tha an t-ùngadh so féin 'g 'ur teagasg mu thimchioll nan uile nithe, agus a tha e fìor, agus nach breug e, eadhon mar a theagaisg e sibh, fanaibh ann,” I Eoin ii. 17. Is e Spiorad Naomh Dhé a mhain an t-ùngadh teagasgach sin, neach, cha-n e mhain a tha fìor, ach a's e an fhàrinn féin : tha esan, ma seadh, a' teagasg mar an ceudna ; air dha a bli air a bhuileachadh oirnn “ chum gu'm bitheadh aithne againn air na nithibh sin a thugadh dhuinn gu saor o Dhia,” I Cor. ii. 12. Rinn sinn roghainn de'n eisempleir so a chionn, mar a dh' ainmich sinn a cheana, gu bheil e gle fharsuinn, agus a filleadh ann féin a'

chuid mhòr de na nithibh fa leth a dh' fheudadh a bhi air an ainmeachadh,—mar a tha beothachadh, gleidheadh, agus an leithid sin.

Tha so, ma seadh, mar an ceudna a' cuideachadh na firinn sin a tha sinn a' daingneachadh; do bhrìgh gu bheil a leithid so de chompairteachadh eadar-dhealaichte gràis o gach pearsa fa leth anns an Diadhachd, feumaidh, uime sin, gu bheil comh-chomunn eadar-dhealaichte aig na naomhaibh riu fa leth.

Cha dean sinn a nis ach a mhain ainmeachadh ann am focal, *ciod anns am bheil an t-eadar-dhealachadh so a' luidh*, agus ciod e stéidh an eadar-dhealachaidh sin. A nis, a thaobh an Athar, tha so a' coimh-sheasamh anns gu bheil esan ag oibreachadh ann an rathad a' *phrìomh ùghdarrais*; am Mac ann an rathad a bhi compairteachadh a mach à *ionmhas coisinnnte*; agus an Spiorad Naomh ann an rathad a' *chomh-chuir*.

Anns a' cheud àite,—Tha an t-Athair a' compairteachadh gràis ann an rathad a' *phrìomh ùghdarrais*: “Tha e 'beothachadh an dream *a's aill leis*,” Eoin v. 21. “*O 'thoil féin ghin e sinne*,” Seumas i. 18. Tha cumhachd beothachaidh, a thaobh prìomh ùghdarrais, a' gabhail còmhnuidh ann an rathad inbheachd ann am pearsa an Athar; agus, uime sin, an uair a tha Criosd a' cur an Spioraid beothachaidh uaith, tha e sgrìobhta gu bheil e deanamh sin o'n Athair, no gu bheil an t-Athair féin 'ga dheanamh. “Ach an Comhfhurtair, an Spiorad Naomh, *a chuireas an t-Athair*,” Eoin xiv. 26. “Ach an uair a thig an Comhfhurtair, *a chuireas mise do 'ur n-ionnsuidh o'n Athair*,” Eoin xv. 26;—ged a theirear, mar an ceudna, ann an seadh eile, gu bheil e 'ga chur a féin, Eoin xvi. 7.

Anns an dara àite,—Tha am Mac a' compairteachadh ann an rathad a bhi 'g ullachadh *ionmhais coisinnnte* gràis: “As a lànachd-san fhuair sinne uile, agus gràs airson gràis,” Eoin i. 16. Agus cia uaith a tha an lànachd so aige? “B'e deadh thoil an Athar gu'n còmhnuicheadh gach uile iomlanachd ann-san,” Col. i. 19. Agus ann an litir nam Philip. ii. 8-11, chi sibh c'arson a dh'earbadh frithealadh an iomlanachd so ris. “An uair a ni thu 'anam 'na ìobairt-réitich, chi e sliochd, sìnear a làithean; agus soirbhichidh rùn an Tighearna 'na làimh. De shaothair 'anama chi e, agus bithidh e toilichte: le eòlas airsan ni m'oglach fireanach mòran fhìreanachadh: oir giùlainidh e an eu-ceartan,” Isa. liii. 10, 11. Agus maille ris an iomlanachd so, tha ùghdarras aige mar an ceudna chum a bhi 'ga chompairteachadh, Eoin v. 25-27; Mata xxviii. 18.

Ann an treas àite,—Tha an Spiorad a' deanamh an ni ceudna ann an rathad a' *chomh-chuir*, Rom. vii. 11, “Ach ma tha Spiorad an tì a thog Iosa o na mairbh a' gabhail còmhnuidh annaibh, an tì a thog Criosd o na mairbh, beothaichidh e mar an ceudna blur cuirp bhasmhor-sa, tre a Spiorad-san a tha 'chòmhnuidh annaibh.” Ann an so tha na trì pearsachan air an ainmeachadh ann an oibreachadh comh-aontachail agus eadar-dhealaichte ar beothachaidh. Ann an so tha beothachadh an Athar ann an rathad ùghdarrais,—“Thog e Criosd o na mairbh, agus beothaichidh e sibhse;” tha beothachadh a' Mhic ann mar eadar-mheadhonair,—oir tha e deanta ann am “bàs Chrìosd;” agus, mar an ceudna, beothachadh an Spioraid ann an rathad a' chomh-chuir éifeachdaich,—ni se e “tre'n Spiorad a tha 'chòmhnuidh annaibh.” Is e so, ma seadh, an comh-chomunn eadar-dhealaichte sin air am bheil sinn a' labhairt air a dhaingneachadh agus air a dhearbhadh.

CAIBIDEIL III.

Air a' chomh-chomunn àraidh agus eadar-dhealaichte sin a tha aig na naomhaibh ris an Athair—Roimh-bheachdan chum a bhi 'cur soluis air an iomlan—Tha ar comunn sònruichte ris an Athair ann an gràdh—1 Eoin iv. 7, 8; 2 Cor. xiii. 14; Eoin xvi. 26, 27; Rom. v. 5; Eoin iii. 16, xiv. 23; Titus iii. 4, air am fosgladh chum na crìche sin—Cìod a tha air iarraidh o chreidich chum comh-chomuinn a bhi aca ris an Athair ann an gràdh—A ghràdh gabhta tre chreidimh—Ath-philleadh gràidh dha—Gràdh Dhé dhuinne agus ar gràdh-ne do Dhia—Cìod anns am bheil iad a' comh-chòrdadh—Cìod anns am bheil iad ag eadar-dhealachadh.

AIR dhuinn a dhearbhadh gu bheil an comh-chomunn eadar-dhealaichte so ann ris an Athair, ris a' Mhae, agus ris an Spiorad Naomh, feumaidh sinn an tuilleadh soluis a chur air le eisempeiribh o'n fhìrinn, chum a bhi 'nochdadh cìod anns am bheil e ag coimh-sheasamh, agus cìod iad na nithe sònruichte anns am bheil an comh-chomunn so aig na naomhaibh ris gach pearsa fa leth: ni mar an ceudna a ni sinn, air dhuinn beagan roimh-bheachdan a thoirt seachat, mar a gheall sinn, ann an rathad a bhi 'cur soluis air na chaidh a labhairt a cheana. Agus is iad sin mar a leanas:—

1. 'Nuair a tha sinn a' cur nì air bith, mar nì sònruichte, as leth pearsa air bith, mar nì anns am bheil comh-chomunn eadar-dhealaichte againn ris, cha-n'eil sinn a' dùnadh a mach nam pearsa eile o chomh-chomunn ris an anam anns an nì ceudna. A bhain so, tha sinn ag ràdh gu bheil comh-chomunn againn ri aon phearsa sònruichte fa leth, ann an nì, no ann an rathad sònruichte, air dhòigh nì's ro bharrachta, agus ann an rathad inbheach, am feadh a tha e againn ris na pearsaibh eile, aig an àm cheudna ann an rathad *leamhuinneach*, agus mar thoradh air a chomh-chomunn shònruichte sin; oir cha-n e am pearsa, mar phearsa, prìomh chuspair an aoraidh dhiadhaidh, ach am pearsa air a bheachdachadh ann an *iomannachd* nàduir agus bith Dhé. A nis, na h-oibre sin o'n taobh a muigh a tha o Dhia, agus nach 'eil air an cur as leth pearsa eadar-dhealaichte air bith, ach as leth oibreachaidh na Trionaid, tha iad sin mar is trice air an ainmeachadh *coitchionn* agus *neo-eadar-dhealaichte*, agus tha iad mar sin aon chuid anns na h-uile seadh, mar a tha oibre coitchionn an fhreasdail; air neo, air dhoibh a bhì coitchionn a thaobh an *gnìomharan*, tha iad eadar-dhealaichte 'nan *oibreachadh*, a thaobh an éiridh a mach o phearsaibh air leth: mar sin tha an cruthachadh air a chur as leth an Athar, agus obair na saorsa as leth a' Mhìe. Anns an t-seadh cheudna sin tha sinn a' labhairt air na nithibh so.

2. Tha comh-aontachd *gnìomhachaidh* agus oibreachaidh na Diadhachd gu léir anns an fhrithealadh sin anns am bheil gach pearsa fa leth a' comh-chuideachadh oibre ar slàinte, agus sin a dh'ionnsuidh gach gnìomh comh-chomuinn a tha againn ris gach pearsa fa leth. Cìod air bith cleachdadh spioradail anns am bheil comh-chomunn againn ri pearsa air bith, tha feartan *éifeachd* a' sruthadh o na h-uile pearsa ann an cur an gnìomh a chleachdadh sin. Smuainicheamaid, mar eisempleir, gur cleachdadh creidimh a tha ann:—Tha sin air a bhuileachadh oirnn leis an Athair: “Cha-n ann uaibh féin: is e tìodhlac Dhé e,” Eph. ii. 8. Is ann o'n Athair a tha an soisgeul air a thoirt chum soluis, agus Crìosd anns an t-soisgeul, Mata xi. 25. Agus tha e de chosnadh Chrìosd air ar son: “Thìodhlaiceadh dhuibhse air son Chrìosd creidsinn ann,” Philip. i. 29. Annsan tha sinn air ar beannachadh “leis gach uile bheannachadh spioradail,” Eph. i. 3. Tha e 'ga bhuileachadh oirnn, agus 'ga mheudachadh annainn, Lucas xvii. 5. Agus tha e air 'oibreachadh annainn leis an Spìrad; tha esan a' frithealadh a mach “ro-mheud a' chumhachd” sin a tha e 'cur

an gnìomh d'an taobh-san a tha creidsinn, “a réir oibreachaidh a thréin neirt, a dh'oibrich e ann an Croisd, 'nuair a thog e o na mairbh e,” Eph. i. 19, 20 ; Rom. viii. 11.

3. 'N uair a tha sinn a' comharachadh ni *sònrùichte* sam bith anns am bheil comh-chomunn againn ri pearsa fa leth, cha-n 'eil sinn a' deanamh sin ann an rathad a bhi 'dùnadh a mach mheadhona eile comh-chomuinn ; ach a mhain 'ga ainmeachadh mar eisempleir comharaichte, chum a bhi 'daingneachadh agus a' soilleireachadh an teagaisg choitchiun a dh' ainmich sinn : air mhodh eile cha-n' eil gràs no dleasan nas sam bith anns nach 'eil comh-chomunn againn ri Dia anns an dòigh a thug sinn a cheana fainear. Ann an Criosd tha sinn air ar toirt cho fagus do Dhia as gu bheil compairteachadh air a thaobh-san agus gabhail air ar taobh-ne a' dol air chleachdadh anns na h-uile ni anns am bheil sinn air ar deanamh 'nar luchd-compairt de nàdur na diadhachd.

4. 'N uair a tha sinn a' cur 'an céill a' chomh-chomuinn eadar-dhealaichte so, aig am bheil sùil a mhain ris an òrdugh frith-ealaidh gràis sin a dh' fhoillsich Dia anns an t-soisgeul, cha-n' eil sinn, anns a' chuid a's lugha, a' dùnadh a stigh ri so na h-uile comh-chomunn ri Dia,—oir tha a shlighean neo-chrìoch-nach mar e féin, a' giùlan iomlanachd anna gun chrìch,—no idir a' dùnadh a mach a' chomh-chomuinn naoimh sin a tha againn ris an Diadhachd gu léir, ann ar n-imeachd fa 'chomhair, ann an ùmhlachd coimhcheangail dha ; ni, mar an ceudna, le cuideachadh Dhé, a bheir sinn fainear an déigh so.

Air dhuinn na beagan roimh-bheachdan so a thoirt seachad, tha sinn a nis air teachd gu bhi 'cur an céill ciod e sin anns am bheil comh-chomunn sònrùichte agus inbheach aig na naomhaibh ris an Athair ; agus is e sin GRÀDH,—gràdh saor, gràdh neo-thoillteanach, agus gràdh siorruidh. Is e so an ni sònrùicht' a tha an t-Athair a' socrachadh air na naomhaibh ; is ann air so gu sònrùicht' a tha iad gu bhi 'dearcadh ann, so tha iad gu bhi 'gabhail uaith, agus ag ath-phlilleadh dha anns na cleachdaidhibh spiorodail sin anns am bheil a thlachd. Is e so foillseachadh mòr an t-soisgeil ; oir a mheud 's nach comasach do chloinn nan daoine, air sheòl sam bith eile, eòlas 'fhaotainn air an Athair, mar thobar na Diadhachd, ach mar a tha e làn feirge, agus diomaidh, agus corruich an aghaidh peacaidh, cha mhò na sin a tha e comasach dhoibh smuaintean air bith eile a bhi aca uime (Rom. i. 18 ; Isa. xxxiii. 13, 14),—tha e nis air 'fhoillseachadh ann an so air mhodh àraidh mar ghràdh, mar làn gràidh

dhuinne ; nì a's e obair àraidh an t-soisgeil a bhli 'cur 'an solus, Titus iii. 5.

1. I Eoin iv. 8, "Is gràdh Dia." Tha e soilleir o rann 9, gu bheil ainm Dhé ann an so a' sònrachadh pears' an Athar, agus nach e bith Dhé, a chionn gu bheil eadar-dhealachadh ann an sin air a dheanamh eadar e féin agus 'aon-ghin Mhic a tha e 'cur a dh' ionnsuidh an t-saoghail. A nis, a deir an t-abstol, "Is gràdh an t-Athair ;" is e sin, cha-n e mhain gu bheil e de nàdur neo-chrìochnach gràs-mhor, agus caomh, agus truacanta, agus gràdhach, a réir mar a chuir e féin 'ainm an céill, Ecsod. xxxiv. 6, 7, ach is neach e a tha 'ga fhrithealadh féin a mach air dhòigh inbheich agus àraidh ann an saor ghràdh dhuinne." Mar sin, mar an ceudna, tha e 'ga chumail a mach anns na rann a leanas : "An so tha gràdh," rann 9 ;—"Is e so an nì ann an Dia air am bu mhiann leam gu'n dearcadh sibh, eadhon gu bheil e 'frithealadh a mach gràdh dhuibhse, ann an 'cur 'aon-ghin Mhic do'n t-saoghal, chum gu'm bitheamaid beò trid-san." Mar sin, a ris, rann 10, "Ghràdhaich e sinn, agus chuir e a Mhac féin gu bhli 'na òbairt-réitich air son ar peacaidhean." Tha an Spiorad Naomh a' cur an céill gu soilleir gur e so an nì àraidh a tha r'a bheachdachadh ann, do bhrìgh gu bheil e air a chur air thoiseach air cur a' Mhic, agus air na h-uile trècair agus sochair a tha r'am faotainn tre'n Mhac. Tha an gràdh so, ann féin, tha sinn ag ràdh, air thoiseach air cosnadh Chrìosd, ged a tha toraidhean a' ghràdh gu h-iomlan a' sruthadh d' ar n-iomsuidh-ne trid a' chosnadh sin, Eph. i. 4-6.

2. Tha so r'a fhaicinn mar an ceudna anns an eadar-dhealachadh a tha deanta leis an abstol anns a' bheannachadh naoimh sin, 2 Cor. xiii. 14, "Gràs an Tighearna Iosa Chrìosd, agus GRÀDH DHE, agus comh-chomunn an Spioraid Naoimh gu'n robh maille ribh uile." Ann an cur nithe fa leth as leth nam pearsa eadar-dhealaichte, is e *gràdh* a tha gu h-àraidh air a chur as leth an Athar. Agus tha comh-chomunn an Spioraid air 'ainmeachadh maille ri gràs Chrìosd, agus gràdh Dhé, do bhrìgh gur ann tre'n Spiorad a mhain a tha comh-chomunn againn ri Chrìosd ann an gràs, agus ris an Athair ann an gràdh, ged a tha comh-chomunn àraidh againn ris an Spiorad féin mar an ceudna ; mar a bheir sinn fainear.

3. Ann an Eoin xvi. 26, 27, tha ar Slànuihear ag ràdh, "Cha-n'eil mi ag ràdh ribh gu'n guidh mi an t-Athair air bhur son ; oir is toigh leis an Athair féin sibh." Ach cionnus a tha so gu bheil ar Slànuihear ag ràdh, "Cha-n'eil mi ag ràdh gu'n

guidh mi an t-Athair air bhur son," agus e gu soilleir ag ràdh ann an caib. xiv. 16, "Guidhidh mise an t-Athair air bhur son?" Do bhrìgh nam briathran gràs-mhor, agus nan geallaidhean sòlasach agus dìleas sin a thug an Tighearn do na deisciobluibh, maille ris gach foillseachadh nèamhaidh a thug e dhoibh air a chridhe d'an taobh, bha iad làn dearbhata as a chaomh *ghràdh-san* dhoibh; agus mar an ceudna, á seasmhachd a chùram agus a chaoimhneis, nach deanadh e an dì-chuimhneachadh ged a bha a làthaireachd corporra a nis gu bhì 'dealachadh riu: ach a nis, is ann a tha an smuaintean gu léir mu thimchioll an Athar, cionnus a bhitheadh iad gabhata leis-san, agus ciod na smuaintean a bha aige-san d'an taobh. "Na bitheadh cùram an nì sin oirbh," deir an Tighearn, "na cuiribh idir mar fhiachaibh orm gràdh an Athar a chosnadh air bhur son; ach bitheadh fios agaibh gur e so da rìreadh a cridhe d'ar taobh: 'Tha gràdh aige féin dhuibh.' Mar a thubhairt mi ribh, guidhidh mise, gu cinnteach, an t-Athair, chum gu'n toir e dhuibh an Spiorad Naomh, an Comhfhurtair, agus maille risan uile thoraidhean gràs-mhor a ghràidh; ach a thaobh a ghràidh ann féin, a ghràidh saoire, a ghràidh siorruidh, cha-n'eil feum air eadar-ghuidh air son sin: oir tha gràdh ro inbheach aig an Athair féin duibh. Suidhichibh sin, ma seadh, 'n 'ur n-inntinnibh, gu'm feud sibh comh-chomunn a bhì agaibh ris ann an gràdh, gun tuilleadh imcheist a bhì agaibh m'a thimchioll. Seadh, air do 'ur smuaintibh a bhì cho an-shocrach mu ghràdh an Athar, bitheadh fios agaibh nach comasach dhuibh doilgheas nì's mo a chur air, na gu'm bitheadh sibh neo-chàirdeil, mi-chreideach m'a ghràdh dhuibh." Oir feumaidh sin a bhì deanta far am bheil gràdh treibhdhireach air a chur 'an teagamh.

4. Ann an Rom. v. 5, tha an t-abstol a' teagasg an nì ceudna, "Tha gràdh Dhé air a dhòrtadh a mach ann ar cridheachaibh, tre'n Spiorad Naomh a thugadh dhuinne." Tha eadar-dhealachadh soilleir air a dheanamh ann an so eadar Dia a tha 'gràdhachadh, agus an Spiorad Naomh a tha 'dòrtadh a mach a' ghràidh sin; agus, ann an rann 8, tha e air 'eadar-dhealachadh o'n Mhac, oir is ann a mach o ghràdh an Athar a tha an Mac air a chur: agus, uime sin, is ann mu'n Athair air dhòigh àraidh a tha an t-abstol a' labhairt anns an àite so. Agus ciod a tha e 'cur as a leth? Eadhon gràdh; nì mar an ceudna a tha e 'moladh dhuinne, rann 8,—'ga chumail a mach ann an cainnt ro chomharaichte, chum gu'n tugamaid fainear e, agus gu'n

deanamaid a ghabhail thugainn 'na ghràdh. Chum an gnothach so a ghiùlan gus a cheum a's àirde, cha-n e mhain gu bheil iomradh àraidh air a dheanamh mar is tric air gràdh Dhé, far am bheil an t-Athair air dhòigh inbheach air a chiallachadh, agus air gràdh an Athar ann an rathad comharaichte, ach tha e mar an ceudna a' faotainn mar ainm "Dia a' ghràdh," 2 Cor. xiii. 11, seadh, gur "gràdh" e; air dhòigh as cia b'e neach aig an bi aithne air, 1 Eoin iv. 8, no a ghabhas còmhuidh ann tre chomh-chomunn ris, feumaidh e bhi deanta ris mar is "gràdh" e.

5. A thuilleadh air so, air do'n ghràdh dhiadhaidh a bhi dà-fhillte,—gràdh an deadh-ghean agus an roimh-òrdachaidh, agus mar an ceudna gràdh càrdeis agus tlachd, tha iad araon air an cur gu sònruichte as leth an Athar:—

(1.) Eoin iii. 16, "Is ann mar sin a ghràdhaich Dia an saoghal, gu'n d' thug e 'aon-ghin Mic féin;" is e sin, le gràdh a rùin agus a dheadh-ghean, a rùin suidhichte maith a dheanamh. Tha so ann an rathad eadar-dhealaichte air a chur as a leth, air bhi dha air 'ainmeachadh mar aobhar cur a' Mhic. Mar sin, mar an ceudna, Rom. ix. 11, 12; Eph. i. 4, 5.

(2.) Ann an Eoin xiv. 23, tha iomradh againn air a ghràdh sin eile air am bheil sinn a' labhairt. "Ma ghràdhaicheas neach mise," deir Crìosd, "coimhididh e m' fhocal; agus gràdhaichidh m' Athair esan, agus thig sinn d'a ionnsuidh, agus ni sinn còmhuidh maille ris." Tha gràdh càrdeis agus tlachd ann an so air a chur as leth an Athar air dhòigh ro inbheach. "Thig sinn," a deir Crìosd, eadhon an t-Athair agus am Mac, "d'a ionnsuidh, agus ni sinn còmhuidh maille ris;" is e sin, tre'n Spiorad: ach gidheadh tha beachd comharaichte r'a ghabhail air gràdh an Athar: "Gràdhaichidh m' Athair esan."

6. Seadh, agus mar a tha an gràdh so r'a bhi air a bheachdachadh air dhòigh àraidh annsan, mar sin tha beachd r'a ghabhail air mar an tobar o'm bheil na h-uile frithealadh gràis as ùr a' sruthadh a mach. Tha Crìosduidhean gu tric ag imeachd le cridheachaibh imcheisteach, trom, mu thimchioll smuaintean an Athar d'an taobh. Tha cinnt mhaith aca air deadh-ghean an Tighearna Iosa; is e a tha duilich dhoibh a bhi 'faotainn a mach cionnus a tha iad gabhita leis an Athair,—ciod e cridhe an Athar d'an taobh? "Foillsich an t-Athair dhuinn, agus is leòir leinn e," Eoin xiv. 8. A nis, is co fad a bhùineadh so a bhi o'n smuaintibh, as gu'n amhairceadh iad

air gràdh an Athar mar an tobar o'm bheil na h-uile mìllseachd eile a' sruthadh. Mar sin tha an t-abstol 'ga chumail a mach, Titus iii. 4, "An uair a dh' fhoillsicheadh caoimhneas agus gràdh Dhé ar Slànuighir do dhaoibh." Is ann mu'n Athair a tha e 'labhairt; oir, ann an rann 6, tha e 'g innseadh dhuinn gu bheil e "dòrtadh a ghràidh gu saoi bhir tre Iosa Crìosd ar Slànuighear." Agus tha e 'g ainmeachadh a ghràidh mar am bann air am bheil atharrachadh mòr nan naomh a' tionndadh; oir, a deir e, rann 3, "Bha sinne uair-éigin eucéillidh, eas-umhal, air seacharan, a' deanamh seirbhis do iomadh gnè ana-miann agus an-toil, a' caitheamh ar beatha ann am mi-run agus 'am farmad, fuath-thoillteannach, agus a' toirt fuath d'a chèile." Na h-uile ni truailidh, mi-riaghailteach, agus gràineil. Cia uaith, ma seadh, a dh'éirich ar n-ath-leasachadh? Tha e gu h-iomlan o ghràdh so Dhé, a' sruthadh a mach anns an rathad sin a tha an t-abstol ag ainmeachadh. Oir an uair a dh' fhoillsicheadh caoimhneas agus gràdh Dhé,— is e sin, na thoraidhibh,—'an sin lean an t-atharrachadh mòr so 'na lorg. Agus uime sin, cha-n'eil ni air bith anns an t-saoghal anns am bheil caomhalachd agus truacantachd nàduir ag oibreachadh, ris nach 'eil Dia 'ga choimeas féin, chum a bhi 'daingneachadh a ghràidh dhuinn mar Athair. Ged a tha mòran anmhuinneachd agus neo-iomlanachd coimhcheangailte riu, gidheadh tha mòran gràidh nàdurra r'a fhaicinn fathast. Tha e 'ga choimeas féin ri athair, ri mathair, ri buachaille, ri ceare os ceann a h-àlaich, agus mar sin air aghaidh, Salm. ciii. 13; Mata xxiii. 37.

Ach cha-n'eil aobhar dhuinn a bhi 'buanachadh ann an dearbhadh an ni so. Is e so, ma seadh, a tha sinn a' daingneachadh:—*Gu bheil gràdh ann an pears' an Athar air a chumail a mach air dhòigh àraidh do na naomhaibh, mar an ni sin anns am bheil, agus anns am bi comh-chomunn aige riu.*

A nis, chum gu'm bi comh-chomunn ris an Athair ann an gràdh a' faotainn cleachdaidh, tha dà ni feumail air taobh nan creideach:—(1.) *Gu'n gabh iad ris a' ghràdh a tha aige dhoibh.* (2.) *Gu'n dean iad ath-philleadh freugarrach gràidh 'ocadh dha.*

1. *Gu'n gabh iad ris a' ghràdh a tha aige dhoibh.* Tha comh-chomunn a' coimh-sheasamh ann an *gabhail* agus ann an *tabhairt*. Gus am bheil gràdh an Athar air a ghabhail, cha-n'eil comh-chomunn air bith againn ris ann. Cionnus, ma seadh, a tha gràdh so an Athar air a ghabhail, chum comh-

chomuinn a bhi ris ann? Freagram, Tre *chreidimh*. Is e 'bhi 'ga ghabhail a bhi 'ga chreidsinn. Thug Dia foillseachadh cho làn agus cho comharaichte air a ghràdh, as gu feud e'bhi air a ghabhail tre chreidimh. "Tha sibh a' creidsinn ann an Dia," Eoin xiv. 1; is e sin, anns an Athair. Agus ciod a tha r'a chreidsinn d'a thaobh? Eadhon a ghràdh; oir is "gràdh" e, 1 Eoin iv. 8.

Tha e fìor, nach urrainn creidimh a bhi air a chleachdadh *gu neo-mheadhonach* air an Athair, ach tre'n Mhac. "Is esan an t-slighe, agus an fhìrinn, agus a' bheatha; cha tig aon neach chum an Athar ach trid-san," Eoin xiv. 6. Is esan an t-Ard-shagart tròcaireach os ceann tighe Dhé, tre'm bheil slighe againn gu dol a steach a dh'ionnsuidh rìgh-chathrach nan gràs; trid-san tha sinn air ar treòrachadh mar air làimh chum an Athar; trid-san tha sinn a' creidsinn ann an Dia, 1 Phead. i. 21. Ach is e so a tha sinn ag ràdh,—'N uair a tha dol a steach air a fhrithealadh dhuinn chum an Athar, ann agus tre Chrìosd, 'an sin tha glòir an Athar mar an ceudna air 'fhoillseachadh dhuinn, tha a ghràdh àraidh féin dhuinn air 'fhaicinn, agus creidimh air a chleachdadh air. Tha ar sùil, tha sinn ag ràdh, aig an àm so, gu bhi 'foiseachadh air a ghràdh, gu bhi 'ga chreidsinn, agus gu bhi 'gabhail ris ann; air do thoraidhibh a ghràidh a bhi air am frithealadh a mach dhuinn tre Chrìosd a bhain. Ged is ann anns a' ghath-gréine a tha solus air a fhrithealadh dhuinn, gidheadh feudaidh sinn tre sholus na gatha a' ghrian féin 'fhaicinn, an tobar o'm bheil i a' teachd. Ged a tha ar comhfhurtachdan a luidh gu neo-mheadhonach anns na sruthaibh, gidheadh feudaidh sinn a bhi air ar treòrachadh trid nan sruthaibh a dh'ionnsuidh na *tobrach*. A thaobh gràidh an Athar, is e Chrìosd, mar gu b'ann, an gath-gréine, anns am bheil ar solus agus ar comhfhurtachd gu neo-mheadhonach a' luidh, gidheadh tha sinn air ar treòrachadh tre Chrìosd a dh'ionnsuidh an tobair féin, grìan a' ghràidh shiorruidh. Nam bitheadh creidich 'gan cleachdadh féin ann an so, bhithheadh an teachd air aghaidh gu mòr air a leasachadh 'nan imeachd maille ri Dia.

Is e so, ma seadh, a th'againn anns an amharc. Tha mòran smuaintean dorch agus buaireasach ullamh air éiridh 'nar n-inntinnibh a thaobh an ni so. Is i àireamh ro thearc a tha comasach an cridheachan agus an inntinnean a ghiùlan suas a chum na h-àirde so tre chreidimh, ionnus gu'm bitheadh an anaman a' foiseachadh ann an gràdh an Athar; tha daoine mar a's tric a' màgaradh 's an duslach, eadar chòmhstri nan eagal 's

nan dòchas, 'an tìr nan imcheist, nan neul, 's nan ànraidh. Ann an so tha na h-uile ni gu sàmhach, ciùin; ach cionnus a gheibh iad éiridh suas d'a ionnsuidh cha-n fhios doibh. Gidheadh is i so toil Dé, gu'n amhairceamaid air a ghnàth mar chuspair caoimhneil, caomhail, tairis, agus neo-chaochlaidheach 'na ghràdh; agus sin gu sònruichte mar an t-Athair, tobar mòr nan uile fhrithealaidhean agus thoraidhean gràs-mhor gràidh. Is e so an ni a thainig Crìosd a dh'fhoillseachadh,—Dia mar Athair, Eoin i. 18; an t-ainm sin a dh' fhoillsich e do na daoineibh a thugadh dha as an t-saoghal, Eoin xvii. 6. Agus is ann a dh' ionnsuidh so a tha e 'g ar treòrachadh gu h-éifeachdach troimh fein, mar an t-aon slighe a dh' ionnsuidh Dhé, an t-Athar, ann an gràdh, Eoin xiv. 5, 6; agus ann a bhi 'deanamh sin, a' toirt dhuinn na foise sin a gheall e; oir is e gràdh an Athar aon àite suaimhneis an anama. Tha e fìor, mar a thubhairt sinn, nach 'eil so deanta gu neo-mheadhonach ann an ceud dhol a mach a' chreidimh. Tha sinn a' creidsinn ann an Dia tre Iosa Crìosd, I Phead. i. 21; tha creidimh 'an tòir air fois do'n anam. Tha so air 'fhoillseachadh dha le Crìosd, an t-eadar-mheadhonair, mar an tì sin a rinn an fhois a chosnadh. Gidheadh cha-n'eil e 'fantuinn ann an so, ach tre Chrìosd a' dol asteach chum an Athar 'na ghràdh, Eph. ii. 18; tha e 'forgachadh a mach gur gràdh e, gu'n robh rùn gràidh agus deadh-ghean aige d'ar taobh o shiorruidheachd, seadh, tlachd agus toil-inntinn annainn ann an Crìosd, agus na h-uile h-aobhar féirge agus fuath air an toirt as an rathad. Air do'n anam mar so a bhi air a thabhairt, ann an cleachdadh creidimh, tre Chrìosd, a dh' ionnsuidh ucd Dhé, chum dearbh-bheachd chombhfhurtail, agus a chum breithneachaidh spioradail agus blas air a ghràdh, tha e 'gabhail fois agus suaimhneis dha féin ann. Agus is e so an ceud ni a tha na naoimh a' deanamh 'nan comh-chomunn ris an Athair; air an labhair sinn ann an rathad comh-chuir 'an déigh so.

(2.) A thaobh na h-ath-dhiola freagarraich sin a tha air a h-iarraidh o na naomhaibh, tha so mar an ceudna a' coimh-sheasamh ann an gràdh; is e sin, mar an carrann a's cudthromaich dhith, agus os ceann nach dean sinn a leudachadh aig an àm. Tha Dia a' gràdhachadh chum a bhi air a ghràdbachadh. An uair a tha e teachd a dh' iarraidh ath-phillidh a ghràidh sin a thug e dhuinn, ionnus gu'm bitheadh comh-chomunn againn ris, tha e 'g ràdh, "A mhic, thoir dhomhsa do chridhe," Gnath-fhoc. xxiii. 26,—their dhomh d' aigne, do ghràdh. "Gràdhaichidh tu an Tighearn do Dhia le d' uile cridhe, agus le

d' uile anam, agus le d' uile neart, agus le d' uile iuntinn," Lucas x. 27; is e so an t-ath-philleadh gràidh a tha e 'g iarraidh. An uair a tha an t-anam a' faicinn Dhé, ann am frithealadh a ghràidh, mar ghràdh, mar a tha e neo-chrìochnach ion-mhian-naichte agus gràdhach ann féin, agus a' tabhairt gràidh, agus mar sin a' foiseachadh agus a' gabhail tlachd ann,—'an sin tha comh-chomunn aige ris ann an gràdh. Is e so gràdh, Dia a bhi 'gràdhachadh an anam' an toiseach, agus 'an sin an t-anam a' gràdhachadh Dhé. Cha-n'eil sinn a' rùnachadh labhairt mu nàdur a' ghràidh dhiadhaidh aig an àm. Is e a th' ann an gràdh gu coitchionn aigeadh aonaidh agus fagusachd, maille ri toil-iuntinn anns an aonadh sin. Am feadh a tha an t-Athair air a bheachdachadh ann an suidheachadh air bith eile ach ann am frithealadh a ghràidh air an anam, cha-n urrainn a bhi aig an anam sin ach smuaintean cagail agus fuath dha. Uaith so tha na Sgrìobtuirean cho tric a' deanamh iomraidh air peacaich a' teicheadh air falbh agus 'g am folach féin uaith. Ach an uair a tha an t-Athair air a bheachdachadh mar athair, a' cleachdadh gràidh air an anam, tha so ag oibreachadh gràidh do Dhia anns an anam a ris. Is e so an ni sin anns a' chreidimh a tha aig freumh na h-uile h-ùmhlaich a tha taitneach do Dhia, Deut. v. 10; Eesod. xx. 6.

Tha'n t-abstol, air a' mhodh chendna, a' cur 'an céill an ni so féin, Eph. i. 4, "A réir mar a thagh e sinne ann-san, mun do leagadh bunait an domhain, chum gu'm bitheamaid naomha, agus neo-choireach 'na làthair-san ann an gràdh." Tha e 'toiseachadh ann an *gràdh Dhé dhuinne*, agus a' crìochnachadh ann ar *gràdh-ne do Dhia*. Is e so a th' anns an amharc aig gràdh sìorruidh Dhé d'ar taobh, agus sin a dh' ionnsuidh am bheil e 'g oibreachadh annainn. Tha e fìor, gu bheil ar n-ùmhlaich choitcheann gu léir a' luidh 'an taobh a stigh de chrìochaibh ar comh-chomuinn ri Dia; ach tha an comh-chomunn ùmhlaich sin againn ris mar Dhia, mar ar n-àrd-uachdaran beannaichte, ar lagh-thabhairteir, agus esan a tha 'toirt duaise uaith: ach mar is e an t-Athair e, ar n-Athair-ne ann an Crìosd, air 'fhoill-seachadh 'na ghràdh, os ceann agus 'an aghaidh dùil an duine nàdurra, is ann 'an gràdh a tha ar comh-chomunn againn ris. Cha mhò a tha sinn a' ciallachadh a mbain an gràdh sin a's e beatha agus cruth na h-uile h-ùmhlaich modhannaile; ach tlachd agus comh-aontachd àraidh gràidh anns an Athair, air 'fhoill-seachadh gu h-éifeachdach mar ghràdh do'n anam.

Chum gu'm bi an comh-chomunn so ris an Athair ann an

gràdh air a dheanamh nì's ro shoilleire, nochdaidh sinn dà ni : —[1.] Ciod anns am bheil gràdh so Dhé dhuinne, agus ar gràdh-ne do Dhia a' comh-chòrdadh, a thaobh comh-shamhlachais agus comh-choslais éigin. [2.] Ciod anns am bheil iad ag eadar-dhealachadh; nithe a chuireas an tuilleadh soluis air nàdur gach aoin diubh fa leth.

[1.] Tha iad a' comh-chòrdadh ann an dà ni:—

Au ceud ni,—Tha iad araon 'nan gràdh suaimhneis agus toil-inntinn.

Auns a cheud àite,—Tha gràdh Dhé mar sin. Sèph. iii. 17, “Tha'n Tighearn Dia am ad mheadhon cumhachdach; ni e do thèarnadh; ni e gàirdeachas os do cheann le luathghair; gabhaidh e fois 'na ghràdh; ni e gàirdeachas os do cheann le seinn.” Tha an dà ni so air an cur as leth gràidh Dhé,—Fois agus TOIL-INNTINN. Is e a th' anns na briathraibh, “Bithidh e sàmbach do bhrìgh a ghràidh. Tha fois agus toil-inntinn air a chur an céill ann an so le 'bhi sàmhach; is e sin, gun mhonmlur, gun ghearan. Tha Dia a' deanamh so do bhrìgh a ghràidh féin, a tha cho làn, agus cho coimhlionta anns na h-uile seadh, as nach 'eil e 'ceadachadh dha gearan a dheanamh a thaobh ni air bith amta-san a tha e 'gràdhachadh, ach tha e sàmbach do bhrìgh a ghràidh. No feudaidh “gabhail fois 'n a ghràdh” a bhi 'ciallachadh, nach atbarraich e a ghràdh,—cha seall e mach airson cuspair air bith eile air an foisich e a ghràdh. Ni e còmhnuidh shiorruidh air an anam sin air an do shocraich e aon uair. Agus tha e 'deanamh so le TOIL-INNTINN NO TLACHD: “ni e gàirdeachas le seinn;” mar neach a tha làn shàsaichte anns a' chuspair sin air an do shocraich e a ghràdh. Tha dà fhocal air an cleachdadh ann an so gu bhì 'cur 'an céill a' ghàirdeachais agus an aoibhneis a tha aig Dia 'na ghràdh. An ceud fhocal a' ciallachadh bith an aoibhneis anns a' chridhe; agus a chum a bhi 'nochdadh dian-oibreachaidh an aoibhneis, tha e 'g ràdh gu'n dean se e le luathghair. Tha aoibhneas cridhe maille ri luathghair a' giùlan an iomraidh a's àirde anns an urrainn tlachd ann an gràdh a bhì air a chur 'an céill. Tha am focal eile a' ciallachadh, cha-n e bith an aoibhneis anns an taobh a stigh, ach an dòigh anns am bheil e 'briseadh a mach gu faicsinneach; eadhon, àrd-leumnaich fo bhuidh teas-ghàirdeachais cridhe. Agus, uime sin, tha Dia a' deanamh gàirdeachais le h-ìolach aoibhneis, no, le seinn; ni a tha 'cur an céill an tlachd agus an toil-inntinn a's ro àirde. Agus nu choinneamh so, an uair a tha e 'g ainmeachadh ni anns nach 'eil a thlachd, tha e 'g

ràdh, “cha robh Dia toilichte,” 1 Cor. x. 5; cha do shocraich e a thlachd no 'shuaimhneas annta. Agus a rìs,—“Ma philleas neach sam bith air ais, cha bhi aig m' anamsa tlachd ann,” Eabh. x. 38. Tha toil-inntinn aige annta-san a tha 'deanamh còmhnuidh maille ris. Tha e 'seinn os ceann na h-eaglais, “Fion-lios an fhion' dheirge: tha mise an Tighearn 'g a choimhead,” Isa. xxvii. 2, 3. Tha fois agus toil-inntinn 'na ghràdh. Is iad na h-aon litrichean a th'anns an fhocal Eabhra sin a tha 'ciallachadh gràidh toil' agus tograidh, agus anns an fhocal sin eile 'tha 'ciallachadh graidh fois agus toil-inntinn, a mhain gu bheil eadar-dhealachadh suidheachaidh aca annta; agus tha iad araon air an cur as leth Dhé. Tha toil aige maith a dheanamh dhuinn, chum gu'n gabhadh e fois anns an toil sin. Agus an uair a tha Dia a' gairm “gràdhach” de a Mhac, tha e 'g ràdh ann an rathad mìneachaidh air a ghràdh sin, “anns am bheil mo shuaimhneas le mòr-thlachd,” Mata. iii. 17.

Anns an dara aite,—Tha gràdh nan naomh do Dhia, trid am bheil comh-chomum aca ris, a' giùlan cosmhuileachd éigin ri gràdh Dhé dhoibh, anns gu bheil e mar an ceudna 'na ghràdh fois' agus tlachd. “Pill, O m' anam, gu d' shuaimhneas,” deir Daibhidh, Salm cxvi. 7. B'e Dia a shuaimhneas; is e sin, a neach anns an robh 'anam a' faotainn fois', as eugmhais tograidh sealltuinn taobh air bith eile airson cuspair nìs freagarraiche agus nìs ion-mhiannaichte. “Cò a th' agam anns na nèamhaibh,” a deir e, “ach thusa? agus 'an coimhneas riut cha-n 'eil neach air thalamh air am bheil mo dhéigh,” Salm lxxiii. 25. Mar so tha'n t-anam gràs-mhor 'ga chruinneachadh féin a steach o 'sheachranaibh uile 'an déigh leannan eile, chum a bhi 'faotainn suaimhneis ann an Dia a mhain,—gu bhi 'ga shàsachadh agus 'ga riarachadh féin ann; a' ròghnachadh an Athar mar a shuaimhneas ann an ùine agus gu sìorruidh. Agus tha so deanta leis mar an ceudna le *tlachd*. “A chionn gur fearr do choimhneas gràidh na beatha,” deir an Salmadair, “bheir mo bhilean cliu dhuit,” Salm lxiii. 3. Tha 'ghràdh “a roghainn air beathaibh,” mar anns an Eabhra. A roghainn air a bheatha nàdurra, maille ris gach gnothach agus buannachd a bhuineas da. Ged a robh e 'ga faotainn féin ann an giallaibh a' bhàis, agus a' tuiteam sìos do'n uaigh fo chudthrom nan àmhghar, gidheadh bha e 'faotainn an tuilleadh mìllseachd ann an Dia na 'bhitheadh aige ann an saoghal fada 'fhaotainn fo na h-nìle suidheachadh a b' urramaiche agus a b' ion-mhiannaichte, maille ris gach toil-inntinn saoghalta a bha 'deanamh na beatha

nàdurraich comhfhurtail agus taitneach. Tha' n dà ni so air an ainmeachadh a thaobh na h-eaglais ann an Hosea xiv. 3, “Cha dean Asur ar tèarnadh ; air eachaibh cha dean sinn marcaid ; ni mò a their sinn tuilleadh ri obair ar làmban féin, Is sibhse ar diathan : oir annadsa gheibh an dilleachdan trèair.” Tha iad a' cur cùil ris na h-uile tobar suaimhneis agus toil-inntinn eile, chum a bhi 'deanamh suas na h-uile ni ann an Dia, air am bheil iad 'gan tilgeadh féin mar dhilleachdanaibh thruagha gu chuideachadh.

Is e an *dara* ni anns am bheil gràdh Dhé agus gràdh nan naomh a'comh-chòrdadh, gur e *Criosd a mhain* an t-aon slighe tre'm bheil toraidhean an dà ghràdh so a' sruthadh a dh' ionnsuidh an cuspairean fa leth. Cha-n'eil an t-Athair a' compairteachadh ni air bith de thoraidhibh a ghràidh fein ruinne, ach tre Chriosd a mhain ; agus cha-n 'eil siune ag ath-philleadh cleachdaidh air bith gràidh dha-san ach a mhain tre'n eadar-mheadhonair cheudna. Is e *Criosd an t-ionnhas* anns am bheil an t-Athair air uile shaoibhreas a ghràis a thaisgeadh suas, air a thabhairt a mach á cuan neo-chrìochmaich a ghràidh shìorruidh fein ; agus is e mar an ceudna an *sagart* e a tha gu bhi 'giùlan a steach uile thabhartas ar gràidh as ar làmban chum an Athar. Uaith so, tha gràdh an Athar, anns a' cheud àite, agus air dhòigh inbheich, a' foiseachadh air a' Mhac ; cha-n ann a mhain mar a' Mhac sìorruidh féin,—neach anns an robh tlachd 'anama mu'n do leagadh bunait an domhain, Gnàth-fhoc. viii. 30,—ach mar an ceudna mar ar n-eadar-mheadhonair, agus esau tre'm bheil a ghràdh gu bhi 'sruthadh sìos d' ar n-ionnsuidh, Mata iii. 17 ; Eoin xvii. 24. Agus trid-san tha sinne 'creidsinn ann an Dia, agus a' faotainn dol a steach d'a ionnsuidh.

Auns a' cheud àite,—Ghràdhaich an t-Athair sinne, agus “thagh e sinn mun do leagadh bunait an domhain ;” ach ann an leantuinn a mach ruin a' ghràidh sin, “bheannaich e sinn leis gach uile bheannachadh spioradail ann an ionadaibh nèamhaibh ann an Criosd,” Eph. i. 3, 4. O'n ghràdh so tha e 'dòrtadh an Spioraid Naomh oirnn gu saobhir, tre Iosa Criosd ar Slànuighear, Titus iii. 6. Ann an dòrtadh a mach a' ghràidh, cha-n' eil aon bhoinne 'dol seachad air an Tighearn Iosa Criosd. Bha an oladh ùngaidh naomh air a dòrtadh gu h-iomlan air ceann Aaroin, Salm cxxxiii. 2 ; agus uaith sin a' sruthadh sìos a dh' ionnsuidh iomail a thrusgain. Tha gràdh air tùs air a dhòrtadh a mach air Criosd, agus uaith-san tha e 'sileadh sìos air anamaibh a naomh mar dhreùchd Hermoin. Is i toil an Athar gu'm

bitheadh aige-san àrd-cheannas anns na h-uile nithibh, Col. i. 18 ; oir b' e a dheadh thoil-san " gu'n còmhnuicheadh gach uile iomlanaehd annsan," raun 19 ; chum " as a lànachd-san gu'm faigheamaid-ne uile, agus gràs airson gràis," Eoin i. 16. Ged a tha eiridh agus stéidh gràidh deadh-ghean agus rùn an Athar a mhain 'na shaor-ghràs agus 'na thoil féin, gidheadh a thaobh leantuinn a mach rùn a ghràidh, tha so a mhain ann an Crìosd. Tha uile thoraidhean a ghràidh air an deanamh thairis air tùs dha-san ; agus ann-san a mhain tha iad air an frithealadh a mach dhuinne. Mar sin, ged a dh' fheadas na naoimh a bh' faicinn, seadh, ged a tha iad a' faicinn cuain neo-chrìochnaich gràidh dhoibh ann an uchd an Athar, gidheadh cha-n' eil suil gu bhì aca ri aon bhoinne teachd d'an ionnsuidh ach na tha teachd tre Chrìosd. Is esan a mhain aon mheadhon a' chompairteachaidh. Tha gràdh anns an Athair mar a tha a' *mhill anns a' bhlàth* ;—feumar a cur anns a chùr mu'n deothail sinn i. Feumaidh Crìosd a mhil so a tharriung a mach agus a h-ullachadh air ar son. Tha esan a' tarruing an uisge so o'n tobar tre aonadh a phearsa agus frithealadh a lànachd ;—tha sinne 'ga tharriung tre chreidimh o thobraichibh na slàinte sin a tha còmhnuidh annsan. Bha so air a thoirt fainear ann an cuid a cheana.

Anns an dara aite,—Tha uile thoraidhean ar gràidh-ne *annsan* agus *tridsan* mar an ceudna. Agus is maith dhuinn gu bheil e mar sin. Ciod na h-lobairtean bacach agus dall a bheireamaid do Dhia air sheòl eile ? Tha esan a' giùlan aingidheachd ar tabhartasan, agus a' measgadh tùs maille r' ar n-àrnuighibh. Tha ar gràdh a' soerachadh air an Athair ; ach tha e air a ghiùlan d' a ionnsuidh tre Mhac a ghràidh. Is e am Mac aon slighe ar gràsan a dh' ionnsuidh Dhé, amhuil is e aon slighe ar pearsachan ; trid-san tha ar n-uile mhiann, ar tlachd, ar toil-iuntinn, agus ar n-ùmhachd gu léir, a' faotainn a steach an làthair an Athar. Mu'n labhair sinn an déigh so.

Anns an dà nì so, ma seadh, tha cosmhuileachd éigin eadar comh-ghràdh sin an Athar agus nan naomh anns am bheil comh-chomun aca.

(2.) Tha iomadh nì anns am bheil iad ag eadar-dhealachadh:—

An ceud nì,—Tha gràdh Dhé 'na ghràdh *tabhartach* : tha ar gràdh-ne 'na gràdh *dleasannach*.

Anns a' cheud aite,—Tha gràdh Dhe 'na ghràdh *tabhartach*, —'a ghràdh a tha dòrtadh sìos ; 'na ghràdh a tha 'ga ghiùlan a mach ann an gnìomharaibh tarbhach agus mòra air ar son. Tha

a ghràdh a' luìdh aig ìochdar na h-uile frithealadh leis am bheil e 'gar fiosrachadh; agus is beag nach 'eil na h-uile h-ìomradh a tha againn air 'ga fhoillseachadh a mach mar thobar saor-thiodhlaic éigin a tha 'sruthadh a mach uaith. Ghràdhaich e sinn agus thug e a Mhac féin air ar son;—ghràdhaich e sinn, agus bheannaich e sinn leis gach uile bheannachadh spioradail, Eph. i. 3, 4. Is gràdh taghaidh gràdh Dhé, Rom. ix. 11, 12. Is gràdh smachdachaidh e mar an ceudna. Tha 'ghràdh mar na n-èamhaibh tron a' freasdal nam frasan blàth air aire na talmhainn, chum toraidh agus cinneis a thoirt uaith,—mar fhàilaidheachd a' chuain a' lionadh amar nan ainmhnicean as a lànachd féin,—cha phìll iad d'a ionusuidh ach sin a mhain a fhuair iad uaith. Tha 'ghràdh mar fhuaran, mar thobar, a' brùchdadh gun tàmh an fhìor-uisge;—gràdh o'm bheil a' sruthadh gach nì gràdhach 'na chuspair. Is gràdh e a tha gineamhuinn maitheis amta-san nìle 'tha gràdhaichte leis. Agus tha so a' freagairt an ìomraidh a thugadh air gràdh leis an fheallsanach: “Esan a tha gràdhachadh,” a deir e, “oibrichidh e nithe maith dhoibh-san a tha e 'gràdhachadh, a réir a chomais.” Tha cumhachd Dhé cho farsuinn ri a thoil; oibrichidh e an nì a's àill leis.

Ann an dara àite,—Tha ar gràdh-ne do Dhia 'na ghràdh dleasannach, 'na ghràdh leinibh. Tha gràdh Dhé a' teachd a nuas oirn ann an rathad fàilaidheachd agus sìolmhorachd; tha ar gràdh-ne ag éiridh suas dha-san ann an rathad dleasannais agus buidheachais. Tha a ghràdh-san a' leasachadh ar maith; cha chuir ar gràdh-ne nì air bith ris-san. Cha ruig ar maitheas air-san. Ged a tha ar gràdh gu bhì 'socrachadh air, cha ruig toraidhean ar gràidh e; ged a tha ar gràdh air iarraidh leis, cha-n'èil tairbhe air bith dha ann, Job xxxv. 5-8; Rom. xi. 35. Tha ar gràdhne a' coimh-sheasamh anns na ceithir nithibh so a leanas:—1. *Suaimhneas*; 2. *Tlachd*; 3. *Urram*; 4. *Umhlachd*. Tre na nithibh so tha comh-chomunn againn ris an Athair 'na ghràdh. Uime sin, tha Dia a' toirt “'onoir” mar ainm air a' ghràdh sin a tha dligheach dha mar Athair, Mal. i. 6, “Ma's athair mise, c'ait am bheil m' onoir?” Is gnìomh toillteannach dleasannais e.

An dara eadar-dhealachadh,—Tha gràdh an Athar dhuinne air thoiseach; tha ar gràdh-ne 'na thoradh a ghràidh-san.

Tha gràdh an Athar dhuinne air thoiseach ann an dà sheadh:—

Ann an cheud àite,—Tha e air thoiseach air ar gràdh-ne dha,

I Eoin iv. 10, “An so tha gràdh, cha-n e gu’n do ghràdhaich sinne Dia, ach gu’n do ghràdhaich esan sinne.” Tha ’ghràdhsan air thoiseach air ar gràdh-ne. Tha gràdh aig athair d’a leanabh, ’nuair nach ’eil aithne aig an leanabh fathast air ’athair, no idir gràdh dha. Seadh, tha sinn a thaobh nàdur ’nar luchd-fuath air Dia, Rom. i. 30. Tha esan ’na nàdur féin ’na fhear-gràdhachaidh dhaoine; agus is cinnteach, uime sin, gu bheil gràdh a’ chomh-chomuinn gu léir a’toiseachadh air a thaobh-san.

Ann an dara àite,—Tha e air thoiseach air gach aobhar gràidh annainn. Cha-n e ’mhain gu bheil e air thoiseach air ar gràdh ann féin, ach tha e mar an ceudna air thoiseach air na h-uile nì gràdhach annainn, Esec. xvi. 1-14. “Tha Dia a’ moladh a ghràidh féin duinne, do bhrìgh an uair a bha sinn fathast ’nar peacaich gu’n d’ fhuiling Croisd bàs air ar son,” Rom. v. 8. Cha-n e a ghràdh a mhain, tha mar an ceudna toraidhean inbheach a ghràidh air an compairteachadh ruinn mar pheacaich. Tha am peacadh a’ taisbeanadh na h-uile nì fuathmhòr agus gràineil a’s urrainn a bhì ann an creutair. Far am bheil e idir air ’ainmeachadh, tha na h-uile h-aobhar gràidh gu h-iomlan air a dhùnadh a mach. Gidheadh, is ann mar pheacaich a tha Dia a’ moladh a ghràidh féin duinne, agus sin le fianuis ro chomharaichte. Ghràdhaich e sinn, cha b’ann a mhain an uair nach d’rinneadh maith air bith leinn, ach an uair a bha sinn ann an gràineileachdaibh ar fola féin;—cha b’ann do bhrìgh maitheis a bhì annainn nach robh ann am muinntir eile, ach do bhrìgh e féin a bhì neo-chrìochnach ’na mhaithreas. Tha a chaoimhneas ’ga nochdadh féin am feadh a tha sinn fathast amaideach agus eas-ùmhail. Agus uime sin theirear gu’n do “ghràdhaich Dia an saoghal;” is e sin, iadsan aig nach ’eil nì air bith ach sin a tha ann agus o’u t-saoghal, aig am bheil an cuibhrionn gu léir anns an ole.

Air an làimh eile, tha ar gràdh-ne *leannmhuinneach* anns an dà sheadh so :—

Ann an cheud àite,—A thaobh *gràidh Dhé*. Cha do shuidhich neach riamh a ghràdh air Dia, gus an do shuidhich Dia a chridhe airson an toiseach.

Ann an dara àite,—A thaobh *aobharan cosnaidh gràidh*. Feumaidh Dia a bhì air ’fhoillseachadh dhuinne mar chuspair gràdhach agus ion-mhiannaichte, mar chuspair uile-flhreacharrach airson fois an anama, mu’n tig sinne gu bhì cleachdadh tomhais air bith gràidh air-san. Cha-n ann a nasgaidh a tha na naoimh,

anns an t-seadh so, a' gràdhachadh Dhé, ach do bhrìgh an òirdheirceis, agus an ionmhuinneachd, agus an ion-mhìannachd a tha ann. Mar a tha an Salmadair ag ràdh, ann an ni sònruichte, Salm cxvi. 1, “Is toigh leam Dia, Do BHRIGH!” mar sin feudaidh sinne gu coitchionn a ràdh, Is toigh leinn Dia, Do BHRIGH! No mar a thubhairt Daibhidh ann an ni àraidh eile, “Ciod a rinn mi a nis? nach 'eil aobhar ann?” Ma dh' fhiosraicheas neach air bith mu ar gràdh do Dhia, feudaidh sinne a ràdh mar an ceudna, “Ciod a rinn sinn? nach eil aobhar ann?”

An treas eadar-dhealachadh,—Tha gràdh Dhé cosmhuil ris féin,—neo-chaochlaidheach, cunbhalach, gun chomas lionaidh no tràghaidh; tha ar gràdh-ne mar a tha sinn féin,—neo-sheasmhach, a' fàs agus a' crìonadh, a' lìonadh agus a' tràghadh. Aghràdh-san mar a' ghrian, seasmhach 'na solus, ged a dh' fheudas neul air uairibh a h-aghaidh a chòmhdach; ar gràdh-ne mar a' ghealach, a' fàs agus a' lughdachadh.

Anns a' cheud àite,—Tha gràdh an Athar neo-chaochlaidheach; iadsan a ghràdhaich e, gràdhaichidh e iad chum na crìche, agus tha 'ghràdh dhoibh coimh-ionann aig na h-uile h-àm. “Cha dean Neart Israeil breug, agus cha ghabh e aithreachas.” An neach air am bheil a ghràdh a' foiseachadh, ni e còmhnuidh neo-chaochlaidheach a chaoidh air. Tre' n uile shiorruidheachd cha chomasch dha fàs, agus cha-n fhaic ùine no shiorruidheachd lughdachadh air. Is gràdh shiorruidh e, aig nach robh toiseach, agus nach mothaich crìoch; gràdh nach urrainn a bhì air a mheudachadh le gnìomh air bith a ni sinn, no air a lughdachadh le ni air bith a th' annainn. Tha gràdh an Athar mar so, tha sinn ag ràdh, ann féin; ach air mhodh eile, tha dà sheadh anns am feud atharrachadh a theachd air:—

An ceud seadh,—A thaobh a thoiridhean. Mar a thubhairt sinn, is gràdh tarbhach e, gràdh fial. Agus a thaobh nan toraidhean sin, feudaidh e 'bhi air uairibh nì's mò, agus air uairibh nì's lugha; tha frithealaidhean a ghràidh caochlaidheach. Cò am measg nan naomh nach 'eil 'g am faotainn mar sin? Air uairibh, cia mòr am beothachadh, agus an solus, agus an neart a gheibh iad? agus a rìs, cia cho marbh, cia cho dorch, cia cho anmhunn? agus sin uile mar a thoilicheas Dia toraidhean a ghràidh a fhrithealadh a mach, no an cumail air an ais. Tha uile ghràsan an Spioraid annainn, agus uile thoil-inntinnean naomhaichte freasdail, 'nan toraidhibh a ghràidh; agus tha fiosrachadh nan naomh a' deanamh fianuis iomadach air cia cho

caochlaidheach as a tha iad sin o àm gu àm 'nam frithealadh a mach dhoibh.

An dara seadh,—A thaobh *foillseachaidh* a ghràidh. Tha e “dòrtadh a mach a ghràidh ann ar cridheachaibh tre'n Spiorad Naomh,” Rom. v. 5,—a' toirt mothachaidh dhuinn de a ghràdh, agus 'ga fhoillseachadh dhuinn. A nis, tha so eugsamhuil agus caochlaidheach, air uairibh ni's mò, air uairibh ni's lugha; an diugh a' dealradh air ar n-anamaibh, agus am màireach a' folach a ghnùis, mar a bhitheas e chum ar leas. Cha bhi e 'cronachadh gu bràth, air eagal gu'n tilgear sios sinn; cha bhi a ghnùis a ghnàth a' dealradh, air eagal gu'm fàsamaid làn, agus gu'n deanamaid a dhearmad; gidheadh a ghràdh ann féin gun atharrachadh. Ged a dhealaicheas e ruinn car tamuill bhig, le mòr iochd cruinnichidh e sinn a rìs.

Cunnuil. Ach feudaidh neach a rádh, “Nach 'eil so a' dlùthachadh air an toibheum sin a tha 'g ràdh gu bheil Dia a' gràdhachadh a phobuill 'nuair a tha iad a' peacachadh, cho maith as an uair a tha iad ann an slighe dhìreach na h-ùmhlaichd; agus, ma tha, cò air am bi a bheag de chùram seirbhis a' dheanamh dha, no imeachd maille ris anns an uile dheadh thoileachadh?”

Freagradh. Cha-n'eil ach tearc de fhìrinnibh Chrìosd anns a' Bhiobull nach d' fhuiling am fìradh ceudna aig lùthaibh nan saobh-chreideach. Tha briathran agus ainmean gu mòr aig toil na h-uile mealltair; ach cha-n'eil brìgh na fìrinn air a h-atharrachadh leò. Is e 'th' ann an gràdh Dhé ann féin rùn sìorruidh agus gnìomh a thoile. Tha so cho neo-chaochlaidheach ri Dia féin: na'm bitheadh e air sheòl eile, cha bhitheadh feòil air bith air an teàrnadh; ach cha chaochail e, uime sin cha-n'eil sinn air ar caitheadh as, Mal. iii. 6. Ciod, ma seadh? am bheil Dia a' gràdhachadh a phobuill 'nam peacachadh? Tha; tha 'phobull gràdhaichte leis, ged nach 'eil am peacachadh. Nach 'eil e 'caochladh a ghràidh dhoibh anns an t-suidheachadh so? Cha-n'eil rùn a thoile, ach a mhain *frithealaidhean* a ghràis. Cronaichidh e iad, smachdaichidh e iad, folaichidh e a ghnùis uatha, buailidh e iad, lìonaidh e iad le mothachadh de a chorruich; ach bu truagh, truagh ar cor na'm b'e's gu'n caochladh a ghràdh, no gu'm bitheadh a chaoimhneas air a philleadh air falbh uainn. Tha na dearbh nithean sin a tha 'giùlan coslais atharrachaidh a ghràidh, o'n taobh a muigh, annta féin 'nan toraidhean cho dearbht' air a ghràdh ris na frithealaidhibh a's sòlasaich a tha 'cur an anama

air ghean. “Ach nach ’eil so a’ misneachadh dhaoine chum peacaidh?” Cha do bhlais e riamh air gràdh Dhé a’s urrainn da rìreadh an cunnail so a thogail. Feudaidh *teagasg* nan gràs a bhì air a thionndadh gu macnus; cha tachair sin gu bràth do *bhith* nan gràs. Ach mheasamaid na eucoir e do naombaibh Dhé aon fhreagradh tuilleadh a thoirt air a chunnail so: cha-n ’eil neach anns am mò a tha fuath do’n pheacadh ag oibreachadh, no an neach sin a’s soilleire aig am bheil dearbhachd air a phears’ a bhì gabhta ann an Crìosd, agus a bhì ’na oighre annsan air a’ bheatha mhaireannach.

Ach, air an làimh eile, tha ar gràdh-ne do Dhia thuig agus uaith, a’ fàs agus a’ crìonadh. Tuitidh sinn o ar ceud ghràdh, agus togair suas sinn a rìs; le aignidhibh blàth air maduinn, ach mu’n do chròm a’ ghrian, sheall am bàs orra. Cia cho bochd as a ta na creutairean a tha sinn ann! Nach eu-cosmhail sinn ris an Tighearn agus a ghràdh. “Neo-sheasmhach mar uisge, cha toir sinn barrachd.” ’An so is e ar ceòl gu misneachail, dàna, “Ged gheibh gach uile dhaoine oibheum annad, cha-n fhaigh mise oibheum;” ach ’an sud, gu gealtach, truagh, “Cha-n aithne dhomh an duine.” An diugh, “Cha ghluaisear mi, thug thu air mo chnoc seasamh gu daingean;” ach am màireach, “Tha gach duine breugach, cailleir mi.” C’uine riamh, no, c’aite riamh an robh ar gràdh do Dhia cunbhalach ear aon làtha?

Mar so, ma seadh, tha gràdh sin an Athar agus nan naomh anns am bheil comh-chomunn aca r’a chéile, air a chur ann an tuilleadh soluis leis na nithibh sin fa leth anns am bheil iad a’ comh-chòrdadh agus ag eadar-dhealachadh. Cha-n ’eil sinn a’ rùnachadh eisempleir tuilleadh a thogail a thaobh ar comh-chomuinn ri pears’ an Athar, ach a bhain a bhì ’comh-chur na chaidh ’ainmeachadh, anns a’ chaibideil a leanas.

CAIBIDEIL IV.

Cuid de nithibh a dh’ fheadas a bhì air an tarruing o theagasg a’ chomh-chomuinn ris an Athair ann an gràdh.

Air dhuinn mar so nàdur a’ chomh-chomuinn eadar-dheal-
aichte sin a nochdadh a tha againn ris an Athair, dh’ fhagadh
a nis againn beagan *earaluchaidh* a dheanamh d’ a ionnsuidh,

beagan *shòblaidhean* a thoirt seachad ann, agus cuid de *bheachdaibh* a tharruing uaithe :—

I. Anns a' cheud àite, ma seadh, tha e ro shoilleir gur dleasannas so anns am bheil creidich ro ainmig air an cleachdadh,—eadhon, comh-chomunn a bhi aca ri pears' an Athar féin ann an gràdh. Cha-n e mhain gu bheil aineolas air ar tròcairean agus ar sochairean 'na an-shocair, ach tha e 'na pheacadh dhuinn mar an ceudna. Cha-n 'eil sinn ag éisdeachd ri guth an Spioraid a thugadh dhuinn, “chum gu'm bitheadh aithne againn air na nithibh sin a thugadh dhuinn gu saor o Dhia.” Tha so 'gar cumail ag imeachd gu trom, an uair a dh' fheudadh ar cridheachan a bhi 'deanamh gàirdeachais; agus fànn, an uair a dh' fheudamaid a bhi làidir anns an Tighearn. Cia cho tearc as a ta iadsan 'am measg nan naomh aig am bheil eòlas féin-fhiosrach air comh-chomunn ris an Athair 'na phearsa féin ann an gràdh! Cia cho iomaganach, an-earbsach as a ta na smuaintean a tha aca m'a thimchioll! Cia cho eagalach agus amharusach as a ta iad m'a dheadh-ghean agus a chaoimhneas! Aig a' chuid a's fearr, tha mòran a' meas nach 'eil caomhalachd air bith ann d' ar taobh, ach na tha air a chosnadh le mòr luach fola Chrìosd. Tha e fìor, gur e sin a mhain slighe a' chompairteachaidh; ach tha tobar saor nam beannachdan gu léir ann an uchd an Athar. “Bha a' bheatha mhaireannach maille ris an Athair, agus d' fhoillsicheadh dhuinn i,” 1 Eoin i. 2. Deanaid, uime sin,—

(1.) *An t-Athair a bheachdachadh mar ghràdh*; cha-n ann mar Athair a tha 'ghnàth gruamach, ach mar Athair caoimhneil agus truacanta. Amhairceamaid air tre chreidimh mar neach aig an robh smuaintean caoimhneis d'ar taobh o'n uile shiorruidheachd. Is e mi-bhreithneachadh air Dia a bheir neach air bith gu bhi 'teicheadh air falbh uaith, aig am bheil an togradh a's anmhuinne air 'oibreachadh ann 'na dhéigh. “Cuiridh iadsan d'an aithne d' ainm an dòigh annad.” Tha daoine neo-theòma ann an còmhnuidh a dheanamh maille ri Dia ann an comh-chomunn spioradail. Caillidh e gu grad companas an anaman, do bhrìgh gu bheil iad gearr-sheallach a thaobh a ghràidh. Tha an smuaintean air an suidheachadh a mhain air a mhòrachd uamhasaich, air a gheur-cheartas, agus a chumhachd; agus mar sin cha-n 'eil an spioradan air an cosnadh gu gràdhach d'a ionnsuidh. Na'm bitheadh sùil an anama air a foiseachadh a ghnàth air caomhalachd agus truacantachd siorruidh a nàduir, air a smuaintibh caoimhneis a tha o chéin,

air a dheadh-ghean gràsmhor a nise d'a thaobh, bhitheadh tiota beag as a chomunn 'na nì do-ghlùlanta leis; ach a nis, cha-n urrainn e faire 'dheanamh maille ris car aon uair. Bitheadh na smuaintean so mu'n Athair, ma seadh, air thoiseach ann an cridheachaibh nan naomh,—gur neach e a tha làn gràidh saoire agus siorruidh dhoibh: bitheadh an cridheachan agus an smuaintean air an cleachdadh ann a bhi 'briseadh troimh na h-uile grabadh mi-mhisneachail a bhitheas 'na luidh anns an t-slighe. Chum an cridheachan a thogail a dh' ionnsuidh so, thugadh iad fainear,—

[1.] *Cò d'an gràdh e.* Is e a ghràdh-san e a tha uil-fhoghainteach ann féin, air a shàsachadh gu neo-chrìochnach ann an iomlanachdaibh agus oirdheirceasaibh glòrmhor a nàduir féin; aig nach 'eil feum air teachd a mach ann an cleachdadh gràidh do mhuintir eile, no cuspair a ghleidheadh air a shon 'an taobh a muigh dheth féin. Dh'fheudadh e fois shiorruidh a ghabhail ann féin le tlachd agus toil-inntinn. Is leòir Dia d'a ghràdh féin. Bha a Mhac aige mar an ceudna, a Ghliocas siorruidh féin, chum a bhi 'deanamh gairdeachais ann o'n uile bhith-bhuantachd, Gnàth-fhoc. viii. 30. Dh'fheudadh so a thlachd a lìonadh suas gu h-iomlan; gidheadh, gràdhaichidh e a naomh mar an ceudna. Agus is gràdh e anns nach e a shuaimhneas féin a mhain a tha e 'g iarraidh, ach maith dhoibh-san mar an ceudna;—is gràdh Dé a ta ann, gràdh Athar, aig an bheil a dhol a mach gu nàdurra ann an caoimhneas agus 'am fialaidheachd.

[2.] Ciod a' *ghnè ghràidh* a tha ann. Agus tha e,—

Ann a' cheud àite,—Siorruidh. Gràdh a shocraicheadh oirnn mu'n do leagadh bunaiten an domhain. Mu'n robh sinn fathast ann, agus mu'n d'rinneadh a maith a bu lugha leinn, 'an sin bha a smuaintean oirnn,—bha a thlachd annainn;—'an sin rinn am Mac gairdeachas ann a bhi smuaineachadh air a' choimhlionadh a bha e gu 'dheanamh air tlachd an Athar ann, Gnàth-fhoc. viii. 30. Seadh, an tlachd sin a tha air 'ainmeachadh ann an so aig an Athair anns a' Mhac, cha-n e cho mòr an tlachd iomlan sin e a tha aig ann mar dhealradh a ghlòire, agus mar fhìor Ìomhaigh a phearsa, anns am feudadh e amharc air uil' iomlanachdaibh agus oirdheirceasaibh a nàduir; ach a thlachd ann mar neach aig an robh a ghràdh agus a thlachd féin maille ri cloinn nan daoine. Is e so an seadh a tha r'a thuigsinn o òrdugh nam bràthran: “Bu mhi a thlachd gach là,” agus “Bha mo thlachd maille ri cloinn nan daoine;”

'se sin, ann an smuaintibh caoimhneis agus saoraidh d'an taobh : anns an t-seadh so mar an ceudna b'e tlachd an Athar e. B'ann o'n uile shiorruidheachd a rinn e rùn ar sonais bith-bhuan a leagadh 'na uhd féin. Nach leòir aon smuain de so a thoirt air gach ni 'an taobh a stighe dhinn briosgadh le h-aoibhneas, mar an naoidhean ann am brionn Elisabet ? 'N uair a luidheas e steach le cumhachd ri mothachadh ar eridhe, cha chomasach d'ar n-anamaibh gun a bhì air an sleuchdadh sìos annainn a dh'ionusuidh doimhne an urrainn iriosail' agus naomhe, agus gàirdeachas a dheanamh 'na fhianuis le ball-chrith.

Ann an dara àite,—Tha e saor. Tha e 'gar gràdhachadh do bhrìgh gur e sin a dheadh thoil ; cha robh, agus cha-n'èil ni air bith annainn a tha fiùghail air a ghràdh. Na'm bitheamaid toillteannach air cha bitheadh a luachmhoireachd cho barraichte. Cha-n'èil buidheachas ach ainmig airson nithe fìachnaichte ; ach feumaidh sin a bhà o shiorruidheachd air thoiseach air ar bith, a bhì gu h-ionmhan saor ann am buileachadh maith air bith oirnn. Is e so a tha 'toirt beatha agus bith dha, is e so a fhreumh, agus sin a tha 'cur luach neo-chrìochnaich ann, Rom. ix. 11 ; Eph. i. 3, 4.

Ann an treas àite,—Tha e neo-chaohlaidheach. Tha sinne 'caohladh gach aon là, gidheadh tha 'ghràdh-san gun chaochladh air. Na'm bu chomasach do bhrosnachadh air bith a thionndadh air falbh, is fhad o bhà sinn uile as 'eugmhais. Is e neo-chaohlaidheachd a ghràidh a tha 'giulan an Athar a mach ann an cleachdadh na foighidìn agus na fad-fhulangais neo-chrìochnaich sin a tha aige d'ar taobh ; ni as 'eugmhais gu'n rachadh as duinn, 2 Phead. iii. 9.

Ann an ceathramh àite,—Is gràdh eadar-dhealachaidh e. Cha do ghràdhaich e an saoghal gu léir mar so : “ ghràdhaich mi Iacob, ach dh' fhuathaich mi Esau.” C'arson a shoeraich e a ghràdh oirne, agus a dh'fhag e mìltean air mhàltibh coimh-ionann ruinn a thaobh nàduir,—gu'n deanadh e sinne 'nar luchd-compairt d'a ghràdh, maille r'a uile thoraidhibh gràs-mhor, o'n do dhùin e mach a' chuid mhòr de dhaoinibh inbheach agus cagnaidd na talmhainn ? Cha-n'èil sinn ag aiumeachadh ann an so ach chinn-theagasg a mhain. Bitheadh iadsan a' leudachadh aig an do chuireadh an eridheachan 'am farsuinneachd.

Bitheadh sùil an anama, tha sinn ag ràdh, gu tric air gràdh so an Athar, fo na beachdaibh eadar-dhealaichte so,—tha iad

uile ro bhuidhach chum an cridhe a chosnadh ann an gràdh dha.

(2.) Beachdaicheamaid a ghràdh ann an rathad a bhi 'ga ghabhail. Mar bi so deanta, tha na h-uile ni gun tairbhe a thaobh comh-chomuinn ri Dia. Cha-n'eil comh-chomunn againn ris ann an ni air bith, gus am bheil an ni sin gabhta leinn tre chreidimh. Is ann a dh' ionnsuidh so, ma seadh, a bu mhiann leinn a bhi 'brosnachadh suas nan creideach, eadhon gu bhi 'creidsinn gràdh so cridhe Dhé d'an taobh, agus a' gabhail r'a fhianuis m'a thimchioll. Cha-n e ar cuid-ne gràdh Dhé ann an millseachd a ghràidh gus am bheil e mar so air a ghabhail thugainn. Bitheadh do smuaintean, ma seadh, a ghnàth a' cleachdadh creidimh air Dia, mar ghràdh dhuit féin,—mar neach a tha 'ga d' ghlacadh ann an caidreamh a' ghràidh shiorruidh agus shaoire sin a thugadh a cheana fainear. 'Nuair a tha an Tighearn air a chumail a mach 'na fhocal dhuit mar ghràdh, bitheadh d' inntinn a' gabhail aithne air ann, agus ag aontachadh gu bheil e mar sin; bitheadh do thoil a' dùnadh a steach ris ann, agus d' aignidhean air an lìonadh leis. Suidhich do chridhe gu h-iomlan air; bitheadh e air a cheangal suas ann an còrdaibh a ghràidh so, Dàn Shol. vii. 5. Ma's e's gu bheil an Rìgh ceangailte 'na sheòmraichibh le do ghràdh-sa, nach buineadh dhuit-sa 'bhi ceangailte air nèamh le 'ghràdh-san?

(3.) Bitheadh a *thoradh* iomchuidh agus éifeachdach féin aige air do chridhe, ann an ath-philleadh gràidh dha-san a ris. Mar sin bithidh ar n-imeachd ann an solus gnàis Dé, agus ar comh-chomunn naomh maille ris an Athair air feadh an là gu léir. Na bitheadh ar giùlan cho mi-ghnèidheil dha as gu'n ioc sinn dearmad 'an éirig gràidh. Na bitheadh a shamhuil sin de chridhe annainn a bheireadh caidreamh do mhi-thaingeachd d'ar Dia.

2. A nis, chum ar cridheachan a chuideachadh ann an cleachdadh làthail an dleasannais so, bheir sinn seachad beagan bheachdan a dh'fheudas a bhi feumail; mar,—

(1.) Gu bheil e 'na ni ro *thaitneach* do Dhia, eadhon ar n-Athair-ne, gu'm bitheadh ar comh-chomunn mar so ris ann an gràdh,—gu'm bitheadh e air faotainn àite 'nar n-anamaibh mar neach a tha làn gràidh, agus caomhalachd, agus caoimhneis d'ar taobh. Tha fuil agus feòil ullamh air smuaintibh cruaidh altrum mu Dhia,—gu bheil e a ghnàth feargach, seadh, dochasgadh; nach 'eil maith do chreutairibh bochda a theachd 'am fagus da, nach 'eil ni sam bith a's fearr air an son na fantuinn am fad air falbh uaith féin agus o a sheirbheis. “Cò

'nar measg," a deir iad, "a ghabhas còmhnuidh maille ri teine millteach? co 'n ar measg a ghabhas còmhnuidh maille ri lasraichibh siorruidh?" Agus, a ris, "Bha fhios agam gu'm bu duine geur-theann thu," deir an droch sheirbhiseach anns an t-soisgeul. A nis, cha-n'eil ni sam bith a tha cho doilgheasach do'n Tighearn, no a's mò a chuireas air aghaidh innleachdan Shàtain 'an aghaidh an anama, na an samhail sin de smuaintibh. Tha Satan a' bualadh nam bas 'nuair a gheibh e anam bochd air a cheangal sìos fo chuibhrichibh nan smuaintean cruaidh so mu Dhia : tha a rìarachadh aige,—chaidh an là leis. B'e so a rùn agus a dhòigh o thùs. B'e so am meadhon tre'n do dhòirteadh a' cheud fhuil aig làimh mortair. Threòraich e ar ceud sinne-sara 'dh'ionnsuidh smuaintean cruaidh mu Dhia : "Seadh, an dubhairt Dia so? an do bhagair e bàs oirbh? Tha fios aige gu ro mhaith gur ann a bhitheas a chùis ni's ro fhearr maille ribh;"—agus a dh' ionnsuidh an lìn ifrinneil so dh' iomain e steach an cinne-daoine gu léir ann an aon duine, Rom. v. 12; agus air dha a bhi cuimhneach air a shoirbheachadh ann an toiseach an làtha, tha e gu h-ealamh a' cleachdadh nan inneal ceudna fathast. A nis, tha e anabarrach doilgheasach do Spiorad Naomh Dhé a bhi mar so air a mhaslachadh ann an cridheachaidh na muinntir sin a tha e 'gràdhachabh air dhòigh cho ionmhuinneach. Cionnus a tha e 'tagradh an ni so féin ri Sion! "Ciod an eu-ceart a fhuair 'ur n-aithrichean annam-sa?" Ier. ii. 5; "An robh mise a' m' fhàsach do Israel? a' m' fhearann dorachalais?" rann 31. "Agus thubhairt Sion, Thréig an Tighearna mi, agus rinn mo Thighearn mo dhì-chuimhneachadh. An dì-chuimhnich màthair a leanabh cìche, gun iochd a dheanamh air mac a cuim?" Isa. xlix. 14, 15. Cha-n'eil ni air bith a's doilgheasaiche leis an Tighearn a bhi 'faotainn aig làmhaibh a mhuintir féin, na an leithide so de smuaintibh cruaidh m'a thimebioll, agus fios maith aige ciod an toradh a bhitheas air a ghiùdan air an fhreumh sheirbhe so,—ciod an tréigeadh cridhe,—ciod an dìobradh muinghin,—ciod an cul-sleamhnachadh, agus ciod an mi-chreidimh 'n ar n-imeachd maille ris. Cia cho aindeonach as a tha leanabh air teachd 'am fianuis 'athar agus e ann am feirg! Thugamaid so fainear, ma seadh, anns a' cheud àite, 'nuair a tha sinn a' gabhail ris an Athair mar a tha e 'cumail a mach a ghràidh d' ar n-anamaibh, tha sinn le sin a' toirt an urraim sin dha a tha e 'g iarraidh, agus a' deanamh sin a tha ro thaitneach leis. Tha e gu tric 'ga thaisbeanadh dhuinn ann an rathad inbheach, chum gu'm

bitheadh e mar sin air a ghabhail leinn :—“Tha Dia a’ moladh a ghràidh féin duinne,” Rom. v. 8. “Feuchaibh, eiod a’ ghnè ghràidh a thug an t-Athair dhuinne!” I Eoin iii. 1. Cia uaith, ma seadh, a tha an t-amaideachd so? Tha eagal air daoineibh smuaintean maith a bhì aca mu Dhia. Tha iad ag amharc air mar dhànadas dhoibh sealltuinn air Dia mar neach gràsmhor, caomh, caoimhneil, gràdhach: tha sinn a’ labhairt mu na naoimh; ach air an làimh eile, tha e furasda dhoibh smuaintean cruaidh, teann, doirbhe, uil’ ach do-chasgadh, a bhì aca m’a thimchioll, agus a’ meas gu bheil iad a’ deanamh gu maith,—dearbh smuaintean nan daoine a’s aindiadhaidh, agus a’s fuathaiche le Dia, Rom. i. 31; 2 Tim. iii. 3. Nach ann o Sathan a tha am mealladh anama so? Nach b’e a rùn o thùs a bhì tilgeadh a stigh nan smuaintean so mu Dhia anns a’ chridhe? Bitheadh dearbh fhios agaibh, ma seadh, nach ’eil ni air bith a’s taitneiche leis an Athair na gu’m fosglamaid suas ar cridheachan ris mar thobar siorruidh a ghràis shaoibhir sin gu léir a tha ’sruthadh a mach do pheacaich ann am fuil Iosa. Agus,—

(2.) Bithidh so ro éifeachdach eum a bhì ’cosnadh gràidh bhur n-anama do Dhia,—chum tlachd a ghabhail ann, agus còmhnuidh a dheanamh maille ris. Tha mòran de na naoimh aig nach ’eil uallach eile a tha ’gan cromadh sìos cho mòr, ris nach ’eil iad a’ faotainn an cridheachan a ghnàth air an oibreachadh suas a dh’ ionnsuidh tlachd agus toil-inntinn naoimh a ghabhail ann an Dia;—ach gu bheil fathast an-toil spioraid maille riu a thaobh a bhì ’g imeachd ann an dlùth chomunn ris. Ciod a tha aig freumh na h-eucalach so? Nach e an aincolas, no an dearmad air an dleasannas so, eadhon a bhì ’cumail comh-chomuinn ris an Athair ann an gràdh? Bithidh tomhas ar tlachd ann an Dia, a mhain a réir tomhais an t-sealaidh a tha againn air a ghràdh. Cha dean na h-uile foillsachadh eile de Dhia, as eugmhais so, ach an t-anam a chuir air theicheadh uaith; ach bitheadh an cridhe aon uair gu mòr air a thogail le gràdh comharaichte so an Athar, agus cha chomasach dha gun a bhì air a bhuadhachadh agus air a chosnadh thairis ann an gràdh dha. Ma dh’ oibricheas ni sam bith oirnn eum còmhnuidh a dheanamh maille ris, is e so e. Ciod eile a bheir air leanabh tlachd a ghabhail ’na athair, mar dean a ghràdh e? Cuiribh dearbhadh, ma seadh, air an ni so: deanaibh bhur smuaintean a chleachdadh air an dearbh ni so féin, gràdh siorruidh, gràdh saor, gràdh tarbhach an Athar,

agus faicibh mar bi bhur eridheachan air an oibreachadh suas a dh'ionnsuidh tlachd ann. Gabhaidh sinn oirnn a ràdh le dànachd, gu faigh creidich so 'na chleachdadh cho tarbhach ri aon sam bith eil air an do shuidhich iad riamh an smuaintean. Suidhibh sìos car tamuill bhig aig an tobar féin, agus mu'n toir sibh an aire, bithidh mìllseachd nan sruth a' meudachadh do bhur blas. Ann an ùine ghearr, bithidh e doirbh dhuibh-sa, eadhon a bhla roimh so a' ruith air falbh uaith, a nis a bhì 'fantuinn car tiota as a chomunn.

Cunnail 1. Ach feudaidh cuid a ràdh, “Mo thruaighe! cionnus a dh'fheudas mise comh-chomunn a shealbhachadh ris an Athair ann an gràdh? Tha mi gun fhios agam am bheil gràdh aige dhomh no nach 'eil; agus am bi de dhànadas agam na thilgeas mi féin air a ghràdh? Ciod mar gabhadh e rium? Nach bu choltaiche gu'n cuireadh e as domh airson m' an-dànadais, na gu'm blaiseadh m' anam de mhìllseachd a' ghràidh a tha 'na uchd? Tha Dia ann am shealladh-sa a mhain mar theine dian-loisgeich agus mar lasraichibh sìorruidh, ionnus gur h-eagalach leam amharc suas ris.”

Freagradh. Cha-n'eil fios agam ciod a dh' fheudas cuid a bhì 'ciallachadh le bhì 'g aithneachadh gràidh Dhé; ged a tha a chleachdadh a' dol 'an gnìomh anns an anam le mothachadh agus féin-fhiosrachadh spioradail, gidheadh tha e air a ghabhail thugainn trid creidimh a mhain. Is e so aithne a bhì againn air, eadhon gu'm bitheamaid 'ga chreidsinn mar a tha e air 'fhoillseachadh. “Fhuair sinn aithne air agus chreid sinn an gràdh a tha aig Dia dhuinn. Is gràdh Dia,” 1 Eoin iv. 16. Is i so an dearbh-bheachd a dh'fheudas a bhì agad air a ghràdh, ann an ceud thòiseachadh d' imeachd maille ri Dia; eadhon, gu'n do labhair beul an Tighearn e, neach a's e an fhìrinn. Agus ciod air bith a dh'fheudas do chridhe féin, no Sàtan a bhì 'labhairt, ma's e as nach gabh thu ri gràdh an Athar anns an fhianuis so a tha e 'deanamh m'a thimchioll, tha thu deanamh na dh'fheudas tu chum breugair a dheanamh dheth-san a labhair e, 1 Eoin v. 10.

Cunnail 2. “Tha mi 'ereidsinn gur gràdh Dia do mhuintir eile, oir thubhairt e féin gur gràdh e; ach cha-n'eil bonn-impidh idir a' m' amharc o'n creidinn gu'm bi e mar sin do m' thaobh-sa; cha-n'eil aobhar no reuson air thalamh gu'n cuireadh e aghaidh orm-sa le aon smuain gràidh no caoimhneis; agus, uime sin, cha dana leam mi féin a thilgeadh air chum comh-chomuinn ris 'na ghràdh àraidh féin.”

Freagradh. Cha-n'eil e air a labhairt ann an rathad nì's ro shònruichte ri neach air thalamh na tha e riutsa. Agus a thaobh reuson gràidh, cha d'fhuair e riamh nì's fearr ann an aon de chloinn nan daoine na tha e 'factainn annad féin; is e sin, cha-n'eil reuson idir aige air a shon 'an taobh a mach dheth 'féin. Mar sin feudaidh sinn an cunnail so a chur bun os ceann le ro thearc 'bhriathran. Cha robh neach riamh ann o thoiseach an t-saoghail agus cha bhi gu 'dheireadh, a chreid a leithid so de ghràdh a bhi anns an Athair, agus a thug gràdh dha-san a ris, agus a bha air a mhealladh. Anns an nì so, ma seadh, tha thu air stéidh uile-sheasmhaich. Ma chreideas tu, agus ma ghabhas tu ris an Athair 'na ghràdh, bithidh e gu cinnteach mar sin dhuit, ged a dh' fheudas muinntir eile tuiteam fo a chorruch. Ach,—

Cunnail 3. “Cha-n'eil mi 'factainn mo chridhe ag ath-philleadh ann an gràdh dha. Na'm bitheadh m'anam a gabhail tlachd ann, b'urrainn mi a ghràdh dhomh a chreidsinn.”

Freagradh. Cha-n'eil e comasach dhuit do smuaintean a chleachdadh air dhòigh nì's iomrallaiche na so,— dòigh deasaichte gu bhi spùinneadh Dhé de a ghlòir. “An so tha gràdh,” deir an Spiorad Naomh, “cha-n e gu'n do ghràdhaich sinne Dia, ach gu'n do ghràdhaich esan sinne” an toiseach, 1 Eoin iv. 10, 11. A nis, chuireadh do smuaintean-sa òrdugh so Dhé bun os ceann, agus theireadh tu, “An so tha gràdh, cha-n e gu'n do ghràdhaich Dia mise, ach gu'n do ghràdhaich mise esan an toiseach.” Is e so a bhi 'eur làmh ann an glòir Dhé: oir, a mhead 's gu bheil esan 'g ar gràdhachadh-ne as eugmhais aobhair gràidh 'fhaicinn annainn, agus gu bheil gach aobhar air thalamh againne esan a ghràdhachadh, b'aill leatsa so a bhi air sheòl eile,—eadhon, gu'm bitheadh nì-éigin annad air sgath an gràdhaicheadh Dia thu, eadhon do ghràdh-sa dha; agus gu'n gràdhaicheadh tusa Dia, gun aithne agad air nì air bith gràdhach ann, is e sin, gun aithne agad air an robh gràdh aige dhuit no nach robh. Ach is e so dòigh na feòla, dòigh nach dean aon chuid glòir a chuir air Dia, no sith a thoirt a dh' ionnsuidh d' anama féin. Air falamb, ma seadh, le do chunnuilibh; glac thugad gràdh an Athar ann an *cleachdadh lom creidimh*, agus fosglaidh so suas d'anam ann an cleachdadh a' ghràidh ann an comunn an Tighearna.

Ach, a thuilleadh air so, feudaidh sinn mar an ceudna fhòghlum o'n teagasg so,— *inbhe agus sochair mòr nan creideach*. Ciod air bith na smuaintean tàireil a dh'fheudas a bhi aig cloinn nan daoine mu'n timchioll, feudar 'fhaicinn gu

bheil biadh aca r'a itheadh air am bheil an saoghal aineolach. Tha comh-chomunn dlùth aca ris an Athair. Tha iad a' comh-mhalairt ris ann an gràdh. Tha meas air daoibh, gu coitchiunn, a réir na cuideachd sinn anns an gnàth leo 'bhi gluasad. Tha e na urram a bhi seasamh 'an lathair phrionnsachan, eadhon ann an inbhe sheirbhiseach. Ciod, ma seadh. an t-urram a tha aig uile naoimh Dhé, ann a bhi seasamh le dànachd 'an làthair an Athar, agus ann an sin a bhi 'sealbhadh gràidh a chridhe! Cia cho beannaichte as a mheas ban-rìgh Sheba seirbhisich Sholaimh, ann a bhi 'seasamh 'na làthair, agus ag éisdeachd a ghliocais! Nach mò gu mòr a tha iadsan beannaichte a tha 'seasamh a ghnàth 'an làthair Dé Sholaimh, ag éisdeachd a ghliocais, agus a' mealtuinn a ghràidh! 'Nuair a tha comunn aig muinntir eile ris an t-Satan agus r'an ana-miannaibh féin, a' deanamh ullachaidh air an son, agus a' faotainn toil-inntinn bàsmhoir annta, — “d'an crìoch a bhi air an sgrios, d'an dia am brù; agus aig am bheil an glòir 'nan nàire, aig am bheil an aire air nithibh talmhaidh,”—tha iadsan a' sealbhachadh a' chomh-chomuinn mhilis so ris an Athair.

Os bàrr: ciod an tèarmunn suaimhneach agus tèaruinte a tha aig na naomhaibh ann an so, 'am measg nan uile fhanoidean, agus mhaslachdhean, agus oilbheuman, agus ainteistean, ris an coinnich iad anns an t-saoghal. An uair a tha leanabh air a mhaslachadh a muigh anns na sràidibh, teichidh e le cabhag a dhòrtadh a ghearain ann an broilleach 'athar; agus ann an deanamh sin, a' faotainn suaimhneis. 'Am measg na h-uile h-achmhasan cruaidh agus geur-leanmhuinn teanga ris an coinnich na naoimh ann an sràidibh an t-saoghail so, feudaidh iad teicheadh le'n gearanaibh uile a dh' ionnsuidh broillich an Athar féin, agus comhfhurtachd 'fhaotainn. “Mar neach d'an tabhair a mhathair comhfhurtachd, mar sin bheir mise comhfhurtachd dhuibhse,” deir an Tighearn, Isa. lxvi. 13. Air dhòigh 's gu feud an t-anam a ràdh, “Ma tha fuath agam anns an t-saoghal, tha ionad agam anns am bheil mi cinnteach a gràdh 'fhaotainn. Ged a tha na h-uile neach eile searbh a' m' aghaidh, tha m' Athair féin tiom-chridheach agus truacanta: theid mi d'a ionnsuidh-san, agus sàsuichear ann mi. Ann an so ged mheasar gu suarach mi, ged a dh' fheadas gruaim agus tàir-chainnt mo thilgeadh a thaobh; gidheadh tha meas agus gràdh dhomh maille ris-san, gur fearr a chaoimhneas-gràidh na beatha féin. Ann an so tha na

h-uile nì agam anns an tobar féin, nach 'eil aig muinntir eile ach mar shileadh mall nam braon. Ann an gràdh m' Athar tha na h-uile nì ion-mhiannaichte : tha millseachd nan uile thròcairean ann-san mar thobar, agus sin ann an lànachdaibh maireannach."

Tha e soilleir, ma seadh, gur iad na naoimh muinntir air an lugh a tha aig daoineibh de fhìor eòlas de na h-uile. Ma their iad, "Thigibh, agus bitheadh bhur comunn maille ruinne;" nach 'eil daoine ullamh air a ràdh, "Ciod a tha sibh ann? am bheil annaibh ach cuideachd dhuaichnidh de dhaoineibh a tha 'cur theaghlaichean agus bhailtean fo bhuaireas? Bitheadh e aithnichte dhuibh, gur suarach againn bhur comunn. Is ann an nair a bhitheas a rùn oirnn comunn nan uile dhaoine fiùghanta, fiachail, a chur air cùl a thig sinn do bhur n-ionnsuidh-sa." Ach, mo thruaighe! cionnus a tha daoine air am mealladh! Gu cinnteach tha an comunn aca so ris an Athair: smuainicheadh daoine mar is àill leo, tha frithealaidhean ùrachaidh nèamhaidh, spioradail aca, ann an coimh-chleachdadh gràidh maille ris an Athair féin. Tha an t-abstol a' cur an cèill nan claon-bheachdan a bha gu coitcheinn 'am measg dhaoine mu'n timchioll, 2 Cor. vi. 8-10, "Mar mhealltairibh, gidheadh firinneach; mar dhream nach aithnichear, gidheadh air am bheil deadh aithne; mar dhream a tha faghail a' bhàis, gidheadh feuch, tha sinn beò; mar dhream a smachdaichear, agus gun am marbhadh; mar dhream a ta brònach, gidheadh a ghnàth a' deanamh gairdeachais; mar dhaoine bochda, gidheadh a ta deanamh mòrain saoi bhir; mar dhaoine aig nach 'eil nì sam bith, gidheadh a' sealbhachadh nan uile nithe." Agus mar is e so beachd coitcheinn an t-saoghail, mar sin cha-n'eil nì sam bith a's tric a tha 'nam beachd mu'n timchioll na gur daoine bochd, diblidh, tàireil iad, 'nuair is iad da rìreadh flaithean mòra na talmhainn. Smuainich air a' chuideachd anns am bheil iad a' gluasad: eadhon maille ris an Athair féin;—agus cò 'tha cho glòrmhor? Ciod anns am bheil iad a' malairteachadh? eadhon ann an gràdh;—agus ciod a tha cho luachmhor? Gu cinnteach is iad flaithean na talmhainn, Salm. xvi. 3.

A thuilleadh air so; cuiridh so solus air aon eadar-dhealachadh mòr a tha eadar na naoimh agus luchd-aideachaidh gun ghràs:—A thaobh coimhlionaidh dhleasannas, agus sealbhachaidh nan sochar o'n leth a muigh, tha luchd-aideachaidh neo-tharbhach gu tric ag imeachd làmh air làmh ris na naomhaibh;

ach a nis thig a dh' ionnsuidh an ionadan uaigneach, agus ciod an t-eadar-dhealachadh a tha ann ! Anns an uaigneas tha comh-chomunn aig na naombaibh ri Dia ; ach aig cealgairibh ris an t-saoghal agus an ana-miannaibh féin ;—riu so tha'n còmhradh agus an comunn ; tha iad ag éisdeachd ciod a their iad riu, agus a' deanamh ullachaidh air an son, 'nuair a tha na naomh a' faotainn toil-inntinn blasda ann an uèhd gràidh an Athar féin. Air uairibh is beag nach 'eil e mi-chomasach do chreidich a dhol air thoiseach, ann an deadh choslas o'n leth a muigh, air cuid a dh' fheudas a bhi gle lobhta anns a' chridhe : ach tha'n lòn spioradail so aca, air am bheil muinntir eile aineolach ; tha ùrachadh nèamhaidh aca ann an tigh an fhìona, anns nach 'eil compairt air bith aig muinntir eile ;—ann an lionmhoireachd an smuaintean, tha sòlasan Dhé an Athar a' cur an anama air ghean.

A nis, ma seadh,—chum a bhi tarruing so gu comh-dhunadh, —ma tha na nithe so mar so, “ ciod a ghné dhaoine 'bu chòir a bhi annainn, ann an caithe-beatha naomh agus diadhachd ? ” Tha eadhon “ ar Dia-ne 'na theine dian-loisgeach.” Ciod an comunn a tha eadar solus agus dorchadas ? Am bheil còmh-nuidh gu bhi aig peacadh agus ana-miannaibh anns na smuaintibh sin a tha gu bhi 'gabhail a steach gràidh an Athar do'n anam, agus a' giùlan a mach gràidh an anama do'n Athair ? Tha naomhachd iomchuidh air a làthaireachd gu sìorruidh. Cha chomasach do spiorad neo-ghlan còmh-nuidh a dheanamh maille ris ;—cha-n urrainn cridhe mi-naomha tarruing am fagus da gu bràth. Cha-n'eil tlachd aig neach mi-bheusach ann an comunn duine stuaimhe ; agus an comasach do dhuine na h-inntinn amaidich agus dhìomhain comh-chomunn a bhi aige ris an Dia a tha iomlan naomh ? Cha-n'eil ni air bith coimheangailte ri gràdh so an Athar nach 'eil 'na bhrosnachadh cumhachdach chum naomhachd, agus nach 'eil a' treòrachadh d'a ionnsuidh. Tha Ephraim ag ràdh, “ Ciod mo gnothach-sa tuilleadh ri iodholaibh ? ” 'nuair a fhuair e slàinte ann an Dia. Tha imeachd mhi-churamach gu h-uile neo-fhreagarrach airson comh-chomuinn ris an Athair. “ Ma their sinn gu bheil comunn againn ris, agus sinn a' gluasad ann an dorchadas, tha sinn a' deanamh bréige, agus cha-n'eil sinn a' deanamh na firinn,” 1 Eoin i. 6. “ An ti a their, Is aithne dhomh e ” (tha comh-chomunn agam ris), “ agus nach 'eil a' coimhead 'aitheantan, is breugair e, agus cha-n'eil an fhìrinn ann,” caib. ii. 4. An coslas eòlais sin air an Athair a's dealraiche

'am fianuis dhaoine, as eugmhais naomhachd agus ùmhlachd d'a 'aitheantaibh, cha-n'eil ann ach fianuis dhealrach air gur brengair esan aig am bheil e. Cha-n'eil gràdh an t-saoghail agus gràdh an Athar a' gabhail còmhnuidh cuideachd.

Agus ma tha so mar so (gu bhi dìnadh suas an iomlain), nach lionmhor iad aig am bheil ainm a bhi beò, gidheadh a tha marbh! Cia cho aineolach as a tha luchd-aideachaidh gu coitehiomh air dìomhaireachd a' chomh-chomuinn so, agus a thoraidhean! Nach 'eil mòran gu soilleir ann an comunn r'an ana-miannaibh, agus ris an t-saoghal, gidheadh leis am bu mhiann a bhi air an ainmeachadh orra-san aig am bheil cuibhrionn agus oigbreachd maille riu-san a tha air an naomhachadh? Tha iad araon as eugmhais an ainm nuaidh, agus a' chloich ghil, gidheadh b'àill leò a bhi air an ainmeachadh sluagh an 'Ti a's ro àirde. Nach fheud sinn a ràdh mu mhòran diùbh, an àite dhoibh comh-chomunn a bhi aca ri Dia, nach 'eil Dia idir 'nan uile smuaintibh? Gu'n deònaicheadh an Tighearn a bhi 'fosgladh sùilean dhaoine, chum a bhi 'faicinn gur ni comh-chomunn ri Dia a tha coimh-sheasamh, cha-n ann 'an coslas, ach ann an cumbachd! An uiread so, ma seadh, air comh-chomunn sònruichte ris an Athair ann an gràdh. Tha e mar an ceudna "fìrinneach a ghairm sinn chum comh-chomuinn a Mhic Iosa Criosd ar Tighearna;" air an dean sinn iomradh anns an ath àite.

EARRANN II.

CAIBIDEIL I.

Mu na chomh-chomunn a tha aig na naomhaibh ri Iosa Criosd Mac Dhé
—An comh-chomunn so ris air a dhearbhadh, 1 Cor. i. 9 ; Taisb.
iii. 20 ; Dàn Shol. ii. 1-7 air am fosgladh suas ; mar an ceudna
Gnàth-fhoc. ix. 1-5.

LABHAIR sinn a cheana air a' chomh-chomunn eadar-dhealaichte
sin a tha againn ri pears' an Athar ; theid sinn a nis air ar
n-aghaidh a bheachdachadh a' chomh-chomuinn a tha againn
r'a Mhac, Iosa Criosd ar Tighearn. A nis, an comh-chomunn
a tha againn ris an dara pearsa, tha e againn ris mar Eadar-
mheadhonair—ann an cleachdadh na dreuchda sin a ghabh e
os làimh air ar son, tre fhrithealadh saoir ghràis Dé ; air dha
'bhi air a "ghlìn o mhnaoi, air a dheanamh fo'n lagh, chum
gu'n saoradh e iadsan a bha fo'n lagh, ionnus gu faigheamaid-ne
uchd-mhacachd na cloinne," Gal. iv. 4, 5. Agus ann a bhi
'leantuinn a mach an teagaisg, bheir sinn fainear an dà ni so :—
I. Gu bheil an comh-chomunn so againn ri Mac Dhé. II. Ciod
anns am bheil e a' coimh-sheasamh :—

I. A thaobh a' cheud ni, cha dean sinn ach beagan earrannan
de'n Fhìrinn a thoirt air an aghaidh chum a bhi 'daingneachadh
an teagaisg :—1 Cor. i. 9, "Tha Dia fìrinneach, leis an do
ghairmeadh sibh chum comh-chomuinn a Mhic Iosa Criosd ar
Tighearna." Is e so an ni chum am bheil na naoimh uile air
an gairm, agus anns am bi iad uile, tre dhilseachd Dhé, air
an gleidheadh, eadhon comh-chomunn ri Iosa Criosd ar
Tighearn. Ghairmeadh sinn le Dia an t-Athair, mar an
t-Athair, a réir rùin a ghràidh, chum comh-chomuinn a Mhic,
mar ar Tighearn.

A ris ;—Taisb. iii. 20, "Feuch, tha mi a'm' sheasamh aig an
dorus, agus a' bualadh : ma dh'éisdeas neach sam bith ri m'
ghuth, agus gu'm fosgail e'n dorus, thig mi a steach d'a
ionnsuidh, agus gabhaidh mi mo shuipeir maille ris, agus esan
maille riumsa." Gu cinnteach mar 'eil comh-chomunn ann an

so, cha-n'eil fios againn ciod anns am bheil. Gabhaidh Criosd a shuiper maille ri creidich : tha e 'ga ùrachadh féin le a ghrásaibh féin annta, tre'n Spiorad a thugadh dhoibh. Tha toil-intinn ro mhòr aig an Tighearn Iosa ann a bhi 'blasad de thoraidhibh taitneach an Spioraid anns na naomhaibh. Agus uaith so tha ùrnuigh sin na céile 'dol suas, gu'm bitheadh cuirm gràidh a thaitneis air 'ullachadh aice 'nuair a thigeadh e g'a fàilteachadh, Dàn Shol. iv. 16, "Eirich a ghaoth á tuath, agus thig a ghaoth á deas, seid air feadh mo liosa, rachadh fàile eùbhraidh a spìosraidh a mach. Thigeadh m' annsachd d'a lios, agus itheadh e a thoradh taitneach." Is iad anama nan naomh lios an Tighearn Iosa, am fonn maith, Eabh. vi. 7 ;— lios air son toil-intinn ; tha e 'deanamh gairdeachais annta ; "tha 'thlachd maille ri cloinn nan daoine," Gnàth-fhoc. viii. 31 ; agus tha e 'deanamh "gairdeachais os an ceann," Sefh. iii. 17 ; —lios mar an ceudna airson toraidhean, seadh, toraidhean taitneach ; is amhuil sin a tha e féin ag aithris a cliù, Dàn Shol. iv. 12-14, "Is lios glaiste thu, a phiuthar, a chéile ; fuanan dùinte, tobar air a sheulachadh. Tha do gheugan mar lios phomgranat, leis a mheas a's taitneiche ; le croinn champhir maille ri preasaibh spìocnaird : spìocnaird agus cròthach ; cuile mhilis agus canal, leis na h-uile chraobhaibh tùise ; mirr agus aloe, maille ris na spìosraidh a's taghta." Ciod air bith ni a tha milis agus deadh-bhlasda, ciod air bith a tha boltrachail agus eùbhraidh, ciod air bith a tha ioc-shlainteach agus fear-tach, tha e r'a fhaotainn anns an lios so. Tha toil-intinnean spìoradail, de na h-uile gnè, ann an anamaibh nan naomh, air son an Tighearn Iosa. Agus, uime sin, tha 'chéile cho dùrachdach anns an ùrnuigh a chaidh ainneachadh, gu'm bitheadh na nithe taitneach sin a' meudachadh maille ri, chum gu'n gabhadh fear a gràidh a shuiper maille ri, a réir a gheallaidh. "Eirich, a ghaoth á tuath, agus thig, a ghaoth á deas ;"— "O gu'n deanadh analachadh agus oibreachadh éifeachdach Spìoraid nan uile ghràs a thiodhlacan agus a ghràsan féin a lasadh suas ann am chridhe, chum gu'm bitheadh aig an Tighearn Iosa, fear-gràidh m'anama, cuirm ro thaitneach maille rium, an uair a thig e !" Tha Dia a' gearain nach 'eil am fion-lios a shuidhich e a' giùlan toraidh, Isa. v. 2 ; Hosea x. 1. Agus, uime sin, tha cridhe na céile air iomairt chum gu'm bitheadh toraidhean taitneach fir a gràidh a' soirbheachadh mu a lamhan. Tha cridhe aimrid gu h-uile neo-fl-reagarrach air fàilteachadh a chur air. Ach

toradh an Spioraid, tha so do-labhairt ionmhuinneach leis, a réir a theisteis féin, Dan Shol. v. 1, “Tha mi air teachd do m’ lios, a phiuthar, a chéile; thionail mi mo mhirr maille ri m’ spiosraidh; dh’ ith mi mo chir-mheala maille ri m’ mhill; dh’ òl mi m’fhion maille ri m’ bhainne.” “Tha mi air teachd,” tha e ’g ràdh, dh’ith mi, “dh’ùraicheadh mi.” Tha e ’toirt mar ainm dha anns a’ cheud chainnt, “Toradh a mhìllseachdan;” mar ni anns am bheil toil-inntinn ro bharrachtaiche air ’fhaotainn leis. Os bàrr, mar a tha Criosd a’ gabhail a shuipeir maille ris na naomhaibh, is anhuil sin a ghabhas iadsan an suipeir maille ris-san a réir a gheallaidh, chum gu’m bitheadh an comh-chomunn sin coimhliont’ a tha aca ris. Tha Criosd ag ullachadh cuirme air an son air dhòigh ro fhialaidh. Tha féoil air a marbhadh, tha fion air a mheasgadh, agus bord air a dheasachadh, Gnàth-fhoc. ix. 2. Tha’n sògh spioradail sin a dh’ullaich e dhoibh a’ faotainn mar ainm uath “cuirm,” “cuirm bainne,” “cuirm de nithibh blasda, de fhion aosda air a dheadh tharruing,” Isa. xxv. 6. Tha’n laogh biadhtha air a mharbhadh air an son. Is e so, ma seadh, an comh-chomunn a tha eadar Criosd agus na naomhaibh, agus an comh-chaidreamh a th’aca anns a’ chomunn sin.

Ach a rìs:—Dàn Shol. ii. 1-7, “Is ròs o Sharon mise, lili nan gleann. Mar lili ’am measg droighinn, is anhuil mo ghràdh-sa am measg nan nighean. Mar chrann-ubhall am measg chrann na coille, is anhuil mo rùn-sa am measg nan òganach; fo a sgàile mhiannaich mi, agus shuidh mi sìos, agus bha a thoradh milis do mo bhlas.”

Anns a’ cheud dà rann tha iomradh Chrìosd againn, an toiseach air féin, agus, a rìs, air ’eaglais. Anns a’ cheud rann, tha e ’deanamh iomraidh air féin; is e sin, mar a tha e ann féin do’n chéile: “Is ròs o Sharon mise, lili nan gleann.” Tha an Tighearn Iosa Criosd air a choimeas anns na Sgrìobtuiribh ris na h-uile ni barrachtaiche anns a’ chruthachadh gu léir. Mar a’ ghrian agus an reul dheadraich mhaidne anns na nèamhaibh shuas; mar leòmhnan am measg ainmhidh na coille, leòmhnan tréibh Iuda. Am measg bhlàth na macharach, tha e ann an so mar an ròs agus an lili. Tha’n dà ni sin anns am bheil blàthan a’toirt barrachd air am faotainn annta, eadhon, cùbhraidheachd agus maise. An ròs ann an cùbhraidheachd, agus an lili ann am maise, a’toirt barrachd air an còmpaich; “cha robh Solamh ’na ghlòir uile, air ’eudachadh mar aon diubh so.” Os bàrr; “is ròs o Sharon” esan, an còmhnaid tarbhach, far am bitheadh na

treudan taghta 'g ionaltradh, 1 Eachd. xxvii. 29; còmhnard cho ùrair, maiseach, as gu'n d'rinneadh an gealladh sin do'n eaglais gu'm bitheadh "maise Sharoin" air a thabhairt dhi, Isa. xxxv. 2. Anns a' chòmhnard shùghmhoir so, gun teagamh, bha briseadh a mach nan ròs a bu bharrachd. Tha Criosd, ann an cùbhraidheachd a ghràidh agus 'fhircantachd (a tha mar an trusgan anns an do shealbhaich Iacob a' bheannachd, a bha "mar fhàile fearainn a bheannaich an Tighearn"), mar an ròs ro mhaiseach so, chum a bhi 'tùladh cridheachan a naomh d'a ionnsuidh. Mar a bha ìobairt-réite Chriosd 'na tabhartas deadh-fhàile do Dhia, Eph. v. 2; mar sin, tha na naomh a' faotainn cùbhraidheachd beothachaidh agus ùrachaidh o na gràsaibh sin leis an deachaidh 'ùngadh air an son, Dàn Shol. i. 3. Tha deadh-fhàile ag ciallachadh gach ni a tha taitneach agus tlachdmhor, Gen. viii. 21. Is e Criosd mar an ceudna "lili nan gleann;" a tha comharaichte ann am maise, Mata vi. 29. Ro ionmhuinneach a ta e ann an oirdheireas agus iomlanachd a phearsa; gun choimeas ann am maise 'am measg chloinn nan daoine: air an labhair sin an déigh so. Air do Chriosd, ma seadh, a bhi mar so do na naomhaibh, 'na chuir subhachais, 'na sgeadachadh sgèimhe, 'na thoil-iuntinn nèamhaidh, agus 'na ghlòir barraichte, tha e 'nis a' dol air aghaidh a chur an céill ciod a tha na naomh 'na shealladh-san: "Mar lili am measg droighinn, is amhuil mo ghràdh-sa am measg nan nighean." Tha Criosd agus an eaglais ann an so air an coimeas ris an aon ni,—eadhon an lili,—do bhrìgh an comh-aonadh a tha aca r'a chéile tre aon Spiorad, agus mar an ceudna, do brìgh an comh-chosmhuileachd a tha eatorra, agus chum am bheil na naomh air an roimh-òrdachadh. A nis, is lili an eaglais, ro mhaiseach ann an sùilibh Chriosd; "mar an lili am measg droighinn;"—1. Ann an rathad a bhi 'toirt barrachd; mar a tha'n lili 'toirt barrachd air an droighcann, mar sin na naomh ann an sùilibh Chriosd am measg chloinn nan daoine. Bitheadh an coimeas ach air a dheanamh, agus bithidh an t-eadar-dhealachadh comharaichte. Agus,—2. Ann an rathad *deuchainn*; bithidh a' chuid eile de'n t-saoghal ain am faotainn "mar dhris dhealgach, agus mar dhris a bheir doilghios do thigh Israeil," Esec. xxviii. 24. "Tha an tì a's fearr dhiubh mar dhris; tha an tì a's ionraice 'nam measg mar phris dhroighinn," Micah vii. 4. Mar so, ma seadh, tha'n eaglais 'am measg nan nighean,—eadhon 'am measg an luchd-aideachaidh a's inbheiche, nach 'eil ach mar sin a mhain. Cha'n urrainn oirdheireas ni air bith a bhi air àrdachadh ni's ro mhò

ann an coimeas air bith. Mar so, ma seadh, tha Criosd dhoibh-san ann am firinn, rann 1; mar so tha iad-san 'na shùilibh-san mar an ceudna ann am firinn, rann 2. Ciod a tha Criosd ann an sùilibh na h-eaglais, chi sinn ann an rann 3.

“Mar chrann-ubhall 'am measg chrann na coille, is amhuil mo rùn-sa am measg nan òganach; fo a sgàil mhiannaich mi, agus shuidh mi sìos, agus bha a thoradh milis do mo bhlas.” Chum a bhi 'leantuinn a mach a' chomh-chomuinn so, tha a chèile a nis a' cur seanachais 'an òrdugh leis an sgaoil i 'am farsuinneachd aithris a tlachd anns an Tighearn Iosa; agus mar a tha esan a' coimeas na h-eaglais ris an lili 'am measg droighinn, mar sin tha'n eaglais a' coimeas an Tighearn Iosa ris a' *chrann-ubhall* 'am measg chrann na coille. Agus tha i 'toirt seachad an aobhair so air son a coimeis, eadhon gu bheil dà bhuidhe comharaichte so nan craobh ann, nach 'eil r'am faotainn 'am measg nan òganach; 1. *Toradh* chum bìdh; 2. *Sgàil* chum ùrachaidh. Tha i ag itheadh de a thoradh, agus a' luìdh sìos fo a sgàil, le mòr tlachd. Gach neach eile am measg nam mac, co dhiù is aingle iad, mic Dhé a thaobh cruthachaidh, no a' chuid a's inbheiche de shliochd Adhaimh, cinn-iùil nam buidheann sin ann an rann 2, a tha 'faotainn ainm nan nigheann, no mic an t-seana chruthachaidh, meanglana mullaich sin a chinneis,—tha iad so uile do'n anam oerach agus sgèth, (an t-anam sin a mhain a mhiannaicheas sgàil agus toradh), mar chraobhaibh neo-tharbhaich na fràthe, o nach tuit na measan sùghmhor, agus nach tilg an duibhre fionnar. “Ann an Criosd,” a deir i, “tha toradh, toradh milis do'n bhlas; seadh, ‘is biadh gu firinneach 'fheòil, agus is deoch gu firinneach 'fhuil,’” Eoin vi. 55. “Os bàrr, dh'oibrich e mach an fhìreantachd shiorruidh sin a riarraicheas gu h-iomlan n'anam oerach, an déigh dhomh ruith gu dìomhain a dh'ionnsuidh gach craoibh neo-tharbhaich eile. Tha lànachdan saoi bhir nan uile ghràs thaitneach agus luachmhor a' gabhail còmhnuidh ann, as am feud mi compair-teachadh; seadh, tha 'ghairm féin thugam, ‘Ithibh, a chàirdean, òlaibh, seadh, òlaibh gu pailt, a luchd mo ghaoil,’” Dàn Shol. v. 1. Is iad so na toraidhean a tha Criosd a' giùlan. Bithidh cuid a' labhairt mu chraoibh a tha 'giùlan gach ni a tha feumail air son bìdh agus eudaich. Is e Criosd craobh na beatha sin, a tha 'giùlan gach ni feumail chum na beatha maireannaich. Annsan tha'n fhìreantachd sin air am bheil ar n-anaman an geall; annsan tha nìsge sin na beatha, ma dh'òlas neach dheth, cha bhi tart gu bràth air, Eoin iv. 14. Oh, cia cho blasda as a

tha toraidhean an réite sin a rinn e do bhilibh creidimh nan naomh! Feumaidh esan a bhi gu h-iomlan 'na choigreach do'n fhion aosda sin a dh'ullaich Dia air son nan creideach, nach urrainn saorsa 'fhaotainn ann an tròcair, ann am maitheanas, ann an gràs, ann an deadh-ghean Dhé, ann an naomhachadh an Spioraid, agus ann an naomhachd iomlan. Tha sgàilean fàsagaidh agus teàrmuinn aige mar an ceudna;—dion o fhéirg 'an taobh a muigh, agus ùrachadh o sgìos anns an taobh a stigh. Is e ceud fheum na sgàile bhi 'gar dìon o theas na gréine, mar a rinn luidh-sgàil Ionah. 'N uair a tha teas na corruich ullamh air an anam a losgadh suas, tha Crìosd a' teachd 'san eadraiginn, agus 'ga ghiùlan uile ann féin. Fo sgàil a sgàthan feudaidd sinn luidh sìos ann an sìth agus ann an tèaruinteachd, a' cur ar dòchais ann; agus so uile le mòr thlachd. Seadh, cò a's urrainn aoibhneas an anama sin a chur an céill a tha air faotainn dìdean suaimhneach o fheirg fo sgàil fireantachd an Tighearna Iosa. Tha ùrachadh mar an ceudna ann an sgàil do neach *sgìth*. Tha Crìosd “mar sgàil creige mòire ann an tìr airsnealaich,” Isa. xxxii. 2. Annsan tha suaimhneas agus fois o chumbachd nan truailidheachd, o thrioblaid bhuaireidhean, agus o àmhghar nan geur-leanmhuinn, Mata xi. 27, 28.

Air dhoibh mar so comh-chainnt a dheanamh mu shubhailcibh a chéile, air dhòigh a tha 'deanamh ro aithnichte nach comasach dhoibh gun toil-inntinn a ghabhail ann an comunn a chéile, tha'n comh-chomunn féin a nis air a chur an céill gu farsuinn anns na rann a leanas. Bheir sinn fainear gu h-aithghearr ceithir nithe a tha ann:—(1.) *Millseachd*. (2.) *Toil-inntinn*. (3.) *Tèaruinteachd*. (4.) *Comhfhurtachd*.

(1.) *Millseachd*: “Threòraich e mi do thigh an fhiona.” Tha an comh-chomunn so gu léir air a chumail a mach ann an càinnt a tha 'giulan am millseachd agus an ùrachaidh a's ro àirde,—còrnaibh, ùbhlán, fìon, agus mar sin air aghaidh. “Rinn a cuirm air mo shon,” tha 'chéile ag ràdh, “mar is gnàth le urra mòr.” Aig cuirmibh fial, tha aoidhean àrd-inbheach air an treòrachadh a stigh do thigh an fhiona 's na sòighe ròghail. Is i a chuir so ullachadh saobhir gràis agus tròcair,—gràdh agus caoimhneas, eadhon coimh-leasachadh iomlan an t-soisgeil, air a chur an céill ann an comh-chruinneachadh nan naomh, agus air 'fhoillseachadh tre'n Spiorad. Tha'n gràdh so nì's fearr na fìon, Dàn Shol. i. 2; cha bhìadh agus deoch e, ach fireantachd, agus sìth, agus aoibhneas anns an Spiorad Naomh, Rom. xiv. 17. Tha nithe blasd' an t-soisgeil nan cuirm sòghmhòr; thig e gu

an aon ni, co dhiubh a thuigeas sinn le tigh an fhìona na *Sgriobtuirean*, no an *soisgeul*, no *òrduighean* tigh' an Tighearna air am frithealadh ann an comh-chruinneachadh nan naomh, no mar fhoillseachadh comharaichte d'a ghràdh,—mar nach obair na h-uile làtha idir cuirm, agus cha-n'eil i air a sealbhachadh aig na h-uile h-àm abhaisteach bìdh. Is e fìon an ni a th'air a ghealltuinn,—fìon a ni cridhe an duine subhach, a chuireas air dhì-chuimhne a bhochdainn, agus a thogas suas a ghnùis 'an suilbhreachd, Gnàth-fhoc. xxxi. 6, 7. Tha gràs Chrìosd, a tha air a chumail a mach ann an òrduighean an t-soisgeil, làn ùrachaidh, agus neartachaidh, agus comhfhurtachd, agus millseachd, do anamaibh nan naomh. An-aoibhinn do na h-anamaibh sàthach le'n gràin na cìrcu-meala so! Mar so, ma seadh, tha Crìosd a' deanamh tighean fìona de uile mheadhonaibh nan gràs, anns am bheil e 'deasachadh chuirmean spioradail d'a naomhaibh.

(2.) *Toil-inntinn*. Tha cridhe na céile gu tur air 'éigheachadh le millseachd na cuirme so; a' faotainn gràidh, agus cùram, agus caoimhneis, air am buileachadh le Crìosd ann an comh-chruinneachadh nan naomh. Uaith so tha i a' togail a glaidh, rann 5, “Cumaibh suas mi le còrnaibh, sgapaibh ùbhlan mu m' thimchioll, oir a ta mi tinn le gràdh.” Air do mhìllseachd agus do oirdheireas Chrìosd a bhì air am foillseachadh ann an tigh an fhìona, tha'n t-anam air ball a' briosgadh 'na ghlaicibh, agus a' glaothaich a mach airson làin sheilbh 'fhaotainn air. Tha i “tinn le gràdh:” cha-n ann, mar a their cuid, a' fannachadh, fo eagalaibh feirge, gun mhothachadh a bhì aic' air a ghràdh; ach air a deanamh tinn agus fann, seadh, air call a neart gu h-iomlan, fo oibreachadh cumhachdaich na h-aighe diadhaidh sin, air bhì dhi aon uair blasad de mhìllseachd Chrìosd ann an tigh an fhìona. Tha miann a h-anama, mar an dòchas a blitheas fada gun choimhlionadh, a' deanamh a cridhe tinn; uime sin, tha i a' glaothaich a mach, “Cumaibh suas mi le còrnaibh;”—“Chunnaic mo shùilean an Rìgh 'na mhaise, bhàis mi de thoradh 'fhìreantachd; tha m' anam air leaghadh sìos annam 'an geall air. Oh! cumaibh suas mo spiorad le a làthaireachd ann an òrduighibh a thighe,—còrnaibh agus ùbhlan a thigh-fìona,—air eagal gu'm fag mo chridhe gu buileach mi! Oh, ciod e so a rinn thu, Iosa bheannaichte! Chunnaic mo shùilean thu, agus rinneadh m' anam mar charbadan Aminadaib. Thigeadh do neart gu m' chuideachadh, air eagal gu'm faigh mi bàs.” Tha dà ni r'a dheanamh an uair a tha neach air bith a'

fannachadh :—feumar a chumail suas, air eagal gu'n tuit e ; agus feumaidh cungaidhean beothachaidh a bhì air an gnàthachadh d'a thaobh. Tha ùrnuigh an anama suas ann an so 'an aire an dà ni so, air bhì dha a' fannachadh fo dhàn-oibreachadh a ghràidh féin, air a lasadh suas ann fo bheachd gràidh Chrìosd dha. Bu mhiann leis gràs neartachaidh 'fhaotainn chum a chumail suas anns a' chor sin, ann an uile shlighibh a dhleasanais ; agus mar an ceudna comhfhurtachd an Spioraid Naoimhe, chum a bhì air a bheothachadh agus air a shàsachadh, gus an tig e dh' ionnsuidh làin sheilbh 'fhaotainn air Chrìosd. Mar so, ma seadh, tha'n comh-chomunn so a' dol air chleachdadh ann am mìllseachd agus ann an toil-inntinn.

(3.) *Tèaruinteachd* : “B'ì a bhratach tharum an gràdh,” rann 4. Tha 'bhratach 'na samhladh air dìon agus tèaruinteachd,— 'na samhladh air làthaireachd feachd. Campaichidh luchd nan armailt sìos 'an tèaruinteachd fo dhìon na brataich. Mar sin rinn Israel anns an fhàsach ; gach treubh a campachadh fo a bratach féin. Tha i mar an ceudna 'na samhladh air soirbheachadh agus buaidh, Salm xx. 5. Is i bratach Chrìosd os ceann a naomh an *gràdh* ; agus bithidh an tèaruinteachd sin uile aca a's urrainn a ghràdh a bhuileachadh orra. Tha so 'gan dìon o ifrinn, agus o'n bhàs, agus o'n naimhdibh gu léir. Cha chomasach do ni air bith bualadh orra as eugmhais a dhol troimh bhratach gràidh an Tighearn Iosa. Tha mòr thèaruinteachd spioradail aca, ma seadh, a's e an treas ni anns a' chomh-chomunn a tha aca maille ris.

(4.) *Comhfhurtachd agus cumail suas*, rann. 6, “Tha a làmh chhì fo m' cheann, agus a làmh dheas timchioll orm.” Tha Chrìosd ann an so ann an suidheachadh a' charaide mhaoth-chridhich, ag altrum neach dubhach agus tinn. Tha an t-anam a' fannachadh le gràdh,—miannan spioradail an déigh a chomuinn ; agus tha Chrìosd a teachd a stigh le fàilteachadh a ghràidh. Tha e 'g altrum agus ag eiridneachadh 'eaglais, Eph. v. 29. A nis, tha'n “làmh fo'n cheann” a' ciallachadh, gràs neartachaidh agus cumail suas, ann an àmhgharaibh agus ann an trioblaidibh ; agus an “làmh m'a timchioll,” an làmh air a' chridhe, a' ciallachadh, sòlasachadh agus comhfhurtachadh ;— anns an dà ni so, tha Chrìosd a' deanamh gàirdeachais, mar fhear nuadh-posda, 'na mhnaoi, Isa. lxii. 5. Ann an so tha comh-chomunn da rìreadh, a bhì luidh sìos ann an uchd gràidh Chrìosd, fo fhrithealadh éifeachdaich a neartachaidh agus a chomhfhurtachd. Agus do bhrìgh so, rann 7, tha 'chéile ro

dhùrachdach gu'm bitheadh an comunn so maireannach, gun bhriseadh aice, a' cur mar fhiachaibh air na h-uile gun dragh a chur air fear a gràidh, no brosnachadh air bith a thoirt dha gu falbh uaithe.

Ach, gu h-aithghearr, tha leabhar so an Dàin gu léir a' deanamh sgéil air a' chomh-chomunn a tha eadar an Tighearn Iosa agus a naomhaibh ; agus, uime sin, cha-n'eil aobhar dhuinn o bhi lìonmhoireachadh eisempleirean.

Cha dean sinn aig an àm ach an t-àite sin anns na Gnàth-fhocail 'ainmeachadh, caib. ix. 1-5, "Thog gliocas a tigh, shnaidh i a seachd puist ; mharbh i a feòil ; mheasg i a fion ; dheasaich i mar an cendna a bord : chur i mach a h-oighean ; tha e a' gairm air na h-àitibh a's àirde de'n bhaile, Ge b'e neach a tha baoghalta, thigeadh e a stigh an so : riu-san a tha dh'ith tuigse, tha i ag ràdh, Thigibh, ithibh de m' aran-sa, agus olaibh de'n fhion a mheasg mi."

Tha an Tighearn Iosa Criosd, neach a's e Gliocas siorruidh an Athar, agus a rinneadh dhuinne le Dia 'na ghliocas, a' togail *tighe spioradail*, anns am bheil e' deanamh deasachaidh air son nan aoidhean sin a rinn e gu saor a chuireadh. Is i 'eaglais féin an tigh a rinn e a thogail air àireamh iomlan phost, chum gu'm bitheadh bunait seasmhach aige : is i an fheòil a mharbh e, agus am fion a mheasg e, leis am bheil a bhord air a dheasachadh, ullachadh spioradail, sultmhor an t-soisgeil, a rinn e 'dheasachadh air an son-san a thig a stigh air a chuireadh. Nach comh-chomunn so ris da rìreadh,—a bhi 'g itheadh de'n aran, agus ag òl de'n fhion, a rinn e 'ullachadh air dhòigh cho gràs-mhor ? ciod na dòighean no na meadhona eile anns am bheil e comasach comh-chomunn ni's dlùithe 'shealbhachadh ?

Dh' fheudamaid so a leantuinn a mach ni's fhaide, le bhi 'toirt fainear nan *dàimhean* anns am bheil Criosd agus a naoimh a' seasamh d'a chéile,—dàimhean anns am bheil comh-chomunn gu soilleir a' dol air chleachdadh, ma smuainicheas sinn gu bheil iad dìleas annta : ach tha so gu coitcheionn air a thoirt fainear agus bithidh ni-éigin air a labhairt uime ann an aon eisempleir comharaichte 'an déigh so.

CAIBIDEIL II.

Ciod anns am bheil comh-chomunn àraidh againn ris an Tighearn Iosa Criosd—Ann an gràs—So air a dhearbhadh, Eoin i. 14, 16, 17; 2 Cor. xiii. 14; 2 Tesal. iii. 17, 18—Iomadh seadh aig an fhocal “gràs”—Maise pearsanta Chriosd air a thoirt fainear—Maise Chriosd mar Eadar-mheadhonair air a chiallachadh, Salm xlv. 2—Dàn Shol. v. 10, eionnus a tha Criosd geall agus dearg—Uile-fhreagarrachd chum slàinte, o ghràs an aonaidh—A lànachdan airson slàinte—A fhreagarrachd gu bhì cosnadh ar gràidh—An comh-chuir.

II. Air dhuinn a nochdadh gu bheil comh-chomunn àraidh aig na naomhaibh ris an Tighearn Iosa, theid sinn a nis air ar n-aghaidh, anns an dara àite, chum a bhì 'leigeadh ris ciod anns am bheil an comh-chomunn àraidh so aca ris.

A nis, tha so ann an GRAS. Tha so anns gach àite air a chur as leth Chriosd ann an rathad inbheach. Eoin i. 14, “Ghabh e còmhnuidh 'nar measg-ne . . . làn gràis agus firinn;”—fìor bhith nan gràs neo-shamhlach. Cha robh anns na thainig roimh sin ach sgàilean agus samhlaidhean; ann an Criosd a mhain tha gràs air teachd a thaobh dearbh bhith agus brìgh. “Thainig an gràs agus an fhìrinn le Iosa Criosd,” rann 17; “agus as a lànachd-san fhuair sinn uile, agus gras airson gràis,” rann 16; —is e sin, tha comh-chomunn againn ris ann an gràs; tha sinn a'faotainn gach uile ghnè gràis uaith, agus ann a bhì 'ga fhaotainn tha comh-chomunn againn ris.

Mar so, mar an ceudna, anns a' *bheannachadh abstoil* sin, anns am bheil compairteachadh nam beannachdan spioradail ris na naomhaibh air a chur as leth gach pearsa fa leth air dhòigh eadar-dhealaichte, is e gràs a tha air a chur as leth an Tighearn Iosa Criosd, 2 Cor. xiii. 14, “*Gràs ar Tighearna Iosa Criosd, agus gràdh Dhé, agus comh-chomunn an Spioraid Naoinh gu'n robh maille ribh uile.*”

Seadh, is co mòr a tha Pol air a lìonadh le so, as gu bheil e air focal suaicheantais a dheanamh dheth, agus an comharadh leis am bu mhiann leis a litrichean a bhì air an aithneachadh, 2 Tesal. iii. 17, 18, “Fàilte uamsa Pol le m' làimh féin, ni a's e an comharadh anns gach uile litir: mar so tha mi a' sgrìobhadh. *Gràs ar Tighearn Iosa Criosd gu robh maille ribh uile.*” Seadh, tha e 'deanamh an dà fhocal sin, “*Gràs gu robh maille ribh.*” agus, “*An Tighearn Iosa gu robh maille ribh,*” coimh-chiallach;

oir a mhead 's gu'n d' ainmich e a' cheud aon mar an comharadh anns na h-nile litir, gidheadh air uairibh a' cleachdadh aoin diubh a mhain, air uairibh an aon eile, agus air uairibh 'gan cleachdadh mar an ceudna maraon, tha e mar sin 'gan deanamh coimh-chiallach. Is e so ma seadh, an ni sònruichte a tha sinn gu bhi beachdachadh anns an Tighearn Iosa, chum a bhi 'ga fhaotainn uaith, eadhon gràs, gràs an t-soisgeil, air 'fhoillseachadh no air a chumail a mach anns an t-soisgeul. Is esan a chlach-chinn ann an aitreibh teampuill Dé, a bhithas air a toirt a mach le h-ìolach, "Gràs, gràs gu'n robh dhi," Sech iv. 7.

Tha iomadh seadh aig an fhocal gràs. Feudar iad sin a's comharaichte 'ainmeachadh fo na trì chinn so a leanas:—

1. *Sgèimh, no maise pearsanta.** Mar sin their sinn gu coitchionn, "Pearsa maiseach agus tlachdmhor," aon chuid o'n mhaise a bhuineas do phearsa neach ann féin, no o sgeadachadh a thrusgain, Gnath-fhoc. i. 9. Tha earrann mhòr de leabhar Dàin Sholaimh air a cleachdadh ann an deanamh iomraidh air maise pearsanta so Chrìosd; tha e mar an ceudna air 'ainmeachadh ann an Salm xlv. 2, "Is maisich thu na clann nan daoine; dhòirteadh gràs ann ad bhilibh." Bheir sin mar an ceudna a stigh fo'n cheud cheann so, mar ni a bhuineas do mhaise pearsanta Chrìosd, an seadh sin eile a tha aig an fhocal gràs, a dh'ainnicheas sinn fo'n treas ceann, mar ni a tha air a chompairteachadh ruinne. Tha tiodhlacan agus toraidhean do-mheasrachaidh sin an Spioraid a thugadh dha agus a dh'fhàs suas ann, a' coimh-leasachadh oirdheirceis a phearsa; mar a bheir sinn fainear an déigh so.

2. *Fabhar saor agus deadh-ghean.* Leis a' ghràs so tha sinn air ar tèarnadh, Eph. ii. 5; is e sin, fabhar agus deadh-ghean gràs-mhor Dhé ann an Chrìosd. Anns an t-seadh so tha e air a chleachdadh anns a' chainnt ghnàthaichte sin, "Ma fhuair mi deadh-ghean a' d' shùilibh;" 'se sin, ma tha mi gabhta leat gu saor ann an deadh-ghean. Mar sin "bheir e gràs"—'se sin, fabhar—"dhoibh-san a tha iriosal," Seumas iv. 6; Gen. xxxix. 21.

3. *Toradh an Spioraid,* a' naomhachadh agus ag ath-nuadhachadh ar nàduir, 'gar cuideachadh ann an deanamh maith, agus 'gar gleidheadh o'n olc. Mar sin tha gealladh an Tighearna do Phol, "Is leòir mo ghràs-sa dhuit;" is e sin, an cuideachadh a thugadh dha an aghaidh a' bhuaireidh, 2 Cor. xii. 9; Col. iii. 16.

* Tha am focal "gràs" a' giùlan an t-seadh so anns a' Bheurla. Ead.

Their sinn ri gràs anns an dà sheadh mu dheireadh so, mar a tha e ann an Crìosd air ar son-ne, *gràs coisinnute Chrìosd*, air bhì dha air a chosnadh leis air ar son; agus goirear de'n chomh-chomunn a tha againn ris anns a' ghràs sin, "comh-chomunn fhuilangais agus cumhachd 'aiseirigh," Phil. iii. 10.

I. Bheir sinn fainear air tùs an ceud seadh dhiubh so ris an abair sinn *maise pearsanta*, agus bheir sinn fainear dà ni d'a thaobh:—(1.) Nochdaidh sinn cìod anns am bheil maise pearsanta Chrìosd a' coimh-sheasamh. Agus,—(2.) A bhì 'cur an céill cionnus a tha *comh-chomunn neo-mheadhonach* aig na naomhaibh ris ann.

(1.) Chum a bhì 'làimhseachadh a' cheud ni dhiubh so, cha dean sinn ach an aon roimh-bheachd so a thoirt seachad:—Gur e Crìosd mar eadar-mheadhonair mu'm bheil sinn a' labhairt; agus uime sin, le "mais' a phearsa," cha-n'eil sinn a' ciallachadh,—

[1.] *Oirdheirceis glòrmhor a Dhiudhachd* annta féin, eadar-dhealaichte o'n dreuchd sin a ghabh e os làimh, mar Dhia agus mar dhuine, air ar son.

[2.] Cha mhò a tha sinn a' ciallachadh cruth no coslais faicsinnich *nàduir a dhaonnachd*, aon chuid ann an staid 'rioslachaidh air thalamh, a' giùlan ar n-aumhuinneachd, no ann an staid 'ardachaidh a nis ann an glòir. Bha sealladh eile aig an fhàidh air a chruth mar dhuine, agus sin do bhrìgh na h-uallaich a chaidh 'leagadh air, Isa. lii. 14. Tha mòran mar an ceudna air an giùlan air falbh le beachdaibh feòlmhor mu ghloir a dhaonnachd a nis air nèamh, agus a' tairgseadh urrainn agus aoraidh dha a tha tumta ann am breunachd na mac-meanmna thruaillte a thug bith dha; ni anns nach 'eil ach aithneachadh air Crìosd a tha réir na feòla, 2 Cor. v. 16, agus a tha 'factainn leasachadh beathachaidh o ghràineileachd nan Ìomhaigh amaideach, mar 'am measg Phàpanach. Ach is e a tha sinn a' ciallachadh le maise pearsanta Chrìosd,—òirdheirceas a phearsa air a sgeadachadh le dreuchd na h-eadar-mheadhonaireachd,—a sgèimh, agus a mhaise, agus 'inbheachd spioradail, mar a tha e air a chomharachadh agus air 'ùngadh leis an Athair a dh'ionnsuidh na h-oibre mòire sin,—a bhì 'toirt dhachaidh chum uchd a ghràidh na h-uile 'thugadh dha chum slàinte.

Anns an t-suidheachadh so, ma seadh, tha na Sgrìobtuirean a' deanamh ìomraidh air mar neach a tha 'toirt barrachd ann an oirdheirceas, ann am mise, agus ann an ìomhuinneachd, air

gach tairbhe cruthaichte a's taghta, agus air gach cuspair gràidh a's annsa.

Salm xlv. 2, "Is maisich thu na clann nan daoine, dhòirteadh gràs ann ad bhilibh." Cha d'fhagadh coimeas idir dha 'am measg chloinn nan daoine ann am maise agus ann an gràs-mh-orachd. Tha am focal a tha air 'eadar-theangachadh "maisich" air a dhublachadh anns an Eabhra, chum a bhli 'meudachadh a bhrìgh, agus a chum a bhli 'g àrdachadh a chuspair os ceann na h-uile coimeas. Rinn cuid eile na bràithran 'eadar-theangachadh, "Tha d' àilleachd, O Rìgh Mhessiah, ni's oirdheirc na mic nan daoine." "Barraichte ann am maise thar coimeas nam mac." Tha glòir agus maise spioradail ann an so air an cur an céill fo shamhladh cruth agus coslais faicsinnich, do bhrìgh gu'n robh maise pears' air a mheas ro thaitneach ann-san a bhla gu' bhli rìoghachadh 'am measg dhaoine. Tha Isaiah, caib. iv. 2, ann a bhli labhairt mu "Mheangan an Tighearna," agus "Toradh an fhearainn," ag ràdh gu'm bi e "oirdheirc agus maiseach, sgìamhach agus glòrmhor;" oir "annsan tha uile iomlanachd na Diadhachd a' gabhail còmhnuidh gu cor-porra," Col. ii. 9.

Tha ceisd air a cur air a chéile, Dàn Shol. v. 9, a thaobh an na so féin, eadhon a thaobh oirdheircis pearsanta an Tighearna Iosa, fir a gràidh: "Ciod e fear do ghràidh," deir nigheanan Ierusalem, "thar fear gràidh eile, O thusa a's àillidh am measg bhan? ciod e fear do ghràidh-sa thar fear gràidh eile?" agus tha i 'toirt an fhreagraidh so seachad, rann 10, "Tha fear mo ghràidh-sa geal agus dearg, sònruichte am measg dheich mìle;" agus mar sin a' gabhail air a h-aghaidh a' sgaoladh nan oirdheircas a tha ann gu mion, gu deireadh a' chaibideil, far am bheil i a' comh-dhùnadh gu bheil e "gu léir ionmhuinn," rann 16; mu'n labhair sinn an déigh so. Ann an so tha i 'comh-araichadh a mach gu bheil e "geal agus dearg;" daithean a th'air an coimh-mheasgadh anns a' ghnùis a's so mhaisiche.

Ann a' cheud àite,—Tha e geal ann an glòir a *Dhiadhachd*, agus dearg ann an luachmhoireachd a *dhaonnachd*. "Tha 'thiaclan ni's gile na bainne, agus a shùilean ni's deirge na fìon," Gen. xlix. 12. Is e "gile"—ma dh'fheudas sinn labhairt mar sin—snuadh na glòire. Ann an taisbeanadh glòrmhor sin an Ti a's Airde, "Aosda nan làithean," Dan. vii. 9, tha so sgrìobhta, "Bha a thrusgan geal mar shneachdadh, agus folt a chinn mar olainn ghloin;"—agus mu Chrìosd air beinn a' chruth-atharrachaidh, 'nuair a dhealraich a mach glòir a

Dhiadhachd, “Dhealraich ’aghaidh mar a’ ghrian, agus rinneadh ’eudach geal mar an solus,” Mata xvii. 2; mu’m bheil an soisgeulach Marcus ag ràdh, “Geal mar an sneachd; air mhòdh nach robh e’n comas do ghlanadair-eudaich air thalamh a ghealachadh, caib. ix. 3. B’e glòir diadhaidh, agus nèamhaidh, ro bharrachd, a dhealraich air, Taisb. i. 14. Agus uaith so, tha na h-ainglean agus na naoimh ann an glòir, a tha ’g amharc a ghnàth air a ghlòir, agus a tha gu h-uile air an atharrachadh chum Ìomhaigh na glòire ceudna, air an ainmeachadh ag imeachd ann an culaidhibh geala. Is e a ghile, ma seadh, a Dhiadhachd, agus glòir na Diadhachd. Tha e mar an ceudna dearg ann am maise na daonnachd. Thugadh Adhamh mar ainm air an duine do bhrìgh an ùire dheirg o’n do chruthaicheadh e. Tha am focal a th’air a chleachdadh ann an so mu *dheirge* Chrìosd ’ga chomharachadh a mach mar an dara Adhamh, air gabhail comh-roinn a dh’fheòil agus a dh’fhuil, do bhrìgh gu’n robh aig a chloinn comh-roinn diubh sin, Eabh. iii. 14. Bheir sinn fainear an déigh so maise agus oirdheireas pears’ an Tighearn Iosa ann an aonadh an dà nàdur so.

Ann an dara àite,—Tha e *geal* ann am maise na naomhachd agus na neo-chiontais, agus *dearg* ann am fuil a thabhartais. Is e gile suaicheantas na naomhachd agus na neo-chiontais. Tha e air aithris mu na Nasaraich a thaobh an naomhachd shamhlachail, “Bha iad ni bu ghloine na sneachd, bu ghile iad na bainne,” Tuir. iv. 7. Agus tha am fàidh a’ nochdadh gur h-iad scarlaid agus coreur daithean a pheacaidh agus na cionta, agus gile dath na neo-chiontais, Isa. i. 18. Bha Fear ar gràidh na “Ùan gun chron, gun smal,” 1 Phead. i. 19. “Neach nach d’rinn peacadh, ni mò a fhuaradh cealg ’na bheul,” 1 Phead. ii. 22. Bha e “naomh, neo-lochdach, neo-thruaillidh, air a dhealachadh o pheacachaibh,” Eabh. vii. 26; mar a bheir sinn fainear an déigh so. Agus, gidheadh, rinneadh esan a bha cho geal na neo-chiontas, dearg ’na fhuil féin; agus sin ann an dà rathad:—Air tùs, *Gu nàdurra*, ann an dòrtadh a mach ’fhuil luachmhor féin, ann an cruaidh ghleachd sin ’anama, ’nuair a bha ’fhallus mar bhraonaibh mòra fola a’ tuiteam sìos air an talamh, Lucas xxii. 44; agus mar an ceudna ’nuair a dhòirteadh a mach gu ro phàirt e o reubaidhibh an sgiùrsaidh agus an droighinn, agus o lotaibh nan tàirngean ’s nan sleagh: “Thàinig a mach fuil agus uisge,” Eoin xix. 34. Bha e mar so dearg le bhì air a thumadh, mar gu’m b’ann, ’na fhuil féin. Agus, a rìs, *Gu modhannail*, o pheacadh a bhì air a mheas dha,

a tha mar scarlaid agus mar choreur. “Rinn Dia esan do nach b' aithe peacadh 'na pheacadh air ar son-ne,” 2 Cor. v. 21. Rinneadh esan a bha geal dearg air ar son-ne, a' dòrtadh a mach 'fhuil féin 'na thabhartas air son peacaidh. Tha so mar an ceudna a' meudachadh a mhaise : le a ghile choimhlion e an lagh ; agus le 'dheirge riarach e ceartas. “Is e so Fear ar gràidh, O nigheanan Ierusalem.”

Ann an treas àite,—Tha oirdheirceas ionmhuinneach Chrìosd ann an *riaghladh a ròghachd* air 'fhilladh ann an so. Tha e geal ann an gràdh agus 'an tròcair d' a phobull ; agus dearg ann an ceartas agus 'an dioghaltas air a naimhdibh, Isa. lxiii. 3 ; Taisb. xix. 13.

Tha trì nithibh anns am bheil oirdheirceas agus maise pear-santa so an Tighearn Iosa Crìosd gu coitcheinn a' coimh-sheasamh :—An ceud ni, A *fhreagarrachd* gu bhi tèarnadh, agus sin o *ghràs an aonaidh*, agus toraidhean nàdurra an aonaidh. An dara ni, A *lànachd* chum tèarnaidh, agus sin o *ghràs a' chomh-chomuinn* ; no na toraidhean saor a tha 'leantuinn gràis an aonaidh. An treas ni, An oirdheirceas a tha ann chum a bhi cosnadh ar gràidh, agus sin o'n *uile-fhreagarrachd* a tha ann air son uile uireasbhuidhean anaman dhaoine :—

An ceud ni,—A *fhreagarrachd* gu bhi tèarnadh,—is Fear-saoraidh freagarrach e ; agus sin, tha sinn ag ràdh, o *ghràs an aonaidh*. Tha aonadh nàdur Dhé agus nàdur an duine anns an aon phearsa a' deanamh Fir-saoraidh uile fhreagarrach dheth gus a' cheum a's fhaid' a mach. Tha e comasach a làmh a chur air Dia, do bhrìgh nàdur Dhé a bhi aige, Sech. xiii. 7 ; agus tha e comasach a làmh a chur oirne, do bhrìgh nàdur an duine 'bhi aige mar an ceudna, Eabh. ii. 14, 16 : agus mar sin, a' teachd a stigh mar fhear-réite eadar Dia agus duine. Do bhrìgh so tha an doimhne mhòr sin a rinneadh eadar Dia agus sinne tre'n pheacadh air a lionadh suas, agus sinne 'bha fad o làimh air ar toirt am fagus ann-san. Is ann do bhrìgh so a fhuair eadh farsuinneachd ni's leòir 'na uchd, agus cumhachd ni's leòir 'na spiorad, gu bhi 'giùlan lànachd na corruich sin a bha deasaichte air ar son-ne. Bha am peacadh *neo-chròchnach* do bhrìgh an *euspair* an aghaidh an robh e ; agus bha am peanas *neo-chròchnach* do bhrìgh nàdur a' *chiontaich*. Tha so, ma seadh, o *ghràs an aonaidh*.

Is e a th' anns an *aonadh* so, nàdur Dhé agus nàdur an duine air an aonadh anns an aon phearsa, Eoin. i. 14 ; Isa. ix. 6 : aonadh aig am bheil na toraidhean neo-sheachanta so a leanas :—

An ceud thoradh,—Gu bheil *bith* aig nàdur na daonnachd ann am pearsa Mhic Dhé, as eugmhais bith riamh a bhi aige ann féin, Lucas i. 35 ; 1 Tim. iii. 16.

An dara toradh,—An comh-phàrtachadh bhuaadhan sin anns a' phearsa, trid am bheil gach nì a tha coimh-ghnèitheil do gach nàdur fa leth, air a chur as leth pearsa Chrìosd, co ac' a tha e air 'ainmeachadh mar Dhia no mar dhuine, Gniomh. xx. 28 ; iii. 21.

An treas toradh,—Dreuchd na h-eadar-mheadhonaireachd air a cur an gnìomh anns an aon phearsa, 'na dhà nàdur : anns am bheil r' a bheachdachadh, air tùs, an gnìomhaiche, Chrìosd féin, an Dia-duine. Is esan tobar an oibreachaidh,—am freumh o'm bheil beatha agus éifeachd air an cur anns an obair gu léir; agus a rìs, *anns an dara àite*, Sin a tha 'g oibreachadh, eadhon an dà nàdur air am beachdachadh gu h-eadar-dhealaichte. *Anns an treas àite*, An oibreachadh éifeachdach ann féin, a bhuineas do gach nàdur fa leth. Agus, *anns an aite mu dheireadh*, An toradh iomlan a tha 'g éiridh o'n phearsa gu léir, agus aig am bheil dàimh ris gach nàdur ann : mar sin a' lorgachadh an oirdheirceis air am bheil sinn a' labhairt a dh' ionnsuidh an aonaidh phearsanta.

Is e *an dara nì* anns am bheil oirdheirceas pearsanta Chrìosd a' coimh-sheasamh, a lànachd chum tèarnaidh, o ghràs a' chomh-chomuinn no o thoraidhibh an aonaidh, a tha saor; agus o uidheamachadh an Athar air, tre ùngadh an Spioraid, chum oibre ar slàinte: “Air an aobhar sin tha e mar an ceudna comasach air an dream a thig a dh' ionnsuidh Dhé trid-san a thèarnadh gu h-iomlan,” Eabh. vii. 25; air do gach uile lànachd a bhi air a chompairteachadh ris chum na crìche sin; “Oir b'e deadh thoil an Athar gu'n còmhnuicheadh gach uile iomlanachd annsan,” Col. i. 19; agus “cha-n ann a réir tomhais a tha Dia a' toirt an Spioraid da,” Eoin iii. 34. Agus as an lànachd so tha e 'frithealadh cuibhrinn làn fhreagarrach orra-san uile a's leis, “gràs airson gràis,” Eoin i. 16. Na'm bitheadh e air 'fhaotainn a réir tomhais, is fhad' o bhithreamaid air a thràghadh.

An treas nì,—An oirdheirceas a tha ann chum a bhi cosnadh ar gràidh, agus sin o'n uile-fhreagarrachd a th' ann airson uile uireasbhuidhean anama dhaoine. Cha-n' eil duine air bith air am bheil uireasbhuidh sam bith a thaobh nithe Dhé, nach bi Chrìosd dha a réir fheuma: tha sinn a' labhairt d' an taobh-san a thugadh dha o'n Athair. Am bheil e marbh? tha Chrìosd

'na *bheatha*. Am bheil e anmhunn? is e Criosd *cumhachd* Dhé, agus *gliocas* Dé. An bheil e mothachadh *cionta*? tha Criosd 'na *fhèrantachd* iomlan,—“An TIGHEARN ar Fireantachd.” Tha iomadh truaghan ann fo gheur-mhothachadh uireasbhuidh, gidheadh a tha dall air tobar a chuideachaidh. Co ac' is beatha, no solus, no cumhachd, no aoibhneas e, tha 'n t-iomlan air a phasgadh suas ann-san.

An uiread so, ma seadh, aig an àm, ann an rathad coitchionn, mu mhaise pearsanta an Tighearna Iosa Criosd:—Tha freagarachd tèrnaidh ann, air do thruacantachd agus comas, air do mhaoth-chridheachd agus cumhachd a bhi aige, chum an obair sin a chur air aghaidh gus a cheum a's fhaide mach; agus tha lànachdan tèrnaidh ann,—lànachdan saoraidh agus naomhachaidh, lànachdan fireantachd, agus lànachdan an Spioraid, freagarrach ri uile fheuman ar n-anama gu léir: uath so tha e gu h-uile ion-mhiannaichte, seadh, gu léir ionmhuinn; mar a bheir sinn fainear n'is meana an déigh so. Agus a thaobh so, anns a' cheud àite, tha comh-chomunn eadar-dhealaichte aig na naomhaibh ris an Tighearn Iosa Criosd; nochdaidh sinn anns a' chaibideil a leanas, cionnus a tha an comh-chomunn sin a' dol air chleachdadh.

O'n iomradh so a rinneadh a cheana air a chliù-san ris am bheil comh-chomunn aig na naomhaibh, dh' fheudamaid cuid de mheadhonaibh brosnachaidh oirnn a tharruing a dh' ionnsuidh an dleasannais sin; agus mar an ceudna cuid de bheachdaibh a thoirt seachad ann an rathad a bhi 'nochdadh dìomhanais na h-uile ni eile air am feud daoine 'bhi 'cleachdadh an smuaintean agus an tograidhean. An uair a chuala nigheanan Ierusalem—luchd-aideachaidh coitchionn—cliù fir a gràidh o'n chéile, Dàn Shol. v. 10-16, tha iad air ball air am brosnachadh gu dhol g'a iarraidh maille ri; caib. vi. 1, “Cia an taobh a thionndaidh fear do ghràidh? agus iarraidh sinn e maille riut.” Feudar an ni sin a thubhairt Pol mu luchd-ceusaidh Chriosd a ràdh m' an timchioll-san uile a tha 'cur cùil ris, no a tha diùltadh comh-chomuinn ris; “Nam b' aithne dhoibh e, cha cheusadh iad Tighearna na glòire;” Nam b' aithne do dhaoineibh e, nam bitheadh a bheag sam bith de eòlas aca air, cha diùltadh iad mar so Tighearna na glòire. Tha e féin a' gairm dliubh-san uile a tha 'deanamh tàir air a chuiridhibh gràs mhòr, “daoine baoghalta,” “amadana,” agus “luchd-fochaid,” Gnàth-fhoc. i. 22. Cha-n 'eil neach air bith a' deanamh tàire air, ach an neach a tha aincolach air; aig am

bheil an sùilean air an dalladh le dia an t-saoghail so, chum nach faiceadh iad a ghlòir. Tha anama dhaoine gu nàdurra a' sealltuinn a mach air son cuspair suaimhneis agus fois' dhoibh féin,—ni-éigin anns am faigh iad sàsachadh agus toil-inntinn, agus ris am feud iad commonn a bhli aca ; agus tha dà rathad anns am bheil iad 'an tòir air so. Tha cuid a' eur crìche shònruichte air thoiseach orra féin,—toil-inntinn no buannachd saoghalta, no deadh-ghean Dhé, ma 's e 's gu'n cuir iad aghaidh air an diadhachd ; cuid eile aig am bheil crìoch anns an àmhare mar an ceudna, ach a tha gun seasmhachd sam bith annta féin, 'gan toileachadh féin thuig agus uaith, o aon ni gu ni eile, le smuaintibh luaineach a' ruith 'an slighibh iomadach, cosmhuil riu sin ann an Isa. lvii. 10,—do bhrìgh gu bheil ni-éigin a teachd a stigh le beatha na làimhe, cha-n 'eil iad a' fannachadh ged a tha iad sgèth. Ciod air bith suidheachadh, ma seadh, anns am bheil thu—aon chuid a' deanamb gréim gionaich air crìch shònruichte ann an nithibh an t-saoghail, no anns an diadhachd ; no air an làimh eile, a' dol air faondra iomrallaich 'an déigh dhealbhan faileasach do mhac-meanmna féin,—dean leannan do thograidh a choimeas air son tiota big ris na chuata tu a cheana nu chliù an Tighearna Iosa ; agus ma tha e air dhòigh sam bith r' a choimeas ris, ma tha ni sam bith air am bheil do mhàinn cosmhuil ris, bitheadh e air a chur air cùl mar neach anns nach 'eil sgèimh no grinneas ; ach, air an làimh eile, mar 'eil ann ad shlighibh uile ach dìomhanas agus cràdh spioraid 'an coimeas ris, ciod uime 'bheil thu “caitheamh airgid air ni nach aran ? agus do shaothair air ni nach sàsaich ?”

Feum 1. Sibh-se 'tha fathast fo *bhlàth na h-òige*, le grìan bhur neirt fathast gun chromadh, agus bhur eridheachan ri mìreadh aig sunnd bhur cuisle, agus a ruith o dhìomhanas gu dìomhanas, smuainichibh, guidheam oirbh, ciod iad luchd bhur gaoil, 'an coimeas ri Fear-gràidh so na h-eaglais ? Ciod idir a fhuair sibh annta ? Faicemaid an t-sithe, an suaimhneas, an dearbh-bheachd air sòlas bith-bhuan a thug iad dhuibh ? Nach 'eil an slighean uile claon ? cha-n aithnich iad-san a dh' imicheas annta sìthe. Feuchaibh 'an so fear gràidh uile-fhreagarrach do bhur n-aignidhich a' s taghta,—aon anns am faigh bhur n-anama fois,—tobar o nach òl sibh doilgheas no àmhghar gu saoghal nan saoghal. Feuch, tha e 'na sheasamh aig derus bhur n-anama, agus a' bualachd : O na deanaibh tàir air, air eagal gu'n iarr sibh e, agus nach fhaighear leibh e ! Beachdaichibh air, guidheam oirbh, car ùine bhig ; cha-n'eil gràdh agaibh dha,

oir cha-n'eil eòlas agaibh air. C' uim' am bheil neach 'n 'ur measg a' lionadh a làithean le dìomhanas agus amaideachd, a' cur bhur n-ùin' am fàs—theagamh ann an neo-ghloin' 's am misg? C' uim' am bheil neach eile a' glacadh air làimh luchd-fochaid na diadhachd agus nithe naomha Dhe? C' uime? ach do bhrìgh nach aithne dhuibh ar Tighearn Iosa gaoil. Oh, cionnus a bhriseas e bhur cridheachan, 'nuair a dh' fhoillsicheas se e féin duibh, agus a dh' innseas e dhuibh gur esan Iosa air an d' rinn sibh tàir, agus a chuir sibh air cùl! cionnus a dhuisgeas e caoidh 'n 'ur n-uchd mar choluman gu'n do chuir sibh riamh 'an neo-shuim e! agus mar faigh sibh aithne air, b' fhearr dhuibh nach do phlog bhur cridhe riamh 'n 'ur taobh. Am feadh a ghoirear An là'n diugh dheth, ma seadh, na cruadhaichibh bhur cridhe.

Feum 2. Sibhse 'tha le dian-thogradh, theagamh, ag iarraidh *fìreantachd*, agus a tha 'n 'ur *daoinibh diadhaidh*, smuainichibh agaibh féin,—am bheil aig Criosd 'àite dligheach féin ann bhur cridheachaibh? an e Criosd na h-uile dhuibh? am bheil còmh-nuidh aige 'n 'ur smuaintibh? am bheil aithne agaibh air 'na oirdheirceas agus 'na luachmhoireachd? am bheil gu deimhinn na h-uile ni 'na “chall” agus 'na “aolach” ann bhur sealladh 'an coimeas ri oirdheirceas a phears' a tha toirt barrachd? no am bheil gach ni eile anns an t-saoghal ni's luachmhoire 'n 'ur sùilibh na tha esan? Ach labhraidh sinn air na nithe so fathast an dèigh so.

CAIBIDEIL III.

Air an dòigh anns am bheil comh-chomunn aig na naomhaibh ris an Tighearn Iosa 'na mhaise pearsanta—An dàimh pòsaidh cadar Criosd agus na naomhaibh, Dàn Shol. ii. 16; Isa. liv. 5; Dàn Shol. iii. 11, air am fosgladh suas—Dòigh a' chomh-chomuinn anns an dàimh pòsaidh, Hosea iii. 3; Dàn Shol. i. 15—Air taobh Chriosd —Agus a ris air taobh nan naomh.

(2.) Is e an dara ni a tha r'a bheachdachadh, an *dòigh* anns am bheil comh-chomunn aig na naomhaibh ris an Tighearn Iosa Criosd anns a' ghràs no anns a' mhais pearsanta sin air an robh sinn a' labhairt. A nis, tha na Sgriobtuirean a' nochdadh

gu bheil so a' faotainn cleachdaidh trid *dàimh pòsaidh*. Tha esan pòsda ruinne, agus sinne ris-san ; agus an dàimh spioradail so a' giùlan mar thoradh aignidhean càraideach coimh-fhreagarach ris. Agus tha so a' toirt comuinn dhuinn ris a thaobh 'oir dheireas pearsanta.

Tha a' chéile a' deanamb iomraidh air, Dàn Shol. ii. 16, "Is leamsa mo ghràdh, agus is leis-san mise;"—"Is leamsa e, tha seilbh agam ann, tha còir agam air, mar mo cheann agus m' fhear-pòsda ; agus is leis-san mise, tha seilbh aig orm, tha mi air m' aideachadh leis, agus air mo thabhairt thairis dha, mar m' fhear-gràidh féin ann an dàimh pòsaidh."

Mar sin mar an ceudna Isa. liv. 5, "Is e d' fhear-pòsda do Chruith-fhear ; 'se Tighearn nan sluagh a' s ainm dha ; agus is e d' fhear-saoraidh Ti naomh Israeil ; goirear Dia an domhain nìle mar ainm ris." Tha so air 'ainmeachadh mar an t-aobhar nach bi an eaglais air a cur gu nàire 'am meadhon a h-àmhgharan agus a deuchainnean uile,—tha i pòsda r' a Cruith-fhear, agus is e a fear-saoraidh a fear-pòsda. Tha am fàidh so féin, caib. lxi. 10, ann a bhi 'leigeadh ris an comh-ghlòir a bhuineas do Chrìosd agus do'n eaglais 'nan imeachd maille r' a chéile, ag ràdh, gu bheil e mar "fhear-bainnse air a sgeadachadh le crùn sgìambach, agus mar bhean-bainnse air a h-uidheamachadh le a seudaibh." Is e so an suidheachadh, do bhrìgh an dàimh d' a chéile ; ni air am bheil e mar an ceudna a' leudachadh ann an caib. lxii. 5, "Mar a ni am fear-nuadh-pòsda gairdeachas 'na mhnaoi, mar sin ni do Dhia gairdeachas annadsa." Mar chàraid òg ann an là am pòsaidh, agus ann an là subhachais an cridhe, mar sin tha Crìosd agus a naoimh anns an dàimh so. Tha e 'na fhear-pòsda dhoibh, air am bheil cùram gu'm bi na h-uile ni d'an taobh ann an suidheachadh co-fhreagarrach ris an inbhe chum am bheil iad air an àrdachadh ann.

Chum na crìche so tha 'ghealladh dìleas féin againn, Hosea ii. 19, 20, "Agus pòsaidh mi rium féin thu gu bràth ; seadh, pòsaidh mi rium féin thu ann am fireantachd, agus ann an ceartas, agus ann an caoimhneas, agus ann an caomh-ghràdh ; seadh, ni mi ceangal-pòsaidh riut ann am fìrinn." Agus is i crìoch àraidh mìnistrealachd an t-soisgeil a bhi 'cur ìmpidh air daoinibh iad féin a thoirt seachad do Chrìosd, mar a tha e 'foillseachadh a chaoimhneis dhoibh anns an dàimh so. Uaith so tha Pol ag innseadh do na Corintianaich, 2 Cor. xi. 2, gu'n d' rinn e ceangal pòsaidh eadar iad agus aon fhear, chum an cur mar òigh fhìor-ghlòin 'an làthair Chrìosd. Chuir e ìmpidh orra

tre shearmonachadh an t-soisgeil iad féin a thoirt seachad dhasan, mar òigh fhìor-ghloin, a rinn ceangal-pòsaidh riu mar am fear-pòsda dileas féin.

Is *dàimh* so anns am bheil toil-inntinn ro mhòr aig an Tighearn Iosa, agus tha e 'toirt cuiridh do mhuinntir eile a theachd a dh' amharc air 'na ghlòir ann, Dàn Shol. iii. 11, "Rachaidh a mach," tha e 'g ràdh, "a nigheanan Shioin, agus faicibh Rìgh Solamh leis a' chrùn leis an do chrùn a mhàthair e air là a phòsaidh, agus air là subhachais a chridhe." Tha e' gairm nigheanan Shioin a mach—na h-uile seòrsa luchd-aideachaidh—gu bhì beachdachadh air anns an t-suidheachadh sin anns am bheil e 'pòsadh na h-eaglais ris féin. Os barr, tha e 'g innseadh dhoibh gu'm faic iad dà nì ro chomharaichte air anns an dàimh sin:—I. *Urram*. Is e là a chrùnaidh a ta ann, agus is i a chéile an crùn leis an do chrùnadh e. Oir mar a tha Criosd 'na chrùn glòire, agus 'na choron maiseach do Shion, Isa. xxviii. 5; mar sin tha Sion 'na crùn agus 'na coron dhasan, Isa. lxii. 3. Tha Criosd a' meas na dàimhe so anns am bheil e 'seasamh d'a naomhaibh mar ghlòir agus mar urram dha.

2. *Gairdeachas*. Is là a phòsaidh e, is là subhachais a chridhe an là anns am bheil e' gabhail anama bochda peacach d'a ionnsuidh féin. Cha robh ann an Eoin ach caraid an Fhìr-nuadh-phòsda, a bha 'seasamh agus ag éisdeachd a ghutha, 'nuair a bha e 'gabhail a' bhean-nuadh-phòsda d'a ionnsuidh féin; gidheadh rinn e gairdeachas mòr, Eoin iii. 29; nach mò gu mòr na sin aoibhneas agus gairdeachas an Fhìr-nuadh-phòsda féin? eadhon sin a chuireadh 'an céill ann an Sèph. iii. 17, "a' deanamh gairdeachais le luathghair agus le séinn."

Is e gairdeachas cridhe Chriosd, agus aoibhneas 'anama, a bhì 'gabhail pheacach bochd a dh' ionnsuidh na dàimhe so ris féin. Rinn e gairdeachas ann a bhì smuaineachadh uime o'n uile shiorruidheachd, Gnàth-fhoc. viii. 31; agus tha e a ghnàth a' cur 'an céill cho làn toileach as a bha e a bhì 'gùlan nam fulangas sin gu léir ris am feumadh e coimheadh air an son, Salm xl. 7, 8; Eabh. x. 7; seadh, bha e air a phianadh mar mhnaoi ri saothair gus am bitheadh iad air an coimhlionadh, Lucas xii. 50. Do bhrìgh gu'n do ghràdhaich e 'eaglais, thug se e féin air a son, Eph. v. 25, a' cur na nàire 'an neo-shuim, agus a' fulang a' chroinn-cheusaidh, Eabh. xii. 2, chum a chéile féin a mhealtuinn, ionnus gu'm bitheadh e air a son-san a mhain, agus ise air a shon-san agus cha-n ann air son fir eile, Hosea iii. 3. Is e so aoibhneas a chridhe, a bhì mar so air a

chrùnadh le 'mhàthair. Is iad creidich màthair agus bràthair Sholaimh so, Mata xii. 49, 50. Tha iad 'ga chrùnadh ann an là a phòsaidh, agus 'gan toirt féin seachad dha, chum a bhi 'nan glòir dha, 2 Cor. viii. 23.

Mar so, mar is trice, tha e 'cumail a mach a' chomh-chomuinn sin a tha aige ris an eaglais fo'n dàimh pòsaidh so. Is e an là anns am bheil e 'gabhail na h-eaglais d'a ionnsuidh féin là a phòsaidh; agus is i an eaglais a bhean nuadh-phòsda, bean an Uain, Taisb. xix. 7, 8. Is e a th'anns a' chuirn a tha e 'deasachadh air a son, suipeir bainnse, Mata xxii. 3. Is iad gràsan na h-eaglais coron maise na ban-rìghinn, Salm xlv. 9-14; agus mar chomunn gràidh càraide pòsda, is amhuil sin an comh-chomunn a tha eadar esan agus a naomhaibh, Dàn Shol. i. Uaith so, air do Phol a bhi 'cur an céill an dà dhàimh so, tha a chainnt ag eadar-ruith gu furasda, h-obann, o aon gu aon eile dhiubh,—Eph. v. o rann 22 gu rann 32; agus a' comh-chur an iomlain ri Crìosd agus 'eaglais.

Bithidh sinn a' feòraich, anns an ath àite, cionnus a tha comh-chomunn againn ri pearsa Chrìosd anns an dàimh pòsaidh, agus le aignidhìbh càraideach na dàimhe sin, agus ciod anns am bheil so a' coimh-sheasamh. A nis, ann an so, tha cuid de nithibh a tha coitcheonn do Chrìosd agus do na naomhaibh, agus cuid de nithibh a bhuineas gu sònruichte do gach taobh fa leth, mar a tha nàdur na dàimhe ag agairt. Feudaidh sinn an t-iomlan 'fhilleadh suas fo'n dà cheann so:—
[1.] *Crìosd agus an eaglais 'gan toirt féin seachad gach aon d'a chèile*; [2.] *An comh-ghràdh càraideach a tha mar thoradh a' leantuinn sin.*

[1.] Tha Crìosd agus an eaglais a' toirt seachad *gach aon an pearsa do'n aon eile*. Is e so ceud ghnìomh a' chomh-chomuinn ann am maise pearsanta Chrìosd. Tha Crìosd 'ga thoirt féin seachad do'n anam, gu bhi air a shon, ann an uile ghràdh, agus chùram agus chaomhalachd fir-pòsda; agus tha'n t-anam 'ga thoirt féin seachad do'n Tighearn Iosa, gu bhi air a shon-san, anns an uil' ùmhlachd ghràdhach agus chaomhail dha. Is e so, ma seadh, am prìomh nì ann an ceangal pòsaidh Chrìosd agus nan naomh. Ann an Hosea iii. 3, tha so air a chumail a mach fo shamhladh an fhàidh agus strìopaich—"Fanaidh tu leam-sa," tha e 'g ràdh, "mòran làithean, cha dean thu strìopachas, nì mo bhitheas tu aig fear eile; mar sin bithidh mise mar an ceudna agadsa."—"A strìopaich bhochd," tha'n Tighearn ag ràdh, "cheannaich mise thu air mo shon féin, le luach fola mo chridhe; agus a nis,

bitheadh so air a chomh-aontachadh leinn o so a mach,—BITHIDH MISE AIR DO SHONSA, AGUS BITHIDH TUSA AIR MO SHONSA, agus cha-n ann air son neach eile.”

Ann a' cheud àite,—Tha Criosd 'ga thoirt féin seachad do'n anam, ann an *oir dheirceas* a phearsa, 'na fhèrantachd, 'na luachmhoireachd, 'na ghràs, agus gach ni barraichte 'tha ann, chum a bhi 'na Fhear-saoraidh, 'na cheann, agus 'na fhear-pòsda dha, agus chum còmhnuidh a dheanamh maille ris anns an dàimh naomh sin o sin a mach agus gu bràth. Tha e 'g amharc air anamaibh a naomh le toil-inntinn agus tlachd, 'g am meas àillidh agus maiseach, do bhrìgh gu'n d'rinn e féin mar sin iad. Dàn Shol. i. 15, “Feuch, tha thu àillidh, a bhean mo ghaoil, tha thu àillidh, tha sùilean choluman agad.” Bitheadh muinntir eile a' smuaineachadh mar is àill leo, tha Criosd a' dùblachadh na cainnt, gu bheil anama nan naomh ro mhaiseach, seadh, coimhlionta, tre a sgèimh-sa a chuir e orra, Esec. xvi. 14, —“Feuch, tha thu àillidh, tha thu àillidh:” agus gu sònruichte, gu bheil an solus spioradail a tha annta ro oirdheire agus glòrmhor, mar shùilibh choluman, tlàth, beachdail, glan, agus dealrach. Uime sin tha e 'briseadh a mach anns a' mhàinn mhaoth-chridheach sin air son comunn a chéile, Dàn Shol. ii. 14, “Mo choluman 'tha ann an sgoltadh na creige, ann an ionad-dìomhair a' bhruthaich, leig dhomh amharc ort, leig dhomh do ghuth a chluinntinn, oir tha do ghuth binn, agus d' eugas maiseach;”—“Na dean thu féin 'fholach, mar neach a theicheas gu sgoltaibh nan creag; na bi fo airsneil, mar neach a' crùbadh gu h-athach 'an ionad-dìomhair nam bruthach, agus a tha fo fhàmh a gnùis a thogail r'a companaich. Na bitheadh do spiorad tilgte sìos aig anmhuinneachd d' athchuingean, chluinneam, a chéile, d'acain agus do ghearan, d' osnaidhean ciùrrta agus plogadh do chridhe 'nam dhéigh; ro mhilis agus ro thlachdmhoir a ta iad: agus tha d'eugas spioradail agus do chruth ann an nithibh nèamhaidh ro àillidh agus mhaiseach dhomh.” Ni mò am bheil e 'ga fàgail mar so, ach ann an caib. iv. 8, tha e 'ga cur thuige chum aonaidh nì's ro dhlùithe ris anns a' cheangal chàraideach so: “Leamsa o Lebanon, a chéile, leamsa thig o Lebanon; seall o mhullach Amana, o mhullach Shenir agus Hermoin, o àitibh tàimh nan leòmhán, o bheanntaibh nan leopard;”—“Tha thu air faondra—mar Israel o shean—'am measg nan leòmhán agus nan leopard, peacaidhean agus àmhgharan; thig leam as am measg, agus bheir mise suaimhneas dhuit,” Mata xi. 28. Air do'n chéile an cuireadh gràsmhor so

'fhaotainn, tha i a' comh-dhùnadh gu misneachail gu bheil da rìreadh rùn an Tighearn d'a taobh, Dàn Shol. vii. 10; agus gu bheil a ghràdh ann am firinn a' foiseachadh oirre, le rùn a gabhail d'a ionnsuidh féin anns a' chomh-chomunn so. Mar sin, ann an toirt an aonaidh so a dh'ionnsuidh coimhleanaidh, tha Crìosd 'ga bhuileachadh féin gu saor air an anam. Luach-mhor agus òirdheire mar a tha e, tha e 'ga bhuileachadh féin oirnn. Tha e féin 'ga thoirt féin seachad, agus maille ris, a ghràsan gu léir. Uime sin, tha 'chéile ag ràdh, "Is leamsa Fear mo ghràidh;" is leam e, anns gach ni a ta e." Do bhrìgh gur fireantachd e, is esan "An TIGHEARN ar Fireantachd," Ier. xxiii. 6. Do bhrìgh gur e gliocas Dhé agus cnuhachd Dhé e, rinneadh e le Dia mar sin dhuinne, 1 Cor. i. 30. Mar so, ma seadh, "tha meangan an Tighearn sgìamhach agus glòrmhor, agus toradh an fhearainn òirdheire agus maiseach, dhoibh-san a theid as de Israel," Isa. iv. 2. Is e so an ceud ni air taobh Chrìosd,—e 'bhi 'ga bhuileachadh féin gu saor oirnn chum a bhi 'na Chrìosd agus 'na Fhear-gràidh dhuinn, air son uile chrìochan gràidh, tròcair, gràis, agus glòire, a réir a shuidheachaidh mar eadar-mheadhonair, ann an coimheangal pòsaidh nach fheud gu bràth a bhi air a bhriseadh. Is e brìgh an iomlain so:—Tha an Tighearn Iosa Crìosd, air a dheasachadh agus air 'uidheamachadh, ann an iomlanachdaibh a phearsa mar eadar-mheadhonair, agus 'na lànachdaibh coisnute gràis agus glòire, 'ga thoirt féin seachad d'a naomhaibh, an eaglais, ann an geallaidhibh an t-soisgeil, chum a bhi 'na fhear-pòsda dhoibh, 'na ionmhuinneachd gu léir; a' toirt dearbh-chinntè dhoibh air a dheadh-ghean d'an taobh, agus air 'uile-fhoghainteachd gu bhi 'deanamh suas uile fheuman an anama; agus air dhoibh-san aontachadh gabhail ris—oir cha-n'eil tuilleadh air 'iarraidh uatha—tha esan 'ga cheangal féin ann an coimheangal pòsaidh gu bhi air an son o sin a mach agus gu sìorruidh.

Ann an dara àite,—Air taobh nan naomh, tha'n ceangal pòsaidh so a' coimh-sheasamh ann an aontachadh saoir agus toileach an cridheachan gabhail ris an Tighearn Iosa, agus iad féin ùmhlachadh dha, mar am fear-pòsda, mar an Tighearn, agus mar an Slànuihear,—còmhnuidh a dheanamh maille ris, agus an anama a strìochdadh dha, agus a bhi air an riaghladh leis gu bràth.

A nis, tha so a' coimh-sheasamh aon chuid ann an àrd-aonta an anama anns a' cheud dùnadh ri Crìosd, no ann an cleachdadh ath-nuadhaichte na h-aonta sin o là gu là. Is ann anns an dara

seadh so gu sònruichte a tha sinn a' labhairt uime, mar an seadh sin a bhuineas do chleachdadh comh-chomuinn ris; cha-n ann anns a' cheud seadh, a bhuineas air dhòigh àraidh do aonadh an anama ri pearsa Chrìosd.

Tha dà ni a tha deanamh suas an *toirt seachad* so a tha'n t-anam a' deanamh air féin do Chrìosd:—

An ceud ni,—Ard-roghainn na h-inntinn agus na tuigse air Chrìosd os ceann na h-uile fear-gràidh eile, do bhrigh an oirdheirceis, agus an gràs, agus an uile-fhreagarrachd, a tha e 'faicinn ann. Anns an àite sin a chaidh 'ainmeachadh a cheana, Dàn Shol. v. 9, air do'n chéile 'bhi air a cur thuige le luchd-aideachaidh coitchionn eile, gu bhi cur seanachais air a' bheachd anns an robh oirdheirceas Fir-a-gràidh a seasamh dhi, 'an coimeas ri fir-gràidh eile, tha i air ball a' toirt an fhreagraidh gu bheil e “sònruichte 'am measg dheich mìle,” seadh, rann 16, “tha e gu léir ionmhuinn,”—gu neo-chrìochnach os ceann na h-uile coimeas 'am measg na nithe cruthaichte a's barraichte agus a's ionmhuinneiche. Tha an t-anam a' gabhail seallaidh de na h-uile ni anns an t-saoghal, “ana-miann na feòla, agus ana-miann nan sùl, agus nabhar na beatha,” agus a'faicinn gur dìomhanas iad uile,—gu'n “siubhal an saoghal seachad, agus 'ana-miann,” I Eoin ii. 16, 17. Cha-n'eil an luchd-gaoil sin air dhòigh sam bith r'a bhi air an coimeas ris. Tha e mar an ceudna a' cur luach na féin-fhìreantachd fo mheas, maille re neo-chiont am fianuis dhaoine, riaghailteachd agus stuamachd beatha, agus gach dleasannas crabhaidh a tha 'fàs o laghaileachd spioraid, agus a' teachd a dh'ionnsuidh breth Phoil d'an taobh gu léir, Phil. iii. 8, “Seadh, gun amharus, agus tha mi a' meas nan uile nithe 'nan call air son ro oirdheirceis eòlais Iosa Chrìosd mo Thighearn.” Ann an Hosea xiv. 3, tha an eaglais mar an ceudna a' cur cùil ris gach coslas cuideachaidh eile, ged a dh'fheudadh iad a bhi sgiambach mar Asshuir, agus gealltanach mar na h-iodhalaibh, chum gu'm bitheadh Dia a mbain air a ròghnachadh. Mar so, ma seadh, tha'n t-anam a' dol a steach a dh'ionnsuidh a' chomh-chomuinn chàraidich so ris an Tighearn Iosa ann am maise pearsanta,—a' deanamh roghainn dheth a ghnàth os ceann gach leannan eile a dh'fheudas a bhi 'g iarraidh àite anns a' chridhe, agus 'g am meas 'nan call agus 'nan aolach 'an coimeas ris. Bitheadh e 'na fhois ionmhuinn, 'na dhàimhean nàdurra ionmhuinn, 'na ghliocas no na fhòghlum ionmhuinn, 'na fhìreantachd ionmhuinn, 'na dhleasannais ionmhuinn,—tha an t-ìomlan na chall 'an coimeas ri Chrìosd.

An dara nì,—Dùnadh a steach na toile ri Crìosd, mar aon Fhear-posda, mar Thighearn agus mar Shlànuighear an anama. Goirear de so a bhì “gabhail ris,” Eoin i. 12; agus cha-n e mhain gu bheil e 'ciallachadh gnìomh cudthromaich sin an anama anns a' cheud dùnadh ri Crìosd, ach mar an ceudna aomadh seasmhach an anama ann a bhì 'fantuinn maille ris, agus 'ga aideachadh anns na dàimhibh sin. 'N uair a tha'n t-anam ag aontachadh Crìosd a ghabhail air a chumhachaibh féin, chum a bhì air a shaoradh leis 'na rathad féin, agus ag ràdh, “A Tighearn, b' àill leamsa thu féin agus do shlàinte 'fhaotainn ann am rathad féin, chum cuid a bhì aig m' oidhirpibh féin ann, mar gu'm b' ann tre oibrìbh an lagha; ach a nis tha mi toileach gabhail riut agus a bhì air mo shaoradh ann ad rathad féin,—gu h-iomlan o ghràs; agus ged a b' àill leam roimh so imeachd a réir mo nòs féin, gidheadh a nis bu mhiann leam a bhì gu h-iomlan fo riaghladh do Spioraid; oir annadsa tha agam fireantachd agus neart, Isa. xlv. 24, annadsa fireanaichear mi agus nì mi uairl;”—'nuair is i so cainnt an anama, tha comh-chomunn aige ri Crìosd ann an oirdheireas a phearsa. Is e so a bhì gabhail ris an Tighearn Iosa 'na mhaise agus 'na inbheachd. Bitheadh creidich gu ro mhòr a cleachdadh an eridheachan anns an nì so. Is comh-chomunn taghta so ris a' Mhac Iosa Crìosd. Gabhamaid ris 'na oirdheireas uile, mar a tha e 'ga bluireachadh féin oirn;—bitheamaid 'ga choimeas gu tric, ann an smuaintibh creidimh, ri luchd-gaoil eile, an peacadh, an saoghal, agus an fhéin-fhìreantachd; agus 'ga àrdachadh 'nar cridheachaibh os an ceann gu léir, 'g am meas 'nan aolach agus 'nan call ann an coimeas ris. Agus bitheadh dearbh-chinntè aig ar n-anamaibh air fìrinn agus seasmhachd a dheadh-ghean ann a bhì 'ga thoirt féin seachad dhuinn, 'na iomlanachdaibh uile, mar eadar-mheadhonair air ar son, agus bitheadh ar eridheachan mar sin 'gan toirt féin seachad da. Innseamaid dha gu'm bi sinn air a shon, agus nach ann air sou neach eile; bitheadh fios aige air uainn féin; tha tlachd aige ann a bhì 'ga chluinntinn, seadh, tha e 'g ràdh, “Tha do ghuth binn, agus d' eugas maiseach;”—agus, ann a bhì deanamh so, bithidh suaimhneas milis aig ar n-anamaibh maille ris.

TAOBH-THEAGASG I.*

Cuid de oirdheirceasaibh Chrìosd air an toirt fainear, chum ar cridheachan a chosnadh ann an gràdh dha—Iomradh na h-eaglais uime ann an Dàn Shol. v., air 'fhosgladh suas.

Chum a bhi 'neartachadh ar cridheachan ann a bhi 'g ar tabhairt féin suas do'n Tighearn Iosa Crìosd mar ar fear-pòsda, agus, mar an ceudna, chum a bhi 'fosgladh suas na slighe do chleachdadh nan aigne càraideach sin air an dean sinn iomradh an déigh so, bithidh sinn ann an so a' tionndadh a thaobh chum a bhi 'gabhail beachd nì's ro fharsuinne air cuid de oirdheirceasaibh pearsanta an Tighearn Iosa Crìosd, trid am bheil cridheachan a naomh, ann am fìrinn, air an dlù-cheangal ris ann an gràdh.

ANNS "AN TIGHEARN ar Fìreantachd," ma seadh, feudaidh sinn na nithe so a leanas a bheachdachadh, a tha gu h-uile freagarrach air son a bhi 'cur impidh air ar cridheachaibh iad féin a thoirt suas dha, gu bhi gu h-iomlan air a shon :—

1. Tha e gu h-uile ro oirdheire agus ion-mhiannaichte 'na *Dhiadhachd*, agus ann an glòir na Diadhachd, Isa. vi. 2-4 ; Rom. ix. 5 ; Taisb. i. 11. Is esan "*Iehobhah ar Fìreantachd*," Ier. xxiii. 6. Ann an gàirdeachas Shìoin aig a theachd d'a h-ionnsuidh, is e so tobar a h-aoibhneis, "Feuch do Dhia!" Isa. xl. 9. "Chunnaic sinn a ghlòir," deir an t-abstol ; ciod a' ghlòir a chunnaic iad? "Glòir aoin-ghin Mhic an Athar," Eoin i. 14. Bha eagal agus amhladh air cuid de na naomhaibh a bu taghta roimh oirdheirceas aingil ; agus chuireadh cridheachan chuid de na peacaich a bu chalma air gheilt-chrith roimh dhealradh glòire neach dhiubh eadhon ann an cruth iosal, nach robh 'foillseachadh, mar gu'm b'ann, ach taobh cùil na glòire sin a bhuineas doibh, gidheadh tha na creutairean glòrmhor so féin, 'nan inbheachd a's ro àirde, a' còmhach an aghaidhean roimh làthaireachd Fir ar gràidh, a' fiosrachadh annta féin an tur amhhuinneachd roimh dhealradh fosgailt' a ghlòire, Isa. vi. 2 ; Eoin xii. 39-41. Is e "dlùth-chompanach Tighearn nau sluagh" e, Sech. xiii. 7. Agus ged a dh'fhoillsicheadh air thalamh e ann an cruth seirbhìsieh, gidheadh, aig an àm sin féin, cha do "mheas e 'na reubainn e féin a bhi coimh-ionann ri Dia, Phil. ii. 6. Ann an glòir a mhòralachd tha 'chòmhnuidh ann an t-solus a dh'ionnsuidh nach feud

* Tha an t-Ughdair ann an so a' tionndadh a thaobh o'n phrìomh-theagasg, air son aobhairean a tha e féin air ball ag ainmeachadh. Ead.

neach teachd. “Cò a’s urrainn an t-Uile-chumbachdach fhaghail a mach gu h-iomlan? àrd mar na nèamhaibh; ciod a ni thu? ni’s diombhne na ifrinn; ciod a’s aithne dhuit? ni’s faide na’n talamh a thomhas, agus ni’s leithne na’n fhairege,” Job xi. 7-9. A thaobh so, feudaidh gach neach againn a ràdh r’a chompanach, “Gu deimhin tha sinn ni’s amaidiche na duine air bith, agus cha-n’eil tuigse duine againn. Cha d’fhòghlum sinn gliocas, ni mò a tha eòlas againn air nithibh naomha. Cò a chaidh suas do nèamh, no ’thàinig a nuas? cò a chruinnich a’ ghaoth ’na dhòrnaibh? cò a shuidhich uile chrìochan na talmhainn? Ciod a’s ainm dha? agus ciod e ainm a mhic, ma tha fios agaibh,” Gnath-fhoc, xxx. 2-4.

Nam b’e as gu’m feòraicheadh neach air bith, a nis, maille riu sin anns an Dàn, ciod a th’anns an Tighearn Iosa, fear ar gràidh, os ceann fir gràidh eile, a tha ’ga dheanamh cho ionmhiannaichte, cho taitneach, agus cho airidh air gabhail ris? ciod a th’ann os ceann mhuinntir eile? Feòraicheam, mar fhreagradh, Ciod a th’ann an *righ* os ceann an *dèirich*? Mòran air iomadh dòigh. Ach, mo thruaighe! cha choimeas idir so; lomnochd thàinig iad araon do’n t-saoghal, pillidh iad maraon do’n ùir air ais, agus taisbeanar iad maraon aig cathair breitheanais. Ciod a th’ann an aingeal os ceann na cnuimhe? Is creutair a’ chnuimh, agus ciod tuilleadh an t-aingeal? chruthaicheadh a’ chnuimh chum a bhi ’snàigeadh air an talamh, agus an t-aingeal gu bhi còmhnuidh air nèamh. Tha cosmhuileachd eatorra fathast; tha ni-éigin anns am bheil iad a’ comh-chòrdadh; ach ciod iad neo-nitheachdan an t-saoghail gu léir ’an coimeas ris an Dia neo-chrìochnaich a tha beannaichte gu siorruidh? Am bi dus mìn na slige-tomhais, no boinne an t-soithich-uisge air a chur anns na meidhibh mu choinneamh Dhé? Is e so esan roimh am bheil peacaich Shìoin fo fhiamh, a’ glaothaich, “Cò ’nar measg a ghabhas còmhnuidh maille ri teine millteach? cò ’nar measg a ghabhas còmhnuidh maille ri lasraichibh soirruidh?” Dh’ fheudamaid a nis plathadh a thoirt duibh de oirdheirecas Chrìosd ann am mòran de na feartaibh agus na buadhaibh sin trid am bheil e ’ga fhoillseachadh féin do chreidimh pheacach bhochda; ach amhuil a neach a theid a stigh do ghàradh, far am bheil blàthan ioma-ghnèitheach gun àireamh, nach dean an t-iomlan a chruinneachadh, ach a ni aon a thaghadh ’an so, agus aon eile ’an sud, mar sin bheir sinne oidhirp air dorus ’fhosgladh a dh’ fheudas bhur treòrachadh a steach a dh’ ionnsuidh oirdheirecis neo-chrìochnaich gràsan an

Tighearn Iosa, mar a's e “Dia os ceann nan uile e, beannaichte gu siorruidh,”—a' toirt seachad eisempleir no dhà do'n leugh-adair, agus 'ga fhagail gu bhì crùinneachadh na's àill leis air a shon féin. Thugaibh uime sin fainear,—

An cuan *gun traigh, gun ghruind, gun chrìch, de ghràs* agus de thruacantachd a tha 'gabhail còmhnuidh annsan a's e ar Fear-posda, mar Dhia Shìoin. Cha-n e gràs *creutair* a dh'fhòghnas dhuinn, no an lànachd a's barraichte gràis a tha comasach còmhnuidh 'fhaotainn ann an nàdur cruthaichte air bith aig aon àm. Tha ar feuman ro fharsuinn agus ro dhomhain gu bhì air an deanamh suas o lànachd neach nach 'eil ach 'na chreutair a mhain. Bha lànachd gràis ann an daonnachd Chrìosd,—oir cha d'thugadh an Spiorad dha a réir tomhais, Eoin iii. 34; lànachd mar sholus anns a' ghréin, no mar uisge anns a' chuan—cha-n'eil sinn a' labhairt uime a thaobh compairteachaidh, ach a thaobh a phailteis,—lànachd gun choimeas *os ceann tomhais nan aingel*: gidheadh cha robh e ann féin 'na lànachd neo-chrìochnach,—bha e 'na lànachd cruthaichte, agus, uime sin, 'na lànachd crìochnaichte. Nam bu chomasach smuaineachadh air ann an rathad a bhì dealaichte o'n Diadhachd, nach bu leòir na bheil de anamaibh tartmhor, ciontach, a tha gach là ag òl tharruingean iotmhor gràis agus tròcair uaith, gu 'chur fodha—ma dh'fheudar a chainnt a ghnàthachadh—gus an doimhne a's ìochdraiche; seadh, cha bhithheadh e comasach dha compairteachadh air bith a thoirt uaith, ach a mhain ann an rathad modhannail. Aca an uair a tha pìob usal na daonnachd ann an aonadh neogaraichte ri tobar neo-chrìochnaich agus do-thraoghaidh na Diadhachd, cò a dh'fheudas sealltuinn a steach a dh'ionnsuidh doimhneachdan a' ghràis a tha ann? Ma tha gràs nì's leòir, a nis, ann an Dia a tha uile-fhoghainteach, tha sin ann an Crìosd; agus, gu cinnteach, cha chomasach gu'm bitheadh nì's leòir ann an neach air bith eile. Tha an Tighearn a' toirt seachad an aobhair so air son sìthe agus muinghin pheacach ann féin, Isa. liv. 4, 5, “Na gabh eagal, oir cha mhaslaichear thu; na gabh nàire, oir cha chuirear thu gu h-amhludh.” Ach cionnus a dh'fheudas so a bhì? Peacaidhean do-àireamh, gidheadh gu'n nàire 'ghabhail! cionta an-tromaichte, gidheadh gun amhludh! “Oir is e d' fhear-posda,” tha e 'g ràdh, “do Chruith-fhear; is e Tighearn nan sluagh a's ainm dha; agus is e d' fhear-saoraidh Ti naomh Israeil; goirear Dia an domhain uile mar ainm ris.” Is e so stéidh ar sìthe, agus ar muinghin, agus ar

sòlais gu léir,—eadhon gràs agus tròcair ar Cruith-fhìr, Dia an domhain uile. Mar sin tha caoimhneas agus cumhachd air an coimh-mheasgadh ann; is e a tha marbhadh, agus a' toirt beò, —is esan ar Dia agus ar Fear-saoraidh. “Seallaidh riumsa, agus bithibh air bhur tèarnadh; oir is mise Dia, agus cha-n'èil atharrach ann,” Isa. xlv. 22; “Gu cinnteach, deir neach, anns an Tighearn tha agam fireantachd agus neart,” rann 24.

Air an stéidh so, ma seadh, ged a thigeadh an sacghal gu léir air aghaidh—ma dh' fheudas sinn labhairt mar sin—a dh' òl suas tròcair, saoir ghràs, agus maitheanas pheacanna, a' tarruing uisge gun tàmh à tobraichibh na slàinte,—seadh, ged a luidheadh iad uile a stigh ri aon ghealladh, agus aingeal o nèamh a' brosnachadh suas an òtaidh, ag ràdh, “Olaidh, a chàirdean, seadh, òlaidh, gu pailt, tàirnibh gu saoi bhi gràs agus maitheanas peacaidh na dh' fhòghnas air son an tobair aingidheachd a th' ann an uchd gach aoin dibh;”—cha bhitheadh e comasach dhoibh doimhne ro plailt a' ghràs a th' anns a' ghealladh sin a lughdachadh anns an tomhas a's lugha. Tha nì's leòir ann air son mìltean air mhiltibh saoghal, nam bitheath iad ann; do bhrìgh gu bheil ceangal aige ri tobar a tha neo-chrìochnach. “Na bitheadh eagal ort, a chnuimh Iacoib, is Dia mise, agus cha duine;” is e so stéidh sòlais pheacach. Is e so an “ceann” sin a tha air 'ainmeachadh ann an Dàn Shol. v. 11, a tha “mar an t-òr a's gloine,”—an tobar ro luachmhor so tròcair agus gràs. Tha neo-chrìochnachd so gràs Chrìosd, a thaobh a thobair, nì's leòir gu bhi 'freagradh gach cunnail a dh' fheudas a bhi mi-mhisneachadh ar n-anama ann an teachd am fagus chum chomh-chomuinn ris, agus a bhi dùnadh a steach ris le ar n-uile chridhe. Nach 'eil so uile-fhreagarrach air ar son 'nar n-àmhgharaibh gu léir? Ciod a th' ann an cionta cnuimh crìochnaich na duslaich ri aghaidh so? C'àite am bheil am peacach a tha comasach a chiont a thomhas a mach ri iomlanachdaibh a ghràs a tha ann an so? Ann an so tha gràs nì's leòir air son a pheacaich a's reasgaiche, a' chiontaich a's uamharra, agus an truaghan a's léithe cinn,—“Ciod uime blàsaicheas sibh, O thigh Israel?” Bithibh air bhur faicill uatha-san a dheanadh bhur spùinneadh de Dhiadhachd Chrìosd. Mar bitheadh air mo shon-sa de ghràs ach na dh' fheadadh a bhi taisgte suas ann am pearsa duine a mhain, ghabhainn gu h-aoibhneach ri mo chuibhrionn fo dhoimhneachdaibh nam beann agus nan creag.

Smuainichibh, uaith so, air a ghràdh shìorruidh, agus shaoir,

agus neo-chaochlaidheach. Mar bitheadh ann an gràdh Chrìosd dhuinne ach gràdh duine a mhain, cìod air bith cho oirdheire, cho neo-chiontach, agus cho glòrmhor as a dh' fheudadh e a bhì, bhithheadh e 'na ghràdh aig an robh *toiseach*, agus aig am bitheadh *crioch*, agus a dh' fheudadh a bhì *neo-tharbhach* d'ar taobh. Tha gràdh Chrìosd ann an nàdur na daonnachd 'na ghràdh a tha ro bharraichte ann an déine, ann an caomhalachd, ann an huachmhoireachd, agus ann an truacantachd, air a lasadh suas 'na chridhe le mothachadh air ar truaighibh, le comh-fhaireachadh ri ar n-uireasbhuidhibh, le féin-fhiosrachadh ann ar buairidhibh ; agus so uile a' sruthadh o'n lànachd gràis, agus truais, agus iochd, a thugadh dha chum ar leas: gidheadh cha'n urrainn an ghràdh so, mar ghràdh na daonnachd, a bhì neo-chrìochnach no sìorruidh, nì mò a tha e ann féin gu h-ìomlan neo-chaochlaidheach. Mar bitheadh ann ach so, ged a robh e gun choimeas agus gun tomhas, gidheadh, cha b' urrainn an Slànuihear a ràdh d'a thaobh mar a thubhairt e, "Mar a ghràdhaich an t-Athair mise, mar sin ghràdhaich mise sibhse," Eoin xv. 9. Cha b' urriann a ghràdh a bhì air a choimeas ri gràdh diadhaidh an Athar, no a bhì comh-ionann ris, ann an sìorruidheachd, ann an neo-chaochlaidheachd, agus ann an uile-tharbhachd na Diadhachd, a tha 'nam prìomh acraichean an anama, ann a bhì 'ga thilgeadh féin air uchd Chrìosd chum slàinte. Ach a nis,—

(1.) Tha e *sìorruidh* : "Dlùthaichibh rium," tha e 'g ràdh, "agus cluinnibh so; o'n toiseach cha do labhair mi ann an uaigneas; o'n àm 'an do thachair e, bha mise an sin; agus a nis chuir an Tighearn Iehobhah, agus a Spiorad, a mach mise," Isa. xlviii. 16. Tha e féin "an dé, agus an diugh, agus gu sìorruidh," Eabh. xiii. 8; agus mar sin tha a ghràdh,—a ghràdh-san a's e "An Alpha agus an Omega, an ceud neach agus an neach deireannach, an toiseach agus a' chrìoch, a tha, agus a bha, agus a tha ri teachd," Taisb. i. 8, 11.

(2.) Tha e *neo-chaochlaidheach*. Tha ar gràdh-ne cosmhuil *ruinn féin*; mar a tha sinne, is amhuil sin ar n-aignidhean gu léir: mar sin tha gràdh Chrìosd mar an ceudua *cosmhuil ris féin*. Bheir sinne gràdh do neach an diugh, agus fuath am màireach. Tha e-an d'an d'thug sinn gràdh caochlaidheach mar a tha sin féin; an diugh is e ar làmh dheas e; ach am màireach a chùl ruinn mar nàmhaid. Tha Iosa Crìosd an nì ceudua a ghnàth; agus mar sin a ghràdh. "Leag thusa, a Thighearna, bunaitean na talmhainn air tùs; agus is iad na

nèamhan oibre do làmh : teirgidh iadsan, ach mairidh tusa ; agus fàsaidh iad uile sean mar eudach ; agus fillidh tu iad mar bhrat, agus caochlaidhear iad ; ach is tusa an tì ceudna, agus cha-n fhàilnich do bhliadhnaichan,” Eabh. i. 10-12. “Is esan Iehobhah, cha chaochail e, air an aobhar sin cha-n'èil sibhse, O chlann Iacoib, air 'ur sgrios,” Mal. iii. 6. A' mhuinntir sin a ghràdhaich e, ghràdhaich e gus a' chrìoch iad, Eoin xiii. 1. Cha robh toiseach aig a ghràdh, agus cha-n fhaic e crìoch dheireannach.

(3.) Tha e mar an ceudna *tarbhach*,—tarbhach anns gach toradh agus feart gràs-mhor. Feudaidh duine gràdh a thoirt d'a chompanach, eadhon mar 'anam fèin, gidheadh an gràdh sin a bhi neo-tharbhach ann an àm na h-àire. Feudaidh a thruas a bhi air iomairt d'a thaobh ann am prìosan, gidheadh gun chomas aige glas a ghluasad ; feudaidh e 'bhi 'ga chaoidh ann an àmhghar, gidheadh gun chomas a chomhfhurtachadh ; feudaidh e fulang maille ris ann an teanntachd, gidheadh làmh a' chuid-eachaidh a bhi ceangailte suas. Cha chuir gràdh an athar gràs 'na leanabh, no iochd a' charaide tròcair 'na chompanach ; cha-n urrainn ar gràdh a chuspair a chur do fhlaithneas, ged a b'è mòr mhiann ar n-anam' e. B'è gràdh a dhuaisg an glaodh ud o Abraham, “O gu maireadh Ismael beò a' d' fhianuis !” ach cha-n fheudadh sin a bhi. Ach a nis tha gràdh Chrìosd, do bhrìgh gur gràdh Dhé e, ro éifeachdach agus ro tharbhach ann am buileachadh gach nì a's àill leis orra-san d'an d'thug e gràdh. Tha a ghràdh a' cur beath', agus gràis, agus naomhachd annainn ; tha a gràdh mar an ceudna 'g ar gabhail a steach ann an cumhnaint ris, agus 'g ar gabhail suas do ghlòir. Is e 'th' ann an gràdh Chrìosd, air dhòigh àraidh, a thoil ann an deanamh maith do neach ; ciod air bith maith a's àill le gràdh Chrìosd a dheanamh do neach, tha a thoil *éifeachdach* ann an coimhlionadh a' mhaith sin.

Tha na trì feartaibh so a th' ann an gràdh Chrìosd 'ga dheanamh 'na ghràdh ro inbheach, agus 'ga dheanamh fèin gu h-uile ion-mhiannaichte. Cia lion mìle air mhiltibh pheacanna anns gach aon neach de thaghadh nan gràs air an do bhuaidhaich an gràdh so, ged a bha gach aon diubh nì's leòir chum an dìteadh gu léir? ciod na beanntan mi-chreidimh a tha e 'tilgeadh sios? Beachdaich air beatha neach air bith de na naomhaibh, smuainich air cleasaibh a' chridhe, amhaire air tuislidhibh agus anmhuinneachdaibh 'imeachd, seall air sal agus air spotaibh a thrusgain, agus innis dhomh nach 'èil an gràdh a tha giùlan le

so uile da rìreadh ion-mholta. Agus nach 'eil e mar so a thaobh mhùltean gach aon là? Cia saoi bhir na sruthan gràis agus glanaidh, beothachaidh agus neartachaidh, a tha teachd o'n tobar ghràidh so gach aon là! Is e so Fear ar gràidh, O nigh-eanan Ierusalem.

2. Tha e gu h-uile ion-mhiannaichte agus airidh air gabhail ris, air a bheachdachadh ann an nàdur na *duomachd*; seadh, ann an so mar an ceudna, d'ar taobh-ne, tha e da rìreadh ion-mhiannaichte. Tha dà ni a mhaoin a bheir sinn fainear ann:— (1.) Mar a tha e *saor o pheacaidh*; (2.) *A lanachdan gràis*;— anns an dà ni so tha na Sgrìobtuirean 'ga chumail a mach dhuinn mar neach ro ionmhuinneach agus mhaiseach.

(1.) Bha e *saor o pheacaidh*;— Uan Dé, gun smal, gun ghaoil; fìrionn an treuda, tabhartas Dé, gach tabhartas eile fo mhallachadh, agus iadsan a dh'ìobradh iad, Mal. i. 14. Cha-n'eil glainead an sneachda r'a choimeas ri gile an lili so— ròs so Sharoin— eadhon o'n bholg: “Oir bha shamhuil sin de àrd-shagart ionchuidh dhinne, a bha naomb, neo-lochdach, neo-thruaillidh, air a dhealachadh o pheacaich,” Eabh. vii. 26. Tha iadsan àillidh agus maiseach ann an sùilbh Chrìosd, aig an bheil an sal, eadhon ann an tomhas, air 'ionnlad air falbh: “Feuch, tha thu àillidh, a bhean mo ghaoil, agus smal cha-n'eil annad.” Cia cho maiseach, ma seadh, as a tha esan a bha riamh gun spot, gun smal.

Tha e fìor gu'n robh an gloine nàduir so aig Adhamh, agus aig na h-ainglibh 'n an cruthachadh; ach thàinig iad sin a mach gu neo-mheadhonach o làmh Dhé, as eugmhais comh-obreachaidh nàdurra air bith. Ach ann an Iosa Crìosd tha faillean agus freumh á takamh tioram, blàth o bhonn Iese, ùr-fhas o leasraidh na daonnachd pheacaich, — air a bhreith o pheacach, an déigh nach d' fhuaras feòil neo-chiontach anns an t-saoghal air son ceithir mìle bliadhna, gun neach air rola sloinntèil an t-sìochda anns nach d' fhuaras eucail gabhaltach a' pheacaidh. Cha b'iongantas idir blàth ro mhaiseach, fhìorghlan fhaotainn ann an *Eden*, gàradh Dhé; ach, mar a tha an Salmadair a' labhairt, ann an seadh eile, is iongantas da rìreadh e, a dh' fheudas aire nan aingeal a ghlacadh, am blàth so 'fhaotainn 'am measg chraobh na *coille*, agus dhroighnich na frìthe, — ùr-fhas neo-thruaillidh a' briseadh fo bhlàth 'am fasaich nàduir peacaich na daonnachd. Seadh, cha-n e mhaoin gu'n robh an nàdur so truaille, ach bha e mar an ceudna mallaichte; cha-n e mhaoin gu'n robh e neo-ghlan, bha e mar an ceudna

ciontach,—ciontach de cheud pheacadh Adhaimh, anns an do pheacaich sinn uile. Nach iongantais ion-mholta da rìreadh e, gu'n d' fhuaras daonnachd Chrìosd, saor o chiont' agus o thruaillidheachd, a mach o'n stoc neo-ghlan, mhallaichte so.

Cunnuil. Ach their thu, “Cionnus a dh' fheudas so a bhi ? cò a bheir glan á neo-ghlan ? Cionnus a bha e comasach do Chrìosd ar nàdur a ghabhail, as eugmhais cionta agus truailleidheachd ar nàduir ? Ma rinn Lebhi an deachamh ìocadh ann an leasraidh Abraham, cionnus nach do pheacaich Chrìosd ann an leasraidh Adhaimh ?

Freagradh. Tha dà ni anns a' pheacadh ghin :—

[1.] *Ciont a' cheud pheacaidh*, a tha air a mheas dhuinne. Pheacaich sinn uile annsan, Rom. v. 12 : b'e ceud gnìomh peacaidh Adhaimh gnìomh peacaidh an t-sliochd nàdurra gu léir ;—“b'e an t-aon duine sin sinne gu léir ann.” Bha sinn uile ann an coimhcheangal maille ris ; cha-n e mhain gu'n robh e 'na cheann nàdurra dhuinn, ach bha e mar an ceudna 'na cheann coimhcheangail. Mar a tha Chrìosd do chreidich, Rom. v. 17 ; 1 Cor. xv. 22, mar sin bha Adhamh dhuinne gu léir ; agus tha briseadh a' choimhcheangail sin leis air a mheas dhuinne.

[2.] Tha nàdur neo-ghlan agus truailte air *'fhaotainn uaith* : “Cò a bheir glan á neo-ghlan ?” Iob xiv. 4. “An ni sin a tha air a bhreith o'n fhèidil, is fèidil e,” agus cha ni sam bith eile ; aig am bheil an gliocas agus an inntinn air an truailleadh mar an ceudna : cha tig o thobar salach ach uisge salach. Rinn *ceud phearsa* na daonnachd nàdur na daonnachd a thruailleadh, agus tha'n nàdur sin a nis a' truailleadh gach *pearsa* gu léir a tha 'leantuinn sios uaith. A nis, o'n dà ni so bha Chrìosd gu h-iomlan saor :—

Anns a' cheud àite,—Cha robh e *rìamh a réir coimhcheangail* ann an Adhamh, agus mar sin cha robh e fosgailte do pheacadh Adhaimh a bhi air a mheas dha anns an dòigh sin. Tha e fìor gu'n do chuireadh peacadh as a leth 'n uair a rinneadh 'na pheacadh e, 2 Cor. v. 21 ; tre'n d'thug e air falbh peacadh an t-saoghail, Eoin i. 29 ; gidheadh, bha sin air a chur as a leth, cha b' ann ann an coimhcheangal Adhaimh, ann an rathad ceartais, ach ann an coimhcheangal an Eadar-mheadhonair, ann an rathad a shaoir thoile féin. Nam bitheadh e air a chur as a leth mar ghineal Adhaimh, cha bhitheadh e 'na àrd-shagart freagarrach chum ìobairtean a thoirt suas air ar son, do bhrìgh nach bithheadh e “dealichte o pheacaich,” Eabh. vii. 26. Nam bitheadh Adhamh air seasamh ann an staid na neo-chiontachd, cha

bhitheadh Criosd air teachd 's an fheòil, chum a bha 'na eadar-mheadhonair air son pheacach; agus uime sin cha do ghabhadh comhairle a thaobh a theachd 's an fheòil—is e sin, ann an seadh modhannail—gus an robh Adhamh air tuiteam, Gen. iii. 15. Ged a bha e ann an Adhamh, ann an seadh nàdurra, ann an dearbh thiotadh a chruthachaidh, a thaobh rùin Dhé, Lucas iii. 23, 38, gidheadh cha robh e ann, ann an seadh lagha, gus an do thuit e: mar sin, a thaobh a phearsa féin, cha robh nì's mò de cheangal aig ceud pheacadh Adhaimh ris, na bha aig peacadh pearsanta sam bith a bhuineadh do neach sam bith eile air son an d' fhuiling e gu saor; eadhon mar nach 'eil ciont nan aithrichean sin a thàinig o Adhamh air a chur as ar lethne, ged a bha sinn annta gu nàdurra anhuil a bha sinn ann-san. Uime sin, rinn Criosd seirbhis do Dhia uile làithean 'fheòla air thalamh, ann an coimheangal oibre; agus ghabh Dia ris ann, do bhrìgh nach d' rinneadh nì sam bith leis a dheanadh éifeachd agus feartan a' choimheangail sin a bhriscadh d' a thaobh-san. Cha-n'eil so, ma seadh, anns an tomhas a's lugha, ag ìsleachadh an iomlanachd a tha ann.

Anns an dara àite,—A thaobh *truailidheachd ar nàduir*, bha so air a bhacadh o'n dearbh thiotadh anns an do ghabhadh anns a' bhroinn e, Lucas i. 35, “Thig an Spiorad Naomh ort, agus cuiridh cumhachd an Ti a's àirde sgàil ort; uime sin an nì naomh sin a bheirear leat, goirear Mac Dhé dheth.” “Ghineadh e o mhnaoi,” Gal. iv. 4; ach bha a' chuid sin de nàduir na daonnachd o'n d'rinneadh e air a naomhachadh leis an Spiorad Naomh, ionnus gu'm bitheadh an nì sin a bha gu bhì air a bhreith 'na nì naomh. Is ann tre aonadh anama agus cuirp r'a chéile a tha compairt aig duine ann an nàdur na daonnachd, agus, mar an ceudna, ann an truailidheachd an nàduir sin, mar ghineal Adhaimh: a nis, cha-n e mhain gu'n robh an truailidheachd so air a bhacadh a thaobh aonaidh anama agus cuirp Chrìosd r'a chéile, tre naomhachadh an Spioraid, ach bha *bith corporra na daonnachd* sin anns a' bholg air a naomhachadh, mar an ceudna, le bhì air a chur air leth air son na h-oibre naomhe sin a bha e gu 'choimhlionadh: mar sin, anns na h-uile seadh, bha e “naomh, agus neo-lochdach, agus neo-thruailidh.” Agus cha-n e so a mhain, ach 'na bheatha gu léir, “cha d' rinn e peacadh, nì mo a fhuaradh cealg 'na bheul,” 1 Phead. ii. 22; rinn e “gach uile fhìreantachd a choimhlionadh,” Mata iii. 15; annsan bha mòr thlachd an Athar, rann 17, do bhrìgh an ùmh-lachd iomlain a choimhlion e; seadh, eadhon anns an t-seadh

sin anns am bheil e 'cur amaideachd as leth nan aingeal, agus anns nach 'eil na nèamhan féin glan 'na shùilibh; tha so uile, ma seadh, a' nochdadh cia cho oirdheire agus cho ion-mhiannaichte as a ta e. B' ann mar so a bha e, is ann mar so a tha e fathast; agus, gidheadh, air ar son-ne bha e toileach a bhì air a mheas 'na chiontach leis na daoinibh a b' aindiadhaidh, agus nì's mò na sin, a bhì 'fulang o làimh Dhé a' pheanais a thoill na peacaich a bu ghràineile. Mu'n labhair sinn an déigh so.

(2.) Tha maise agus ion-mhiannachd daonnachd Chrìosd air am foillseachadh mar an ceudna anns an *lànachd gràis* a tha gabhail còmhnuidh ann. Nan gabhamaid os làimh a bhì beachdachadh air iomlanachdaibh Chrìosd, anns an earrann so d'a oirdheirceas,—gach nì a bhuineadh dha o'n bhroinn, Lucas i. 35,—gach nì a bha 'faotainn fais agus leasachaidh ann, a thaobh cleachdaidh, ann an làithibh 'fheòla, Lucas ii. 52, maille ris na h-iomlanachdaibh a bhuineas da a nis ann an glòir,—dheanadh so uile ar cuideachadh anns an nì a tha measg ar làmhan: ach is ann a tha sinn a mhain a' gabhail seallaidh de na nithibh so anns an dol seachad. Tha dà nì soilleir do na h-uile d'a thaobh:—bha na h-uile gràs ann, a thaobh *gnè*; agus na h-uile *tomhas*, a thaobh iomlanachd; dà nì a tha 'deanamh suas an lànachd sin a tha 'chòmhnuidh ann. Is e gràs cruthaichte a tha sinn a' ciallachadh; uime sin tha sinn a' labhairt mu gach uile ghnè gràis; gràs a tha 'chòmhnuidh ann an nàdur cruthaichte, cha-n e nàdur neo-chrìochnach; agus uime sin tha sinn a' labhairt mu thomhasaibh a' ghràis sin.

A thaobh tobair a ghràis so, an Spiorad Naomh, cha b' ann "a réir tomhais" a thug Dia dha e, Eoin iii. 34; agus a thaobh compairteachaidh an Spioraid, "b'e deadh thoil an Athar gu'n còmhnuicheadh gach uile iomlanachd annsan," Col. i. 19,— "chum gu'm bitheadh aige àrd-cheanas anns na h-uile." Ach tha na nithe so gu coitchionn air an toirt fainear.

Is e so, ma seadh, *Fear-gràidh* ar n-anama, "naomh, neo-lochdach, neo-thruaillidh;" "làn gràis agus firinn;"—lànachd uile-fhoghainteach, air son gach crìch a bha aig gràs r'a choimhliodhadh,—lànachd cleachdaidh, chum a bhì 'na eisempleir ùmh-lachd do dhaoineibh agus do ainglibh,—lànachd seasmhach, chum comb-chomuinn gun bhriseadh a bhì aige ri Dia,—lànachd fialaidh, chum cuideachaidh ullamh a bhì aige do mhuinntir eile,—lànachd uile-fhreagarrach, chum a bhì 'coinneachadh gach uireasbhuidh agus cor ann an anamaibh dhaoine,—lànachd inbhe, chum a bhì iomchuidh air *bith* a bhì aige ann am pearsa

Mhic Dhé,—lànachd uile-bhuadhach, os ceann nan uile dheuchainnean agus bhuaireadhean,—lànachd ionracais, coimh-shinteach ris an lagh uile,—uile reachdaibh naomha agus fireanta Dhé,—lànachd barraichte, gus a' cheum a's àirde 'tha'n taobh a stigh do chomasaibh nàduir crìochnaich, cruthaichte,—lànachd oirdheirceis, mar am beò-theampull a's glòrmhoire agus a's maisiche do Dhia,—lànachd sàsachaidh, chum toil-inntinn iomlain agus tlachd anama an Athar,—lànachd glòire, chum a bhì 'na chuimhneachan sìorruidh air glòir Dhé, ann am buileachadh iomlanachdan cho do-thuigsinn air Mac an duine.

Is e so, ma seadh, an dara nì a tha r'a bheachdachadh chum a bhì cosnadh gaoil ar n-anama do Fhear ar ghràidh.

3. Tha e so uile ann an aon phearsa. Cha robh sinn a labhairt mu dhithis, mu Dhia agus mu dhuine; ach mu aon a tha 'na Dhia agus 'na dhuine. Am Focal sin a bha anns an toiseach maille ri Dia, agus a b'e Dia, Eoin i. 1; rinneadh am Focal sin 'na fheòil, raun 14; cha-n ann le bhì air 'atharrachadh gu feòil; cha-n ann le bhì air a nochdadh ann an cruth agus ann an coslas faicsinneich feòla; ach le bhì 'gabhail an nì naomhe sin a bha air a bhreith o'n òigh a dh' ionnsuidh aonaidh pearsanta ris féin, Lucas i. 35. Mar sin, is e an "Dia cumhachdach" e, Isa. ix. 6, an "duine-cloinne" a rugadh dhuine; an nì naomh sin a bha air a bhreith o'n òigh, goirear Mac Dhé dheth, Lucas i. 35. Is e aonadh anama agus cuirp r'a chéile a rinn suas daonnachd Iosa Criosd; is e a rinn an *duine* Iosa Criosd dheth, am *bith* a fhuair an daonnachd sinn ann am pearsa Mhic Dhé; as eugmhais so cha b'e an *duine* Iosa Criosd a bhitheadh ann. Rinn sinn so a dhaingneachadh a cheana ann an àite eile; tha sinn aig an àm so a' deanamh iomraidh air a mhain chum a bhì 'nochdadh 'àilleachd ann. Ann an so tha gràs, agus sìth, agus beatha, agus tèaruinteachd na h-eaglais a' luidh,—agus nan creideach gu léir; mar a bhitheas air a nochdadh leis na beachdaibh a leanas:—

(1.) Uaith so rinneadh *freagarrach* e gu bhì 'fulang agus comasach a bhì 'giùlan gach nì a bha dligheach dhuinne, anns an dearbh ghnìomh sin anns an d'thug "Mac an duine 'anam féin mar éiric air son mhòran," Mata xx. 28. Cheannaich Dia an eaglais le 'fhuil féin, Gnìomh. xx. 28; agus ann an so bha gràdh Dhé air a thaisbeanadh gu'n d' thug e a bheatha féin air ar son, 1 Eoin iii. 16. Do bhrìgh so fhuair eadh farsuinneachd nì 's leòir 'na uchd gu bhì 'gabhail a stigh roinn' gach *claidheimh* hobhta a gheuraich lagh Dhé 'nar n-aghaidh, Sech.

xiii. 7; agus neart ni's leòir 'na ghualnibh gu bhi 'giùlan a' mhallachaidh a thoill sinne. Is ann uaith so a dh' éirich e gu'n robh e cho *toileach* obair ar saorsa 'ghabhail os làimh, Eabh. x. 7, 8, "Feuch, tha mi a' teachd, chum do thoil-sa a dheanamh, O Dhé,"—oir bha fios aige air a chomas féin an obair a thoirt a dh' ionnsuidh ìre bhuaidhaich. Mar bitheadh e 'na dhuine, cha bhitheadh e comasach dha fulang;—mar bitheadh e 'na Dhia, cha bhitheadh éifeachd 'na fhulangas aon chuid air a shon féin no air ar son-ne, oir cha bhitheadh riarachadh anna; cha bhitheadh coimeas air bith eadar fulangasaibh duine a mhain agus sin a bha neo-chrìochnach. Nam b'e 's gu'n cruinnicheadh an Dia mòr agus cothromach r'a chéile na h-uile peacadh a ghnìomhaich an taghadh o thoiseach an t-saoghail, agus gu'n rannsaicheadh e broilleach gach aoin diubh gu deireadh an t-saoghail,—nam b'e 's gu'n gabhadh e iad uile, o pheacadh an nàduir a dh' ionnsuidh a chlaonaidh a bu lugha o riaghailt dhìrich a lagh' naoimhe féin, maille ris gach brosnachadh a bhitheadh r'a fhaotainn ann an àm an aineolais agus 'nan staid iompaichte, agus gu'n deanadh e iad so uile a chàradh air guailnibh creutair a mhain, ged a bhitheadh e naomh agus neo-lochdach;—O cionnus a chuireadh iad fo e gu sìorruidh o làthaireachd gràidh Dhé! Uime sin tha'n t-abstol a toirt a steach an iomraidh ghlòrmhoir sin air Crìosd air thoiseach air ar peacaidhean a bhi air an glanadh leis; "Labhair e anns na làithibh deireannach so ruinne tre a Mhac, a dh' òrduich e 'na oighre air na h-uile ni, tre'n do chruthaich e fòs na saoghail; neach air bhi dha na dhealradh a ghlòire-san, agus 'na fhìor ìomhaigh a phearsa, agus a' cumail suas nan uile nithe le focal a chumhachd," "ghlan e ar peacaidhean," Eabh. i. 2, 3. Bha ar peacaidhean air an glanadh leis-san a b'e am Mac agus oighre nan uile nithe, tre'n do chruthaicheadh fòs na saoghail,—dealradh glòire an Athar, agus fìor ìomhaigh a phearsa: ghlan esan iad, agus cha robh neach eile ann a bha comasach air a shon. "Dh' fhoillsicheadh Dia anns an fheòil," 1 Tim. iii. 16, air son na h-oibre so. Dhùisg an claidheamh 'na aghaidh-san a b'e dluth-chompanach Tighearna nan slòigh, Sech. xiii. 7; agus tre lotaibh an àrd-bhuachaille so tha na caoraich air an leigheas, 1 Phead. ii. 24, 25.

(2.) Uaith so tha e 'na thobar gràis, gun chrìch, gun ghrund, dhoibh-san uile a chreideas ann. An lànachd sin a thoilich an t-Athair còmhnuidh a ghabhail ann an Crìosd, mar *ionmhas* mòr agus tigh-tasgaidh na h-eaglais, cha robh, agus cha-n'èil, e

'gabhail còmhnuidh ann an nàdur an duine, air a bheachdachadh ann féin ; ach ann am pears' an eadar-mheadhonair, Dia agus duine. Bithidh so air a dheanamh soilleir ma bheachdaicbeas sinn ciod o'm bheil compairteachadh gràs Chriosd ag éiridh. Tha stéidh an iomlain air a leagadh anns an riarachadh a thug e, anns an toillteannas a bha ann, agus anns an éiric a dh' òc e ; is iad sin an tobar modhannail o'm bheil na h-uile gràs a' sruthadh d'ar n-ionnsuidh-ne o Chriosd. Uime sin, is e a th' anns na h-uile gràs *cuid* Chriosd ; is leis uile bheannachdan a' choimhcheangail nuaidh, uile gheallaidhean Dhé, an tròcair, an gràdh, an gràs, agus a' ghlòir, a tha ann gu léir. Cha-n e gu bheil iad so air an deanamh thairis do nàdur an duine, agus a' gabhail còmhnuidh ann, mar gu'm bitheadh compairt againn annta le bhi faotainn comh-roinn de'n dearbh ni a bha 'chòmhnuidh anns an nàdur sin ; ach is iad cuid Chriosd ann an seadh modhannail, ann an seadh coimhcheangail, chum a bhi air am buileachadh leis mar a chi e iomchuidh, mar an t-eadar-mheadhonair, an Dia-duine ; is e sin, an t-aon-ghin Mic a rinneadh 'na fheòil, Eoin i. 14, o'm bheil sinne uile 'faotainn, agus gràs air son gràs. Tha dearbh chompairteachadh a ghràs so againn le Criosd a bhi 'cur an Spioraid chum ar n-ath-ghineamhuinn, a' cruthachadh bith nan gràs anns an anam, maille ri uile fhrithealaidhean lathail a' ghràs sin oirnn air am bheil sinn 'nar luchd-compairt. A nis tha an Spiorad Naomh air a chur mar so le Criosd mar eadar-mheadhonair, an Dia-duine, mar a tha air a chur 'an céill, Eoin xiv., xv., xvi. ; air an labhair sinn 'an déigh so. Is e so, ma seadh, a tha sinn a' ciallachadh leis an lànachd gràs so a tha ann au Criosd, o'm bheil againn tòiseachadh agus leasachadh beatha nan gràs, agus o'm bheil e féin a' faotainn mar ainm Alpha agus Omega na h-eaglais, ceannard agus fear-crìochnachaidh ar creidimh, oirdheire agus ion-mhiannaichte d'ar n-anamaibh :—Air do Chriosd 'fhuil féin òcadh mar éiric, agus làn fhuasgladh 'fhaotainn do bhrìgh an riarachaidh a thug e, tha còir modhannail aige air na h-uile gràs —air an labhair sinn an déigh so,—agus mar an ceudna còir buileachaidh a ghràs sin ; agus tha e 'ga chompairteachadh riu-san uile a's leis, tre'n Spiorad Naomh, mar a chi e, 'na ghliocas neo-chrìochnach, feum aca air. Cia cho glòrmhor as a ta e fo'n bheachd so ! Cha-n'eil ni air bith cho luachmhor dhuinn ri sin a fhreagarras uireasbhuidh ar coir,—sin a bheir aran do'n ocrach, uisge do'n tartmhor, agus tròcair dha-san a tha 'dol am mugha. Mar so tha ar cuideachadh gu léir ann am

fear ar gràidh. Ann an so tha *beath'* ar n-anaman, *aoibhneas* ar cridhe, ar *neart* an aghaidh peacaidh, agus ar *saoradh* iomlan o'n fheirg a ta ri teachd.

(3.) Mar so rinneadh e 'na eadar-mheadhonair agus 'na fhear-rite freagarrach eadar Dia agus sinne,—air bhi dha 'na aon risan, agus 'na aon ruinne, agus 'na aon ann féin anns an aonachd so, ann an aonadh an aon phearsa. Is ann o so a tha dearbhadh a chomais agus 'uile-fhreagarrachd airson dreuchd na h-eadar-mheadhonaireachd gu coitchionn air a tharruing. Ann an so is esan “Criosd, cumhachd Dhé, agus gliocas Dhé,” 1 Cor. i. 24. Ann an so tha glòir gliocais neo-chrìochnaich Dhé a' dealradh a mach, a dh'-fheudas ar lionadh le h-iongantas, ach nach comasach dhuinn a chur an céill. Cò an t-anam aig am bheil ni air bith de eòlas anns na nithibh so nach 'eil a' tuiteam sìos ann féin le h-urram agus le h-iongantas? Cia cho glòrmhor as a tha esan a's e Fear-gràidh ar n-anama! Ciod nach 'eil ann gu bhi misneachadh ar cridheachan gu bhi 'gabhail ar suaimhneis agus ar sìthe 'na uchd? Anns an fhoillseachadh so air Criosd tha e mi-comasach nach tionail an t-anam gràs-mhor na dhlùth-cheanglas a chridhe ann an gràdh ris, mar 'eil na h-uile slighe saorsa agus comhfhurtachd air a ghlasadh suas fo chuibh-ricibh a' mhi-chreidimh. Bitheadh ar smuaintean gu tric ag ionaltradh ann. Is e so *dìomhaireachd folaichte* na diadhachd, a tha gun amharus mòr agus ion-mholta gu saoghal nan saoghal. Cia cho bochd, agus tàireil, agus bàsmhor, as a tha na nithe sin air am bheil sinn a' caitheamh ar beachd-smuaineachaidh! Ged nach bitheadh buannachd idir dhuinn anns an fhrithealachd iongantach so, gidheadh tha oirdheireas, agus glòir, agus maise, agus doimhneachdan, ann féin, a tha gu h-uile ro airidh air blàth ar rannsachaidh, air spionnadh ar spioradan, agus air meud ar n-ùine; ach, air an làimh eile, 'nuair a tha ar beatha, ar sìth, ar n-aoibhneas, ar n-oighreachd, ar siorruidheachd, ar n-uile, fillte suas ann, cionnus nach 'eil ar smuaintean a' foiseachadh ann gun tàmh, le suaimhneas agus toil-inntinn d'ar n-anamaibh?

(4.) Tha e oirdheire agus glòrmhor ann an so,—gu bheil e *àrdaichte agus sgeadaichte leis gach uile ùghdarras*. 'Nuair a chuala Iacob nu àrdachadh a mhic Ioseiph anns an Eiphit, agus a chunnaic e na carbadan a chuireadh g'a ghiùlan, dh'fhannaich a spiorad agus dh'ath-bheothaicheadh a ris e, aig meud an aoibhneis agus a' ghàirdeachais leis an robh a chridhe a' cur thairis. An do chailleadh Fear ar gràidh-ne? an do

chailleadh esan a rinneadh bochd air ar son,—a bha air a gheur-leanmhuinn, air a mhaslachadh, agus air a mharbhadh air thalamh? Ni h-cadh! bha e marbh, ach a ta e beò, agus feuch, a ta e beò gu saoghal nan saoghal, agus tha iuchraichean ifrinn agus a' bhàis aige, Taisb. i. 18. Rinneadh Fear ar gràidh 'na thighearn agus 'na uachdaran, Gniomh. ii. 36. Rinneadh e 'na rìgh; chuir Dia suas e 'na rìgh air a thulaich naoimh Sion, Salm ii. 6; agus chrùnadh e le glòir agus le h-urram, an déigh dha 'bhi “ré tamuill bhig nì's ìsle na na h-ainglean chum fulangais a' bhàis,” Eabh. ii. 7-9. Agus ciod air an d' rinneadh e 'na rìgh? “Chuir thu na h-uile nithe sìos fo a chosaibh,” rann 8. Agus ciod an cumhachd a tha aig Fear ar gràidh os an ceann? “Gach uile chumhachd air nèamh agus air talamh,” Mata xxviii. 18. A thaobh dhaoine, thugadh cumhachd dha “air gach feòil,” Eoin xvii. 2. Agus ciod a' ghlòir anns am bheil e a' riaghladh? Bheir e a' bheatha mhaireannach do na daoine taghta; “ag ionaltradh a threuda ann an neart an Tighearna,” Micah v. 4. gus an treòraich e dhachaidh iad d'a ionnsuidh féin: agus a thaobh a naimhdean, tha a shaighdean geur 'nan cridheachaibh, Salm xlv. 5; tha'm fuil air a crathadh air a chulaidh, Isa. lxiii. 3. Oh, cia cho glòrmhor as a tha e 'na ùghdarras os ceann a naimhdean! Anns an t-saoghal so féin, tha e 'lotadh an cridheachan le h-eagal agus uamhunn, agus an coguisean le piantaibh agus oilt; glacaidh e an spioradan truagh' ann an iomaguin agus 'an geillt, gus an éigin d'am muinealaibh cromadh fo 'chuing; agus air uairibh ann am breitheanasuibh follaiseach a làimhe, pronnaidh agus brisidh e sìos iad fo rothaibh a charbaid,—am fuil mar shal air a thrusgan, agus an cairbhean a' breunadh na talmhainn, gus an dean e fa dheòigh am beò-cheangal r'a chéile,—faidh-bréige, fiadhb-bheathach, agus cinnich, agus a thilgeas e sìos iad le cumhachd do'n loch a tha dearg lasadh le teine agus pronnusc.

Tha e mar an ceudna air 'ardachadh gu glòrmhor 'na ùghdarras os ceann nan ainglean, maith agus ole, Eph. i. 20-22, “gu ro àrd os ceann gach uile uachdaranachd, agus cumhachd, agus neirt, agus tighearnais, agus gach ainm a dh' ainmichear, cha-n e mhain 'san t-saoghal so, ach 'san t-saoghal ri teachd mar an ceudna.” Tha iad uile fo 'chosaibh, chum an òrduchadh agus am buileachadh mar is àill leis. Tha e 'na shuidh aig deis làimh Dhé, ann an ionad na h-inbhe a's ro àirde, ann an làn sheilbh rìoghail air a' chruthachadh uile; air dha ainm 'fhaotainn os ceann na h-uile h-ainm, Phil. ii. 9. Mar so tha e

glòrmhor 'na rìgh-chaithir, togta suas a dh' ionnsuidh deis làimh na "Morachd anns na h-àrdaibh;" glòrmhor 'na *ùghdarras*, anns an "uile chumhachd air nèamh agus air talamh;" glòrmhor 'na *ainm*, a tha os ceann na h-uile h-ainm,— "Rìgh nan rìgh, agus Tighearna nan tighearn;" glòrmhor 'na *shlat-rioghail*, "is slat cheartais slat-shuaicheantais a rìoghachd;" glòrmhor 'na *luchd-frithealaidh*,—"tha charbaid 'nam fichead mìle, le mìltibh de mhiltibh aingeal," 'nam measg tha e 'marcachd air na nèamhaibh, a' cur a mach a ghuth a tha treun ann an neart, agus maille ris mìltean air mìltibh cheruban naomh a làimhe; glòrmhor 'na *ìochdaranaibh*,—gach creutair air nèamh agus air talamh, cha d' fhagadh ni air bith nach do chuireadh fo ìochdaranachd dha; glòrmhor 'na *riaghladh*, agus 'am frithealadh a rìoghachd,—làn millseachd, agus éifeachd, agus cumbachd, agus sèimheachd, agus naomhachd, agus fireantachd, agus gràis, annta-san agus d'an taobhsan a's leis,— eagalach ann an dioghaltas, obann ann an léir-sgrìos, a thaobh slìochd na ceannaire,—daoine agus ainglean; glòrmhor ann am *foirfeachd* a rìoghachd, 'nuair a lùbas gach glùin 'na làthair, agus a nochdar na h-uile 'am fianuis a chaithir-breitheanais. Agus cia cho beag as a ta an earrann d'a ghlòir air an d'rinn sinn iomradh! Is e so Fear-gràidh na h-eaglais,—a ceann, a fear-posda; is e so an Ti ris am bheil comh-chomunn againn: ach air àrdachadh Chrìosd gu léir tha sinn a' rùnachadh labhairt ann an àite eile.

Air dhuinn na nithe so a chur an céill ann an rathad coitcheinn, bheir sinn a nis fainear iomradh na céile mu Chrìosd anns an Dàn, v. 10-16, chum a bhì 'cur an tuilleadh ìmpidh air ar cridheachaibh a dh' ionnsuidh comh-chomuinn ris, anns an dàimh sin a dh' ainnicheadh, tre bhì beachdachadh air oirdheirceas agus iomlanachdaibh a phearsa. "Tha fear mo ghràidhsa geal agus dearg, sònruichte an measg dheich mìle. Tha a cheann mar an t-òr a's gloine; a chiabhan bachlagach, dubh mar am fitheach. Tha a shùilean mar shùilibh choluman làimh ri sruthaibh uisgeachan, a nigheas iad féin ann am bainne, air an suidheachadh gu ceart. Tha a ghruaidhean mar leabaidh spìosraidh, mar bhlàthaibh cùbhraidh; a bhilean mar lildhibh, a' sìleadh mirr ruidhtich. Tha a làmban mar fhàinnibh òir suidhichte le berilibh; a chom mar fhiaicail elephaint llobhta, air a chur thairis le saphiribh. Tha a chosan mar phuist marmoir, suidhichte air bonnaibh de'n òr a's gloine; a choslas mar Lebanon, barraichte mar na seudair. Is ro mhìlis a bheul;

seadh, tha e gu léir ionmhuinn. Is e so fear mo ghràidh-sa, agus is e so mo charaid, a nigheanan Ierusalem."

Thug sinn fainear a cheana an t-ìomradh coitchionn a tha againn ann an rann 10 ; tha na rann eile a' daingneachadh cliù na céile air fear a gràidh, gu bheil e "sònruichte am measg dheich mìle."

Tha i a' tòiseachadh le a *cheann* agus *'aghaidh*, rann 11-13. A thaobh a chinn, tha i air tùs a' labhairt ann an rathad coitchionn mu stuth a chinn,—is "òr fìor-ghlan" e ; agus a rìs, tha i 'sònrachadh a mach *sgeadachaidh* a chinn,—“tha 'chiabhan baehlagach, dubh mar am fitheach."

1. "Tha a cheann mar an t-òr a's gloine," no, "Tha a cheann de'n òr fhìor-ghlan, dbìongmhalta."

Tha dà ni ro chomharaichte anns an òr,—dealradh no glòir, agus maireannachd. Agus an dà ni so tha 'chéile a' toirt fainear mu cheann Chrìosd. Is e ceann Chrìosd 'uachdaranachd, agus 'ùghdarras, agus a rìoghachd. Uime sin theirear ann an Salm xxi. 3, "Tha coron a dh'òr fìor-ghlan m'a cheann ;" agus ann an so theirear gu bheil a cheann de'n òr, do bhrìgh an coron òir a tha 'ga sgeadachadh,—mar a tha "ceann òir" air a ghairm de'n rìoghachd sin ann an Dàniel a bha ro chomharaichte air son glòire agus maireannachd, caib. ii. 38. Agus tha an dà ni so ro chomharaichte ann an rìoghachd agus 'an ùghdarras Chrìosd:—

(1.) Is rìoghachd *ghlòrmhor* i ; tha esan làn glòire agus mòralachd, agus 'na mhòralachd tha e 'marcachd gu buadhach, Salm xlv. 3, 4. "Is mòr a ghlòir trid do shlàinte-sa ; urram agus mòralachd chuir thu air ; oir rinn thu e ro bheannaichte gu bràth," Salm xxi. 5, 6. Dh' fheudamaid iomadh ni a shònrachadh gu bhi nochdadh nach 'eil feart no buadh a tha cuideachadh rìoghachd air bith a thaobh glòire, nach 'eil r'a fhaotainn ann an rìoghachd so Chrìosd anns an oirdheirceas a's barraichte. Is rìoghachd *nèamhaidh*, agus *spioradail*, agus *choitchionn*, agus *neo-ghluasadach* i ; agus so uile 'ga deanamh 'na rìoghachd ghlòrmhoir. Ach labhair sinn ann an cuid a cheanna m'a ni so.

(2.) Tha i *maircannach*, seadh, siorruidh,—òr dìongmhalta. "Tha a rìgh-chaithir gu saoghal nan saoghal," Salm xlv. 6 ; "air fàs 'uachdaranachd, agus air a shìth, cha tig crìoch ; air caithir-rìoghail Dhaibhidh, agus air a rìoghachd, chum a daingneachadh agus a socrachadh le breitheanas agus le ceartas, o so a mach agus gu siorruidh," Isa. ix. 7. "Tha a rìoghachd na rìoghachd shiorruidh," Dan. vii. 27,—“rìoghachd nach teid

gu siorruidh a sgrìos," caib. ii. 44 ; oir is éigin da rìoghachadh gus an bi a naimhdean uile air an cur fo 'chosaidh. Is e so, ma seadh, an ceann òir sin,—glòir agus siorruidheachd a rìoghachd.

Agus ma ghabhas sinn a cheann anns an t-seadh nàdurra, tha e 'cìallachadh aon chuid glòir a Dhiadhachd, no lànachd agus oirdheirceas a' ghliocais a tha 'gabhail còmhnuidh ann. Cha-n 'eil an samhlaidh r'a bhi air a chumhannachadh, am feadh nach 'eil ar mìneachadh 'na bhriseadh air comh-aontachd a' chreidimh.

2. *Sgeudachadh* a' chinn ; Tha a chiabhan "bachlagach," no, euaichmichte, "dubh mar am fitheach." Tha a chiabhan caisreagach dubh—dubh mar am fitheach ; is e sin, air *dhath* an fhithich, cha-n ann a réir *nòduir* an fhithich. Gabhamaid a cheann ann an seadh *riaghluidh* : tha a chiabhan *caisreagach*, mar gu'm bitheadh iad air an *ribeadh* air feadh a chéile, gidheadh ann am fìrinn a' tuiteam sìos ann an òrdugh agus 'am maise iomlan, mar chiabhaibh bachlagach ; tha iad so a' cìallachadh a smuaintean, a chomhairlean, agus a shlighean, ann am frithealadh a rìoghachd. Tha iad *dubh*, no *dorch*, do bhrìgh an *dìomhaireachd* agus an do-rannsachd,—mar a tha Dia air 'ainmeachadh a' cur dorchadais mar ionad dìomhair mu'n cuirt air ; agus tha iad *caisreagach* no *bachlagach*, do bhrìgh gu bheil iad air an coimh-mheasgadh gu riaghailteach air feadh a chéile, ann an gliocas neo-chrìochnaich. Tha a smuaintean lionmhor mar fholt a chinn, mar gu'm bitheadh iad a' ribeadh gach aon a' chéile, gu deacair, iom-chomhairleach, gidheadh da rìreadh a' luidh r'a chéile ann an òrdugh agus 'an riaghailteachd mhaiseich, mar fholt bachlagach, dualach ; tha iad dorch, do-rannsaichte, agus eagalach d'a naimhdibh, ach làn maise agus sgèimhe dhoibh-san d'an d' thug e gràdh. Mar so, tha sinn ag ràdh, tha smuaintean a chridhe, agus comhairlean a ghliocais, a thaobh frithealaidh a rìoghachd,—tha iad dorch, coimh-mheasgaichte, do-rannsaichte do shùil feòlmhoir ; ged a tha iad annta féin, agus d'a naombaibh, domhain, iom-fhillteach, air an deadh òrduchadh anns na h-uile ni, feagarrach agus ion-mhìannaichte.

Ann an seadh *nàdurra*, tha ciabhan caisreagach agus dubh a' cìallachadh maise agus spionnaidh na h-òige. Mar sin a' nochdadh òirdheirceis agus ionmhuinneachd Chrìosd anns a' chumhachd leis am bheil e 'cur an gnìomh a chomhairlean gu léir, 'na uile shlighibh.

Is e an t-ath ni a tha air 'ainmeachadh, a shùilean. Rann

12, “Tha a shùilean mar shùilibh choluman làimh ri sruthaibh uisgeachan, a nigheas iad féin ann am bainne, air an suidheachadh gu ceart.” Tha aobhar an t-samhlaidh so ro shoilleir: —tha na columain 'nan eoin neo-lochdach, cha-n e an gnè a bhi 'reubadh na creiche; agus tha iad a' toirt barrachd air eoin eile ann an dealradh agus 'an géiread an sùl, agus is ro thaitneach leò na sruthan uisge. Tha am maise gu mòr air a mheudachadh le bhi air an nigheadh ann am bainne, no uisge fìor-ghlan, soilleir mar chrìostal. Tha e air 'ainmeachadh ann an so gu bheil an sùilean “air an suidheachadh gu ceart;” is e sin, tha iad a réir a chéile ann an coimh-fhreagarrachd mhaiseich agus dhealraich,—mar sheud luachmhoir air a shuidheachadh ann am fàinne, mar a tha am focal a' ciallachadh.

Air do shùilibh a bhi air son *frudhaire*, agus beachdachaidh, agus eòlais, a thaobh nan nithe sin a chithear; tha eòlas, agus tuigse, agus Spiorad breithneachaidh an Tighearna Iosa air an ciallachadh ann an so. Tha ceithir nithe air an cur as an leth anns an t-samhladh:—1. Maotalachd; 2. Fìor-ghloine; 3. Breithneachadh; 4. Glòir:—

1. Tha *maotalachd* agus truacantachd Chrìosd do'n eaglais air a chiallachadh ann an so. Tha e 'g amharc oirre le sùilibh cholomain neo-lochdaich; le cùram truacanta, caomh; as eugmhais feirge, no smuaintean dioghaltais. Mar sin tha an t-sùil air a mìneachadh ann an Deut. xi. 12, “Tha sùilean an Tighearna do Dhé air an fhearann a ghnàth.” C' arson sin? “Is fearann e d' am bheil an Tighearn do Dhia a gabhail cùram;”—a' gabhail curaim de ann an tròcair. Mar sin tha sùilean Chrìosd oirne, mar shùilibh neach a tha gu truacanta a' gabhail cùram dinn; neach a tha 'cur a ghliocais, agus a thuigse, agus 'eòlais, ann an cleachdadh, ann an caomh-ghràdh, air ar son. Is esan clach-bhunait sin na h-eaglais air am bheil “seachd sùilean,” Sech. iii. 9; anns am bheil iomlanachd ghliocais, agus eòlais, agus cùram, agus caoimhneis, chum seòlaidh dhi.

2. *Fìor-ghloine*:—mar shùilibh choluman air an nigheadh a thaobh an gloine. Feudaidh so a bhi air a ghabhail aon chuid air son oirdheireis agus fìor-ghloine neo-mheasgaichte frudhaire agus eòlais Chrìosd ann féin; no air son a thlachd ann a bhi 'faicinn fìor-ghloine ann am muinntir eile. “Tha 'shùilean nì's gloine no gu'n seall e air olc,” Hab. i. 13. “Cha-n'eil tlachd aige ann an aingidheachd; cha seas na h-amadain 'na làthair,” Salm v. 4, 5. Ma bha anam fìreanta Loit air a chràdh le bhi

'faicinn agus a cluinntinn ghlòimharan an-dligheach dhaoine aindiadhaidh, 2 Phead. ii. 8, gidheadh aig an robh sùilean feòlmhor e féin, anns an robh coimh-mheasgadh truaillidheachd; nach mò gu mòr na sin is fuathach le sùilibh fìor-ghlan ar Tighearna Iosa gaoil uile ghràineileachdan pheacach! Ach is ann 'an so a tha oirdheirceas a ghràidh da rìreadh air a nochdadh, gu bheil e 'toirt fairear ar gràineileachdan agus ar sal ionnlad air falbh, chum gu'm bitheadh a thlachd annainn; agus air dha ar faicinn cho truaillte as nach gabhadh a deanamh air sheòl sam bith eile, ni e ar n-ionnlaid 'na fhuil féin, Eph. v. 25-27, "Eadhon mar a ghràdhaich Criosd an eaglais, agus a thug se e féin air a son; chum gu naomhaicheadh, agus gu'n glanadh e i le ionnlad an uisge tre an fhocal, chum gu'n cuireadh e 'na làthair féin i, 'na h-eaglais ghlòrmhoir, gun smal, gun phreasadh, no ni air bith d'an leithidibh sin; ach chum gu'm bitheadh i naomh, agus neo-lochdach." Is i crìoch an ionnlaid so, gu'm bitheadh an eaglais air a cur 'na làthair féin, 'na h-eaglais ghlòrmhoir, do bhrìgh gu bheil e ni's gloine sùl na gu'n urrainn e amharc oirre le h-aoibhneas agus tlachd ann an cor air bith eile. Cha-n fhag e a chéile féin gus an abair e m'a timchioil, "Tha thu uile àillidh, a bhean mo ghaoil, agus smal cha-n'eil annad," Dàn Shol. iv. 7. Tha e 'toirt air falbh ar spotan agus ar smal, ann an cuid, tre "ath-nuadhachadh an Spioraid Naoimh;" agus a' deanamh sgeadachaidh iomlain oirnn 'na fhàireantachd féin, agus sin do bhrìgh glainead a shùl, nach urrainn amharc air ole,—chum ar cur 'na làthair féin naomh agus neo-lochdach.

3. *Breithneachadh.* Tha e 'faicinn mar cholomain, gu beò, rannsachail, geur, a' sealltuinn gu òchdar gach ni air an luidh a shùil. Uaith so, theirear ann an àite eile gu bheil "a shùilean mar lasair theine," Taisb. i. 14. Agus, c' arson sin? Chum gu'm bitheadh fios aig na h-eaglaisibh gur esan an ti a "sgrudas na h-àirnean agus na cridheachan," Taisb. ii. 23. Tha sùilean beachdail aige, cha-n'eil ni air bith folaichte uaith; tha na h-uile ni lonnochd agus fosgailte do shùilibh an ti d'am feum sinn cuantas a thabhairt. 'Nuair a bha e anns an t-saoghal so féin, "b'aithne dha na h-uile dhaoine, agus cha robh feum aige air neach sam bith a dheanamh fianuis air duine; oir bha fios aige ciod a bha anns an duine," Eoin ii. 24, 25. Tha a shùilean geur a' sealltuinn tre choslas nan cealgair, fo chòmhdach dhìomhair nan iomallan leathan. Tha e'g amharc air ionadaibh folaichte a' chridhe; agus mar a tha daoine ann an sin, is amhuil

sin na shùilibh-sa iad. Cha-n'eil e 'faicinn mar a chi sinne, ach a ta esan a' rannsachadh *duine folaichte* a' chridhe. Cha chaillear an osunn a's anmhuinn' a dh' éireas o chridhe briste, agus brùite, agus iriosal 'na dhéigh; cha-n'eil am plogadh gràidh a's uaignich' an déigh a chomuinn folaichte air,—tha e 'faicinn 'an uaignidheas; cha-n'eil tairbhe 'na fhianuis ann an gnìomharaibh àrd-ghlòireach, mòr-chuiseach, a' chealgair a's gloine sgòid,—tha 'shùilean glan a' sealltuinn tre na h-uile ni, agus salachar an cridheachan lomnochd 'na fhianuis.

4. *Maise* agus glòir. Tha na h-uile ni mu Chrìosd na ni maiseach, oir a ta e “gu léir ionmhuinn,” rann 16, ach barraichte ann an glòir a ta e ann an sealladh a shùl, agus 'na ghliocas: is esan gliocas gliocais shiorruidh Dhé; tha a thuigse neo-chrìochnach. Cia cho làn spotan agus smal as a tha ar n-eòlas-na! 'N uair a bhitheas a ìomlan, gidheadh bithidh e crìochnach. Tha gliocas Chrìosd gun spot dorchadais, agus gun chuairt crìche.

Mar so, ma seadh, tha e maiseach agus glòrmhor:—“a cheann mar an t-òr a's gloine, a shùilean mar shùilibh choluman, air an nigheadh ann am bainne, agus air an suidheachadh gu ceart.”

Tha a' chéile, anns an ath àite, a' deanamh iomraidh air a ghruaidhibh. Rann 13, “Tha a ghruaidhean mar leabaidh spìosraidh; mar bhlàthaibh cùbhraidh,” no “mar thùraibh boltrachais,” mar bhlàthaibh fo làn mhaise. Tha trì nithe a tha gu soilleir air an sònrachadh anns na briathraibh:—1. *Cùbhraidheachd*, mar anail nan *spìosraidh* agus nam *blàth*, mar thùraibh boltrachais; 2. *Maise* agus riaghailteachd, mar spìosraidh air an suidheachadh 'nan sreathaibh, mar a tha am focal a' ciallachadh; 3. Seadh ro *inbheach* an fhocail sin, mar bhlàthaibh *cùbhraidh*, fo làn fhàs agus mhaise.

Tha na nithe so ann an gruaidhibh Chrìosd. Ann an gruaidhibh duine chithear a *mhaise*, agus snuadh a ghaisgeachd. Tha maise Chrìosd, mar a thug sinn ann an tomhas fainear, o'n lànachd gràis a tha gabhail còmhnuidh ann air ar son-ne. Tha a threubhantas gaisgeil aige o'n lànachd ùghdarrais a tha ann, a thaobh frithealaidh a rìoghachd agus a riaghlaidh, mar a thug siun a cheann fainear. Chum a bhi 'nochdadh oirdheirceis spioradail fir a gràidh, tha a' chéile a' deanamh iomraidh air mar neach ro thlachdmhoir agus ion-mhiannaichte, agus ann an deanamh sin, tha i ag ainmeachadh a' mhaise agus an treubhantais so a bhuineas da fo shamhladh nan gruaidh; agus sin a

chum a bhì 'deanamh suas gach earrann fa leth na h-àite féin. Tha i uime sin a' cur as leth nan gruaidh—

1. *Cùbhraidheachd*, riaghailteachd, agus inbheachd. Deadh fhàile; mar a tha Dia a' faotainn fàile cùbhraidh o ghràs agus o ùmhlachd 'òglach féin (Gen. viii. 21, dh' fhairich an Tighearn fàile cùbhraidh o thabhartas-loisgte Noah), is amhuil sin a tha na naoimh a' faotainn cùbhraidheachd anns a' ghràs a tha chòmhnuidh ann an Crìosd, Dàn Shol. i. 3. Ann an so tha iad a' faotainn suaimhneis, agus toil-inntinn, agus ath-bheothachaidh d' an anamaibh. Mar a tha anail nan spìosraidh agus nam blàth gu nàdurra ro thaitneach, ag ath-bheothachadh agus ag ùrachadh neach fann; is ionann sin gràsan Chrìosd do chridheachaibh nan naomh. Tha blas spìoradail aca annta, tha iad ag ùrachadh an spìoradan fann, agus a' toirt toil-inntinn d'an anamaibh. 'N uair a thig e am fagus dhoibh, aithnichidh an anama fàileadh 'eudaich, mar a dh' fhairich Isaac de 'eudach Iacoib. Their iad, "Tha e mar fhàile fear-ainn a bheannaich an Tighearn," Gen. xxvii. 27; agus tha an anama air an ùrachadh leis.

2. *Riaghailteachd* agus *maise*, mar shreathaibh spìosraidh ann an leabaidh gàrraidh. Is amhuil sin gràsan Chrìosd. 'N uair a tha lùibhean spìosraidh air an suidheachadh gu riaghailteach, feudaidh neach air bith 'fhaicinn cìod a tha chum feum dha, agus an tional d' a ionnsuidh a' réir sin. Tha an coimh-fhreagarrachd, mar an ceudna, d'a chéile a' meudachadh am maise. Mar sin tha gràsan Chrìosd; tha iad air an cumail a mach gu riaghailteach agus eadar-dhealaichte anns an t-soisgeul, chum gu'n gabhadh peacaich sealladh dhiubh tre chreidimh, agus gu'n tionaladh iad d'an ionnsuidh féin iad a réir am feuma. Tha iad air an òrduchadh air son feum nan naomh ann an geallaidhibh an t-soisgeil. Annsan tha solus, agus beatha, agus cumhachd, agus gach uile chomhfhurtachd;—comh-shoillse nan uile ghràs, a' dealradh ann an glòir agus 'am maise. Tha creidich a' beachdachadh orra gu léir, a' faicinn an glòire agus an òirdheirceis, gidheadh a' dearcadh gu sòn-ruichte air aon 'an so, agus aon eile an sud, coimh-fhreagarrach ris a chor a tha làthair aca. Tha neach a' deòghlum soluis agus aoibhneis; neach eile, beatha agus neirt. Tha iad so air an cruinneachadh leò o leabaidh nan spìosraidh, ann an cleachdadh a' chreidimh agus na h-ùrnuigh. Cha-n'eil neach a' teachd d'a ionnsuidh a thionndaidheas air falbh falamh. Cìod nach fheud iad a ghabhail? cìod nach fheud iad a chruinn-

eachadh ? ciod a tha 'dhèith air an anam bhoichd ? Feuch, a ta e uile air 'ullachadh ann an so, air a chur sìos gu riaghailteach ann an geallaidhibh an t-soisgeil ; a tha mar na leapaichibh anns am bheil an spìosraidh so air a shuidheachadh air son ar leas ; agus do brìgh so, theirear gu bheil an “ coimhcheangal sìorruidh air a shuidheachadh anns gach ni,” 2 Sam. xxiii. 5.

3. *Inbheachd.* Tha a ghruaidhean mar “ thùr boltrachais ” togta suas, faicsinneach, comharaichte. Mar sin gràsan Chrìosd, air an togail suas ann an searmonachadh an t-soisgeil. Tha iad mar “ thur boltrachais,”—’n am faile cùbhraidh do Dhia agus do dhaoinibh.

Anns a’ chuid eile de’n rann, tha a’ chéile ag ainmeachadh gu bheil “ a bhilean mar lilibh, a’ sìleadh mirr ruidhtich.” Tha dà bhuaidh ann an nithibh nàdurra air an ainmeachadh ann an so :—Air tùs, maise an *datha* sin a’ th’anns an lili, agus, a rìs, ann *faile cùbhraidh* a th’ anns a’ mhirr. Bha glòir agus maise nan lili cho comharaichte anns na trìbh ud, as gu bheil am Fear-saoraidh ag ràdh, “ Nach robh Solamh féin ’na nìle ghlòir, air ’eudachadh mar aon diubh so,” Mata vi. 29 ; agus an uair a tha na Sgrìobtuirean a’ labhairt mu ni sam bith a tha comharaichte air son cùbhraidheachd, tha e air a choimeas ris a’ mhirr, Salm xlv. 8 ; bha e mar an ceudna air a chleachdadh gu pailt ann an coimh-mheasgadh an oladh-ùngaidh naoimhe, Ecsod. xxx. 23-25 ; agus tha e gu tric air ’ainmeachadh air a mhodh cheudna ann an àitibh eile. Tha e air a ràdh mu Chrìosd gu’n robh “ gràs air a dhòrtadh ann a bhilibh,” Salm xlv. 2, air dhòigh’s gu’n do ghabh daoine iongantais ris na briathraibh gràs-mhoir a thàinig a mach as a bheul. Agus mar sin, bilean Chrìosd a’ sìleadh mirr ruidhtich, a’ ciallachadh cùbhraidheachd, agus òirdheirceis, agus uile-fhreagarrachd focail Chrìosd. Ann an so tha e da rìreadh glòrmhor, a’ toirt barrachd gu h-iomlan air gach buaidh anns na nithibh nàdurra sin a’s ro luachmhoire a réir an gnè. Uaith so, tha iadsan a tha searmonachadh focail Chrìosd chum tèarnaidh anama “ ’nam faile cùbhraidh do Dhia,” 2 Cor. ii. 15 ; agus tha deadh fhàile eòlais Dé air ’fhoillseachadh leò, rann 14. Dh’ fheudamaid ann an so a bhì ’labhairt air gach buaidh fa leth a tha gu nàdurra anns a’ mhirr, ris am bheil focal Chrìosd air a choimeas,—gèiread a bhlas, a bhuaidh gleidhidh o lobhadh, agus a fhreagarrachd ann am boltrachais agus ’an ùngaidhean,—agus mar sin a bhì ’leantuinn a mach an t-samhlaidh chum a bhì nochdadh gach buaidh fa leth ann am focal Chrìosd ; ach

cha-n'èil sinn ag ainmeachadh nithe ach a mhain ann an rathad coitcheinn. Is e so an ni atha an Spiorad Naomh a' ciallachadh ann an so:—tha focal Chrìosd deadh-bhlasda, eibhraidh, agus luachmhor do chreidich; agus tha iad a' faicinn oirdheireis, agus maise, agus glòir Chrìosd, ann an nìle reachdaibh, agus gheallaidhibh, agus chomhairlibh, agus bhagraidhibh an fhocail.

Tha a' chéile a nis a' gabhail air a h-aghaidh, “Tha a làmh an mar fhàinnibh òir suidhichte le berilibh,” rann 14. Tha am “beril” a' ciallachadh cloiche luachmhoir air dhath uainè na mara. Tha fàinnean òir suidhichte le clachaibh luachmhor agus dealrach, aron costail agus tlachdmhor, air son buannachd agus sgeadachaidh: mar sin tha làmh an Chrìosd; is e sin, nìle oibre a làmh. Tha 'oibre gu léir ro ghlòrmhor; 'nan toraidhibh a ghliocais, agus a ghràidh, agus a thoirbheartais. “Tha a chom mar fhiacail elephaint òbhta, air a chur thairis le saphiribh.” Ann an so tha mìnead agus òmharrachd deud-chnaimh an elephaint, agus luachmhoireachd agus maise na saphir, air an gairm r'a chéile, gu bhì cuideachadh iomraidh oirdheireis Chrìosd. Tha a chom, no innidh agus cridhe Chrìosd, air an coimeas riu so. A nis, tha e soilleir, an uair a tha na Sgrìobtuirean a' labhairt mu innibh Dhé, no innibh dhaoine, gu bheil na h-aignidhean air an ciallachadh. Mar sin tha caomh-ghràdh, agus truacantachd, agus caoimhneas dolabhairt Chrìosd d'a eaglais air an cumail a mach. Cia cho maiseach do'n t-sìil as a tha deud-chnaimh òbhta an elephaint air a shuidheachadh gu saobhir le saphiribh luachmhor! Nach ro mhò gu mòr na sin an glòir a tha ann an truacantachd, ann an tròcairibh, agus ann an caomh-aignidhibh Chrìosd do chreidich!

Rann 15, “Tha a chosan mar phuist marmoir, suidhichte air bonnaibh de'n òr a's gloine; a choslas mar Lebanon, barraichte mar na seudair: is ro mhìlis a bheul.” Ann an so tha *neart* a rìoghachd, *dìlseachd* agus *seasmhachd* a gheallaidhean, —inbhe agus glòir a phearsa 'na uachdaranachd, agus mìllseachd agus luachmhoireachd a chomh-chomuinn, air an samh-lachadh.

Air do'n chéile teachd a dh'ionnsuidh so ann an aithris a chliù, tha i a nis a' comh-dhùnadh an iomlain anns an ràdh choitcheinn so: “Seadh, tha e gu léir ionmhuinn.” Mar gu'n abradh i,—“Tha mi a nis air cruinneachadh r'a chéile cuid de bhuaidhibh agus de shubhailcibh nan nithe cruthaichte,—nithe

anns an d' fhuaras luachmhoireachd, agus feum, agus maise, agus glòir,—agus rinn mi cuid de oirdheirceis Fir mo ghràidh a choimeas riu. Ach cha ghiùlain comasan a' chomh-shamb-lachais so nì's fhaide mi ann an aithris a ehlìù ; cha-n amais mo mhianu air coimeas nì's freagarraiche do'n ionmhuinneachd agus an ion-mhiannachd a tha ann : ach, mo thruaigh ! tha so uile teachd gearr air an iomlanachd, air a' mhaise, agus air an àilleachd a bhuineas da ; tha e gu léir ion-mhiannaichte,—gu léir ionmhuinn ;” —

Ionmhuinn 'na *phearsa*,—ann an uile-fhoghainteachd glòrmhor a Dhiadhachd, ann am fìor-ghloine agus 'an naomhachd a dhaonnachd, 'na ùghdarras agus 'na mhòralachd, 'na ghràdh agus 'na chumbachd.

Ionmhuinn ann an *gabhail ar nàduir*, ionmhuinn 'na *bhreith* ; ged a bha e saoi bhir, gidheadh rinneadh bochd e air ar son,—a' gabhail comh-roinn d'ar feòil agus ar fuil, mheud 's gu'n robh againne roinn amta sin ; air dha a bhi air a ghin o mhnaoi, chum gu'm bitheadh e air a dheanamh fo'n lagh, eadhon air ar son-ne.

Ionmhuinn 'na *bheatha* gu léir, anns an ìmhlachd naomh a thug e, a thug barrachd air na h-ainglibh, eadhon ann an còimhneachd na bochdainn agus na geur-leanmhuinn sin anns an do chleachd se i ;—a ghnàth a' deanamh mhaith, agus a' ghnàth a' faotainn uile 'na éiric ; a' beannachadh, gidheadh air a mhallachadh, air a chàineadh, air a mhaslachadh, uile làithean a bheatha.

Ionmhuinn 'na *bhàs* ; seadh, ro ionmhuinn ann do pheacaich ; cha robh e riann nì's glòrmhoire agus nì's taitneiche dhoibh na 'nuair a thugadh a nuas o na chrann e, air a bhriseadh, agus air a mharbhadh. Ann an sin ghiùlaineadh ar peacaidhean air falbh leis do thèr chéin na dì-chuimhne ; 'an sin rinneadh réite agus sìth air ar son ; 'an sin rinneadh beatha agus neo-bhàsmhoireachd a chosnadh leis air ar son.

Ionmhuinn 'na obair gu léir, 'na *bheatha*, 'na *bhàs*, 'na *càiseirigh*, agus 'na dhol suas air nèamh ; air bhi dha na eadar-mheadhonair eadar Dia agus sinne, chum ceartais Dé a ghlòrachadh, agus ar n-anaman a thèarnadh,—chum ar cur ann an seilbh air Dia, a bha air ar cur gu neo-chìochnach am fad air falbh uaith tre'n pheacadh.

Ionmhuinn 'na glòir agus 'na mhòralachd, leis am bheil e nis air a *chrùnadh*. Tha e nis air suidh sìos aig deis làimh na Mòrachd anns na h-àrdaibh ; far am bheil e làn tròcair,

agus gràidh, agus truacantachd, dhoibh-san a's leis, ged a tha e ro eagalach d'a naimhdibh.

Ionmhuinn ann an uile *fhrithealaidhean a' ghràis agus a' chomhfhurtachd* sin air am bheil a naoimh 'nan luchd-compairt tre'n Spiorad Naomh.

Ionmhuinn anns a' *chùram thruacanta*, anns a' chumbachd, agus anns a' *ghliocas* a tha e cleachdadh ann an dìon, ann an gleidheadh, agus ann an saoradh na h-eaglais, 'am measg na h-uile cunnart agus geur-leamhuinn d'am bheil iad fosgailte.

Ionmhuinn ann an uile *òrduighibh* a thighe, agus anns an aoradh ghlòrmhoir agus spioradail sin gu léir a shuidhich e d'a phobull, trid am bheil iad a teachd am fagus agus a' sealbhachadh comh-chomuinn ris a' Mhac, agus ris an Athair.

Ionmhuinn agus glòrmhor ann an deanamh *dioghaltais* air 'uile naimhdibh reasgach féin agus na h-eaglais.

Ionmhuinn anns a' *mhuitheanas* a choisinn e agus a tha e 'frithealadh a mach,—ionmhuinn anns an réite sheasmhaich a dhaingnich e,—anns a' ghràs a tha e 'compairteachadh, anns a' chomhfhurtachd a tha e 'buileachadh, anns an aoibhneas agus anns an t-sìth a tha e 'labhairt r'a phobull, agus 'na ghleidheadh tèaruinte orra chum glòire shiorruidh.

Ciod a their sinn? cha-n'eil crìoch air 'oirdeireis agus 'ion-mhiannachd;—“Tha e gu léir ionmhuinn. Is e so fear ar gràidh, agus is e so ar caraid, O nigheanan Ierusalem.”

TAOBH-THEAGASG II.

Na h-uile fìor ghliocas a' chòmhnuidh ann an Criosd—Ciod anns am bheil fìor ghliocas a' coimh-sheasamh—Eòlas Dé, air 'fhaotainn a mhain ann an Criosd—An t-eòlas air Dia a tha r'a fhaotainn 'na oibribh—Cuid de bhuaidhaibh Dhé nach 'eil r'am faicinn ach ann an Criosd a mhain; gràdh, tròcair—Cuid eile nach 'eil air an làn fhoillseachadh ach ann; mar a tha ceartas dioghaltach, foighidin, gliocas, uile-fhoghainteachd—Nach 'eil eòlas tèarnaidh r'a fhaotainn air buadh ann an Dia ach ann an Criosd a mhain—Ciod air iarraidh chum eòlais slàinteil air buadhaibh Dhé—Nach 'eil fìor eòlas r'a fhaotainn oirnn féin ach ann an Criosd—Ciod anns am bheil so a' coimh-sheasamh—Eòlas peacaidh, cionnus r'a fhaotainn ann an Criosd; eòlas fireantachd agus breitheanais mar an ceudna—Gliocas chum imeachd maille ri Dia folaichte ann an Criosd—Ciod a tha feumail chum an imeachd so—Daoine glic an t-saoghail air an rannsachadh agus air an cur air chùl—Criosd 'na aonar air 'ardachadh.

Is e an DARA ni a tha r'a bheachdachadh ann an oirdheireis Chriosd, a tha ro fhreagarrach gu bhli cosnadh gràidh na

muinntir sin dha, a tha 'seasamh anns an dàimh sin ris a bha air 'ainmeachadh,—eadhon *gliocas agus eòlas*; feartan air am bheil mòr dhéidh dhaoine an t-saoghail so, fo bheachdaibh meallta, agus air am bheil cridheachan nan naomh air an suidheachadh, ann an solus na fìrinn. Bitheadh e air a dheanamh làn shoilleir gu bheil na h-uile fìor eòlas dìongmhalta taisgte suas ann an Criosd, agus r'a fhaotainn a mhain ann agus tre Chrìosd; agus cha chomasach nach bi cridheachan dhaoine air an suidheachadh air, ma tha iad idir fìrinneach dhoibh féin ann an cleachdadh gnèitheil nam buadhan reusanta sin a thugadh dhoibh. Is e togradh mòr nan uile dhaoine, a tha air an togail os ceann traillealachd an t-saoghail, agus aoirneagain shalaich ann an eabar nan ana-miann,—gu'm bitheadh iad *glie*; bheir sinn fainear an déigh so cìod iad na slighean anns am bheil daoine gu coitchionn 'gan cleachdadh féin air son na crìche so. Is e rùn an dara taobh-theagaisg so ma seadh,—chum glòire agus urraim ar Tighearna Iosa Criosd, agus ar cridheachan a dhaingneachadh ann an comh-chomunn ris,—a bhi 'deanamh aithnichte gu bheil gach uile ghliocas taisgte suas ann, agus uaith-san a mhain r'a fhaotainn.

Ann an 1 Cor. i. 24, tha an Spiorad Naomh ag innseadh dhuinn gur e “Criosd cumhachd Dhé agus gliocas Dhé:” cha-n e Gliocas *bith* Dhé, mar Mhac sìorruidh an Athar—an seadh sin anns am bheil e 'faotainn “Gliocas” mar ainm anns na Gnàth-fhoc. viii. 22, 23;—ach mar Chrìosd air a *cheusadh*, rann 23. Mar Chrìosd air a cheusadh, mar sin is e gliocas Dé e; 'se sin, an gliocas sin gu léir a tha Dia 'cur air chleachdadh chum a bhi 'ga fhoillseachadh féin, agus a chum a bhi teàrnadh pheacach, gliocas a tha 'deanamh uile ghliocas an t-saoghail 'na amaideachd,—tha so uile ann an Criosd air a cheusadh; air 'fhoillseachadh ann agus leis, agus uaith-san a mhain r'a fhaotainn. Is ann trid so a tha sinn a' faicinn glòire Dhé annsan, 2 Cor. iii. 18. Oir cha-n e mhain gur e “gliocas Dé” e ann féin, ach “rinneadh dhuinne e 'na ghliocas” mar an ceudna, 1 Cor. i. 30. Rinneadh e 'na ghliocas Dé dhuinne, cha-n ann le gnìomh cruthachaidh, ach tre òrduehadh agus chomharachadh; cha-n ann a mhain le bhi 'teagasg gliocais dhuinn, mar fhàidh mòr na h-eaglais, ach do bhrigh gur ann le bhi faotainn aithne airsan a tha sinn mar an ceudna 'faotainn aithne air gliocas Dé,—ni a's e ar gliocas-ne. Cìod air bith mar a tha e fillte suas anns a' ghealladh, is ann mar so a mhain a tha e r'a fhaotainn leinne. Tha suim an iomlain againn ann an eainnt sin an abstoil,

“Anns am bheil uile ionnhais a' ghliocais agus an eòlais folaichte,” Col. ii. 3.

Tha dà ni a dh' fheudadh a bhi air am meas freagarrach le daoineibh air àite 'fhaotainn anns a' chùis so:—I. Gliocas agus seòltachd *nàdurra*, chum a bhi riaghladh ghnòthaichean aimsireil; 2. *Fòghlum* agus oilean *nàdurra*;—ach tha Dia 'gan cur maraon air chùl, mar nithe gun tairbhe sam bith a thaobh crìche an fhìor ghliocais. Tha sin anns an t-saoghal ris an abair sinn “tuigse;” ach thig e gu neo-ni. Tha sin ann ris an abair sinn “gliocas;” ach is amaideachd e, I Cor. i. 19, 20, “Cuiridh Dia air cùl tuigse nan daoine tuigseach, agus tha e 'deanamh gliocais an t-saoghail so amaideach.” Agus mar 'eil aon chuid gliocas no eòlas idir ann (mar nach 'eil), as eugmhais eòlais Dé, Ier. viii. 9, tha e dùinte suas gu h-ìomlan anns an Tighearn Iosa Crìosd: “Cha-n fhaca neach air bith Dia riamh; an t-aon-ghin Mic, a tha ann an ùchd an Athar, is esan a dh' fhoillsich e,” Eoin i. 18. Cha-n'eil e air 'fhaicinn aig àm eile. no air 'aithneachadh air dhòigh air bith eile, ach a mhain tre fhoillseachadh a' Mhic. Rinn am Mac 'fhoillseachadh o 'ùchd féin; agus uime sin, rann 9, is esan “an solus fìor a tha 'soillseachadh gach uile dhuine a tha teachd chum an t-saoghail,” —an Solus fìor, aig am bheil e ann féin: agus cha-n'eil e aig neach air bith ach uaith; agus tha e aig na h-uile a thig d'a ionnsuidh. An ti nach 'eil a' deanamh so, tha e ann an dorchadas.

Feudaidh sinn suim an fhìor ghliocais agus an eòlais 'fhilleadh suas gu léir fo na trì chinn a leanas:—I. *Eòlas Dé*, a *nàdur* agus a *bhuadhan*. II. *Eòlas oirnn féin* a thaobh toil' Dé m'ar timchioll. III. Gliocas chum imeachd ann an *comh-chomunn* ri Dia:—

I. Tha eòlas oibre Dhé, agus crìoch àraidh an ìomlain, ann an comh-chuideachd nan nithe so. 1. Anns na trì nithibh so tha suim an fhìor ghliocais agus an eòlais gu léir air 'fhilleadh suas; agus, 2,—Cha-n 'eil a h-aon diubh r'a fhaotainn, no air 'fhoillseachadh gu slàinteil, ach a mhain ann agus trid an Tighearn Iosa Crìosd:—

1. Ann an oibrìbh a' chruthachaidh féin, rinn Dia cuid de bhuaibhaibh a nàdur 'fhoillseachadh do na creutairibh sin a chruthaich e, aig an robh comasan eòlais a ghabhail air;—mar a tha a chumhachd, a mhaitheas, a ghliocas, agus 'uile-fhogh-aiteachd. Tha an t-abstol a' toirt so fainear, Rom. i. 19-21. Ann an rann 19, tha e 'ga ainmeachadh mar “an ni air am

fendar fios 'fhaotainn a thaobh Dhé,"—is e sin, rann 20, "a chumhachd siorruidh agus a Dhiadhachd;" agus rann 21, "b'aithne dhoibh Dia:" agus so uile tre oibrìbh a' chruthachaidh. Ach gidheadh tha cuid eile de bhuaidhaibh Dhé nach comasach a bhli air am foillseachadh no air an deanamh aithnichte anns an tomhas a's lugha le oibrìbh a' chruthachaidh;—mar a tha *foighidìn* agus *fad-fhulangas* Dé. Oir do bhrìgh gu'n d'rinneadh na h-uile ni gu ro mhaith, cha robh àite r'a fhaotainn air son cleachdaidh no foillseachaidh nam buadhan so. Cha dean aitreabh mòr nan nèamh agus na talmhainn uile, air a bheachdachadh ann féin, mar a thàinig e mach o làmhaibh Dhé, am foillseachadh a's lugha a thoirt air na buadhaibh sin; ged a tha iad 'nam buadhaibh ro inbheach 'na nàdur, mar a tha e féin a' cur an céill, Eesod. xxxiv. 6, 7.

Uime sin tha an Tighearn a' dol céim nì's fhaide, agus a' foillseachadh nam buadhan sin mar an ceudna, ann an oibrìbh an *fhreasdail*, ann an cumail suas agus ann an riaghladh an t-saoghail sin a chruthaich e. Oir air dha an talamh a mhallachadh, agus air uairibh na dùil a lionadh le comharaidh-ibh eagalach a dhiomaidh agus a chorruich, dh'fhoillsich e 'fhearg o nèamh, mar a tha an t-abstol a' labhairt, Rom. i. 18, "an aghaidh gach uile mhi-dhiadhaidheachd agus eucoir dhaoine;" gidheadh, do bhrìgh nach do bhris e mach ann an léir-sgrìos obann 'na aghaidh, thug e taisbeanadh ann an sin de'n fhad-fhulangas agus de'n fhoighidìn a tha 'na nàdur. Tha an t-abstol ag ainmeachadh an ni ceudna anns na Gnìomh. xiv. 16, 17: "Neach anns na linnibh a chaidh seachad, a dh'fhuiling do na h-uile Chinnich imeachd 'nan slighibh féin; gidheadh, cha d'fhag se e féin gun fhianuis, a' deanamh maith, agus a' toirt dhuinn uisge o nèamh, agus aimsirean tarbhach, a' lionadh ar cridheachan le biadh agus le subhachas." Tha an Salmadair mar an ceudna a' deanamh fianuis air maithneas agus gliocas Dé anns an ni so, air feadh Salm civ. ga léir. Air a' mhòd so rinn e fianuis air a mhaithneas agus air 'fhoighidìn féin; mar a tha air a chur 'an céill, "Dh'fhuiling e le mòr fhad-fhulangas soithichean na feirge air an ullachadh chum sgrìos," Rom. ix. 22. Ach an déigh so uile, tha an saoghal gu léir fathast anns an dorch; cha-n' eil aca fathast de sholus air Dia ach mar chamhanaich dhoilleir na màidne, gun uiread as càlaobh Dhé 'fhaicinn. Cha-n fhaca Maois féin sin, gus an robh e air a chur ann an sgoltadh na creige; agus b'i a' charraig sin Criosd. Tha cuid de na buadhaibh a's glòrmhoire agus a's

inbheiche ann an nàdur Dhé—tha sinn a' ciallachadh iad sin anns am mò a bhitheas e air a ghlòrachadh 'nam foillseachadh ; air dhòigh sam bith eile, cha-n'eil a bhuidhnan r'a bhi air an coimeas,—tha cuid dhuibh so, tha sinn ag ràdh, air nach 'eil an solus a's lugha r'a fhaotainn a mach à Criosd, ach a mhain annsan agus tridsan ; tha cuid eile dhiubh nach 'eil r'am faicinn ach gu dorch, agus a thaobh nam buadhan uile, cha-n'eil a h-aon diubh r'a aithneachadh ann an solus *f'òr* ach annsan agus tridsan a mhain :—

(1.) 'Am measg nam buadhan sin air nach comasach do ehidhe an duine aon smuain 'fhaotainn ach tre Chrìosd a mhain, tha *gràdh* agus *trècair a' mhaitheanais* :—

[1.] *Gràdh* ; tha sinn a' ciallachadh *gràdh do pheacaich*. As eugmhais so, is e an duine a's truaighe de na h-uile chreutairibh ; agus cha-n'eil an solus a's lugha r'a fhaotainn air ach ann an Criosd. Tha an Spiorad Naomh ag ràdh, 1 Eoin iv. 8, 16, “ Is *gràdh* Dia ;” is e sin, cha-n e mhain gu bheil e de nàdur gràchach agus caomh, ach is neach e a chleachdas e féin ann am frithealadh a ghràidh shiorruidh d'ar taobh-ne,—neach aig am bheil rùintean gràidh d'ar taobh o shiorruidheachd, agus a ni an coimhlionadh uile dhuinn ann an àm iomchuidh. Ach cionnus a tha so air a dheanamh aithnichte ? cionnus a dh' fheudas sinn eòlas 'fhaotainn air ? Tha e 'g innseadh dhuinn, rann 9, “ An so dh' fhoillsicheadh *gràdh* Dhé dhumne, anns gu'n do chuir Dia 'aon-ghin Mhic do'n t-saoghal, chum gu'm bitheadh beò trid-san.” Is e so an t-aon fhoillseachadh a thug Dia air buadh so a ghràidh a bhi 'na nàdur, agus air cleachdadh a ghràidh sin a thaobh pheacach,—eadhon a bhi 'cur 'aon-ghin Mhic do'n t-saoghal, chum gu'm bitheadh beò trid-san. C' àite a nis am bheil an duine glic ? C' àit am bheil an sgrìobhaiche ? e' ait' am bheil deasboir an t-saoghail so, le an uile ghliocas ? Cha chluinnear uatha a thaobh an ni so ach guth nan cealgair ann an Sion, Isa. xxxiii. 14, 15. Cha bhi anns a' ghliocas sin dhomh-sa gu bràth ach amaideachd nach teagaisg dhomh gur *gràdh* Dia. Eireadh daoine suas gu grìan, agus geallach, agus reultaibh nèimh, rannsaicheadh iad na frasan uisge agus na h-aimisirean tarbhach, agus freagradh iad eiod a fhuair iad anna ann am firinn mu ghràdh Dhé do pheacaich. Na bitheadh iad a smuaineachadh gu bheil an gliocas a' toirt barrachd orra-san a' chaidh rompa, ma's e 's nach cruinnich iad ni sam bith asda sud, ach na ni am fagail gun leithsgeul.

[2.] *Trècair a' mhaitheanais*, no gràs. As eugmhais so

bhitheadh eadhon a ghràdh neo-tharbhach. Tha ar ceud athair Adhamh 'na eisimpleir air ciod a dh' fheudas duine peacach 'fhaotainn a mach de ghràs a' mhaitheanais; neach, an déigh dha peacachadh, nach d' fhuair àite 'na smuaintean air son tròcair, ach a chaidh 'ga fhòlach féin, Gen. iii. 8. Rinn se e an uair nach do shéid a' ghaoth ach gu ro bheag roimh làthaireachd an Tighearna; agus rinn se e gu ro amaideach, a' smuaineachadh e féin 'fhòlach 'am measg chraobhan a' ghàrraidh! Salm cxxxix. 7, 8. "Thugadh an lagh le Maois, ach thàinig an gràs agus an fhìrinn le Iosa Criosd," Eoin i. 17,—fìor ghràs neo-shamhlach. Tha tròcair sin a' mhaitheanais a tha air teachd a mhain le Iosa Criosd,—an tròcair sin a tha air 'fhoillseachadh anns an t-soisgeul, agus anns am bi Dia air a ghòrachadh gu saoghal nan saoghal, Eph. i. 6,—tha so taisgte suas gu h-iomlan ann-san, agus air 'fhoillseachadh leis;—cha-n'eil sinn a' ciallachadh an tròcair no an deadh-ghean choitchinn sin anns am bheil cuid a' cur an dochais, mar gu'm bitheadh tròcair 'na *mhiann* ann an Dia, a dh' fheumadh e a chleachdadh,—beachd a tha 'tilgeadh an eas-urraim a's àirde air Dia, agus nach 'eil anns an tomhas a's lugha air 'fhoillseachadh ann an Criosd. Is e a th' ann an tròcair a' mhaitheanais, Dia a bhi 'gabhail ris a' pheacach gu saor agus gu gràs-mhor, air bonn an riarachaidh a fhuair a cheartas ann am fuil Iosa; agus cha-n'eil foillseachadh air bith eile a tha coimh-sheasmhach ri glòir Dhé, ach sin a mhain a tha coimheangailte ris an riarachadh a fhuair a cheartas. Ann an maitheanas peacaidh tha irioslachd domheasrachaidh air taobh Dhé a' dol làmh air làmh ris a' gheur cheartas a's do-lùbaidh. Ann an Rom. iii. 25, tha e sgrìobhta gu bheil Criosd air a shònrachadh le Dia " 'na òbairt-réitich, tre chreidimh 'na fhuil, chum 'fhìreantachd 'fhoillseachadh le maitheanas nam peacaidhean;" tha 'fhìreantachd ma seadh air a foillseachadh ann am maitheanas nam peacaidhean: agus uime sin tha iomradh air a dheanamh air anns na h-uile h-àite mar ni ann an Criosd, Eph. i. 7. Mar sin tha sinn a' faicinn gu bheil gràs so an t-soisgeil agus tròcair a' mhaitheanais air an cosnadh leis-san, agus leis-san a mhain air am foillseachadh. B'i so mar an ceudna crìoch àraidh orduighean samhlaich an lagha,—eadhon, a bhi 'nochdadh gu bheil maitheanas peacaidh air 'fhilleadh suas gu h-iomlan ann an Criosd, agus a mach á Criosd nach b'urrainn an smuain a bu lugha a bhi aig daoineibh m'a thimchioll, no an seilbh a bu lugha a bhi aca ann. Mar bitheadh Dia air Criosd a shònrachadh 'na òbairt-réitich, cha

bhithheadh uile ainglean na glòire agus uile dhaoine air thalamh comasach a smuaineachadh gu'n robh a leithid a ni as gràs a' mhaitheanais idir ann an nàdur Dhé. Tha an t-abstol a' nochdadh gu bheil làn fhoillsachadh an tròcair so, cho maith ri a chleachdadh, a mhain ann an Criosd, Tìtus iii. 4, 5, "An uair a dh' fhoillsicheadh caoinhneas agus gràdh Dhé ar Slànuighir do dhaoibh,"—is e sin, ann an cur Chriosd, agus ann am foillsachadh Chriosd anns an t-soisgeul. Cha b' ann, ma seadh, tre *o'ibribh* a dh' fhoillsicheadh tròcair a' mhaitheanais agus an t-slàinte so.

Is iad so cuid de bhuaidhaibh sin Dhé leis am bi e air aithneachadh, air nach 'eil an solus a's lugha r'a fhaotainn ach ann agus tre Chriosd; agus eò air bith iad aig nach 'eil aithne air anna so, cha-n'eil aithne ac' idir air. An àite dhoibh aithne bhi aca air an t-aon Dia fìor, is ann a tha aithne aca air iodhal. Ge b'e neach aig nach 'eil am Mac, cha-n'eil an t-Athair aige, 1 Eoin ii. 23; agus a' neach aig nach 'eil Dia mar Athair, cha-n'eil e idir aige, agus cha-n'eil aithne r'a fhaotainn air mar Athair ach ann am foillsachadh a ghràidh agus a thròcair, ann am maitheanas peacaidh ann an Criosd. Tha an Spiorad Naomh a' cur an céill cionnus a tha so r'a fhaotainn, 1 Eoin v. 20, "Tha fios againn gu'n d' thàinig Mac Dhé, agus gu'n d' thug e tuigse dhuinn, chum gu'm bitheadh aithne againn airsan a tha fìor." Is ann trid-san a mhain a tha tuigse againn ionnus gu'm bith-eadh aithne againn airsan a tha fìor. A nis, tha buadhan so Dhé air am foillsachadh dhuinn le Criosd 'na theagasg, anns an taisbeanadh a tha e 'deanamh air Dia agus a thoil, mar thàidh mòr na h-eaglais, Eoin xvii. 6. Agus do bhrìgh so tha eòlas nam buadhan so fosgailte do na h-uile le dearbhachd a tha do-labhairt os ceann tianuis a' chruthachaidh m'a chumhachd siorruidh agus a Dhiadhachd. Ach, aig an àm cheudna, tha beath' an eòlais so r'a faotainn a mhain ann an eòlas slàinteil air pearsa Chriosd, anns am bheil fìor Ìomhaigh agus glòir so an Athar a' dealradh a mach, Eabh. i. 3; air an do labhair sinn a cheana.

(2.) Tha cuid eile de bhuaidhaibh Dhé, ged a tha iad air am foillsachadh air dhòigh eile, gidheadh air nach 'eil eòlas soilleir, agus comharaichte, agus slàinteil r'a fhaotainn ach a mhain ann an Iosa Criosd; mar,—[1.] A *cheartas dìoghaltach* ann an 'deanamh peanais air a pheacadh; [2.] '*Fhoighidin* agus '*fhaul-fhaul-angas* a thaobh pheacach; [3.] A *ghliocas* ann an riaghladh nan uile nithe chum a ghlòire féin; [4.] '*Uile-fhoghainteachd* ann féin agus do mhuinntir eile. Iad so uile, ged a dh' fheudas

iad a bhi air am foillseachadh ann an tomhas iosal a mach á Criosd, gidheadh cha-n'eil iad a' dealradh a mach ann an àird' an soluis ach annsan a mhain; air dhòigh gu'm b'e ar gliocas eòlas 'fhaotainn orra.

[1.] A *cheartas dioghaltach*. Tha iomadh dòigh anns an d' fhoillsich Dia a dhiomadh agus a chorruich 'an aghaidh peacaidh; ionnus nach comasach do dhaoineibh a bhi aineolach air gur i breith Dhé “gu bheil iadsan a ni an leithid sin de nithibh toillteanach air bàs,” Rom. i. 32. Bhagair Dia 'na lagh gu'n deanadh e teine 'fhadaidh 'na chorruich a loisgeadh a dh' ionnsuidh iochdair na h-ifrinn. Agus eadhon ann am mòran de fhrithealaidhibh a fhreasdail, “tha 'fhearg air a foillseachadh o nèamh an aghaidh gach uile mhi-dhiadhaidheachd, agus eucoir dhaoine,” Rom. i. 18; ionnus gu feum daoine aideachadh gur Dia *breitheanais* a tha ann. Agus cò a's urrainn beachdachadh air dìol nan aingeal a thuit, air an iom-ruagadh o àite còmhnuidh na glòire, air an glasadh sìos fo chuibhrichibh an dorchadais shiorruidh, fa chomhair breitheanais an làtha mhòir,—cò a dh' fheudas sealltuinn air léir-sgrìos Shodoim agus Ghomorrah, air an tionndadh gu luaithe, “mar bhall-sampuill dhoibh-san a bhithheadh mi-dhiadhaidh an déigh sin,” 2 Phead. ii. 6,—a dh' easbhuidh foillseachaidh 'fhaotainn de cheartas dioghaltach Dhé an aghaidh peacaidh. Gidheadh tha so a' dealradh a mach dhuinn ann an solus nì's ro bharrachte anns an Tighearn Iosa Criosd:—

Annas a' cheud àite,—Ann an Criosd, rinn Dia aithnichte cho *nàdurra* as a tha ceartas dha, a' mheud 's gu'n robh e mi-chomasach gu'm bitheadh e air a thionndadh air falbh o pheacaich as eugmhais eadraiginn na h-ìobairt-réitich. Tha cuid ann a their nach robh aobhar sam bith air son an riarachaidh a thug Criosd, ach a mhain gu'm b'e sin rùn agus gnìomh saoir thoil' Dé; ach ann a bhi 'g ràdh sin, tha iad ann am bleachd-sa, a' toirt air falbh no h-uile bonn ceart agus do-sheachanta air son a bhàis, agus 'ga fhagail mar gu feudadh Dia peacadh a mhaitheadh air sheòl sam bith eile, nam b'e sin a thoil. Ach a mheud 's nach do chaomhain Dia a Mhac féin, ach gu'n d'rinn e 'anam 'na ìobairt-réitich, agus nach gabhadh e ri réite ach a mhain 'na fluil, rinn e aithnichte gu soilleir cho do-sheachanta as a bha e “diom agus fearg, àmhghar agus teanntachd” a chur 'an gnìomh air a' pheacadh, do bhrìgh fìrinn agus naomhachd a nàduir. Agus cha-n'eil fìor eòlas feumail eile a dh' fheudas a bhi air a ghabhail air ceartas dioghaltach so Dhé, ach sin a

mhain a tha 'g amharc air mar bhoadh a tha *nàdurra* do Dhia, agus a *dh' fheumas* a bhi air a chur 'an gnìomh air a' pheacadh. Iadsan a tha' sealltuinn air mar ni a dh' fheadadh Dia a chuir 'an gnìomh no a leigeadh seachad, tha iad a' sealltuinn air ceartas, cha-n ann mar bhoadh 'na nàdur, ach mar ghnìomh saor a *thoile* ; agus ma tha *toil* aig neach peanas a chur 'an gnìomh, an uair a dh' fheadadh e a leigeadh seachad gun ana-ceartas, cha bu cheartas a bhitheadh anns an toil sin ach eucoir.

Ann an dara aite,—Anns a' *pheanas* a leagadh air Criosd air son peacaidh, tha ceartas so Dhé air 'fhoillseachadh air dhòigh nì's glòrmhoire na 'b' urrainn a bhi air sheòl sam bith eile. Gun teagamh sam bith, ma dh' amhairecas sinn air an t-saoghal so, a rinneadh gu ro mhaith agus gu ro mhaiseach le Dia, air a phasgadh suas ann an mallachadh agus 'an corruich, a' giùlan dhrisean agus dhroighionn ;—an cruthachadh maiseach gu lèir air a chur fo dhìomhanas agus dhaorsa na truailleachd, ag osnaich 'am péin mar mhnai ri saothair ;—ma bheachdaicheas sinn air feachdaibh do-àireamh nan aingeal —cruthachadh glòrmhor agus neo-bhàsmhor sin Dhé—a thilgeadh sìos do if-rinn, air an gleidheadh fa chomhair breitheanais eagalach air son aoin pheacaidh ;—ma smuainicheas sinn air cuan fola nan anama cailte tre'n t-stòrruidheachd do bhrìgh peacaidh,—gheibh sinn gun amharus sealladh air ceartas dioghaltaich so Dhé. Ach ciod a tha ann an so uile 'an coimeas ris an t-sealladh sin a tha r'a fhaotainn air le sùil spioradail anns an Tighearn Iosa Criosd ? Cha-n'èil anna sud ach enuimhean na duslach 'an coimeas ris-san. A bhi 'faicinn an Ti sin a's e gliocas Dé, agus cumhachd Dhé, annsachd an Athar o'n uile shiorruidheachd ;—a bhi 'faicinn an Ti sin, tha sinn ag ràdh, fo eagal, agus uamhunn, agus erith,—a' cromadh ri talamh, a' braonadh na fola, ag osnaich, ag aslach, 's a' liùbhart an deò ;—a bhi 'ga fhaicinn togta suas air a' chrann, an talamh a' criothnachadh fòdha, mar nach b'urraim e'n uallach a ghiùlan ; na nèamhan air druid-eadh an solus o shùilibh, agus an cluas o 'ghlaodh ; e féin eadar nèamh agus talamh 'an crochadh, mar gu'm bitheadh iad araon 'ga dhiùltadh,—agus so do bhrìgh gu'n do choinnich ar peacaidhean air ;—e'àite am bheil ceartas dioghaltach Dé r'a fhaicinn mar faicear 'an so e ? Ann an so tha e r'a fhòghlum, ma tha e r'a fhòghlum idir.

[2.] *Foighidin* agus *fad-fhulangas* Dé a thaobh pheacach. Tha iomadh taisbeanadh air foighidin Dhé a' dealradh a mach ann an oibrìbh an fhreasdail ; giùheadh tha iad a' teachd gearr

air an fhoillseachadh a tha againn air ann an Criosd, agus sin gu sònruichte anns na trì nithibh so :—

Anns a' cheud àite,—A thaobh dòigh an fhoillseachaidh. Tha e, gu cinnteach, soilleir do na h-uile, nach 'eil Dia gu coitchionn a' cur dhaoine fo pheanas ann an *dearbh ghnòmhachadh* a' pheacaidh. Fendaidd foighidin Dhé a bhi air 'fhoghlum o'n dòigh ghnàthaichte anns am bheil e 'riaghladh an t-saoghail: a dh' aindeoin brosnachaidh a tha e 'faotainn, gidheadh tha e 'deanamh maith do dhaoineibh; a' toirt soluis na gréine dhoibh gach là, agus uisge o nèamh, agus aimsirean tarbhach, a' lìonadh an cridheachan le biadh agus subhachas. Uaith so bha e furasda dhoibh a chomh-dhùnadh gu'n robh e ro phailt ann am maithreas agus ann am fad-fhulangas. Ach tha so uile fathast air a chuairteachadh le mòr dhorchadas, oir cha-n'eil ann ach na tha reusonachadh feòlmhor a' tarruing o bheachdachadh nàdurra dhaoine; seadh, 's ann a bha foighidin so Dhé air teachd gu coitchionn gu bhi 'na ribe dhoibh-san a bha air am fiosrachadh leis, *Ecles. viii. 11*, agus mar an ceudna 'na bhuaireadh dhoibh-san a bha fianuiseach air, *Iob xxi. 7*; *Ier. xii. 1*. An taisbeanadh sin a tha againn air ann an Criosd tha e de nàdur eile gu h-iomlan. Anusan tha dearbh nàdur Dhé air 'fhoillseachadh mar ghràdh agus mar chaoimhneas; anns am bheil e mar an ceudna air teachd fo ghealladh, seadh, fo àrd-mhionnaibh coimheangail, gu'n dean e na buadhan so a chleachdadh a thaobh pheacach ann an Criosd. Agus a chum 's nach bitheadh teagamh sam bith air fhagail againn a thaobh crìche Dhé ann an so, tha stéidh urramach agus sheasmhach air a foillseachadh air son an cleachdaidh, a tha gu h-iomlan freogarrach do bhuaidhaibh gràmhor sin Dhé,—eadhon, an réite sin a rinneadh ann am fuil Chrìosd. Cìod air bith foillseachadh a bhitheadh air a thabhairt dhuinn air foighidin agus baighealachd Dhe d'ar taobh, cha bhitheadh e comasach dhuinn comh-fhurtachd sheasmhach air bith a tharruing uaith, mar bitheadh e aig an àm cheudna air fhoillseachadh gu'n robh buadhan eile na Diabhadh, mar a tha a cheartas agus a dhioghaltas air peacadh, air faotainn an làn chleachdaidh mar an ceudna. Agus, uime sin, ged a dh' fheudas Dia a bhi 'teagasg a mhaitheis agus 'fhad-fhulangais do dhaoineibh, le bhi 'toirt uisge dhoibh o nèamh, agus aimsirean tarbhach, gidheadh, aig an am cheudna, a' nochdadh 'fheirge an aghaidh gach uile mhi-dhiadhaidheachd agus eucoir dhaoine, *Rom. i. 18*, cha bhitheadh e comasach dhoibh gun a bhi air an luasgadh gu truagh, eadar eagal agus dòchas,

a thaobh na crìche ; agus gidheadh is e so an comhfhurtachd a's fearr air an ruig daoine a mach á Criosd. Feudaidh daoine bhi 'g altrum an cridheachan car tamuill fo fhrithealachd an fhad-fhulangais so, ann an seilbh air maitheas coitcheionn Dhé ; gidheadh gun an spioradan idir a bhi air an saoradh o chuibh-ricibh na daorsa sin anns am bheil iad air an glacadh tre eagal a bhàis, agus an dorchadas a tha coimhcheangailte ris. Cha-n'eil an lagh a' foillseachadh foighidin no fad-fhulangais air bith ann an Dia ; cha-n'eil ni aige r'a labhairt a thaobh peacaidh, ach diom agus fearg, àmhghar agus teanntachd, mar bitheadh Dia air teachd anns an eadraiginn, ann an cleachdadh àrd-uachd-ranach a thoile féin. Ach a nis, mar a dh' ainmich sin, tha foillseachadh againn ann an Criosd air an riarachadh a fhuair ceartas Dé air son peacaidh, maille ri taisbeanadh na foighidin a tha againn ann, ionnus nach 'eil aobhar eagail d'ar taobh gu'n tig ceartas a steach eadar sinn agus cleachdadh an fhad-fhulangais sin, anns am bheil a leithid de mhìllseachd dhuinn. Uime sin, tha Dia a nis air 'fhoillseachadh ann an Criosd, "a' deanamh an t-saoghail réidh ris féin," 2 Cor. v. 19 ; 'ga fhoillseachadh féin ann mar neach aig nach 'eil a nis ni air bith tuilleadh r'a dheanamh chum a bhi 'glòrachadh uile bhudhan a nàduir ach a mhain a bhi 'réiteachadh pheacach ris féin, agus a bhi cleachdadh 'fhoighidin agus 'fhad-fhulangais d'an taobh ann an Criosd.

Ann an dara àite,—A thaobh nàduir an fhoillseachaidh. Ciod a th' anns an fhad-fhulangais sin a tha air 'fhoillseachadh a mach á Criosd ? Cha-n'eil ach a mhain dàil a bhi air a chur ann an leagadh a' pheanais a thoill am peacadh, agus tròcairean aimsireil a bhi air an sìneadh a mach ; nithe a tha daoine ro ullamh air a bhi mi-bhuileachadh, agus de'm feud iad làn am broinn 'fhaotainn, agus an anama 'bhi cailte gu sìorruidh. Ach am fad-fhulangais sin a tha folaichte ann an Criosd, agus a tha air fhoillseachadh leis, tha e làn gràidh, agus mìllseachd, agus caomhalachd, agus caoimhneis, agus gràis. Is e 'tha so, an Tighearn a bhi 'feitheamh ri bhi gràs-mhor do pheacaich ; a' feitheamh a' chothruim, mar gu'm b' ann, chum a bhi 'nochdadh gràidh agus caoimhneis, agus mar sin a' coimh-éigneachadh gràidh an anama dha féin, Isa. xxx. 18, "Agus air an aobhar sin feithidh an Tighearn, chum gu'n nochd e deadh-ghean dhuibh ; agus air an aobhar so àrdaichear e, chum gu'n nochd e tròcair dhuibh." Agus ciod am foillseachadh eile air Dia anns am mò am bheil de mhìllseachd do'n anam na 'tha ann an so ? Cionnus a tha e air

a lionadh le h-iongantais 'nuair a tha féin-fhiosrachadh aige air bàighealachd Dhé ann an gabhail seachad, àm an déigh àma, air peacaidhean do-àireamh a ghnìomhaich e ! cionnus a tha e 'moladh an fhad-fhulangais nach do ghabh an cothrom a bha brosnuchaidhean minig a' toirt dha, chum a thilgeadh a mach as a shealladh ! Tha e 'faicinn gu'n robh gliocas neo-chrìochnach ag oibreachadh maille ri fad-fhulangais Dé d'a thaobh, anns na h-uile ceum tre'n d' thug se e,—ann a bhi 'ga shaoradh a mach o chumhachd an diabhuil,—ann a bhi 'ga chronachadh agus 'ga smachdachadh air son peacaidh, chum a bhi 'cosnadh gràidh a chridhe dha féin ;—cha-n'eil ni sam bith, tha sinn ag ràdh, a's mò a ghiùlaineas de mhìllseachd do'n anam na so : agus uime sin, tha an t-abstol ag ràdh, Rom. iii. 25, gu bheil so uile “ tre fhad-fhulangais Dhé.” Tha Dia a' deanamh slighe air son maitheanas iomlain peacaidh tre'n fhad-fhulangais so ; ni nach 'eil deanta anns an fhad-fhulangais a tha air a chleachdadh a mach á Criosd.

Ann an treas àite,—Tha iad eadar-dhealaichte a thaobh an crìochan fa leth. Ciod i crìoch agus rùn Dhé ann am frith-ealadh an fhad-fhulangais sin a tha air 'fhoillseachadh agus a dh' fheudas a bhi air 'aithneachadh, a mach á Criosd ? Tha an t-abstol a' freagradh, Rom. ix. 22, “ Ciod ma's e, air bhith do Dhia toileach 'fhearg a nochdadh, agus a chumhachd a dheanamh aithnichte, gu'n d' fhuiling e le mòr fhad-fhulangais soithichean na féirge air an ullachadh chum sgrios ? ” Bha so uile chum am fagail gun leisgeul, chum gu'm bitheadh a chumhachd agus a chorruich an aghaidh peacaidh air an deanamh aithnichte 'nan sgrios. Agus uime sin goirear de so anns na Gnìomh. xiv. 16, Dia a bhi “ fulang do na h-uile Chinnich imeachd nan slighibh féin ; ” ni a tha air 'ainmeachadh ann an àite eile mar am breitheanas a's eagalaiche,— is e sin, a thaobh na crìche gus an tig e : mar ann an Salm lxxxi. 12, “ Uime sin thug mi thairis iad do ana-miann an cridhe féin ; dh' imich iad 'nan comhairle féin : ” ni a tha 'na bhreitheanas cho eagalach ri aon anns an comasach do chreutair air bith tuiteam anns an t-saoghal so. Anns na Gnìomh. xvii. 30, tha so mar an ceudna air 'ainmeachadh le Dia a bhi “ g' ambarc thairis air aimsiribh an aineolais ; ” mar nach bitheadh e 'gabhail curaim no smuain m'an timchioll anns an t-suidheachadh dhorch anns an robh iad, mar a dh' fheudar a thuigsinn o'n chuid eile de'n rann, “ Ach tha e nis ag àithneadh do na h-uile anns gach àite aithreachas a dheanamh.” Dh'

fhag e iad cho mòr dhoibh féin aig an àm sin, as nach d' thug e àithne dhoibh aithreachas a dheanamh, le foillseachadh soilleir air bith de 'inntinn agus a thoil. Agus uime sin tha carail sin an abstoil air a tabhairt, Rom. ii. 4, "An dean thu tarcuais air sàobhbreas a nuhathais, agus 'fhoighidín, agus 'fhad-fhulangais, gun fhios a bhi agad gu bheil maitheas Dhé 'ga d' threòrachadh chum aithreachais?" Tha so air a labhairt ris na h-Iudhaich, aig an robh cothrom a bhi 'fòghlum eiod e aomadh nàdurra maitheis agus fad-fhulangais sin Dhé a tha e 'cleachdadh ann an Crìosd; a tha gun amharus a' treòrachadh chum aithreachais: no feudaidh an t-abstol a bhi 'leigeadh ris gu coitcheinn, gu bheil ann an reuson nàdurra féin na dh' fheudadh a theagasg do dhaoineibh trècair so Dhé a chur gu buil nì's fearr na bha iad a' deanamh; mar a tha e 'cur as an leth, rann 5, "Ach a réir do chruais agus do chridhe neo-aithreachail tha thu 'càrnadh suas féirge dhuit féin fa chomhair là na-féirge." Aig a' chuid a's fearr, ma seadh, cha-n'eil ann am foighidín Dhé do dhaoineibh a mach á Crìosd, do bhrìgh an reasgachd neo-smachdail féin, ach mar a bha uisge na h-aimhne sin, ann am faoin-sgeulachd nan Greugach o shean, a bha milis air 'uachdar, ach searbh anns a' ghrund; tha iad a' snàmh car tamuill ann am mìllseachd nithe maith na beatha so, Lucas xvi. 25; ach air dhoibh an sàth 'fhaotainn, tha iad a' dol fodha a dh' ionnsuidh an t-searbhachd a's ìochdaraiche.

Ach a nis, tha e soilleir, gur i crìoch dh'èreach an fhad-fhulangais agus na foighidín sin a tha Dia a' cleachdadh ann an Crìosd, agus a' foillseachadh annsan dhuinne, eadhon téar-nadh sìorruidh na muinntir a thaobh am bheil iad air an cleachdadh. Agus uime sin tha Peadar ag innseadh dhuinn, 2 Phead. iii. 9, gu bheil an Tighearn "fad-fhulangach d'ar taobh-ne, gun toil aige dream sam bith a bhi caillte, ach na h-uile dhaoine 'tbeachd gu aithreachas;"—is e sin, na h-uile dhaoine a tha fo fhrithealadh an fhad-fhulangais so; oir is e sin a's crìoch aige, eadhon, coimhlionadh a thoile ann ar toirt gu aithreachas agus slàinte iomlan. Agus is maith a tha nàdur agus crìoch na foighidín so air an eur 'an céill ann an Isa. liv. 9, "Oir tha so mar uisgeachaibh Noah dhomh; mar a mhionnaich mi nach rachadh uisgeachan Noah tuilleadh thar an talamh, is amhuil a mhionnaich mi nach bithinn ann an corruich, agus nach toirinn achmhasan duit." Is e ullachadh Dhé e, 'na ghliocas neo-chrìochnaich agus 'na mhaitheas, trid am bheil ar slàinte sìorruidh seasmhach, a dh' aindeoin ar

peacaidhean, agus uime sin, ann an Rom. xv. 5, tha an dà nì so a' sruthadh a mach, làmh air làmh, o Dhia,—“Dia na foighidin agus na comhfhurtachd:” tha foighidin Dhé 'na thobar comhfhurtachd. Is e so, ma seadh, aon eile de bhuaidhaibh sin Dhé, ged a dh' fheudas e bhì air aithneachadh ann an tomhas ann an nithibh eile, a thaobh chrìochan eile, gidheadh aig am bheil na h-ionmhasan slàinteil a tha ann folaichte ann an Criosd; agus cha-n'eil eòlas slàinteil aig neach sam bith air, nach 'eil 'ga fhòghlum annsan.

[3.] *Gliocas* siorruidh Dhé, ann an riaghladh nan uile nithe chum a ghlòire féin, agus maith dhoibh-san d' an d' thug e gràdh. Tha e fìor gu bheil gliocas neo-chrìochnach air a chleachdadh, agus air 'fhoillseachadh leis an Tighearn ann an oibrìbh a' chruthachaidh agus an fhreasdail; ann an gliocas rinn e na h-uile nì. “Cia lionmhor d' oibre, a Thighearna! ann an gliocas rinn thu iad gu léir: tha'n talamh làn le d' shaoibhreas,” Salm civ. 24. Is amhuil sin 'na fhreasdal, anns am bheil e 'cumail suas agus a' riaghladh nan uile nithe, gach nì ag oibreachadh 'an altaibh a chéile, a dh' ionnsuidh nan crìochan a chaidh 'chomharachadh dhoibh, chum a ghlòire féin; oir tha na nithe so uile “a' teachd o Thighearn nan sluagh, a tha iongantach ann an comhairle, oirdheire ann an gnìomh,” Isa. xxviii. 29. Tha iongantasan gliocais r' am faicinn mar an ceudna ann an lagh Dhé, Deut. iv. 7, 8. Ach gidheadh tha nì ann a rinn inntinn Phoil a ghlacadh ann an iongantas os ceann so uile, agus anns am b' Dia air 'ardachadh gu saoghal nan saoghal, de'm bheil e 'gairm, “Doimhne saoihbheis araon gliocais agus eòlais Dé,” Rom. xi. 23;—a tha folaichte ann an Criosd a mhain, agus air 'fhoillseachadh leis. Uaith so, mar a tha Criosd a' faotainn mar ainm “gliocas De,” agus air a “dheanamh dhuinne 'na ghliocas;” is amhuil sin a tha rùn sin Dhé, a tha 'faotainn coimhlionaidh ann an Criosd, agus a tha air 'fhoillseachadh anns an t-soisgeul, air a chur an céill mar an ceudna mar “ghliocas Dé” agus mar an “rùn-dìomhair; an gliocas sin a bha folaichte, a dh' òrduich Dia roimh an t-saoghal chum ar glòir-ne: an gliocas nach b' aithne do aon neach de uachdaranaibh an t-saoghail so,” 1 Cor. ii. 7, 8. Goirear de ann an Eph. iii. 10, “Gliocas eugsamhuil Dé;” agus chum a bhì 'nochdadh doimhne agus saoihbheis a' ghliocais so, tha e 'g innseadh anns an rann sin féin, nach robh e ann an comas nan uachdaran agus nan cumhachdan nèamhaibh féin, eadhon nan aingeal, eòlas 'fhaotainn air, gus an d' rinn Dia

'fhoillseachadh dhoibh, ann a bhi 'cruinneachadh eaglais dha féin o mhcasg pheacach. Mar sin tha an t-abstol Peadar a' cur an céill, gu bheil na cumbachdan nèmhaidh sin, a tha cho eòlach air uile oibribh Dhé, a' cromadh sìos agus a' miannachadh a bhi 'beachdachadh air nithibh iongantach so gliocais Dé anns an t-soisgeul, I Phead. i. 12. Tha mòr ghliocas feumail ann an duine ma's 'eil e comasach aitreabh mhaiseach a thogail, no beart fìnealta sam bith a chumadh; ach nam b'e 's gu'n tigeadh neach eile agus an obair gu léir a chur na làraich, bhithheadh e air a mheas barraichte ann an gliocas, nam bhithheadh e 'na chomas an obair cheudna a thogail suas a ris ni's glòrmhoire agus ni's maisiche na bha i rianh. Anns an toiseach rinn Dia na h-uile ni gu ro mhaith, gu ro glòrmhor, agus gu ro mhaiseach. 'N uair a dhealraich na h-uile ni ann an sgèimh na neo-chiontachd, le ìomhaigh ghlan a' ghliocais agus a' mhaithais 'nan cruth, bha an glòir ro chomharaichte; agus sin gu sònruichte an duine, a chruthaichheadh air mhodh àraidh chum glòire Dhé. Ach thàinig milleadh air an obair fhìnealta so gu léir tre'n pheacadh, agus bha an cruthachadh uile air a phasgadh suas ann an tiugh-bhrat dorchadais, fo làimh thruim na féirge, agus anail crìonaidh a' mballachaidh, le gach ni òrdail agus maiseach 'na làraich, agus cliù mòr Dhé air 'adhlacadh 'an càrn-sgrìos. Chailleadh gu tur an duine, agus thàinig e gearr air glòir Dhé, eich a chruthachaidh, Rom. iii. 23. Ann an so, ma seadh, tha doimhne saoihbheis araon gliocais agus eòlais Dé a' fosgladh suas. Tha innleachd glòrmhor a' dealradh a mach o uchd Chrìosd, a leagadh ann o'n uile shìorruidheachd, leis am bheil am briseadh a thàinig a steach do chruthachadh mòr Dhé gu bhi air a shlànachadh, ann an rathad a bhithas gu ro mhòr chum leas a ghlòire, gu neo-chrìochnach os ceann a' cheud fhoillseachaidh, agus leis am bi peacaich air an cur ann an staid ni's ro oirdheire na sin o'n do thuit iad. Cia cho g'òrmhor a nis as a ta e; air 'aithneachadh mar Dhia a' maitheadh eucoir agus peacaidh, agus ag àrdachadh saoihbheis a ghràis: an ni sin a b'e a rùn, Eph. i. 6. Dh' fhìreanaich e gu neo-chrìochnach a cheartas, 'am fianuis dhaoine, agus aingeal, agus dheamhan, ann a bhi 'sònrachadh a Mhic féin 'na ìobairt-réitich. Tha so mar an ceudna chum ar tairbhe féin; le bhi air ar daingneachadh 'na dheadh-ghean, agus air ar giùlan suas a dh' ionnsuidh trom chudthruim glòire a tha ni's ro anabarraiche na sin a bha air 'fhoillseachadh air tùs. Thug so air neach roimh a ghlaodhaich a mach, "O an cionta

beannaichte, a dh' fhosgail slighe do Fhear-saoraidh cho glòrmoir!" "Is mòr rùn dlomhair na diadhachd," tha an t-abstol ag ràdh, agus sin "gun amharas," 1 Tim. iii. 16. Tha sinn a' faotainn "gràs air son gràis;"—gràs nì's ro oirdheire ann an Criosd, air son na chaill sinn ann an Adhamh. Is doimhne gliocais so da rìreadh. Agus a thaobh gràidh Chrìosd d'a caglais, agus an dàimh anns an bheil e 'seasamh dhi, chum na h-oibre so a thoirt air a h-aghaidh, tha an t-abstol ag ràdh, "Is dlomhaireachd mhòr so," Eph. v. 32; tha mòr ghliocas air 'fhoillseachadh ann.

Tha so, na seadh, mar an ceudna folaichte ann an Criosd,—saoibhreas mòr agus do-labhairt gliocais Dé ann a bhi 'maitheadh peacaidh, a' tèarnadh pheacach, a' riarachadh ceartais, a' coimhlionadh an lagha, 'onoir féin air a deanamh suas, agus trom chudthrom glòire air 'ullachadh air ar son-ne a tha nì's ro anabarraiche; agus so uile air a thoirt a mach á suidheachadh cho millte, as nach b' urrainn daoine no ainglean a smuaineachadh gu sìorruidh cionnus a dh' fheudadh glòir Dhé a bhi air a cumail suas, agus aon pheacach a bhi air a shaoradh o sgrios sìorruidh. Agus uaith so, tha 'chainnt sin againn, 2 Tesal. i. 10, gu'm bi Dia "air a ghlòrachadh 'na naoimh, agus air a dheanamh iongantach annta-san uile a tha creidsinn 's an là sin." Bithidh Dia air a ghlòrachadh gu sìorruidh ann a bhi tabhairt pheacach d'a ionnsuidh féin. Bithidh e air 'fhaotainn 'na obair nì's glòrmoire peacaich a thèarnadh tre chreidimh, na bha e an saoghal a chruthachadh á neo-ni.

[4.] *Uile-fhoghainteachd* Dhé, a' bhuanadh mu dheireadh dhiubh so a dh' ainmicheas sinn.

Is e uile-fhoghainteachd Dhé iomlanachd neo-chrìochnach a nàduir ann féin, ionnus nach 'eil easbhuidh air bith ann, no uireasbhuidh air bith air: cha-n urrainn an lànachd a tha ann a bhi aon chuid air a leasachadh le ni air bith a chur ris, no air a lughdachadh le ni air bith a thoirt uaith. Tha uile-fhoghainteachd ann mar an ceudna do mhuintir eile; ni a's e comas Dhé a bhi 'compairteachadh a mhaitheis, agus 'ga chompairteachadh féin riu, air dhòigh a bhi 'gan làn-shàsachadh gus a' cheum a's àirde 'nan comasaibh, leis gach ni a tha maith agus ion-mhiannaichte. A thaobh a' cheud ni dhiubh so,—uile-fhoghainteachd Dhé ann an compairteachadh a mhaitheis, is e sin, 'na thoraidhibh faicsinneach,—rinn Dia so aithnichte ann an oibrigh a' chruthachaidh, ann an deanamh nan uile nithe ro mhaith agus iomlain, a réir tomhais nàduir gach ni fa leth;—

chuir e comharadh a mhaitheis féin air na h-uile ni. Ach a nis, a thaobh an dara ni,—Dia a bhi 'gu chompairteachadh féin mar Dhia uile-fhoghainteach, chum a bhi air a mhealltuinn le a chreutairibh, a' fosgladh suas uile iomlar ac'ndan a nàduir dhoibh, chum an sàsachadh agus an deanamh beannaichte,—tha so air 'fhoillseachadh a mhain ann agus tre Chrìosd. Ann-san tha Dia 'na Athair, agus 'na Dhia coimhcheangail, anns an do gheall e gu'n deanadh se e féin a bhuileachadh chum an leas, agus a bhi 'na chuibhrionn siorruidh agus 'na dhuais ro mhòr dhoibh.

Is iad so, ma seadh, anns an dara àite, buadhan sin Dhé, ged a tha aithne dhoreh r'a fhaotainn orra ann an nithibh eile, gidheadh air nach 'eil foillseachadh soilleir, no eòlas slàinteil r'a fhaotainn, ach a mhain ann an Crìosd.

Is e a dh'fhagadh againn a nis, a bhi 'cur 'an céill gu h-aithghearr, nach 'eil buadh sam bith ann an Dia air am feudar eòlas 'fhaotainn air mhodh tèarnaidh agus comhfhurtachaidh, ach a mhain ann an Crìosd; agus, uime sin, tha uile ghliocas eòlais Dé folaichte ann-san a mhain, agus annsan a mhain r'a fhaotainn.

2. Cha-'eil eòlas slàinteil no comhfhurtaidh sam bith r'a fhaotainn air aon bluadh ann an Dia, ach sin a mhain a tha r'a fhaotainn ann an Iosa Crìosd, air dha a bhi taisgte suas ann, agus air 'fhoillseachadh leis. Feudaidh cuid amharc air ceartas Dé, agus fios a bhi aca gur ni fìrinneach do Dhia gu'm bitheadh "iadsan a ni an leithid sin de nithibh" (eadhon peacadh) "toillteannach air bàs," Rom. i. 32. Ach ciod a' chrìoch a bhitheas aige d'an taobh ach an toirt gu bhi 'glaodhaich, "Cò 'nar measg a ghabhas còmhnuidh maille ri teine millteach?" Isa. xxxiii. 14. Feudaidh cuid eile amharc air a mhaitheas, air 'fhoighidin, air a thròcair, agus air fhad-fhulangas; ach chan'eil so idir 'g an treòrachadh chum aithreachais; ach tha iad "a' deanamh tarcuais air saobhbreas a mhaitheis, agus a réir cruais an cridhe neo-aithreachail a' càrnadh suas féirge dhoibh féin fa chomhair là na féirge," Rom. ii. 4, 5. Cuid eile tre oibribh a' chruthachaidh agus an fhreasdail, a' teachd gu aithne 'fhaotainn air "a chumhachd siorruidh agus a Dhiadhachd; gidheadh gun a bhi 'toirt glòire dha mar Dhia, agus gun a bhi taingeil, ach a' fàs dlombain 'nan reusonachadh féin, agus an cridhe amaideach air a dhorchadh," Rom. i. 21. Ciod air bith foillseachadh a bhitheas aig daoibh air fìrinn air bith a mach á Crìosd, tha iad "a' bacadh na fìrinn sin ann an neo-fhìr-antachd," rann 18. Agus uime sin, tha an t-abstol Iudas ag ràdh, rann 10, "Anns na nithibh sin a's aithne dhoibh air

mhodh nàdurra, mar ainmhidhibh gun reuson, tha iad 'gan truailleadh féin annta."

Chum eòlais slàinteil a bhi againn air buadhaibh Dhé, a bhithas a' giùlan mar thoradh sòlais eridhe, tha na trì nithe so a leanas feumail:—(1.) Gu'n *d' fhoillsich* Dia glòir 'uile bhudhan ann an rathad a bhi 'deanamh maith dhuinn. (2.) Gu'n lean e air an *cleachdadh* agus am buileachadh gus a' chuid a's fhaide mach air ar son. (3.) Gu bheil iad freagarrach agus cumhachdach chum sinne 'chur ann an *seilbh shiorruidh* air féin, ni a's e ar sonas, air dhoibh a bhi mar so air am *foill-seachadh* agus air an *cleachdadh*. A nis, tha na trì nithe so folaichte ann an Criosd; agus cha-n'eil am plathadh a's lugha soluis r'a fhaotainn orra ach ann.

(1.) Tha so r'a ghabhail, ma seadh, gu'n *d' fhoillsich* Dia glòir 'uile bhudhan ann an rathad a bhi 'deanamh maith dhuinn. Ciod an tairbhe 'bhithas ann d'ar n'anamaibh, ciod an comhfhurtachd d'ar cridheachaibh, ciod an gràdh do Dhia a ghineas e annainn, fios a bhi againn gu bheil e neo-chrìochnach firinneach, agus ceart, agus naomh, agus neo-chaochladheach 'na dhìlseachd agus 'na fhìrinn, mar 'eil fios againn, aig an àm cheudna, cionnus a dh' fheadas e glòir a cheartais agus fhìrinn a chumail suas ann an rathad air bith eile ach ann ar sgrios? ciod a bhithas ann mar bi e comasach dhuinn a ràdh ach gur ceart an ni do Dhia àmhghar ìocadh dhuinn air son air peacaidhean? Ciod an toradh a bha aig Adhamh o'n eòlas so anns a' ghàrradh? Gen. iii. Ciod am mìllseachd, ciod an t-aobhar misnich, a th' ann an eòlas a bhi againn air gu bheil e *foighid-neach* agus *fad-fhulangach*, ma tha glòir nam buadhan sin gu bhi air a h-àrdachadh ann am "fulang le mòr fhad-fhulangas soithichean na feirge air an ullachadh chum sgrios?" tuilleadh fòs, ciod an tairbhe dhuinn ged a bhithheadh ar cluasan ag èisdeachd 'ainm mòr air a chur an céill o 'bhenl féin, "AN TIGHEARN, AN TIGHEARN Dia, iochdmhor agus gràsmhor, agus pailt ann an caoimbheas agus ann am fìrinn," gidheadh, aig an àm cheudna, "nach saor air aon dòigh an ciontach,—" mar sin a' ceangal suas cleachdaidh a bhudhan eile gu léir d'ar taobh, do bhrìgh ar peacaidhean? Cha bhithheadh, gun teagamh, tairbhe sam bith. Fo na bheachdachadh lom so de bhudhaibh Dhé, is ann a theid daoine air theicheadh 'gam folach féin o a cheartas, Gen. iii., Isa. ii. 21; agus cha bhi iad ach air an cruadhachadh fo fhrìthealachd an fhad-fhulangais, Ecles. viii. 11. Is eagalach leò smuaineachadh a theachd am

fagus da do bhrìgh naomhachd a nàduir. Ciod an t-saors' a bhithas againn ann an smuaineachadh air uile-làthaireachd agus uile-fhiosrachd Dhé, mar dean sin ach cabhag a chuir oirnn ann an teicheadh air falbh uaith (Salm cxix. 11, 12), as eugmhais dearbhadh sam bith a bhi againn air a làthaireachd ghràs-mhor? Is e so a bheireadh slàinte steach d'ar n-anamaibh, gu faiceamaid uile bhuanan a nàduir air an glòrachadh ann an deanamh maith dhuinn. A nis, tha so deanta ann an Crìosd. Annsan ghlòraich Dia a cheartas, anns gu'n do choinnich ar n-aingidheachdan uile airsan, agus gu'n do ghiùlanadh air falbh iad leis, mar am boc-gaibhre do'n fhàsach; seadh, anns nach do chaomhain e a Mhac féin, ach gu'n d'thug e thairis e chum bàis air ar son-ne uile;—mar sin ag àrdachadh a cheartais agus 'fheirge an aghaidh peacaidh, ann an rathad a bhi 'gar saoradh-ne o'n dìteadh, Rom. iii. 25; viii. 33, 34. Annsan ghlòraich e 'fhèrrinn agus a dhùiseachd, ann a bhi toirt làn choimhlionaidh d'a bhagraidhibh agus d' a gheallaidhibh uile. Annsan tha coimhlionadh air a thalhairt do'n phrìomh-bhagair sin, o'm bheil gach bagair eile a' sruthadh, Gen. ii. 17, “Anns an là a dh'itheas tu dhìth, gu cinnteach bàsaichidh tu;” agus am mallachadh sin coimh-cheangailte ris, “Is mallaichte gach neach nach buanaich anns na h-uile nithibh a tha sgrìobhta ann an leabhar an lagha chum an deanamh,” Gal. iii. 10,—agus fìrinn Dhé annta air a tionndadh chum maith dhuinn. Tre ghràs Dé bhlaiss e bàs air ar son, Eabh. ii. 9; agus mar sin shaor e sinne a bha fo dhaorsa dha, rann 15; agus choimhlion e am mallachadh, a mheud 's gu'n d' rinneadh e 'na mhallachadh air ar son, Gal. iii. 13. Agus a nis tha fìrinn Dhé air a deanamh glòrmhor eadhon 'na bhagraidhibh ann an rathad a tha chum maith dhuinn. Agus a thaobh a gheallaidhean, “Annsan is seadh iad, agus annsan is Amen iad, chum glòire Dhé d' ar taobh-ne,” 2 Cor. i. 20. Mar an ceudna a thròcair, a mhaitheas, agus saoihbreas a ghràis, cia cho glòrmhor as a tha iad air an àrdachadh ann an Crìosd chum ar leas! Rinn Dia a shònrachadh chum a bhi 'foillseachadh 'fhèireantachd ann an maitheanas nam peacaidhean; annsan dh' fhosgail e slighe anns am bi glòir a thròcair air a h-àrdachadh gu saoghal nan saoghal ann am frithealadh a mhaitheanas air peacaidh. Is i crìoch mhòr an t-soisgeil a bhi foillseachadh an ni so féin, mar a tha an t-abstol air dhòigh iongantach a' cur an cèill, Eph. i. 5-8. Ann an sin, ma seadh, feumaidh ar n-anama eòlas 'fhaotainn orra, air neo fantuinn gu bràth anns an dorcha.

A nis, is eòlas slàinteil so, agus làn comhfhurtachd, 'nuair a thig sinn gu bhì 'faicinn uile bhudhan Dhé air an deanamh glòrmhor agus air an àrdachadh ann an rathad a bhì 'deanamh maith dhuinn. Agus tha an gliocas so folaichte ann an Iosa Criosd a mhain. Uaith so, air dha an t-Athair a ghuidh, gu'n glòraicheadh e 'ainm féin, Eoin xii. 24,—gu'n deanadh e 'ainm a ghlòrachadh annsan (is e sin, a nàdur, a bhudhan, agus a thoil) ann an obair sin na saorsa a ghabh e os làimh,—fhreagar an t-Athair e air ball o nèamh, “Ghlòraich mi araon e, agus glòraichidh mi ris e.” Ni e 'ainm a ghlòrachadh ann an Criosd a dh' ionnsuidh a' chéim a's àirde.

(2.) Gu'n lean Dia air na buadhan so a *chleachdadh* agus a bhuileachadh gus a cheum a's fhaide mach air ar son. Ged a rinn e an glòrachadh ann an rathad a dh' fheudas a bhì chum maith dhuinn, gidheadh cha-n'eil e uaith so neo-sheachanta ann féin gu'n dean e an *cleachdadh* chum maith dhuinn; oir nach 'eil sinn a' faicinn na mìltean a' dol am mugha gu sìorruidh, a dh' aindeoin foillseachaidh a thug Dia air féin ann an Criosd? Uime sin, a thuilleadh air so, dh' earb Dia uile bhudhan a nàduir ann an làmhaibh Chriosd, ma dh' fheudas sinn labhairt mar sin, chum an cleachdadh d' ar taobh, agus a chum maith dhuinn. Is esan “Cumhachd Dhé, agus gliocas Dé;” is esan “An TIGHEARN ar Fìreantachd,” agus “rinneadh dhuinne e le Dia 'na ghliocas, 'na fhìreantachd, 'na naombachd, agus 'na shaorsa.” Air do Chriosd an t' Athair a ghlòrachadh 'na uile bhudhaibh, tha cleachdadh nam buadhan sin a nis air earbsa ris, chum gu'm bitheadh e 'na cheannard slàinte dhoibh-san a tha creidsinn; ionnus nach 'eil ni air bith ann an fìreantachd, no ann an maithas, no ann an gràdh, no ann an tròcair, no ann an uile-fhoghainteachd Dhé, a dh' fheudas a bhì tarbhach dhuinn, nach 'eil làn ùghdarras aig an Tighearn Iosa a bhì 'ga fhrithealadh as ar leth. Mar sin theirear gu bheil Dia a nis “ann an Criosd, a' deanamh an t-saoghail réidh ris féin, gun a bhì 'meas an cionta dhoibh,” 2 Cor. v. 19. Ciod air bith ni a tha ann an Dia, tha e 'ga bhuileachadh a nis chum an t-saoghail a dheanamh réidh ris féin, ann agus trid an Tighearn Iosa Criosd; neach a's e “An TIGHEARN ar Fìreantachd,” Isa. xlv. 24, 25. Agus is e so an dara ni a tha feumail.

(3.) Gu bheil buadhan so Dhé, air dhoibh a bhì mar so air an foillseachadh agus air an cleachdadh, *cumhachdach* agus *comasach* air sinne 'chur ann an seilbh shìorruidh air féin. Chum so a dhaingneachadh, tha an Tighearn a' fìlleadh suas

coimhcheangail nan gràs gu lèir ann an *aon* ghealladh, anns am bheil an comas so air a chiallachadh: “Bithidh mise a’ m’ Dhia dhuibh.” Anns a’ choimhcheangal tha Dia air teachd gu bhì ’na Dhia dhuinn, agus sinne ’nar shluagh dha-san; agus mar sin a bhuanhan uile mar an ceudna air an deanamh thairis dhuinn. Agus air eagal gu’m bitheadh teagamh air fhagail againn—’nuair a bhithas ar sùilean ann an tomhas air am foghladh, gu bhì ’faicinn gach deacaireachd do-mheasrachaidh a tha ’seasamh suas ’nar n-aghaidh air gach làimh—nach ’eil so nì’s leòir fathast chum ar saoradh, rinn Dia, tha sinn ag ràdh, a phaisgeadh suas anns a’ ghealladh so, Gen. xvii. 1, “Is mise an Dia uile-chumbhachdach” — uile-fhoghainteach; — “Tha mise làn chomasach na h-uile nì a ghabh mi os làimh a choimh-lionadh, agus a bhì dhuit-sa a’ m’ dhuais ro mhòr. Tha mise comasach na h-uile doirbheadas a ghiùlan as an rathad, na h-uile teagamh a choinneachadh, na h-uile peacadh a mbaith-eadh, na h-uile grabadh a cheannsachadh: Is mise Dia uile-fhoghainteach.” A nis, tha fios againn cò anns am bheil an coimhcheangal le ’uile gheallaidhibh air a dheanamh seasamhach, agus cò an fhuil anns am bheil e air a dhaingneachadh,— eadhon, anns an Tighearn Iosa Criosd a mhain; annsan a mhain tha Dia ’na Dhia uile-fhoghainteach, agus ’na dhuais ro mhòr. Agus do bhrìgh so theirear gu bheil Criosd “comasach air an dream a thig a dh’ ionnsuidh Dhé trid-san a thèarnadh gu h-ìomlan,” Eabh. vii. 25. Tha na trì nithe so, tha sinn ag ràdh, do-sheachanta feumail, chum eòlais slàinteil a bhì againn, ann an rathad comhfhurtail, air aon air bith de bhuanhaibh Dhé; agus do bhrìgh gu bheil iad so uile folaichte ann an Criosd. is ann uaith-san a mhain a tha e r’a fhaotainn.

Is i so, ma seadh, an ceud earrann de ar ceud choimh-dhearbh-adh,—gu bheil na h-uile fìor ghliocas agus eòlas taisgte suas anns an Tighearn Iosa Criosd, agus uaith-san a mhain r’am faotainn. Is i prìomh earrann ar gliocais eòlas a bhì againn air Dia, ’na nàdur, agus ’na bhuanhaibh, agus do bhrìgh gu bheil so gu h-ìomlan folaichte ann an Criosd, cha chomasach do neach sam bith ’fhaotainn ach annsan a mhain.

II. A thaobh *eòlais oirnn fé’n*, nì a’s e DARA earrann ar gliocais, tha so a’ coimh-sheasamh anns na trì nitheibh sin air am bheil Spiorad Chrìosd a’ toirt dearbh-shoilleireachd do’n t-saoghal,—eadhon “peacadh, fireantachd, agus breitheanas,” Eoin xvi. 8. Tha earrann mhòr de’n fhìor ghliocas ag coimh-sheasamh ann an eòlas a bhì againn oirnn féin a thaobh nan trì

nithe so ; oir tha dàimh aca uile ris a chrìch neo-bhàsmhoir sin chum am bheil sinn air ar comharachadh ; agus cha-n'eil a h-aon diubh sin air am bheil fìor eòlas r'a fhaotainn ach ann an Criosd a mhain.

1. A thaobh *peacaidh*. Tha mothachadh agus eòlas peacaidh air am fagail ann an *coguisibh* nan uile dhaoine a thaobh nàduir. Cha-n 'eil aobhar dhoibh a dh'ol ni's fhaide na iad féin, chum eòlais 'fhaotainn, a thaobh mhòran nithe, air cìod a tha maith, agus cìod a tha olc, cìod a's còir dhoibh a dheanamh, agus cìod a's còir dhoibh a sheachnadh, le sùil ri breitheanas chum teachd, Rom. ii. 14, 15. Ach tha an t-eòlas so dorch, agus a' sealltuinn gu sònruichte ris na peacaidhean a's uamharra ; tha suim an ni so air 'ainmeachadh leis an abstol, Rom. i. 32, " Muinntir d'an aithne ceartas Dé, gu bheil iadsan a ni an leithid sin de nithibh toillteanach air bàs." Tha e 'toirt so a steach 'am measg nam beachdan coitcheionn a gheibhear aig cloinn nan daoine, eadhon, gur ni ceart do Dhia gu'm bitheadh " iadsan a ni an leithid sin de nithibh toillteanach air bàs." Agus ma tha sin fìrinneach a tha gu coitcheionn air 'aithris, nach 'eil cinneach sam bith anns an t-saoghal cho borb as gu bheil iad as eugmhais aideachaidh air *dia éigin* ; tha so mar an ceudna fìrinneach, nach 'eil cinneach sam bith ann as eugmhais mothachaidh peacaidh, agus diom Dhé na aghaidh. Oir is e so ceud bheachd nàdurra dhaoine mu Dhia anns an t-saoghal, gur fear tabhairt duais e dhoibh-san a tha maith, agus fear dìolaidh peacaidh orra-san a tha olc. B'e so a bha aig freumh nan ìobairtean agus nan glanaithean sin a bha air sgaoladh gu coitcheionn 'am measg gach cinnich air aghaidh na talmhainn. Gidheadh bha agus tha so uile fo anabarr dorchadais, 'an coimeas ris an eòlas sin air peacadh, agus gach ni a tha coimheangailte ris, a tha r'a fhaotainn.

Tha eòlas ni's dìongmbalta na so fathast, anns na h-uile seadh, air 'fhaotainn air a' pheacadh tre'n lagh ; an lagh sin a " thugadh air son eusaontais," Gal. iii. 19. Tha so ag ath-bheothachadh na coguis, a thaobh a' mhothachaidh sin air maith agus olc a bha air tùs air a shuidheachadh anns an duine ; agus is sgàthan e, anns am bheil am peacadh r'a fhaicinn 'na ghràineileachd agus 'na dhuaichnidheachd, leo-san uile aig am bheil breithneachadh *spioradail* ann. Gu cinnteach, ma dh' amhairceas sinn air an lagh 'na fhìor-ghloine, 'na naomhachd, 'na fharsuinneachd, agus 'na iomlanachd ; ma smuainicheas sinn air *dùigh tabhairt* an lagha, le h-eagal agus uamhunn, le tàirneanaich, agus le teine, agus le crith-thalmhainn ; ma bheachdaicheas sinn air *bagraidh-*

ibh an lagha, fearg, agus mallachadh, agus bàs,—is iongantach am foillseachadh a gheibh sinn ann air a' pheacadh, 'na ghràineileachd, 'na clionta, agus 'na uamharrachd. Gidheadh cha-n 'eil ni's leòir eadhon ann an so, chum dearbh-shoilleireachd fhìrinnich agus làn a thoirt do dhaoibh air a' pheacadh. Cha-n e nach 'eil an sgàthan glan, ach cha-n'eil sùilean againne a dh' amhairceas a steach ann ; tha'n riaghailte dìreach ni's leòir, ach cha-n'eil comas againne sinn féin a choimh-shùneadh rithe : agus uime sin tha Criosd a' cur an Spioraid chum dearbh-shoilleireachd a thoirt do'n t-saoghal mu pheacadh, Eoin xvi. 8 ; agus ged a tha e 'deanamh feum de'n lagh, air son chrìochan àraidh, gidheadh is i obair sònruichte an Spioraid féin a bhi 'dearbhadh peacaidh, ann an rathad a bhitheas a' toirt eòlais feumail do dhaoibh air. Agus mar sin feudar a ràdh gu bheil am foillseachadh so air a' pheacadh air 'fhaotainn trid a' ghliocas a tha folaichte ann an Criosd. Ach, a bhàrr air so, tha dà ni coimheangailte ri Criosd a bhi 'cur an Spioraid air son dearbhaidh peacaidh, anns am bheil e air a dheanamh aithnichte gu bheil an gliocas so folaichte ann :—Air tùs,—Cuid de nithibh a thaobh peacaidh a tha air an cur ann an solus ni's gloine anns gu'n d'riuneadh Criosd 'na pheacadh air ar son, na a b' urrainn a bhi deanta air dhòigh sam bith eile. Agus, a rìs,—Nach 'eil eòlas r'a fhaotainn air peacadh, ann an rathad *spioradail agus slàinteil*, ach ann-san a mhain.

A thaobh a' cheud ni, tha ceithir nithe anns a' pheacadh a tha dealradh a mach gu soilleir ann an crann-ceusaidh Chrìosd :—(1.) *A thoillteanas*. (2.) *Neo-chomas* an duine do bhrìgh peacaidh. (3.) *Bàs a' pheacaidh*. (4.) *Crìoch nuadh a' pheacaidh*.

(1.) Tha *toillteanas* a' pheacaidh a' dealradh a mach gu soilleir ann an crann-ceusaidh Chrìosd o dhà ni :—[1.] O'n *ti* a dh' fhuiling air a shon. [2.] O na *fulangais* a ghiùlain e.

[1.] An *ti* a dh' fhuiling air a shon. Tha na Sgrìobtuirean a' cumail so a mach gu tric ann an rathad ro chomharaichte, agus a' leagadh mòrain cudthruim air : Eoin iii. 16, “Ghràdh-aich Dia an saoghal mar sin, gu'n d' thug e 'aon-ghin Mhic féin.” Be 'aon-ghin Mhic féin a chuir Dia do'n t-saoghal a dh' fhuiling air son peacaidh, Rom. viii. 32. “Cha do chaombain e a Mhac féin, ach thug se thairis e air ar son-ne uile.” 'N uair a chitheamaid tràill air a smachdachadh, bha e r'a thuigsinn gu'n robh coire air a gnìombachadh leis ; gidheadh theagamh nach robh a dhìoch-thoillteanas ro mhòr. Tha brosnachadh ni's mòr r'a thuigsinn ann an smachdachadh mic ; ach aon-

ghin mic a bhi air a smachdachadh tha so a' nochdadh a' bhrosnachaidh a's ro àirde. Cha-n fhacas riamh am peacadh 'na ghràineileachdibh peacaidh agus 'na lànachdaibh brosnachaidh cho mòr, as an uair a leagadh a chudthrom air guailnibh Mhic Dhé. Air do Dhia a Mhaic féin, Mae a ghràidh, 'aon-ghin Mic, a bha làn gràis agus firinn, a dheanamh 'na pheacadh air ar son, chuir e làmh ann, agus cha do chaomhainn se e, chum a bhi 'taisbeanadh a chorruich an aghaidh peacaidh, agus mar an ceudna cho iomlan mi-chomasach as a tha e gu'm bitheadh am peacadh a's lugha air a leigeadh seachad gun pheanas. Ma 's e 's gu bheil am peacadh air a chur as leth Mic a ghràidh féin, mar a bha, air bhi dha-san àite nan ciontach gu toileach a ghabhail—oir thubhairt e ris an Athair, “Feuch tha mi a' teachd chum do thoil a dheanamh,” agus choinnich ar n-aingidh-cachdan uile air,—ma's e as nach caomhainn se e anns a' chuid a's lugha d'a thoillteannas, nach 'eil e anabarrach soilleir uaithe sin, eadhon o fhuil a' chroinn-cheusaidh, gu bheil droch thoillteannas a' pheacaidh de leithid a' nàduir, as gu bheil e gu h-iomlan mi-chomasach gu'n leigeadh Dia, eadhon am peacadh a's lugha as gun pheanas? Nan deanadh se e air son neach air bith, bhitheadh e deanta leis a thaobh 'aon-ghin Mic féin; ach cha do chaomhainn se e.

Os bàrr, cha-n'eil tlachd idir aig Dia, agus cha-n'eil e air dhòigh sam bith iarratach air fuil, agus deuraibh, agus glaodhaibh, agus àmhgharaibh, agus fulangasaibh do-labhairt Mic a ghràidh—oir cha-n'eil tlachd aige ann an àmhgharaibh neach air bith,—“cha chlaoidh e d'a dheòin, ni mò chràidheas e clann nan daoine,” Tuir. iii. 33, agus ni's ro lugha na sin Mac a bhoillich féin;—ach a mhain gu feumadh a lagh a bhi air a choimhlionadh, a cheartas a bhi air a riarachadh, agus a chorruich 'an aghaidh peacaidh air a dioladh; agus cha deanadh ni bu lugha na so an gnothach. Nam b'urrainn na fiachan a bhí air an òcadh le éiric ni bu lugha, cha bhitheadh fuil do-labhairt luachmhor Chrìosd gu bràth air a dòrtadh air an son. Ann an so, ma seadh, anam, gabh beachd air toillteannas a' pheacaidh; far am feud thu 'fhaicinn ann an solus ni's dealraiche na ann an uile bhagraidhibh agus mballachdaibh an lagha. “Shaoil leam, gu cinnteach,” feudaidh tu a ràdh, “gu'n robh am peacadh toillteannach air bàs, air bhi dha air 'fhaotainn air enuimh bhochd mar a tha mise; ach cha do smuainich mi riamh gu'm bitheadh an toradh so aige, 'u uair a fhuair e air a leagadh air aon-ghin Mic Dhé.”

[2.] Beachdaich mar an ceudna, *na fulangais a ghiùlain e*. Ged a bha e 'na neach cho oirdheire, gidheadh, theagamh nach robh na fulangais a ghiùlain e ach eutrom, gu sònruichte air dha a bhi cho cumhachdach air son an giùlan. Ciod air bith na fulangais a bh' ann, bha “dlùth-chompanach so Tighearna nan sluagh,” “leòmhnan so tréibh Iudah,” “an Ti cumhachdach so,” “gliocas agus cumhachd so Dhé,” fo uamhunn agus anabarra bròin amta, ann an gleachdaibh agus 'am fallus, a' briseadh nan glaodh, agus a' dòrtadh nan aslach, agus sin le h-àrd-éighich agus le deuraibh. Feadaidh an cràbhaiche Papanach a bhi 'g ràdh gu bheil ni's leòir anus a' bhoinne a's lugha de fhuil Chrìosd gu bhi 'saoradh an t-saoghail gu léir; ach tha iad ann an seacharan, gun aithne aca air toillteanas a' pheacaidh, no air géiread ceatais Dé. Cha deachaidh am boinne a's lugha a dhòrtadh nach fheumadh a bhi air a dhioladh, no am buille a's lugha a leagadh nach fheumadh a bhi air a ghiùlan. Cha b' ann gun aobhar a bha Dia a' lotadh aon-ghràidh 'anama féin. Ach tha tuilleadh na so uile ann:—

B'i toil an Tighearna a bhruthadh; chuir e fo àmhghar e, rinn e 'anam 'na lobairt-réitich, agus dhòirteadh a mach 'anam gu bàs, Isa. liii. 5, 6. Dh' fholoich Dia e féin uaith, bha e am fad o bhriathraibh a bhùiridh, gus an do ghlaodh e mach, “Mo Dhia, mo Dhia, e'ar son a thréig thu mi?” Salm xxii. 1. Rinneadh e 'na pheacadh agus 'na mballachadh air ar son, 2 Cor. v. 21; Gal. iii. 13; chuir e binn an lagh 'an gnìomh air; thug se e gu bhi ann an cruaidh-ghleachd anama, ionnus gu'n robh 'fhallus mar bhraonaibh mòra fola a' tuiteam sìos air an talamh, agus 'anam ro bhrònach eadhon gu bàs. Bha esan a b'e cumhachd Dhé agus gliocas Dé air cromadh sìos fo chudthrom an uallaich, gus an robh aitreabh mhòr na cruinne-cé gu léir air crìochnachadh 'an glacaibh an uamhais. A nis, mar a dh' ainmich sinn a cheana gu'n robh so a' taisbeanadh feirge Dhé an aghaidh peacaidh, is amhuil sin a tha e gu soilleir a' nochdadh toillteanais a' pheacaidh. Ma's àill leat, ma seadh, drcch thoillteanas a' pheacaidh 'fhaicinn ann am fìrinn, amhaire air anns an réite a rinn Chrìosd, gu sònruichte anns a' chranncheusaidh. Thug e esan a b'e Mac Dhé, coimh-ionann ri Dia, Dia os ceann nan uile, beannaichte gu sìorruidh, gu bhi ann an cruth seirbhisich, aig nach robh ionad anns an cuireadh e a cheann fodha. Lean se gu geur e ré a bheatha gu léir le àmhgharaibh agus geur-leanmhuinnibh; agus fa dheòigh ihu e steach e fo shlait Dhé féin, gus an robh Tighearna na beatha

air a bhriseadh, air a bhruthadh, agus air a mharbhadh. Uaith so, ma seadh, is ro iomchuidh dhuinne doimhneachd an irioslachaidh, do bhrìgh esan a rinn sinn a lotadh, Sech. xii. 10. Is e so, ma seadh, an ceud sealladh spioradail a tha againn air a' pheacadh ann an Criosd.

(2.) Tha an gliocas sin a bheir sinne gu bhi 'tuigsinn ar *neo-chomais* do bhrìgh peacaidh, air a phasgadh suas annsan. Le ar neo-chomas, tha sinn a' tuigsinn dà ni:—[1.] Ar neo-chomas *réite* sam bith a dheanamh ri Dia air son peacaidh. [2.] Ar neo-chomas inntinn agus toil Dé a *fhreagradh* ann an ni sam bith de'n ùmhlachd a tha e 'g àithne, do bhrìgh peacaidh.

[1.] A thaobh a' cheud ni, tha e air 'fhoillseachadh a mhaoin ann an Criosd. Is lionmhor fiosrachadh a rinn clann nan daoine air son réite fhaotainn a mach ri Dia,—is lionmhor dòigh a chleachd iad chum a bhi 'ga choimhlionadh. Tha so air 'fhiosrachadh leo-san ann am Mical vi. 6, 7, “An tig mi 'na fhianuis le h-ìobairtibh-loisgte; le laoigh a bhitheas bliadhna dl' aois, agus iad so a' réir 'òrduchaidh féin; an tig mi le mìltibh de reitheachaibh, le deich mìltibh de shruthaibh olaidh, ged a tha iad cho costail; an toir mi mo cheud-ghiu air son mo chionta; toradh mo chuirp air son cionta m' anama, ged a dh' fheadadh sin a bhi 'reubadh gnèidhealachd mo nàduir as a chéile;”—an dean ni sam bith dhiubh so réite ri Dia? Tha Daibhidh a' freagradh na ceisde, Salm xlix. 7, 8, “Cha-n urrainn duine”—an duine a's fearr, no an duine a's saoi bheire —“air chor sam bith a bhràthair a shaoradh, no éiric a thabhairt do Dhia air a shon; oir tha saorsa an anama luachmhor, agus sguiridh e am feasd.” Cha-n urrainn e bhi deanta,—cha ghabh réite deanamh; gidheadh bhitheadh daoine 'na cheann, ag ìobradh agus a' dòrtadh fola, cuid de na h-ìobairtibh sin ro chostail, agus cuid eile dhiubh oillteil agus cruaidh-chridheach. Tha na h-Iudhaich gus an là an diugh a' smuaineachadh gu'n robh Dia air a réiteachadh le fuil tharbh agus ghabhar, agus an leithidibh sin. Agus cha-n aidich na Socinianaich feum a bhi air son réite sam bith, ach sin a cha 'coimh-sheasamh ann an aithreachas agus 'an ùmhlachd dhaoine. Ach ann an crann-ceusaidh Chriosd tha beul nan uile air a dhruideadh a thaobh an ni so. Oir—

Annas a' cheud àite,—Dh' fhoillsich Dia anns a' chrann-cheusaidh nach deanadh *ìobairtean sam bith air son peacaidh*, iadsan a chaoidh a dheanamh *foirfe* a bha 'gan tabhairt suas,

eadhon ged a bhitheadh iad a réir a *chomharachaidh* féin, Eabh. x. 11. Cha robh e ann an comas nan ìobairtean sin a chaidh peacadh a thoirt air falbh;—cha robh iadsan a bha 'deanamh na seirbhis air an deanamh còimhlionta, a thaobh na coguis, Eabh. ix. 9; mar a tha an t-abstol a' dearbhadh, caib. x. 1. Agus do bhrìgh sin tha an Tighearn a' cur cùl ris gach ìobairt agus tabhartas gu léir a thaobh tairbhe sam bith a dh' ionnsuidh na crìche so, rainn 6-8, agus e féin a teachd a stigh 'nan àite, ag ràdh, “Fench tha mi a' teachd;” agus trid-san tha sinn air ar “saoradh o na h-uile nithibh o nach robh e'n comas dhuinn a bhi air air saoradh le lagh Mhaois,” Gniomh. xiii. 39; tha Dia mar so, tha sinn ag ràdh, air na h-ìobairtean gu léir a dhìteadh ann an Crìosd, mar nithibh a bha gu h-ìomlan eu-comasach réite 'dheanamh air son peacaidh. Agus tha e gle shoilleir o na toraidhibh a lean, cia cho deacair as a bha e an gliocas so a theagasg do dhaoineibh.

Annas an dara àite,—Rinn Dia mar an ceudna *dìomhanas* a sgrìobhadh air gach oidhirpeachadh eile, a bha riamh air a chleachdadh air son na crìche sin. Air dha a Mhac féin “a shònrachadh 'na ìobairt-réitich,” Rom. iii. 24-26, thug e air falbh na h-uile dòchas o dhaoineibh gu'n robh réite air dhòigh sam bith nan comas féin; “oir ma tha fireantachd tre'n lagh, is ann gu'n aobhar a fhuair Crìosd bàs,” Gal. ii. 21. Ciod an t-aobhar gu'm bitheadh esan air a dheanamh 'na ìobairt-réitich, mar bitheadh sinne gu h-ìomlan gun neart annainn féin? Mar sin tha an t-abstol a' labhairt, Rom. v. 6, 'n uair a bha sinne gun neart, 'an sin rinn esan réite le a bhàs féin.

Tha an gliocas so mar an ceudna, ma seadh, folaichte ann an Crìosd. Theagamh gu feud daoine ni's leòir 'thaicinn tre mheadhonaibh eile chum an lìonadh le h-uamhunn agus eagal, mar ann an Isa. xxxiii. 14; ach an sealladh sin air a threòraicheas an t-anam a dh' ionnsuidh saorsa, agus comhfurtachd sheasmhaich,—tha so r'a fhaotainn a mhain ann an ionmhas so nèimh, an Tighearn Iosa Crìosd.

[2.] Tha ar neo-chomas air inntinn agus toil Dé a fhreagrachd, ann an ni sam bith de'n *àmhlachd* sin a tha e'g aithne, air 'fhoill-seachadh a mbain annsan. Tha mòran, gu cinnteach, anns an t-saoghal, leis nach àill an t-còlas so a thogail gus an là an diugh. Cha-n'eil e 'na ghnothach soirbh a theagasg do dhuine nach 'eil comas sam bith aige sin a dheanamh a tha dleasannach dha a bhi deanta, agus air son am bheil e 'ga dhìteadh féin mar dean se e. Seasaidh an dhuine nàdurra suas gu fearail an aghaidh na h-uile

dearbhaidh a thig g'a chreach de a chomasaibh féin. Gun a bhi 'g ainmeachadh féin-bheachdan mòr-chuiseach nam feallsanach o shean, nach lionmhor iad a tha 'gan ainmeachadh féin air Crìosd, gidheadh a tha' snàigeadh suas gu dìchiollach ann am fàradh nan dleasannas, a' smuaineachadh gu bheil comas aca an ceum a's àirde tha'n lagh ag iarraidh a chosnadh? Ach cionnus idir a b' urrainn daoine an t-eòlas so 'fhaotainn nach 'eil againne? Cha dean *nàdur* a theagaisg,—tha sin àrdanach agus féin-spéiseil; agus tha aon earrann de'n àrdan agus de'n laigse, agus de'n truailidheachd a bhuineas da a' coimh-sheasamh ann a bhi gu h-iomlan aineolach air a neo-chomas. Cha teagaisg an *lagh* e; oir ged a nochdas e dhuinn ar *ciouta*, cha teagaisg e dhuinn nach *b' urrainn sinn ni b' fhearr a dheanamh*; seadh, ann a bhi 'g iarraidh ùmhlachd iomlain uainn, tha e 'sealltuinn oirnn mar mhuinntir aig am bheil an comas: cha-n'eil e idir ag amharc air gu'n do *chail* sinn sin. Tha an t-eòlas so, ma seadh, folaichte ann an Crìosd. Rom. viii. 2-4, "Shaor lagh Spioraid na beatha, ann an Iosa Crìosd, mise o lagh a' pheacaidh agus a' bhàis. Oir an ni nach robh 'an comas do'n lagh a dheanamh, do bhrìgh gu'n robh e anmhunn tre'n fheadhail, ag cur a Mhic féin do Dhia ann an coslas feòla peacaich agus 'na iobairt air son peacaidh, dhìt e am peacadh 's an fheadhail; chum gu'm bithheadh fireantachd an lagha air a coimhlionadh annainne." Cha-n urrainn an lagh fireantachd no ùmhlachd a choimhlionadh; tha e gun neart a thaobh na crìche sin, do bhrìgh anmhuinneachd na feòla, agus an truailidheachd a tha air teachd oirnn. Tha an dà ni so deanta ann agus tre Chrìosd:—*Anns a' cheud aite*, Tha am *peacadh air a dhùteadh* a thaobh a chionta, agus sinne air ar saoradh o'n chiont sin; tha fireantachd an lagha air a coimhlionadh annainne tre ùmhlachd Chrìosd, nach b' urrainn gu bràth sin a choimhlionadh annainn féin. Agus, *anns an dara aite*, Tha an *ùmhlachd* sin a tha a nis air a h-iarraidh uainn air a h-oibreachadh annainn le a Spiorad. Ionnsug bheil an ùmhlachd iomlan a tha againn ann an Crìosd air a meas dhuinn; agus an treibhdhìreas sin a tha againn ann an ùmhlachd shoisgeulaich air a bhuileachadh oirnn o' n Spiorad. Agus is e so an sgàthan fìor-ghlan sin anns am faic sinn ar neo-comas féin; oir ciod am feum a bhitheadh againn air ùmhlachd iomlan Chrìosd, ach gu bheil sinn gu h-iomlan mi-chomasach annainn féin? ciod am feum air Spiorad Chrìosd chum ar beothachadh, ach gu bheil sinn marbh ann am peacaidhibh agus ann an euceartaibh?

(3.) *Bàs* a' pheacaidh;—am peacadh a' bàsachadh annainn, ann an tomhas, am feadh a tha sinn beò. Is e so an treas ni

ann an coimh-cheangal ris a' pheacadh, air am b'è ar gliocas eòlas 'fhaotainn ; agus tha e folaidhte a mhain ann an Criosd. Tha am peacadh a' bàsachadh ann an seadh dà-fhillte :—tha e 'bàsachadh a thaobh a *chleachdaidh* ann ar buill bhàsmhor ; agus a rì ; a thaobh a *fhreumh'* agus a chumhachd ann ar n-anamaibh. Feudar a' cheud ni 'fhoghlum ann an tomhas a mach á Criosd. Feudaidh am peacadh a bhi 'bàsachadh ann an daoinibh a mach á Criosd, a thaobh a *chleachdaidh* faicsinnich. Feudaidh cuirp dhaoine a bhi air fàs mi-chomasach air son seirbhis an ana-miann, no feudaidh cleachdadh faicsinneach a' pheacaidh a bhi cronail d'an gnothaichibh saoghailta. Cha robh am peacadh riamh cho *bed* as a tha e 'nuair a tha e 'bàsachadh anns an t-seadh so. Ach a rìs, tha e 'bàsachadh a thaobh a *fhreumh'* agus a bhith,—seacachadh bàsmhor a' teachd air a neart, agus air a chumhachd, agus air a bheatha gach là ; agus tha so r'a fhaotainn a mhain ann an Criosd. Cha-n'eil am peacadh 'na ni a tha ullamh air bàsachadh no crìonadh dheth féin ; is i a's guè dha a bhi 'dol 'am farsuinneachd, agus a' meudachadh ann an cumhachd agus ann am beatha, annta-san anns am bheil e, tre'n uile shiorruidheachd ; ged a bhithheadh na meanglana faicsinneach air an gearrall sios, gidheadh tha prìomh fhreumh an naimhdeis an aghaidh Dhé a' fàs gach là. Anns na creidlich tha e 'bàsachadh agus a' crìonadh a ghnàth, gus am bheil e fa dheòigh air dol á bith. Tha so air 'fhosgladh suas leis an abstol ann an Rom. vi. 3-6, “Nach eil fhios agaibh, a mheud againn as a bhàisteadh ann an Iosa Criosd, gu'n do bhàisteadh chum a bhàis sinn ? Air an aobhar sin dh' adhlacaidh sinn maille ris tre'n bhàisteadh chum bàis, ionnus mar a thogadh Criosd suas o na mairbh le glòir an Athar, mar sin gu'n gluaiseamaid-ne mar an ceudna ann an nuadhachd beatha. Oir ma chaidh ar suaidheachadh maraon ann an coslas a bhàis, bithidh sinn mar an ceudna ann an coslas 'aiseirigh ; air fhios so a bhi againn, gu bheil ar sean duine air a cheusadh maille ris, ionnus gu'm bitheadh corp a' pheacaidh air a sgrìos, chum á so suas nach deanamaid seirbhis do'n pheacadh.” Is e so rùn an ab-stoil ann an toiseach a' chaibideil sin, cha-n e mhain a bhi 'nochdadh cia as a tha na feartan sin ag éiridh a tha 'g oibreachadh bàis a' pheacaidh annainn, eadhon o bhàs agus o fhuil Chrìosd ; ach mar an ceudna a bhi 'nochdadh suidheachaidh a' pheacaidh annainn, agus a dhòigh bàsachaidh, eadhon o'n dòigh anns an d' fhuair Criosd bàs air a shon. Cheusadh e air ar son, agus le sin cheusadh am peacadh annainn ; fhuair e bàs air ar

son, agus tha corp a' pheacaidh air a sgrìos, chum nach deanaid seirbhis dha; agus mar a dh' éirich esan o na mairbh chum nach bitheadh tighearnas aig a bhàs air, is amhuil sin mar an ceudna tha sinne air ar togail suas o bhàs a' pheacaidh, ionnus nach bitheamaid ni's mò fo thighearnas dha. Tha an gliocas so folaichte ann an Crìosd a mhain. Gus an d' fhuair Maois bàs cha d' fhàilnich a shùil, ni mò a thréig a neart e; mar sin mar an ceudna neart a' pheacaidh agus an lagha a thaobh nan uile a tha mach á Crìosd: tha am peacadh 'na làn neart aig là am bàis. A nis, cha-n'eil ni eile, an taobhsa dha bhi 'faotainn còir ann am fireantachd Chrìosd, anns an mò am bheil de ar gliocas a' luidh, na ann a bhi 'fhaotainn aithne air so. Gu'm bitheadh fìor aithne againn air na *feartaidh* sin o'm bheil bàs a' pheacaidh ag éiridh, gu'm bitheamaid a' fiosrachadh éifeachd agus cumhachd a' sruthadh o chrann-ceusaidh Chrìosd a dh' ionnsuidh na crìche so, gu'm bitheamaid a' faotainn a' pheacaidh air a cheusadh annainn, mar a bha Crìosd air a cheusadh air ar son,—ann an so tha fìor gliocas, gliocas a tha folaichte annsan a mhain.

(4.) *Crìoch nuadh a' pheacaidh.* Tha *crìoch ghlòrmhor* ann chum am bheil am peacadh air a chomharachadh agus air 'orduchadh le Dia, agus a tha air a foillseachadh ann an Crìosd, air am bheil muinntir eile aineolach. Tha am peacadh 'na nàdur féin ag oibreachadh ann an rathad a bhi 'eur eas-onoir air Dia, a' maslachadh a mhòrachd, agus a' sgrìos a' chreutair sin anns am bheil e; eiod a tha ann an ifrinn féin ach truaghanan a tha air an lìonadh le toradh an deanadais féin? Tha bagraidhean Dhé anns an lagh a' nochdadh crìch' eile peacaidh, eadhon foillseachadh ceartais dioghaltaich Dhé, ann a bhi 'tomhas a mach dìol-thuarasdail dlìghich dha. Ach ann an so tha an lagh a' stad—agus na h-uile solus eile maille ris—gun chomas crìche sam bith eile 'fhoillseachadh d'a thaobh. Anns an Tighearna Iosa tha taisbeanadh air a thabhairt air crìch eile ni's ro ghlòr-mhoire; eadhon, *cliù glòir soir ghràis* Dé ann a bhi maitheadh peacaidh;—Dia ann an Crìosd air riaghladh gu'm bitheadh an dearbh ni sin a bha gu nàdurra ag oibreachadh eas-urraim dha, air a ghabhail a nis chum a bhi 'foillseachadh glòire neo-chrìoch-naich a nàdur, mar Dhia a' maitheadh aingidheachd, agus euceartan, agus peacaidh,—an ni sin fòs a b'e toil Dé a bhi air 'ardachadh, chum còlais a bhi air a ghabhail, agus creidimh air a chleachdadh, air ann. Gu bhi 'pilleadh, ma seadh, a dh' ionnsuidh na h-carrainn so de ar coimh-dhearbhadh:—

Tha mòran de ar gliocas a' coimh-sheasamh ann an eòlas a bhli againn oirnn féin, a thaobh ar coir airson na siorruidheachd. Cha-n 'eil ni air bith ris am mò am bheil ar gnothach, ann an suidh-eachadh truailidh so ar nàduir, na ris a' pheacadh: as eugmhais eòlais a bhli againn air, cha-n 'eil eòlas againn oirnn féin. “Ni amadain magadh air a' pheacadh.” Tha fìor eòlas slàinteil air r'a fhaotainn a mhain ann an Crìosd: annsan feudaidh sinn toillteanas ar peacaidhean 'Thaicinn, agus an gràineileachd, nach b' urrainn a bhli air a ghiùlan no air a rèiteachadh ach le 'fhuil féin; agus cha-n urrainn sealladh feumail air bith a bhli air 'fhaotainn air na nithe sin ach ann an Crìosd. Annsan agus 'na chrann-ceusaidh tha foillseachadh againn air ar neo-chomas iomlan aon chuid *dìoladh* a thoirt do cheartas Dé, no *àmhlachd* a thoirt d'a lagh. Ann am bàs Chrìosd tha bàs a' pheacaidh air a chosnadh agus air 'fhoillseachadh; agus mar an ceudna foillseachadh air saobhreas gràis Dé ann a bhli 'ga mhaithheadh. Is e ar gliocas, ma seadh, gu'm bitheadh eòlas an fhéin-fhiosrachaidh againn anns na nithibh so; ni a tha ni's luachmhoire na uile ghliocas an t-saoghail gu léir.

2. Tha Spiorad Chrìosd, anns an dara àite, a' toirt dearbh-shoilleireachd do'n t-saoghal mu *fhèireantachd*, am prìomh ni air am b'e ar gliocas eòlas 'fhaotainn. Tha na h-uile dhaoine dearbhata a thaobh an ni so, eadhon gu bheil Dia 'na Dhia ceart agus fìrinneach; (is e beachd nàdurra mu Dhia air am bheil Abraham a'labhairt, Gen. xviii. 25, “Nach dean Breitheamh na talmhainn uile ceartas?”) tha “aithne aca air ceartas Dé, gu bheil iadsan a ni an leithid sin de nithibh toillteanach air bàs,” Rom. i. 32; tha fios aca gur “ceart an ni do Dhia àmhghar iocadh dhoibh-san a tha 'deanamh eucoir,” 2 Tesal. i. 6. Tha e “de shùilibh ni's gloine na gu'n seall e air olc,” Hab. i. 13; “air an aobhar sin cha seas na h-aingidh ann am breitheanas,” Salm i. 5. Agus uime sin is i ceisd mhòr nan uile air am bheil siorruidheachd agus breitheanas ri teachd air an dearbhadh le tomhas de chumhachd, cionnus a dh' fheudas iad fireantachd 'fhaotainn anns an seas iad 'an làthair an Dé fhèrinnich agus cheirt so. Tha so 'na aobhar cùrainn aca, ann an tomhas mòr no beag, ré an làithibh uile; agus mar sin, mar a tha an t-abstol a' labhairt, Eabh. ii. 15, “tha iad fo dhaorsa ré am beatha uile tre eagal a' bhàis,”—tha iad ann an imcheist a thaobh tairbhe na fireantachd sin a tha aca, air eagal gu'n crìochnaich i dhoibh ann an léir-sgrìos agus bàs.

(1.) A thaobh dhaoine air an cur thuige leis a' cheisd so, is e

an ceud ni a tha gu nàdurra a' teachd r' an aghaidh, ann an rathad a bhi 'gan cuideachadh, *lagh Dhé*; tha an lagh a' gealltuinn fireantachd dhoibh a sheasas là an dearbhaidh, ma 's e 's gu'm bi iad air a chomhairle. Tha iomadh ni air taobh an lagha gu bhi 'buadhachadh air an anam chum a bhi 'dùnadh a stigh ris air son fireantachd fa chomhair Dhé. Thugadh seachad e le Dia féin air son na crìche sin; tha riaghailte na h-ùmhleadh sin fillte suas ann, a tha Dia ag iarraidh o neach air bith de chloinn nan daoine; tha gealladh na beatha coimhcheangailte ris: “Dean so, agus mair beò;” “Bithidh luchd-deanamh an lagha air am fireanachadh;” agus, “Ma's àill leat dol a steach chum na beatha, coimhid na h-àitheantan;”—seadh, tha e ro chinnteach gu feum an lagh coimhlionadh iomlan 'fhaotainn, ma tha sinn gu bràth a' smuaineachadh seasamh le dànachd 'am fianuis Dé. Air do na nithe so uile a bhi air taobh an lagha, cha-n 'eil duine sam bith a tha 'sealltuinn a mach air son fireantachd nach 'eil, aig aon àm no àm eile, ag éisdeachd ris, agus ag oidhirpeachadh a chomhairle a leantuinn. Tha mòran ann an ceann a' chleachdaidh so gach là, gidheadh nach aontaich gu bràth gu bheil iad a' deanamh sin. Theid iad, ma seadh, 'an ceann na h-oibre so,—a' saothrachadh chum am beatha athleasachadh, a' cur an cleachdaidhean fo riaghailt, a' coimhlionadh nan dleasannas a tha air an àithne dhoibh, agus mar sin a' leantuinn an déigh fireantachd a réir an lagha. Agus bithidh mòran a' leantuinn air an aghaidh anns na slighibh so ré ùine fhada fo imcheistibh minig;—air uairibh gu dòchasach, misneachail; ach mar is trice gu h-eagalach, gealtach; air uairibh an ìre fannachaidh; air uairibh eile a' boideachadh leantuinn air an aghaidh—gun sìth a bhi idir air a' cosnadh, no fireantachd air a coimhlionadh—gu crìch am beatha. Air dhoibh iad féin a sgitheachadh mar so air son ùine ann am buanas an slighe, thig iad an sin, le cridheachaibh air gheilt-chrith, agus leis gach dòchas air diobradh, a dh' ionnsuidh comh-dhùnaidh sin an abstoil. “O oibribh an lagha cha bhi feòil sam bith air a fireanachadh;” agus an glaodh ciùrrta sin ag éiridh o'n uchd, “Ma chomhar- aicheas Dia ar n-aingidheachd, cha-n'eil seasamh 'na fhianuis.” Tha an t-abstol a' fianuiseachadh gur i so crìoch an saothair, Rom. ix. 31, 32, “Ach cha do ràinig Israel a bha 'leantuinn lagh' na fireantachd, air lagh na fireantachd. C'ar son? A chionn nach ann o chreidimh, ach mar gu'm b'ann o oibribh an lagha a dh' iarr iad i.” Cha robh iad air am mealladh leis nach d'thug iad an oidhirp, oir lean iad gu dìchiollach an déigh lagh

na fireantachd ; ach bha iad air am mealladh do bhrìgh nàduir an ni ann féin,—cha bu chomasach dha a bhi. Cha robh fireantachd r'a faotainn anns an rathad sin ; “Oir,” a deir an t-abstol, “ma tha iadsan a bhuineas do'n lagh 'nan oighreachaibh, tha creidimh air a dheanamh dìomhain, agus an gealladh gun bhrìgh, a chionn gu bheil an lagh ag oibreachadh féirge,” Rom. iv. 14, 15. Cha-n urrainn an lagh féin a nis beatha 'thoirt uaith, Gal. iii. 21, “Nam bitheadh lagh air a thabhairt a bhith-eadh comasach air beatha 'thoirt uaith, gu deimhin is ann o'n lagh a bhith-eadh fireantachd.” Agus ann an rann 22, tha e 'toirt seachad an aobhair nach b'urraim e beatha 'thoirt uaith ; eadhon, do bhrìgh gu'n “d'fhag an Sgriobtuir na h-uile dhaoine dùinte 's a' pheacadh ;”—is e sin, tha e fìor a' réir fianuis an Sgriobtuir, gu bheil na h'uile dhaoine 'nam peacaich, agus cha-n'eil an lagh a' labhairt aoin fhocail ri peacaich ach léir-sgrios agus bàs : uime sin tha an t-abstol ag innseadh dhuinn gu soilleir, gu'n d'fhuair Dia féin coire do'n dòigh oibreachaidh fireantachd so, Eabh. viii. 7, 8. Tha e 'gearan air ; is e sin, tha e 'cur an céill gu bheil e neo-fhoghainteach air son na crìche sin.

A nis, tha dà ni a tha 'deanamh aithnichte do dhaoimibh gur ni dìomhain agus eu-dòchasach a bhi 'sealltuinn air son fireantachd anns an dòigh so :—

[1.] Gu'n do *peacaich iad a cheana*: “Oir pheacaich na h-uile agus tha iad air teachd gearr air glòir Dhé,” Rom. iii. 23. Ged a bhith-eadh iad comasach an lagh gu h-iomlan a choimhlionadh air son an àm ri teachd, gidheadh tha iad fiosrach air seann fhiachaibh a bhi 'nan luidh 'nan aghaidh, nach 'eil iad air dhòigh sam bith comasach a dhòladh. Ma chuireas iad an comhairle ris an fhear-thrèòrachaidh a th'aca, an lagh féin, cionnus a dh' fheudas iad saoradh 'fhaotainn o na seann fhiachaibh ? cha-n'eil focal seòlaidh no comhfhurtachaidh aige dhoibh, ach, “Gu cinnteach gheibh thu bàs.” Tha a' bhinn air dol a mach, agus cha-n'eil dol as uaith.

[2.] Ged a bhith-eadh na *seann fhàchan* air an dubhadh a mach, gidheadh cha-n'eil iad air dhòigh sam bith comasach an lagh a choimhlionadh air son an *àm ri teachd* ; bhith-eadh e cho furasda dhoibh an saoghal féin a ghluasad le neart na meòir, as a bhith-eadh e dhoibh iomlanachd an lagh' a fhreagradh : agus uime sin, mar a thubhairt sinn, tha iad air teachd gus a' chomhdhùnadh, do bhrìgh an dà aobhair so, gu bheil an saothair 'an dìomhanas. “Oir o oibribh an lagha cha bhi feòil sam bith air a fireanachadh.”

(2.) Uime sin, anns an dara àite, air do dhaoinibh a bhi mar so air an mealladh, tre *cheartas gear agus do-lùbaidh* an lugha, cuiridh iad a nis, gu coitchionn, aghaidh air slighe éigin eile, a' saolsinn gu faigh iad sin ann a ni suas na dòchasan a chaill iad, agus tha so mar is tric a' coimh-sheasamh ann a bhi 'comharachadh ni-éigin leis an dean iad Dia a réiteachadh ann an cuid, agus ag altrum dòchais trècair a thaobh a' chuid eile. Gun a bhi 'labhairt air na dòighibh anns an robh na Cinnich ag oidhirpeachadh réite a dheanamh ri Dia; no air innleachdaibh minig nam Papanach,—mar a tha an oibre cràbhach féin, bàrrghnìomharan mhuinntir eile air an son, cead peacaidh, agus fa dheòidh am purgadair;—tha e nàdurra dhoibh-san, tha sinn ag ràdh, a tha fo dhearbhadh peacaidh, a bhi 'g iarraidh an déigh fireantachd, ann an cuid le bhi 'g oidhirpeachadh riarachaidh a thabhairt air son na chaidh seachad, agus a' fagail a' chuid eile air trècair choitchionn Dhé. Tha iad so air an ainmeachadh leis an abstol, Rom. ix. 32, mar mhuinntir a tha 'g iarraidh fireantachd “mar gu'm b'ann o oibrìbh an lagha;” cha-n ann gu neomheadhonach, ach “mar gu'm b'ann” a oibrìbh an lagha, a' deanamh snas aoìn ni le ni eile. Agus tha e mar an ceudna ag innseadh cìod anns an do chrìochnaich an obair so, caib. x. 3, “Oir air dhoibh a bhi aineolach air fireantachd Dhé, agus ag iarraidh am fireantachd féin a chur air chois, cha do strìochd iad do fhìreantachd Dhé.” Trid am fireantachd féin bha iad 'nan naimhdibh do fhìreantachd Dhé. B'e bonn na h-oibre sin a bha aca ann an cur air chois am fireantachd féin, gu'n robh iad aineolach air fireantachd Dhé. Nam bitheadh aithne ac' air 'Fhìreantachd-san, agus an comh-chumadh iomlan sin r'a thoil a tha e 'g iarraidh, cha bhitheadh iad gu bràth air obair cho diomhain a ghabhail os làmh ri bhi smuaineachadh a choimh-lionadh “mar gu'm b'ann o oibrìbh an lagha;” ged a bhitheas mòran a' ceangal an dòchais ris ré ùine fhada. Bithidh iad a' gnìomhachadh, agus a' deoghal an gnìomharran; bithidh ciont as ùr a' reubadh na coguis, agus theid bréid na h-ùmhachd g'a dheanamh suas. Bheir so tomhas de shìth dhoibh car tamuill; ach an uair a thig an Spiorad a thoirt dearbh-shoilleireachd dhoibh mu fhìreantachd, tuitidh so mu'n làmhan mar an ceudna. Uime sin,—

(3.) Tha'chuis a nis air teachd a dh'ionnsuidh na h-ìre so,—tha iad ag amharc orra féin anns an t-suidheachadh dà-fhillte so :—

[1.] Mar *pheacaich*, ann an làmhaibh lagh Dhé, agus fo

mhallachadh an lagha sin ; ionnus gur ni dìomhain dhoibh sùil a bhi aca ri fabhar Dhé, am feadh a tha ni sam bith aig an lagh r'a chur as an leth.

[2.] Mar *chreutairibh* a rinneadh air son crèche spioradail agus sìorruidh ; agus uime sin fo fhiachaibh a bhi 'freagradh iantinn agus toil Dé gu h-iomlan, anns an ùmhlachd sin a tha e'g iarraidh aig an làmbaibh. A nis, a'mheud 's gu'n d'rinneadh aithnichte dhoibh roimh gu'n robh an dà ni so gu h-iomlan os ceann an comasan féin, maille ris na h-uile cuideachadh air an robh iad roimh so a' soerachadh, is e an gliocas da rìreadh a bhi 'sealltuinn a mach air son fireantachd a chòmhdaicheas an lomnochd dà-fhillte so gu h-iomlan, ma's e's gu bheil an cor air son na sìorruidheachd air dhòigh sam bith luachmhor 'nan sùilibh.

A nis, tha an dà ni so r'am faotainn a mhain anns an Tighearn Iosa Criosd, neach a's e ar fireantachd. Tha an gliocas so, maille ris gach ionnhas mòr a tha ann, folaichte annsan.

Anns a' cheud àite,—Tha e 'deanamh réite air son nam peacaidhean a ghnìomhaicheadh a cheana, tha e 'riarachadh ceartais, agus a' cosnadh maitheanas. Rom. iii. 24, 25, “ Air dhoibh a bhi air am fireanachadh gu saor le a ghràs, tre'n t-saorsa a tha ann an Iosa Criosd : neach a shònraich Dia 'na òbairt-réitich tre chreidimh 'na fhuil chum fhìreantachd 'fhoillseachadh le maitheanas nam peacaidhean a chaidh seachad, tre fhad-fhulangas Dé.” “ Chaidh sinn uile mar chaoraich air seacharan, . . . agus leag an Tighearn airsan aingidheachd gach aoin againn,” Isa. liii. 6. “ Anns am bheil againne saorsa tre 'fhuil-san, maitheanas nam peacadh,” Eph. i. 7. “ Cha do chaomhain Dia a Mhac féin, ach thug se thairis e air ar son-ne uile,” Rom. viii. 32. Is i so, ma seadh, ar fireantachd, eadhon so a mhain, a thaobh a' cheud cearrainn sin dhi a tha 'coimh-sheasamh ann an togail air falbh cionta peacaidh gu léir, trid am bheil sinn air teachd gearr air glòir Dhé. Is ann do bhrìgh so is urrainn dearbh-bheachd a bhi againn nach bi neach sam bith comasach ni sam bith a chur gu bràth as ar leth chum dèidh, Rom. viii. 33-34,—oir cha-n'eil a nis “ dèidh sam bith dhoibh-san a tha ann an Iosa Criosd,” rann 1. Tre òbairt so Chrìosd tha sinn air ar glanadh, ionnus nach 'eil a nis againn “ tuilleadh coguis air bith peacaidh,” Eabh. x. 2 ; is e sin, buaireas coguis air a shon. Tha an gliocas so folaichte annsan an Tighearn Iosa a mhain ; agus annsan a mhain tha réite air a foillseachadh : agus faigh dhomhsa an gliocas sin a ni am peacadh le 'uile thoraidhibh

gu léir a ghiùlain gu siorruidh as an t-sealladh, agus gabhadh an saoghal a' chuid eile. Ach,—

Ann an dara àite,—Tha tuilleadh na so air 'iarraidh ; cha-n'eil e ni's leòir gu'm bi sinn as eugmhais *cionta*, feumaidh sinn mar an ceudna 'bhi 'nar *ji-reanaibh* ;—cha-n e mhain dìoladh a bhi air a dheanamh a thaobh peacaidh, feumaidh gach uile fhìreantachd a bhi air a choimhlionadh. Air do chionta peacaidh a bhi air a ghlanadh air falbh, tha sinn mar mhuinntir neo-chiontach ; ach tha tuilleadh na so air 'iarraidh chum a bhi air ar meas mar mhuinntir a thug ùmhlachd. Cha-n aithne dhomh gu bheil ni sam bith a' teagasg gu'n teid neach neo-chiontach do nèamh, agus gu'm bi e air a dhuaiseachadh ann, mar 'eil aige ach a neo-chiontas. Bha Adhamh neo-chiontach 'na cheud chruthachadh, ach dh'fheumadh an lagh sin coimhlionadh 'fhaotainn aig a làmhaibh, “ dean so agus mair beò,” ma's b'urrainn e a dhol a steach chum na beatha ; cha robh a neo-chiontas a' toirt còir' air bith dha air beatha. Tha so, ma seadh, a thuilleadh, air 'iarraidh, gu'm bi an lagh uile air a choimhlionadh, agus an ùmhlachd sin gu léir a tha Dia ag iarraidh aig ar làmhaibh air a gnìomhachadh. Is i so dara ceisd an anama, do nach 'eil e 'faotainn fuasglaidh ach a mhain ann an Criosd : “ Oir ma's e air bhi dhuinn 'nar naimhdibh gu'n d'rinneadh réidh ri Dia sinn tre bhàs a Mhic ; is mò gu mòr, air dhuinn a bhi air ar deanamh réidh, a shaorar tre a bheatha sinn,” Rom. v. 10. Tha sinn air ar deanamh réidh tre a bhàs, agus air ar saoradh tre a bheatha. Is i an dearbh ùmhlachd sin a thug e do lagh Dhé an fhìreantachd sin trid am bheil sinn air ar saoradh ; ma's e 's gu faighear annsan sinn, gun ar fìreantachd féin againn a tha o'n lagh, ach an fhìreantachd sin a tha tre chreidimh Chriosd, an fhìreantachd a tha o Dhia tre chreidimh, Phil. iii. 9. Bithidh aobhar againn so a thoirt fainear a rìs an déigh so.

Gu bhi pilleadh, ma seadh : Tha sinn a' saoil sinn nach bi e 'na ghnòthach doirbh a bhi 'cur impidh air daoinibh air an deachaidh siorruidheachd agus breitheanas a chum teachd a dhearbhadh, gu bhi 'creidsinn gu bheil am prìomh ghliocas a' luidh ann a bhi 'faotainn a mach fìreantachd a dh'fhanas maille riu gu bràth, agus a sheasas dearbhadh geur-cheartais Dé féin. A nis, cha-n'eil ann an uile ghliocas an t-saoghail gu léir ach amaideachd a thaobh a bhi 'faotainn so a mach. Is e an ceum a's àirde a bheir gliocas dhaoine, gu'm faigh iad a mach dòighean truagha, agus doilgheasach, agus buaireasach, air iad féin a

sgrios gu siorruidh. Tha ionmhasan a' ghliocais so folaichte ann an Criosd, neach a "rinneadh dhuinne le Dia 'na ghliocas agus 'na fhìreantachd," 1 Cor. i. 30.

3. Is e an treas nì air am bheil an Spiorad a' toirt dearbhsheilleireachd do'n t-saoghal *breitheanas*; air nach 'eil sinn gu leudachadh. Tha fìor ghliocas an nì so mar an ceudna folaichte ann an Criosd; tha sinn a' ciallachadh, gu sònruichte, am breitheanas sin a tha chum teachd: is e sin an seadh anns am bheil sinn a' gabhail an fhocail aig an àm. Tha cùisean coimhcheangailte ris d'ar taobh air nach 'eil sinn gu labhairt; is e ùghdarras a' bhreitheanais air cloinn nan daoine a tha aig freumh an eadar-dhealachaidh sin a tha iad comasach a chur eadar iad féin agus na h-ainmhidhibh a tha 'bàsachadh. Cha mhò na sin a tha sinn gu labhairt air na sanasaibh doreh' a tha air an tabhairt d'a thaobh, o oibribh an fhreasdail ann an riaghladh an t-saoghail; no am barrachd soluis sin air a tha 'dealradh ann am bagraidhibh agus ann an geallaidhibh an lagha. Tha gliocas an fhoillseachaidh so folaichte ann an Criosd a thaobh dà nì:—(1.) A thaobh *dearbh-chànnte* a' bhreitheanais. (2.) A thaobh a *dhòigh*:—

(1.) A thaobh a *dhearbh-chànnte*; tha so air a dhaingneachadh ann agus tre Chrìosd le dà nì:—[1.] Le a *bhùs*. [2.] Le *'aiseirigh*:—

[1.] Le a *bhùs*. Air do Dhia, ann am bàs Chrìosd, am peacadh a dhìteadh agus a pheanasachadh ann an corp feòla a Mhic féin, 'am fiannis dhaoine, agus aingeal, agus dheamhan, thug e ann an sin dearbhadh neo-mhearachdach air ceart bhreitheanas choitehionn a bhi chum teachd; oir ciod an t-aobhar eile a's urrainn a bhi air a smuaineachadh air son gu'n leagadh Dia a shamhuil sin de uallach air, ach gu bheil là a' teachd anns am feum clann nan daoine cunntas a thabhairt as an oibre, as an slighean, agus as an imeachd 'na fhianuis. *Ann am bàs Chrìosd tha eisempleir ro chomharaichte againn de'n bhreitheanas dheireannaich*. Iadsan a dh'aidicheas esan mar Mhac Dhé, cha-n aicheadh iad breitheanas a chum teachd.

[2.] Le *'aiseirigh*. Gniomh. xvii. 31, "Thug e dearbhadh do na h-uile" air an nì so, le bhi togail suas Chrìosd o na mairbh, air dha 'bhi air 'òrduchadh leis 'na bhreitheamh air na h-uile; oir annsan agus tridsan bheir e breth air an t-saoghal ann am fireantachd. Agus 'an sin,—

(2.) A thaobh *dòigh* a' bhreitheanais; bithidh e tridsan a ghràdhaich sinn agus a thug e féin air ar son,—neach a's e ann

féin an fhìreantachd sin a dh'iarras e aig ar làmbhaibh ; agus, air an taobh eile, bithidh e trid-san a bha air a mhaslachadh, air a dhìmeas, agus air a chur air chùl le daoinibh an t-saoghail,' na *phearsa*, 'na *ghràs*, 'na shlighibh, 'na aoradh, agus 'na sheirbhisich ;—ni a tha 'na thobar sòlais air an dara làmh, agus 'na aobhar eagail agus uamhuinn air an làmh eile : ionnus gu bheil gliocas an fhoillseachaidh so mar an ceudna folaichte ann an Criosd.

Is i so, ma seadh, an dara earrann de ar ceud choimh-dhearbhadh. Tha e soilleir, a nis, nach e tomhas beag de ar gliocas a tha 'coimh-sheasamh ann an eòlas 'fhaotainn oirnn féin a thaobh ar crìch' dheireannaich. Agus is iad na nithe a's cud-thromaich anns an eòlas sin, peacadh, fhìreantachd, agus breitheanas ; a tha gu léir folaichte, a thaobh gliocais an eòlais a tha r'a fhaotainn orra, ann an Criosd a mhain : an ni ceudna a bha r'a dhearbhadh.

III. Is i an treas earrann de ar gliocas a bhi 'g imeachd maille ri Dia. A nis, tha sè nithe feumail chum aoin neach a bhi 'g imeachd maille ri neach eile :—1. Comh-chòrdadh. 2. Eòlas. 3. Slighe. 4. Neart. 5. Dànachd. 6. Aon chrìoch.

1. Comh-chòrdadh. Tha am fàidh ag innseadh dhuinn nach urrainn dithis imeachd le 'chéile mar bi iad réidh, Amos iii. 3. Gus am bheil comh-chòrdadh ann, cha-n urrainn comh-chomunn a bhi ann, no imeachd maille r'a chéile. Am feadh a tha an duine ann an staid nàduir, tha an naimhdeas a's mò eadar e féin agus Dia. Cha-n 'eil e a' labhairt ni sam bith ruinn anns an staid sin ach feirge, Rom. i. 18 ; agus do bhrìgh sin tha clann na feirge air a thoirt mar ainm dhuinn ; is e sin, tha sinn air ar breith fo'n fheirg, agus buailteach dhi, Eph. ii. 3 ; agus am feadh a tha ar còmhnuidh ann, tha "fearg Dhé a' gabhail còmhnuidh oirnn," Eoin iii. 36. Tha na h-uile foillseachadh a tha Dia a' tabhairt dheth féin duinn anns an staid sin a' cur an ecèill gu bheil e air a bhrosnachadh air dhòigh do-labhairt ; agus, uime sin, ag ullachadh feirge fa chomhair là na feirge, agus foillseachaidh ceart-bhreitheanais Dé. Goirear de'n là anns an coinnich e féin agus peacaich "là na feirge," Rom. ii. 5, 6. Cha mhò na sin a tha sinne air dheireadh ann ar naimhdeas an aghaidh Dhé ; seadh, is ann againn a thòisich e, agus is ann againn a bhitheas am focal mu dheireadh ann. Tha an t-abstol, ann an 'cur seanachais air an naimhdeas so, ag innseadh dhuinn gu bheil ar dearbh inntinnean, a' chuid sin a's barraichte dhinn, "na naimhdeas an aghaidh Dhé," Rom. viii. 7, 8 ; agus mar nach 'eil, is amhuil sin nach bi, agus nach comasach dhuinn a

bhi, ùmhal da; tha ar naimhdeas 'ga nochdadh féin ann an ceannaire choitehionn 'na aghaidh: ciod air bith ris an cuir sinn ar lámhan air am bi coslas eile, cha bhi ann ach mìodal chealgach; seadh, is earrann de'n naimhdeas so a bhi 'ga dheanamh féin ni's lugha na tha e. Anns an staid so, ma seadh, feumaidh e 'bhi gu bheil gliocas so ar n-imeachd maille ri Dia gu h-ionmhan air falbh o'n anam. Is "solus Dia, agus maille ris cha-n 'eil dorchadas air bith;" tha sinne 'nar dorchadas, agus maille ruim cha-n 'eil solus air bith. Is "beatha" Dia, an "Dia beò;" tha sinne marbh, 'nar peacaich mharbh,—marbh ann an euccartaibh agus ann am peacaidhibh. Is "naomhachd" Dia, glòrmhor ann an naomhachd; tha sinne gu h-ionmhan air ar truailleadh,—'nar ni gràineil. Is "gràdh" Dia; tha sinne làn fuatha,—fuath thoillteannach agus a' tabhairt fuatha. Gu cinnteach cha-n 'eil stéidh comh-chòrdaidh ann an so, no imeachd chàirdeil maille r'a chéile: cha chomasach do ni a bhi ni's fhaid air falbh uaith na'n cor co. Tha stéidh a' chomh-chòrdaidh so, ma seadh, air a leagadh ann an Criosd, tha e folaichte ann-san. "Is esan," deir an t-abstol, "ar sìth-ne;" rinneadh sìth leis air ar son, Eph. ii. 14, 15. Mharbh e an naimhdeas 'na chorp féin air a chrann, rann 16.

(1.) Tha e 'toirt air falbh *fàth na h-aimhreite* a bha eadar Dia agus sinne,—eadhon am peacadh agus mallachadh an lagha. Tha e 'cur crìche air lochdan, agus sin le réite 'dheanamh air son aingidheachd, Dan. ix. 24; agus tha e 'dubhadh a mach lámh-sgrìobhaidh nan òrduighean, Col. ii. 14, 'gar saoradh o'n mhallachadh, le "bhi air a dheanamh 'na mhallachadh air ar son," Gal. iii. 13.

(2.) Tha e 'ga chlaoidh-san leis am bu mhiann an naimhdeas a chumail suas, agus am briseadh a chur 'am meud, Eabh. ii. 14, "Tre'n bhàs chlaoidh e esan aig an robh cumhachd a' bhàis, is e sin, an diabhl;" agus "chreach e uachdaranachdan agus cumhachdan," Col. ii. 15.

(3.) Rinn e "*réite* air son pheacaidhean an t-sluaigh," Eabh. ii. 17; rinn e réite ri Dia le 'Thuil féin, chum a bhi tionndadh air falbh na féirge sin a thoill sinne, mar sin a' deanamh sìthe. Uaith so, tha "Dia a nis ann an Criosd, a' deanamh an t-saoghail réidh ris féin," 2 Cor. v. 19;—air do Dhia féin a bhi air a dheanamh réidh, rann 18, tha e 'cur an naimhdeis air chùl air a thaobh-san, agus a' dol 'an ceann a mharbhadh air ar taobh-ne, ionnus gu'm bitheamaid-ne air ar deanamh réidh mar an ceudna. Agus so,—

(4.) Tha e 'deanamh ; oir, Rom. v. 11, "Tre ar Tighearn Iosa Criosd tha sinn a' faotainn an réite," a' gabhail na sìthe o làimh Dhé, agus a' leagadh sìos ar naimhdeis 'na aghaidh ; mar sin a' daingneachadh a' chomh-chòrdaidh air gach taobh ann am fuil Chriosd : ionnus gu bheil a nis "slighe againn trid-san gu dhol a steach tre aon Spiorad chum an Athar," Eph. ii. 18. A nis, tha gliocas a' chomh-chòrdaidh so, as eugmhais nach urrainn imeachd a bhi againn maille ri Dia, folaichte gu léir ann an Criosd ; a mach á Criosd tha Dia air a thaobh féin 'na theine dian-loisgeach,—tha sinne mar asbhuin sheargta, gidheadh 'g ar cur féin ann an òrdugh catha ri aghaidh an àmhuinn théinnteach so : ma's e's gu'n coinnich sinn tha sinn air ar caitheadh as. Cha-n'éil ann an teachd am fagus do Dhia a mach á Criosd ach call siorruidh ; 's ann a mhain anns an fhuil a tha an comh-chòrdadh a' faotainn coimhlionaidh. Agus na bitheamaid a' smuaineachadh gu'n do ghabh sinn ceum riamh maille ri Dia 'na shlighibh, no gu bheil aon dleasannas gabhta leis, agus nach call na h-uile ni a thaobh na siorruidheachd, mar 'eil iad deanta ann agus air sgàth fola Chriosd.

2. Tha *eòlas* mar an ceudna feumail chum a bhi 'g imeachd maille r'a chéile ann an comh-chàirdeas. Feudaidh dithis coinneachadh air an aon slighe gun naimhdeas no connsachadh air bith a bhi eatorra ; ach ma's coigrich iad d'a chéile, gabhaidh iad seachad as eugmhais comh-chomuinn air bith. Cha-n fhoghain gu'm bitheadh an naimhdeas eadar Dia agus sinne air a mharbhadh ; feumaidh sinn mar an ceudna eòlas fhaotainn air. Tha ar n-aineolas air Dia a' deanamh suas earrainn mhòr de ar naimhdeas 'na aghaidh. Tha ar tuigse air a "dorchachadh," air dhuinn a bhi 'nar "coimhich do bheatha Dhé, thaobh an aineolais a tha annainn," Eph. iv. 18. Feumaidh eòlas, ma seadh, a bhi ann, ma thig sinn gu bràth gu bhi 'g imeachd maille ri Dia, ni a's e ar gliocas. Agus tha so mar an ceudna folaichte ann an Criosd, agus a' teachd a mach uaith-san. Tha e fìor gu bheil iomadh meadhon eile, mar a tha focal agus oibre Dhé, a thug e do chloinn nan daoine, chum a bhi 'ga fhoillseachadh féin doibh, agus tomhas eòlais a thoirt dhoibh air, chum, mar a tha an t-abstol a' labhairt, Gnìomh. xvii. 27, "gu'n iarradh iad an Tighearn, a dh' fheuchainn an tarladh dhoibh le mion-rannsachadh, gu'm faigheadh iad e," ach mar a tha an t-eòlas sin a tha r'a fhaotainn air Dia na oibribh gle dhorch agus neo-fhoirfe, mar

sin, do bhrìgh ar doille, cha-n'eil eòlas litreach an fhocail air Dia na eòlas teàrnaidh, ma tha sinn as eugmhais cuideachaidh eile; oir ged a tha am focal 'na sholus dealrach mar sholus na gréine, gidheadh ciod an tairbhe 'bhitheas ann, ma tha sinn gun sùilean a chi e?—uime sin, cha-n'eil e comasach dhuinn eòlas 'fhaotainn air anna a bheir sinn gu bhì 'g imeachd maille ris. Tha so folaichte anns an Tighearn Iosa, agus a' teachd a mach uaith, 1 Eoin v. 20, “Thug e tuigse dhuinn, chum gu'm bitheadh aithne againn air-san a tha fìor;”—cha bhì tairbhe dhuinn ann an solus air bith eile as eugmhais tuigse 'fhaotainn uaith-san. Is esan an Solus fìor, a tha 'soillseachadh nan uile dhaoine a tha air an soillseachadh, Eoin i. 9. Tha e fosgladh ar tuigse chum gu'n tuigeamaid na Sgriobtuirean, Lucas xxiv. 45;—“cha-n fhaca neach air bith Dia riamh, an t-aon-ghin Mic, a tha ann an uchd an Atbar, is esan a dh' fhoillsich e,” Eoin i. 18. Tha Dia “'ehòmhuidh anns an t-solus sin 'dh' ionnsuidh nach feudar teachd,” 1 Tim. vi. 16. Cha d' fhuair neach riamh eòlas air ann an rathad a bhì 'faicinn Dhé, ach tre fhoillseachadh Iosa Criosd. Agus, uime sin, tha e 'g innseadh do na Phairisich, ged a bha iad a' saòilsinn gu'n robh eòlas mòr ac' air, “nach cuala iad riamh a ghuth, ni mo a chunnaic iad a choslas,” Eoin v. 37. Cha robh eòlas spioradail sam bith aca air, ach bha e dhoibh mar dhuine nach fhaca agus mu nach cuala iad riamh. Cha-n'eil eòlas r'a fhaotainn air Dia, mar ghràdh, agus mar a tha e làn caoimhucis, agus foighidin, agus gràis, agus tròcair (an t-eòlas sin air a mhain a bheir sinn gu bhì 'g imeachd maille ris), ach ann an Criosd a mhain; mar a thug sinn a cheana fainear. Tha an gliocas so, ma seadh, mar an ceudna folaichte ann-san.

3. Os bàrr, feumaidh *slighe* a bhì ann anns am bi ar n-imeachd maille ri Dia. Chomharaich Dia slighe dhuinn air tùs anns an imicheamaid maille ris, eadhon slighe na neo-chiontais agus na naomhachd iomlain, ann an coimhcheangal nan oibre. Tha an t-slighe so a nis air dùnadh suas tre'n pheacadh le drisibh agus droighionn, agus air a druideadh le mallachdaibh agus feirg, ionnus nach urrainn feòil troidh a ghluasad innte; feumaidh *slighe nuadh* a bhì air a faotainn a mach air ar son, ma's e 's gu bheil smuaintean againn mu aon cheum comh-chomuinn a' mhealtuinn gu bràth maille ri Dia. Tha so mar an ceudna a' toirt ionmhais sin a ghliocais a ris r'ar n-aghaidh. Tha e folaichte ann an Criosd. Cha-n'eil e 'an comas an t-saoghail gu léir slighe 'fhaotainn a mach anns an gluais duine,

aon cheum maille ri Dia, ach *ann-san* agus *trid-san* a mhain. Agus uime sin, tha an Spiorad Naomh ag ràdh, gu'n d' rinn Criosd "slighe nuadh agus bheò" a choisrigeadh dhuinn do'n ionad a's naoimhe, chum na crìche so, Eabh. x. 20; slighe nuadh oir bha an t-seann slighe gun fheum; slighe bheò, oir tha an t-slighe eile marbh: uime sin, tha e 'g ràdh, rann 22, "Thig-eamaid am fagus;" air dhuinn slighe 'fhaotainn anns an imich sinn, thig-eamaid am fagus. Agus cha shlighe air bith eile so a rinn e 'ullachadh ach e féin, Eoin xiv. 6. Mhar fhreagradh dhoibh-san leis am bu mhiann teachd a dh' ionnsuidh an Athar, agus comh-chomunn 'fhaotainn ris, tha e 'g inuseadh dhoibh, "Is mise an t-slighe; agus cha tig aon neach chum an Athar ach tromham-sa." Is esan *meulhon* a' chomh-chomuinn a tha eadar Dia agus sinne. Annsan tha sinn a' coinneachadh, annsan tha ar n-imeachd. Tha feartan gràidh, agus caoinhneis, agus tròcair o Dhia a' teachd d' ar n-ionnsuidh trid-san; agus tha uile chleachdaidhean ar n-anama, ann an gràdh, ann an tlachd, ann an creidimh, ann an ùmhlichd, ag ath-philleadh mar an ceudna trid-san a dh' ionnsuidh Dhé. Is esan an "t-aon slighe" sin a gheall Dia cho tric d' a phobull féin: slighe ghloirmhor, Isa. xxxv. 8,— "rathad mòr;" "slighe na naomhachd;" slighe anns nach teid na daoine baoghalta air seacharan; a tha mar an ceudna air a cumail a mach ann an Isa. xlii. 16. Tha na h-uile slighe eile a' treòrachadh air falbh o Dhia, eadhon sios a dh' ionnsuidh seòmraichean a' bhàis.

4. Ach feudar so uile a smuaineachadh,—comh-chòrdadh a bhi deanta, eòlas air 'fhaotainn, agus slighe air a h-ullachadh; gidheadh mar 'eil *neart* againn a dh' imicheas innte, tha e uile gun tairbhe dhuinn. Feumaidh so, ma seadh, a bhi air 'fhaotainn mar an ceudna; tha sinn annainn féin gun neart, Rom. v. 6,—aircleich thruagha gun treòir, gun chomas céim a ghabhail ann an slighibh Dhé. 'Nuair a chuirear anns an t-slighe sinn, tha sinn aon chuid 'gar tilgeadh féin gu tuisleach sios, air neo tha buairidhean ribeachail a' glacadh ar céim, agus a' cur moille air ar triall: agus tha an Tighearn Iosa ag innseadh dhuinn gu soilleir, "As m' eugmhais-sa cha-n urrainn sibh aon ni a dheanamh," Eoin xv. 5; aon ni a bhitheas gabhta le Dia cha-n'eil 'nar comas. Cha mhò a tha e'n comas nan uile chreutairean air nèamh no air thalamh an cuideachadh a's lugha a thoirt duinn. Feudaidd daoine 'bhi 'g oidhirpeachadh so a dheanamh 'nan neart féin, ach thig e gu neo-ni. Tha a' chuid so de'n ghliocas so mar an ceudna folaichte ann an Criosd.

Tha ar neart gu léir ann an imeachd maille ri Dia a' teachd uaith-san. "Is urrainn mi na h-uile ni a dheanamh tre Criosd, a neartaicheas mi," deir an t-abstol, Phil. iv. 13, neach mar an ceudna a tha 'g ràdh, "Cha-n'eil sinn foghainteach uainn féin chum ni sam bith," 2 Cor. iii. 5. Siune 'tha annainn féin 'nar sprèochainibh dhèibhidh, gun chomas ni air bith; ann an Iosa Criosd tha sinn mar ghaisgich threuna a' buadhachadh anns na h-uile ni; seadh, annsan "tuilleadh agus 'nar luchd-buaidh" os ceann na h-uile nàmhaid anns an t-slighe, Rom. viii. 37; agus sin do bhrìgh a bhi 'faotainn "as a lànachd-san agus gràs airson gràs," Eoin i. 16. Uaith-san tha Spiorad na beatha agus a' chumhachd againn, leis am bheil e 'gar giùlan, mar air sglathaibh iolaire mòire, gu lùthmhor, tèaruinte, ann an slighibh ar n-imeachd maille ri Dia. Ceum air bith a tha air a ghabhail ann an slighe air bith, le neart eile nach 'eil air 'fhaotainn o Chrìosd, is ceum sin a dh' ionnsuidh na h-ifrinn. Tha e 'gar gabhail an toiseach air làimh agus a' teagasg imeachd dhuinn, gus an dean e ar treòrachadh a dh' ionnsuidh iomlanachd. Tha bainne aige agus biadh làidir chum ar beathachadh; tha e 'gar neartachadh gu treun, agus a' fantuinn maille ruinn ann an ruith na rèise 'chuireadh romhainn. Ach,—

5. Cionnus a ghabhamaid an *dànachd* so ann an imeachd maille ri Dia; eadhon ar Dia-ne, a tha "na theine dian-loisgeach?" Eabh. xii. 29. Nach ro a samhail sin de gheilt air a phobull féin o shean, as gu'n robh e air a bhreithneachadh leò gu'n rachadh as doibh nam faiceadh an sùilean Dia? Cionnus a smuainicheas neach, ach le h-uamh-chrith, air an fhoillseachadh eagalaich a thug e dhoibh air féin air béinn Shinai; gus an b'éigin do Mhaois féin, neach a b' eadar-mheadhonair dhoibh, a ràdh, "Tha eagal ro mhòr agus crith orm?" Eabh. xii. 21, agus thubhairt an sluagh uile, "Na labhradh Dia ruinn, air eagal gu'm faigh sinn bás," Eesod. xx. 19. Seadh, ged a robh measrachadh aig daoineibh air a mhaitheas, agus air a chaoimhneas, gidheadh, air d'a ghlòir a bhi air a foillseachadh, cionnus a tha iad a nis air an glacadh 'an iongnadh, agus 'an uamhunn, agus 'an crith! Nach b'ionann as sin suidheachadh nan naomh a bu bharrichte? Hab. iii. 16; Isa. vi. 5. Cia uaith, ma seadh, a ghabhamaid-ne an *dànachd* so d'ar n-ionnsuidh féin, ann a bhi 'g imeachd maille ri Dia? Tha an t-abstol a' freagradh, Eabh. x. 19; eadhon "tre fhuil Iosa:" mar sin mar an ceudna, Eph. iii. 12, "Anns am bheil agaiune *dànachd* agus slighe gu dol a steach ann am muinghin;"—cha-n ann a' seasamh fad' as mar

na slòigh aig tabhairt an lagha, ach a' tarruing am fagus do Dhia le dànachd; agus sin air an aobhar a leanas,—Thàinig eagal agus uamhunn roimh Dhia a steach tre'n pheacadh; cha do smuainich Adhamh e féin 'fhòlach o Dhia gus on do pheacaich e. Air do *chionta* peacaidh a bhi air a choguis, agus air do *bhreithneachadh nàdurra* 'bhi aig daoinibh a thaobh Dhé mar fhear-diolaidh fireanta peacaidh; tha so a' lionadh dhaoine le h-eagal agus uamhunn roimh a làthaireachd, mar gu'm bitheadh e air teachd a thogail am peacaidhean 'an cuimhne. A nis, tha'n Tighearn Iosa air toirt air falbh na coguis pheacaidh so, tre'n ìobairt-réitich a thug e suas; is e sin, thug e air falbh eagal dioghaltais o làimh Dhé do bhrìgh na cinota. Thug e claidheamh casgraidh an lagha as an rathad, agus mar sin a' frithealadh dànachd mhòir oirnn maille ri Dia; tha e 'ga fhoillseachadh dhuinn a nis, cha-n ann mar Bhreitheamh dioghaltach, ach mar Athair truacanta, agus tròcaireach, agus réidh. Agus do bhrìgh gu bheil sinn gu nàdurra air ar cuibhreachadh le spiorad daorsa, a tha 'gar lionadh le h-eagalaibh imcheisteach do-àireamh, tha e 'ga thoirt air falbh, agus a' suidheachadh 'nar n-uchd "Spioraid na h-uchd-mhacachd, tre'n glaodh sinn, Abba, Athair," eum sinn féin a ghiùlan ann am muinghin agus ann an dànachd ghràs-mhor iomchuidh do chloinn: oir "far am bheil Spiorad an Tighearna, tha saorsa an sin," 2 Cor. iii. 17; is e sin, saorsa o'n uamhunn agus o'n eagal sin uile a bha ann an comh-chuideachd frithealaidh an lagha. Agus a nis, mar nach 'eil peacadh eile air an dean Dia dioghaltas ni's eagalaiche na air an dànachd ladarna sin a bhitheas daoine cleachdadh d'a thaobh a mach á Criosd; is amhuil sin nach 'eil gràs eile a tha ni's taitniche leis na an dànachd ghràs-mhor sin a tha e frithealadh oirnn ann am fuil Iosa. Agus mar sin,—

6. Cha d' fhagadh dhuinn a nis ach aon ni eile r'a ainmeachadh; agus is e sin, nach urrainn dithis imeachd cuideachd mar 'eil iad a *dh'aon* rùin, agus an aon chrìoch ac' anns an amharc. Ann am focal, tha so mar an ceudna air a bhuileachadh oirnn anns an Tighearn Iosa. Is i crìoch Dhé anns na h-uile ni a bhi 'g àrdachadh a ghlòire féin; agus cha-n'eil e comasach do neach air bith a' chrìoch so a bhi aige anns na h-uile ni, ach a mhain ann an Criosd. Is i suim an iomlain, ma seadh, gu bheil gliocas ar n-imeachd maille ri Dia folaichte gu léir ann an Criosd, agus naithsan a mhain r'a fhaotainn; mar a thug sinn fainear ann an eisempleiribh eadar-dhealaichte.

Tha sinn a nis air ar ceud choimh-dhearbhadh a chrìoch-

nachadh, le bhi 'nochdadh gu bheil na h-uile fìor ghliocas agus eòlas taisgte suas ann an Criosd, agus air am frithealadh a mach leis; agus sin ann ans iomradh a thugadh air na prìomh nithibh sònruichte sin anns am bheil ar ghliocas air gach làimh a' coimh-sheasamh. Tha aon choimh-dhearbhadh eile r'a thoirt fainear gu h-aithghearr.

Bithidh an fhìrinn so air a deanamh soilleir, *anns an dara àite*, le bhi 'beachdachadh air *neo-fhoghainteachd* agus dìomhanas na h-uile ni eile a dh' fheudas a bhi 'giùlan ainm ghliocais.

Tha dà ni anns an t-saoghal a tha gu coitichionn a' dol fo'n ainm sin:—1. *Fòghlum* no *oilean*; eòlas ealanta ann an innleachd-aibh, agus ealaidhibh, agus theangaibh, maille ri eòlas ann an nithibh a chaidh seachad. 2. *Crìonntachd* agus *seòltachd* ann an riaghladh ar gnothaichean féin a thaobh mhuinntir eile, chum maith coitichinn a' mhòr-shluaigh; ni a's e am blàth a's maisiche tha fàs 'an taobh a stigh de chrìochaibh gàraidh nàduir. A nis, a thaobh an dà ni so, ni sinn gu h-aithghearr a dhearbhadh,—(1.) Gu bheil iad gu h-ìomlan *neo-fhoghainteach* air son a bhi coimhlionadh nan crìochan sin chum am bheil iad air an comharachadh. (2.) Nach 'eil e 'nan comas, eadhon ann an comh-bhoinn, agus air an leasachadh gus a' cheum a's àirde, a theachd suas ri fìor chrìch choitichionn a' ghliocais: dà bheachd a chuireas an crùn fa dheòidh air ceann an Tighearn Iosa Criosd:—

1. Gu bhi tòiseachadh, ma seadh, leis a' cheud ni dhiubh so, agus sin a thaobh a' cheud ni sònruichte a th'ann. Cha-n'eil *fòghlum* ann féin, ged a robh e uile ann an aon duine, comasach a theachd suas ris a' chrìch sin air son am bheil e air a chomharachadh; ni a tha sgrìobhadh “dìomhanas agus cràdh spioraid” air 'an clàr na h-eudain.

Is i crìoch àraidh an *fhòghluim* a bhi 'togail air falbh ni-éigin de'n mhallachadh a tha air teachd oirnn tre'n pheacadh; ged nach 'eil a' chrìoch so air a thoirt fainear le mòran, do bhrìgh sùilean dhaoine a bhi air an suidheachadh air crìochaibh claon, agus mar sin a' siubhal gu h-ìomrallach o na chrìch dhìreach. Is e a th'anns an fhòghlum, ma seadh, toradh gleachd an anama ris a mhallachadh a thàinig air do bhrìgh peacaidh. Bha Adhamh, 'na cheud chruthachadh, air uidheamachadh gu coimhlionta leis an eòlas sin gu léir air am bheil sinne nis an tòir, anns an tomhas sin anns am bheil e comh-chuideachadh teachd suas an duine a dh'ionnsuidh àird chrìch a chruthachaidh. Cha robh,

gu cinnteach, eòlas aige air nithibh nach robh fathast ann am bith, aon chuid annta féin, no anns na h-aobhairibh nàdurra o'n d'éirich iad, mar a tha na *cainntean* eadar-dhealaichte ànns an t-saoghal, agus gnòmharan iomadach dhaoine, a dh'fheudar aithris ann an eachdraidh gach cinneach. Cha robh cumhannachd air bith 'na thuigse, no idir dorchadas, a dh'aobharaicheadh coimh-ghleachd na h-inntinn chum a bhi leasachadh nam beachdan coitichionn a bha aige air nithibh. Tha e soilleir gu'n robh eòlas coimhlionta aige air a' chruthachadh nàdurra, o na h-ainmibh freagarrach a thug e do na h-nìle chreutairibh, ged a tha aobhairean a' chuid a's mò dhuibh a nis air chall oirnn; tha e soilleir mar an ceudna o dheadh theistean nan Sgriobtuirean air an ainmeachadh a rinn e air gach nì, agus o làn fhreagarrachd nan ainmean sin a tha fathast so-thuigsinn dhuinne. Bha so soilleir do chuid de na Cinnich féin, air do neach dhiubh a ràdh, Gu'n robh esan barraicht' ann an gliocas a thug air tùs ainmean do nithibh; seadh, gu'n robh a ghliocas os ceann gliocais dhaoine. Nam bitheadh uile dhaoine glic an t-saoghail air an comh-chruinneachadh r'a chéile, chum an sgil agus am fòghlum a chur air dhearbhadh, ann an toirt ainmean do gach creutair beò, a bhitheadh coimh-fhreagarrach do gach nàdur fa leth a bha aca, agus a bhitheadh a' giùlan seadh gach gnè fa leth, bhitheadh e gu h-aithghearr air 'fhaicinn ciod an dorchadas a thàinig orra. Rinneadh Adhamh *coimhlionta* air son na crìche dà-fhillte sin, a bhi riaghladh nan crentairean agus a bhi beò do Dhia; nì nach b' urrainn e a dheanamh, mar bitheadh eòlas aige air nàdur nan crentairean agus air toil Dé. Air do na h-uile nì de so a bhi air a chall tre'n pheacadh, agus air do theangaibh a bhi air an lionmhoireachadh mar bhreitheanas air eannaire Bhàbeil, is i crìoch an fhòghluim gu léir a bhi *'fhuasgladh an anama o chuibhrichibh dorchadais agus aineolais so a' pheacaidh*. Tha baoghaltachd agus doille air teachd air an tuigse; tha eòlas air oibribh Dhé, araon spioradail agus nàdurra, air a chall; tha cinneach 'na bhorb-choigreach do chinneach, tre lionmhoireachd theangan; tha iorghuill agus boile air glacadh miannan agus aignidhean na h-inntinn, a tha nise claon-bhreitheach, dorch,—agus so uile air teachd oirnn tre'n pheacadh. A nis, is e rùn agus crìoch an fhòghluim a bhi saoradh na h-inntinn o bhaoghaltachd agus o sheacharan breithneachaidh,—eòlas 'fhaotainn air ais air oibribh Dhé, agus an t-anam fhuasgladh o thoraidhibh a mhallachaidh sin a leagadh air ann an lionmhoireachd theangan. Is i so, ma seadh, a' chrìoch

àraidh sin chum am hheil e' ga shìneadh féin ; agus esan aig am bheil crìoch eile anns an amharc d'a thaobh, tha e ruith gu dìomhain an déigh ni nach glac e. A nis, gun a bhli 'leudachadh air an dìomhanas agus air a' chràdh spioraid, maille ri uile do-àireamh eile, a tha coimhcheangailte ris an t-saothrachadh so, 'se so a mhaìn na their sinn, nach 'eile e air dhòigh sam bith foghainteach dheth féin chum na crìche sin a choimhlionadh a chuireadh air thoiseach air, ni a tha sgrìobhadh dìomhanais air 'an clàr na h-eudain ann an litricheibh nach gabh dubhadh a mach. Chum so a chur 'an solus bheir sinn fainear an dà ni so a leanas :—

(1.) Gu'n robh an *t-eòlas* sin a chaill sinn, agus a tha'm fòghlum ag oidhirpeachadh a dheanamh suas, air a bhuileachadh oirnn air tùs chum ar *n-imeachd* maille ri Dia, a thaobh na crìche *spioradail* agus siorruidh sin chum an robh an duine air a chomharachadh. Oir air bhli dha air 'uidheamachadh leis gach feart eòlais, thugadh dha mar an ceudna lagh beath' agus bàis, chum gu'm bitheadh fios aige e' arson a fhuair e iad. Uime sin, bha eòlas annsan air a dheanamh spioradail agus air a naomhachadh : bha eadhon an t-eòlas nàdurra sin a bha aige air a dheanamh *spioradail*, a thaobh a fhreumh' ann féin, agus a thaobh na crìche sin a chuireadh air thoiseach air.

(2.) Gur *e call* an eòlais so earrann de'n mhallachadh a thàinig oirnn air son a' pheacaidh. Ciod air bith ni anns am bheil sinn a nis a' teachd gearr air staid a' cheud duine roimh dha tuiteam, aon chuid ann an call a *mhaith* a bha aige, no ann am faotainn an *uile* o'n robh e saor, tha e gu léir mar thoradh a' mhallachaidh a luidh oirnn tre'n pheacadh. Os barr, tha'n doille, agus an t-aineolas, agus an dorchadas, agus am bàsmhorachd sin a tha anns gach àite air an cur as ar leth ann an staid nàduir, a' filleadh suas anna an ni sin mar an ceudna air am bheil sinn a' labhairt.

Tha e soilleir, uime sin, o'n dà bheachd so, nach 'eil am fòghlum air dhòigh sam bith comasach dheth féin a' chrìoch sin a choimhlionadh a chuireadh air thoiseach air. Oir,—

[1.] Cha-n'eil an solus sin a tha air 'fhaotainn leis air a dheanamh anns an tomhas a's lugha 'na sholus *spioradail*, no idir 'gan deanamh-san aig am bheil e comasach a bhli beò do Dhia, agus maille ri Dia, mar air tùs ; agus a thaobh an t-soluis a th'ann, tha fios aig an Tighearn cia cho beag, *cia cho anmhuinn*, *cia cho doilleir*, *cia cho mi-iomlan*, agus cho neo-shuidhichte as a ta e ann féin, seadh, nach 'eil ann gu tric ach daoine a bhli

ni's comasaiche da thrid air connsachadh agus aimbreite a dhugadh suas, a chrìochnaicheas iomadh uair ann a bhi 'gan cur 'an amhaichibh a chéile, chum maslaidh reusoin nàdurra féin : tha e gu h-ìomlan 'an taobh thall d'a chomas daoine a thoirt gu bhi 'g imeachd maille ri Dia. Tha an t-abstol a' toirt dearbh-chinntè dhuinn gu bheil an ceum a's àirde 'na chomas a' fagail dhaoine ann an dorchadas agus amaideas a thaobh na crìche so, Rom. i. 21, 22. Cò aig nach 'eil fios air sgrùdadh fòghlumta nam feallsanach o shean, maille ris gach deasboireachd innleachdach, agus reusonachadh geur-thuigseach anns an robh iad air an cleachdadh? Ciod air an d' ràinig iad a thaobh an ni air am bheil sinn a' labhairt? "Rinneadh amadain diubh," deir an t-abstol. Tha abstol eile mar an ceudna ag innseadh dhuinn gur e an Tighearn Iosa a mhain an "Solus fìor" sin a tha 'gar soillseachadh, Eoin i. 9. Agus cha-n'eil an tomhas a's lugha de'n fhìor sholus aig neach sam bith ach na tha 'teachd uaith-san a mhain. A dh' aindeoin fòghluim dhaoine, mar 'eil aca ach sin, tha iad fathast 'nan daoine nàdurra, gun bhreithneachadh ann an nithibh Dhé. Cha-n'eil 'nan solus ach dorchadas, agus cia mòr an dorchadas sin! Is e an Tighearn Iosa a mhain a dh' ùngadh gu bhi 'fosgladh sùilean nan dall. Cha-n urrainn daoine aon smuain na h-inntinn a dheanamh 'na smuain spioradail, no idir a cleachdadh ann an riaghailteachd ri glòir Dhé. An déigh na h-uile h-oidhirp a bheir iad, tha iad fathast dall agus dorch, seadh, 'nan dorchadas, gun aithne air ni sam bith mar bu chòir. Tha fios gu bheil daoine sin nan comasan mòra ullamh air a ràdh, "Am bheil sinne dall mar an ceudna?" agus tàir mhòir a dheanamh air muinntir eile; ach sheacaich Dia an uaibhreachas; "C' àite," deir e, "am bheil an duine glic? c'àite am bheil an sgrìobhaiche? c'àite am bheil deasboir an t-saoghail so? Nach do rinn Dia gliocas an t-saoghail so amaideach?" 1 Cor. i. 20. Cha-n'eil aobhar dhuinn a bhi 'leudachadh air rabhadh sin an abstoil an aghaidh feallsanachd agus mealltaireachd dhìomhain, mar nithibh a tha 'deanamh foirneart air anamaibh, agus an rabhadh air a tabhairt ann an cainnt a tha coltach ri bhi dìteadh feallsanachd agus fòghluim gu h-ìomlan, ged a tha a soilleir nach iad na nithe sin annta féin a rinn e 'dhìteadh, ach am mi-bhuileachadh a bha daoine 'deanamh orra. Ach a rìs,—

[2.] Air do'n *dorchadas* agus do'n *aineolas* sin a tha am fòghlum a' ciallachadh a bhi 'togail air falbh, a bhi air teachd oirnn mar mhallachadh, cha-n'eil e 'na chomas anns an tomhas

a's lugha ar saoradh uaith, anns an t-seadh sin anns am bheil e 'na mhallachadh. An neach sin a's àird' a dh' éirich riamh ann an oilean agus 'an ionnsachadh nàdurra, ma tha e gun Chrìosd, tha e cho fada sìos fo mhallachadh na doille, agus an aineolais, agus na baoghaltachd, ris an umpaidh a's clod-cheanaich anns an t-saoghal. Cha-n'eil am mallachadh air a thogail air falbh ach ann-san a mhain a rinneadh 'na mhallachadh air ar son. Cha-n'eil ni sam bith a tha peanasach 'na nàdur air a ghiùlan air falbh ach trid-san a mhain air an do choinnich ar peacaidhean gu léir ann an rathad a' pheanais; seadh, trid-san a mhain. Mar is *lionnhoire comasan* na h-inntinn, is ann is *doimhne* a dh' òlas i stigh á cupan a' *mhallachaidh*, trid am bheil i 'ga neartachadh féin ann an cleachdadh a naimhdeis an aghaidh Dhé. Cha-n'eil ni sam bith a tha i 'faotainn o na tobraichibh nàdurra sin nach 'eil ag at suas a buadhan féin-bheachdail, ann an smuaintibh àrd agus uaibhreach, an aghaidh an Tighearn Iosa Crìosd. Mar sin, ma seadh, tha'n t-eòlas so a' teachd gearr air a' chomharadh a chuireadh air thoiseach air; agus uime sin cha-n e am fìor ghliocas dìongmhalta sin e air am bheil sinn an geall.

Tha iomadh ni eile leis am bitheadh a furasda gnùis a' ghliocais so a chòmhdach le smal, agus "dìomhanas agus cràdh spioraid" a sgrìobhadh os a cheann, do bhrìgh a dheacaireachd ioma-lubach, a neo-chinnteachd, agus a neo-tharbhachd. Tha mi an dòchas nach 'eil aobhar dhomh a dhol 'g am shaoradh féin o bhi 'cur oilein agus fòghluim nàdurra air bheag suim; do bhrìgh gur e mo rùn a mhain a bhi 'g a chur sìos aig cosaibh Iosa Crìosd, agus an crùn a shuidheachadh air a cheann-san.

2. Is e an dara ni a mach á Crìosd a tha 'giùlan an ainm gliocais, *crìonntachd agus seòltachd* ann an riaghladh ghnòthaichean saoghalta,—agus cha-n'eil ni sam bith 'am measg nithe nàdurra agus bàsmhor, a dh' fheudas a bhi air a choimeasris ann an luachmhoireachd agus 'an tairbhe, air son maith coit-chinn a' chinne-dhaoine; gidheadh tha so mar an ceudna neo-fhoghainteach air son na crìche sin a choimhlionadh a chomh-araicheadh dha. A nis, is i crìoch shònruichte a' ghliocais so, an saoghal reusonta a chunail an taobh a stigh do chrìochaibh na riaghailteachd agus na deadh-bheus, cuairtean a chur mu chloinn nan daoine, chum an gleidheadh o bhi 'briseadh a stigh air crìochaibh nach buin doibh, air eagal aimhreite agus dochainn gach aon d'a chéile. Is i a mhi-riaghailt fàth gach buaireis agus iorghuille anns an t-saoghal; 'nuair a tha aon duine a'

briseadh a stigh air còir duine eile, agus a' gabhail gnothaich ri gnàthaibh agus ri dàimhibh a choimhearsnaich, tha so a' cur an t-saoghail 'am buillsgean na h-aimhreite. Is i crìoch agus rùn sònruichte gach gliocais nàdurra, ma seadh, a bhi 'cumail nan tuile nithe air ghluasad riaghailteich an taobh a stigh d'an cuairtibh féin, gun aon a' saltairt air dlighe aoin, amhuil na saoghail do-àireamh os ar ceann, gach aon a' triall na chuairt féin, gun roth an amaladh rotha.

A nis, bithidh e gle fburasd' a dhearbhadh nach 'eil crìonn-tachd agus seòltachd an t-saoghail gu léir comasach air a chrìoch so a choimhionadh, a bhàrr air na tha de champair agus de dhragh 'na fhaotainn, agus na tha de chall agus de mhealladh ann air dha 'bhi air 'fhaotainn. Tha suidheachadh nithe anns an t-saoghal 'nar làithibh féin, agus anns na h-àmaibh a dh' fhalbh, na dhearbhadh soilleir air so; ach feudaidh sinn am barrachd soluis 'fhaotainn air anns na beagan bheachdan a leanas:—

(1.) Gu bheil Dia ann an *ceart bhreitheanas* gu tric a' bearradh, mar gu'm b'ann, na meanglanan a's dosraiche bhàrr uaibhreachais dhaoine, agus do bhrìgh sin, tha e gu tric a' tachairt gu bheil iadsan aig am bheil na comasan nàdurra a's ro àirde, 'gam buileachadh air crìochaibh a tha gu h-ìomlan an aghaidh sin a tha nàdurra dhoibh. Cia naith, gu ro thrìe, a tha buairesas agus ùprait an domhain,—crìochan air am briseadh sìos, agus cùrsa nàduir féin, mar gu'm b'ann, air a chuir ri theine? nach ann o dhaoineibh so nan comasan mòra gun Dia? Mar bitheadh daoine cho ro ghlice, ciod am fios nach bitheadh an saoghal a' sealbhachadh an tuillidh suaimhneis, agus gur i crìoch a' ghliocais a riaghladh ann an sìth. Ach tha so mar mhallachadh a sgaoil Dia thar gliocas an t-saoghail, a thaobh a mhòir chuid anns am bheil e, eadhon gu'm bitheadh e air a ghnàthachadh leò ann an rathad a tha 'bualadh gu dìreach an aghaidh a chrìche dhlighich féin.

(2.) Gu bheil Dia air so a dheanamh na *mheadhon* cur air aghaidh a ghloire féin, eadhon gliocas agus comhairlean a' chuid a's glìce de chloinn nan daoine a thaoisneachadh ann an amaid-eachd agus cuthach, air dhòigh 's gu bheil na riaghailtean a dh' 'éireas a mach gu tric o dhoimhneachdaibh an comhairlean, cho fada an aghaidh nan crìochan a tha 'nam beachd, as ged a thigeadh iad o bheul leanabain no ùmaidh gun chéill, agus ag oibreachadh am meallaidh agus an sgrios féin cho éifeachdach ri ianleachd sam bith a dh' fheudadh a bhi air a dealbh 'nan

aghaidh. “Sgriosaidh e gliocas nan daoine glìce, agus cuiridh e tuigse nan tuigseach air cùl,” 1 Cor. i. 19. Tha so air a chur an céill gu farsuinn ann an Isa. xix. 11-14. An déigh an comhairlean a’s glìce a chur air ghnòmh, tha iad mar “mhisgear a’ tuisleachadh ’na sgeith;” agus sin do bhrìgh gu’n do “mheasg an Tighearn nam meadhon spiorad seacharain.” Mar sin mar an ceudna, Iob v. 12-14. “San là coinnichidh iad dorchadas;” ’nuair a tha’n t-slighe cosmhuil ri bhì réidh roimh an imeachd, agus a bhitheadh iengantas air daoineibh cionnus a b’urrainn iad a dhol air seacharan; ’an sin cuairtichidh Dia iad ann an dorchadas, agus “smeuraichidh iad nu mheadhon-là mar anns an oidhche.” Faic mar an ceudna Salm xxxiii. 10. Mar sin tha Dia, mar gu’m b’ann, ’gan cur air obair, agus a’ gabhail os làimh an comhairlean a chur bun os ceann, Isa. viii. 9, 10. “Crioslaichibh sibh féin,” deir an Tighearn, “agus brisear sibh ’nar bloighdibh, cuiribh bhur comhairlean r’a chéile, agus thig iad gu neo-bhrìgh.” Agus a ris, ann an Salm ii. 3, 4, ’nuair a tha daoine a’ dealbh an innleachdan agus am feall-chomhairlean, “ni an Tighearn fanoid orra,” ag amharc air na enuimhibh truagha ag oibreachadh gu gnìomhach an léir-sgrios féin. Cha robh àm riamh anns an robh so ni’s so-fhaicsinnich na tha e anns na làithibh anns am bheil sinn beò. Nach ann ro ainmige a chì sinn duine aig am bheil mòr *ghliocas* uadurra air a mhill-eadh, nach ann gu soilleir tre *amaideachd* féin a thachair e; ni mò a fhuaras na comhairlean a bu ghlice aig a’ mhòr chuid diubh aon cheam os ceann chomhairlean dhaoine air bhoile.

[3.] Gu bheil an gliocas so, d’am buineadh a bhì ’g altrum na *sàthe choitichinn*, mar is tric ’na aobhar ni-shuainmheis agus buaireis choitichinn dhoibh-san anns am barraichte a thomhas. “Ann am mòran gliocais tha mòran doilgheis,” Ecles. i. 18. Rinn cuid dhiubh làmh a chuir ’nam beatha féin, amhuil a rinn Ahitophel; agus mòran eile a chuireadh gu bàs ainneartach aig làmhaibh mhuinntir eile. Gu cinnteach cha-n’eil crìoch air amaideachd a’ ghliocais so. Tha daoine mòr’ an t-saoghail ag iomchar a chliù annta féin, ged is tearc iad ’nam measg da rìreadh aig am bheil e. Tha tachartais choitichionn anns an fhreasdal air an cur as leth cùrain, agus faicealachd, agus roimh-sheallaidh nan daoine sin, ’nuair nach ’eil an làmh a’s lugha ac’ annta mar mheadhonaibh. Is gnàth le daoineibh suarach, tàireil, leis am miann a bhì ’g urramachadh ni sam bith os an ceann féin, a bhì sealltainn suas le mòr onoir agus meas air comh-chruinneachadh agus comh-chomhairlibh dhaoine

mòra na talmhainn : is beag a tha iad a' measrachadh cia cho annhunn agus cho amaideach as a tha iad. Is tric a fhuaras an gliocas so, eadhon ann an tomhasaibh barraichte, a' gabhail còmhnuidh cho fagus do ebròchaibh na dia-àicheidh, ann an comb-chuideachd a' mhealltaireachd agus na h-eucoir, as gu'n d' fhag e iadsan aig an robh e 'nan eisempleiribh maslaidh agus aindiadhachd do mhuinntir eile.

Is leòir so, ma seadh, gu bhi 'nochdadh neo-fhoghainteachd a' ghliocais so chum a bhi coimhlionadh a chrìochan sònruichte féin. Is e so a chuireas ni sam bith a thaobh mar dhìomhanas, —gu bheil e teachd gearr air a' chomharadh a dh' ionnsuidh an robh e air a sheòladh. Tha e fad air falbh, ma seadh, o'n fhìor ghliocas, do bhrìgh gu feudar “Mealladh” a leughadh air a ghnùis anns na h-uile ceum.

Agus is e so an ceud aobhar nach urrainn am fìor ghliocas a bhi a' coimh-sheasamh ann an aon de'n dà ni a dh' ainmich sinn,—eadhon do bhrìgh gu bheil iad a' teachd gearr air na crìochaibh sònruichte sin a chuireadh air thoiseach orra. Ach,—

Anus an dara àite,—Cha-n'eil an dà ni so *ann an comb-chuideachd a chéile*, agus air an leasachadh gus a' cheum a's àirde, comasach air teachd suas ri fìor chrìch choitchionn a' ghliocais. Bhitheadh so soirbh ni's leòir a dhearbhadh, agus a nochdadh cia cho annhuinn agus cho neo-fhregarrach as a tha iad air son na crìche sin ; ach tha e deanta a cheana leis-san aig an robh an tomhas a b' àirde dhiubh araon a fhuair neach riamh de chloinn nan daoine,—eadhon Solamh ann an leabhar an t-Searmonaiche,—agus air an aobhar sin cha leudaich sinn ni's fhaide air.

Gu bhi 'tarruing so, ma seadh, gu comb-dhùnadh :—mar 'eil fìor *ghliocas dìongmhalla* anns an tomhas a's lugha r'a fhaotainn annta so, mar 'eil an nèamhnuid folaichte anns an fhearann so, mar 'eil anns a' ghliocas dà-fhillte so ach dìomhanas agus mealladh, is ni gun tairbhe a bhi sealltuinn air a shon ann an ni sam bith eile fo'n ghréin,—do bhrìgh nach 'eil ni eile r'a fhaotainn ann a dh' fheudar a choimeas riu ; agus uime sin, le aon chomh-rùn, cuireamaid crùn an fhìor ghliocais air ceann an Tighearna Iosa.

Gabhadh an leughadair beachd, a nis, ann am beagan bhriathran, air *aomadh* an taobh-theagaisg so gu léir,—eadhon a dh' ionnsuidh a bhi fosgladh suas ar cridheachan chum a bhi 'fàilteachadh an Tighearn Iosa Criosd le barrachd tlachd agus toil-inntinn anama. Ma tha na h-uile gliocas a' gabhail

còmhnuidh annsan, agus anusan a mhain r'a fhaotainn,—mar 'eil anns na h-uile ni 'an taobh a mach de Chrìosd, a dh' fheudas a bhi 'gùlan ainme gliocais, ach amaideachd agus dìomhanas,—foghlumadh iadsan le'm bu mhiann a bhi glie c'àite an socraich iad an anaman.

CAIBIDEIL IV.

Air comh-chomunn ri Crìosd 'anns an dàimh pòsaidh a thaobh nan aignidhean a tha coimhcheanguilte ris an dàimh sin—Tlachd Chrìosd anns na naomhaibh air a thoirt fainear anns a' cheud àite, Isa. lxii. 5; Dàn Shol. iii. 11; Gnàth-fhoc. viii. 31.—Eisempleirean air tlachd Chrìosd anns na creidich—Tha e 'fosgladh suas a chridhe gu léir dhoibh, Eoin xv. 14, 15; 'ga fhoillseachadh féin, Eoin xiv. 21; foillseachadh a rioghachd; 'gan deanamh comasach an cridheachan 'fhosgladh suas dhasan, a' toirt dhoibh cuideachaidh, slighe, dànachd, Rom. viii. 26, 27—Tlachd nan naomh ann an Crìosd; an tlachd sin air a nochdadh Dàn Shol. ii. 7, viii. 9—Dàn Shol. iii. 1-5, air 'fhosgladh—An tlachd 'na sheirbhisich agus 'na òrduighean aoraidh air a sgàth.

AIR do'n chomh-chomunn tòiseachadh eadar Crìosd agus na naomhaibh, mar a thug sinn fainear, tha e anns an ath àite air a chumail suas ann an cleachdadh *aighe* coimh-fhreagarrach ris an dàimh anns am bheil iad d'a chéile. Air do Chrìosd e féin a thoirt seachad do'n anam, tha e'gràdhachadh an anama sin; agus air do'n anam e féin a' thoirt seachad do Chrìosd, tha e'gràdhachadh Chrìosd. Tha Crìosd a' gràdhachadh a chuid féin, seadh " 'gan gràdhachadh a dh'ionnsuidh na eriche," Eoin xiii. 1; tha nan naomh mar an ceudna 'gràdhachadh Chrìosd, tha iad " a' gràdhachadh an Tighearna Iosa Crìosd ann an tréibhdhireas," Eph. vi. 24.

A nis tha gràdh sin Chrìosd, leis am bheil e 'leantuinn a naomh, a' coimh-sheasamh anns na ceithir nithibh so:—I. Tlachd. II. Meas. III. Truacantachd. IV. Toirbheartas. Feudaidh gràdh nar naomh mar an ceudna do Chrìosd a bhi air 'fhuilleadh suas fo na ceithir ehinn so:—Tlachd; Meas; Geamnuidheachd; Dleasannas.

Tha dhà dhiubh so de'n *aon ghnè*, agus a dhà *eadar-dhealaichte*; mar a tha freagarrach anns an dàimh so, anns nach 'eil na h-uile ni air gach taobh ann an suidheachadh coimh-ionann.

I. Is e an ceud ni air taobh Chrìosd *tlachd*. Tha tlachd a'

coimh-sheasamh ann an cleachdadh a' ghràidh agus an aoibhneis, —toil-inntinn agus suaimhneas an anama ann an seilbh air maith freagarrach agus ion-mhìannaichte. A nis, tha tlachd ro inbheach aig Criosd 'na naomhaibh: “Mar a ni am fear nuadh-phòsda gairdeachas 'na mhnaoi, mar sin ni do Dhia gairdeachas annadsa,” Isa lxii. 5. Uime sin, is e là pòsaidh Chrìosd “là subhachais a chridhe,” Dàn Shol. iii. 11. Tha fios gur e so mar is trice toil-inntinn a's *neo-mheasgaichte* 'tha daoine 'sealbhachadh ré an cuairt air an talamh. Is e toil-inntinn an fhir nuadh-phòsda ann an là a phòsaidh an ceum a's àirde air an urrainn toil-inntinn a bhi air ainmeachadh. Tha so ann an Criosd coimh-freagarrach ris an dàimh anns am bheil e'gar tabhairt. Tha subhachas air a chridhe annainn, gun mheasgadh bròin. Agus na h-uile là a tha sinn beò is là a phòsaidh e. Tha e sgrìoblta uime, Seph. iii. 17, “Tha'n Tighearn Dia ann ad mheadhon” (se sin, a' gabhail còmhnuidh 'nar measg ann an gabhail ar nàduir, Eoin i. 14) “cumhachdach; ni e do thèarnadh; ni e gairdeachas os do cheann le luathghair; gabhaidh e fois 'na ghràdh; ni e gairdeachas os do cheann le seinn;” anns am bheil làn iomradh againn air tlachd anns gach earrann fa leth dheth,—aoibhneas agus luathghair, suaimhneas agus toil-inntinn. “A' deanamh gairdeachais,” tha e 'g ràdh, “anns a chuid a dh'aitichear d'a thalamh, agus mo thlachd maille ri cloinn nan daoine,” Gnath-fhoc. viii. 31. Bha smuaintean a' chomh-chomuinn ris na naomhaibh a' cur aoibhneis air a chridhe o shiorruidheachd. Anns a' choimhcheangal sin a bha eadar an t-Athair agus e féin, gu'n roinneadh e a' chreach maille ris na cumhachdaich, agus gu'n saoradh e cuibhrionn air son 'oighreachd, bha 'anam a' deanamh gairdeachais ann an smuaineachadh air an toil-inntinn agus an tlachd a ghabhadh e annta, 'nuair a bheireadh e steach iad ann an comh-chomunn ris féin. Uime sin ann an rann 30, tha e'g ràdh, “Bha mise aige mar neach a dh'altrumadh maille ris,”—mar neach air a ghabhail fo chùram an altruim, mar a tha'm focal a' ciallachadh, agus na h-uile ni air a bhuileachadh ann an rathad a bhitheadh a chum a leas. Mar sin rinn Criosd sinne 'ghabhail, eadhon o shiorruidheachd, air a chùram, agus rinn e gairdeachas ann a bhi smnaineachadh air a' choimhlionadh a dheanadh e air an ni a dh'earbadh ris. Mu thimchioll nan naomh tha e'g ràdh, “Is i so mo shuaimhneas gu siorruidh, an so gabhaidh mi còmhnuidh,” Salm cxxxii. 14. Oir ròghnaich e iadsan air son a theampuill agus 'àite còmhnuidh, do bhrigh a thlachd a bhi annta. Is e so an t-aobhar gu

bheil e 'gan toirt cho dlùth ris féin anns gach dàimh. Mar is Dia e, is iadsan a theampull ; mar is rìgh e, is iadsan 'lochdaranau,—is e rìgh nan naomh e ; mar is e'n ceann e, is iadsan a chorp,—is e ceann na h-eaglais e ; mar is e'n ceud-ghin e, is iadsan a bhràithrean,—“cha nàire leis bràithrean a ghairm dhiùbh.”

Ni sinn aon eisempleir a shònraichadh o mheasg mhòran chum a bhi 'daingneachadh a thlachd a bhi anna ; agus is e sin so :—Tha *rùn agus inntinn* Chrìosd air an *foillseachadh* leis d' a naomhaibh, agus tha e 'gan deanamh-san comasach an cridheachan féin 'fhoillseachadh do Chrìosd ;—a tha 'na dhearbhadh soilleir air mòr thlachd. B'e tlachd feòlmhor Shamsoin ann an Delilah a bhuadhaich air, ionnus gu'n d' fhoillsich e dhi na gnothaichean a bu chudthromaiche a bha aige féin ; fosglaidh e suas 'inntinn dhi, ged a chostadh sin a bheatha dha. Is ann a mhain do *charaid* uehd' a dh' fhosglas sinn ar n-uehd. Cha-n'eil e comasach dearbhadh ni's mò a thabhairt air tlachd ann an dlùth chomh-chomunn na so, gu fosgail neach suas a chridhe d'a charaid, agus nach e a bhitheas eatorra gach sgeul coitcheinn a bhitheas aig muinntir eile. Agus do bhrìgh sin ròghnaich sinn an eisempleir so o mheasg mìle a dh' fheudadh a bhi air an ainmeachadh, mu thlachd so Chrìosd 'na naomhaibh.

Tha e, ma seadh, a' fosgladh 'inntinn dhoibh, agus dhoibhsan a mhain ;—seadh, a' fosgladh 'inntinn, comhairlean a ghràidh, smuaintean a chridhe, rùintean a bhroillich, chum an leas shiorruidh ; seadh, a' fosgladh 'inntinn, slighean a ghràis, gluasadan a Spioraid, reachdan a shlait ròghail, àitheantan a shoisgeil. Tha na h-uile taisbeanadh *spioradail* air 'fhaotainn tre Chrìosd. Is esan “an Solus fìor, a tha 'soillseachadh gach uile dhuine 'tha teachd chum an t-saoghail,” Eoin i. 9. Is esan “an Ur-mhaduinn,” an “Reult-mhaidne,” agus a' “Gbrìan ;” ionnus gu bheil e eu-comasach gu'm bitheadh solus air bith ann ach trid-san. Is ann o Chrìosd a tha e gu bheil “rùn an Tighearn aig an dream d'an eagal e, agus foillsichidh e dhoibh a choimhcheangal,” Salm xxv. 14 ; mar a tha e 'cur an cèill mar an ceudna ann an Eoin xv. 14, 15, “Is sibhse mo chàirdean-sa, ma ni sibh gach ni a tha mi 'g àithne dhuibh. A so suas cha ghairm mi seirbhisich dhibh ; oir cha-n aithne do'n t-seirbhiseach ciod a tha a thighearn a' deanamh ; ach ghairm mi càirdean dhibh ; oir na h-uile nithe a chuala mi o m' Athair, thug mi fios dhuibhse orra.” Tha e 'g amharc orra mar a

chàirdibh, agus 'ga chleachdadh fein d'an taobh mar ri càirdibh, —mar ri càirdibh uchda, anns am bheil a thlachd. Tha e 'deanamh 'inntinn aithnichte dhoibh gu h-iomlan; na h-uile nithe a dh' earb an t-Athair ris 'fhoillseachadh mar Eadar-mheadhonair, Gnìomh. xx. 24. Agus tha'n t-abstol a' nochdadh cionnus a tha so deanta, 1 Cor. ii. 10, 11, “‘Dh' fhoillsich Dia na nithe sin dhuinne le a Spiorad;’ oir fhuair sinn esan, ‘chum gu'm bitheadh aithne againn air na nithibh sin a thugadh dhuinn gu saor o Dhia.’” Tha e 'cur a Spioraid d' ar n-ionnsuidh, a réir a' gheallaidh, chum 'inntinn a dheanamh aithnichte d'a naomhaibh, agus an treòrachadh anns gach uile fhèrinn. Agus do bhrìgh so tha'n t-abstol a' comhdhùnadh, “Tha inntinn Chrìosd againne,” rann 16; oir tha e 'buintinn rinn mar ri càirdibh, agus 'ga fhoillseachadh dhuinn, Eoin i. 18. Cha-n'èil ni air bith ann an cridhe Chrìosd, a tha chum buannachd a chàirdean, nach 'eil e foillseachadh dhoibh. A ghràdh uile, a dheadh-ghean, rùintean a choimhcheangail, slighean na h-ùmhachd, dhomhaireachd a' chreidimh,—tha so uile air 'fhoillseachadh dhoibh.

Agus tha so uile air a labhairt d'an taobh *mu choinnimeh nam mì-chreideach*, ris nach 'eil comh-chomunn air bith aige. Cha-n'èil aithne aca sin air ni air bith de inntinn Chrìosd mar bu chòir: “Cha ghabh an duine nàdurra ri nithibh Spioraid Dhé,” 1 Cor. ii. 14. Tha eadar-dhealachadh mòr eadar a bhi 'tuigsinn *theagasgan na fèrinn* ann an seadh litireil, agus a bhi 'faotainn fìor aithne air inntinn Chrìosd. Tha so air 'fhaotainn tre ùngadh àraidh o Chrìosd, 1 Eoin ii. 27, “Tha againn ùngadh o'n Ti naomb, agus is aithne dhuinn na h-uile nithe,” rann 20.

A nis, feudar na nithe sin a tha Chrìosd a' foillseachadh anns a' chomh-chomunn so, dhoibh-san anns am bheil a thlachd, a chruinneachadh a steach fo'n dà cheann so:—1. Tha e 'ga fhoillseachadh *fèin*. 2. Tha e 'foillseachadh a *rìoghachd*.

1. Tha e 'ga fhoillseachadh *fèin*. Eoin xiv. 21, “An ti aig am bheil gràdh dhomhsa, gràdhaichear le m' Athair e, agus gràdhaichidh mise e, agus foillsichidh mi mi féin da;”—“foillsichidh mi mi féin ann an iomlanachdaibh mo ghràsan, ann an ion-mhiannachd agus 'an oirdheirceas mo phearsa; bithidh aithne aige orm eadhon mar a tha mi, agus mar sin féin bithidh mi dha,—mar Shlànuighear, mar Fhear-saoraidh, sònruichte am measg dheich mìle.” Bithidh eòlas aige air fìor luachmhoireachd agus fiùghalachd an “nèamhnuid ro

luachmhoir;" ged a dh' amhairceadh muinntir eile air mar neach gun sgèimh no grinneas, no air dhòigh sam bith r'a mhiannachadh, gidheadh foillsichidh se e féin dhoibh-san auns am bheil a thlachd 'na oirdheirceasaibh uile, chum gu'm faic iad gu bheil e gu léir ionmhuinn. Cuiridh e folach air féin ri aghaidh an t-saoghail uile; ach ambaireidh na naoimh le aghaidh gun fholach air a mhaise agus air a ghlòir, agus mar sin atharraichear iad a dh' ionnsuidh na h-ìomhaigh ceudna o ghlòir gu glòir, mar le Spiorad an Tighearna, 2 Cor. iii. 18.

2. Foillsichidh e a *rìoghachd*. Bithidh eòlas aca air *uachd-aranachd a Spioraid* 'nan cridheachaibh; agus mar an ceudna air a riaghladh agus air frithealadh 'ùghdarras 'na fhocal, agus 'am measg nan eaglaisean.

(1.) Air a' mhodh so, ma seadh, anns a' cheud àite, tha e 'taisbeanadh a *thlachd* 'na naomhaibh,—tha e 'foillseachadh dhoibh a *rùintean uigineach*. Tha e 'toirt eolais dhoibh air a phearsa, air 'oirdheirceasaibh, air a ghràs, air a ghràdh, air a rìoghachd, air a thoil, air saobhbreas a mhaitheis, air innibh a thròcairean, ni's mò agus ni's mò, an uair a bhitheas an saoghal anns an dorch a thaobh nan nithe sin.

(2.) Tha e 'toirt comais d'a naomhaibh an inntinnean agus an anaman féin a leigeadh ris dha-san, chum mar sin gu'm bitheadh an imeachd maille r'a chéile mar dhlùth chòmpanaich. Is aithne do Chrìosd *inntinnean nan uile*. Is aithne dha ciod a tha anns an duine, agus cha-n'eil feum aige neach air bith a dheanamh fianuis air, Eoin ii. 25. Tha e 'sgrùdadh àirnean agus chridheachan nan uile, Taisb. ii. 23. Ach cha-n'eil fios aig na h-uile cionnus a ni iad an inntinnean a leigeadh ris do Chrìosd. Cha-n'eil tairbhe do dhuine anns gu bheil 'inntinn fosgailte do shùil Chrìosd; oir tha sin fìor a thaobh nan uile, co ac' a tha toil aca no nach 'eil;—ach is ann 'an so a tha sòlas do dhuine, eadhon gu'm bitheadh comas aige 'inntinn féin a dheanamh aithnichte do Chrìosd. Uaith so tha ùrnuighean nan naomh mar bholtrach tùis, Taisb. viii. 3; agus ùrnuighean mhuiuntir eile mar dhonnalaich,—mar gu'n cuireadh neach an ceann de mhadadh, agus gu'n tugadh e seachad fuil mhuc, Hosea vii. 14; Isa. lxvi. 3,—a tha 'na ghràineil eachd do'n Tighearna. A nis, tha trì nithe feumail chum 's gu'm bitheadh neach comasach a chridhe a dheanamh aithnichte mar so do Chrìosd:—

[1.] *Cuideachadh air son na h-oibre*; oir dhinn féin cha teid againn air ni sam bith a dheanamh. Agus tha so aig na

naomhaibh o Spiorad Chrìosd, Rom. viii. 26, 27, “Tha an Spiorad féin mar an ceudna a’ deanamh còmhnaidh le ar n-anmhuinneachd: oir cha-n aithne dhuinn cìod a ghuidheamaid mar bu chòir dhuinn; ach tha an Spiorad féin a’ deanamh eadar-ghuidhe air ar son le osnaibh do-labhairt. Agus is aithne dha-san a tha ’rannsachadh nan cridheachan cìod i inntinn an Spioraid, do bhrìgh gu bheil e ’deanamh eadar-ghuidhe air son nan naomh a réir toil Dé.” Tha gach uile oidhirp agus ionnsuidh air comh-chomunn a chumail ri Dia, ann an dìomhanas agus gun tairbhe, as eugmhais cuideachaidh Spioraid nan athchuingean, ag oibreachadh gu h-éifeachdach ann ar cridheachaibh. Agus tha tlachd ro inbheach aig an Tighearn Iosa anns an *fhosgladh* cridhe agus broillich so ris. Chum na crìche so tha a ghairm gràidh a mach, Dàn Shol. ii. 14, “Mò choluman, a tha ann an sgoltadh na creige, ann an ionad-dìomhair a bhruthaich, leig dhomh amharc ort, leig dhomh do ghuth a chluinntinn; oir tha do ghuth binn, agus d’ eugas maiseach.” ’N uair a dh’ fheudas an t-anam, air iomadh aobhar, a bhi ’ga fholach féin gu dubhach as an t-sealladh,—mar gu’m bitheadh e air a chur air dhearmad, fo na chor a bu mhi-choslaiche,—an sin tha ’ghairm so a mach d’ a ionnsuidh, e féin a dhòrtadh a mach ann an ùrnuigh ris; air son am bheil e mar an ceudna a’ toirt cuideachaidh sin an Spioraid a bha air ’ainmachadh.

[2.] Is e an dara nì *slighe* trid an tigeamaid am fagus do Dhia le ar *n-iarntasaibh*. Tha so, mar an ceudna, air a h-ullachadh leis air ar son, Eoin xiv. 5, 6, “Thubhairt Tomas ris, A Thighearna, cha-n’eil fios againn c’ait am bheil thu dol; agus cionnus a dh’ fheudas còlas na slighe a bhi againn? Thubhairt Iosa ris, Is mise an t-slighe, agus an fhàrrinn, agus a’ bheatha: cha tig aon neach chum an Athar ach tromham-sa.” Tha an t-slighe sin a bha againn a dh’ ionnsuidh Dhe ann ar ceud *chruthachadh* air a dùnadh suas gu h-ìomlan tre’n *pheacadh*. Tha claidheamh an lagha, aig am bheil teine air ’fhadadh ann leis a’ pheacadh, a’ tionndadh air gach làimh, a chum gach slighe a bhacadh a dh’ ionnsuidh comh-chomuinn ri Dia. Tha Iosa Crìosd air “slighe nuadh agus bheò a choisrigeadh”—do na naomhaibh—“tre’n roinn-bhrat, sin r’a ràdh, tre fheòil féin,” Eabh. x. 20. Tha i air a choisrigeadh agus air a cur air leth leis do chreidich, agus dhoibh-san a mhain. Bithidh muinntir eile a’ leigeadh orra a bhi ’dol a dh’ ionnsuidh Dhé le an ùrnuighibh, ach cha-n’eil iad a’ teachd idir ’am fagus da. Cionnus a dh’

fheudas iadsan crìoch na slighe a ruigsinn nach dh' imich ceum riamh innte ? Is e Criosd an t-aon slighe do rìgh-chathair nan gràs ; cha tig aon neach a dh' ionnsuidh Dhé ach trid-san. “ Oir trid-san tha araon slighe againn gu dol a steach tre aon Spiorad chum an Athar,” Eph. ii. 18. Tha an dà ni so, ma seadh, aig na naomhaibh chum an cridheachan fhosgladh suas aig rìgh-chathair nan gràs,—*cuideachadh* agus *slighe*. Cuid-eachadh an Spioraid, as eugmhais nach 'eil annta ach neo-ni ; agus slighe eadar-mheadhonaireachd Chrìosd, as eugmhais nach comasach teachd dlùth do Dhia.

[3.] Is e an treas ni *dànachd* a theachd do Dhia. Is i cainnt pheacach annta féin, air dhoibh aithne 'fhaotainn air uamhas an Tighearna,—“ Cò 'nar measg a ghabhas còmhnuidh maille ri teine millteach ? cò 'nar measg a ghabhas còmhnuidh maille ri lasraichibh siorruidh ?” Isa. xxxiii. 14. Agus cha-n iongantach sin ; oir is iad nàire agus namh-chrithe fa chomhair Dhé toraidhean nàdurra peacaidh. Gabhaidh Dia dioghaltas air an dànachd fheòlmhoir, mhi-chreideach sin a tha peacaich a mach á Criosd a cleachdadh d'a thaobh. Ach a nis tha againne “ dànachd chum dol a steach do'n ionad a's naoimhe tre fhuil Iosa, air slighe nuaidh agus bheò e choisrig a dhuinne, tre'n roinn-bhrat, sin r'a ràdh, tre 'fheòil féin : agus do bhrìgh gu bheil againn àrd-shagart os ceann tigh Dhé, thigeamaid am fagus le cridhe fìor, ann an làn dearbh-bheachd a' chreidimh,” Eabh. x. 19, 20. Gu cinnteach, tha glòir agus uamhas an Tighearna,—tha ionmlanachd neo-chrìochnach a naomhachd, de leithid a' nàduir, as gu bheil an t-anam a' comh-dhùnadh, an uair a tha sealladh aige orra, gu bheil e gu h-ionmlan eu-comasach seirbhis a choimh-lionadh dha dheth féin ; seadh, gur ann a bhithas e 'leasachadh gairg' a léir-sgrìos féin, agus nach e a bhuanachd, a theachd idir 'am fagus da. Is ann a mhain ann an Criosd, agus sin air bonn a thabhartais agus 'eadar-ghuidhe, a dh' fheudas dànachd sam bith a bhi againn ann an tarruing dlùth dha. Tha na trì sochairean so, ma seadh, aig na naomhaibh chum an deanamh comasach an cridheachan fhosgladh suas do'n Tighearn Iosa Criosd,—sochairean a dh' ullaich e dhoibh, do bhrìgh a thlachd a bhi annta.

Do bhrìgh gu bheil so 'na ni anabarrach cudthromach, bheir sinn seachad beagan smuaintean, anns an dol seachad, air a' cheud ni a dh' ainmich sinn, eadhon cuideachadh an Spioraid,—ni a dh' fheudadh a bhi deanta d'an taobh uile—chum a bhi 'nochdadh an eadar-dhealachaidh a tha eadar a bhi 'deanamh

aithnichte ar n-inntinnean do Chrìosd anns an dòigh spioradail agus thaitneach so, agus cleachdadh na h-ùrnuigh sin a dh' fheudas a bhì aig muinntir eile fo dhearbhadh peacaidh.

Ann a' cheul àite,—Tha Spiorad Chrìosd a' leigeadh ris dhuinne ar *n-uireasbhuidhean féin*, clum 's gu'n deanadh sinne aithnichte iad do Chrìosd : “Cha-n aithne dhuinn cìod a ghuidh-eamaid mar bu chòir dhuinn,” Rom. viii. 26 ; cha-n'eil teagasg 'an taobh a mach do theagasg an Spioraid a tha comasach eòlas fìrinneach a thoirt d' ar n-anamaibh air an uireasbhuidhibh, air an uallaichibh, agus air am buairidhibh féin. Cha ni sam bith eile ach foillseachadh nèamhaidh aithne 'bhi aig anam air a bhochdainn agus air 'annhuinneachdaibh féin. An neach aig am bheil cuideachadh so an Spioraid, tha'n ùrnuigh aige leth deanta m'an do chuir e lide suas dhi. Tha a choguis a' mothachadh cudthruim an dleasannais a tha ri 'aghaidh : tha 'inntinn agus a spiorad ann an dian-stri 'na chòm, le treis an gleachd far an tinne an sàs. Tha e 'teachd, le 'uallach air a ghuailibh, agus a' tilgeadh a cudthruim air an Tighearn Iosa Crìosd. Tha e 'faotainn a mach—cha-n ann le dearbhaidhibh imcheisteach, ach le mothachadh naomh agus sgìos anama de'n pheacadh—e' àite am bheil marbhantachd air teachd air, e' àite am bheil maoladh agus fuachd air gréim a dbeanamh air, tha e 'faotainn a mach cìod anns am bheil e mi-chreideach, cìod anns am bheil e air a bhuaireadh os ceann a neirt, agus cìod anns am bheil e as eugmhais soluis gnùis Dhé. Tha mothachadh agus fiosrachadh do-labhairt aig an anam annta so uile o Spiorad Dhé. As eugmhais so cha-n'eil an ùrnuigh 'na h-ùrnuigh : feudaidh bilean dhaoine 'bhi 'labhairt, ach tha'n cridheachan 'nan tosd. Is e géiread nà teanntachd beatha na h-athchuinge, co aca is càs nàdurra no spioradail e. Cha-n 'eil aon chuid togradh no ùrnuigh idir ann, ma seadh, as eugmhais a' mhothachaidh so a tha o'n Spiorad Naomh.

Ann an dara àite.—Tha *càinnt*, no briathran na muinntir so, a' teachd anabarrach fada *gearr air saothair an cridheachan* ; agus uime sin, ann an cleachdadh nan athchuingean so aca, agus an déigh nan athchuingean féin, “tha an Spiorad a' deanamh eadar-ghuidhe le h-osnaibh do-labhairt.” Tha briathran cuid de dhaoineibh ag éiridh fada os ceann an cridheachan. Bu mhaith na'm bitheadhan cridheachan a' cumail coiseachd r'am briathraibh. Esan aig am bheil cuideachadh so an Spioraid, tha cainnt a bheòil a' fàilneachadh fo thograidhibh mòra agus farsuinn a chridhe ; agus uime sin, ann an crìochnachadh nan aslach a's déine, tha dà ni

m'an timchioll anns nach urrainn e riarachadh a ghabhail :—1. Cha-n *fhèrantachd* iad dha anns an urrainn e socrachadh ; oir nan deanadh Dia am mi-iomlanachd a bha annta a chomharachadh, cha seasadh iad là an dearbhaidh. 2. Nach robh a chridhe air a *dhòrtadh a mach* annta, ann an tomhas idir coimh-fhreagarrach ri meud nan tograidhean naomha agus an saothair a bha air an gintinn ann ; ged a dh' fheudadh e bhì 'faotainn mòr ùrachaidh annta ann an Criosd. 'Nuair a's lionmhoire am briathran, is ann is mò a chi iad na dh' fhag iad 'nan dèigh.

Anns an treas àite,—Tha eadar-ghuidh nan naomh, air a chuideachadh mar so leis an Spiorad, a *rèir inntinn Dhé* ; is e sin, tha'n Spiorad 'gan treòrachadh gu bhì 'cur suas iartasan do Dhia a tha a *rèir* 'inntinn a bhì tabhairt dhoibh,—nithe a tha fios aige 'bhitheas a chum maith dhoibh, a bhitheas feumail agus freagarrach air an son anns a' chor sin anns am bheil iad. Tha iomadh rathad anns am feud sinn aithneachadh c'uin a tha ar n-athchuingean a *rèir* toil Dé. Cha-n ainmich sinn aig an àm ach aon rathad ; agus is e sin, 'nuair a tha iad a *rèir* a gheallaidh : 'nuair a tha ar n-ùrnuighean air an riaghladh leis a ghealladh, tha iad a *rèir* toil Dé. Mar sin a thaobh Dhaibhidh, Salm exix. 49. “ Cuimhnich am focal do d'òglach, as an d'thug thu orm earbsadh ? ” Tha e 'g ùrnuigh, agus a' riaghladh na h-ùrnuigh le focal a' gheallaidh anns an do chuir e a dhòchas. Ach gidheadh, feudaidh daoine 'bhì 'g iarraidh an nì sin a th' anns a' ghealladh, gun idir an ùrnuighean a bhì air an riaghladh leis a' ghealladh. Feudaidh iad a bhì 'g iarraidh an nì a th'ann, gun a bhì 'ga iarraidh mar a tha e ann. Mar sin tha'n t-abstol Seumas ag ràdh gu bheil cuid “ ag iarraidh, agus cha-n'eil iad a' faotainn, do bhrìgh gu bheil iad ag iarraidh gu h-ole, chum a chaitheadh air an ana-miannaibh,” caib. iv. 3. Ged a bhith-eadh na nithe sin a tha sinn ag iarraidh a *rèir* toil Dé, gidheadh mar 'eil an dòigh anns am bheil sinn ag iarraidh mar an ceudna a *rèir* a thoil, tha sinn ag iarraidh gu h-ole.

Tha dà nì feumail chum gu'n iarramaid na nithe sin a th'anns a' ghealladh, mar a tha iad anns a' ghealladh :—

An ceud nì,—Gu bheil sinn *ag amharc* orra mar nithibh a tha air an *gealltuinn*, agus sin ann an Criosd ; is e sin, gu bheil na h-uile dòchas a th' againn gu'n sealbhaich sinn na nithe a tha sinn ag iarraidh, air a steidheachadh air cosnadh agus eadar-mheadhonaireachd Chrìosd, anns am bheil uile gheallaidhean Dhé 'nan seadh agus 'nan amen. Is e so a bhì 'g iarraidh o'n

Athair ann an ainm Chrìosd,—Dia mar athair, an tobar ; agus Crìosd mar fhear-cosnaidh nam beannachdan uile.

An dara nì,—Gu bheil sinn 'gan iarraidh air son na crìche sin a th'anns a' ghealladh, cha-n ann a chum an caitheadh air ar n-ana-miannaibh. 'N uair a tha sinn ag iarraidh maitheanais peacaidh, agus spéis uaigneach ann ar cridheachaibh dha, tha ag iarraidh sàr thròcair a' choimhcheangail, chum a chaitheadh air ar n-ana-miannaibh. Tha'n t-abstol ag cur an céill ciod i crìoch so a' gheallaidh, 2 Cor. vii. 1. “Air dhuinn na geallaidhean so 'bhi againn, glanamaid sinn féin o gach uile shalachar feòla agus spioraid, a' coimhionadh naomhachd ann an eagal Dé” 'N uair a tha sinn ag iarraidh nì a th'anns a' ghealladh, mar a tha e anns a' ghealladh, agus a chum crìche so a' gheallaidh, tha ar n-iarrtasan a réir toil Dé. Is e so, ma seadh, an ceud aigeadh càraideach a tha Crìosd a' cleachdadh a thaobh nan naomh,—tha *tlachd* aig annta ; mar a tha soilleir o'n eisempleir a thug sinn seachad, agus mar an ceudna o eisempleiribh do-àireamh eile.

Coimh-fhreagarrach ri so, air an làimh eile, agus a chum gu'm bitheadh an comh-chomunn a' faotainn cleachdaidh eatorra, *tha na naoimh a' gabhail tlachd ann an Crìosd* ; is e Crìosd an aoibhneas, an crùn, an gairdeachas, am beatha, an lòn, an slàinte, an neart, am miann, am fireantachd, an sonas, an slàinte shiorruidh : cha-n'eil nì sam bith aca as 'eugmhais ; ach na h-uile nì aca ann. Gal. vi. 14. “Nar leigeadh Dia gu'n deanainn-sa uaill ach ann an crann-ceusaidh ar Tighearna Iosa Crìosd.” B'e dòchas, agus muinghin, agus miann, agus tlachd nan uile chreid-each e o thoiseach an t-saoghail. B'e gealladh air Crìosd na h-uile 'thug Dia do Adhamh—agus bu leòir e—'na àmhghar do-labhairt, chum fuasglaidh agus comhfhurtachd dha, Gen. iii. 15. Theagamh gu'n do shaoil Eubha gu'n d'fhuair i sliochd a' gheallaidh 'na ceud-ghin mic, 'nuair a thubhairt i, “Fhuair mi duine o'n Tighearn ;” agus gu'm b'e so fàth a h-aoibhneis, Gen. iv. 1. Air do Lanech Noah 'fhaotainn mar shamhladh air Crìosd, agus slàinte trid-san, thubhairt e, “Bheir an tì so féin sòlas dhuinn a thaobh ar n-oibre agus saothrach ar làmh, a thaobh na talmhainn a mhallaich an Tighearn,” Gen. v. 29 ; tha e 'deanamh gairdeachais annsan a bha gus am mallachadh a thogail air falbh, le bhi air a dheanamh 'na mhallachadh air ar son. 'N uair a bha Abraham ann an àird a ghlòire, a' pilltinn o àr rìghrean na h-àird an ear, a thàinig a mach 'an aghaidh comhbhoinn rìghrean ghlinn Shodoim, dh' fhoillsich Dia e féin da le

gealladh glòrmhor, Gen. xv. 1. “Na bitheadh eagal ort, Abraim: is mise do sgiath, agus do dhuais ro mhòr.” Cìod tuilleadh a b'urrainn 'anam iarraidh? Ach, mo thruaighe! is e an glaoth a th'aige—mar a bha aig Reuben an déigh sin, os ceann calla Ioseph—“Cha-n 'eil an leanabh ann; agus mise, c'ait an teid mi?” Rann 2, “A Thighearna Dhé, cìod a bheir thu dhomh, agus mi 'g imeachd gun chloinn?” “Gheall thu gu'm bitheadh uile theaghlaichean na talmhainn air am beannachadh ann mo shliochd; mo thruaighe! cìod an tairbhe' bhitheas anns na h-uile ni cìle dhomhsa, gun an sliochd sin fathast ann?” Agus do bhrìgh sin theirear uime, “Chunnaic e là Chrìosd, agus rinn e gairdeachas,” Eoin viii. 56; b'e aoibhneas agus tlachd a chridhe a bhi 'smuaineachadh air teachd Chrìosd, dà mhìle bliadhna mu'n d' fhoillsicheadh e. Air do Iacob a bhi 'beanna-chadh a mhac, bha a spiorad air a thogail suas ann, air do Iudah teachd 'na làthair, neach anns an robh sùil aige ri teachd Shìloh, Gen. xlix. 8, 9; agus ùine ghoirid an déigh sin, air bhi dha fàs sgèth 'na anam le roimh-bheachd a ghabhail air àmh-ghairibh a shliochd, tha e 'glacadh misneich dha fèin anns an nì sin anns an robh tlachd aig 'anam: “Ri do shlàinte dh' fheith mise, O Thighearna;”—dh' fheith se ris-san a bha gu bhi 'na shlàinte a phobuill. Ach c'uin' a chitheadh crìoch air eisempleiribh air an nì so? Tha seann Simeon a' cruinneachadh suas an iomlain: is e Crìosd slàinte Dhé, agus glòir Israeil, Lucas ii. 30, 31; agus cìod air bith nì air an d' ainmicheadh a' ghlòir o shean, b'e sin aon chuid Crìosd fèin, no samhladh air Crìosd. Is e glòir dhaoine an tlachd. Uime sin, ann an Hagai ii. 7, tha e 'factainn mar ainm “Miann nan uile chinn-each.” Esan d'am bheil an anaman a' toirt gràidh, esan anns am bheil an tlachd, agus a tha 'glacadh neirt an tograidh. Mar sin is e tlachd nan naomh ann, an t-iomradh àraidh a rinneadh air ann am Mal. iii 1: “Thig an Tighearn a tha sibh ag iarraidh g'a theampull gu grad; eadhon teachdair a' choimh-cheangail, anns am bheil bhur tlachd.” Is e so an t-iomradh a rinneadh air Crìosd,—“Esan a tha sibh ag iarraidh, anns am bheil bhur tlachd.” Is e Crìosd an déidh agus an tlachd, esan air am bheil am miann. Gu bhi sònrachadh cuid de nithibh fa leth:—

Anns an eisempleir comh-chomuinn sin ri Iosa Crìosd a tha againn ann an Dàn Sholaimh, tha so gu tric air a thoirt fairear. Tha 'chéile ag innseadh dhuinn gu bheil i suidh sios fo a sgàil le mòr thlachd, caib. ii. 3. Agus tha i 'deanamh aithnichte air iomadh dòigh cia cho beò agus cho gnìomhach as a bha a tlachd

ann ; nì mar an ceudna anns am buineadh dhuinne 'bhi 'saoth-rachadh chum ar eridheachan 'fhaotainn anns a' chleachdadh cheudna d'a thaobh :—

1. Tha i'deanamh so aithnichte, anns a' cheud àite, le ro mhead a cùrain air *comunn Chrìosd a ghleidheadh*, air dhi aon uair 'fhaotainn, caib. ii. 7, “ Cuiream mar fhiachaibh oirbh, a nigh-eanan Ierusalem, air earbaibh agus air eildibh na macharach, nach cuir sibh dragh air, agus nach duisg sibh mo ghràdh, gus an àill leis féin.” Air dhi comh-chomunn milis 'fhaotainn ri Crìosd, air am bheil iomradh anns na rannaibh air thoiseach air so, agus air an do labhair sinn roimh, tha i a nis a' nochdadh a toil-inntinn anns a' chomunn sin, agus a miann gu'm bitheadh e air a chumail 'an cleachdadh ; agus uime sin, ann an leantuinn a mach an t-samhlachais a bha i roimh a' gnàthachadh, tha i a' labhairt mar neach r'a chompanach,—mar neach a' sealbhachadh suaimhneis ann an cuspair a ghràidh : “ Cuiream mar fhiachaibh oirbh, air na h-uile nì a's ionmhuinn leibh,—air na h-uile nì anns am bheil bhur tlachd,—air na h-uile nì a tha ionmhuinneach am measg nan creutairean a's maiseiche,—air na h-uile nì a tha taitneach agus ion-mhiannaichte,—nach cuir sibh dragh air.” Is e suim a cùrain,—nach tarladh nì air bith, ann an rathad peacaidh no brosnachaidh, a dh'aobhairicheadh do Chrìosd a dhol air falbh, no am frithealadh gràs-mhor sin a bhriseadh d'a taobh, anns an roth e'gabhail a shuaimhneis maille ri. “ O na cuiribh dragh air, agus na dùisgibh e gus an àill leis féin !” agus c'uin is àill leis féin ? cha-n àill gu bràth : tha am focal “ àill ” anns a' cheud chainnt gu tric a' ciallachadh “ bith gràidh ” no “ dian-thograidh ; ” mar sin, mar a tha neach ag ainmeachadh air an fhocal, Cha bhi *toil* aige féin gu bràth a bhli air a dhùsgadh o chomunn gràidh na céile. Air do'n chreideach fìor chomh-chomunn milis 'fhaotainn aon uair ri Crìosd, tha e 'seasamh suas air tùr na faire, tha 'shùilean a muigh a' cairis nam buairidhean, le freiceadan air gach ceum air am feudadh am peacadh teachd na dhàil, air eagal toil-inntinn a chridhe a chur fo bhuaireas, agus a shuaimhneas 'na Thighearn agus 'na Shlànuighear gaoil a bhriseadh. Cionnus a nis a tha e 'cur mar fhiachaibh air féin nach bi nì sam bith air a dbearmad no air a ghnìomhachadh leis, a dh' fheudadh an comh-chomunn so a fhuaire a mhilleadh ! Agus do bhrìgh gur iad toil-inntinnean nàdurra eile, a' clonadh an anama o chomunn Chrìosd, an *dorus* gnàthaichte air am bheil na buairidhean sin gu coitcheonn a' faotainn a stigh, a tha 'cur *tribblaid* air an t-suaimhneas a tha Crìosd a' gabhail anns an

anam; uime sin is e dùrachd an anama sin, nach deanadh a chompanaich gnàthaichte air dhòigh sam bith a tharruing a thaobh le'n comhairlibh tàlaidheach, a dh' ionnsuidh suidheachaidh cridhe anns nach b'urraim Criosd tlachd no suaimhneas a ghabhail. An creideach sin aig am bheil Criosd 'na uchd, tha e cosmhuil ri neach a fhuair creach ro mhòr, no n'eamhuid ro luachmhor. Tha 'shùilean a muigh air gach taobh, agus eagal air roimh na h-uile ni a dh' fheudadh lùmh spùinnidh a chur ann. Tha saoihbreas a' cur dhaoine air faire; agus an uair a tha anam gràs-mhor a' sealbhachadh Chrìosd, anns am bheil saoihbreas agus ionmhasan na Diadhachd, tha a chridhe air freiceadan air eagal a chall. Mar is barrachta an comh-chomunn, is ann is mò an *cùram spioradail*; is comharadh cinnteach air cridhe *meallta*, seilbh air Criosd a bhì anns an aideachadh, agus mi-chùram anns a chleachdadh.

2. Tha 'cheile a' nochdadh a tlachd ann an Criosd, anns an dara àite leis cho neo-fhoighidneach as a tha i an uair a tha e as a sealladh, agus mar an ceudna le a dhòn-thogradh an déigh comh-chomuinn nì's ro dhlùithe ris. Caib. viii. 6, "Cuir mise mar sheula air do chridhe, mar sheula air do ghàirdean; oir làidir mar am bàs tha an gràdh; an-ìochdmhor mar an uaigh an t-eudach: is éibhle teine 'éibhle-san, lasair ro ghar." Tha an samhachas so, gun teagamh, air a tharruing o àrd-shagart nan Iudhach, ann an riochdachadh spioradail na h-eaglais fa chomh-air Dhé. Bha aig an àrd-shagart uchd-éididh a' bhreitheanais a bha e gu ghiùlan air a chridhe, Ecsod. xxviii. 29, anns an robh ainmean chloinn Israeil air an gearradh, air mhodh gearraidh sheulan, agus ghiùlain e iad mar chuimhneachan an làthair an Tighearna. Bha an samhail sin aige mar an ceudna air a ghuaillibh no air a ghairdeanaibh, rainn 11, 12; a bha maraon a' riochdachadh sagartachd Chrìosd, a tha 'giùlan ainmean nan uile a' s leis 'an làthair an Athar anns an "ionad a's ro naoimhe," Eabh. ix. 24. A nis, tha'n t-seula air a' chridhe a' samhachadh gràidh agus cùrain ro chaomh agus dlùth nan innigh, a tha 'fagail òmhaigh cuspair a' ghràidh air a' chridhe. "Cuir mise," tha 'chéile ag ràdh, "mar sheula air do chridhe;"—"Bitheadh agam còmhuidh sheasmhach ann an caomhalachd agus 'an truacantachd do ghràidh; bitheadh m' àite suaimhneis gun bhriscadh ann ad chridhe; air do chridhe dean mo sheuladh le comharadh gràidh nach fheudar gu bràth a dhubhadh a mach." Cha-r'eil an t-anam gu bràth riarachta le smuaintibh mu ghràdh Chrìosd dha. "O gu'n robh e air a mheudachadh nì's mò agus

ni's mò! gu'n robh mi mar 'sheula air a chridhe!'” is i so a's cainnt dha. Cha-n e nach 'eil fios aig an anam 'na smuaintibh suidhichte gu bheil gràdh Chrìosd da rìreadh do-mheasrachaidh, agus nach comasach dha a bhi air a mheudachadh; ach bu mhiann leis 'uile bhuaidhan a bhi air am fosgladh suas chum a bhi 'ga shealbhachadh: agus uime sin tha a chéile ag ràdh ann an so, “Cuir mi mar sheula air do ghairdean.” Is e an cridhe an *tobar*, ach tha e folaichte, dùinte; is e an gairdean an gràdh air 'fhoillseachadh ann an *cumhachd*. “Bitheadh do ghràdh,” tha i ag ràdh, “air 'fhoillseachadh dhomh ann a bhi 'cur impidh chumhachdaich agus chaoimh orm.” Tha dà ni soilleir anns an tagradh so:—Crìosd gun tàmh a' cuimhneachadh an anama, a chor a ghnàth fa chomhair a shùil, mar sheula air a' ghairdean, Isa. xlix. 15, 16, le 'chumhachd air 'àrdachadh a chum a dhìon, coimh-fhreagarrach ri gràdh a chridhe dha; agus a rìs, foillseachadh graidh agus cùrain folaichte cridhe Chrìosd do'n anam, air a dheanamh faicsinneach air a' ghairdean, no air a chur 'am follais 'na thoraidhean. Is e so an ni air am bu mhiann leatha dearbh-chionte 'fhaotainn: agus as eugmhais mothachaidh air cha-n'eil suiamhneas r'a shealbhachadh.

Ach tha tlachd na céile gu sònruichte air 'fhoillseachadh anns an aobhar a tha i' toirt seachad air son dùrachd so a h-atheuingean: “Làidir mar am bàs tha an gràdh, an-ìochdmhor mar an uaigh an t-eudach,” no “cruaidh mar ifrinn.” Is e so seadh an t-shamhlachais àirde sin a tha i a' cleachdadh anns an rann so agus an rann a tha leantuinn:—“Cha-n'eil mi comasach oibreachadh mo ghràidh dhuit a ghiùlan, mar luidh mi sìos ann an caidreamh do chomuinn a ghnàth. Cha riarachear mo ghràdh as 'eugmhais. Tha 'thograidhean mar an uaigh, nach abair gu bràth, “Is leòir e.” Cha riarachear am bàs gun a chobhartach; mar glac e na *h-uile* cha sàsaichear e. Cò a bheir dùbhlann d'a bheum, 'nuair a thig e 'na àm chomharaichte? Cha dean éiric a làmh a philleadh. Is amhuil sin mo ghràdh; mar faigh mo mhiann thu 'na d'iomlanachdaibh uile, tha m'anam falamh. Cha-u'eil e 'an comas an t-saoghail gu léir a thionndadh air falbh: mar nach pill am bàs 'na àm, cha phill mo ghràdh o d'leantuinn. Do-ghiùlaint' 'an dealas tha m' eudach, a' luidh mar éibhlibh fo bhuaireas nan smuain: an bheil do bhilean air druidealh am bàigh orm, chionn nach airidh mi comunn do chridhe? an do phill thu fo lasan a thaobh uam? an do dhìobair mar dhaoineibh do ghràdh? Cruaidh leam mar ifrinn na smuaintean so, ioma-luaisgte tha m'anam 'nam buillsgean: mar luidh

mi mar sheul' air do chridhe,—mar sheul' air do chridhe is do ghàirdean, is e mo shamhuil a neach sin a chuireadh 'na luidh air an-ìochd nan àithinnean téinnteach." Tha so, ma seadh, a' taisbeanadh dian-chìocras naoimh a tlachd ann.

3. Tha e mar an ceudna ro chomharaichte o'n iomagain, agus o'n an-shocair, agus o'n *imcheist* anns am bheil i fo 'Tholach a ghnùis. Ni daoine caoidh os ceann call' an ni sin anns an robh an toil-inntinn gu léir a' coinneachadh; giùlainidh sinn gu furasda call an ni sin anns nach robh ar tlachd. Tha cor so na céile air a chur 'an solus ann an Caib. iii. 1—3, "Air mo leabaidh anns an oidheche dh'iarr mi an ti da'm bheil gràdh aig m' anam: dh'iarr mi e, ach cha d' fhuair mi e. Eiridh mi a nis, agus thèid mi mu'n cuairt anns a' chaithir, anns na sràidibh, agus anns na slighibh farsuinn iarraidh mi esan d' am bheil gràdh aig m' anam: dh'iarr mi e, ach cha d' fhuair mi e. Thachair orm an luchd-faire a' dol mu'n cuairt anns a' chaithir: Am faca sibh an ti d' am bheil gràdh aig m' anam?" Tha an oidheche a nis aig an anam,—am dorchadais agus àmhghair. Is oidheche do'n chreid-each a ghnàth e, an uair a tha Criosd as a shealladh. Is esan a' *ghrànan*; ma's e's gu'n teid i fodha, ma luidheas a sholus fo neul, mar faic iad solus 'na sholus, is dorchadas uile dhoibh e. Cha-n'eil e air 'ainmeachadh ann an so co aca a fhuair i nach Criosd a bhi air falbh, air do oidheche àmhghair éigin a bhi air teachd oirre, no am b'e Criosd féin a bhi as a sealladh a rinn 'na oidheche dhi e. Tha sinn a' saolsinn gur e an ni mu dheireadh dhiubh so a bha fìor d'a taobh; air is e Criosd a bhi as a sealladh fàth a gearain. Is oidheche dà rìreadh e, dorch mar dhorchadas féin, an uair a tha Criosd as an t-sealladh, eadhon 'am measg na h-uile toil-inntinn aidhearach eile. Ach am bheil a' chéile foisneach anns an t-suidheachadh so? Tha i air a leabaidh,—is e sin, leabaidh na socair—tha e fìor gu bheil an leabaidh air uairibh a' ciallachadh àmhghair, Taisb. ii. 22; ach anns an leabhar so tha e 'ciallachadh fois' agus toil-inntinn: cha-n'eil an t-ìomradh a's lugha air a dheanamh air àmhghar sam bith ach sin a tha mar thoradh air Criosd a bhi as an t-sealladh;—ach cìod air bith meud na sìthe, agus cothrom na socair, cha-n urrainn an creideach am mealtuinn agus Criosd as a shealladh: ged a robh e air a leabaidh, gun ni sam bith eile 'cur dragh air, cha-n'eil suaimhneas aige, mar 'eil Criosd, neach a's e a shuaimhneas, maille ris. "Dh' iarr mi e," tha 'chéile ag ràdh. Tha dà ni air am fìlleadh ann a bhi 'g iarraidh Criosd anns an oidheche, air an leabaidh.—is e sin, gu h-uaigneach, gu rannsachail, agus

anns an dorch :—an ceud ni, sgrùdadh ar n-anama féin air son aobhair a *dhealachaidh* ; agus, an dara ni, rannsachadh nan geallaidhean air son a *teachd*.

[1.] 'Nuair nach 'eil an t-anam a'faotainn Chrìosd a làthair 'na dhòigh *àbhaiseach*, a' *blàthachadh*, *ag eiridneadh*, agus a' *beothachadh* a chridhe le a ghràdh,—a' fantuinn dlùth dha, a' gabhail a shuipeir maille ris, a' lionadh a smuaintean a ghnàth leis féin, a' sìleadh mirre agus thoraidhean milis a ghràidh 'na bheul ; ach 'an àite sin, smuaintean eile a' dòmhlachadh gu h-incheisteach m'a chridhe, agus Crìosd air falbh o 'ghlaoth ; air ball tha e 'suidheachadh comhairle rannsachaidh, 'ga ghairm féin gu cunntas, “ Cìod so a rinn mi ? cionnus a ghiùlain mi mi féin 'nuair nach 'eil e maille rium mar anns na làithibh a dh'fhalbh ? cionnus nach 'eil Crìosd dlùth dhomh mar a bu ghnàth leis ? ” Tha e nis a' dol 'an ceann sgrùdaidh dhìcheallaich ; a' toirt fairear gràidh, agus caomhalachd, agus caoimhneis an Tighearn Iosa, an tlachd a tha e 'gabhail ann a bhi 'fantuinn maille r'a naomhaibh, agus a' comb-dhùnadh nach ann idir gun aobhar no gun bhrosnachadh a dh'fhalbh e. “ Cìod an cleachdadh anns an d' fhuair eadh mi,” tha e 'g ràdh, “ gu'n do chaill mi Fear mo ghràidh ? e' àite nis an do thionndaidh mo cheumnan an iomrallach 'an tòir air leannanaibh eile ? ” Agus air dha freumh an uile so a' lorgachadh a mach, cionnus a nis a tha e 'meudachadh ann an diom agus 'an dioghaltas 'na aghaidh féin !

[2.] Air do'n anam am féin-cheasnachadh so a thoirt gu *h-ìre*, tha e nis a' cur aghaidh air geallaidhibh a' choimheangail, anns am bheil Crìosd gu ro ghràs-mhor air a chumail a mach dha ; tha e 'gan enuasachadh, fear an déigh fir, gun fhios nach ruig air a chridhe am millseachd ;—tha e 'g amharc gu dùrachdach a steach annta, gun fhios nach fhaic e plathadh fathast de ghnàis àluinn Chrìosd ann an deadh-ghean. Ach, a nis, ma's e 's nach coinnich ris—mar nach coinnich gu tric—ach am *plaosg*, *lìtir lòm* a' gheallaidh,—mar 'eil ann dha ach an uaigh anns an do luidh e, mu'm feudar a ràdh (cha-n ann a thaobh a' gheallaidh ann féin, ach a thaobh ionndrain an anama), “ Dh' éirich e, cha-n'eil e'n so,”—tha so 'ga lionadh le h-uamhann, gun fhios aige cìod a ni e. Mar neach aig am bheil nèamhnuid ro luach-mhor, agus a thaisgeas seachad e, mar a tha e féin a' smuaineachadh, ann an àite ro chinnteach, a chionn nach 'eil feum sònruichte aige dha anns an àm ; ach air do theanntachd agus éigin coir teachd air, tha e sìneadh a làimhe air a shon, ach, mo thruaighe ! cha-n'eil e idir ann ;

tha so 'ga chur gu h-amhladh, gun fhios aige ciod a ni e;—is amhuil sin a tha e a thaobh nèamhuid so an t-soisgeil. Air do dhuine gach ni a bha aige a reiceadh air a shon, agus a mhealtuinn ear tannil, cha-n iongantach a nis e bhi 'an tuairgneadh na h-incheist, 'nuair nach 'eil sealladh aig air ann an àm 'theuma. B' ionann as so, ma seadh, cor na céile. “Dh' iarr mi e,” tha i 'g ràdh, “ach cha d' fhuair mi e;” mar nach ainmig a tharlas dhuinn ann ar comh-chomunn ri Crìosd.

Ach ciod a nis? am bheil i air a chuis a thoirt thairis? Ni h-eadh; ach a deir i, rann 2, “‘Eiridh mi;’ cha dean mi so a thoirt thairis: feumaidh mi Crìosd 'fhactainn, no bàsachadh. Eiridh mi a nis 'an ceann a' ghnòthaich so.”

[1.] Tha i 'rùnachadh *dòigh eile* a chleachdadh,—sgrùdadh ni's géire a chur air chois: “Eiridh mi 'an ceann mheadhonan eile a thuilleadh air an ùrnuigh uaigneich, air beachd-smuain-eachadh, air féin-cheasnachadh, agus air rannsachadh nan geallaidhean;” anns an robh i air a cleachdadh roimh so. Tha so a' nochdadh,—

Anns a' cheud àite,—*Rùin suidhichte* air a taobh, anns am bheil i 'g éiridh suas gu h-eudmhor, dàn, as an t-suidheachadh sin anns an do chaill i Fear a gràidh. “‘Eiridh mi;’ cha luidh mi sìos fo'n chor so: ma dh' fhanas mi 'an so theid as dhomh.” Is amhuil sin a tha Dia air uairibh a' gairm na h-eaglais chum éiridh suas agus i féin a chrathadh o'n duslach, Isa. lii. 2. Na fan, anam, anns a' chor so.

Anns an dara àite,—Tha so a' taisbeanadh *dèchill* air a taobh. “Gabhaidh mi a nis dòigh eile; cha-n fhag mi slighe gun rannsachadh, no meadhon gun ghnàthachadh, anns am feud mi air dhòigh sam bith comh-chomunn 'ath-nuadhachadh ri Fear mo ghràidh.”

Is e so suidheachadh an anama sin nach 'eil a' sealbhachadh làthaireachd ghnàthaichte Chrìosd ann an dleasannasaibh an uaigneis,—marbh ann an ùrnuigh, faondrach ann am beachd-smuaineachadh, tearc ann an smuaintibh uime,—“Cha ghiùlain mi leis a chor so: ciod air bith meadhon a chomharaich Dia, tha mi 'rùnachadh 'na neart féin an cleachdadh gu dùrachdach, gus am bi e air 'atharrachadh, agus gus am faigh mi seilbh air Fear mo ghràidh.”

[2.] Is e am meadhon a tha i a nis a' gnàthachadh, *éiridh agus dol mu'n cuairt anns a' chaithir*. Gun a bhi 'leudachadh air nithibh fa leth, no a' tarruing a mach an t-samhlaidh tuilleadh as fada, tha a' chaithir ann an so a' ciallachadh caithreach Dé,

an *eaglais*; agus imeachd na céile tre na sràidibh, agus na slighibh farsuinn, a' ciallachadh rannsachaidh dhùrachdaich an anama ann an slighibh agus 'an òrduighibh an t-soisgeil. Is e so, ma seadh, an ni air am bheil i a nis a' cur a h-aghaidh chum a bhi 'faotainn Chrìosd:—nuair nach 'eil an t-anam 'ga fhaotainn anns an uaigneas, tha e 'cur aghaidh dhèichiollaich air na meadhonaibh follaiseach; ann an ùrnuigh, ann an éisdeachd an fhocail, agus 'am frithealadh nan òrduighean, chum seilbh fathast 'fhaotainn air. Gu cinnteach, is e gnothach mòr anaman nan creideach anns na h-uile meadhon, a bhi 'faotainn Chrìosd. Anns an tomhas anns am bheil iad 'ga fhaotainn annta, anns an tomhas cheudna tha millseachd agus ùrachadh sam bith ac' annta. Is e so an ni a tha gu sònruichte r'an aghaidh 'nuair a tha iad fo 'fhollach a ghnùis: tha iad a' toirt an ro aire do gach focal, ag eisdeachd ris gach ùrnuigh, gun fhios nach coinnich iad ri ni-éigin de Chrìosd, ni-éigin de sholus, de bheatha, no de ghràdh annta. “Oh, gu'n coinnicheadh Chrìosd ri m' anam anns an t-searmon so, no anns an t-searmon ud eile, agus mo chridhe bochd a bheothachadh le a ghràdh, agus a neartachadh le briathraibh a chaoimhnis!” Tha iomagain a' chreidich, gu cinnteach, do-labhairt ag iarraidh Chrìosd, agus gun a bhi 'ga fhaotainn, aon chuid 'na chomh-fhurtachd no na ghràs, mar anns na lùthibh a dh'fhalbh. Tha mòran de'n iomagain cridhe so air 'fhilleadh ann an dùblachadh cainnt' na céile, “Dh' iarr mi e, dh' iarr mi e;” a' nochdadh miann do-mheasrachaidh, agus dian-thograidh ghnìomhaich coimh-fhreagarrach ris. Air dhi a bhi mar so air a mealladh aig a bhaile, tha i a nis a' gabhail air a h-aghaidh.

Ach faiceamaid fòs *crioch* a' mheadhoin so mar an ceudna: “Dh' iarr i e, ach cha d' fhuair i e.” Tha so air uairibh a' tachairt mar an ceudna, gu'm bi na h-uile ni, mar gu'm b'ann, gun tairbhe: “Iarraidh iad e, agus cha-n fhaigh iad e;” cha tig iad 'am fagus da. Bitheadh iadsan air am faicill a tha 'mealtuinn tomhais sam bith de làthaireachd Chrìosd; ma 's e 's gu'm brosnach iad e gu falbh, ma 's e 's gu'n cail iad e, theagamh gu'n cost e iomadh sgrùdadh deurach dhoibh mu'm faigh iad a ris e. Is cor bronach e, gu cinnteach, an uair a tha anam bochd ag ùrnuigh agus a' beachd-smuaineachadh, a' rannsachadh nan geallaidhean anns an uaigneas, a' cleachdadh nam meadhona follaiseach gu dìchiollach, dùrachdach, chum aoin phlathaidh 'fhaotainn de ghnùis an Tighearn Iosa, agus gidheadh na h-uile ni gun tairbhe.

Ciod a nis a tha 'leantuinn anns a' chor so? Rann 3, "Thachair orm an luchd-faire." Tha sinn ag aideachadh gur iad so luchd-faire caithreach Dé, no luchd-faire agus luchd-dreuchd na h-eaglais. Agus tha e brònach r'a sinuaineachadh, gu bheil an Spiorad Naomh a' labhairt m'an timchioll anns an leabhar so, ann an rathad air uairibh nach 'eil idir cliùiteach dhoibh. Ann an caib. v. 7, tha iad gu soilleir 'an ceann na geur-leanmhuinn. Bha e 'na fhocal aig Luther, "Nach robh an diadhachd gu bràth ann an cunnart ach an uair a bha i eadar làmbaibh an luchd-aideachaidh a b'airde." Ach ann an so tha iad de nàdur nì's stuaimhe, oir tha iad a' toirt fainear coir bhrònaich an anama bhochd' dhubhaich.

Is e dleasannas an luchd-faire sin a tha dìleas a bhi 'toirt an aire do na h-anamaibh bochda sin a tha 'g imeachd gu tùirseach fo fholach gnùis an Tighearna; —cha-n ann a' seasamh am fad air falbh, ach a' taisbeanadh gach uile dheadh-thoile ann a bhi 'gan cuideachadh. Agus an t-anam sin a tha da rìreadh air a chur thuige do bhrìgh neo-làthaireachd Chrìosd, cha-n urrainn e folach a chur air a ghràdh, feumaidh e 'bhi 'sealltuinn air gach taobh air a shon: "Am faca sibh esan d'am bheil gràdh aig m' anam?"—"Is e so mo chor: bha comunn blasd' agam maille ri mo Thighearn Iosa beannaichte,—tha e nis air tionndadh air falbh uam. Am bheil e 'n'ur comas mo chuideachadh? no mo thròrachadh a dh' ionnsuidh mo shuaimhneis? Ciod an t-eòlas a tha agaibh air? e' uine a bha e idir air 'fhaicinn leibh? Cionnus a dh' fhoillsich se e féin duibh? ciod anns an d' fhuair e leibh e?" Tha saothair so an anama, do bhrìgh Chrìosd a bhi as a shealladh, a' nochdadh gu soilleir a thlachd 'na làthaireachd. Ach ceum nì 's fhaide, agus tha so nì's soilleire fathast, far am bheil an t-anam air Chrìosd 'thaotainn aon uair eile. Rann 4, 5, "Cha deachaidh mi ach beagan air m' agbaidh uatha, 'nuair a fhuair mi esan d' am bheil gràdh aig m' anam; rinn mi gréim air, agus cha leiginn as e, gus an d' thug mi e do thigh mo mhàthar, agus d'a seòmarsa a rug mi. Cuiream mar fhiachaibh oirbh, a nigheanan Ierusalem."

Anns a' cheud àite,—Tha i ag innseadh coinnus a thàinig i ann an seilbh air; "Thuair i e;"—cha-n'eil na meadhona anns an d' fhuair i e air an ainmeachadh. Tha so gu tric a' tachairt 'n ar comh-chomunn ri Chrìosd, 'nuair a tha meadhonan uaig-neach agus follaiseach air am factainn neo-tharbhach, agus nach d' fhagadh aig an anam ach a bhi 'feitheamh gu fòil, agus ag

imeachd gu h-iriosal na fhianuis, gu bheil Criosd 'an sin 'ga fhoillseachadh féin, chum a bhí 'deanamh aithnichte a shaoir ghràis anns an fhoillseachadh sin. Na tugamaid aig àm sam bith thairis anns a' chor so. Ged a dh' fhendadh na h-uile meadhon a bhí gun tairbhe dhuinn, ged a robh an fogharadh air dhol seachad, agus an samhradh thairis gun saors' a bhí air teachd,—nuair nach dean sgrùdadh na leapach no comhairle an luchd-faire ar cuideachadh,—fanamaid ear tiota big, agus chi ar sùilean Slàinte Dhé. Tha Criosd air uairibh a' cur urraim air cleachdadh neo-mheadhonach agus àrd-uachdaranach a ghràis, ged a tha e gu coitchionn a' cur a' chrùn air a mheadhonaibh suidhichte. Tha e 'ga fhoillseachadh féin gu tric gu neo-mheadhonach, an taobh a mach de na meadhonaibh gnàthaichte, dhoibh-san a tha 'feitheamh air annta sin;—cha-n aithne dhuinn gu'n dean e sin d'an taobh-san a tha 'g an cur ann an dìmeas. Ged a bheir e coinneachadh gràs-mhor do dhaoinibh 'na shlighibh féin 'nuair nach robh sùil ris, gidheadh cha choinnich e idir riu a mach as a shlighibh. Feitheamaid mar a dh' àithne e, thig-eadh e mar is toil leis. Tha i, *anns an dara àite*, a' nochdadh cionnus a ghiùlain si i féin d'a thaobh an uair a fhuaire e: “ Rinn i gréim air, agus cha leigeadh i as e.” Tha 'chainnt sin gu léir a tha i 'gnàthachadh a' taisbeanadh an aoibhneis agus an tlachd a's ro àirde. Is i suim an iomlain:—air do'n anam a theachd aon uair eile gu bhí 'sealbhachadh comh-chomuinn mhilis ris an Tighearn Iosa, tha e 'deanamh greim daingeinn air tre chreidimh—oir is gnìomh creidimh “ gréim daingeann ” a dheanamh,—a' diùltadh, ann an déinead a ghràidh, a leigeadh as gu bràth,—ag oidhirpeachadh a chumail ann am meadhonaibh tigh' a mhàthar, eaglais Dé; agus mar sin a' gnàthachadh gach meadhon gu bhí 'daingneachadh a' chomh-ghràidh a tha eadar Criosd agus e féin: tha na h-uile focal agus samhladh a tha air an cleachdadh ann an so a' taisbeanadh an tlachd a's ro àird a th' ann an comas an anama. Nam b'e as gu'n leanamaid a mach gach eis-empleir agus fianuis air an tlachd so a th' ann an leabhar Dàin Sholaimh a mbain, b' éigin gu'n deanamaid nìneachadh a tharruing a mach air a chuid a's mò dheth; ni nach 'eil sinn a' rùn-achadh aig an àm. Deanadh cridheachan nan naomh aig am bheil eòlas anns na nithibh so an comh-dhunadh a tharruing iad féin. Ciod air am bheil an uile mhiann? ciod anns am bheil an aoibhneas? ciod e sin anns am bheil sàsachadh anama aca, agus a tha 'dòrtadh mìllseachd 'nan spioradaibh anns na h-uile suidheachadh? ciod an *call* roimh am bheil eagal orra?

cìod a tha do-ghhùlainte dhoibh a bhi as 'eugmhais? Nach e so e, eadhon Fear an gràidh, agus esan a mbain?

Tha iad a' taisbeanadh so, mar an ceudna, *anns an t-lachd a th' aca anns na h-uile ni a bhuineas air dhòigh àraidh do Chrìosd*, mar a chuid féin, anns an t-saoghal so. Tha so 'na dhearbhadh air t-lachd, 'nuair a tha t-lachd againn air a sgàth anns na h-uile ni a bhuineas do chuspair ar t-lachd. Tha cuibh-rionn àraidh Chrìosd anns an t-saoghal so a' coimh-sheasamh 'na phobull agus ann an òrduighibh a thighe,—muintir a theaghlach agus an teachd-an-tìr. A nis tha t-lachd ro mhòr aig na naomhaibh annta so araon air a sgàth. Tha eisempleir againn air an dà ni so ann an aon duine, eadhon, Daibhidh, Salm. xvi. 3, “A thaobh nan naomh a tha air thalamh, agus nam flath; tha mo t-lachd uile annta.” Tha Crìosd ag ràdh m'an eaglais, Isa. lxii. 4, “Bean mo rùin,” no “Mo t-lachd innte.” Agus ann an so tha Daibhidh ag ràdh m'a timchioll, “Mo t-lachd annta.” Mar a tha t-lachd Chrìosd anns na naomhaibh, is amhuil sin a tha t-lachd nan naomh ann an aon a chèile, air a sgàth. “Annta-san,” a deir Daibhidh, “tha mo t-lachd uile.” Cìod air bith toil-inntinn a dh' fheudadh a bhi aige ann an muintir eile, cha bu ni sam bith e 'an coimeas ris an t-lachd a bha aige anns na naomhaibh. Uaith so tha iomradh air a dheanamh air a bhi “leagadh sìos ar n-anama air son nam bràithrean,” no air son aobhair choitinn sam bith anns an feud maith chomh-fhlaitheachd nam bràithrean a bhi fillte suas.

A ris, a thaobh òrduighean a thighe, tha Daibhidh na eisempleir againn mar an ceudna. Ann an Salm xlii., lxxxiv., agus xlvi., tha fianuisean cho lionmhor againn air so as nach 'eil aobhar dhuinn a bhi leudachadh; ni mo a tha sinn a' rùnachadh ceann-teagaisg nuadh a thogail as a thaobh an nì so.

Is e so, ma seadh, an ceud ni a tha 'sruthadh mar thoradh a' ghràidh chàraidich sin a tha eadar Crìosd agus creidich, ann an comh-chomunn gach aon r'a chèile:—*tha t-lachd aige annta, agus tha'n t-lachd-san annsan*. Tha t-lachd agus toil-inntinn aige 'nan soirbheachadh; tha t-lachd aca-san 'na onoir, agus 'na ghlòir, agus 'na làthaireachd maille riu. Air a sgàth-san tha'n t-lachd 'na sheirbhisich—ged a dh' fheudadh an saoghal a bhi 'deanamh tàir orra—mar fhlaithibh na talmhainn; agus 'na òrduighibh, mar ghliocas Dé,—a dh' fheudas a bhi 'nan anaideas do dhaoinibh an t-saoghail so.

CAIBIDEIL V.

Aignidhean eile 'tha leantuinn an dàimh pòsaidh so:—1. Air taobh Chrìosd—Tha meas aige air a naomhaibh—Dearbhaidhean air a mheas so:—(1.) A theachd 'san fheòil; (2.) Fèin-fhalamhachadh Chrìosd, 2 Cor. viii. 9; Phil. ii. 6, 7; (3.) 'Umlachd mar òglach; (4.) A bhàs. A mheas orra 'an coimeas ri muinntir eile. 2. Meas nan creideach air Chrìosd;—(1.) Tha meas aca air os ceann gach ni agus neach eile; (2.) Os ceann am heatha fèin; (3.) Os ceann gach subhaile modhannail. Suim an iomlain air taobh Chrìosd—Air taobh nan creideach. An treas aigheadh càraideach—Air taobh Chrìosd, truacantachd—Cìod anns am bheil e aithnichte—Comh-fhulangas maille riu agus compairteachadh gràis, toraidhean na truacantachd—Iomadh rathad anns am bheil Chrìosd a' fuasgladh air a naomhaibh fo bhuaireidhibh—A thruacantachd 'nan àmhgharaibh. Geamnuidheachd, an treas aigheadh càraideach air taobh nan naomh. An ceathramh—Air taobh Chrìosd, toirbheartas; air taobh nan naomh, dleasannas.

II. **THA** Chrìosd a' cur meas air na naomhaibh, tha iad luachmhor 'na shealladh—ni a's e an dara aigheadh càraideach a tha e 'cleachdadh d'an taobh,—air dha an toirt anns an dàimh pòsaidh sin ris fèin air am bheil sinn a' labhairt. Cha-n'eil aobhar dhuinn a bhi buanachadh fada ann a bhi dearbhadh an ni so; tha nèamh agus talamh a' deanamh fianuis air. Feulaidh beagan bheachdan solus a thilgeadh air. Beachdaicheamaid orra, ma seadh,—1. *D'an taobh fèin*; 2. *A thaobh mhuinntir eile*; agus bithidh e aithnichte cìod am meas a tha aige orra:—

1. Bha na h-uile ni a rinn e riamh agus a tha e nis a' deanamh, bha na h-uile ni a ghiùlain agus a dh' fhulaing e mar eadar-mheadhonair, air an sgàth-san. A nis, bha na nithe so cho mòr agus cho doilgheasach, as nach gabhadh e gu bràth os làimh an coimhlionadh agus an giùlan, mar bitheadh meas aige orra os ceann na dh' fheadas a bhi air a labhairt. Gabhaibh beagan eisempleir:—

(1.) Air an sgàth-san “rinneadh e 'na fheòil; dh' fhoillsich-eadh e anns an fheòil,” Eoin i. 14. “Mheud 's gu bheil aig a chloinn comh-roinn a dh' fheòil agus a dh' fhuil, ghabh esan mar an ceudna roinn diubh sin,” Eabh. ii. 14. Tha'n t-abstol ag àrdachadh ro mheud a' mheas so anns an do chuir e iad: Rann. 16, “Gu deimhin cha do ghabh e nàdur nan aingeal air, ach ghabh e sìol Abraham air;” cha robh a shamhuil sin de mheas aige air ainglibh. Cò aca a thuigeas sinn am focal

sin “ghabh” ann an rathad “comh-roinn a ghabhail,” mar anns an eadar-theangachadh againne, agus mar sin e ’bhi ’ciallachadh gu’n do ghabh e ar nàdur d’a ionnsuidh féin, air dha teachd ’san fheòil, agus nach do ghabh e nàdur nan aingeal; no a thuigeas sinn e ann an rathad a bhi “cuideachadh” (cha do chuidich e nàdur nan aingeal, ach chuidich e siol Abraham,) agus mar sin ag amharc air mar thoradh a theachd ’san fheòil,—thig e gus an aon ni a thaobh am meas sin air am bheil sinn a’ labhairt: tha e ro shoilleir gu’n do ròghnaich e siol Abraham air thoiseach air aingibh, agus mar sin a’ cur an tuilleadh meas orra. Agus thugaibh fainear, a mhead ’s gu’n d’ thàinig e a chuideachadh sìl Abraham,—is e sin, *creidich*, tha meas aige orra-san a mhain.

(2.) Air an sgàth-san rinneadh e ’na fheòil ann an leithid sin de rathad as gu’n d’ rinneadh *fulamh e dheth féin*, ionnus gu’n do chuireadh a ghlòir fo dhuibhre, agus gu’n d’ rinneadh bochd e air an son, 2 Cor. viii. 9, “Oir is aithne dhuibh gràs ar Tighearna Iosa Criosd, ged a bha e saoi bhir, gidheadh gu’n d’rinneadh bochd e air bhur son-sa.” Ged a bha e saoi bhir ann an glóir siorruidh maille r’a Athair, Eoin xvii. 5, gidheadh rinneadh bochd e airson nan creideach. Am pearsa ceudna sin a bha saoi bhir, rinneadh bochd e. Tha e soilleir gur e saoi bhreas na Diadhachd a mhain a’s urrainn a bhi air a chiallachadh ann an so, do bhrìgh gu bheil e air a chur ma choinnimh na bochdainn sin a ghabh e air féin mar dhuine. Tha so mar an ceudna air a chur an céill ni’s farsuinne ann am Phil. ii. 6, 7, “Neach air bhi dha ann an cruth Dhé, nach do mheas e’na reubainn e féin a bhi coimh-ionann ri Dia, ach chuir se e féin ann an dìmeas, a’ gabhail air féin cruth seirbhisich, air a dheanamh ann an coslas dhaoine, agus air ’fhaghail ann an cruth mar dhuine.” Tha iomadh ni a’ dearbhadh gu bheil “cruth Dhé” ann an so a’ ciallachadh bith na Diadhachd; mar,—

[1.] Gu’n robh e anns a’ chruth sin coimh-ionann ri Dia; is e sin, an t-Athair. A nis, cha-n’eil ni sam bith coimh-ionann ri Dia ach Dia féin. Cha-n’eil eadhon Criosd féin mar eadar-mheadhonair, ’na ghlòir a’s ro àirde,—is e sin a mhain a tha neo-chrìochnach, a tha coimh-ionann ri bith neo-chrìochnach.

[2.] Tha *cruth Dhé* air a chur mu choinnimh *cruth seirbhisich*; agus tha an cruth seirbhisich sin air a ghairm “cruth mar dhuine,” rann 8,—an cruth sin anns an d’ fhuair eadh e ’nuair a thug se e féin thairis chum a’ bhàis, agus anns an do dhòirt e mach ’fhuil mar dhuine chum bàis. Tha ràdh

sin an abstoil, “a’ gabhail air féin cruth seirbhisich,” air a mhìneachadh anns na briathraibh a leanas le bhì “air a dheanamh ann an coslas dhaoine,”—cainnt a tha air a gnàthachadh ann an Rom. viii. 3, gu bhì ‘cumail a mach a theachd anns an fhèoil. Chuir Dia e “ann an coslas feòla peacaich :” ann an gabhail fìor fhèoil bha e ann an “coslas feòla peacaich.” A nis, ann a bhì deanamh so, “dh’ irioslaich se e féin,”—dh’ fhalambaich se e féin, chuir se e féin ann an dìmeas. Ann an dearbh ghabhail na feòla, bha irioslachadh agus ìsleachadh air a dheanamh air pearsa Mhic Dhé ; cha b’ urrainn e bhì deanta as eugmhais sin. Ma ’s e as gu’n d’ ìslich Dia e féin ann a bhì “’g amharc air na nithibh a th’ anns na nèamhaibh, agus air an talamh,” Salm cxiii. 6, tha e gu cinnteach ‘na ìsleachadh do-mheasrachaidh, cha-n e mhain a bhì ‘g amharc air, ach a bhì ‘gabhail ar nàduir a dh’ ionnsuidh aonaidh pearsanta ris féin. Agus ged nach bu chomasach gu’m bitheadh nì sam bith de ghloir bith na Diadhachd air a lughdachadh, gidheadh air do phearsa Mhic Dhé a bhì air ‘fhoillseachadh ann an coslas duine, agus ann an cruth seirbhisich, bha gloir a’ phearsa sin, a thaobh foillseachaidh, air a cur fo dhuibhre ; agus nochdadh e mar neach gu h-iomlan eadar-dhealaichte o’n dearbh neach sin a bha e ann, aig an àm sin, agus o’n uile shiorruidheachd. Do bhrìgh so tha e ‘guidhe air an Athair, “Glòraich thusa mise maille riut féin, leis a’ ghloir a bha agam maille riut mu’n robh an saoghal ann,” Eoin xvii. 5 ; tha e ‘guidhe air son foillseachaidh na glòire sin. Agus mar sin, ged nach robh *nàdur* na Diadhachd air ‘ìsleachadh, bha *pearsa* so na Diadhachd mar sin.

(3.) Air an sgàth-san dh’ ìslich se e féin, ann an ghabhail na feòla, ionnus gu’n d’ rinneadh e ‘na *sheirbhisich*,—fo dhìmeas ann an sùilibh an t-saoghail ; agus ‘na fhìor òglach do’n Athair. Air an sgàth-san dh’ irioslaich se e féin, agus bha e ùmhal. Tha na h-uile nì a rinn e, agus na h-uile nì a dh’ fhuiling e na bheatha, a tighinn fo’n bheachdachadh so air mar sheirbhisich, —nithe a dh’ fheudar a chruinneachadh gu léir fo na trì chinn so :—[1.] *Coimhlionadh gach uile fhèantachd.* [2.] *A’ giùlan gach uile ghnè geur-leanmhuinn agus cruaidh-chòis.* [3.] *Ag oibreachadh gach uile ghnè mhaith do dhaoimibh.* Air an sgàth-san ghabh e air féin beatha nan atehuingean, nan deur, nan eagal, na h-ùmhachd, nam fulangas, Eabh. v. 7, 8 ; agus so uile le tlachd agus toil-inntinn, a’ gairm de’n t-seirbhis “a bhìadh agus a dheoch,” agus ag aideachadh lagh na h-ùmhachd so a bhì ‘na chridhe, Eabh. v. 7, 8,—gu’n robh e réidh ri toil

so Dhé a choimhlionadh. Esan a ni dioghaltas eagalach air muinntir eile a sheasas suas 'na aghaidh anns an ni a's lugha, bha e toileach ni sam bith, seadh, na h-uile ni, a ghiùlan air son nan creideach.

(4.) Ach cha b'e so uile, oir—chum na h-uile ni eile a rinn e a thoirt gu foirfeachd—bha e *ùmhal gu bàs* air an son, eadhon bàs a' chroinn-cheusaidh. Mar sin féin tha e 'g aideachadh do'n Athair, Eoin xvii. 19, “Air an son-san tha mise 'gam naomhachadh féin;”—“Tha mi 'gam choisrigeadh féin mar tñabhartas, mar iobairt, chum a bhì air mo mharbhadh.” B'i so a' chrìoch a chuir e air thoiseach air féin anns na h-uile ni a rinn e roimh, eadhon, bàsachadh; bha e air a bhreith, agus bha e beò air thalamh, chum gu'm bàsaicheadh e. Chuir e 'an luach iad os ceann a bheatha féin. Agus na'm feudamaid fantuinn ann an so, gu bhì 'beachdachadh car tannuill ciod a bha anns a' bhàs sin a dh' fhuiling e air an son, chitheamaid 'an sin da rìreadh ciod an luach anns an do chuir e iad. Bha *mallachadh an lagha* anns a' bhàs so, bha *fearg Dhé* ann, bha *folach gu'àis Dé* ann. B' e cupan ro eagalach de'n do bhlais e, agus a dh'òl e, chum nach blaiscadh iadsan gu bràth dheth. Cò an duine 'bhitheadh toileach, air son deich mìle saoghal, a bhì 'fulang an aon ni sin a dh' fhuiling Criosd air ar son ann an tréigsinn Dhé air, ged nach bitheadh tomhas air bith àmhghair coimheangailte ris, ach sin a bhitheadh neach nach robh ach 'na chreutair a mhain comasach a ghiùlan! Tha e féin ag iniseadh dhuinn ciod iad na smuaintean a's àirde a dh' fheudas a bhì againne a thaobh an ni so Eoin xv. 13, “Gràdh a's mò na so cha-n'èil aig neach air bith, gu'n leigeadh duine 'anam sìos air son a chàirdean.” Cha bhitheadh e comasach dearbhadh ni bu mhò air gràdh a nochdadh na so. Ciod tuilleadh a tha comasach do neach air bith? Gidheadh tha e 'g innseadh dhuinn gu bheil a ghràdh-san ag éiridh os ceann so uile, Rom. v. 8, “Tha Dia 'moladh a ghràdh féin duinne, do bhrìgh 'nuair a bha sinn fathast 'nar peacaich, gu'n d' fhuiling Criosd bàs air ar son.” Rinn e so an uair a bha sinn 'nar peacaich, agus 'nar nàimhdean, a dh' fheudadh e ann an ceartas a sgrios. Ciod tuilleadh a's urrainn a bhì deanta?—bàsachadh air ar son an uair a bha sinn 'nar peacaich. A leithid sin de bhàs, ann an leithid sin de dhòigh, le a leithid sin de choimh-mheasgadh feirge agus maliachaidh,—bàs anns an robh a' chuid a bu mhiosa a bhagair Dia riamh an aghaidh peacaidh,—nach 'èil so a' nochdadh luach cho mòr a bhì air a chur oirnn as a bha

crìdhe Chrìosd féin comasach a ghabhail! Ma 's e as gu'n dealaich neach r'a ghlòir, agus r'a shaoibhreas, agus r'a fhois, agus r'a bheatha, agus ri comhfhurtachd gràidh Dhé, chum a bhi 'fulang call, agus maslaidh, agus feirge, agus mallachaidh, agus bàis, air son neach eile, — nach 'eil so da rìreadh a' nochdadh luach ro ionmhuinneach d'a thaobh; agus tha an t-abstol ag innseadh dhuinn gu'n robh so uile ann, Eabh. xii. 2. Gu cinnteach bha meas aig Chrìosd orra a bha ro ghràdhach, 'nuair a bha e toileach dealachadh ris gach nì a bha aige, a roghainn air iadsan a dhol am mugh, agus nach bitheadh iad 'nan seilbh aige chum an deanamh 'nan luchd-comhpairt d'a ghlòir, Eph. v. 25, 26.

Ach c' uine a chitheamaid crìoch air eisempleiribh 'ainmeachadh a thaobh an luach anns am bheil creidich a' seasamh do Chrìosd, mar a tha sin air a thaisbeanadh leis anns gach saorsa 'tha e 'g oibreachadh dhoibh,—air a nochdadh 'nan àmhghar-aibh uile, anns gach cor *peacaidh* agus *fulangais*? nach 'eil na h-uile nì a rinn e, na h-uile nì a tha e nis a' deanamh 'na cadar-ghuidh, na h-uile nì o'm bheil e 'gan saoradh, na h-uile nì a tha e 'faotainn air an son, a' deanamh fianuis air gur iad ubhall a shùla, a nèamhnuid, agus a chrùn.

2. A mheas orra 'an coimeas ri muinntir eile. Cha-n'eil anns an *t-saoghal* uile ach neo-nì dha-san 'an coimeas riu. Is iad-san a *lios*; tha a' chuid eile de'n t-saoghal mar *fhàsaich*; “Is lios glaiste thu, a phiuthar, a chéile; fuaran dùinte, tobar air a sheulachadh,” Dán Shol. iv. 12. Is iad-san 'oighreachd; a' chuid eile, a naimhdean, gun luach sam bith 'na shealladh. Mar sin Isa. xliiii. 3, 4, “Oir is mise an Tighearn do Dhia, Ti naomh Israeil, d' fhear-saoraidh; thug mi an Eiphit ann ad éiric; Etiopia agus Seba air do shon. A chionn gu'n robh thu luachmhor ann am shealladh, fhuair thu urram, agus thug mise gràdh dhuit, uime sin bheir mi daoine air do shon, agus sloigh 'an éiric d'anama.” Is e an t-aobhar gu bheil Chrìosd 'ga cleachdadh féin mar so a thaobh na h-eaglais, ann an dealachadh ri muinntir eile air a son, eadhon gu bheil i gràdhaichte leis. Tha i luachmhor agus urramach 'na shealladh; agus uime sin tha am meas mòr so aig oirre. Tha uile rìoghachdan na talmhainn air am buileachadh leis, maille ris gach gnothach a bhuineas doibh, a réir 's mar a bhitheas sin a chum maith nan creideach. Ann an uile chriathraidhean nan rìoghachdan, tha sùil Dhé air tigh Israeil; cha chaillear an sìlean a's lugha dheth, Amos ix. 9. Ma dh' amhairceas sinn suas do nèamh, tha ainglean air an comharachadh

dhoibh mar luchd-frithealaidh, Eabh. ii. 14. Ma dh' amhaireas sinn air feadh na talmhainn, tha na rioghachdan gu coitcheionn aon chuid air am beannachadh air an sgàth, no air an sgrìs 'nan éiric,—aon chuid air an cumail suas gu bli 'g an dearbhadh, no air an cur air cùl air son an an-ìochd d'an taobh ; agus gheibh iad am binn dheireannach o bheul Chrìosd, a réir mar a chleachd siad iad féin a thaobh na muinntir maslaichte so. Air an sgàth tha postan na talmhainn air an daingneachadh 'n an àite, agus, fad-fhulangas air a chleachdadh a thaobh an t-saoghail a tha 'dol am mugha. Ann am focal, tha meas aig Chrìosd air a' chreid-each a's dìblidh, agus a's annluinne, agus a's bochda air aghaidh na talmhainn, os ceann a' chuid eile de'n t-saoghal gu léir. Nam bitheadh ar cridheachan gu tric air an ònadh le smuaintibh m'an nì so, bhithheadh ar sòlas gu mòr air a mheudachadh.

Coimh-fhreacharrach ri so, tha *meas mar an ceudna aig creidich air Chrìosd* ; tha meas ac' air os ceann an t-saoghail gu léir, agus gach nì a tha ann. Bha so air a leigeadh ris ann an cuid a cheana, anns an ìomradh a rinneadh air an tlachd ann, agus an ìonndrain 'na dhéigh. Is i cainnt Dhaibhidh cainnt an cridheachan d'a thaobh a ghnàth, “Cò a th'agam anns na neamhaibh ach thusa ? agus 'an coimeas riut cha-n'èil neach air thalamh air am bheil mo dhéigh,” Salm lxxiii. 25. Cba dean nèamh no talamh cuspair a chur r'an aghaidh a dh' fheudas air dhòigh sam bith a bhì air a choimeas ris, anns an urrainn iad tlachd a ghabhail.

1. Tha meas ac' air *os ceann na h-uile nì agus na h-uile neach eile*. “Bu ròghnaiche leam,” deir Luther, “bàs 'fhulang maille ri Chrìosd, na ròghachadh maille ri Ceasar. Ge maiseach an talamh, agus nì's ro mhaisich' an speur, tha crùn gach uile mhaise air ceann an Tighearn Iosa ;”—Chrìosd agus slochd a' phrìosain, Chrìosd agus crann-ceusaidh, tha so gu neo-chrìochnach nì's mìlse d'an anamaibh na crùn agus slat-rìoghail as 'eugmhais. B'e so roghainn Mhaois, Eabh. xi. 26, “Mheas e gu'm bu mhò an saobhreas masladh Chrìosd na ìonmhais na h-Eiphit.” Is e masladh Chrìosd an toradh a's mìosa a dh'fheudas aingidheachd an t-saoghail no naimhdeas Shatain a leagadh air a luchd-leannhuinn. Cha robh ìonmhais air thalamh anns na làithibh sin cho mòr ri ìonmhais na h-Eiphit ; agus rinn Maois tàir air a' chuid a b'fherr de'n t-saoghal, air son a' chuid a bu mhiosa de chrann-ceusaidh Chrìosd. Seadh, chuir Chrìosd féin 'an céill do chreidich, nam bitheadh gràdh aca do nì air bith, athair no mathair, air thoiseach air féin, nach b'airidh air iad. Is e ceud ionnsachadh

an t-soisgeil, cùl a chur ris na h-uile ni air son Chrìosd. B'e so an dearbhadh a chuireadh air na deiscioblubh o shean, "Dealaidh ris na h-uile ni, tog an crann-ceusaidh agus lean mise;" agus mar 'eil an iuntinn agus an cridhe ceudna ann-ainne, cha bhuin sinn da.

2. Tha meas ac' air *os ceann am beatha féin*. Gniomh. xx. 24, "Cha-n 'eil mi a' meas m'anama féin luachmhor dhomh, chum gu'n crìochnaich mi mo thuras le h-aoibhneas, agus gu'n coimhlion mi a' mhinistireileachd a fhuair mi o'n Tighearn Iosa;" — "Mo chead do'n bheatha féin, agus do na h-uile ni eile, chum seirbhis a dheanamh dha, agus a chum, 'n uair a tha mo thuras air a chrìochnachadh, gu'n sealbhaich mi e, agus gu'm bi mi cosmhuil ris." Tha e aithnichte ciod a tha air iomradh mu Ignatius 'n uair a ghiùlaineadh air falbh e gu bàsachadh air son Chrìosd; "Is ann a nis," a deir e, "a tha mi tòiseachadh a bhi 'nam dheisciobul. Cha-n'eil ni sam bith faicsinneach no neo-fhaicsinneach a' tarruing mo mhian, ma'se's gu'm faigh mi Chrìosd. Thigeadh na's àill a' m' chòir,—teine no crann-ceusaidh, no gairge nan ainmhidh àllt a' reubadh o chéile mo chnàmh, a' min-bhriseadh nam ball o'm chorp, agus a' comhbhruthadh mo chuirp r'a chéile; thigeadh piantan an diabhuil gu m' chràdh,—thigeadh so uile, ma's e 's gu'm faigh mi Chrìosd."* Uaith so, mar an ceudna, rinn iadsan o shean gairdeachas an uair a bha iad air am bualadh, air an sgiùrsadh, agus air am maslachadh air a sgàth, Gniomh. v. 41; Eabh. xi. Tha na h-uile ni air 'fhàilteachadh a thig uaith, no air a sgàth. Cha-n'eil anns a' bheatha a tha iad a' caitheadh ach ni beag, no anns a' bhàs a tha iad a' fulang ach ni eutrom, an uair a tha an smuaintean air an cleachdadh airsan a's e neart am beatha agus crìoch am bàis. Mar bitheadh iad a' faotainn ùrachaidh gach là tre bhi 'smuaineachadh air, cha b'urrainn iad idir a bhi beò,—bhitheadh am beatha 'na h-uallach dhoibh; agus dheanadh smuaintean a bhi 'ga mhealtuinn an glaodh sin a thogail o'n cridheachaibh a bha aig Pol, "Oh gu'n robh ar tigh talmhaidh air a sgaoladh o chéile!" Tha eachdraidh nam martarach anns gach linn, 'nam fulangasaibh ann a bhi 'deanamh fianuis air a shon fo'n dragon agus an fhaidh-bhréige, maille ri mnathan agus cloinn ag cur am beatha féin 'an neo-shuim,—a' meas nam

* B'e Ignatius dara teachdair na h-eaglais a bh'ann an Antioch, agus aon de na deiscioblubh sin d'an d'fhoillsich Chrìosd e féin an déigh na h-aiseiridh: thilgeadh e chum nam beathaichean fiadhaich anns an Ròimh.—Fad.

piantan a bu chràiteiche mar neo-ni am feadh a bha cùbhraidh-eachd 'ainme a' cur millseachd anns na h-uile ni, —a' nochdadh ann meas a bh'ac' air do dhaoineibh agus ainglibh.

3. Tha meas ac' air os ceann na h-uile *subhailc modhamail*, agus os ceann na h-uile fìreantachd eile, Phil. iii. 7, 8, “Ach na nithe a bha nam buannachd dhomh, mheas mi iad sin 'nan call air son Chrìosd. Seadh gun amharus, agus tha mi a' meas nan uile nithe 'n an call air son ro-oirdheirceis eòlais Iosa Crìosd mo Thighearna; air son an d' fhuiling mi call nan uile nithe, agus tha mi a' meas gur aolach iad chum gu'n cosnainn Crìosd, agus gu'm faighear annsan mi.” Air dha gach sochair a bha e 'sealbhachadh mar Iudhach a chur 'an cèill,—a bha uile de nàdur spioradail, agus a bha 'togail suas a chomb-luchd-duthcha 'n am beachd féin os ceann an t-saoghail uile, mar gu'm b'iad aon chinneach an domhain a bha taitneach do Dhia, agus mar sin a' foiseachadh annta air son fìreantachd, —tha e a nis ag innseadh dhuinn ciod am meas a bha aig orra 'an coimeas ris an Tighearn Iosa. Tha iad “'nan call agus 'nan aolach,” —dh'fhuiling e call nan nithe so uile air a sgàth; is e sin, air bhi dha iomadh bliadhna ro eudmhor mu'n lagh, ag iarraidh fìreantachd tre oibribh an lagha, Rom. ix. 32,—a' deanamh seirbhis do Dhia a là agus a dh'oidhche, chum a bhi 'faotainn a' ghealaidh, Gniomh. xxvi. 7,—air dha a bhi beò anns an uile dheadh choguis o 'òige, Gniomh. xxiii.,—ro eudmhor air taobh Dhé, agus òrduighean Dhé,—tha e nis a' cur na nithe sin uile air cùl, ag amharc orra mar chall agus mar aolach, agus cha-n e mhain gu bheil e deonach a bhi dealachadh riu, ach tha iad 'nan graineileachd 'na shùilibh a thaobh na crìche sin a bha 'na shealladh annta. 'N uair a tha dleasannas dhaoine air a dhearbhadh le cumhachd orra, agus a tha iad a' saothrachadh iomadh bliadhna air son coguis mhaith a ghleidheadh,—ag ùrnuigh, ag éisdeachd, a' deanamh maith, 'g an àicheadh féin, eudmhor air taobh Dhé, a' saothrachadh le'n uile neart chum a thoileachadh, agus trid sin a theachd fa dheòidh gu bhi 'ga shealbhachadh; bhitheadh e ni bu shoirbhe dhoibh a nise dealachadh ris an t-saoghal gu léir, seadh, am beatha agus na h-uile ni, na ris an ni sin a dh'oibrich an làmhan. Tha fios aig na h-uile cia cho deacair as a ta e dealachadh ri ni air an do bhuilich sinn mòran saothair agus ùine. Agus cia mòr is mò na sin, an uair a tha na nithe sin cho luachmhor ri ar dleasannas do Dhia, ri caithe-beatha neo-lochdaich, ri dòchas na beatha maireannaich, agus an leithide sin, air an do bhuilich sinn mòran saothair

spioraid. Ach a nis, air do Chrìosd e féin 'fhoillseachadh do'n anam, agus air do'n anam eòlas 'fhaotainn air 'na oirdheircisibh uile, tha na nithe so gu léir, as eugmhais Chrìosd, air call an glòire, agus am maise air crìonadh, tha'n ion-mhiannachd air teicheadh mar dheataich, agus cha-n e mhain a bhi toileach dealachadh riu, ach tha'n t-anam a nis 'g an tilgeadh air falbh mar luideagaibh salach, a' glaodhaich a mach, "Anns an Tighearn Iosa a mhain tha m' fhìreantachd agus mo ghlòir." Am meas fhianuisèan do-àireamh eile air an nì so tha aon againn anns na Gnàth-fhoc. iii. 13-15, "Is sona an duine a dh'amaiseas air gliocas, agus am fear a gheibh tuigse. Oir is fearr a ceannachd na ceannachd airgid, agus a buannachd na'n t-òr. Is luachmhoire i na na seudan, agus cha-n'eil gach nì a's urrainn thu 'mhiannachadh r'an coimhneas rithe." Tha e soilleir o chaib. viii. gur ann mu Iosa Chrìosd, neach a's e Gliocas Dé, Gliocas siorruidh an Athar, a tha'n Spiorad Naomh a' labhairt ann an so. Nì's fearr na airgid agus òr tha e féin agus a shlighean, barraichte thar seudaibh agus gach nì ion-mhiannaichte; amhuil a tha e 'ga choimeas féin anns an t-soisgeul ris an "nèamhuuid anns an fhearann," nì air do'n cheannaiche amas air, reic e na bha aige chum 'fhaotainn. Tha cùl air a chur ris na h-uile nì air son Chrìosd,—na h-uile fireantachd agus dleasannas eile, tha an t-anam a' dealachadh ris na h-uile nì air son an nèamhuuid so. Tha glòir a Dhiadhachd agus òirdheirceas a phearsa, tha 'ion-mhiannachd uile-bhuadhach agus a ghràdh do-labhairt, tha 'ghnìomharan iongantach agus 'irioslachadh do-mheasrachaidh, tha 'eadar-mheadhonaireachd éifeachdach agus 'fhìreantachd iomlan,—a' glacadh an aire, ag éigneachadh an cridheachan, a' lionadh an aignidhean, agus a' gabhail seilbh air an anamaibh. Is e so, na seadh, an dara comh-aigneadh càraideach eadar Chrìosd agus creidich; a dh'fheudar 'ainmeachadh air taobh Chrìosd fo'n dà cheann so:—

1. Tha na h-uile nì ris an do dhealaich e, na h-uile nì a rinn e, na h-uile nì a dh'fhuiling e, na h-uile nì a ta e 'deanamh mar eadar-mheadhonnair, mar thoradh a ghràidh so do chreidich, agus a mheas a tha aige orra. Dhealaich e ris a ghlòir a b'àirde, ghiùlain e na truaighean a bu doimhne, choimhilion e na h-oibre a b'iongantaich a chuireadh riamh 'an gnìomh, do bhrìgh a ghràidh d'a chéile,—do bhrìgh a mheas air creidich. Cìod tuilleadh a their sinn? cia cho beag as a thomhais sinn de na doimhneachdaibh mu'n do labhair sinn! cia fann ar breithneachadh ri aghaidh a dhìomhaireachdan do-mheasrachaidh!

Tha a ghràdh agus a mheas cho mòr a thaobh nan naomh, as, air dha gabhail os làimh o shiorruidheachd an toirt a dh'ionnsuidh Dhé, gu bheil smuaintean na h-oibre a' cur aoibhneis air 'anam; shoeraich e 'ghnùis air triall na mòr-bheart, maireann 'an trècair, seasmhach 'an cunhachd, tre nèamh agus ifrinn, tre ùmhachd agus fhulangas,—dosguinnibh beath' is piantaibh bàis; cha do dhiobair o 'làimh a beum, cha do luidh fo bheud a chliù, gus an d' iadh m'a choron àrd a bhuaidh.

2. Tha iad cho luachmhor 'na shealladh as nach cail e a h-aon diubh *gu siorruidh*, ged a bhitheadh an saoghal gu léir air dol 'an comh-bhoinn chum an spìonadh as a làimhaibh. Air dha roimh-shealladh a ghabhail, ann an làithibh 'Theòla, air an naimhdeas, agus an cumart, agus na creagaibh ris an coimicheadh iad 'nan slighe, ghlaodh e suas, "Athair naomh, coimhid iad," Eoin xvii. 11;—"Na bitheadh a h-aon dhiubh air chall;" agus ann an caib. x. 28, tha e 'g innseadh dhuinn gu soilleir nach bi neach sam bith comasach a chaoraich a spìonadh as a làimhaibh. Agus do bhrìgh gu'n robh e aig an àm sin ann an cruth seirbhisich, ionnus gu feudadh e bhì air a smuaineachadh nach robh e mar sin comasach an coimhead, tha e 'g innseadh dhoibh gur fìor gur mò an t-Athair na esan, sin r'a ràdh, a thaobh a shuidheachaidh ann an cleachdadh na h-eadar-mheadhonaireachd; agus uime sin dh' earb e ris an Athair iad, agus cha-n fheud neach sam bith an spìonadh á làimh an Athar, Eoin x. 29. Agus air a mheud 's gu'm feudadh an saoghal, agus àmhgharan, agus geur-leanmhuinnean o'n taobh a muigh, a bhì air an ceannsachadh, gidheadh gun chinnt sam bith nach deanadh am peacadh o'n taobh a stigh, le cuideachadh Shatain, buadhachadh 'nan aghaidh; mar a rinn e ullachadh 'an aghaidh Shatain anns a' ghealladh nach buadhaicheadh geatachan na h-ifrinn 'nan aghaidh, is amhuil sin a dh'ullaich e mar an ceudna nach bitheadh e 'an comas a' pheacaidh féin am milleadh. Ann an so, da rìreadh, tha doimhne gràidh Chrìosd r'a bheachdachadh, oir an feadh a tha 'anam naomh a' fuathachadh na h-uile peacadh, agus a tha e 'na uallach, 'na ghràineil-eachd, agus 'na lot nuadh dha; an feadh a tha 'chécile bhochd a th' aige 'na peacach—oir tha creidich làn pheacaidhean, agus fhàillinnean, agus amhuinneachd,—gidheadh tha e 'cur folach air na h-uile nì, a' comhdach thairis na h-uile nì, a' giùlan leis na h-uile nì, a roghainn air aon idir a chall dhiubh; 'gan coimhead le a chumbachd o na h-uile peacadh air son nach d'rinneadh ullachadh ann an coimheangal nan gràs. Oh, an

saoghal de amaideachd pheacach leis am bheil ar Tighearn Iosa gaoil a' giùlan do bhrìgh a ghràidh dhoibh! Nach 'eil ar n-anaman air an lìonadh le h-iongantas ann a bhi smuaineachadh uime? Tha foighidin neo-chrìochnach, fad-fhulangas neo-chrìochnach, gràdh neo-chrìochnach, gràs neo-chrìochnach, tròcair neo-chrìochnach,—iad so uile air an cleachdadh chum na crìche so, coimh-fhreagarrach ris a' mheas a tha aig' orra.

Feudaidh am meas so air ar taobh-ne mar an ceudna a bhi air 'ainmeachadh fo dhà cheann:—

1. Anns gu bheil ar n-anaman air an deanamh toileach, air do Chrìosd a bhi air 'fhoillseachadh dhoibh, *dealachadh* gu h-aoibhneach ris na h-uile ni anns an robh an tlachd agus am muinghin, *air a shon-san agus air a sgàth*, chum gu'n sealbhaicheadh iad e. Tha iad air an deanamh toileach cùl a chur ris a' pheacadh agus na h-ana-miannaibh, ri toil-inntinnibh, agus buannachdibh, agus fireantachd, agus dleasannas, 'nan coraibh fa leth, air son Chrìosd.

2. Anns gu bheil iad toileach dealachadh ris na h-uile ni a roghainn air dealachadh ris-san, an uair a tha iad 'ga mhealtuinn. Tha e gun teagamh 'na ni oilbheumach, agus trom, agus doilgheasach, do na naomhaibh a's àirde, a bhi 'smuaineachadh dealachadh ri sìth, agus slàinte, agus saorsa, agus dàimhibh, agus mnathaibh, agus cloinn: ach cha-n urrainn an anaman giùlan idir le smuaintibh dealachadh ri Chrìosd; tha an smuain sin dhoibh an-ìochdmhor mar an uaigh. Na smuaintean a's seirbhe 'bhitheas aca mu ifrinn, fo eagalan agus threigsinnean spioraid, is e nach urrainn iad a bhi' mealtuinn Chrìosd. Ma 's e 's gu'n sealbhaich iad e ann an so, agus gu'm bi iad an déigh so air an deanamh cosmhuil ris,—gu'm bi iad gu sìorruidh maille ris, agus a' seasamh 'na fhianuis; is urrainn iad dealachadh ris na h-uile ni gu saor agus gu suilbhir, air cho maiseach as a dh' fheudas iad a bhi aon chuid a thaobh na beatha so no sin a tha chum teachd.

III. Is e an treas aigheadh càraideach air taobh Chrìosd *ìochd agus truacantachd*. Mar a dh' altrumas agus a dh' eiridneas duine 'fheòil féin, mar sin tha'n Tighearn a deanamh d' a eaglais, Eph. v. 29. Tha comh-fhulangas aig Chrìosd r'a naomhaibh 'nan àmhgharaibh gu léir, anhuil a tha aig duine r'a fheòil féin. Tha cleachdadh so gràidh càraidich Chrìosd ag amharc ris na deuchainnibh agus na h-àmgharaibh minig a tha 'coinneachadh ris na naomhaibh 'nan cuairt air thalamh. Cha-n'eil e 'ga chleachdadh féin a thaobh nan creideach mar a

bha na Samaritanaich a' deanamh a thaobh nan Iudhach, a' deanamh sodail riu 'nuair a bha iad a' soirbheachadh, ach a' deanamh tàir' orra 'nan àmhgharaibh; tha e mar athair gràidh, a dh' fheudas, theagamh, gràdh coimh-ionann a chleachdadh d'a chloinn uile, gidheadh a ghabhas am barrachd saothair air-san 'nam measg a tha tinn agus anmhunn, a' toirt dha an tuilleadh de a làthaireachd, eadhon ged a dh' fheudadh sin, mar gu'm b'ann, a bhi 'ga fhagail ni's crosda, agus ni's deacaire giùlan leis. Tha e féin mar an ceudna a' fulang maille riu, agus a' gabhail comh-roinn 'nan àmhgharaibh uile, ni nach urrainn truacantachd athar sam bith eile a dheanamh.

A nis, feudaiddh sinn fulangais nan naomh gu léir anns an t-saoghal so, anns am bheil an Ceann agus am Fear-posda a' cleachdadh iochd', agus caomhalachd, agus cùraim, agus truacantachd, d'an taobh, 'ainmeachadh fo dhà cheann:—1. Buairidhean. 2. Trioblaidean.

1. *Buairidhean*, ann agus trid an anmhuinneachdaibh féin, agus mar an ceudna o'n naimhdith 'an taobh a muigh: Fo na cheann so tha sinn a' gabhail a steach a' pheacaidh mar an ceudna, mar an ni sin chum am bheil na buairidhean a' treòrachadh. Tha suidheachadh cridhe Chrìosd agus a chleachdadh d'an taobh anns a chor so air 'ainmeachadh dhuinn ann an Eabh. iv. 15, "Cha-n'eil àrd-shagart againn nach 'eil comasach air comhfhulangas a bhi aige r'ar n-anmhuinneachdaibh." Cha-n'eil àrd-shagart againn aig nach 'eil so. Tha àicheadh dà-fhillte ann an so, 1 tha 'eur an céill ann an dian-chainnt *gu bheil* àrd-shagart againn aig am bheil comhfhulangas. "Tha àrd-shagart againn," deir an t-abstol, "a tha comasach so a bhi aige, agus uime sin aig am bheil da rìreadh comhfhulangas ruinn 'nar n-anmhuinneachdaibh." Agus anns na briathraibh a tha air ball a' lèantuinn, tha e 'eur an céill cìod an seadh anns am bheil so aige d'ar taobh, "Bha e air a bhuaireadh anns na h-uile nithibh air an dòigh ceudna ruinne," rann 15. Is ann a thaobh ar n-anmhuinneachdan, ar buairidhean, agus ar laigsean spioradail, a tìa an comhfhulangas so gu sònruichte aige d'ar taobh. Cìod ar bith iad arn-anmhuinneachdan, anns an tonhas anns am bheil iad nam buairidhean duinn, tha e fulang maille ruinn arnta, agus a' gabhail truais d'inn d'an taobh. Is ann o'n chomhfhulangas so a tha e 'g ràdh aig an là dheireannach, "Bha mise oerach," agus mar sin air aghaidh. Tha dà rathad anns am bheil comhfhulangas air a thaisbeanadh le aon neach do neach eile:—(1.) *Le comh-chaidh chàirdeil.* (2.) *Le comh-*

chuideachadh gràs mhor : agus an dà ni so ro inbheach ann an Criosd :—

(1.) Tha e deanamh *comh-chaoidh* maille ruinne, Gnìomh. ix. 4; Isa. lxiii. 9. “Fhreagar aingeal an Tighearn, agus thubhairt e; O Thighearna nan sluagh, cia fhad a bhitheas tu gun trècair a dheanamh air Ierusalem?” Sech. i. 12. Tha e labhairt mar neach air a chràdh air son coir agus suidheachaidh Ierusalem bhochda; agus uime sin tha e 'g àithne do'n t-saoghal gu léir a thoirt fainear gu bheil ni sam bith a tha deanta 'nan aghaidh-san air a dheanamh 'na aghaidh féin, caib. ii. 8, 9; seadh gu bheil iad a' beantuinn ri “cloich a shùla,” Deut. xxxiii. 10.

(2.) Anns an dara ni tha e 'meudachadh gu ro phailt dhoibh. Isa. xl. 11, “Mar bhuachaille beathaichidh e a threud; le a ghairdean cuartichidh e na h-uain, agus giùlainidh e iad 'na uchd; iomainidh e gu sèimh an spréidh a tha trom le h-àl.” Seadh, tha'n dà ni againn ann an so,—*caomh-thruacantachd agus comh-chuideachadh*. Cha chomasach suidheachadh eile a smuaineachadh anns am bheil a shamhuil so de chaombalachd, agus de thruacantachd, agus de irioslachd, as a tha ann an cridhe Chrìosd. Tha a phobull air an cumail a mach fo mhòran annhuimeachd; tha cuid 'nan uain, cuid trom le h-àl, cuid anabarrach maoth, cuid air an uallach le buairidhibh,—gun ni sam bith coinhlionta ann an neach idir dhiubh a thaobh neirt no sgèimhe. Tha Criosd 'na bhuachaille dhoibh uile, Eabh. xiii. 20, a' beithachadh a chaoraich féin, 'gan iomain a mach air eluainibh taineach: 'nuair a chi e uan bochd, lag-chuiseach, cha-n fhuadaich a làmh air aghaidh e, ach glacadh e suas 'na uchd e, far am blàthaich e a spiorad le 'shuaimhneas: iomainidh e na h-uain gu sèimh. Mar a dh' iomain Iacob a threudan a bha trom le h-àl, Gen. xxxiii. 13, is amhuil sin a dh' iomaineas ar Tighearn Iosa gaoil a threud féin, anns na ceumaibh fa leth anns an dean e an treòrachadh. 'N uair a chi a shùil anam bochd, amhunn ag imeachd gu bacach, maoth, 'an ìre fannachadh, glacadh e suas 'na ghàirdeanaibh e, agus le gealladh gràs mhor éigin air a fhrithealadh dha, giùlainidh se e, 'ga chumail suas 'nuar nach urrainn e aon cheum a ghabhail air aghaidh. Uime sin tha'n comh-stri mòr sin aige ris na buachaillibh ann an Esec. xxxiv. 4, “An aoibhinn duibh, O aodhairean! cha do neartaich sibh an lag, ni mò a leighis sibh an tinn, ni mò a cheangail sibh suas e sin a bha briste, ni mò a thug sibh air ais a chuid a sgapadh, ni mò a dh'iarr sibh a chuid a chailleadh.” Ach b'e so a dheanadh ar Fear-posda caomh agus curamach d'an taobh.

Air do'n iomradh so a bhi deanta air a thruacantachd agus a

chomh-fnulangas maille ruinn, Eabh. iv. 15, tha e mar an ceudna air 'ainmeachadh, rann 16, gu bheil e 'frithealadh gràis ann an àm feuma. Tha so 'na dhearbhadh air truacantachd, 'nuair a ni sinn, cosmhuil ris an Samaritanach, cabhair a fhrithealadh ann an àm feuma. Cha-n 'eil ach beag tairbhe dhuinn ann a bhi caoidh ar n-àmhgharan agus ar truaighean, as eugmhais cuideachaidh a bhi air a shìneadh a mach. A nis, tha Crìosd a' deanamh so, tha e a' frithealadh cabhair ann an àm feuma. Air do chabhair a bhi 'na ni aig am bheil stùil ri uireasbluidh, tha e a ghnàth 'na ni luachmhoir; ach tha e barraichte luachmhor 'nuair a thig e ann am fìor àm feuma. Ciod am mìllseachd leis am fàilticheadh fear na droch-bheirt fuaim a' mhaitheanas, 'nuair a bha binn a bhàis 'an ìre coimhleanaidh. Is anhuil sin cuideachadh Chrìosd. Feudaidh a naoimh uile so a ghabhail mar riaghailt cinnteach, araon 'nam buairidhibh agus 'nan àmhgharaibh:—'nuair a dh'fheudas iad a bhi as an eugmhais, cha-n iarr iad fuasgladh; agus an uair nach urrainn iad an giùlan ni's fhaide, bitheadh iad air am fuasgladh, 1 Cor. x. 13.

Mar sin tha e sgrìobhta uime, Eabh. ii. 18, "Oir a mheud 's gu'n d'fhuiling e féin, air dha a bhi air a bhuaireadh, is comasach e air cabhair a dheanamh orra-san a tha air am buaireadh." Tha e fìor, gu bheil ni-éigin anns na buairidhibh againne nach robh ann am buairidhibh Chrìosd. Tha sin annainn féin a tha 'gabhair taobh ar n-uile bhuaireadhean; agus tha ni's leòir annainn féin chum ar buaireadh, ged nach bitheadh ni sam bith eile 'ga chuideachadh. Cha robh e mar sin a thaobh Chrìosd, Eoin. xiv. 30. Ach an àite d' an ni so a bhi 'lughdachadh a thruais d'ar taobh, is ann a tha e, air na h-uile cor, 'ga mheudachadh; oir ma ni e cabhair a fhrithealadh oirm do bhrìgh gu bheil sinn air ar buaireadh; tha e cinnteach mar is àmhgharaich ar buairidhean, gur ann is ullamh e air ar cuideachadh. Gu bhi 'g ainmeachadh beagan eisempleir air Crìosd a bhi 'frithealadh cabhair ann an àm feuma, ann agus fo bhuaireidhibh a dh'ionnsuidh peacaidh. Anis, tha so deanta leis ann an iomadh rathad:—

[1.] Le bhi 'cumail an anama sin a tha fosgailte do bhuaireadh, ann an *gràth aomadh làidir* an aghaidh a' pheacaidh sin chum am bheil e air a bhuaireadh. Mar sin bha e a thaobh Ioseiph: B'aithne do Chrìosd gu'm bitheadh deuchainn mòr Ioseiph—an deuchainn sin a bhitheadh 'na mheadhon cur as da nam b'e 's gu'm buadhaicheadh e,—a' coimh-sheasamh 'na bhan-mhaighstir a bhi 'ga bhuaireadh gu neo-ghloine; agus uime sin rinn e a chridhe a ghleidheadh ann an aomadh seasmbach an

aghaidh a' pheacaidh sin, mar a tha soilleir o'n fhreagradh a thug e, Gen. xxxix. 9. Ann an nithibh eile, anns nach robh a chunnart cho mòr, cha robh cridhe Ioseiph air a dheanamh cho daingean ann an gràs, mar a nochd e ann a bhi mionnachadh air beatha Pharaoh. Is e so, ma seadh, aon rathad anns am bheil Criosd a' frithealadh cabhair air a chuid féin ann an àm feuma, agus sin ann an caomhalachd agus 'an iochd. Tha na naoimh fosgailte do bhuaireadh mòra agus ainneartach, ré am beatha gu léir, o'n chuideachd, agus o'n chomunn, agus o na guothachaibh saoghalta sin anns am bi iad, cuid air aon dòigh agus cuid air dòigh eile. Ann an so tha Criosd a' nochdadh caoimhneis agus caomhalachd ro inbheach dhoibh, ann a bhi 'daingneachadh an cridheachan le pailteas gràis an aghaidh a' pheacaidh sin chum am bheil iad gu sònruichte air am buaireadh; 'nuair a dh'fheudas iad a bhi gle lag agus tuisleach ann an nithibh eile.

[2.] Tha Criosd air uairibh a' teasaiginn an anama *o dhearbhbhruachaibh a' pheacaidh*, le frithealadh cumhachdach agus cabhagach gràis. B'e sin suidheachadh Dhaibhidh, 1 Sam. xxiv. 4-6. "Is beag nach d' aom mo chosan," tha e 'g ràdh, "cha mhòr nach do shleanhnuaich mo cheuman uam." Is beag nach do bhuaidhaich am buaireadh 'na aghaidh, 'nuair a bha e air a theasaiginn le frithealadh cumhachdach agus cabhagach gràis. Chum a bhi 'nochdadh an anmhuinneachdan agus an laigsean féin d'a naomhaibh, tha Criosd air uairibh a' ceadachadh dhoibh sleamhnachadh sìos gu dearbh bhile na creige, agus 'an sin a' toirt dhoibh guth' a chluinntinn air an cùlaobh ag ràdh, "Is e so an t-slighe, gluaisibh innte,"—agus sin le cumhachd agus éifeachd a tha 'gan teasaiginn dha féin.

[3.] Le bli 'toirt air falbh a' *bhuairidh féin*, 'nuair a tha e air fàs cho cumhachdach agus cho ainneartach as nach 'eil fios aig an anam bho chd ciod a ni e. Is e so a bhi "saoradh nan daoine diadbaidh o bhuaireadh," 2 Phead. ii. 9, mar dhuine air a spionadh as an ribe, agus an ribe féin air 'fhagail chum neach eile 'ghlacadh. B'e so suidheachadh mhòran a thaobh iomadh buaireadh imcheisteach, a réir m' fhiosrachaidh féin. 'Nuair a bha iad 'an ìre toirt thairis, agus an déigh na h-uile meadhon saorsa agus cuideachaidh a chleachdadh, mar gum b'ann gun tairbhe, rinn an Tighearn Iosa 'na iochd agus na thruas Satan a chronachadh gu h-obann, agus 'nuair nach robh sùil ris, air dhòigh 's nach cuala iad focal tuilleadh as a bheul a thaobh a' bhuaireadh sin. Tha Criosd a' tighinn a stigh anns an stoirm, agus ag ràdh, "Tosd, bi samhach."

[4.] Le 'bhi 'g ath-nuadhachadh frithealaidhean a ghràis, a réir tombais meudachaidh nam buairidhean. B'e sin suidheachadh Phoil, 2 Cor. xii. 9, "Is leòir mo ghràs-sa dhuit." Cìod air bith buaireadh a bh'ann, bha e air tighinn gu àirde; agus bha Pol gu dùrachdach a' guidhe a thoirt air falbh; gidheadh gun fhreagradh fhaotainn anns an dòigh sin, ach a mhain gealladh 'fhaotainn air uile-fhoghainnteachd gràis Dé chum a chumail suas, cìod air bith mar a mheudaicheadh am buaireadh.

[5.] Le bhi buileachadh *gliocais* orra chum *feum ceirt*, agus *naoimh*, agus *spioradail* 'fhaotainn o'm buairidhibh gu léir. Tha'n t-abstol Seumas ag àithne dhuinn "a mheas mar an uile ghairdeachas 'nuair a thuiteas sinn ann an iomadh gnè dheuchainnean,' Seumas i. 2: ni nach b' urrainn a bhi deanta mar bitheadh feum naomh agus spioradail r'a fhaotainn uatha; ni mar an ceudna a tha e féin a' nochdadh anns na briathraibh an déigh sin. Tha iomadh feum a dh' fheudas Criosdaidhean cleachdta 'fhaotainn o buairidhibh, le còmh-nadh freagarrach o Chrìosd. Agus cha-n e idir am feum a's lugha dhiubh sin, gu bheil sinn d' an trid a' faotainn aithne oirnn féin. Mar sin dh' fheagadh Hesechiah gu bhi air a dheuchainn, chum aithne 'fhaotainn air cìod a bha 'na chridhe. Tre bhuaireadh, tha truailidheachd éigin air a toirt am follais, a bha folaichte gu h-uaigneach anns an uchl, agus air an robh an t-anam aìueolach. Mar a bha e maille ri Hasael a thaobh nan aingidheachdan mòra a chuir e 'an gnòmh, mar sin tha na naoimh a thaobh nithe nach 'eil cho nambarra. Cha chreideadh iad gu'n robh an samhail sin de thruailidheachdaibh agus de ana-miannaibh a chòmhnuidh annta gus an d'thug na buairidhean am follais dhoibh iad. Seadh, air do chuid a bhi air am buaireadh a dh' ionnsuidh aoin pheacaidh, fhuair iad a mach peacadh eile air nach do smuainich iad idir; mar chuid, air dhoibh a bhi air am buaireadh gu h-àrdan, no saoghaltachd, no cainnt mhi-chubhaidh, a ghabh clisgeadh eagail roimh, agus a bha air an treòrachadh gu bhi 'faotainn a mach mar a bha iad a' dearmad mhòran dhleasannas agus comh-chomuinn ri Dia, air nach do smuainich iad idir roimh. Agus tha so uile mar thoradh air caomh chùram an Tighearn Iosa Criosd, a' toirt dhoibh cuideachaidh freagarraich, as eugmhais nach urrainn neach sam bith feum 'fhaotainn o'm buairidhibh. Agus is càbhair freagarrach sin da rìreadh, 'nuair a tha buaireadh, a dh' fheudadh air dhòigh eile, agus do mhuiuntir eile, a bhi 'na lot bàsmhor, a nis air a chleachdadh gu bhi 'fosgladh suas

creuchd' iongraichte, agus a leigeadh ruith le truailidheachd a bha cur na beatha féin 'an cunnart. Mar sin, 1 Phead. i. 6, "Tha sibh a nis ré uine bhig (ma's feumail e) fo thùirse tre iomadh buaireadh."

[6.] 'N uair a tha an t-anam aig àm sam bith *air tuiteam*, *ann an tomhas mòr no beag, fò chumhachd a' bhuaireadh, tha Criosd 'na chuomhalachd 'ya thogail suas le trècair agus maitheanas*, ionnus nach tilgear sios gu buileach neach sam bith de 'chuid féin fo'n uallach, 1 Eoin ii. 1, 2.

Anns na dòigheibh so, ma seadh, tha an Tighearn Iosa a' nochdadh a chaomhalachd agus a thruacantachd chàraidich a thaobh nan naomb, 'nam buairidhibh uile.

2. Tha Criosd mar an ceudna truacanta d' an taobh 'nan àmhgharaibh: "'Nan uile àmhghar bha esau fo àmhghar," Isa. lxiii. 9; seadh, is e a's coltaiche gu bheil ar n-àmhghar-ne gu léir—gu sònruichte àmhgharan na geur-leanmhuinn—a' tuiteam, anns a' cheud àite, air Criosd féin, agus oirnn a mhain tre chomh-roinn 'fhaotainn ann an cuid Chrìosd. Col. i. 24, Tha sinn "ag coimhlionadh a mheud 'sa tha dheidh-làimh de àmhgharaibh Chrìosd." Tha dà ni a tha gu soilleir a' taisbeanadh an truacantachd so ann an Chrìosd:—

(1.) '*Eadar-ghuidhe ris an Athair air son fhuasglaidh dhoibh*, Sech. i. 12. Tha Criosd ag eadar-ghuidhe air ar son, cha-n e mhain a thaobh ar *peacaidhean*, ach mar an ceudna a thaobh ar *n-àmhgharan*; agus an uair a tha crìoch ar n-àmhgharan air a coimhlionadh, bithidh am fuasgladh sin air a fhrithealadh oirnn air son am bheil e 'g eadar-ghuidhe. Tha an t-Athair a ghnàth ag éisdeachd ris; agus cha-n 'eil aon fhuasgladh againn o fhrioblaid, no feabhas slàinte, no saorsa o chràdh, no teasainginn o ole sam bith a leagadh riamh oirnn, nach 'eil air a bhuileachadh oirnn tre eadar-ghuidhe Iosa Criosd. Tha creidich aineolach air an suidheachadh féin, ma tha iad ag amharc air an trècairibh mar nithibh air am frithealadh orra ann an rathad an fhreasdail choitichinn. Agus, gu cinnteach, feudaidh so a bhi 'na aobhar air cho beag meas as a tha againn orra, air cho mi-thaingeil as a tha sinn air an son, agus cho neo-tharbhach as a tha sinn ann a bhi 'gan sealbhadh:—cha-n'eil sinn a' toirt fainear eionnus, no ciod am meadhon trid am bheil, no ciod air sgàth am bheil, iad air am frithealadh oirnn. Tha ginealach sluaigh Dhé beò an diugh air an talamh, gun a bhi air an slugadh suas, a mhain air sgàth eadar-ghuidhe an Tighearn Iosa. Is e a thruacantachd tobar an saorsa anns gach linn. Do bhrìgh

so tha am fulangais agus an àmhgharan gu tric air an cronachadh, air dhòigh 's nach ruig iad an ceum a's àirde d'an taobh au uair a tha iad annta. Tha e maille riu au uair a shiubhlas iad troimh na h-uisgeachaibh, agus a dh' imicreas iad troimh an teine, Isa. xliii. 2, 3.

(2.) Tha a thruacantachd air a thaisbeanadh d'an taobh, anns an dara àite, anns gu bheil e '*dìoladh*, agus anns gu'n *dìol e gu goirt fathast*, aig a chrìch, fulangais a phobuill air ceann an naimhdean. Ni e dioghaltas air an son gu luath. Tha comsachadh Shìoin a' cur cabhaig air là an ath-dhìolaidh, Isa. xxxiv. 8. Air uairibh tha e 'g amharc orra ann an téinn, agus a' toirt fainear cìod e suidheachadh an t-saoghail d'an taobh. Sech. i. 11, "Shiubhail sinn nìos agus sìos air feadh na talmhainn; agus feuch tha an talamh uile 'na tàmh, agus a' gabhail fois;" b'e so sgeul nan teachdair a chuir an Tighearn a bheachdachadh suidheachaidh an t-saoghail ré na h-aimsir siu a bha a phobull ann an àmhghar. Is e so gu coitcheinn a shuidheachadh anns na h-amaibh sin, "Tha iad uile nan tàmh, agus a' gabhail fois, tha an cridheachan sàthach, làn; tha iad ag òl fìona 'na chòrn-aibh, agus a' cur thiodhlacan gach aon d' a chéile." Tha Crìosd 'an sin ag amharc cò 'nam measg a dh' éircas suas a chuideachadh na h-eaglais, Isa. lix. 16, 17; agus an uair nach 'eil e 'faotainn neach sam bith, tha e féin a' gabhail os làimh air an son ann an léir-sgrìos an naimhdean. A nis, tha e 'coimhlionadh an dioghaltais so ann an dà rathad:—

(1.) Gu h-aimsireil, air *pearsaibh*, air *rìoghachdaibh*, air *fincachaibh*, agus air *duthchannaibh* fa leth—a réir an t-samb-laidh sin air ann an Isa. lxiii. 1-6,—amhuil a rinn e air an t-seann chiuncach Romhanach, Taisb. vi. 15, 16. Agus tha so mar an ceudna deanta ann an dà dhòigh:—

Anns a' cheud aite,—Le bhì 'gairm a mach eascairide comharaichte, aon 'an so agus aon eile 'an sud, agus a' deanamh eisempleir dioghaltais dheth 'am fianuis an t-saoghail gu léir. Eadhon mar a bhui e ri Pharaoh: "Air son so thog mi suas thu," Ecsod. ix. 16. Agus mar sin tha e 'deanamh gus an là an diugh; tha e 'leagadh a làimhe air eascairidibh comharaichte,—a' cur aoìn air thuaineal le cuthach, aoìn eile air bhoile le h-am-aideachd, a' tilgeadh fir bun os ceann 'na chomhairlibh, agus a' seargadh fir eile 'na ghnìomharaibh, no, theagamh, 'gam fiosrachadh le léir-sgrìos iomlan agus eagalach. Mar leòmhan brosnachta, cha luidh e sìos as eugmhais na cobhartaich.

Anns an dara aite,—Ann an rathad coitcheinn, le bhì 'dòr-

tadh a mach soithichean na feirge anns na làithibh deireannach so air saoghal an ana-criosd, agus air na h-uile aig am bheil comhpairt maille riu ann an smuaintibh dioghaltais agus geur-leanmhuinn. Sgriosaidh e gu truagh iad ; seadh, ni e a shamhuil sin de dhìol orra anns a' chrich, gu'm bi gaoir ann an cluasaibh a neach a chluinneas e.

[2.] Ann an dioghaltas siorruidh tagraidh e 'an aghaidh eascairdean na muinntir sin d'an d'thug e gràdh, 2 Thess. i. 6 ; Iudas 15. Tha e soilleir uaith so gu bheil Criosd a' meudachadh ann an iochd agus 'an truacantachd d'a chéile Dh' fheudamaid eisempleirean a chur 'an lionmhoireachd, ach tha na nithe so so-fhaicsinneach, agus a' teachd ann an smuaintibh nan uile.

Coimh-fhreagarrach ri so, tha sinn ag ainmeachadh *geamnuidheachd* air taobh nan naomh do Chriosd, anns na h-uile cor agus suidheachadh. Bha'n t-abstol ag oidhirpeachadh eaglais Chorintuis a chur 'an làthair Chriosd anns an t-suidheachadh so, 2 Cor. xi. 2, 3, "Rinn mi ceangal-posaidh eadar sibh agus aon fhear, chum bhur cur mar oigh fhìor-ghlan 'an làthair Chriosd. Ach tha eagal orm, mar a mheall an nathair Eubha le a cuilbheartachd, mar sin air dhòigh sam bith, gu'n truailliar bhur n-inntinn-se o'n aon-fhìllteachd a tha ann an Criosd." Tha an ni ceudna air 'ainmeachadh mu luchd-leanmhuinn an Uain air sliabh Shìoin, Taisb. xiv. 4, "Is iad so an dream nach do shalaicheadh le boirionnaich, oir is òighean iad." Bheir sinn fainear an déigh so, ciod e an salachadh sin o'n robh iad saor.

A nis, tha trì nithe anns am bheil an *geamnuidheachd* so a' coimh-sheasamh :—

1. Gun a bhi 'gabhail ni sam bith a *dh' ionnsuidh an aig-nidhean*, agus gun *mheas a bhi aca air ni sam bith*, air son nan crìochan sin air son an do ghabh iad d'an ionnsuidh an Tighearn Iosa Criosd. Thàinig na Galatianaich garr anns an ni so 'nan gràdh càraideach do Chriosd ; cha do ghleidh siad iad féin *geamnuidh* dha. Ghabh iad ri Criosd, agus ris-san a mhain, air son beatha agus fireantachd ; gidheadh an déigh sin, air do dhruidheachd buadhachadh 'nan aghaidh, ghabh iad d' an ionnsuidh fireantachd an lagha chum nan crìochan ceudna. Tha fios cionnus a chleachd Pol e féin d'an taobh. Cia cho ciùrrta, cia cho druighteach as a ta e 'gan comhairleachadh, cia cho géire as a ta e 'gan cronachadh, cia cho soilleire as a ta e 'nochdadh dhoibh am boile agus an amaideachd anns an do thuit iad ! Is e so, ma seadh, an ceud aigheadh *geamnuidh* a tha creidich a' giùlan do Chriosd :—air dhoibh gabhail ris mar am fireantachd

agus an slàinte fa chomhair Dhé, agus mar thobar iomlan gach ni air am bheil, no air am bi iad 'an aire, cha ghabh iad a nis ri ni sam bith eile 'na ionad agus 'na àite. Ni sinn aon eisem- pleir a shònrachadh:—Tha sinn a' dùnadh ri Crìosd chum a bhi gabhta le Dia. Ann an so, cha-n'eil ni sam bith eile a dh'fheudas a bhi 'glacadh ar n-aignidhean 'an àite Chrìosd, ach ar n-oidh- irpean féin air fireantachd a choimhlionadh chum ar deanamh taitneach do Dhia. A nis, feumaidh so a bhi aon chuid roimh dhuinn gabhail ri Crìosd, no an déigh dhuinn gabhail ris. Tha fios cìod i inntinn an abstoil a thaobh na h-uile dleasannas agus oidhirp a th'air an cleachdadh chum Dia thoileachadh roimh dhuinn gabhail ri Crìosd, Phil. iii. 8-10. Tha e 'cur cùil le tàir ris na h-uile h-oidhirp, agus buannachd, agus sochair, mar chall, —seadh, le gràin, mar aolach; agus a' cruinneachadh a stigh a thograidhean agus a rùintean uile ann an Crìosd a mhain agus 'fhìreantachd-san, chum a bhi gabhta le Dia. Ach tha na h-oibre sin a tha sinn a' coimhlionadh an déigh dhuinn gabhail ri Crìosd a' tighinn fo bheachdachadh eile. Tha iad sin, gun amharus, taitneach do Dhia, agus is toigh leis gu'n imicheamaid annta; ach a thaobh na crìche sin air son am bheil sinn a' dùnadh ri Crìosd, tha iad coimh-ionann neo-tharbhach ris na h-oibrìbh sin eile, Eph. ii. 8-10. Eadhon na h-oibre sin a tha sinn a' coimhlionadh an déigh dhuinn creidsinn,—na h-oibre sin chum am bheil sinn air ar cruthachadh ann an Iosa Crìosd, agus air son an d' ullaich Dia roimh-làimh sinn chum gu'n gluaiseamaid annta,—tha eadhon iad so air an dùnadh a mach o àite sam bith 'thaotainn ann ar fireanachadh agus ar deanamh taitneach do Dhia, ni de'm bheil an t-abstol a gairm, ann an rann 8, “a bhi air ar tèarnadh.” Thig an là anns an deanar aithnichte gur gràineileachd do Chrìosd baoth-chainut dhaoine mu'n àite tha aig an oibrìbh agus an ùmhlachd féin ann an gnothach am fireanachaidh am fianuis Dé; agus cha mhò na sin a bhithas ni sam bith de shìth aig na naomhaibh ann an smuaintaibh strìopachail m'an timchioll. Tha ar geamnuidh- eachd do Chrìosd ag agairt suidheachaidh inntinn eile. Bheir sinn fainear an déigh so neo-sheachantachd, agus tarbhachd, agus ciatachd na h-ùmhlachd shoisgealaich. Is iongantach cia cho deacair as a tha e cuid de luchd-aideachaidh a ghleidheadh ann an tomhas sam bith dìleas do Chrìosd anns an ni so; cia lion deasboireachd a chuireadh air chois, cia lion eadar-dheal- achaidh a chaidh thionnsgadh, cia lion leithsgeil agus luib a chaidh 'rannsachadh, chum ni-éigin a chumail suas, ann

an aon àite no àite eile, a dheadh beagan altruim air beatha na féin-fhìreantachd. Ach tha inntinn eile aca-san aig am bheil gràdh da rìreadh do Chrìosd.

Ann an ni so, ma seadh, os ceann na h-uile ni, tha na naoimh ag oidhirpeachadh an aignidhean a ghleidheadh geannuidh agus dileas da. Rinneadh dhoibh e le Dia 'na "fhìreantachd;" agus cha toir iad an gnùis do ni sam bith eile air son na crìche sin ach e féin: seadh, air uairibh cha-n'eil fios aca am bheil no nach 'eil còir idir aca ann,—tha e folach a ghnùis orra; gidheadh fanaidh iad aonaraneach, ann an cor bantrachais, a' diùltadh comhfhurtachd a ghabhail, ged a dh' fheudas iomadh ni a bhì tairgseadh sòlais dhoibh, do bhrìgh nach 'eil esan maille riu. 'N uair nach 'eil an t-anam a' sealbhachadh làthaireachd Chrìosd mar bu ghnàth, 'nuair nach urrainn e a chòir ann 'fhaicinn, thig iomadh leannan 'gan tairgseadh féin da, a' meudachadh am beadruidh chum àite 'fhaotainn 'na aignidhibh, agus a ghiùlan a thaobh gu bhì socrachadh air ni éigin eile air son saorsa agus fuasglaidh; ach ged a bhithheadh a shiubhal gu brònach ré iomadh là, cha ghabh e suaimhneas no tàmh ann an achlais mheallta eile. 'N uair a dh' fheudas an t-anam bochd a bhì 'triall 'an duibhre na fàsaich, gu dubhach, trom anns an fhàsach fanaidh e, gus an tig Chrìosd féin 'ga thogail suas, agus gus am faigh e teachd a nìos le a thaice ri fear a ghràidh, Dàn Shol. viii. 5. Labhair sinn ann an cuid a cheana air na h-eisem-pleiribh minig, a tha againn air so ann an leabhar an Dàin.

Tha so na chleachdadh aig an anam sin aig am bheil comh-chomunn ri Chrìosd:—Tha e 'cumail faire dhìchiollaich os ceann a cridhe féin, air eagal ni sam bith a theachd a stigh gu h-uaigneach d'a aignidhibh o'm feudadh e bhì 'tarruing sìthe no seasmhachd air bith am fianuis Dé, ach Chrìosd a mhaìn. 'N uair a tha a' cheisd sin aig àm sam bith ag agairt freagraidh, "Cìod leis an tig mi ann am fianuis an Tighearna; cìod leis an strìochd mi mi féin an làthair an Dé a's àirde?" cha-n e a dhòigh a bhì cruinneachadh a chuid dleasannas r'a chéile chum freagraidh a thoirt dith; ach is e glaoth anama air ball, "Anns an Tighearn Iosa tha agam fìreantachd; is e mo mhiann gu léir a bhì air m' fhaotainn ann, gun m'fhìreantachd féin agam," Phil. iii. 9.

2. Tha an geannuidheachd so a' coimh-sheasamh, anns an dara àite, ann a bhì 'g *altrum an Spioraid, an Comhfhurtair naoimh sin, a tha Chrìosd a' cur d'ar n-ionnsuidh*, chum a bhì fantuinn maille ruinn 'na àite féin. Tha e 'g innseadh dhuinn gu bheil e 'ga chur air son na crìche sin, Eoin xvi. 7. Tha e 'ga

chur chum còmhnuidh a ghabhail maille ruinn gu bràth, agus sin gu bhì coimhliònadh annainn uile chrìochan agus rùintean Chrìosd d'ar taobh ; tha e 'ga thabhairt chum a bhì' fantuinn annainn, chum ar gleidheadh gu neo-lochdach air a shon féin. Tha 'ainm féin ann, agus maille ris : agus do bhrìgh gu bheil, cìod air bith nì a tha deanta do neach de chuid Chrìosd, tha e deanta do Chrìosd féin, a chionn gu bheil e deanta dhoibh-san anns am bheil e 'gabhail còmhnuidh le a Spioradh. A nis, anns an nì so tha na naomh a' gleidheadh an aignidhean càraideach gun bhriseadh do Chrìosd, le bhì saothrachadh air na h-uile dòigh, chum 's nach cuir iad doilgheas air an Spiorad Naomh sin a chuir e 'na ionad féin, chum còmhnuidh a dheanamh maille riu : nì mar an ceudna a tha an t-abstol ag ath-chuimhneachadh dhoibh, Eph. iv. 30, " Na cuiribh doilgheas air Spiorad Naomh Dhé."

Tha dà phrìomh chrìoch air son am bheil Crìosd a' cur a Spioraid a dh'ionnsuidh nan naomh :—(1.) Air son an naomhachaidh ; (2.) Air son an comhfhurtachaidh : feudaidd sinn uile ghnìomhara fa leth an Spioraid, a thaobh glanaidh, agus teagaisg, agus ùngaidh, maille ris gach nì eile 'tha air a chur as a leth, a tharruing o'n dà cheann so. Agus mar sin tha dà rathad anns am feud sinn doilgheas a chur air :—[1.] A thaobh *naomhachaidh* ; [2.] A thaobh *comhfhurtachaidh*.

(1.) Tha an Spiorad air a chur, anns a' cheud àite, air son ar *naomhachaidh*. Is e féin Spiorad na naomhachd,—naomh ann féin, agus ùghdair na naomhachd annainne : tha e 'ga h-oibreachadh annainn, Titus iii. 5, agus a' cur ìmpidh oirnn d'a h-ionnsuidh, trid a ghluasadaibh éifeachdach annainn, nach fheud sinn a bhì muchadh, 1 Tesal. v. 19. A nis, tha so, anns a' cheud àite, a' cur doilgheis air an Spiorad,—'nuair a tha esan a' toirt air aghaidh oibre annainn agus air ar son, a tha chum tairbhe neo-chrìochnaich dhuinn, agus as eugmhais nach faic sinn Dia, gu'm bitheamaid-ne air ar faotainn a ruith tarsuinn air, ann an slighibh na mi-naomhachd agus na truailleidheachd. Tha so soilleir o choimhcheangal nam briathran anns an àite dh'ainmich sinn a cheana, Eph. iv. 28-31 ; agus is ann air so a tha Pol a' stéidheachadh na h-ìmpidh chumhachdaich agus éifeachdaich sin a dh' ionnsuidh naomhachd a tha againn ann an 1 Cor. iii. 16, 17, eadhon an Spiorad Naomh a bhì chòmhnuidh maille ruinn. Cìod eile 'chuireas doilgheas air caraid gràdhach agus caomh, coltach ri bhì 'cur 'na aghaidh agus a' deanamh tair air, 'nuair a's dùrachdaich a tha e 'ga chleachdadh

féin ann an deanamh maith dhuinn,—agus sin am maith a's ro chudthromaiche d'ar taobh? Anns an ni so, ma seadh, tha creidich a' deanamh dleasannais de'n cridheachaibh a ghleidheadh dileas agus an aignidhean geamnuidh do Chrìosd. Tha iad a ghnàth a' saothrachadh air eagal, le imeachd mhi-churamach agus amaideach, gu'n cuir iad doilgheas air an Spiorad Naomh, a chuir esan d'an ionnsuidh chum còmhnuidh a dheanamh maille riu. Uime sin cha-n'eil fearg, no corruich, no mìrùn, no farmad, gu còmhnuidh 'fhaotainn 'nan cridheachaibh; do bhrìgh gu bheil iad sin an aghaidh Spioraid Naomh agus mhacanta Chrìosd a thug e dhoibh. Tha iad a' toirt fainear a ghluasadan annta féin, a' deanamh feuma d'a chuideachadh, a' cur gu buil a thiodhlacan, agus cha-n'eil ni sam bith a luidh cho dlùth r'an spioradaibh, ris gu faighear iad ag imeachd gu cubhaidh do làthaireachd fear-ionaid naomh so an Tighearna Iosa Chrìosd.

(2.) Air son an *comhfhurtachaidh*. Is i so an dara crìoch mhòr air son am bheil Chrìosd a' tabhairt agus a' cur a Spioraid d'ar n-ionnsuidh; neach naith so, ann an rathad inbheach, a tha 'faotainn mar ainm, “An Comhfhurtair.” Chum na crìche so tha e 'gar seulachadh, 'gar n-ùngadh, 'gar daingneachadh, agus a' frithealadh sìthe agus aoibhneis oirnn: air am bheil sinn a' rùnachadh leudachadh an déigh so. A nis, tha dà rathad anns am feud doilgheas a bhì air a char air a thaobh na crìche so air son an do chuireadh e, agus le sin ar geamnuidheachd do Iosa Chrìosd a bhì air a truailleadh:—

[1.] *Le bhì 'tarruing ar comhfhurtachd agus ar n-aoibhneas o nithibh eile*, 'an àite bhì air ar honadh le h-aoibhneas anns an Spiorad Naomh. 'Nuair a's e creutairean, no comhfhurtachdan cruthaichte, no ni sam bith eile nach 'eil sinn a' faotainn o Spiorad Chrìosd, ar n-aoibhneas agus ar tlachd, tha sinn neo-dhùileas do Chrìosd. B'e sin cor Demais, a ghràdhaich an saoghal a tha làthair, 2 Tim. iv. 10. 'Nuair a tha slighean Spioraid Dhé doilgheasach agus 'nan uallach dhuinn,—'nuair a their sinn, “C'uire a bhithreas an t-Sàbaid seachad, chum gu'n agair sinn ar n-uile dhlighe saoitreach?”—'nuair a tha ar tlachd agus ar toil-inntiun ann an nithibh talmhaidh,—tha sinn neofhreagarrach do Chrìosd. Nach maith a dh' fheudadh an Spiorad a ràdh d'ar taobh, “C'arson a tha mi idir a' fantuinn maille ris na h-anamaibh bochda so? Tha mi 'g ullachadh aoibhneas do-labhairt agus glòrmhor dhoibh; ach tha iad 'gan diùltadh air son nithe truailidh agus bàsmhor. Tha mi 'g ullachadh chomhfhurtachdan spioradail, agus sìorruidh air an

son, agus tha iad a' deanamh tàir orra air son nithe gun tairbhe." Cha-n urrainn Criosd giùlain le so; uime sin, tha creidich anabarrach curamach air eagal a bhi 'tarruing aoibhneis no comhfhurtachd á ni sam bith ach sin a mhain a tha air a fhrithealadh orra leis an Spiorad. Is e an obair gach là a bhi faighinn an cridheachan air an ceusadh do'n t-saoghal agus an saoghal dhoibh-san; chum 's nach bi aiguidhean beò aca do nithibh bàsmhor: bu mhiann leò a bhi 'g amharc air an t-saoghal mar ni ceusda, marbh, gun sgèimh no maise; agus nu tharlas doibh aig àm sam bith a bhi air an ribeadh ann an nithibh an t-saoghail agus 'an toil-inntinnibh feòlmhor, ionnus gu'n caill iad an aoibhneis spioradail, tha an glaodh suas ri Criosd, "O ath-nuadhaich dhuinn aoibhneis do Spioraid!"

[2.] Tha doilgheas air a chur air, 'nuair a tha sinn a' diùltadh nan comhfhurtachdan sin a tha e tairgse dhuinn, tre ar dorchadas agus ar mi-chreidimh, agus e féin a bhi cho làn toileach gu'n gabhamaid riu. Ach bithidh aobhar againn so a thogail a ris, ann a bhi labhairt air ar comh-chomunn ris an Spiorad Naomh.

3. Tha an geamnuidheachd so a' coimh-sheasamh, anns an treas àite, ann a bhi *gleidheadh òrduighean agus reachdan aoraidh Chrìosd* gu h-iomlan. Air do Chrìosd an eaglais a ghabhail ann an dàimh pòsaidh ris féin, tha e 'cur an céill gu bheil blàth agus geamnuidheachd an aignidhean dha-san a' coimh-sheasamh, ann an tomhas mòr, ann a bhi '*gleidheadh òrduighean agus a reachdan aoraidh a réir 'àithne féin*. Tha gach uile bhriseadh air an ni so a' faotainn mar ainm anns gach àite "adhaltrannas" agus "striopachas." Is "Dia eudmhor" e; agus is ann a mhain a thaobh òrduighean agus a reachdan aoraidh a tha e gabhail an ainme so d'a ionnsuidh féin. Agus tha an t-iomlan de chùl-sleamhnachadh na h-eaglais Chrìosdail a dh'ionnsuidh aoraidh mhearachdaich air a ghairm "striopachas," Taisb. xvii. 5; agus tha an eaglais sin a tha treòrachadh a' chuid eile a dh'ionnsuidh cleachdaidh an aoraidh mhearachdaich a' faotainn mar ainm "mathair nan striopach." Air an aobhar so, ma seadh, tha na creidich sin a tha 'g iarraidh ann am firinn gu'm bitheadh comh-chomunn aca ri Criosd, a' saothrachadh a ghnàth chum an cridheachan a ghleidheadh geamnuidh dha 'na uile orduighean agus reachdan aoraidh; agus sin ann an dà rathad:—

(1.) Cha ghabh iad ri ni san bith, cha chleachd iad ni sam bith, cha toir iad an gnùis do ni sam bith 'na aoradh, ach sin a

mhain a chomharaich e féin. Tha fios aca nach do cheadaich e riamh o thoiseach an t-saoghail, agus nach mò a cheadaicheas gu 'dheireadh, gur e toil dhaoine a bhitheadh na riaghailt urramachaidh air, no 'na stéidh aoraidh dha, aon chuid a thaobh brìgh an aoraidh no dòigh an aoraidh. Tha e gu geur a' toirmeasg a bhi faighinn a mach agus a' tionnsnadh dhòighean aoraidh nach do chomharaich e féin, no meadhonan urramachaidh air 'an aghaidh a chomharachaidh. Tha fios aig creidich cionnus a dh' amhairceas Dia air aoradh na féin-thoile: "Cò a dh'iarr so air 'ur làimh?" agus a rìs, "Is ann an dhomhanas a tha iad a' deanamh aoraidh dhomhsa, a' teagasg àitheantan dhaoine mar theagasg,"—is e so a' chuid a's fearr a gheibh iad o Dhia. Gabhaidh mi orm féin na tha air mo chridhe a labhairt a mach, agus oidhirpeachadh gu toileach a dhaingneachadh—le cuideachadh an Tighearna—an aghaidh an t-saoghail gu léir,—eadhon, gu bheil an teagasg sin a tha cumail a mach ùghdarras a bhi aig an eaglais air son ghnàthan sam bith a shuidheachadh agus a chomharachadh ann an aoradh Dhé, aon chuid a thaobh brìgh no dòigh an aoraidh, saor o na dh' fheudas a bhi coimheangailte ri frithealadh riaghailteach nan òrduighean sinn a shuidhich e féin,—gu bheil an teagasg so, tha sinn ag ràdh, a luidh aig freumh na saobh-chràbhaidh oillteil, agus an iodhal-aoraidh,—aig ìochdar na h-aimhreite, agus an dòrtadh fola, agus na geur-leanmhuinn, agus nan cogannan sin a sgaol, air son ùine cho fada, thar aghaidh an t-saoghail Chrìosdail gu léir; agus gur e a's crìoch aig earraun mhòr de leabhar an Taisbean a bhi 'cur na firinn so ann an solus. Agus cha-n'eil teagamh agam nach b'e so aobhar a' chonnsachaidh mhòir sin a bha aig Dia ris an rìoghachd so air son ùine cho fada, anns an do thaisbean e mòr dhiomadh agus fhearg:—eadhon, toil agus mac-meanmna dhaoine, fo ainm riaghailteachd agus ùghdarras eaglais—faoin-bheachd amaideach gun stéidh—a bhi air an cur mar fhiachaibh air daoibh eile ann an sghìbh agus ann an aoradh Dhé, agus sin 'an aghaidh soluis ghlòrmhoir an t-soisgeil a bha air dealradh 'nar measg. Agus ciod tuilleadh a bha anns a' choslas glòire, agus maise, agus freagarrachd sin a bha daoine 'tagradh a bhi anns na deas-ghnàthaibh sin a shuidhicheadh leò, ach sin féin a tha Dia 'cur an céill a thaobh eaglais Israeil, Esec. xvi. 25-34. Uaith so bha fochaid air a dheanamh air Spiorad Dhé ann an cleachdadh na h-ùrnuigh; searmonachadh an t-soisgeil ann an cumhachd air a chur 'an di-meas; ùghdarras na Sàbaid air a ruith sìos;

naomhachd air a maslachadh agus air a geur-leannhuinn ;—agus c'arson ? eadhon chum gu'm bitheadh Iosa Criosd air a chur bhàrr na cathrach, gun chòir no comas laghannan a shuidheachadh 'na eaglais féin,—chum gu'm bitheadh am fear-posda dligheach air a chur a thaobh, agus adhaltrannaich eile air an gabhail 'na àite,—chum gu'm bitheadh maighstirean-oibre air an comharachadh ann agus os ceann a thighe, nach d'thug e féin riamh d'a eaglais, Eph. iv. 11,—chum gu'm bitheadh aoradh saobh-chrabhach, mòr-chuiseach, faoin-ghlòireach, air a thoirt a steach, a bha air a tharruing o ghnàthanaibh Paganach, Iudhach, agus ana-Criosdail,—mu nach 'eil an lide a's lugha air 'ainmeachadh ann an leabhar Dhé. Tha iadsan, ma seadh, aig am bheil comh-chomunn ri Criosd ro eùramach a thaobh an ni so :—cha cheadaich iad ni sam bith, cha chleachd iad ni sam bith, ann an aoradh Dhé, uaigneach no follaiseach, ach sin a mhain air son am bheil barantas Dhé féin aca ; ma's e's nach tig e 'na ainm-san, le “So deir an Tighearn,” cha-n éisd iad ri aingeal o nèamh. Tha fios aca nach robh cead aig na h-abstoil féin ni sam bith a theagasg do na naomhaibh ach sin a mhain a dh' àithne Criosd dhoibh, Mata xxviii. 20. Tha fios cia lìon mìle anns an rìoghachd so féin, o cheann uine ghoirid, a dh'fhag an tìr duthchasach féin, agus a theich a dh'ionnsuidh fasaich fharsuinn, ulfhartaich, ann an ionadaibh céin na talmhainn, chum an anamaibh a ghleidheadh neo-shalach agus geamnuidh d'an Tighearn Iosa gaoil, a thaobh òrduighean agus reachdan so 'aoraidh.

(2.) Tha iad gu toileach a gabhail ris, agus a cleachdadh na h-uile ni a chomharaich an Tighearn Iosa Criosd. Tha iad a' rannsachadh gu dìchiollach chum colais 'fhaotainn air 'inntinn agus a thoil. Theid iad d'a ionnsuidh chum a bhi air an seòladh leis, a' guidhe air an treòrachadh anns na ceumaibh air nach robh iad eòlach. Feudar Salm cxix. a ghabhail mar eisempleir air an ni so. Cionnus a tha an t-anam naomh ann an sin a' plogartaich an déigh colais ann an slioghibh agus òrduighibh, ann an reachdaibh agus breitheanasaidh Dhe ! Tha coguisean nan naomh, tha sinn ag ràdh, ro mhaoth mu'n ni so : ciod air bith a tha o Chriosd, tha iad 'gan toir féin thairis gu toileach dha, a gabhail ris, agus 'ga chleachdadh a ghnàth ; ciod air bith a thig air sheòl eile, tha iad 'ga chur air cùl.

IV. Tha Criosd a' nochdadh agus a' dearbhadh a ghràidh d'a naomhaibh, anns a' cheathramh àite, ann an *rathad toiribh-eartais*,—anns an ullachadh shaoibhir agus phailt sin a tha

e 'deanamh air an son. "B'e deadh thoil an Athar gu'n còmhnuicheadh gach uile iomlanachd annsan," Col. i. 19; agus sin air son na crìche so, chum "as a lànachd-san gu faigheamaid-ne uile, agus gràs air son gràis," Eoin. i. 16. Cha-n'eil sinn gu bhi leudachadh air gach nì fa leth a tha anns an ullachadh sin a tha Criosd a' deanamh d'a naomhaibh, maille ri feartan sin Spioraid na beatha agus nan gràs a tha iad gach là a' faotainn uaith,—an t-aran sin a tha e buileachadh orra gu'n sàth, agus an ùrachadh spioraid a tha iad a' faotainn uaith; cha dean sinn ach a mhain 'ainmeachadh, gu bheil na Sgriobtuirean a' cur an céill gu bheil e 'deanamh na h-uile nì air an son ann an rathad saoi bhir, no gu pailt, ann an rathad toirbheartais. Cìod air bith nì a tha sinn a' faotainn uaith,—a ghràs chum ar cuid-eachaidh, no a làthaireachd chum ar comhfhurtachd,—tha sinn 'ga fhaotainn gu pailt. Tha so air a chur an céill ann an rathad coitchionn ann an Rom. v. 20, "Far an do mheudaich-eadh am peacadh, bu romhò a mheudaicheadh gràs." Ma's e 's gu bheil gràs a' meudachadh gu romhòr 'an coimeas ris a' pheacadh, is gràs saoi bhir da rìreadh e; mar a cheadaicheas neach sam bith a bheachdaicheas cionnus a bha agus a tha am peacadh a' meudachadh anns na h-uile h-anam. Do bhrìgh so, tha esan comasach, agus sinne air ar misneachadh gu bhi 'g earbsa, gu'n dean e air ar son "gu h-anabarrach ro-phailt, thar gach nì a's urrainn sinn iarraidh no smuaineachadh," Eph. iii. 20. An e tròcair a' mhaithneas a tha sinn a' faotainn uaith? bheir e "maitheanas *gu pailt*," Isa. lv. 7; meudaichidh e maitheanas peacaidh,—aon an déigh aoin, gus am bi gràs agus tròcair a' meudachadh gu ro-mhòr os ceann ar peacaidhean agus ar n-euceartan gu léir. Am bheil e 'buileachadh a Spioraid oirnn? tha e 'ga dhòrtadh oirnn *gu saoi bhir*, no "*gu pailt*," Titus iii. 6; cha-n e 'mhain a bhi 'gar cuireadh gu bhi 'g òl de uisge na beatha gu saor, ach mar an ceudna 'ga bhuileachadh ann an tombas cho saoi bhir as gu bheil aimhnichean de uisge beò a' sruthadh uaith-san a tha 'ga fhaotainn, Eoin vii. 38, 39,—agus nach bi tart orra-san gu bràth a dh' òl dheth. An e gràs a tha sinn a' faotainn? tha e buileachadh sin mar an ceudna ann an rathad toirbheartais; tha sinn a' faotainn "pailteas gràs," Rom. v. 17: tha e "ro phailt dhuinn 's an uile ghlìocas agus thuigse," Eph. i. 8. Is ann do bhrìgh so a tha an cuireadh sin air a thabhairt, Dàn Shol. v. 1. Ma tha sinn air ar cumhannachadh, ma seadh, ann an nì sam bith, is ann annainn féin; tha Criosd a' buintinn gu fial ruinn. Gu

cinnteach, is e peacadh mòr nan creideach nach 'eil iad a' dean-amh feuma de thoirbheartas Chrìosd mar bu chòir dhoibh: nach 'eil sinn a' gabhail tròcair o a làmhaibh gach là ann am pailteas. Cha teirig an oladh gus an teirig na soithichean; cha-n'eil stad a teachd air comh-pàirteachadh Chrìosd, gus am bheil stad air teachd air cleachdadh ar creidimh ann an gabhail o Chrìosd.

Tha sinne, air an làimh eile, a' coimh-fhreagairt an toirbheartais so ann an rathad dleasannais do Chrìosd. Tha dà ni feumail dhuinn air son na crìche so:

1. Gu'n *leanamaid* an dòigh naomhachd, ann an cleachdadh agus 'an cumhachd na naomhachd, mar a tha i 'na h-ùmhachd do Iosa Chrìosd. Tha ùmhachd an t-soisgeil gu léir air a filleadh suas ann am briathraibh sin an Tighearna, Mata xxviii. 20, "Gach uile ni a dh'àithn mise dhuibh a choimhead;" agus a rìs, tha e 'g ràdh, Eoin xv. 14, "Is sibhse mo chàirdean-sa, ma ni sibh gach ni a tha mi ag àithne dhuibh;" agus tha e air iarraidh oirnn a bhi beò dha-san a fhuair bàs air ar son, 2 Cor. v. 15,—beò dha anns an uile ùmhachd naomh,—beò dha mar ar Tighearn agus ar Rìgh. Cha-n e gu bheil sinn a' smuaineachadh gu bheil reachdan agus lagh sònruichte aig Iosa Chrìosd, tre'm bheil sinn air ar fireanachadh ann an tabhairt ùmhachd dhoibh, mar a tha na Socinianaich gu h-amaideach a' smuaineachadh; oir cha-n'eil an soisgeul ag iarraidh ni's mo oirnn na gu'n "gràdhaicheamaid an Tighearn ar Dia le ar n-uile chridhe, agus le ar n-uile anam,"—ni a tha an lagh ag àithne mar an ceudna,—ach a mhain so,—Air do'n Tighearn Iosa ar tabhairt a dh'ionnsuidh staid fabhair ri Dia, anns am bheil ar n-ùmhachd taitneach dha, gu bheil sùil shònruichte gu bhi againn ris-san 'nar n-uile ùmhachd, eadhon mar a tha sinn gu bhi 'toirt urrainn do'n Mhac, amhuil a bheir sinn urram do'n Athair. Mar sin mar an ceudna, Titus ii. 14, "A thug e féin air ar son, chum gu'n saoradh e sinn o gach aingidheachd, agus gu'n glanadh e dha féin sluagh sònruichte, eudmhor mu dheadh oibribh." Tha sùil nan creideach, ma seadh, air Iosa Chrìosd 'nan uile ùmhachd,—

(1.) Mar is e féin *ùghdair an creidimh agus an ùmhachd*, neach air sgàth an d' thugadh dhoibh creidsinn, Phil. i. 29; agus a tha ag oibreachadh na h-ùmhachd sin annta le a Spiorad. Mar sin, mar an ceudna, Eabh. xii. 1, 2; ann an cleachdadh ar n-ùmhachd tha sinn gu bhi 'g amharc air Iosa, "ùghdair ar creidimh." Tha creidimh ann an so a' ciallachadh araon gràs a' chreidimh, agus a thoradh anns an ùmhachd.

(2.) Mar an neach anns am bheil, air son am bheil, agus tre'm bheil sinn air ar deanamh taitneach do Dhia 'nar n-uile ùmh-lachd. Tha fios aig creidich gu bheil an dlcasannais uile ro annhunn, agus mi-iomlan, gun chomas seasaimh 'am fianuis Dé ; agus uime sin tha an suil air Criosd mar an neach a tha 'giùlan aingidheachd an nithe naomha,—a' measgadh tuis' maille r' an ùrnuighibh, a' glanadh air falbh luibhean fiadhaich an cuid dlcasannas, agus 'gan deanamh taitneach do Dhia.

(3.) Mar neach a rinn *àitheanta Dhé ath-nuadhachadh* dhoibh, ann an rathad a tha 'gan cur fo fhiachaibh do-labhairt ùmhlachd dha. Mar a tha an t-abstol a' labhairt, 2 Cor. v. 14, 15, “Tha gràdh Chrìosd 'gar co-éigineachadh ;” air an labhair sinn 'an déigh so.

(4.) Tha iad ag amharc air mar Dhia, *coimh-ionann ris an Athair*, d'am bheil gach uile urram agus ùmhlachd fiachnaichte. Mar anns an Taisb. v. 13. Ach rinn sinn na nithe so 'fhosgladh suas a cheana, o chionn uine ghoirid, ann an sgrìobhadh eile, air aoradh Chrìosd mar eadar-mheadhonnair. Is e so, ma seadh, cleachdadh nan naomh 'nan uile ùmhlachd ; tha suil shònruichte aca air an Tighearn Iosa ionmhuinn. Tha e 'nan smuaintibh a ghnàth, do bhrìgh na h-aobhairean a dh' ainmich sinn, agus aobhairean do-àireamh eile. Tha a ghràdh dhoibh, a bheatha air an son, a bhàs 'nan éiric,—tha a chaoimhneas agus a thròcair gu léir 'gan co-éigineachadh gu bhi beò dha.

2. Is e an dara ni a tha feumail dhuinn ann an rathad dlcasannais do Chrìosd, gu'm bitheamaid a' saothrachadh chum a bhi' *meudachadh ann an toraidhibh na naomhachd*. Mar a tha Criosd a' buintinn ruinne ann an rathad cho fialaidh, mar sin tha e 'g iarraidh aig ar làmhaibh gu'm bitheamaid a' meudachadh anns an uile ùmhlachd thaingeil dha. Chum na crìche so tha sinn air ar n-eagalachadh a bhi “sior-mheudachadh ann an obair an Tighearna,” 1 Cor. xv. 58. Is e so a tha sinn a' ciallachadh :—Cha-n 'eil na naoimh gu bràth riarichte leis an tomhas air an d' ràinig iad, ach tha iad a ghnàth 'gan sìneadh féin air an aghaidh chum ùmhlachd nì's dlcasannaich agus nì's tarbhaiche do Chrìosd.

Ann an so, ma seadh, tha plathadh beag de'n chomh-chomunn sin a tha sinn a' sealbhachadh maille ri Criosd. Cha-n 'eil ann ach plathadh beag, uaith-san a's lugha fiosrachaidh ann de uile naoimh Dhé ; gidheadh a fhuair sin ann a's fearr na deich mìle saoghal ; leis am miann fuigheall làithean tearc agus olc a chuairt a chaitheadh ann a bhi beachdachadh air oirdheircis,

air ion-mhìannachd, air gràdh, agus air gràs ar Tighearn Iosa ionmhuinn, agus ann a bhi 'toirt ùmhlachd dha a réir a thoile : d'an tearmunn anama, 'am measg uile incheistean an t-saoghail thruaigh so 'tha làthair, agus gach ceannaire mallaichte a tha 'na chridhe féin, nach 'eil ach " fathast sealan beag, agus an ti a tha ri teachd thig e, agus cha dean e moille." "Tha an Spiorad agus a' bhean nuadh-phòsda ag ràdh, Thig; agus abradh an ti a tha leughadh, Thig. Seadh, thig, a Thighearn Iosa."

CAIBIDEIL VI.

Air comh-chomunn ri Criosd ann an gràs coisinnthe—Gràs coisinnthe air a bheachdachadh a thaobh a thobair—Ceud éiridh a' ghràis so, ann an umhlachd Chriosd—Umhlachd gu ceart air a cur as leth Chriosd—Dà rathad air am beachdachadh ; ciod a bha anns an umhlachd so, agus ciod anns an robh i a' coimh-sheasamh—Air umhlachd Chriosd do'n lagh gu coitchionn—Air lagh an Eadar-mheadhonair—Fireantachd nàdurra Chriosd, cionnus a bha sin neo-sheachanta ; mar a bha mar an ceudna an ùmhlachd a thug e do lagh an Eadar-mheadhonair—Air umhlachd ghnìomhaich Chriosd, no 'fhìreantachd ghnìomhaich—Umhlachd Chriosd gu léir air a coimhlionadh leis mar Eadar-mheadhonair—Umhlachd ghnìomhach Chriosd air ar son-ne—So air a dhearbhadh, Gal. iv. 4, 5 ; Rom. v. 19 ; Phil. iii. 10 ; Sech. iii. 3-5—Aon chunnuil air a toirt air falbh —Beachdan air fireantachd ghnìomhaich Chriosd air an comh-dhunadh—Air bàs Chriosd, agus a' bhuaidh a tha aige ann ar deanamh taitneach do Dhia—Luach ; saorsa, ciod a ta ann—Iobairt ; réite air a deanamh leis—Peanas ; riarachadh trid sin—Eadar-ghuidhe Chriosd, agus a bhuaidh a tha aige ann ar deanamh taitneach do Dhia.

THEID sinn a nis air ar n-aghaidh chum a bhi beachdachadh ar comh-chomuinn ri Criosd ann an gràs coisinnthe, a réir an t-suidheachadh teagaisg sin a chuireadh sìos : " Chum eòlais a bhi againn airsan, agus air cumhachd 'aiseirigh-san, agus air comh-chomunn 'fhuilangais, chum a bhi air ar cur ann an coslas crutha r'a bhàs," Phil. iii. 10.

Le gràs coisinnthe, tha sinn a' tuigsinn an fhìreantachd agus an gràs sin gu léir a choisinn Criosd, no a dh' oibrich e a mach air ar son, no air am bheil e 'gar cur ann an seilbh, no a' comhpairteachadh ruinn chum ar leas, agus sin tre ni sam bith a rinn no a dh' fhuiling e, no ni sam bith a tha e nis a' deanamh mar eadar-mheadhonair :—Tha dà ni ann an so ri ar n-aghaidh,

—Anns a' cheud àite, *Cìod e an gràs coisinnnte so, agus cìod anns am bheil e a' coimh-sheasamh* ; Anns an dara àite, *Cionnus a tha comh-chomunn againn ris ann*.

Feudaidh an ceud ni a bhi air a bheachdachadh ann an dà rathad:—1. A thaobh a *thobair agus 'éiridh* ; 2. A thaobh a *nàduir*, no sin anns am bheil e a' coimh-sheasamh.

1. Tha éiridh no aobharachd thri-fillt' aige ann an Criosd :—(1.) *Umhlachd* a bheatha. (2.) *Fulangas* a bhàis. (3.) A ghnàth *eadar-ghuidhe*. Feudaidh uile gnìomhara Chriosd mar eadar-mheadhonair, a tha treòrachadh a dh' ionnsuidh comhpairt-eachadh gràis ruinne, a bhi aon chuid air an lorgachadh suas a dh' ionnsuidh nan trì chinn so, no a dh' ionnsuidh nithe éigin a tha comh-chuideachail dhoibh no a' sruthadh uatha.

2. A thaobh *nàduir* a' ghràs so anns am bheil comh-chomunn againn ri Criosd, agus a tha 'sruthadh o na cinn so, feudaidh sinn 'fhilleadh suas anns na trì nithibh a leanas :—(1.) Gràs *fìreanachaidh*, anns am bheil sinn gabhta le Dia ; anns am bheil ar staid air a h-atharrachadh a thaobh Dhé. (2.) Gràs *naomhachaidh*, no naombachd fa chomhair Dhé ; anns am bheil fìor atharrachadh air a dheanamh annainn, a thaobh *nàduir* agus cleachdaidh. (3.) Gràs nan *sochair* ; a tha measgaichte, mar a nochdas sinn, ma's e 's gu'n leudaich sinn air.

A nis, tha e soilleir gu bheil comh-chomunn againn ri Criosd anns a' ghràs coisinnnte so, o'n aon bheachd so a leanas,—eadhon, nach 'eil ni sam bith ach ro bheag a rinn Criosd, o'm bheil an gràs so ag éiridh air am bheil sinn a' labhairt, mu nach 'eil e air a ràdh gu'n d'rinn sinn e maille ris. Tha sinn air ar “ ceusadh ” maille ris, Gal. ii. 20 ; tha sinn “ marbh ” maille ris, 2 Tim. ii. 11 ; Col. iii. 3 ; agus air ar “ n-adhlaiceadh ” maille ris, Rom. vi. 4 ; Col. ii. 12 ; tha sinn air ar “ beothachadh ” maille ris, Col. ii. 13 ; “ dh' éirich ” sinn maille ris, Col. iii. 1. “ Chomh-bheothaich e sinn maille ri Criosd, agus chomh-thog, agus chomh-shuidhich e sinn ann an ionadaibh nèamhaidh,” Eph. ii. 5, 6. Do bhrìgh an comh-chòrdadh sin a bha eadar Criosd mar eadarmheadhonair agus an t-Athair, tha a leithid sin de stéidh chinntich air a leagadh ann an gnìomharaibh Chriosd, air son a bhi comhpairteachadh toraidhean nan gnìomharan sin riu-san air son an d' oibrich e iad, as gu bheil na gnìomharan ceudna air an cur as an leth-san, ann a bhi comhpairteachadh de na toraidhibh sin. Feudaidh aobhar a bhi againn an déigh so beagan rannsachaidh a dheanamh ann am beatha agus 'an cumhachd na fìriun' so :—

(1.) Is e an ceud ni, ma seadh, a tha againn r' a thoirt fainear, ceud thobar agus éiridh a' ghràis so, agus am bheil ar comh-chomunn againn ri Criosd ; agus 'se sin *ùmhlaich a bheatha* : agus a thaobh an ni so, feumaidh sinn a chur an céill,—[1.] Ciod a tha sinn a tuigsinn leis, agus ciod anns am bheil e a' coimh-sheasamh. [2.] Ciod a' bhuaidh a tha aige a dh' ionnsuidh a' ghràis air am bheil sinn a' labhairt.

Chum a bhì 'toirt so fainear bheir sinn seachad an aon roimh-bheachd so,—eadhon, gu bheil beatha Chrìosd, ann an òrdugh a' chosnaidh, agus mar a dh' fheumadh a bhì, a' dol air thoiseach air a bhàs ; agus uime sin ni sinn a thogail anns a' cheud àite : ach ann an òrdugh a' *chomh-chuir*, tha toraidhean a bhàis air am buileachadh oirnn, ann an nàdur nan nithe féin, air thoiseach air toraidhean a bheatha ; mar a bhitheas air a dheanamh aithnichte, air dhòigh neo-sheachanta, o'n t-suidheachadh sin anns am bheil sinn.

[1.] Le *ùmhlaich* beatha Chrìosd, tha sinn a' ciallachadh comh-chòrdadh iomlan an Tighearna Iosa Criosd, mar eadar-mheadhonair, mar a bha agus mar a tha e, ri toil iomlan Dé ; agus an coimhlionadh gnìomhach agus iomlan sin a thug e do gach uile lagh Dhé 'nan iomlanachd, no an coimhlionadh a thug e do gach ni a bha Dia ag àithne annta. Dh' fheudadh e 'bhi iomlan naomh le *ùmhlaich* a thoirt do lagh a' chruthachaidh, lagh na modhannan, mar a bha na h-ainlean ; ni mò a b' urrainn tuilleadh a bhì air 'iarraidh uaith mar dhuine ag imeachd maille ri Dia : ach strìochd se e féin mar an ceudna fo na h-uile lagh no òrdugh a thugadh a steach do bhrìgh peacaidh, ni nach robh mar fhiachaibh air a dheanamh mar a bha e ann féin, ach mar a b' iomchuidh dha “gach uile fhèantachd a choimhlionadh,” Mata iii. 15, mar a labhair e a thaobh òrduigh nuaidh a' bhaistidh.

Tha na Sgrìobtuirean a' deanamh fianuis gu bheil *ùmhlaich* gu cothromach air a cur as leth Chrìosd mar eadar-mheadhonair. Eabh. v. 8, “Ged bu Mhae e, dh' fhòghluim e *ùmhlaich* o na nithibh a dh' fhuiling e ;” seadh, bha e *ùmhlaich* anns na ful-angasaibh, agus b'e sin a chuir beatha 'na bhàs, Phil. ii. 8. Bha e *ùmhlaich* gu bàs : oir 'na bhàs rinn e “'anam na ìobairt-réitich,” Isa. liii. 10 ; no “rinn 'anam réite air son peacaidh,” mar a tha e air eadar-mhineachadh ann an rann 12, “dhòirt e mach 'anam gu bàs,” no “dhòirt 'anam e féin a mach gu bàs.” Agus cha-n e mhaing gu'n do naombaich se e féin chum a bhì 'na thabhartas, Eoin xvii. 19, ach “thug se e féin suas” mar an ceudna, Eabh. ix. 14, “'na thabhartas agus 'na ìobairt deadh-

fhàile do Dhia,” Eph. v. 2. Agus do bhrìgh so, tha e ’factainn mar ainm, a thaobh a sheirbheis gu léir, “oglach” an Athar, Isa. xlii. 1, agus rann 19 : agus tha e ’g aideachadh d’ a thaobh féin, “Thàinig mi nuas o nèamh, cha-n ann chum gu’n deanainn mo thoil féin, ach toil an tì a chuir uaith mi ;” seirbhis air son am bheil e ’nochdadh, ann an Eabh. x. 7, cho ullamh as a bha e ;—agus so uile a’ dearbhadh ùmhlachd. Ach tha sinn a’ saolsinn nach ’eil aobhar dhuinn a bhi ’buanachadh a’ dearbhadh gu’n robh Crìosd ùmhal ann an obair na réite mar eadar-mheadh-onair, agus gu’n d’ rinn e gach nì a rinn e gu toileach agus gu suilbhire, ann an ùmhlachd do Dhia.

A nis, tha dà dhòigh anns am feud sinn beachdachadh air ùmhlachd so Chrìosd :—Anns a’ cheud àite,—A thaobh freumh nàdurra agus tobair na h-ùmhlachd. Anns an dara àite,—Earrannan no dleasannais fa leth na h-ùmhlachd :—

Anns a’ cheud àite,—Freumh nàdurra na h-ùmhlachd, eadhon *fireantachd nàdurra* Chrìosd. B’i fireantachd nàdurra so Chrìosd mar eadar-mheadh-onair ann an nàdur an duine, comh-chumadh iomlan agus coimhlionta anama Chrìosd ri toil, agus iuntinn, agus lagh Dhé. Bha so aige air dhòigh neo-sheachanta o ghràs an aonaidh ; o’m bheil e air a ràdh gu’m bu “nì naomh” an nì sin a bha air a bhreith o’n òigh, Lucas i. 35. Tha sinn ag ràdh gu’n robh e neo-sheachanta gu’m bitheadh e mar sin, mar thoradh an aonaidh ; ged a bha cruthachadh “an nì naoinh” sin o oibreachadh saor an Spioraid Naoinh, Lucas ii. 52. Bha uile-lànachd gràis aige anns na h-uile seadh. Tha an t-abstol a’ cur so ’an còill, Eabh. vii. 26, “Bha shamhuil sin de àrd-shagart iomchuidh dhuinne, a bha naomh, neo-lochdach, neo-thruaillidh, air a dhealachadh o pheacaich.” Anns na h-uile seadh bha e dealaichte agus fad air falbh o pheacadh agus o pheacaich ; agus uime sin goirear dheth “Uan Dé gun chron, gun smal,” 1 Phead. i. 19. Bha naomhachd nàdurra so Chrìosd ann an tomhas do-mheasrachaidh os ceann naomhachd nan aingeal. Tha còmhnuidh aige a ghnàth ann an uchd an tì sin a tha “’cur amaideachd as leth nan aingeal,” Iob iv. 18 ; “nach earb as a naoinh, agus ’na shùilibh nach ’eil na nèamhan”—no an luchd-àiteachaidh—“féin glan,” caib. xv. 15 ; agus tha e ’ghnàth làn toilichte leis, Mata iii. 17. Agus tha so uile do bhrìgh gu’n d’fhuair na h-uile creutair eile, ciod air bith cho naomh as a ta iad, an Spiorad a réir tomhais ; ach cha d’thugadh e do Chrìosd a réir tomhais, Eoin. iii. 34 ; agus sin do bhrìgh gu’m “b’e deadh thoil an Athar gu’n còmhnuicheadh gach uile

iomlanachd ann-san," Col. i. 19. Tha gràs nàdurra so Chrìosd, ged nach 'eil e gu h-iomlan neo-chrìochnach, gidheadh, 'an coimeas ri creutair air bith eile, mar uisgibh a' chuain 'an coimeas ri uisge an lochain. Tha na h-uile creutair eile air 'isleadhadh 'an taobh a mach de iubhe na h-iomlanachd leis gu bheil iad a' coimh-sheasamh ann am bith cruthaichte agus eisemeileach, aig am bheil tobar gach ni a tha air a chomhpair-teachadh riu 'an taobh a muigh dhiubh féin. Ach tha bith aig daonnachd Chrìosd ann am pearsa Mhic Dhé ; agus mar sin tha tobar a naomhadh ann am fìor aonadh ris féin.

Ann an dara àite,—Tha ùmhlachd ghnìomhach Chrìosd a' coimh-sheasamh, mar a dh' ainmich sinn, ann a bli coimhliionadh na h-uile dleasannas agus àithne, gu toileach agus gu suilbh-ire, a bha Dia ag iarraidh anns na h-uile lagh fo an robh sinne dha ; agus, mar an ceudna, an ùmhlachd a thug e do lagh sòn-ruichte an eadar-mheadhonair. Anns an ùmhlachd so, ma seadh, tha dà ni :—

An ceud ni,—Gu'n d'thug Crìosd coimhliionadh iomlan do na h-uile ni a bha air 'iarraidh uaithne le lagh sam bith fo'n robh sinn do Dhia. Na h-uile ni a bha air iarraidh oirnn le lagh nàduir, ann an staid na neo-chiontais ; na h-uile dleasannas a chuireadh ris le reachdaibh deas-ghmathach ; na h-uile ni a tha air iarraidh oirnn ann an ràthad ùmhlachd do laghannaibh cothromach siobhalta,—choimhliion Crìosd iad so nìle. Uime sin, theirear gu'n "d' rinneadh e fo'n lagh," Gal. iv. 4 ; fo fhìachaibh do uile reachdaibh agus àitheantaibh an lagha. Mar sin, Mata iii. 15, thubhairt e gu'm "b' iomchuidh dha-san gach uile fhìreantachd a choimhliionadh,"—gach uile ghnè fhìreantachd ; eadhon, na h-uile ni a dh' àithn Dia, mar a tha soilleir o bhi 'comh-chur na cainnte choitchinn sin ri baisteadh Eoin. Cha bli aobhar dhuinn, air son so a dhearbhadh, a bhi 'comh-arachadh a mach eisempleirean fa leth, o dhleasannasaibh lagh' nàduir, do Dhia agus d'a pharantaibh ; no o dhleasannasaibh modhannail na Sàbaid, agus gnìomharan aoraidh eile ; no o lagh nan deas-ghnath, anns an timchioll-ghearadh, agus gnàthaibh eile eaglais nan Iudhach ; no o'n lagh shiobhalta, ann a bhi 'g locadh na cìse do uachdaranais ;—is leòir e, tha sinn a' meas, air an dara làimh, "nach d'rinn e peacadh, ni mo a bha cealg na bheul ;" agus air an làimh eile, gu'n do "choimhliion e gach uile fhìreantachd : " agus uime sin bha an t-Athair a ghnàth toilichte leis. B'e so an ni a dh' aidich e uime féin,—gu'n d'fhàinig e a dheanamh toil Dé ; agus rinn se e.

An dara ni,—An ùmhlaichd a thug e do *lagh sònruichte an eadar-mheadhonair*, aig an robh sùil ris féin a mhain, agus a tha 'gabhail a steach uile ghnìomharan agus dhleasannasan sin Chrìosd nach 'eil 'nan eisempleiribh cleachdaidh dhuinne. Mar sin bha an gnìomh ùmhlaichd sin a choimhlion e ann an leagadh sìos a bheatha air a choimhlionadh gu sònruichte do'n lagh so, Eoin. x. 18, "Tha cumhachd agam mo bheatha a leagadh sìos: an àithne so fhuair mi o m' Athair." Fhuair e, mar eadar-mheadhonair, an àithne shònruichte so o'n Athair, gu'n leagadh e sìos a bheatha, agus gu'n glacadh se i a ris; agus bha e ùmhal da. Uaith so their sinn gu'n d'rinn esan a's e an t-eadar-mheadhonair cuid de nithibh mar dhuine a mhain, fo ùmhlaichd do lagh Dhé gu coitchionn; mar sin rinn e ùrnuigh air an son-san a' bha 'ga gheur-leamhuinn, agus a chur gu bàs e, Lucas xxiii. 34;—cuid eile de nithibh mar eadar-mheadhonair; mar sin rinn e ùrnuigh air an son-san a mhain a thugadh dha, Eoin xvii. 9. Cha robh sluagh ni b'aingidh anns an t-saoghal na mòran diubh sin a rinn Chrìosd a chuir gu bàs; gidheadh, mar dhuine air a dheanamh fo'n lagh, thug e maitheanas doibh, agus rinn e ùrnuigh air an son. 'Nuair a rinn e ùrnuigh mar eadar-mheadhonair, thug an t-Athair éisdeachd agus freagradh dha a ghuàth, Eoin xi. 41; agus anns na h-ùrnuighibh eile chaidh gabhail ris mar neach a bha gu riaghailteach a' coimhlionadh a dhleasannais.

Is e so, ma seadh, ùmhlaichd Chrìosd; an ceud ni a bha r'a thoirt fainear. Is e an ath ni,—

[2.] Gu bheil éifeachd aig an ùmhlaichd so a dh' ionnsuidh a' ghràis sin air am bheil sinn a' labhairt, anns am bheil comh-chomunn againn ris,—eadhon, sinn a bhi *gabhta gu suor* le Dia; bheir sinn fainear a nis 'na òrdugh féin, eiod an éifeachd a tha ann an so.

Anns a' cheud àite,—A thaobh *fìreantachd nàduir* Chrìosd, cha dean sinn ach 'ainmeachadh fo'n dà bheachd so:—

An ceud beachd: Smuainicheamaid a mhain, gu'm *b'fheumail* dhuinn gu'm bitheadh eadar-mheadhonair againn a bha 'na Dhia agus 'na dhuine anns an aon phearsa,—agus cha b' urrainn e bli air dhòigh eile,—agus feumaidh e 'bhi gu'm bitheadh e 'na eadar-mheadhonair naomh. Oir ged nach 'eil ach aon phrìomh thoradh neo-sheachanta do'n aonadh phearsanta—eadhon, am *bith* a tha aig nàdur na daonnachd ann am pearsa Mhic Dhé,—gidheadh, bha e mar an ceudna neo-sheachanta gu'm bitheadh an ni sin a bha air 'aonadh ris a' phearsa dhiadhaidh 'na "ni naomh," gu h-iomlan naomh;—air an do labhair sinn a cheana.

An dara beachd: Gu bheil an *dàimh* anns am bheil fìreantachd

nàdurra so Chrìosd a' seasamh do'n ghràs a tha sinn a' faotainn uaith, a' coimh-sheasamh ann an so a mhain,—gu'n robh e air a dheanamh freagarrach da thrid gu bhi coimhliouadh na h-uile ni a bha aige r'a dheanamh air ar son. Is e so féin ciallachadh an abstoil, Eabh. vii. 26, “Bha shamhuil sin de àrd-shagart *iomchuidh dhuinne* ;” bha e neo-sheachanta feumail gu'm bitheadh e an neach a bha e, chum a bhi coimhliouadh gach ni a bha aige r'a dheanamh. Tha dà aobhar air son so :—

An ceud aobhar : Mar bitheadh e air uidheamachadh gu coimhlionta le fìreantachd nàduir, cha b' urrainn e gu bràth an *fhìreantachd ghùomhach* sin a choimhliouadh a bha air a h-iarraidh aig a làmbaibh. Is ann anns an fhìreantachd nàduir so a bha e comasach a bhi deanamh na h-uile ni a rinn e. Mar sin tha e féin ag ainmeachadh làthaireachd an Spioraid maille ris mar an stéidh air an d'innich e mach 'an ceann 'oibre, Isa. xli. 1.

An dara aobhar : Cha b' urrainn e bhi 'na *ìobairt coimhlionta* agus *iomlan*, ni mo a b' urrainn a bhi 'freagradh nan samhlaidhean agus nan sgàilean sin air, a bha coimhlionta agus gun ghaid. Ach a nis, air do Chrìosd an fhìreantachd nàduir so a bhi aige, bhitheadh e 'na ìobairt agus 'na thabhartas freagarrach, ged a bhitheadh e air fulang cho aithghearr 'an déigh a theachd 'san fhèil, as a bha Adhamh air peacachadh an déigh a chruthachaidh, agus sin ged nach bitheadh e riann air ùmhlachd leanmhuinneach a thoirt do'n lagh gu gnìomhach ; uime sin, tha, gun teagamh, feum eile air son na h-ùmhlachd sin, a bhàrr air a bhi 'ga dheanamh freagarrach air son a bhi 'na ìobart, ni air son an robh e uile-fhreagarrach as eugmhais sin.

Anns an dara àite,—A thaobh ùmhlachd Chrìosd do *lagh an eadar-mheadhonair*, an ùmhlachd sin a bha feumail dha chum a bhi cur an gnìomh a dhreuchdan mar eadar-mheadhonair, cha-n'èil sin air a mheas dhuinne mar gu'm bitheadh i deanta leinn, ged a tha an obair a choimhliou e trid na h-ùmhlachd sin, agus toraidhean na h-oibre, air an meas dhuinn ; is e sin, cha-n'èil an ùmhlachd sin air a meas dhuinn anns an t-seadh anns an bheil i *eadar-dhealaichte* o ùmhlachd fhulangach Chrìosd, mar a their cuid—ged a tha fios agam nach 'èil an focal sin eothromach,—ach tha i de'n aon nàdur ri eadar-ghuidhe Chrìosd, trid an bheil e 'g ullachadh na nithe maith sin air ar son air an bheil sinn 'am feum, 'se sin ann an rathad cuideachail d'a thabhartas agus 'eadar-ghuidhe ;—air an labhair sinn an déigh so.

Anns an treas àite,—Tha cuid ann a tha 'cur 'an teagamh 'an d' thug Chrìosd *dearbh choimhliouadh do'n lagh* anns na h-uile

ni a tha air àithne dhuinne ; tha trì beachdan eadar-dhealaichte m'a thimchioll :—

An ceud bheachd : Nach 'eil àite sam bith aig ùmhlachd ghnòmhach Chriosd ann a bhi 'gar fireanachadh agus 'gar deanamh taitneach 'am fianuis Dé, ach a mhain mar a bha e ag ullachadh air son a thabhartais agus a bhàis ; an ni sin a mhain a's e aobhar ar fireanachaidh, agus tobar na fireantachd sin a tha air a meas dhuinn, a réir a' bheachd so.

An dara beachd : Gu feud an ùmhlachd so a bhi air a beachdachadh ann an dà rathad :—*Air tùs*, mar a tha i *inntè f'ìn*, eadar-dhealaichte o fhulangas ; agus mar sin gun àite sam bith aice ach a réir an ceud bheachd. *Agus a rìs*, air a beachdachadh mar a bha i air a coimhlionadh le fulangas, agus coimhcheangailte ris, eadhon mar earrann de irioslachadh Chriosd, agus mar sin gu'n robh i air a meas dhuinn, no a deanamh suas earrann de sin air sgàth am bheil sinn air ar fireanachadh.

An treas beachd : Gu bheil ùmhlachd so Chriosd, air dhi a bhi air a coimhlionadh *air ar son*, air a cur as ar leth gu gràs-mhor le Dia ; agus air a sgàth gu bheil sinn gabhta mar fhìreanaibh 'na fhianuis. Cha-n 'eil sinn a' rùnachadh na beachdan eadar-dhealaichte so a làimhseachadh ann an rathad conusachaidh, ach a mhain an fhèrinn 'fhosgladh suas, ann an rathad a dh' fheudas a bhi gu h-aithghearr air a chur ann an cleachdadh na diadhachd agus na comhfhurtachd ; ni mar an ceudna a ni sinn anns na beachdaidh so a leanas :—

Beachd 1. An ùmhlachd sin a thug Chriosd do'n lagh gu coitchionn, cha b'ann do lagh sònruichte an eadar-mheadhonair a thug e i, ged a thug e i *mar eadar-mheadhonair*. Ghabh e ar nàdur mar eadar-mheadhonair, Eabh. ii. 14 ; Gal. iv. 4 ; agus b'ann mar eadar-mheadhonair a phobuill a rinn e gach ni a rinn e 'an déigh sin. Air son na crìche sin “ bha e air teachd chum an t-saoghail,” agus rinn agus dh'fhuiling e gach ni a rinneadh agus a dh'fhuilingeadh leis anns an t-saoghal so. Agus mar sin tha dà sheadh coimhcheangailte ris an fhocal sin “ mar eadar-mheadhonair :” oir feudaidh e bhi air a chleachdadh a thaobh lagh' an eadar-mheadhonair a mhain, ionnus gu feudar a ràdh nach d' rinn Chriosd mar eadar-mheadhonair ach a mhain na rinn e ann an ùmhlachd do'n lagh sin ; ach anns an t-seadh a tha nis air a chiallachadh, ciod air bith ni a rinn Chriosd mar dhuine fo òchdranachd do lagh sam bith, rinn e sin mar eadar-mheadhonair, do bhrìgh gu'n d' rinn se e mar earrann de'n

dleasannas a bha fiachnaichte air-san a ghabh os làimh a bhi 'na eadar-mheadhonair.

Beachd 2. Ciod air bith ni a rinn *Criosd mar eadar-mheadhonair*, gu'n d'rinn se e air an son-san air son an do chuir e'n gnìomh dreuchd na h-cadar-mheadhonaireachd fa chomhair Dhé. Tha an Spiorad Naomh a' deanamh fianuis air so, Rom. viii. 3, 4, "Oir an ni nach robh 'an comas do'n lagh a dheanamh, do bhrìgh gu'n robh e anmhunn tre'n fheòil, ag cur a Mhic féin do Dhia ann an coslas feòla peacaich, agus 'na iobairt air son peacaidh, dhìt e am peacadh 's an fheòil, chum gu'm bitheadh fireantachd an lagha air a coimhlionadh annainne;" do bhrìgh nach b'urrainn sinne teachd do Dhia, anns a' chor anmhunn sin anns an do chuireadh sinn tre'n pheacadh, agus a bhi air ar saoradh o dhìteadh tre'n lagh, chuir Dia a Mhac féin mar eadar-mheadhonair, gu bhi 'deanamh agus a' fulang na h-uile ni a bha'n lagh ag iarraidh aig ar làmhaibh-ne air son na crìche sin, chum nach bitheamaid air ar dìteadh, ach gu'm bitheamaid gabhta le Dia. Bha e gu léir a chum na crìche so,—cadhon, "gu'm bitheadh fireantachd an lagha air a coimhlionadh annainne;" is e sin, an fhìreantachd sin a bha an lagh ag iarraidh uainn, ag coimh-sheasamh ann an dleasannasaibh ùmhlachd. Choimhlion Criosd so air ar son. Tha briathran sin an abstoil, "Ag cur a Mhic féin do Dhia ann an coslas feòla peacaich, agus na iobairt air son peacaidh, dhìt e am peacadh 's an fheòil," a' filleadh ann an t-iomlan de na rinn agus na dh'fhuiling Criosd, ma chuireas sinn an rann sin eile r'an taobh, Gal. iv. 4, gu'n do chuireadh e ionnus gu'n "d' rinneadh e fo'n lagh;" is e sin, fo fhiachaibh gach ni a bha'n lagh ag iarraidh a choimhlionadh; agus tha an Spiorad Naomh ag innseadh dhuinn, rann 4, gu'n d' rinn e so uile air ar son-ne.

Beachd 3. Nach i crìoch ùmhlachd gnìomhaich so Chriosd, gu'm bitheadh e air '*uidheamachadh air son a bhàis agus a thabhartais*. Oir bha na samhluidhean uile air factainn làn choimhlionaidh ann, agus bha e anns na h-uile seadh freagarrach gu bhi air a dheanamh 'na thabhartas air son peacaidh, o'n aonadh phearsanta, agus an fhìreantachd nàdurra a bha aige. Mar sin, ma's e's nach 'eil an ùmhlachd a choimhlion Criosd air a cur as leth nan creideach, agus nach do gnìomhaicheadh i air an son, cha'n urrainn aobhar ceart sam bith a bhi air a thoirt seachad air son gu'm bitheadh Criosd cho fada beò anns an t-saoghal so, ann an toirt ùmhlachd iomlan do uile àitheantaibh Dhé. Ged a bhitheadh e air bàs 'fhaotainn ni bu luaithe, bha

neo-chiontas iomlan aige, bha naomhachd iomlan aige, o'n fhìr-eantachd nàdurra a bha aige, agus bha luach neo-chrìochnach ann o inbheachd a phearsa ; is cinnteach, ma seadh, nach do bhunaich e air son ùine cho fada ann an cleachdadh gach uile ghnè ùmhlachd, ach ann an rathad a bhi 'coimhlionadh crìche mòire agus sònruichte ann an coimheangal r'ar slàinte.

Beachd 4. Ged nach bitheadh ùmhlachd Chrìosd air ar sonne—chi sinn air ball cìod an seadh,—dh'fheudadh ùmhlachd *do lagh nàdurra* a bhi air a h-agair uaith, an lagh sin a mhain d'am b'urraim ùmhlachd a bhi fiachnaichte air mar dhuine ; oir cha-n 'eil feum aig duine neo-chiontach ann an coimheangal oibre, mar a bha esan, air lagh sam bith eile, ni mò a thug Dia riamh lagh sam bith eile do neach sam bith anns an t-suidheachadh sin, oir cha-n'eil crentair neo-chiontach buailteach do lagh eile ach lagh a chruthachaidh, maille ris gach samhladh air an lagh sin a dh' fheudadh Dia 'fhaicinn iomchuidh a chur ris. Agus gidheadh bha ìochdranachd Chrìosd do'n lagh so féin o 'shaor thoil ; agus sin cha b'ann a mhain mar thoradh air gu'n robh e mar dhuine air a bhreith o 'shaor thoil féin, cha b'ann a réir gnàtha nàdurra, ach, mar an ceudna, do bhrìgh, mar an t-eadar-mheadhonair, Dia agus duine, nach robh e a réir suidheachaidh an lagha sin fo fhiachaibh dha ; air bhi dha, mar gu'm b'ann, air a thogail os ceann an lagha sin tre'n aonadh phearsanta ; gidheadh 'nuair a tha sinn ag ràdh gu'n robh 'ìochdranachd dha o 'shaor thoil, cha-n'eil sinn a' ciallachadh gu'n d'fhagadh aige ùmhlachd a thoirt da no ùmhlachd a chumail uaith,—oir air dha dreuchd na h-eadar-mheadhonaireachd a ghabhail idir os làimh, bha ùmhlachd do'n lagh neo-sheachanta dha,—ach is e a tha sinn a' ciallachadh, gu'n do ghabh e an suidheachadh sin o 'shaor thoil féin, agus mar sin thàinig e da rìreadh a steach fo àitheantaibh an lagha. Ach, tuilleadh fòs, thug Iosa Chrìosd ùmhlachd mar an ceudna do na h-uile lagh eile fo'n robh sinne air teachd do bhrìgh peacaidh, mar a bha lagh nan deas-ghnath ; seadh, thug e ùmhlachd do'n dearbh òrdugh sin a bha 'samhlachadh ionnlaid air falbh a' pheacaidh, agus aithreachais uaith, mar a bha baisteadh Eoin, ni air nach robh feum sam bith aige féin. Feumaidh e 'bhi, ma seadh, gu bheil so air ar son-ne.

Beachd 5. Nach urrainn ùmhlachd Chrìosd a bhi air àireamh 'am measg *'fhuilangas*, ach gu bheil i gu soilleir, agus air na h-uile cor, eadar-dhealaichte uatha. Is aon ni a bhi 'g'niomh-

achadh, is ni eile 'bhi 'fulang ; tha iad eadar-dhealaichte 'nan gné, agus cha-n urrainn iad a bhi coimh-ionann.

Faiceamaid a nis, gu h-aithghearr, ciod a fhuair sinn anns na beachdaibh so ; agus 'an sin ainmichidh sinn ciod e sin a tha sruthadh a nach o cheud thobar so gràis choisinnte Chrìosd, agus a' bhuaidh a tha aig ann :—

Tha sinn a' faicinn a nis, anns a' cheud àite, ciod a tha air a chiallachadh le ùmhlachd beatha Chrìosd,—eadhon, a theachd a steach gu toileach fo na h-uile lagh a bha fiachnaichte air uile naomhaibh Dhé a ghleidheadh, agus coimhlionadh iomlan a thoirt doibh. Tha e fìor, gur beag nach robh na h-uile gnìomh ùmhlachd a choimhlion Chrìosd, o fhuil a thimchioll-ghearraidh gu fuil a chroinn-cheusaidh, air an coimhlionadh le fulangas,—ionnus gu feudamaid, anns an t-seadh sin, bàs a ràdh r'a bheatha gu léir ; ach gidheadh, ann a bhi 'g amharc air an ùmhlachd thoileach a choimhlion e ann, tha sin ann féin eadar-dhealaichte o na fulangasaibh a ghiùlain e, agus a' faotainn mar ainm *'fhìreantachd ghnìomhach*. Mar a bha air a nochdadh, ma seadh, is e so, tha sinn ag ràdh, an coimhlionadh iomlan a thug Chrìosd, ar n-eadar-mheadhonair, do lagh Dhé gu léir ; agus ann an sin, cha-n e mhain gu'n robh e “ as eugmhais peacaidh, agus gun cheilg 'na bheul,” ach bha mar an ceudna gach uile fhìreantachd air a choimhlionadh gu h-iomlan leis, mar a thubhairt e féin a b'iomchuidh dha a dheanamh.

Tha sinn a' faicinn, anns an dara àite, gu'n robh an ùmhlachd so air a coimhlionadh le Chrìosd, cha b'ann air a shon féin, ach air ar son-ne, agus as ar leth. Tha e fìor, bha e neo-sheachanta feumail dha gu'm bitheadh e iomlan naomh am feadh a bha a chaithe-beatha aige anns an fheòil ; gidheadh, a thaobh prìomh chrìchena na omhachd a choimhlion e, a bha coimh-sheasamh ann an ùmhlachd iomlan a bheatha do gach uile lagh Dhé, cha robh so ni bu lugha air ar son-ne na bha fulangas a bhàis. Gu bheil so mar so, tha an t-abstol a' nochdadh, Gal. iv. 4, 5, “ Chuir Dia a Mhac féin uaith, a ghineadh o mhnaoi, a rinneadh fo'n lagh, chum gu'n saoradh e iad-san a bha fo'n lagh.” Feumaidh sinn an carrann so de' n fhìrinn, a dh' ainmicheadh roimh, a bheachdachadh beagan ni's fhaide. Ghineadh o mhnaoi e, agus rinneadh e fo'n lagh ; is e sin, bha e ùmhal da air ar son-ne. B'e crìoch araon a theachd 's an fheòil agus e bhi air a dheanamh fo'n lagh (oir feumaidh sinn sin a thuigsinn leis a' chainnt sin “ rinneadh e fo'n lagh,”—is e sin, thugadh thairis e do shuidh-eachadh anns am feumadh e strìochdadh do'n lagh agus ùm-

hlachd a thoirt da), b'è crìoch so uile saorsa a phobuill. Anns an dà fhocal sin “Ghineadh o mhnaoi e” agus “Rinneadh e fo'n lagh,” cha-n'èil an t-abstol a' ceangal a theachd 'san fheòil agus a bhàis r'a chéile, ann an rathad a bhi dùnadh a mach ùmhlachd a bheatha. Agus rinneadh e fo'n lagh anns an dearbh sheadh sinn anns an robh iadsan fo'n lagh a thàinig e a shaoradh. A nis, bha sinne fo'n lagh, cha-n ann a mhain *buailteach do pheanasaibh* an lagha, ach mar an ceudna *ceangailte fo fhiachaibh ùmhlachd do uile dhleasannasaibh* an lagha. Tha an t-abstol a' nochdadh gur e so a tha air a chiallachadh le sinn a bhi “fo'n lagh,” Gal. iv. 21, “Innsibh dhomh, sibhse le'm miann a bhi fo'n lagh.” Cha b'è peanas an lagha fo'n robh iad a miannachadh a bhi, ach a bhi fodha ann an rathad na h-ùmhlachd. Thoir air falbh, ma seadh, a' chrìoch, agus cuiridh tu as do'n mheadhon. Ma 's e 's nach robh Crìosd air teachd 'san fheòil no air a dheanamh fo'n lagh air a shon féin, cha d' thug e ùmhlachd air a shon féin; bha e uile air ar son-ne, agus *chum ar leas*. Amhaircmaid a nis air aghaidh, agus faiceamaid ciod a bhuaidh a tha aig so ann a bhi 'gar deanamh taitneach am fianuis Dé.

Uime sin, tha sinn ag ràdh, anns an treas àite, gu bheil ùmhlachd iomlan agus choimhlionta so Chrìosd air a meas dhuinne. Mar a tha sin 'na fhìrinn, “An là a dh' itheas tu bàsaichidh tu,”—is e am bàs tuarasdal a' pheacaidh, agus uime sin cha-n urrainn duinne bhi air ar saoradh o'n bhàs ach trid bàs Chrìosd, Eabh. ii. 14, 15; is amhuil sin is fìrinn mar an ceudna, “Dean so, agus bi beò,”—cha-n'èil a' bheatha sin r'a faotainn as eugnais na h-uile ni 'bhi air a choimhlionadh a tha'n lagh ag àithne. Tha sin 'na fhìrinn fathast, “Ma's àill leat dol a steach chum na beatha, coimhid na h-àitheantan,” Mata xix. 17. Is éigin doibh, ma seadh, a bhi air an coimhead, aon chuid leinn féin, no le ar n-urras. Cha-n'èil tairbhe sam bith anns a' chunnuil sin a tha cuid a' toirt air aghaidh, 'nuair a their iad, Ma's e 's gu'n d' thug Crìosd ùmhlachd iomlan do'n lagh air ar son, tha sinne air ar fuasgladh o fhiachaibh na h-ùmhlachd; oir air dha-san am bàs fhulang, ni a b'è peanas an lagha, tha sinne air ar saoradh uaith. Freagram, Ciod an seadh anns an d' fhuiling Crìosd bàs? Anns an t-seadh sin a mhain anns an robh e 'na pheanas. Cionnus, ma seadh, a tha sinne air ar saoradh o'n bhàs? Eadhon, mar a tha e 'na pheanas a mhain. Gidheadh feumaidh sinn bàs 'fhaotainn fathast; seadh, mar an cath deireannach ri toraidhibh a' pheacaidh, agus

mar bhealach ar triall chum tigh ar n-Athar, is éigin duinn bàs fhaotainn. Ro mhaith, ma seadh, thug Criosd ùmhlachd iomlan do'n lagh; ach cionnus a rinn e sin? Rinn mar a bha e seasamh ann an cumha sin a' choimhcheangail, "Dean so, agus mair beò." Rinn se e ann an neart a' ghràis a thugadh dha; rinn se e mar mheadhon beatha, chum beath' a chosnadh, ann an cumha coimhcheangail. Am bheil sinne, ma seadh, air ar fuasgladh o'n ùmhlachd so? Tha; ach ciod an seadh anns am bheil? Eadhon, o bhi 'ga coimhlionadh 'nar neart féin, agus o bhi 'ga deanamh chum a bhi cosnadh beatha. Is diomhain a bhi 'g ràdh, mar a their cuid, gu feum sinn oibreachadh air son beatha fathast; is ionann sin as a bhi 'g ràdh gu bheil sinn fathast fo'n t-seann choimhcheangal sin, "Dean so, agus bithidh tu beò;" cha-n'eil sinn air ar saoradh o ùmhlachd mar mheadhon imeachd maille ri Dia, ged a tha sinn air ar saoradh uaithe mar mheadhon oibreachaidh d'a ionnsuidh: mu'n labhair sinn fathast 'an déigh so.

Ann an Rom. v. 18, 19, tha an Spiorad Naomh ag ràdh, "Tre fhìreantachd aoin, thàinig an saor thiodhlac air na h-uile dhaoineibh chum fireanachaidh na beatha: tre ùmhlachd aoin duine nithear mòran 'nam fireanaibh." Tre ùmhlachd Chrìosd do'n lagh tha sinn air ar deanamh 'nar fìreanaibh; tha i air a cur as ar leth chum fhìreantachd. Tha e 'na mhearachd a bhi 'g ràdh nach 'eil air a chiallachadh ann an so ach ùmhlachd fhulangach Chrìosd:—

Do bhrìgh, *anns a' cheud àite*, gu bheil e air 'ainmeachadh mu choinnimeh eas-ùmhlachd Adhaimh, a bha *gnìomhach*. Tha an fhìreantachd air a cur mu choinnimeh a' chionta. Bha an cionta 'na bhriseadh gnìomhach air an lagh, agus is éigin do'n ùmhlachd a tha air a cur mu choinnimeh sin a bhi 'na coimhlionadh gnìomhach air. Os bàrr, tha ùmhlachd, 'na nàdur féin, agus air a beachdachadh air leth, a' ciallachadh gnìomh éigiu no gnìomharan a th'ann an comh-chòrdadh ris an lagh; agus thàinig Criosd anns an ùmhlachd sin, cha b'ann a chum an lagh a bhriseadh, ach a chioimhlionadh an lagha, Mata v. 17,—b'e sin crìoch a theachd, agus sin air ar son-ne; thàinig e a choimhlionadh an lagha air ar son, Isa. ix. 6, agus dhuinne rugadh e, Lucas ii. 11. Bha so mar an ceudna ann an toil sin an Athar a thàinig Criosd a choimhlionadh 'na ghràdh neo-chrìochnach. Do bhrìgh, *anns an dara àite*, nach urrainn e bhi air a nochdadh, ann an càinnt chothromach, gu bheil a leithid sin de ni idir ann as *ùmhlachd fhulangach*; is e *gnìomhachadh* a th' ann

an ùmhlachd ; agus cha bhuin fulangas dhi : tha fios agam gu bheil am focal air a chleachdadh gu coitcheionn 'nuair a tha daoine 'toirt ùmhlachd, eadhon a dh' ionnsuidh fulangais ; ach cha-n'eil e mar sin ann an càinnt chothromach.

Mar sin, mar an ceudna, Phil. iii. 9, " Agus gu'm faighear ann-san mi, gun m' fhìreantachd féin agam a tha o'n lagh, ach an fhìreantachd sin a tha tre chreidimh Chrìosd, an fhìreantachd a tha o Dhia tre chreidimh." Tha an fhìreantachd sin a tha sinn a'faotainn air a cur mu choinnimh ar n-ùmhlachd féin do'n lagh ; cha-n ann mar ni-éigin a tha de ghnè eile, ach mar ni-éigin de'n aon ghnè, a tha 'dùnadh a mach ar n-ùmhlachd féin o na chrìch sin a tha fireantachd Chrìosd a' faotainn. A nis, is e so ùmhlachd Chrìosd do'n lagh, trid am bheil e féin air a "dheanamh dhuinne le Dia 'na fireantachd," 1 Cor. i. 30.

Ann an Rom. v. 10, is i crìoch bàis Chrìosd a bhì 'deanamh réite ri Dia ; is e sin, an naimhdeas a bhì air a mharbhadh, agus sinne 'bhì air ar n-aisig a dh' ionnsuidh an staid sìthe agus càirdeis sin anns an robh Adhamh roimh dha tuiteam. Ach an e so uile na tha r'a dheanamh ? Ged nach bitheadh Adhamh a' toilltinn feirge, gidheadh bha e mar fhiachaibh air ùmhlachd a choimhlionadh, na'm b'e 's gu'n sealbhaicheadh e a' bheatha mhaireannach. Tha ni-éigin a thuilleadh, ma seadh, r'a dheanamh d'ar taobh-ne an déigh d'an naimhdeas a bhì air a mharbhadh, ma's e as gu'n sealbhaich sinn beatha : " Air dhuinn a bhì air ar deanamh réidh le a bhàs," tha sinn air ar saoradh tre'n ùmhlachd iomlan sin a thug e na bheatha do lagh Dhé. Tha iomradh eadar-dhealaichte air a dheanamh air réite, tre mhaith-eanas eusaontais, Salm xxxii. 1 ; Lucas i. 77 ; agus air fireanachadh tre fhìreantachd a bhì air a meas, Ier. xxiii. 6 ; Rom. iv. 5 ;—ged a tha an dà ni so cho fad o bhì air an dealachadh o 'chéile, as gu bheil gach aon fa leth dhiubh air a chur as leth an aoin eile : a tha 'nochdadh gur dà ni eadar-dhealaichte iad, gidheadh, dà ni neo-sgaraichte. Tha an ni mu dheireadh so againn, ma seadh, tre bheatha Chrìosd.

Tha so gu soilleir air a chur an céill anns an taisbeanadh shamhlach sin a tha againn air ar fireanachadh 'am fianuis an Tighearna, ann an Sech. iii. 3-5. Tha dà ni air an ainmeachadh ann an sin a tha coimhcheangailte ri sinn a bhì gabhta gu saor le Dia :—1. Cionta peacaidh air a thoirt air falbh, ar n-eudach salach ; tha so deanta le bàs Chrìosd. Is e maitheanas peacaidh toradh àraidh a bhàis ; ach tha tuilleadh air iarraidh, eadhon fireantachd a bhì air a buileachadh, agus trid sin a bhì 'faotainn

còire na beatha maireannaich. Tha so air a ghairm, “Culaidh mhaiseach;” mar sin tha an Spiorad Naomh a rìs 'ga chur an céill, Isa. lxi. 10, far am bheil e gu soilleir a' faotainn mar ainm, “Eididh na slàinte,” agus “Trusgan na fireantachd.” A nis, tha so air a dheanamh thairis dhuinne tre bheatha Chrìosd, mar a tha an ni eile tre a bhàs.

1 *Cunnuil.* “Ach ma tha so mar so, tha sinne cho *fireanta ri Chrìosd féin*, air dhuinn a bhì air ar deanamh fireanta le fhìreantachd-san.”

Freugradh. Ach, anns a' cheud àite, tha eadar-dhealachadh mòr ann an so,—ged nach bitheadh ann ach gu'n robh an fhìreantachd so nàdurra do Chrìosd, agus mar sin b'ì a chuid féin i air dhòigh àraidh, am feadh nach 'eil i ach air a meas dhuinne, no air a cur as ar leth, no air a buileachadh gu saor oirm, agus tha sinn air ar deanamh fireanta le sin nach e ar cuid féin. Ach, anns an dara àite, is i an fhìrinn, nach robh Chrìosd fireanta leis an fhìreantachd sin air a *shon féin*, ach air ar *son-ne*; ionnus nach urrainn coimeas a bhì ann: a mhain gu feud sinn so a ràdh,—tha sinn fireanta le 'fhìreantachd-san a dh' oibrich e air ar son, agus sin gu h-iomlan fireanta.

Is e so, a nis, éiridh no tobar a' ghràis choisinnte sin air am bheil sinn a' labhairt,—ùmhachd Chrìosd; agus is e so a bhuidh a ta aige ann a bhì 'gar deanamh taitneach do Dhia. Oir a mheud 's gu bheil cionta peacaidh agus ar buailteachd do pheanas do bhrìgh sin, air a thogail air falbh trid bàs Chrìosd, mar a bheir sinn fathast fairear; agus a mheud 's gu bheil feum againn air fireantachd iomlan, a thuilleadh air cionta peacaidh a bhì air a thogail air falbh, chum sinn a bhì gabhta le Dia, tha ùmhachd so Chrìosd air a meas dhuinn, tre shaor ghràs Dé, air son na crìche sin.

Is e so a mhain na their sinn aig an àm air an ni so. Is ni so air nach 'eil eòlas againne fathast ann an comh-chomunn ris an Tighearn Iosa,—a bhì 'g ràdh nach 'eil air a mheas dhuinne chum maitheanais pheacanna ach a mhain toillteannas fulangas Chrìosd, agus sin air chumha ar creidimh agus ar nuadh-ùmhachd féin, mar sin 'gan àrdachadh suas ann an àite fireantachd Chrìosd,—cha-n aithne dhuinn an ni so. Cìod a dh' fheudadh a bhì air a ràdh ann an rathad connsachaidh air aon taobh no taobh eile, feumar sin a bheachdachadh ann an àite eile.

(2.) Is e an dara tobar o'm bheil comh-chomunn againn ri Chrìosd ann an gràs choisinnte, a bhàs agus a thabhartas. Bha e

bèd air ar son, fhuair e bàs air ar son ; bha e air ar son anns na h-uile ni a rinn e, agus anns na h-uile ni a dh' fhuiling e. Bithidh sinn ni's aithghearra ann an toirt so fainear, do bhrìgh gu'n d'rinn sinn sin a cheana ann an àite eile, air son chrìochan eile.

A nis, tha bàs Chrìosd, mar a tha e na thobar a' ghrais choisinnte sin anns am bheil comh-chomunn againn ris, air a chumail a mach anns na Sgrìobtuiribh fo bheachd thrì-fàilte :— [1.] Mar luach. [2.] Mar ìobairt. [3.] Mar pheanas.

Anns a' cheud seadh, is e toradh àraidh a bhàis *saorsa* ; anns an dara seadh *réite* ; anns an treas seadh *riarachadh* ; is iad so earrannan mòra fa leth a' ghràis choisinnte sin trid am bheil, anns a' cheud àite, ar comh-chomunn againn ri Chrìosd.

[1.] Is *luach* a ta ann. “Cheannaicheadh le luach sibh,” 1 Cor. vi. 20 ; “Air dhuibh fios a bhi agaibh nach do shaoradh sibh le nithibh truailidh, mar a tha airgid agus òr, ach le fuil luachmhoir Chrìosd,” 1 Phead. i. 18, 19 : tha fuil Chrìosd ann an obair na saorsa a' coimh-fhreagairt ris an àite sin a tha aig airgid agus òr ann an còrdadh nàdurra eile. Thàinig e “a thoirt 'anama féin mar éiric air son mhòran,” Mata xx. 28,— 'na “luach saoraidh,” 1 Tim. ii. 6. Chuir sinn an céill ann an àite eile cìod e feum àraidh agus seadh an fhocail so anns na Sgrìobtuiribh.

A nis, mar a thubhairt sinn, is e *saorsa* toradh àraidh sin bàis Chrìosd, mar a tha e 'na luach no 'na éiric. A nis, is e a th'ann an saorsa, neach a bhi air 'fhuasgladh o dhaorsa no o bhraighdeanas, agus o na truaighibh a tha coimhcheangailte ris an staid sin, le luach no éiric a bhi air ìocadh leis an neach a tha saoradh, dha-san aig am bheil ùghdarras na braighdean a ghleidheadh :—

Anns a' cheud àite,—Ann an rathad coitchionn, is saorsa a ta ann. Uime sin, tha Chrìosd a' faotainn mar ainm, “Am Fear-saoraidh,” Rom. xi. 26 ; 'ga thoirt féin seachad “chum gu'n saoradh e sinn,” Gal. i. 4. Is esan “Iosa, a shaor sinne o'n fheirg a ta ri teachd,” 1 Tesal. i. 10.

Anns an dara àite,—Is saorsa a ta ann air neach o *dhaorsa* no o bhraighdeanas. Tha sinn uile, as eugmhais Chrìosd, 'nar prìosanaich agus 'nar braighdibh, “ceangailte ann am prìosan,” Isa. lxi. 1 ; “'nar suidh ann an dorchadas ann an tigh na daorsa,” Isa. xlii. 7, xlix. 9 ; “'nar prìosanaich ann an slochd anns nach 'eil uisge sam bith,” Sech. ix. 11 ; “cobhartach an fhir làidir, agus creach an fhir uamhasaich,” Isa. xlix. 25 ; fo bhruid a dh' fheumas a bhi air a thoir 'am braighdeanas, Salm lxviii. 18 : tha so 'gar cur ann an “daorsa,” Eabh. ii. 15.

Ann an treas àite,—Is e Dia féin an neach a tha gleidheadh nam prìosanach mar so ann am prìosan agus fo dhaorsa. Tha ar fiachan uile dligheach dha-san, Mata vi. 12, xviii. 23-27 ; is ann na aghaidh-san a tha ar lochdan, Salm li. 4 ; is esan am breitheamh agus fear tabhairt an lagha, Seumas iv. 12. Is e a th'anns a' pheacadh ar-amach an aghaidh Dhé. Tha e druidealh dhaoine suas ann am mi-chreidimh, Rom. xi. 32 ; agus tilgidh e corp agus anam nan daoine neo-aithreachail do theine ifrinn, Mata x. 28. Is ann d'a chorruich-san a tha daoine buailteach, Eoin iii. 36 ; agus is ann foipe a tha iad 'nan luidh le bìnn an lagha, am prìosan sin anns am bheil iad air an gleidheadh.

Ann an a' cheathramh àite—Tha na truaighean a tha coimh-cheangailte ris an staid so do-àireamh. Feudar an ainmeachadh gu léir ann a bhi fo dhaorsa do'n t-Sàtan, do'n pheacadh, agus do'n t-saoghal ; truaighean o'm bheil sinn air ar saoradh le bàs Chrìosd, mar a tha e 'na luach no 'na éiric. “Shaor Dia sinn o chumhachd an dorchadais, agus dh' atharraich e sinn chum rìoghachd Mic a ghraidh-san ; anns am bheil againn saorsa tre 'fhuil-san, eadhon maitheanas nam peacaidh,” Col. i. 13, 14. Agus tha e 'gar saoradh o gach aingidheachd, Titus ii. 14 ; agus o “ar caithe-beatha dhìomhain,” 1 Phead. i. 18, 19 ; eadhon o chiont agus o chumhachd ar peacaidh ; 'gar ceannach air a shon féin chum a bhi 'nar “sluagh sònruichte, eudmhor mu dheadh oibribh,” Titus ii. 14 : mar sin a' fulang a' bhàis, chum “saorsa nan euceart,” Eabh. ix. 15 ; agus mar an ceudna 'gar saoradh o'n droch shaoghal a tha làthair, Gal. i. 4.

Ann an a' chuigeadh àite,—Tha so uile a' faotainn coimh-lionaidh le bhi 'g 'locadh na h-éiric a chaidh 'ainmeachadh do làimh Dhé, aig am bheil sinn air ar gleidheadh le 'àrd-ùghdarras féin, mar bhraighdibh fo bhìnn an lagha. Tha na fiachan dligheach do'n àrd Fhear-tigh so, Mata xviii. 23, 24 ; agus is e am peanas 'fhearg agus a mhallachadh : o'm bheil sinn air ar saoradh trid na h-éiric so, Taisb. i. 5.

Tha an Spiorad Naomh gu tric a' deanamh iomraidh air an nì so. Rom. iii. 24, 25, “Air dhoibh a bhi air am fìreanachadh gu saor le a ghràs, tre an t-saorsa a tha ann an Iosa Crìosd ; neach a shònruich Dia 'na òbairt-réitich, tre chreidimh 'na fhuil, chum fhìreantachd 'fhoillseachadh le maitheanas nam peacaidhean :” mar sin mar an ceudna, 1 Cor. vi. 20 ; Eph. i. 7 ; Col. i. 13. Is e so, ma seadh, an ceud bheachd a tha againn air bàs Chrìosd, mar a tha buaidh aige chum a bhi 'cosnadh a' ghràis sin anns am bheil comh-chomunn againn ris.

[2.] Bha e mar an ceudna 'na *ìobairt*. Dh' ullaicheadh corp dha, Eabh. x. 5 ; anns an robh e gu coimh-ionadh a thabhairt do gach ni a bha air a roimh-fhoillseachadh le tabhartasaibh samhlaich agus ìobairtibh-loisgte an lagha. Agus an corp ceudna sin thug e suas, Eabh. x. 10 ;—is e sin, nàdur a dhaonachd gu léir ; oir rinneadh “anam” mar an ceudna “na ìobairt-réitich,” Isa. liii. 10 : uime sin theirear gu'n d'thug se e féin suas, Eph. v. 10 ; Eabh. i. 3. Thug se e féin suas 'na ìobairt deadh-fhaile do Dhia ; ni mar an ceudna a rinn e gu toileach, mar a b' iomchuidh dha-san a dheanamh a bha gu bhí 'na ìobairt,—bha lagh na h-ùmhachd so sgrìobhta 'na chridhe, Salm xl. 8 ; is e sin, bha e ullamh, agus toileach, agus a' miannachadh coimh-ionaidh a thoirt da.

A nis, b'i crìoch nan ìobairtean sin a bha fuilteach agus air son peacaidh, a bhí 'deanamh réite, Rom. v. 10 ; Eabh. ii. 17. Tha so anns na h-uile h-àite air a chur as an leth, gu'n robh mar chrìch aca a bhí 'deanamh réite : is e sin, ann an rathad coimh-fhreagarrach ris an nàdur a bha aca. A nis, is e so, aomadh nàdurra bàis Chrìosd mar ìobairt, eadhon réite agus sìth ri Dia. Bha am peacadh air càrdeas a bhriseadh eadar Dia agus sinne, Isa. lxiii. 10 ; agus do bhrìgh sin bha fearg Dhé a' gabhail còmhuidh oirn, Eoin iii. 36 ; agus tha sinn a thaobh nàdur buailteach dhi, Eph. ii. 3. Tha so air a thoirt air falbh le bàs Chrìosd, mar a bha e 'na ìobairt, Dàniel ix. 24. “Nuair a bha sinn 'nar naimhdibh, rinneadh réidh ri Dia sinn tre bhàs a Mhic,” Rom. v. 10. Agus tre sin tha sinn a' faotainn an réite, rann 11 ; oir bha “Dia ann an Chrìosd a' deanamh an t-saoghail réidh ris féin, gun a bhí a' meas an cionta dhoibh,” 2 Cor. v. 19-21 : mar sin mar an ceudna, Eph. ii. 12-16, agus iomadh àite eile. Agus is e so an dara ni a tha r'a bheachdachadh ann am bàs Chrìosd ; nach 'eil sinn ach a mhain ag ainmeachadh, do bhrìgh gu'n do leudaich sinn a cheana air na nithibh so ann an àite eile.

[3.] Bha e mar an ceudna 'na pheanas,—'na pheanas ann an àite a phobuill. “Lotadh e air son ar peacaidh-ne, bhruthadh e air son ar n-aingidheachdan ; leagadh airsan smachdachadh ar sìthe,” Isa. liii. 5. “Leag an Tighearn airsan aingidheachd”—is e sin, peanas na h-aingidheachd,—“gach aoin againn,” rann 6. “Ghiùlain e peacadh mhòrain,” rann 12 ; neach a ghiùlain ar peacaidhean e féin, 'na chorp féin air a chrann,” 1 Phead. ii. 24 ; anns an d' rinneadh “esan do nach b' aithne peacadh 'na ìobairt-peacaidh air ar son-ne,” 2 Cor. v. 21.

Chum a bhi leigeadh ris ciod a tha air a chiallachadh anns na Sgriobtuiribh le 'bhi 'gùlan peacaidh, faic Deut. xix. 15, xx. 17; Aireamh xiv. 33; Esec. xviii. 20. Mar a dh' ainmich sinn, bha nàdur, agus gné, agus brìgh, agus dòigh a' pheanais so, air an toirt fainear a cheana ann an àite eile.

A nis, 'nuair a tha peanas air a ghiùlan, tha aomadh nàdurra aige chum a bhi 'riarachadh an neach d'an d'thugadh oilbheum, agus a leag am peanas do bhrìgh sin. Cha-n urrainn ceartas ni's mò iarraidh na peanas a tha coimh-fhreagarrach ris a' chionta. Agus leagadh sin air ar Tighearn Iosa ionmhuinn, air dha, o 'shaor thoil féin, ar pearsachan a ghabhail, ann an rathad a bhi 'gabhail os làimh air ar son mar eadar-mheadhonair. Air do'n Bhreitheamh fhèanta ceadaichadh gu'n tigeadh esan a steach 'nar n-àite, tha riarachadh dha-san ag éiridh a mach gu nàdurra o na pheanas a ghiùlain e.

Is iad so, ma seadh, na trì nithibh a tha r'a bheachdachadh ann am bàs Chrìosd, mar a tha e 'na phrìomh thobar a' ghràis sin anns am bheil comh-chomunn againn ris; oir, mar a ch' sinn ann an dol air aghaidh, cha ni sam bith eile a th'anns a' chuid a's inbheiche agus a's àraidh de ghràs coisinnnte Chrìosd, ach éiridh nàdurra toraidh trì-fillte sin a bhàis, a tha 'sruthadh a mach uaith fo'n bheachd thri-fillte a chaidh 'ainmeachadh. Is e so, ma seadh, an dara tobar o'm bheil gràs coisinnnte Chrìosd ag éiridh, agus air am feum ar sùil socrachadh, ma's e's gu'n sealbhaich sinn comh-chomunn maille ris ann,—eadhon a bhàs, fo'n bheachd thri-fillte sin, mar a tha e 'na luach, 'na ìobairt, agus 'na pheanas. Ach,—

(3.) Cha-n e so uile: tha an Tighearn Iosa Chrìosd a' dol ni 's fhaide fathast; cha-n'eil e 'gar fagail mar sin, ach a ta e 'leantuinn a mach na h-oibre gus a' cheum a's àirde. “Thugadh thairis e air son ar cionta, agus thogadh suas e a rìs air son ar fìreanachaidh,” Rom. iv. 25. Dh'éirich e rìs chum a bhi 'toirt oibre a' ghràis sin a choisinn e air aghaidh a dh'ionnsuidh iomlanachd,—is e sin tre 'eadar-ghuidhe; ni a's e an treas tobar o'm bheil e ag éiridh. A thaobh so, theirear gu bheil e “comasach an dream a thig a dh' ionnsuidh Dhé trid-san a thèarnadh gu h-iomlan, do bhrìgh gu bheil e beò gu siorruidh gu eadar-ghuidhe a dbeanamh air an son,” Eabh. vii. 25.

A nis, tha eadar-ghuidhe Chrìosd, a thaobh an éifeachd a tha ann a dh'ionnsuidh a' ghràis so a choisinn e, r'a bheachdachadh ann an dà rathad:—

[1.] Mar mhaireannachd agus mar thoirt air aghaidh a

tabhartais, chum a bhi 'frithealadh a mach uile thoraidhean a bhàis oirnn. Goirear de so "e bhi 'ga nochdadh féin ann ar fianuis Dé air ar son-ne," Eabh. ix. 24; is e sin, mar an t-àrd-shagart, air dha tabhartas mòr na réit' a thoirt suas air sor peacaidh, ghiùlain e steach an fhuil do'n ionad a bu ro naoimhe, far an robh samhlachas làthaireachd Dhé, mar sin a' coimh-lionadh na réite sin a rinn e air a shon féin agus air son an t-sluaigh; air a mhodh cheudna an Tighearn Criosd, air dha e féin a thoirt suas 'na ìobairt deadh-fhàile do Dhia, agus a bhi air a chrathadh le 'fhuil féin, tha e 'ga nochdadh féin 'an làthair Dhé, chum a bhi 'ga chur 'an cuimhne, mar gu'm b'ann, air a' choimhecheangal a rinneadh ris, air son saorsa pheacach le 'fhuil féin, agus a chum a bhi 'frithealadh a mach nan nithe maithe sin orra a bha air an cosnadh da thrìd. Agus mar sin tha éifeachd a' sruthadh chum a' ghràis choisinnte so, o Chrìosd a bhi 'ga nochdadh féin 'an làthair Dhé, do bhrìgh gu bheil e le sin a' cur a stigh a thagraidh air a shon as ar leth.

[2.] Tha e 'faotainn an *Spioraid Naoimh* air ar son, chum a bhi 'comh-chur a' ghràis choisinnte so gu léir air mhodh éifeachd-aich ruinn. Thug e dhuinn a ghealladh féin gu'n deanadh e so, agus gu bheil e a nis 'ga dheanamh air ar son, Eoin xiv. 16. Is e so, ma seadh, gràs choisinnte, a thaobh a thobair agus 'éiridh; —air nach labhair sin ni's fhaide aig an àm, do bhrìgh gu'n tig e r'ar n-aghaidh a ris ann a bhi' labhairt nu ar comh-chomunn ris an Spiorad Naomh.

CAIBIDEIL VII.

Nàdur gràis choisinnte; air 'ainmeachadh fo thrì chinn:—1. Sinn a bhi gabhta le Dia; anns am bheil dà earrann. 2. Gràs naomhachaidh; earrannan fa leth a' ghràis sin.

AIR do thobar a' ghràis choisinnte sin anns am bheil comh-chomunn aig na naomhaibh ri Criosd a bhi air a nochdadh, feudaidh sinn, anns an ath àite, nàdur a' ghràis sin a thoirt fainear. Mar a thubhairt sinn, feudaidh e 'bhi air 'ainmeachadh fo thrì chinn:—1. Gràs an deadh-ghean maille ri Dia. 2. Gràs naomhachaidh o Dhia. 3. Gràs nan sochair fa chomhair Dhé.

1. Gràs an *deadh-ghean* maille ri Dia. A mach á Criosd tha

sinn 'nar coimhich o Dhia, gun a bhi gabhta aon chuid 'nar pearsaibh no 'nar seirbhis. Tha am peacadh a' deanamh dealachaidh eadar Dia agus sinne :—an staid a th'ann an sin, le 'uile thoraidhibh agus a thruaighibh, cha-n e mo ghnòthach aig an àm a bhi 'fosgladh suas. Is e ceud thoradh gràis coisinnnte Chrìosd a bhi 'g ar cur ann an staid anns am bi sinn gabhta le Dia. Agus tha so deanta ann an dà rathad :—(1.) Le bhi 'toirt air falbh sin air son an robh sinn air ar dùnadh a mach, —aobhar an naimhdeis. (2.) Le bhi 'buileachadh sin oirnn air sgàth an teid gabhail ruinn.

Cha-n e mhain gu feumadh fàth na h-aimhreit a bhi air a thogail air falbh, ionnus nach bitheadh tuilleadh dìomaidh 'nar n-aghaidh, ach dh'fheumadh sin a bhi air a bhuileachadh oirnn a dheanamaid 'nar cuspairean tlachd agus toil-inntinn do Dhia, —an ni sin, gur e a bhi as 'eugmhais, a's ceann-aobhar ar dealachaidh o Dhia :—

(1.) Tha e deanta, anns a' cheud àite, le bhi toirt air falbh sin air son an robh sinn air ar dùnadh a mach o Dhia. Is e sin *am peacadh 'na chiont*, agus gach ni a tha coimhcheangailte ris. Tha ceud thoradh gràis coisinnnte Chrìosd ag aomadh a dh'ionnsuidh a bhi togail air falbh a pheacaidh 'na chiont, ionnus nach bi an t-anam air a cheangal thairis do thuarasdal a' pheacaidh, ni a's e am bàs.

Thug sinn o cheana fainear, anns a' chaibideil mu dheireadh, cionnus a tha so a' faotainn coimhlionaidh aig làmhaibh Chrìosd. Is e so toradh a bhàis air ar son. Mar a dh'ainmich sinn, b'e cionta peacaidh a mhain fàth an dealachaidh o Dhia. Dh'fhag so sinn buailteach do fheirg, do pheanas, agus do dh'iom Dhé ; do bhrìgh so bha sinn 'nar prìosanaich fo mhallachadh an lagha, agus air ar toirt thairis do chumhachd Shatain. Is e so ar staid 'an taobh a mach do dheadh-ghean Dhé. Tha Chrìosd le a bhàs 'g ar saoradh o'n staid so, air dha am mallachadh a ghiulan e féin, am peanas 'fhulang a bha dligheach dhuinne, agus an éiric iocadh a bha dligheach uainn. Agus an fhad so is e bàs Chrìosd an t-aon stéidh air am bheil sinn gabhta le Dia, a chionn gu bheil aobharan a' chonnsachaidh gu léir air an toirt as an rathad da thrìd. Chum na crìche sin tha fulangais Chrìosd air an cur as ar leth ; oir, air dha a bhi air a dheanamh na “ pheacadh air ar son,” 2 Cor. v. 21, rinneadh e 'na fhìreantachd dhuinn, 1 Cor. i. 30.

Ach tuilleadh fòs ; cha-n'eil sinn gabhta *gu coimhlionta* fathast le Dia. Feudaidh an seann chonnsachadh sguir, gun

chàirdeas nuadh sam bith tòiseachadh ; ged nach bitheamaid 'nar peacaich, feudaidh sinn a bhi as eugmhais fireantachd a bheireadh còir dhuinn air rìoghachd nèimh. Cha d'thug neo-chiontas Adhaimh còir sam bith dha air beatha ; feumaidh e fòs coimhlionadh a thoirt do'n àithne sin " dean so," agus 'an sin tha còir aige air an duais " mair beò." Cha-n e mhain gu feumadh e fireantachd *neo-chiontais* a bhi aige, ach dh'fheumadh e mar an ceudna fireantachd *ghnòmhach* a choimhlionadh : cha bu leòir nach robh e ciontach de ni sam bith, ach dh'fheumadh e mar an ceudna na h-uile ni a choimhlionadh.

(2.) Tha so, ma seadh, anns an dara àite, air 'iarraidh chum sinn a bhi gu h-iomlan gabhta le Dia, eadhon, gu bheil, cha-n e mhain *cionta peacaidh air a thogail air falbh*, ach mar an ceudna *fireantachd air a cur as ar leth*. A nis, tha so againn ann an ùmhlachd beatha Chrìosd. Bha ùmhlachd beatha Chrìosd air ar son, tha i air a meas dhuinn mar fhìreantachd fa chomhair Dhé ; tre' ùmhlachd-san tha sinn air ar deanamh 'nar fìreanaibh, Rom. v. 19. Bheir sinn fainear an déigh so an t-àite sin a bhuineas do ùmhlachd a' chreidimh.

Tha an dà ni so, ma seadh, a' deanamh suas a' ghràis sin trid am bheil sinn gabhta le Dia. Air do chionta peacaidh a bhi air a thogail air falbh, agus fireantachd a bhi air a buileachadh, tha sìth againn ri Dia,—tha sinn a ghnàth gabhta na fhianuis. Cha-n 'eil ni sam bith ri chuir as ar leth : air do Chrìosd na h-uile ni a bha 'nar n-aghaidh a thoirt air falbh agus an sparradh r'a chrann-ceusaidh féin,—air an deanamh daingean ann an sin ; seadh, air an dubhadh a mach gu follaiseach a réir an lagha, ionnus nach urrainn iad gu bràth a dhi air an gabhail tuilleadh mar fhianuis 'nar n-aghaidh. Ciod a chùirt 'am measg dhaoine a ghabhadh ri fianuis a bha gu follaiseach air a dubhadh a mach agus air a sparradh suas fa chomhair sùil nan uile ? Is amhuil sin a rinn Chrìosd ris gach ni a bha 'seasamh 'nar n-aghaidh ; agus cha-n e sin a mhain, ach tha e mar an ceudna a' cur sin umainn air sgàth an teid gabhail ruinn ann an deadh-ghean. Tha e 'gar deanamh taitneach le a mhaise féin,—'gar sgeadachadh 'an culaidhibh geala chum seasaimh 'am fianuis an Tighearna. Is i so a' chend earrann de ghràs coisnute anns am bheil comh-chomunn aig na naomhaibh ri Iosa Chrìosd. Tha e coimh-sheasamh ann am peacadh a bhi air a mhaitheadh, agus fireantachd a bhi air a meas ; agus tha e 'g éiridh o bhàs Chrìosd mar luach, mar ìobairt, agus mar pheanas, agus o bheatha Chrìosd air a caitheadh ann an ùmhlachd do'n lagh. Is e a th'ann

toradh mòr firinn, agus gliocais, agus gràidh, agus gràis an Athar;—toradh mòr agus iongantach gràidh agus irioslachaidh a' Mhic;—agus foillseachadh mòr an Spioraid Naoimh ann an taisbeanadh rùin-dìomhair an t-soisgeil.

2. Is i an dara carrann gràs *naomhachaidh*. Cha-n e mhain gu bheil e' gar deanamh taitneach a thaobh ar *staid*, ach mar an ceudna a thaobh ar *nàduir*. Cha-n e mhain a bhi cosnadh gràidh dhoibh, tha e mar an ceudna 'gan deanamh gràdhach anna féin. Cha d' thàinig e tre fhuil a mhain, ach tre uisge agus fhuil. Cha-n e' mhain gu bheil e' f'fireanachadh nan naomh o chionta peacaidh, tha e mar an ceudna 'gan naomhachadh agus 'gan ionnlad o shalachar a' pheacaidh. Tha an ceud ni ag éiridh o a bheatha, agus o a bhàs mar ìobairt-réitich; an dara ni o a bhàs mar luach, agus o a bheatha mar eisimpleir. Mar sin tha an t-abstol a' labhairt, Eabh. ix. 14; agus mar an ceudna Eph. v. 26, 27. Tha dà ni comharaichte ann an toradh so gràis coisinnnte Chrìosd:—(1.) *Salachar* air a ghiùlan air falbh; (2.) *Glaineadh* air a buileachadh ann an comhpairteachadh gràis.

(1.) A thaobh a' cheud ni, tha e mar an ceudna *tri-fillte*:—

[1.] Glanadh ar *nàduir*. Tha sinn gu nàdurra neo-ghlan, truaille, —is e sin ar gnè; oir, “Cò a bheir glan á neo-ghlan?” Iob xiv. 4; “An ni sin a tha air a bhreith o'n fheòil, is feòil e,” Eoin iii. 6. Is ann ann an gràineileachd ar fola féin a rugadh sinn, Esec. xvi.,—gu h-ionlan neo-ghlan agus truaille. Tha gràs an naomhachaidh, a choisneadh le fuil Chrìosd, a' giùlan air falbh salachair so ar nàduir. “Mar so bha cuid dibhse; ach tha sibh air bhur n-ionnlad, tha sibh air bhur naomhachadh,” 1 Cor. vi. 11. Mar sin mar an ceudna Titus iii. 3-5, “Shaor e sinn tre ionnlad na h-ath-ghineambuinn, agus ath-nuadhachadh an Spioraid Naoimh.” Cha-n'eil aobhar a bhi 'conusachadh mu'n tomhas anns an bheil salachar so ar *nàduir* air a ghlanadh air falbh; tha e cinnteach gu bheil an t-anam air a dheanamh taitneach agus maiseach ann an sùilibh Dhé. Ged a tha fuigheall sin a pheacaidh fathast a' fantuinn a tha truailleadh, gidheadh tha freumh nàdurra na truailidheachd air a thoirt air falbh. Ach cha-n e ar rùn a bhi làimhseachadh an ni so aig an àm.

[2.] Toirt air falbh *salachar ar n-uile euceartan gnìomhach*. Tha salachadh coimheangailte ris na h-uile gnìomh peacaidh. Tha ar n-eudach féin 'gar deanamh gràineil, Iob ix. 31. Tha spot agus smal, tha meirg agus preasadh, tha salachar agus fuil,

coimhcheangailte ris na h-uile peacadh. A nis, “glanadh fuil Iosa Criosd sinn o gach uile pheacadh,” 1 Eoin i. 7. A bhàrr air a bhi toirt air falbh salachar ar nàduir, Titus iii. 3, tha e mar an ceudna glanadh air falbh salachar ar pearsachan o pheacaidhean gnìomhach. “Le aon ìobairt rinn e chaoidh foirfe iadsan a tha air an naomhachadh;” “ghlan e ar peacaidhean troimh féin,” mu’n do shuidh e sìos air deis làimh na Mòrachd anns na h-àrdaibh, Eabh. i. 3.

[3.] Tha salachar coimhcheangailte r’ar dleasannasibh a’s feàrr, Isa. lxiv. 6. Tha féinealachd, mi-chreidimh, agus foirm-ealachd a’ sleamhnachadh a stigh anns na h-uile ni a ni sinn. Is maith a dh’fheudas ar dleasannais a’s taghta nàir’ a lasadh ann ar gnùis. Gheall Dia gu’n leanadh deadh oibre nan naomh iad. Gu cinnteach, nam b’e ’s gu’m bitheadh iad air an tomhas leis an riaghailt mar a thig iad as ar làmhaibh-ne, agus air an cothromachadh ann am meidhibh an ionaid naoimhe, bu mhaith dhuinn gu’m bitheadh iad air an adhlacadh gu bràth as an t-sealladh. Ach a ta an Tighearn Iosa, mar ar n-àrd-shagart, a’ giùlan an aingidheachd, agus a’ chionta, agus a’ bhrosnachaidh, a tha ann an geur cheartas coimhcheangailte riu, Ecsod. xxviii. 38; agus cha-n e sin a mhain, ach a ta e ’g ionnlad air falbh an sal agus an truailidheachd a ta annta. Is cosmhuil e ri teine an fhir-leaghaidh, a’ glanadh araon mic Lebli agus an tabhartas; a’ coimh-mheasgadh, fòs, tuise deadh-bholaidh annta, chum gu’m bitheadh iad gabhta le Dia. Gach ni a tha teachd o’n *Spiorad*, agus *uaith féin*, agus o *ghràs*,—tha sin a’ fantuinn; gach ni a tha o’n *fhéin*, o’n *fhèidil*, agus o’n *mhi-chreidimh* (’se sin, feur agus connlach),—tha e ’losgadh suas agus a’ giùlan air falbh. Air dhòigh ’s gu’n coinnich deadh oibre nan naomh iad aon là le atharrachadh coslais, ionnus gur gann a dh’ aithnichear leò iad: an ni sin a bha iad a’ meas dubh, agus duichnidh, agus salach, foillsichear e maiseach agus glòrmhor; ’an àite dhoibh eagal a ghabhail asda, is ann a ni iad gairdeachas ’nam faicinn agus ’nan leantuinn.

Tha glanadh so ar nàduir, agus ar pearsachan, agus ar dleasannais, air a stéidheachadh gu h-ìomlan ann am bàs Chrìosd. Agus uime sin, tha ar n-ionnlad, agus ar glanadh, agus ar nigheadh, air an cur as leth fola Chrìosd, agus crathaidh na fola sin. Tha so deanta gu toillteannach ann an dòrtadh fola Chrìosd; tha e deanta gu h-éifeachdach ann a bhi ’ga crathadh. Tha crathadh fola Chrìosd a’ sruthadh o chomhpairteachadh a’ Spioraid Naoinh; a gheall Chrìosd dhuinn, mar thoradh a

chosnaidh air ar son. Is e an Spiorad an t-uisge glan, leis am bheil sinn air ar crathadh o ar n-uile pheacaidhibh,—spiorad sin a bhreitheanais agus an losgaidh a tha 'glanadh air falbh salachair agus fola nigheanan Shioin. Agus is e so an ceud ni ann an gràs na naomhachaidh ; air an labhair sinn fathast an déigh so.

(2.) *F'lor-ghloine* air a buileachadh oirnn tre chomhpàirteachadh gràis. Anns a' ghràs coisinnnte so, cha-n e mhain gu bheil fuil Chrìosd a' toirt air falbh salachair, ach tha e mar an ceudna a' buileachadh gloine ; agus sin ann an ceumaibh trifillte :—

[1.] Ann a bhi 'buileachadh *Spioraid na naomhachd chum còmhnuidh a dheanamh annainn*. “ Rinneadh dhuinn e le Dia 'na naomhachd,” 1 Cor. i. 30, le bhi 'faotainn Spioraid na naomhachaidh air ar son. Is ann o'n Spiorad Naomh sin a tha sinn air ar n-ath-nuadhachadh, a tha air a dhòrtadh oirnn tre Iosa Crìosd a mhain, Titus iii. 6. Is e so a tha an t-abstol gu sònruichte 'toirt fairear ann an Rom. viii,—eadhon, gur e prìomh thiodhlac àraidh na naomhachaidh a tha againn o Chrìosd, an Spiorad a bhi còmhnuidh annainn, agus sinne bhi 'leantuinn treòrachaidh an Spioraid. Ach feumaidh sinn sin a bhuineas gu sònruichte do'n Spioraid 'fhagail gus an tig sinn gu bhi labhairt air ar comh-chomunn ris.

[2.] Tha e suidheachadh *bith nan gràs* annainn, an aghaidh bith sin a' pheacaidh a tha annainn gu nàdurra. Is e so an gràs a tha gabhail còmhnuidh annainn agus maille ruinn ; a tha 'faotainn ainmeachaidh eadar-dhealaichte, a réir buadhan eadar-dhealaichte sin ar n-anama anns am bheil e, agus na cuspairean fa leth air am bheil e 'ga chleachdadh féin, gidheadh gun a bhi ann ach an t-aon fhreumh nuadh beatha. Anns an tuigse, tha e 'na sholus ; anns an toil, na ùmhlachd ; anns na h-aignidhibh, 'na ghràdh ; anns na h-uile buadh, 'na chreidimh. Mar sin, mar an ceudna, tha e eadar-dhealaichte a thaobh a chleachdadh. 'Nuair a tha e 'giùlan a mach an anama chum a bhi 'foiseachadh air Crìosd, is creidimh e ; chum a bhi 'gabhail tlachd ann, is gràdh e ; gidheadh gun a bhi ann ach aon bhith gràis. Is e so, ma seadh, an dara ni.

[3.] *Eifeachd gràsmhor* air a chomhpàirteachadh chum gach dleasannas spioradail a *choimhlionadh*. An déigh do chreidich an dà ni eile 'faotainn, tha Crìosd ag innseadh dhoibh, “ As m' eugmhais-sa cha-n urrainn sibh aon ni a dheanamh,” Eoin xv. 5. Tha iad a ghnàth 'na eisemeil air son fhrith-ealaidhean

nuadha gràis, no coimh-leasachadh nuadh an Spioraid. Cha-n urrainn iad a bhi beò a' tarruing o'n stoc a fhuair iad; feumaidh iad gràs nuadh air son na h-uile dleasannais nuaidh. Feumaidh e araon an toil agus an gnìomh 'oibreachadh annainn a réir a dheadh-ghean féin," Philip. ii. 13. Tha an dara earrann so, ma seadh, de ghràs coisinnthe sin Chrìosd tre'm bheil gloine na naomhachaidh air a comhpàirteachadh ruinn, agus anns am bheil comh-chomunn againn ris, a' coimh-sheasamh anns na trì nithibh so a dh'ainmich sinn gu h-aithghearr.

3. Tha an gràs coisinnthe so a' coimh-sheasamh, anns an treas àite, ann an sochairibh, tre'm bheil seasamh aig creidich ann am fianuis Dé, agus tha iad dà-fhillte,—am *prìomh shochair*, agus na *sochair* a tha 'ga leantuinn. Is e am *prìomh shochair*, *Spiorad na h-uchd-mhacachd*; is iad na sochair a tha leantuinn sin fabhair an t-soisgeil gu léir, air am bheil còir aig na naomhaibh a mhain. Ach labhraidh sinn air so anns an treas earrann,—air comh-chomunn ris an Spiorad Naomh.

Is iad so na nithe anns am bheil comh-chomunn againn ri Chrìosd, anns a' bheatha so, a thaobh a' ghràis sin a choisinn e; agus ma leanas sinn suas iad a dh' ionnsuidh iomlanachd, tha sin againn ris an abrar glòir shiorruidh. Gabhta gu h-iomlan, naomhachd iomlan, uchd-mhacachd iomlan, no òighreachd iomlan nam mac,—is e so glòir.

Tha sinn a nis, anns an ath àite, gu dhol air aghaidh a dh' ionnsuidh sin a tha gu h-àraidh 'nar n-amharc, eadhon an dòigh anns am bheil comh-chomunn againn ri Chrìosd anns na nithibh so; agus sin a réir an òrdugh a leagadh sìos; is e sin,—

I. An dòigh anns am bheil comh-chomunn againn ris ann an *ùmhachd a bheatha agus toillteannas a bhàis*, a thaobh deadh-ghean maille ri Dia an t-Athair.

II. An dòigh anns am bheil comh-chomunn againn ris 'na *fhuil*, a thaobh Spioraid na naomhachaidh, agus bith agus cleachdaidh gràis.

III. An dòigh anns am bheil comh-chomunn againn ris anns na sochairibh a tha sinn a' sealbhachadh. Air an labhair sinn anns na caibideilibh a leanas.

CAIBIDEIL VIII.

An dòigh anns am bheil comh-chomunn aig na naomhaibh ri Crìosd ann an gràs an deadh-ghèan maille ri Dia—Cìod a tha air iarraidh air taobh Chrìosd chum na crìche so ; cìod 'na rùn ; cìod ann an cur an céill a rùn—Cìod a tha air 'fhilladh ann a bhì gabhta le Dia—Cìod a tha air iarraidh air taobh nan creideach anns a' chomh-chomunn so—Cunnuilean éigin air an toirt fairear, e' arson nach 'eil na daoine taghta gabhta le Dia air ball an déigh do Chrìosd obair na saorsa 'ghabhail os làimh agus bàs 'fhaotainn—Cìod an seadh anns am bheil iad mar siu—Crìosd 'na phearsa coitcheionn no follaiseach—Cionnus a thàinig e gu bhì mar sin—An dòigh anns am bheil sinn gabhta le Dia do bhrìgh sin—An dara cunnuil—Neo-sheachantachd ar n-ùmhachd air a chur an céill, Eph. ii. 8-10—Aobharan agus crìochan ar n-ùmhachd air an nochdadh—An t-àite sin a bhuineas dhi anns a' choinncheangal nuadh—An dòigh anns am bheil comh-chomunn aig na naomhaibh ri Crìosd anns a' ghràs choisinnnte so, a thaobh nithe fa leth—Tha iad a' moladh fir-cantachd so Chrìosd ; e' arson—Tha iad a' cur cuil r'am fireantachd féin ; e' arson—Coimh-ionmlaid peacaidh agus fireantachd eadar Crìosd agus creidich ; cuid de chunnuilibh air am freagradh.

I. Is e an ceud nì a tha sinn a nis gu bhì 'toirt fairear, ar comh-chomunn ri Crìosd ann an gràs choisinnnte, a thaobh a bhì *gabhta le Dia*, air sgàth ùmhachd a bheatha agus éifeachd a bhàis. Is e a tha 'nar n-aire ann an so, a bhì nochdadh cìod a tha air iarraidh air taobh Chrìosd, agus cìod air ar taobh-ne, chum na crìche so, oir tha ar coimh-chleachdaidhean, gach aon d'a chéile, neo-sheachanta, chum comh-chomuinn a bhì againn gach aon r'a chéile ann.

1. Air taobh Chrìosd cha-n'eil air iarraidh ach an dà nì so :—(1.) Gu'n d'rinn e gach nì a rinn e, cha b'ann air a shon féin, ach air ar son-ne. (2.) Gu'n d'fhuiling e gach nì a dh'fhuiling e, cha b'ann air a shon féin, ach air ar son-ne. Is e sin, gu'm b'e a bha 'na rùn o shìorruidheachd, agus an uair a bha e anns an t-saoghal, gu'm bitheadh na h-uile nì a bha e gu 'dheanamh agus gu 'fhulang air a dheanamh agus air 'fhulang air ar son-ne, agus chum ar leas, ionnus gu'm bitheamaid gabhta le Dia ; agus gu bheil e 'buanachadh a ghnàth ann an cur gach nì a rinn agus a dh'fhuiling e gu buil chum na crìche sin. A nis, tha so soilleir :—

(1.) Gach nì a rinn e, rinn se e, cha b'ann air a shon féin, ach air ar son-ne : “ Rinneadh e fo'n lagh, ionnus gu faigheamaid-ne uchd-mhacachd na cloinne,” Gal. iv. 4, 5. Rinneadh e

fo'n lagh, is e sin, bha e ann an suidheachadh anns an robh toil agus àitheantan an lagha fiachnaichte air. Agus e'arson a bha so ? ciod a' chrìoch a bha aige ? am b'ann air a shon féin ? Cha b'ann ; ach b'e saors' a chosnadh dhuinne a' chrìoch a bha aige 'na ùmhlachd gu léir : agus a' chrìoch sin choimhlion e. Tha e féin a' nochdadh ciod a bha 'na rùn anns gach ni a rinn e, Eoin xvii. 19, "Air an son-san tha mise 'ga mo naomhachadh féin, chum gu'm bi iadsan mar an ceudna air an naomhachadh troimh an fhìrinn." "Tha mi 'ga m' naomhachadh féin,—'ga m' choisrigheadh féin agus 'ga m' chur féin air leth air son na h-oibre sin a tha agam r'a choimhlionadh. Cha d'fhàinig mi a dheanamh mo thoile féin ; thàinig mi a shireadh an ni sin a bha eailte ; thàinig mi, cha b'ann a chum gu'n deantadh frithealadh dhomh, ach a dheanamh frithealaidh, agus a thabhairt m'anama 'na éiric air son mhòran ;"—b'e so an fhianuis a rinn e a thaobh gach ni a choimhlion e air thalamh. Agus buimidh dhuinne sùil shònruichte a bhi againn air a' chrìch so a bha aige. Bha smuaintean aige o shiorruidheachd a thaobh na bha e gu dheanamh air an son ; agus bha a chridhe a' gabhail toil-intinn annta. Agus an uair a bha e anns an t-saoghal, bha an smuain so a ghnàth dlùth dha anns gach ni a ghabh e os làimh, "Tha so air an son-san, agus sud air an son-san,—d'an d'thug mi gràdh." Air dha teachd gu bhi air a bhaisteadh, thubhairt Eoin, "Tha feum agamsa' bhi air mo bhaisteadh leatsa, agus am bheil thusa a' teachd do m' ionnsuidh-se ?" Mata iii. 14, 15 ; mar gu'n abradh e, "Cha-n'eil feum idir agadsa air." Ach, a deir Criosd, "Leig do'n chuis a bhi mar so a nis ; oir mar so is iomchuidh dhuinn gach uile fhìreantachd a choimhlionadh ;"—"Tha mi 'ga dheanamh air an son-san aig nach 'eil fireantachd, agus a tha fo fhiachaibh gach uile fhìreantachd a choimhlionadh."

(2.) Tha e ro shoilleir, anns an dara àite, anns gach ni a dh'fhàinig e. Daniel ix. 26, "Gearrar Mesiah as, ach cha-n ann air a shon féin." Agus tha an t-abstol a' leagadh so sios mar phrìomh eadar-dhealachadh eadar Criosd agus àrd-shagartaibh nan Iudhach, eadhon gu'n robh iadsan, air dhoibh a bhi 'toirt suas an tabhartas naomba, air tùs 'gan toirt suas air an son féin, agus na dhéigh sin air son an t-sluaigh ; ach thug Criosd suas a thabhartas air son mhuinntir eile a mhain. Cha robh peacadh aige féin, uime sin cha b'urrainn e ìobairt a thoirt suas air a shon, ach a mhain air son mhuinntir eile. "Bhlais e bàs air son gach uile dhuine." Eabh. ii. 9,—"thug e 'anam féin

'na éiric air son mhòran," Mata xx. 28. Bha " aingidheachd gach aoin againn " air a leagadh airsan, Isa. liii. 6 ;—" Neach a ghiùlain ar peacaidhean e féin 'na chorp féin air a chrann," 1 Phead. ii. 24 ; " ghràdhaich e an eaglais, agus thug se e féin air a son," Eph. v. 25 ; Taisb. i. 5, 6. Ach tha so anabarrach soilleir air gach làimh, gu'n robh rùn Chrìosd, 'na fhulangas-aibh agus 'na thabhartas, suidhichte a mhain air maith an taghaidh, chum iad a bhi gabhta le Dia ; a' fulang air ar son, " am firean air son nan neo-fhìrean, chum gu'n tugadh e sinne gu Dia."

2. Chum an comh-chomunn so a dheanamh foirfe air taobh Chrìosd, tha e mar an ceudna air iarraidh,—

(1.) Gu'm bitheadh so air a chur ris na rinn e,—eadhon, *tairgsean an t-soisgeil* de'n fhìreantachd iomlan agus de'n deadh-ghean sin maille ri Dia a tha 'g éiridh o'n ùmhlachd iomlan a thug e, agus o na fulangasaibh a choimhlion e. Tha iad so dà-fhillte :—

[1.] *Foillseachail*, ann an geallaidhibh sin an t-soisgeil ris am bheil cumha coimhcheangailte. Marcus xvi. 15, " Ge b'e 'chreideas agus a bhaistear, saorar e ;" " Thigibh a m'ionn-suidh, agus bheir mise suaimhneas dhuibh," Mata xi. 28 ; " Mar a thog Maois suas an nathair 's an fhasach, mar sin is éigin do Mhac an duine bhi air a thogail suas : chum ge b'e neach a chreideas ann nach sgriosar e, ach gu'm bi a bheatha mhaireannach aige ;" " is e Crìosd crìoch an lagha chum fireantachd do gach neach a chreideas," Rom. x. 4 ; agus earrannan eile gun àireamh. A nis, tha tairgsean foillseachail mar so anabarrach luachmhor annta féin, tha mòr chaoimhneas annta, agus ma ni daoine tàir orra, bithidh iad 'nam " boltrach bàis chum bàis ;" ach tha fios aig an Tighearn Iosa nach leòir litir lom a' gheallaidh, ciod sam bith cho soilleir as a dh'fheudas e bhi air a chumail a mach, gu bhi deanamh neach sam bith de a chuid féin comasach a bhi dùnadh a stigh r'a fhìreantachd-san ann an rathad a bheireadh còir dhoibh ann ; uime sin,—

[2.] Ann an tairgse so an t-soisgeil de dheadh-ghean Dhé, air sgàth na rinn agus na dh'fhuiling Chrìosd, tha *lagh air a shuidheachadh*, gu'm bi na h-uile neach a ghabhas ris an tairgse gabhta 'an deadh-ghean le Dia. Ach is aithne do Chrìosd cor agus suidheachadh gach anam a bhuineas dha anns an t-saoghal : tha fios aige nach dean so an gnothach fathast ; mar cuir e féin gu h-éifeachdach ann an seilbh air iad, tha na h-uile ni gun tairbhe. Uime sin,—

(2.) Tha e 'cur an *Spioraid Naoimh d'an ionnsuidh, chum am beothachadh*, Eoin vi. 63,—chum gu'n "cluinn na mairbh a ghuth," Eoin v. 25; agus a chum a bhi 'g oibreachadh annta gach ni a tha air 'iarraidh uatha, 'gan deanamh 'nan luchd-comhpairt d'a fhreantachd chum a bhi gabhta le Dia.

Mar so tha Criosd a' buintinn r'a chuid féin:—'na bheatha agus 'na bhàs b'e a rùn fireantachd oibreachadh agus a choimh-ionnadh air an son, chum, air dhoibh a bhi air an cur ann an seilbh oirre, gu'n seasadh iad gabhta gu h-iomlan 'am fianuis Dé. Uime sin tha e 'ga cur 'nan tairgse, a' leigeadh ris dhoibh cho neo-sheachanta feumail agus luachmhor as a ta i d'an anamaibh, 'gam brosnachadh suas gu bhi 'ga miannachadh agus gu bhi 'cur mòr mheas oirre; agus fa dheòidh, 'ga buileachadh gu h-éifeachdach orra, 'ga cur as an leth mar an cuid féin, chum air a sgàth, agus da trid, agus innte, gu'm bitheadh iad gu h-iomlan gabhta maille ris an Athair.

Tha dà ni feumail chum gu'm bitheamaid gabhta le Dia:—

An ceud ni,—Gu'n d' thugadh riarachadh air son ar n-eas-ùmhleadh,—air son na h-uile ni a rinn sinn an aghaidh ceartais agus onoir Dhé; agus gu bheil Dia air a réiteachadh d'ar taobh: ni nach b'urrainn air dhòigh sam bith a bhi deanta, ach le bhi giùlan peanais an lagha. Rinn sinn a nochdadh a cheana gu bheil so deanta le bàs Chriosd. Rinneadh e le Dia "na pheacadh" air ar son, 2 Cor. 21,—agus mar an ceudna "na mhalla-chadh," Gal. iii. 13. Do bhrìgh so tha sinne air ar saoradh,—air ar saoradh o chionta peacaidh, o bhinn an lagha, o fheirg Dhé, Rom. viii. 33, 34. Tha sinn air ar fireanachadh, air ar cur fa sgaoil, air ar saoradh o dhiteadh, a cheann gu'n d' fhuair Criosd bàs,—gu'n do "ghiùlain e ar peacaidhean 'na chorp féin air a chrann," 1 Phead. ii. 24.

An dara ni,—Gu bheil *fhreantachd an lagha air a coimh-ionnadh*, agus an ùmhleadh sin air a tabhairt a bha air a h-iarraidh aig ar làmhaibh. Agus tha so deanta le beatha Chriosd, Rom. v. 18, 19. O'n dà ni so air taobh Chriosd, tha dà phrìomh thoradh ag éiridh d'ar taobh-ne, coimh-fhreagarrach ris a chor anns am bheil sinn, agus an cumha air an gabh Dia ruinn:—

An ceud thoradh,—Ar saoradh o chionta peacaidh, ionnus nach bi ar n-eas-ùmhleadh air a cur as ar leth. Tha so againn tre bhàs Chriosd; do bhrìgh gu'n robh ar peacaidhean air am meas dha-san, cha mheasar tuilleadh dhuinn iad, 2 Cor. v. 21; Isa. liii. 12.

An dara toradh,—Fhìreantachd a bhi air a cur as ar leth, ionnus gu'm bitheamaid air ar meas gu h-ìomlan fhìreanta fa chomhair Dhé; agus tha so againn tre bheatha Chrìosd. Tha 'fhìreantachd-san ann an toirt ùmhlachd do'n lagh air a meas dhuinne. Agus mar so tha sinn gabhta gu h-ìomlan le Dia. Air dhuinn a bhi air ar saoradh o chiont ar n-eas-ùmhlachd trid bàs Chrìosd, agus air do fhìreantachd a bheatha bhi air a meas dhuinn, tha sìth agus càirdeas againn maille ri Dia. Is ann ri so, ma seadh, a their sinn gràs an deadh-ghean maille ri Dia, anns am bheil comh-chomunn againn ris an Tighearn Iosa Chrìosd.

Is e a dh' fhadadh againn a nis r'a dheanamh, a bhi 'nochdadh cionnus a tha comh-chomunn eadar-dhealaichte aig na naomhaibh ri Chrìosd anns a' ghràs so anns am bheil iad gabhta le Dia, agus cionnus a tha an dearbh-bheachd a tha r'a fhaotainn air air a chumail beò leis a' chomh-chomunn sin,—oir tha an comhfhurtachd agus a' bheath' a tha coimhcheangailte ris r'a bhi air 'ath-nuadhachadh gach aon là. As eugmhais so, ciod a bhithheadh ann ar beatha ach ifrinn féin; cha-n urrainn sìth no aoibhneas a bhi air an sealbhachadh leinn, ach na tha 'g éiridh suas uaith. Ciod air bith tomhas ar dearbh-bheachd shoisgeulaich air a bhi gabhta le Dia, agus gu bheil e ann an sìth ruinn, is e sin féin tomhas ar comhfhurtachd, ar n-aoibhneis, seadh, agus ar naomhachd mar an ceudna.

Ach mu'n tig sinn gu bhi labhairt ann an rathad sònruichte air ar comh-chomunn cleachdail ris an Tighearn Iosa anns an ni so, tha dà chunnuil chudthromach a dh' fheumas sinn a ghiùlan air falbh;—an ceud aon a' bualadh an aghaidh an réite sin a tha againn tre bhàs Chrìosd, agus an aon eile an aghaidh an t-saors' a tha againn tre 'bheatha.

Cunnuil 1. A thaobh na saors' a tha againn tre bhàs Chrìosd, feudaidh cuid a ràdh, “Ma 's e 's gu bheil an taghadh air an saoradh, air an deanamh réidh, agus air am fuasgladh trid bàs, agus fuil, agus crann-ceusaidh Chrìosd, cionnus, ma seadh, nach robh iad uile air an saoradh 'nam pearsaibh féin aig bàs Chrìosd, no air a' chuid a's lugha, cho luadh as a tha iad air am breith, ach an àite sin gu bheil mòran diubh beò air son uine fhada anns an t-saoghal fo fheirg Dhé, mar mhi-chreidich fo bhìnn agus fo chumhachd dìtidh an lagha? Eoin iii. 36. C' arson nach 'eil iad air an saoradh air ball an déigh do'n éiric a bhi air a h-ìocadh agus an réite bhi air a deanamh air an son?”

Cunnuil 2. “Ma 's e 's gu bheil ùmhlachd beatha Chrìosd

air a meas dhuinne, agus gur i sin ar fireantachd fa chomhair Dhé, *ciod am feum a tha dhuinne ùmhlaichd idir a thabhairt?* Nach 'eil ar n-ùrnuighean, ar saothrachadh, ar faire, ar trasgadh, ar déircean,—nach 'eil uile thoraidhean na naomhachd, ann an gloine cridhe agus 'an tarbhachd caithe-beatha, gun stà agus 'an diomhanas? Ma tha so mar so, cò air am bi cùram idir, no ciod am feum a bhitheas ann, a bhi naomh, agus iriosal, agus fìreanta, agus macanta, agus measarra, agus foighidneach, agus maith, agus sìochail, no a bhi meudachadh ann an oibribh matha anns an t-saoghal?"

1. Le cuideachadh Dhé, ni sinn an dà chunnuil so a ghiùlan gu h-aithghearr as an rathad, agus 'an sin theid sinn air aghaidh leis an teagasg a tha 'measg ar làmhan, a thaobh ar comh-chomuinn ri Crìosd:—

(1.) Air do Chrìosd obair ar réite ri Dia a ghabhail os làimh,—an obair air son an d' thàinig e chum an t-saoghail,—agus air dha an réite sin a choimhlionadh 'na bhàs, bha e anns an t-suidheachadh sin air a shònrachadh agus air a bheachdachadh mar phearsa coitchionn agus follaiseach, ann an ionad na muinntir sin air son an robh e gu réite ri Dia a dheanamh tre 'fhuilangasaibh. Uime sin is esan an “t-eadar-mheadhonair eadar Dia agus daoineibh,” 1 Tim. ii. 5,—is e sin, neach a ghabh os làimh do Dhia air ar son, mar a tha na briathran an déigh sin a' nochdadh, rann 6, “A thug e féin 'na éiric air son nan uile,”—is e mar an ceudna “urras a' choimhcheangail a's fearr,” Eabh. vii. 22; a' gabhail os làimh air an son-san agus as an leith-san ris an d' rinneadh an coimhcheangal sin. Mar sin theirear gu'n d' thugadh e “mar choimhcheangal do'n t-sluagh,” Isa. xlii. 6; agus mar “cheann-itil,” caib. lv. 4. B' esan an dara Adhamh, 1 Cor. xv. 45, 47, chum fìreantachd d'a shliochd spioradail, mar a bha an ceud Adhamh 'na cheann peacaidh d'a shliochd nàdurra, Rom. v. 15-19.

(2.) Bha e mar so 'na phearsa coitchionn agus follaiseach, gu sònruichte do bhrìgh na nithe so a leanas:—

[1.] Ann an rathad coitchionn, bha e mar sin o'n choimhcheangal a bha eadar e féin agus an t-Athair air son na crìche sin. Tha cumhachan a' choimhcheangail sin againn ann an Isa. liii., tha am brìgh againn mar an ceudna ann an Salm xl. 7, 8; Eabh. x. 8-10. Uaith so b'e an t-Athair a Dhia féin; ni a tha 'na ghealladh coimhcheangail, Salm lxxxix. 26; Eabh. i. 5. Do bhrìgh so mar an ceudna chuireadh air leth e leis an Athair air son na h-oibre so, Isa. xlii. 1, 6; Eoin iii. 16. Mar sin bha

“comhairle na sìth” air teachd gu bhì “eatorra araon,” Sech. vi. 13; is e sin, eadar an t-Athair agus am Mac. Agus tha am Mac a’ deanamh gairdeachais o shiorruidheachd ann a bhì ’smuaineachadh air an obair so, Gnàth-fhoc. viii. 22-30. A thaobh na h-àithne sin a fhuair e chum na h-oibre, agus na geallaidhean a rinneadh dha innte, agus an cuideachadh a thugadh dha, rinn sinn an làimhseachadh a cheana ann an àite eile.

[2.] Bha e mar sin o thiodhlac àrd-uachdaranach, agus o shuidheachadh, agus o rùn an Athar, a’ deanamh thairis an taghaidh do Chrìosd anns a’ choimhcheangal so, chum a bhì air an saoradh leis agus air an deanamh réidh ris féin. “Bu leatsa iad, agus thug thu dhomhsa iad,” Eoin xvii. 6. B’e cuid Dhé iad a thaobh a rùin shiorruidh anns an taghadh, agus thug e thairis do Chrìosd iad a chum a bhì air an saoradh. Uime sin tha Crìosd a’ toirt mar ainm dhoibh, a “chaoraich féin,” mu’n robh iad fathast air an gairm gu h-éifeachdach leis, Eoin x. 15, 16, a’ leagadh sìos a bheatha air an son mar a chaoraich; agus mar sin mar an ceudna theirear gu bheil sinn air ar “taghadh ann-san,” Eph. i. 4, no air ar roimh-òrduchadh chum a bhì ’faotainn uile thoraidhean sin gràidh Dhé tre Iosa Crìosd, a thugadh thairis d’a làmhaibh-san air son na crìche sin,

[3.] Bha e mar sin ann an *gabhail os làimh a bhì ’fulang* na bha dlìgheach dhoibh-san, agus a bhì’ coimhliionadh na bha fiachnaichte orra, chum iad a bhì air an saoradh, air an deanamh réidh, agus gu’m bitheadh iad gabhta le Dia. Agus tha e ’gabhail os làimh gach neach a fhuair e mar so o’n Athair a thoirt suas a rìs d’a làmhaibh, gun chall no dochann, Eoin xvii. 2, 12; mar a rinn Iacob an spréidh a fhuair e o Laban, Gen. xxxi. 39, 40. Labhair sinn a cheana air an dà nì so ann an àite eile, ann an làimhseachadh a’ choimhcheangail a bha eadar an t-Athair agus am Mac, air dhòigh ’s nach ’eil aobhar dhuinn a thogail a rìs ann an so.

[4.] Air dhoibh-san a bhì mar so air an *tabhairt* do Chrìosd, agus air dha-san gabhail os làimh air an son, ann an rathad a bhì coimhliionadh gach nì a bha fiachnaichte orra, fhuair Crìosd, *air an son agus as an leth, uile gheallaidhean* nan uile thròcairean, agus nan gràs, agus nan sochair, a bha iadsan gu fhaotainn air sgàth na ghabh e os làimh air an son. Do bhrìgh so theirear gu bheil a’ bheatha mhaireannach air a gealltuinn le Dia “roimh chruthachadh an t-saoghail,” Titus i. 2; is e sin, do’n Mhac, air ar son, air dha-san gabhail os làimh air ar son.

Theirear mar an ceudna gu'n d' thugadh dhuinne gràs "roimh thoiseach an t-saoghail," 2 Tim. i. 9; is e sin, ann an Criosd, ar ceann coimheangail, ar n-eadar-mheadhonair, agus ar fear-ionad.

[5.] Air do Chrìosd a bhi mar so 'na phearsa follaiseach, 'na eadar-mheadhonair, 'na urras, agus 'na fhear-ionad na h-eaglais, bha e air 'fhuasgladh, air 'fhìreanachadh, agus air a shaoradh— a thaobh éifeachd agus toillteannais—o na h-uile ni a dh' fheudadh a bhi air a chur as a leth anns an t-suidheachadh sin, air ball air dha gabhail os làimh air an son; agus, ann an rathad gairme follaisich, bha e air a shaoradh air do'n obair dearbh choimhlionadh 'fhaotainn ann agus leis; a thaobh éifeachd agus toillteannais na h-oibre, bha e air a shaoradh air ball, tha sinn ag ràdh, air dha a gabhail air tùs os làimh, agus sin air chreideas a dh'ìseachd: agus trid sin bha uile naoimh an t-Sean-tiomnaidh air an saoradh 'na fhuil coimh-ionann ruinne. Ann an rathad gairme follaisich, bha e air a shaoradh an uair a bha "pìantan a' bhàis air am fuasgladh," agus "a dhearbhadh e 'bhi 'na Mhac do Dhia le cumhachd, tre 'aiseirigh o na mairbh," Rom. i. 4,—Dia ag ràdh ris, "Is tu mo Mhac-sa, an diugh ghin mi thu," Salm ii. 7. Ann an Isa. l. 5-9, tha Criosd a' nochdadh a mhuinghin a thaobh an t-saoraidh so. Agus ann an 1 Tim. iii. 16, tha air 'ainmeachadh gu'n "d' fhìreanaicheadh e." Is e so, ma seadh, a tha sinn a' ciallachadh le Criosd a bhi air a shaoradh mar phearsa follaiseach:—Air do Dhia a dheanamh fo'n lagh, air an son-sau a bha mar sin, Gal. iv. 4, agus a dheanamh 'na pheacadh 'nan ionad, fosgailte do'n pheanas a thoill am peacadh, 2 Cor. v. 21; agus mar sin cumhachd a thoirt do'n lagh, agus do cheartas, agus do uile thoraidhibh a' mhallachaidh, dusgadh 'na aghaidh, Isa. liii. 6;—air dha-san a nis na h-uile ni a choimhlionadh a bha air iarraidh air, rann 12, dh' fhuasgail Dia pìantan agus cumhachd a bhàis, ghabh e ris, agus bha e làn toilichte leis, a thaobh coimhlionaidh na h-oibre, Eoin xvii. 3-6; rinn e a ghairm saor o'n chumha fo'n robh e, Gnìomh. xiii.; agus thug e dha gealladh nan uile nithe maith sin air an do shocraich e a chridhe agus a mhiannaich 'anam. Air a bhunait so tha uile gheallaidhean Dhé do Chrìosd, agus coimhlionadh nan geallaidhean sin, air an stéidheachadh agus air an togail, agus mar an ceudna na h-uile misneach a thugadh dha gu bhi tagair nan geallaidhean sin, Salm ii. 8; ni mar an ceudna a rinn e, Eoin xvii. Is e so, ma seadh, am bunait cinnteach agus seasmhach sin air am bheil ar saorsa air

a daingneachadh, agus air am bheil sinn gabhta le Dia. Air do Chrìosd mar ar n-urras a bhi air 'fhuasgladh agus air fhèreanachadh, agus air a ghairm gu follaiseach saor o na fiachaibh sin uile fo'n robh e, agus air dha riarachadh a thabhairt air son an uile sin gu leir a ghnìomhaich sinne, tha maitheanas coitchionn a nis air a sheulachadh dhuinn uile, a tha gu bhi air a thagradh air ar son, gach neach fa leth, anns an dòigh a chomharaicheadh. Oir,—

[6.] Air do Chrìosd a bhi mar so air a shaoradh mar phears follaiseach, bha e 'na ni ceart do Dhia, o chomh-aontachadh a' choimhcheangail a bha eadar e féin agus an t-eadar-mheadhonair, gu'm bitheadh iadsan uile air son an do sheas e steach, air an cur ann an seilbh air uile thoraidhibh a bhàis, ann an réite ri Dia, Rom. v. 8-11; chum, mar a fhuair Chrìosd fuasgladh coitchionn air an son gu léir, gu'm bitheadh iadsan a nis, gach neach fa leth dhiubh, air an cur ann an seilbh air mar an ceudna. Tha so air a nochdadh anns na briathraibh sin gu léir a tha 'cur an céill na coimh-iomlaid sin a rùnaich Dia a bhitheadh eadar Chrìosd agus an eaglais anns an ni so: Faic 2 Cor. v. 11; Gal. iii. 13; 1 Phead. ii. 21, 24;—air an labhair sinn an déigh so.

[7.] Air dhoibh a bhi mar so air an saoradh ann an coimhcheangal an Eadar-mheadhonair—o'm bheil e air a ràdh gu'n do cheusadh iad maille ris, gu'n d' fhuair iad bàs maille ris, gu'n d' adhlacadh iad maille ris, gu'n d' éirich iad maille ris, agus gu'n do shuidh iad sìos maille ris ann an ionadaibh nèamhaidh,— agus air dha a bhi 'na ni ceart do Dhia gu'm bitheadh iad air an saoradh gu pearsanta ann an coimhcheangal nan gràs, bha e uime sin air a shuidheachadh leis an Athair, leis a' Mhac, agus leis an Spiorad Naomh, gu'm bitheadh dòigh an saoraidh gu pearsanta o bhinn agus o mhallachadh an lagha, 'na dhòigh agus 'na fhrithealadh anns am bitheadh *eliù glòir saoir ghràis Dé gu mòr air 'àrdachadh*, Eph. i. 5-7. Is e suidheachadh Dhé gu'm bitheadh againn uchd-mhacachd na cloinne. Is e meadhon an t-suidheachaidh sin, Iosa Chrìosd; is e dòigh sònruichte a choimhlonaidh, an t-saorsa sin a tha 'na fhuil; is i a' chrìoch, eliù glòir a ghràis. Agus uime sin,—

[8.] Gus am bheil lànachd sin aimsir an saoraidh air a choimhlonadh a shuidhicheadh agus a chomharaicheadh air an son 'nan ginealachaibh fa leth, tha iad *gu pearsanta* fo mhallachadh an lagha; agus do bhrìgh sin, fosgailte a réir an lagha, do fheirg Dhé, o'm bi iad gun teagamh air an saoradh;—tha iad

mar so, tha sinn ag ràdh, fosgailte gu pearsanta do'n lagh, agus do mhallachadh an lagha; gidheadh cha-n ann idir le ceud rùn a' mhallachaidh, ann an rathad a bhi 'ga chur 'an gnìomh, ach mar a tha e 'na mheadhon air a chomharachadh gu bhi cuid-eachadh an eòlais air Criosd, agus an dòigh anns am bheil iad gu bhi gabhta le Dia air a sgàth. 'Nuair a tha so air faotainn coimhlionaidh, tha an ceangal coimeheangail sin ris an lagh gu bràth air sgaoladh o chéile; air bhi dha air a chumail suas a dh'ionnsuidh so ann an rùn gràidh, a chionn nach b'urrainn iad, do bhrìgh an coir anns an robh iad, a bhi air an deanamh 'nan luchd-comhairt do Chriosd as 'eugmhais, ann an rathad a bhith-eadh a chum cliù glòir gràis Dé.

[9.] Do bhrìgh gur i crìoch frithealaidh saoir ghràis Dé a bhi 'glòrachadh na Trionaid gu léir, is e an dòigh a shuidhicheadh agus a chomharaicheadh chum a bhi deanamh sin, *a bhi 'g éiridh a dh'ionnsuidh gràidh an Athar tre obair an Spioraid agus fuil a' Mhic*. Tha teachd a mach a' ghràidh dhiadhaidh d'ar n-ionnsuidh-ne a tòiseachadh aig an Athair, air a thoirt air aghaidh leis a' Mhac, agus air a chomhpairteachadh leis an Spiorad; an t-Athair a' rùnachadh, am Mac a' cosnadh, agus an Spiorad ag oibreachadh gu h-éifeachdach: is e so, ma seadh, an dòigh a shuidhicheadh. Tha sinn air tùs a' faotainn comhairt tre obair an Spioraid, chum còir pearsanta ann am fuil a' Mhic, trid am bheil sinn gabhta leis an Athair.

Is e so, ma seadh, an t-òrdugh anns am bheil sinn air ar tabhairt a dh' ionnsuidh staid fabhair ris an Athair, chum glòire Dhé tre Iosa Criosd:—

Annas a' cheud àite,—*Chum gu'm bitheadh an Spiorad air a' ghlòrachadh*, tha e air a bhuileachadh oirnn chum ar beothachadh, agus ar n-iompachadh, agus creidimh 'oibreachadh annainn, Rom. viii. 11; Eph. i. 19, 20; a réir uile gheallaidhean a' choimhcheangail, Isa. iv. 4, 5; Esec. xi. 19, xxxvi. 26.

Annas an dara àite,—'Nuair a tha so air a choimhlionadh annainn, tha sinn anns an dearbh tbiotadh sin féin, *chum glòir a' Mhic*, agus a réir suidheachaidh a' choimhcheangail, a' faotainn còir ann am fuil Chriosd, a thaobh nan sochair a choisinn e air ar son da trid; seadh, tha an dearbh obair so a tha an Spiorad féin a' coimhlionadh 'na thoradh agus na earrann de chosnadh Chriosd. Ach tha sinn a' labhairt mu ar *fiosrachadh* anns an nì so, air am bheil comhpairteachadh an Spioraid a' dol air thoiseach. Agus,—

Annas an treas àite,—*Chum glòir an Athar*, tha sinn gabhta-

leis, air ar fìreanachadh, air ar saoradh o chiont, ar peacaidhean air am maitheadh, agus “sìth againn ri Dia,” Róm. v. 1. Mar so “tha slighe againn gu dol a steach tre Chrìosd le aon Spiorad chum an Athar,” Eph. ii. 17. Ionnis gu bheil araon an t-Athair, agus am Mac, agus an Spiorad Naomh air an glòrachadh ann ar fìreanachadh agus ar deanamh taitneach 'am fianuis Dé ; tha an t-Athair air a ghlàrachadh 'na shaor ghràdh, am Mac ann an iomlanachd a chosnadh, agus an Spiorad ann an éifeachd 'oibreachaidh.

[10.] Tha so uile, ma seadh, anns gach carrann fa leth dheth, 'na thoradh cho mor air toillteannas Chrìosd as ar leth, ann an rathad cosnadh agus buileachaidh, as ged a bhitheamaid air ar n-atharrachadh do nèamh air ball an déigh a bhàis ; a mhain gur e so an rathad saoraidh a chomharaicheadh, chum gu'm bitheadh an Trionaid gu léir air a glòrachadh ann. Agus fòghnadh so mar fhreagradh air a' cheud chumuil. Ged a tha ar réite ri Dia, agus na h-uile meadhon trid am bheil i air a coimhlionadh, air an cosnadh gu h-iomlan le bàs Chrìosd ; gidheadh tha sinn air ar cur ann an seilbh oirre anns an rathad sin a bha air 'ainmeachadh, chum cliù glòir saoir ghràis Dé.

2. Is i an dara cunnail, “*Ma's e 's gu bheil fìreantachd agus ùmhlaichd Chrìosd do'n lagh air am meas dhuinne, ciod am feum a tha dhuinne ùmhlaichd a thabhairt?*” Bheir sinn freagradh air a' chumuil so mar an ceudna gu h-aithghearr anns na beachdaibh fa leth a leanas :—

(1.) Tha e 'na ni anabarrach cudthromach gu'm bitheadh ar n-ùmhlaichd shoisgeulach air a suidheachadh air bonn cheart,—nach bitheadh i aon chuid air a h-àrdachadh a dh'ionnsuidh staid, no suidheachaidh, no feuma, no crìche, nach d'thugadh dhi le Dia ; agus, air an làimh eile, nach bitheadh aobhar, no crìoch, no feum sam bith a bhuineas dhi air a thoirt air falbh, air a lagachadh, no air a lughdachadh. Tha cuid a' leagadh sìos ar n-ùmhlaichd agus oibre ar creidimh mar stéidh ar fìreanachaidh ; cuid, mar an cumha sin air am bheil fìreantachd Chrìosd air am meas dhuinn ; cuid, air an dara làimh, ag amharc oirre mar an deasachadh sin a dh'fheumas neach chum a bhi air 'fhìreanachadh ; cuid, air an làimh eile, 'ga dùnadh a mach gu h-iomlan, agus a' tionndadh gràis ar Dé-ne gu macnus. Chan e ar gnothach aig an àm an consachadh eadar dhealaichte so a bheachdachadh ; a mhain gu bheil sinn ag ràdh, air an aobhar so, agus air iomadh aobhar eile, gu bheil e ro iomchuidh gu'm

bitheadh ar n-ùmhlaichd ann an imeachd maille ri Dia air a suidheachadh air bonn ceart.

(2.) Cha-n'eil sinn air dhòigh sam bith a' toirt an *àite cheudna* sin d'ar n-ùmhlaichd féin do Dhia, as a tha sinn a' toirt do *ùmhlaichd Chrìosd air a meas dhuinn*. Nam bitheadh, bhitheadh iad da rìreadh neo-fhreagarrach d'a chéile. Agus uime sin, iadsan uile a tha cumail a mach gur i ar n-ùmhlaichd cumha no aobhar ar fìreanachaidh, tha iad ag aicheadh gu bheil ùmhlaichd Chrìosd idir air a meas dhuinn. Tha fìreantachd Chrìosd air a meas dhuinn, mar am bonn air am bheil sinn gabhta le Dia, agus air ar meas 'nar fìreanaibh 'na fhianuis, agus tha sinn da rìreadh mar sin a thaobh ar staid, ged nach 'eil a thaobh ar nàduir. Tha sinn cho fìreanta le ùmhlaichd Chrìosd a bhi air a meas dhuinn, as a b'urrainn Adhamh a bhi le fìreantachd iomlan a bhi air a coimhlionadh leis. Mar sin Rom. v. 18, tre ùmhlaichd aoin duine tha sinn air ar deanamh 'nar fìreanaibh,—air ar deanamh da rìreadh fìreanta, agus mar sin gabhta le Dia; amhuil a rinneadh sinn da rìreadh 'nar peacaich tre eas-ùmhlaichd Adhaimh, agus mar pheacaich a bha sinn air ar meas. Anns an ni ceudna so bha an t-abstol a' miannachadh a bhi air 'fhaotainn, an aghaidh fhìreantachd féin, Phil. iii. 9. Ach cha-n i ar n-ùmhlaichd féin an fhìreantachd sin air sgàth am bheil sinn air ar fìreanachadh, agus air bonn am bheil sinn gabhta le Dia; ged a tha e a réir toil' Dé gu'm bitheamaid a' meudachadh innte. Tha an t-abstol a' cur an céill agus a' daingneachadh an eadar-dhealachaidh so, ionnus nach urrainn ni sam bith a bhi ni's soilleire: Eph. ii. 8-10, "Oir is ann le gràs a tha sibh air bhur tèarnadh, tre chreidimh; agus sin, cha-n ann uaibh fein; is e tiodhlac Dhé e: cha'n ann o oibribh, chum nach deanadh neach air bith uail. Oir is sinne 'obair-san, air ar cruthachadh ann an Iosa Crìosd chum deadh oibre, air son an d' ullaich Dia roimh-làimh sinn, chum gu'n gluaiseamaid annta." Tha sinn air ar tèarnadh, no air ar fìreanachadh—oir is e sin air am bheil an t-abstol a labhairt—"o ghràs, tre chreidimh,"—creidimh a tha gabhail ri Iosa Crìosd agus 'ùmhlaichd-san; "cha'n ann o oibribh, chum nach deanadh neach air bith uail." Ach ciod iad na h-oibre sin a tha an t-abstol a' dùnadh a mach? Tha e dùnadh a mach oibre nan creideach, mar a tha soilleir o na briathraibh a tha air ball a' leantuinn: "'Oir is sinne' 'obair-san, sinne creidich, le ar n-ùmhlaichd agus ar n-oibribh, air am bheil mi a' labhairt." "Seadh; ach ciod, ma ta, am feum a tha idir dhoibh?" Tha

feum dhoibh fathast: “Oir is sinne obair-san, air ar cruthachadh ann an Iosa Criosd chum deadh oibre.”

Tha dà ni a tha an t-abstol a' cur 'an céill anns na briathraibh so:—

[1.] An t-aobhar nach urrainn sinn a bhi air ar téarnadh o oibribh,—eadhon, do bhrìgh nach 'eil iad deanta 'nar *neart féin*; ni a dh'fheumas a bhi deanta ma's e 's gu'm bi sinn air ar téarnadh no air ar fìreanachadh leò. “Ach,” a deir an t-abstol, “cha-n'eil so mar so, oir is sinne 'obair-san,”—tha ar n-oibre uile air an oibreachadh annainn o shaor ghràs éifeachdach agus neo-thoilteanach.

[2.] Neo-sheachantachd dheadh oibre, ged nach urrainn iad ar tèarnadh; agus sin do bhrìgh gu'n d'òrduich Dia roimh-làimh sinn, chum gu'n gluaiseamaid annta: ni a tha 'na aobhar ni's leòir air son ar n-ùmhachd, ciod air bith feum a tha dhi.

Ma bhitheas a' cheisd a nis air a cur, “Ciod iad, ma seadh, fìor aobhairean soisgeulach ar n-ùmhachd? ciod iad na feuman àraidh a tha dhi? ciod a tha 'gar gluasad d'a h-ionnsuidh? ciod iad na reusan air a son o'm feud sinn a dhearbhadh gur ni neo-sheachanta 'tha innte, agus o'm bi ar n-anaman air an cur fo impidh gu bhi 'meudachadh innte?” Tha iad so, tha sinn ag ràdh, cho lìonmhor, agus cho fillte suas ann an dìomhair-eachd an t-soisgeil agus 'am frithealadh gràis, tha iad air an sgaoileadh cho farsuinn thar toil fhoillsichte Dhé gu léir, as nach urrainn duinn gabhail os làimh an toirt fainear gu mion, no an dlighe beachdachaidh a thoirt doibh, air eagal a bhi 'tionndadh ro fhad' a thaobh o ar prìomh rùn. Bheir sinn seachad beagan cheann a mhain air am feudamaid leudachadh gu léir; ach cha dean sinn ach an ainmeachadh gu h-aithghearr:—

Ann a' cheud àite,—Tha ar n-ùmhachd choitchionn agus ar deadh oibre neo-sheachanta feumail, o chomharachadh àrd-uachdaranach agus o *thoil Dé*, an Athar, a' Mhic, agus an Spioraid Naoimh.

Ann an rathad *coitchionn*: “Is i so toil Dé, eadhon bhur naomhachadh-sa,” no gu'm bitheadh sibh naomh, 1 Tesal. iv. 3. Is i so toil Dé, is e so an ni a tha e 'g àithne dhuinn,—gu'm bitheamaid naomh, agus umhal, agus a' deanamh a thoile mar a tha na h-ainglean air nèamh. Dh'fheudamaid leudachadh air ceartas, agus air neo-sheachantachd, agus air tarbhachd aobhair so ar n-ùmhachd; agus ged nach bitheadh aobhar eile air a

son ach so féin, dh'fhòghnadh e,—ma's i toil Dé ar n-ùmh-lachd, is dleasannas oirnn i:—

Ann an rathad *àraidh*: Is e suidheachadh no comharachadh an Athar i. Is i toil an Athar i, Eph. ii. 10. Tha an t-Athair air 'ainmeachadh gu pearsanta, air do Chrìosd a bhi air 'ainmeachadh mar eadar-mheadhonair. Is e òrduchadh agus suidheachadh a' Mhic i mar eadar-mheadhonair, Eoin xv. 16, “Dh'òrduich mise sibh, chum gu'n tugadh sibh a mach toradh,” toradh na h-ùmh-lachd, “agus gu maireadh bhur toradh.” Agus tha an Spiorad Naomh a' comharachadh agus a' suidheachadh nan creideach chum oibre ùmh-lachd agus naomhachd, agus a chum a bhi' nam meadh-onaibh naomhachaidh do mhuintir eile. Mar sin, air mhodh àraidh, Gnìomh. xiii. 2, tha e 'suidheachadh agus a' comharachadh dhaoine a dh'ionnsuidh oibre mòire sin na h-ùmh-lachd ann an searmonachadh an t-soisgeil. Agus ann a bhi peacachadh, tha daoine 'peacachadh na aghaidh-san mar an ceudna.

Anns an dara àite,—Is iad ar naomhachd, ar n-ùmh-lachd, ar deadh oibre, aon de chrìochaibh àraidh frithealaidh sin an Athar, a' Mhic, agus an Spioraid Naomh, anns an bheil glòir Dhé air a h-àrdachadh ann ar slàinte,—aon de chrìochaibh gràidh taghaidh an Athar, gràidh cosnaidh a' Mhic, agus gràidh oibreachaidh an Spioraid:—

Air tùs,—Is i ar n-ùmh-lachd aon de chrìochaibh àraidh gràidh taghaidh an Athar, Eph. i. 4, “Thagh e sinne, chum gu'm bith-earnaid naomha agus neo-choireach 'na làthair.” Mar sin mar an ceudna Isa. iv. 3, 4. B'e a rùn agus a chrìoch ann ar taghadh, gu'm bitheamaid naomha agus neo-choireach 'na làthair-san ann an gràdh. Is e so a tha e gu bhi coimhlionadh annta-san a's leis. “Thagh e sinne o thùs chum slàinte, tre naomhachadh an Spioraid, agus creidsinn na firinn,” 2 Tesal. ii. 13. Rùnaich an t-Athair so mar cheud chrìch neo-mheadhonaich a ghràidh taghaidh; agus tha e 'cumail suas a ghràidh sin r'ar n-aghaidh mar mheadhon bròsnachaidh oirnn a dh' ionnsuidh naomhachd, 1 Eoin iv. 8-10.

A ris,—Tha i 'na crìoch àraidh aig *gràdh barraichte a' Mhic*; air am bheil fianuisan gun àireamh. Cha dean sinn ach a h-aon no dhà 'ainmeachadh:—Titus ii. 14, “A thug e féin air ar son, chum gu'n saoradh e sinn o gach aingidheachd, agus gu'n glanadh e dha féin slugh sònruichte, eudmhor mu dheadh oibribh.” B'e so a rùn ann a bhi 'ga thoirt féin air ar son; mar ann an Eph. v. 25-27, “Ghràdhaich Chrìosd an eaglais, agus thug se e féin air a son; chum gu naomhaicheadh agus gu'n

glanadh e i le ionnlad an uisge tre an fhocal ; chum gu'n cuir-eadh e 'na làthair féin i 'na h-caglais ghlòrmhoir, gun smal, gun phreasadh, no ní air bith d'an leithidibh sin ; ach a chum gu'm bitheadh i naomh, agus neo-lochdach," 2 Cor. v. 15 ; Rom. vi. 11.

Ann an àite mu dheireadh.—Is i so an *dearbh obair a tha aig gràdh* an Spioraid Naoimh. Tha 'obair-san gu léir oirn, agus annainn, agus air ar son, a' coimh-sheasamh ann a bhi 'gar n-ullachadh air son ùmhlachd ; 'gar cuideachadh innte, agus a' toirt a mach a toraidhean annainn. Agus tha e 'deanamh so 'an aghaidh fìreantachd sam bith de'r n-oibreachadh féin, aon chuid roimh sin, no gu bhi air a dheanamh suas leis, Titus iii. 5. Cha-n 'eil aobhar dhuinn a bhi 'leudachadh air so. Tha toraidhean an Spioraid aithnichte, Gal. v. 22, 23.

Mar so, ma seadh, tha stéidh dà-fhillte againn air son neo-sheachantachd ar n-ùmhlachd agus ar naomhachd phearsanta:— Is ann de chomharachadh Dhé i, tha so air 'àithne leis ; agus is i aon de chrìochaibh àraidh agus neo-mheadhonach frithcalaidh cadar-dhealaichte an Athar, a' Mhic, agus an Spioraid Naoimh i, ann an obair ar slàinte. Ma tha àrd-uachdaranachd Dhé os ar ceann gu bhi air 'aideachadh, ma tha a ghràdh dhuinn gu bhi air a chur 'am meas, ma tha obair na Trionaid uile-bheannaichte annainn agus air ar son gu bhi air a cur 'an suim, tha ar n-ùmhlachd neo-sheachanta dhuinn.

Ann an treas àite,—Tha ar n-ùmhlachd neo-sheachanta do bhrìgh na crìch' a tha aice ; agus sin a thaobh Dhe, d'ar taobh féin, agus a thaobh an t-saoghail:—

Air tùs, —Is i crìoch ar n-ùmhlachd a thaobh Dhé a *ghlòir agus 'onoir*, Mal. i. 6. Is e so onoir Dhé,—na bheir sinn dha. Tha e fìor gu'n gabh Dia 'onoir féin o'n cheannairceach a's calma agus a's àrdanaiche anns an t-saoghal ; ach na h-uile ni a tha sinn a' toirt da, is ann 'an rathad ar n-ùmhlachd. Cìod air bith ni a tha sinn, no a dh' fheudas sinn a bhi, is e so a shuim,—Dia a ghlòrachadh le ar n-ùmhlachd. Ach ni's ro àraidh,—

Is i glòir an *Athar* i. Mata v. 16, “ Gu ma h-ann mar sin a dhealraicheas bhur solus an làthair dhaoine, chum gu faic iad bhur deadh oibre, agus gu'n toir iad glòir do bhur n-Athair a tha air nèamh.” Tha an t-Athair air a ghlòrachadh an uair a tha sinn ag imeachd ann an solus a' chreidimh. Tha toraidhean a ghràidh, a ghràis, agus a chaoimhneis, r'am faicinn annainn ; agus tha Dia air a ghlòrachadh as ar leth. Agus a rìs,—

Tha am *Mac* air a *ghlòrachadh* d'a trid. Is i toil Dé gu'n

tugadh na h-uile dhaoine urram do'n Mhac, amhuil mar a th'iad a' toirt urraim do'n Athair, Eoin v. 23. Agus cionnus a tha so deanta? Le bhi creidsinn ann, Eoin xiv. 1; agus le bhi ùmhail da. Uaith so, Eoin xvii. 10, tha e 'g ràdh gu bheil e air a ghlòrachadh ann an creidich; agus tha e 'guidhe air son mendachaidh gràis agus aonaidh d' an taobh, chum gu'm bith-eadh e air a ghlòrachadh ni's mò, agus gu'm bitheadh fios aig na h-uile dhaoineibh gu'n robh esan, mar eadar-mheadhonair, air a chur o Dhia. Mar an ceudna,—

Tha an *Spiorad air a ghlòrachadh* iunte. Tha ar n-eas-ùmh-lachd a' cur doilgheis air, Eph. iv. 30; agus uime sin tha e air a ghlòrachadh an uair a tha sinn a' giùlan toraidh. Tha còmh-nuidh aig annainn, mar 'na theampull, nach fheudar a thruailleadh. Is iomchuidh naomhachd d'a àite-còmhnuidh-san gu bràth.

A nis, mar 'eil ni's leòir anns na labhradh gu bhi 'deanamh soilleir neo-sheachantachd ar n-ùmh-lachd, is éigin duinn a smuaineachadh gu bheil sinn a' labhairt ri daoineibh aig nach 'eil spéis aon chuid do àrd-uachdaranachd Dhé, do ghràdh, no do ghlòir an Athar, a' Mhic, no an Spioraid Naomh. Labhradh daoine mar is àill leò, ged a robh ar n-ùmh-lachd gu léir air a cur air chùl, agus 'an neo-shuim—ni a tha mi-chomasach, oir cha-n 'eil Dia mi-chothromach, gu'n di-chuimhnicheadh e obair agus saothair ar gràidh,—gidheadh, ann an so tha bonn agus aobharan air son an tuilleadh ùmh-lachd do Dhia na a bhith eas comasach dhuinn a thoirt da am feadh a tha ar cuairt againn air thalamh. Tha sinn a' labhairt mu aobharan agus mu bhonn soisgealach ar n-ùmh-lachd, agus cha-n ann orra sin a tha nàdurra agus o'n lagh, aobharan a tha neo-sheachanta do'n chinneadh-daoine gu léir. Ach,—

A ris,—Tha crìoch thrì-fillte aig ar n-ùmh-lachd d'ar taobh féin:—Air tùs,—*Urram*: A ris, *Sìth*: Anns an àite mu dheireadh, *Tarbhachd*.

Air tùs,—*Urram*. Is ann trid ar naomhachd a tha sinn air ar deanamh cosmhuil ri Dia, agus a tha ìomhaigh Dhé air a h-ath-nuadhachadh annainn. B'e so ar n-urram 'nar ceud chruthachadh, b'e so a dh' àrdaich sinn os ceann gach creutair eile fo nèamh,—gu'n d' rinneadh sinn ann an ìomhaigh Dhé. Chaill sinn so trè'n pheacadh, agus rinneadh sinn mar na h-ainmhidh-ibh a theid bàs. Cha-n'eil ni eile a ni ar n-àrdachadh a ris a dh' ionnsuidh an urraim cheudna, ann an giùlan ìomhaigh Dhé, ach naomhachd a mhain. “Bithibh-sa naomha,” deir Dia, “oir

tha mise naomh," 1 Phead. i. 16; agus, "Bithibh-sa coimhlionta"—is e sin, ann an deanamh maith—"mar a tha bhur n-Athair a tha air nèamh coimhlionta," Mata v. 48,—coimhlionta ann an cosmhuileachd agus 'an comh-chumadh ris. Ann an so, ma seadh, tha Ìomhaigh Dhé air a h-ath-nuadhachadh; Eph. iv. 23, 24, ann an so tha sinn "a' eur umainn: a' nuadh-ghuine, a tha air a chruthachadh a réir Dhé, ann an fìreantachd agus ann am fìor naomhachd." B'e so an ni sin air tùs maille ris an robh uachdaranachd agus cumhachd; agus cha-n'eil naise no àilleachd idir anns an t-saoghal fathast, ach na tha coimhcheangailte ris. Bhitheadh e soirbh a nochdadh gur e so a tha' deanamh dhaoine urramach agus luachmhor ann an sealladh Dhé, agus ainglean, agus dhaoine; gur e so a mhaire an ni air nach deanar tàir, agus a tha measail aig an Tighearn; bhith-cadh e soirbh a nochdadh cia cho tàireil as a tha iadsan uile air am meas leis anns nach 'eil e,—seadh, gur gràineileachd leis iad féin agus an shlighean uile.

A ris,—Tha *sìth* 'na crìoch aice. Is ann trid na h-ùmhlachd a tha comh-chomunn againn ri Dia, anns am bheil sìth r' a sealbhachadh. "Tha na h-aingidh cosmhuil ris a' mhuir bhuirte, oir cha-n urrainn i a bhi aig fois;" agus, "Cha-n'eil sìth, deir mo Dhia, do na h-aingidh," Isa. lvii. 20, 21. Cha-n'eil sìth, no fois, no suaimhneas, r'a fhaotainn fad as o Dhia, no ann an staid dealachaidh uaith. Is e Dia suaimhneas ar n-anama. Ann an solus a ghnùis tha beatha agus sìth. A nis, "ma ghluaiseas sinn anns an t-solus, mar a tha esan anns an t-solus, tha comunn again r'a chéile," 1 Eoin i. 7; agus gu fìrinn each tha ar comunn-ne ris an Athair, agus r'a Mhac Iosa Criosd," rann 3. E san a tha 'g imeachd ann an solus na h-ùmhlachd nuaidhe, tha comunn aige ri Dia, agus 'na làthair-san tha lànachd aoibhneis gu bràth; as eugmhais so, cha-n'eil ann ach dorchadas, agus seacharan, agus aimhreit.

Ann an àite mu dheireadh,—Tha *tarbhachd* na crìoch aice. Is duine gun mhaith air bith an duine gun naomhachd. "B' fhionain thorrach Israel," deir am fàidh, "thug e mach toradh dha féin." Agus ciod mar sin am feum a bha ann? Cha robh feum sam bith. "An gabhar cnag dheth," tha fàidh eile 'g ràdh, "a chrochadh soithich air bith air?" Cha-n'eil feum air bith ann an craobh gun toradh, ach a gearradh sìos chum a losg-aidh. Ciod air bith an coslas tarbhachd a dh' fheudas a bhi air daoineibh a tha 'deanamh seirbhis freasdaile Dé 'nan ginealachaibh, bhitheadh e furasda dhuinn a nochdadh gur maith a dheanadh an

eaglais agus an saoghal an gnothach as an eugmhais, agus gu bheil iad, da rìreadh, annta féin gun mhaith air bith. Cha-n'eil duine air bith 'na *mhaith choitcheionn* ach an duine naomh.

Tha a' chrìoch a tha aig ar n-ùmhlaichd a thaobh *mhuinntir eile* iom-fhillteach :—

Tha i, *anns a' cheud àite*, 'na meadhon *dearbhadh peacaidh* agus druideadh beòil air cuid de naimhdibh Dhé, araon anns an t-saoghal so agus anns an t-saoghal ri teachd :—1. *Anns an t-saoghal so*. I Phead. iii. 16, “Air dhuibh deadh choguis a bhi agaibh; chum 'nuair a tha iad a labhairt uile 'n 'ur n-aghaidh mar luchd mi-ghnìomh, gu'n gabh iadsan nàire a tha 'toirt toibheim do 'ur deadh chaithe-beatha ann an Crìosd.” Le bhi coimhead deadh choguis tha nàire air a cur air daoineibh air son an casaidean bréige; chum air bhi d' an naimhdeas agus am fuath do shlighibh Dhé 'gam brosnachadh gu bhi labhairt gu toibheumach mu'n aideachadh, gu'm bitheadh an ciont air a dhearbhadh agus iad féin air an cur gu nàire, mar ghadaiche air a ghlacadh, le naomhachd agus deadh chaithe-beatha nan creideach, agus air an éigneachadh gu bhi 'g aideachadh gu bheil Dia do rìreadh 'nam measg, agus gu bheil iad féin aingidh, Eoin xvii. 23. 2. *Anns an t-saoghal ri teachd*. Tha e air a ràdh gu'n toir na naoimh breth air an t-saoghal. Agus ni iad sin, mar air iomadh dòigh eile, air an dòigh so :—bithidh an deadh oibre, an fireantachd, an naomhachd, air an toirt air lom, agus air an taisbeanadh fa chomhair an t-saoghail gu léir; agus uaith sin bithidh ceartas uile bhreitheanais Dé an aghaidh nan aingidh air a chur an sòlus. “Faicibh,” a deir Crìosd, “iad so a nis a tha mise 'g aideachadh, air an d' rinn sibhse tàir agus d'an d' thug sibh fuath; faicibh an oibre 'gan lean-tuinn: so agus sud mar a rinneadh leò, 'nuair a bha sibhse 'g aoirneagan 'nar gràineileachdaibh,” Mata xxv. 42, 43.

Tha i, *anns an dara àite*, na meadhon iompachaidh air muinntir eile. I Phead. ii. 12, “Air dhuibh deadh chaithe-beatha 'bhi agaibh 'am measg nan Cinneach; chum 'an àite uile a labhairt umaibh mar luchd mi-ghnìomh, gu'n dean iad, o bhur deadh oibribh a chi iad, Dia a ghlòrachadh ann an là an fhiosrachaidh,” Mata v. 16. Thugadh buaidh eadhon air luchd càinidh, luchd geur-leanmhuinn, agus luchd-labhairt uile, le imeachd naoimh agus chunbhalaich luchd-aideachaidh; agus air do là an fhiosrachaidh féin teachd, ghlòraich iad Dia air a shon, I Phead. iii. 1, 2.

Tha i, *anns an treas àite*, na meadhon *tairbhe do na h'uile*;

ann an cuid le bhì 'cumail bhreitheanas air an ais o fhuigheall nan daoine, amhuil a bhitheadh Sodom air a ghleidheadh air sgàth dheichnear ionraean; agus ann an cuid le bhì comhpàirt-eachadh maith riu-san ris am bi an gnothach 'nan ginealach. Tha naomhachd a' deanamh duine mhaith de dhuine, tarbhaeh do na h-uile; agus tha muinntir eile ag itheadh de thoraidhibh sin an Spioraid a tha e 'ginlan a ghnàth.

Tha i, *anns a' cheathramh àite*, neo-sheachanta a thaobh *staid* agus suidheachaidh *dhaoinè 'tha air am fireanachadh*; agus sin co aca a bheachdaicheas sinn iad a thaobh an staid anns am bheil iad gabhta le Dia, no a thaobh staid an naomhachaidh:— 1. Tha iad gabhta 'dh' ionnsuidh staid càirdeis ris an Dia naomh, aig am bheil a shùilean nì's gloine na gu'n amhaire e air an ole,—leis am fuathach gach nì neo-ghlan. Agus nach 'eil e neo-sheachanta dhoibh-san a tha gabhta na fhianuis, a tha 'g imeachd 'na làthair,—seadh, aig am bheil còmhnuilh 'na uehd, gu'm bitheadh iad naomh? Nach buineadh dhoibh an uile dhìchioll a chleachdadh chum iad féin a ghlanadh “o gach uile shalachar feòla agus spioraid, a' coimhlonadh naomhachd ann an eagal Dhé,” 2 Cor. vii. 1. 2. A thaobh *naomhachaidh*. Tha cruthachadh nuadh againn annainn, 2 Cor. v. 17. Tha an cruthachadh nuadh so air a bheathachadh, air 'altrum, air 'eirið-neachadh, agus air a chumail suas, le toraidhibh na naomhachd. Cìod a' chrioch air son an d' thug Dia dhuinn cridheachan nuadha, agus nàdur nuadh? An ann a chum gu'n cuireamaid as doibh? an ann a chum gu'n tachdamaid an cruthachadh nuadh so anns a' bholg? 'n ann a chum gu'n tugamaid thairis e mar chobhartaich do làmbaibh an t-seann duine?

Tha i neo-sheachanta, *anns a' chuigeadh àite*, a thaobh an *àite sin a tha aig naomhachd* anns a' chiomhecheangal nuadh; agus tha e dà-fhillte:—1. Is *meadhon* e a dh' ionnsuidh crìche. Chomharaich Dia naomhachd mar am meadhon, agus mar an t-slighe a dh' ionnsuidh na beatha maireannaich sin a tha,—mar a tha i innte féin,—'na saor thiodhlac o Dhia tre Iosa Criosd, gidheadh—a thaobh suidheachaidh ar n-ùmhlaehd mar mheadhon ruigheachd oirre—a tha 'na duais o Dhia, agus Dia ann a bhì 'ga buileachadh 'na fhear-duaiseachaidh. Ged nach i ar n-ùmhlaehd aon chuid aobhar no cumha ar fireanachaidh, gidheadh is i so an t-slighe a chomharaich Dia anns am bheil sinne gu bhì 'g imeachd chum skàinte 'fhaotainn. Agus uime sin, esan aig am bheil dòchas na beatha maireannaich ann féin, glanaidh se e féin, eadhon mar a tha esan glan: agus an neach

nach imich anns an t-slighe so, cha ruig e gu bràth crìoch na slighe; oir as eugmhais naomhachd cha-n fhaic neach air bith Dia. 2. Tha e 'na fhianuis agus 'na gheall-daingnich na h-uchd-mhacachd,—'na *chomharadh* agus 'na dhearbhadh gràis; is e sin, a bhi gabhta le Dia. Agus tha e mar an ceudna 'na mheadhon *gàid an a mach ar breith-buidheachais* gu léir do Dhia.

A nis, cha-n'eil aon air bith de na h-aobhairibh so a th'againn air son neo-sheachantachd ar n-ùmhachd, agus ar deadh oibre, agus ar fìreantachd pearsanta, nach fheumadh an tuilleadh seanachais chum 'fhosgladh suas agus a mhìneachadh, na a bhuilich sinn orra gu léir; agus tha aobharan gun àireamh eile air a son, nach urrainn sinn 'ainmeachadh. An neach sin, ma seadh, an déigh so uile, nach 'eil a' meas gu bheil ar naomhachd choitcheionn agus ar n-ùmhachd neo-sheachanta dhuinn, gun a dhol g'a h-àrdachadh ann an àite ùmhachd agus fìreantachd Chrìosd, bitheadh e salach a ghnàth.

Air do na cunnuilibh so a bhi air an toirt as an rathad, agus air dhuinn a chur an céill ann an toiseach a' chaibideil so, ciod a tha deanta air taobh Chrìosd chum ar comh-chomuinn a bli ris, anns a' chuid sin de ghràs coisinnthe anns am bheil sinn gabhta le Dia, theid sinn a nis air ar n-aghaidh chum a bhí 'nochdadh ciod a tha air 'iarraidh oirnne, agus ciod r'a choimh-lionadh leinn, chum gu'm bitheadh an comh-chomunn a' faotainn cleachdaidh. Tha so, ma seadh, a' coimh-sheasamh anns na nithibh fa leth so a leanas:—

1. Tha na *naoimh le'n uile chrìithe a' moladh agus ag aon-tachadh* ri fìreantachd so Chrìosd, mar an fhìreantachd sin a mhain a tha gu h-ìomlan coimhlionta, agus a tha comasach an deanamh taitneach 'am fianuis Dé: anns am bheil sè nithe air an smuaineachadh.—

(1.) An *làn-dearbhadh* a tha aca air neo-sheachantachd fìreantachd chum seasaimh 'am fianuis Dé. Tha so a ghnàth 'nan smuaintibh; tha so 'gan leantuinn ré am beatha gu léir. Tha mòran a' caitheamh an làithean ann an reasgachd agus 'an cruas, a' cur misge ri pathadh, gun a' cheisd gu bràth 'fheòraich ciod a' s cor doibh an uair a chuireas iad cos thar stairsnich na siorruidheachd; tha cuid a' cluich an ùine agus an anaman air falbh, a sìol-chur gaoithe nan dòchas faoin, agus ag ullachadh fogharaidh cuairt-ghaoith na feirge; ach a ta so a luidh aig ìochdar comh-chomuinn nan naoimh uile r Chrìosd,— eadhon, dearbhadh domhain, suidhichte, freumhaichte, air neo-sheachantachd fìreantachd anns an seas iad 'an làthair Dhé.

Tha naombachd a nàduir, fireantachd a riaghlaidh, géiread a làgha, namhunn a chorruich, a ghnàth fa'n combhair. Thugadh dearbh-shoilleireachd dhoibh uile mu pheacadh, agus fhuair siad iad féin 'an ìre dol fodha ann an doimhneachdaibh an dioghaltais a thoill e. Dh' éirich an glaoth sin uatha gu léir, "Fheara agus a bhràithre, ciod a ni sinn?" "Ciod leis an tig sinn ann am fianuis an Tighearna?" agus thàinig iad uile gu bhì 'comh-dhùnadh gur dìomhain a bhì 'g altrum dòchais dol as mar a tha iad a thaobh nàduir. Ma tha Dia 'na Dhia naomh agus fìrinneach, aig am bheil a shùilibh nì's gloine na gu'n amhaire e air cle, feumaidh iad fireantachd a bhì aca chum seasaimh 'na fhianuis; agus tha fios aca ciod an glaoth a thig aon là uathasan a tha 'gam misneachadh féin air dhòigh eile, Isa. lxiii. 1-5.

(2.) Tha iad a' cur am fireantachd féin anns na meidhibh, agus 'ga faotainn easbhuidheach; agus sin ann an da rathad:—

[1.] Ann an rathad *coitchionn*, tha iad 'ga faotainn gu h-uile easbhuidheach, 'nan ceud theachd 'am fianuis Dé. Air do dhaoinibh dearbh-shoilleireachd 'fhaotainn air neo-sheachantachd fireantachd, ni iad gréim air na h-uile ni o'm feud coslas fuasglaidh teachd. Mar dhaoinibh ullamh air dol fodha ann an uisgibh domhain, ni iad gréim air ni sam bith chum am beath' a shaoradh, ged nach dearbhadh e dhoibh ach mar bhioran grod, a theid sìos do'n doimhne maille riu. B' e so cor nan Iudhach, Rom. ix. 31, 32; rinn iad gréim air an lagh, agus cha tugadh e saorsa dhoibh; agus cionnus a chaidh iad a dhìth leis tha an t-abstol a 'cur an céill, caib. x. 1-4. Chuir an lagh iad 'an ceann fireantachd 'oibreachadh air an son féin. Rinn so an làmh an a chumail 'an gréim, agus an cridheachan 'an dòchas; ach rinn e an cumail mar an ceudna o bhì strìochdadh do fhìreantachd Dhé. Ann an so tha mòran a' dol a mugh, gun a bhì 'faotainn ceuma nì's dhùithe do Dhia rè am beatha gu léir. Tha na naoimh a' cur cùil ri so; gun a bhì 'cur muinghin air bith anns an fheòil; tha fios aca nach 'eil tairbhe dhoibh anns na h-uile ni a ni iad, no anns an lagh féin, air dha 'bhì anmhunn tre'n fheòil. Faic breth Phoil air an fhìreantachd a's comhlionta 'tha ann an comas duine, Phil. iii. 8-10. Tha iad a' giùlan so gach là 'nan inntinnibh, a' lìonadh suas an smuaintean leis, nach bi iad gu bràth gabhta le Dia, no air am fìreanachadh leis, air son ni sam bith a rinn iad, no a' s urrainn iad a dheanamh a chaoidh. Tha so a' gleidheadh an anaman iriosal, làn de smuaintibh m'an gràineileachd féin, rè'an làithibh uile.

[2.] Ann an rathad nì's *sònruichte*. Tha iad a' cur an gnìomharan sònruichte fa leth anns na meidhibh, agus 'gam faotainn easbhuidheach, a thaobh na coimhliontachd sin air sgàth am bitheadh iad gabhta le Dia. "Oh!" deir an creideach, "mar bitheadh ni air bith agam chum mo mholadh do Dhia ach an ùrnuigh so, no an dleasanns so, no an làmh an uachdar so a fhuair mi air buaireadh, anns am bheil mi féin a' faicinn iomadh easbhuidh, cionnus a b' urrainn mi idir teachd 'na làthair le dànachd? An dean mise, ma seadh, trusgan fireantachd a bhréideadh r'a chéile á mo dhleasannasaibh a's fearr? Mo thruaighe! tha iad gu léir mar luideig shalaich," Isa. lxiv. 6. Tha na smuaintean so maille riu 'nan dleasannasaibh gu léir, agus 'nan gnìomharaibh a' s taghta:—"A Thighearna, cìd a tha annam aig a' chuid a's fearr? C'ait am bheil am freagarrachd sin a' s cubhaidh do d' naomhachd 'nam dhleasannasaibh a' s barraichte? O bi tròcaireach dhomh a thaobh an ni a' s coimhlionta a rinn mi rìamh!" Neh. xiii. 22. 'Nuair a gheibh duine a tha beò air na mhothaicheas e ni-éigin de fharsuinn-eachd 'na dhleasannasaibh, ni-éigin de bhuidh os ceann peacaidh no buairidh, cniadaichidh se e féin, amhuil a rinn Micah air dha Lebhitheach 'fhaotainn mar shagart: cha-n'èil a nis teagamh nach éirich gu maith dha; beannaichidh Dia gu cinnteach a nis e: tha a chridhe a nis gu suaimhneach; tha sìth aige anns na rinn e. Ach an neach aig am bheil comh-chomunn ri Crìosd, an uair a' s àird' a tha e ann an dleasannasaibh na naomhachaidh agus na naomhachd, is ann a' s gloine a bhreithneachadh air a neo-tharbhachd féin, a' cur cùil ris na h-uile smuain a dh' fheadadh a bhi 'g éiridh suas 'na chridhe ann an rathad a bhi 'foiseachadh annta. Labhraidh e r'a anam féin, "Seadh, am bheil na nithe sin mòr ann ad shùilibh? Mo thruaighe! tha do ghnothach ris an Dia a tha neo-chrìochnach ceart, a tha 'g amhare a steach tre dhìomhanas do smuaintean, air nach 'èil agad ach ro bheag còlais; agus nam buineadh e riut a réir do gnìomharan a' s barraichte, bhitheadh tu air do ghearradh as."

(3.) Tha iad a' moladh *fireantachd so Chrìosd*, a' cur mòr luach oirre, agus a' deanamh gàirdeachais innte, chum an deanamh taitneach 'am fianuis Dé.—an fhìreantachd sin a dh' oibrich agus a dh' ullaich e air an son; air dhi a bhi air a foills-eachadh dhoibh, tha an cridheachan ag aontachadh rithe, agus a' foiseachadh innte. Isa xlv. 24, "Gu cinnteach," deir neach, "anns an Tighearn tha agam fireantachd agus neart." Is i cainnt an cridhe air dhoibh aithne 'fhaotainn air fireantachd so

Dhé ann ann Iosa Criosd : “ Ann an so tha fireantachd da rìreadh, ann an so tha àite suaimhneis aig m' anam. Mar an ceannaiche anns an t-soisgeul (Mata. xiii. 45, 46) a fhuair an nèamhuid ro luachmhoir, bha mo shùil 'an so agus 'an sud 'an aire mo chuideachaidh, ach bha e fathast 'am fada uam ; chaith mi mo neart air ni nach b'aran : ach 'an so tha, gun amharus, saobhbreas a mhaireas dhomh gu sìorruidh ! ” Anns a' cheud fhoillseachadh a tha an t-anam bochd sin a' faotainn de fhìreantachd so Chrìosd, chum a bhi gabhta le Dia, a bha 'saotrachadh gu goirt air son suaimhneis gun a bhi 'ga fhaotainn, cionnus a nis a tha e air a ghlacadh 'am buillsgean an iongantais, gun chomas aige e féin a cheannsachadh ! Tha e a nis ag aontachadh le uile chridhe ris an fhìreantachd so air son dà aobhar :—

[1.] Do bhrìgh an lànachd *gliocais neo-chrìochnaich* a tha e 'faicinn innte. “ Dhoibh-san a chreideas,” deir an t-abstol, “ is e Criosd air a cheusadh ‘ gliocas Dé,’ ” 1 Cor. i. 24. Tha iad a' faicinn gliocais neo-chrìochnaich anns an dòigh so air a bhi 'gan deanamh taitneach do Dhia. “ Nach e m'anam bochd a bh' anns an dorch,” a deir e nis, “ ciod na teanntachdan iom-cheisteach anns an robh mo chosan an sàs ! Cionnus a dh' iadh na h-iom-chomhairlean dorch ud mu m' anam, gun bhealach mo shaoraidh 'am fradhare mo shùla ! Dh' amhaire mi a steach, ach cha d'fhuair eadh leam ach peacadh, agus namhunn, agus eagal, agus oillt-chrith ; dh' amhaire mi suas, ach thionndaidh rium lasan na fèirge agus a' mhallachaidh dhioghaltaich. Bha fios agam gu'n robh Dia ro naomh agus fìreanta, agus nach seasadh ni neo-ghlan 'na fhianuis ; bha fios agam gu'n robh mi bochd, agus gràineil agus peacach ; ach cionnus a thigcamaid gu ehèile 'an sìth, bha so 'am folach uam. Ach ann am fireantachd so Chrìosd tha saoghal de ghliocas a' fosgladh suas dhomh, a' sgapadh nan iomcheist o'ehèile, agus a' réiteachadh gach deacaireachd 'an sìth.” “ O doimhne saobhbris araon gliocais agus eòlais Dé ! ” Rom. xi. 33 ; Col. ii. 3. Ach labhair sinn air so a cheana.

[2.] Do bhrìgh an *lànachd gràis* a tha ann. Tha fios aige gu'n d'rinn am peacadh slighe nan gràs a dhùnadh suas 'na aghaidh ; agus a mhead 's gur e foillseachadh a ghràs an ni sònruichte a chuir Dia air thoiseach air féin, bha esan ann féin gu tur air a dhùnadh a mach uaith. Ach a nis, a bhi faicinn fireantachd iomlain air a h-uallachadh, agus gidheadh ro phailteas gràs air 'fhoillseachadh, tha so a' toirt anabarr toil-intinn do'n anam ;—Dia a bhi 'buintinn ris a' pheacach gu h-iomlan o ghràs, agus r'a fhìrinn féin gu h-iomlan a réir ceart-

ais, tha so a' lionadh a smuaintean. Tha Dia anns gach àite a toirt dearbh-chinnteachd dhuinn gu bheil an fhìreantachd so uile o ghràs. “Cha-n ann o oibrìbh nì's mò, ach o ghràs,” Rom. xi. 6, mar a tha an t-abstol gu soilleir a' nochdadh, Eph. ii. 7-9. Tha ullachadh na fhìreantachd so gu h-ìomlan o shaoibhreas gràis agus caoimhneis. Tha i air a buileachadh oirnn gu h-ìomlan o ghràs, cha-n ann idir o oibrìbh; ged a tha i innte féin 'na fhìreantachd oibre, gidheadh dhuinne tha i gu h-ìomlan o ghràs. Mar sin ann an Titus iii. 4-7, “Ach an uair a dh'fhoillsicheadh caoimhneas agus gràdh Dhé ar Slànuighir do dhaoibh, cha-n ann o oibrìbh fhìreantachd a rinn sinne, ach a réir a thròcair féin shaor e sinn, tre ionnlad na h-ath-ghin-eamhuinn, agus ath-nuadhachadh an Spioraid Naoimh; a dhoirt e oirnn gu saobhair, tre Iosa Criosd ar Slànighear; chum air dhuinn a bhi air ar fhìreanachadh tre a ghràs-san, gu'm bith-eamaid air ar deanamh 'nar n-oighreachaibh a réir dòchais na beatha maireannaich.” Is e an tobar o'm bheil am frithealadh so uile 'g éiridh, caoimhneas agus gràdh; is e sin, *gràs*, rann 4. Tha dòigh a chomhpàrteachaidh, cha-n ann o oibrìbh fhìreantachd a rinn sinne, ach tre ath-nuadhachadh an Spioraid Naoimh, rann 5; is e meadhon buileachaidh an Spioraid, Iosa Criosd, rann 6; agus an obair ann féin uile o ghràs, rann 7. Tha na h-uile focal air a chleachdadh ann an so, ach ro bheag, leis am b' urrainn saobhreas ro phailt gràis, agus caoimhneis, agus tròcair, agus maithéis Dhé a bhi air an cur an céill, agus iad uile 'cuideachadh air aghaidh na h-oibre so. Mar: 1. A *mhaithéis*, a chaomhalachd, ullamhachd Dhé air a bhi 'ga chomhpàrteachadh féin agus na nithe maith a tha aige a dh'fheudas a bhi tarbhach dhuinn. 2. A *thròcair*, a ghràdh, aomadh a cridhe a dh'ionnsuidh 'bhi cuideachadh, agus a fuasgladh orra-san air am bheil a ghràdh a' socrachadh. 3. *Tròcair a' mhaithéanais*, iochd, agus anmhuinneachd d'an taobh-san a tha 'fulang; agus mar an ceudna fialaidheachd saor a mhaithéanais, agus gràdh neo-thoillteanach. Agus so uile trid-san a's e “Dia ar Slànighear,”—tha e 'cleachdadh uile bhudhan so a nàduir d'ar taobh chum ar tèarnadh; agus ann a bhi 'ga bhuileachadh, tha e 'toirt an Spioraid Naoimh ann an rathad a bhi 'ga dhòrtadh a mach, mar uisge á soitheach, mar a tha am focal a ciallachadh, gun stad no briseadh a theachd air; agus sin cha-n ann a réir tomhais bige, ach gu saobhair, ann am pailteas: agus, a thaobh na h-oibre féin, theirear ann an so ann an rathad araidh, “Air ar fhìreanachadh tre a ghràs-san,”—gràs an Ti a tha mar so 'na

nàdur. Ann an so, ma seadh, tha naoimh Dhé a' deanamh mòr ghàirdeachais 'nan comh-chomunn ri Criosd,—gu bheil an dòigh anns an bheil iad gabhta 'na fhianuis 'na dhòigh gràis, agus caoinneis, agus tròcair, chum nach deanadh iad naill annta féin, ach anns an Tighearn agus 'na mhaitheas ag ràdh, “Cia mor do mhaitheas ! cia mòr do thoirbheartas !”

(4.) Tha iad a' moladh na fireantachd so, agus a' deanamh gairdeachais innte, mar *mheallhon sìthe ro mhòr agus tèaruint-eachd* d'an anamaibh féin. Tha cuimhne aca air an staid agus air a chor anns an robh iad am feadh a bha iad a' dol mu'n cuairt a' cur am fireantachd féin air chois, gun a bhi 'strìochdadh do fhìreantachd Chriosd,—cia cho truagh as a bha iad air an luasgadh thuig agus uaith le smuaintaibh iom-chomhairleach, luaineach, gun tàmh. Air uairibh gu dòchasach, misneachail, uairibh eile làn eagail ; air uairibh a' smuaineachadh gu'n robh cùisean gu maith maille riu, ach ann an tiotadh 'gam faotainn féin air dhearbhadh bhruachaibh na h-ifrinn, air bhi d'an coguisibh air am pianadh agus air an reubadh le ciont agus eagal : ach a nis, “air dhoibh a bhi air am fireanachadh tre chreidimh tha sìth aca ri Dia,” Rom. v. 1. Ann an so tha ciùine, agus sèimheachd, agus fois ; cha-n e mhain gu bheil an stoirm air dol seachad, ach tha iad féin anns a' chala 'bu mhiannach leò. Tha sìth sheasmhach aca ri Dia. Uaith so tha an t-ìomradh sin air Criosd air a dheanamh do'n anam bhoich, Isa. xxxii. 2. “Agus bithidh duine mar ionad-fasgaidh o'n ghaoth, agus mar dhèid o'n doinn ; mar shruthaibh uisge ann an àite tioram, mar sgàil creige mòire ann an tìr airsnealich.” Gaoth agus doinnionn, tart agus airsueul,—ciod a nis a chuireas trioblaid air an anam ann an Criosd ? tha didean agus ionad-fasgaidh aige, sruthan uisge agus sgàil creige mòire, chum a dhìon. Is i so dìomhaireachd mhòr a' chreidimh anns a' ghnòthach sin anns an bheil peacach gabhta le Dia :—gu bheil an creideach a' faotainn ni's leòir coimheangailte ris féin gu bhi cadhon a' reubadh sgairt a chridhe, agus 'ga lionadh le h-eagalaibh agus uamhunn agus iomaguin ré a làithibh uile, gidheadh ann an Criosd gu bheil e ann an sìth iomlain ri Dia, Isa. xxvi. 3 ; Salm iv. 6-8. Do bhrìgh so tha anama nan creideach ag àrd-mholadh an Tighearn Iosa, gu'm feud iad a nis amharc air gnùis Dhé le dànachd, le muinghin, le h-aoibhneas, le dearbhachd, agus sìth,—gu'm feud iad an Athair a ghairm dheth, an socrachadh féin air a ghràdh agus imeachd sìos agus suas ann an sìth, gun eagal. Cia cho glòrmhor as a ta Mac Dhé anns a' ghràs so ! Tha cuimhne aca

air an t-searbhadas agus an domblas a dh' ith iad, air an fhiongheur a dh' òl iad le'n deuraibh;—tha cuimhne aca air oillt-chrith an anama, mar dhuilleach a' chrithinn 'an luasgadh na gaoithe. Cia lion innleachd a bha iad a cleachdadh, 'nuair a smuainicheadh iad idir air Dia, gu bhi 'gam folach féin o a ghntis, agus gu bhi teicheadh air falbh as a shealladh! Ach a nis, a bhi ann an tèaruinteachd agus 'an sìth, ciunnus a tha so a' maothachadh an eridhe!

(5.) Tha iad a' moladh na fireantachd so le'n uile chridhe, do bhrìgh gu bheil i 'na meadhon *àrdachaidh agus urramachaidh ro mhòir* air an Tighearn Iosa, d'an d' thug an anaman gràdh. Air dhoibh aon uair eòlas 'fhaotainn air, cha-n' eil ni eile a' s mìannaiche leò na gu'm bitheadh e air 'urramachadh agus air a ghlòrachadh gus a cheum a's àirde, chum àrd-cheannais a bhi aige anns na h-uile ni. A nis, cha-n' eil ni sam bith a ghineas urram do Chrìosd ann ar eridheachaibh, cosmhuil ri aithne 'bhi againn air mar a rinneadh dhuinn e le Dia 'na "ghlìocas agus 'na fhìreantachd," 1 Cor. i. 30. Cha-n e gur e Crìosd an earrann so no an earrann ud eile de ar sìth 'am fianuis Dé; ach is e féin an t-iomlan. Tha fios aca, do bhrìgh gu'n d' oibrich e an sìth ri Dia, gu bheil e,—

[1.] Air urramachadh leis an *Athair*. Phil. ii. 7-11, "Chuir se e féin ann an dìmeas, a' gabhail air féin cruth seirbhisich, air a dheanamh ann an coslas dhaoine; agus air dha 'bhi air fhaghail ann an cruth mar dhuine, dh' irioslaich se e féin, agus bha e ùmhal gu bàs, eadhon bàs a chroinn-cheusaidh. Air an aobhar sin dh' àrdaich Dia e gu ro àrd mar an ceudna, agus thug e dha ainm os ceann gach uile ainm; chum do ainm Iosa gu'n lùbadh gach glùn, de nithibh a tha air nèamb, agus de nithibh a tha air thalamh, agus de nithibh a tha fo'n talamh, agus gu'n aidicheadh gach teangadh gur e Iosa Crìosd an Tighearn, chum glòire Dhé an Athar." Cò dhiu o tha am focal "air an aobhar sin" a' comharachadh *aobhair* anns na briathraibh so, no a mhain *toradh*, tha so soilleir, gu'n robh an Tighearn Iosa, do bhrìgh 'fhulangas, agus mar chrìch nam fulangas sin, air 'urramachadh agus air àrdachadh le Dia a dh' ionnsuidh àrd-cheannais, agns inbheachd, agus úghdarrais do-labhairt; eadhon a réir geallaidh Dhé dha, Isa. liii. 11, 12; Gnìomh. ii. 36, v. 30, 31. Agus uime sin theirear, "'nuair a ghlan e ar peacaidhean troimh féin, shuidh e air deas làimh na Mòrachd anns na h-àrdaibh, Eabh. i. 3.

[2.] Do bhrìgh so tha e air 'urramachadh le uile *ainglìbh nèimh*, eadhon do bhrìgh na h-oibre mòire so trid am bheil e

'toirt pheacach a dh' ionnsuidh Dhé ; oir cha-n e mhaing gu bheil iad a' cromadh sìos agus a' mlannachadh a bhi 'g amharc a steach a dh' ionnsuidh dlomhaireachd a chroinn-cheusaidh, 1 Phead. i. 12, ach tha iad mar an ceudna a' toirt aoraidh agus molaidh dha a ghnàth air an aobhar so : Taisb. v. 11-14, "Agus chuala mi guth mhòran aingeal timchioll na rìgh-chaitheach, agus nam beathaichean, agus nan seanairean : agus b' e an àireamh deich mìle uair deich mìle, agus mìltean de mhiltibh ; ag ràdh le guth àrd, Is airidh an t-Uan a chaidh a mharbhadh air cumhachd, agus urram, agus glòir, agus moladh 'fhaotainn. Agus chuala mi guth uile chreutair a tha air nèamh, agus air an talamh, agus fo'n talamh, agus a tha air a chuan, agus na h-uile ni a tha annta, ag ràdh, Moladh, agus urram, agus glòir, agus cumhachd, gu robh dha-san a tha 'na shuidh air an rìgh-chaitheir, agus do'n Uan gu saoghal nan saoghal. Agus thubhairt na ceithir beò-chreutairean, Amen. Agus thuit na ceithir seanairean fichead sìos, agus rinn iad aoradh dhasan a tha beò gu saoghal nan saoghal." Is e an t-aobhar a tha air 'ainmeachadh air son an naomh-laoidh iongantach agus ghlòrmhoir so,—an t-urramachadh agus an glòrachadh so air Iosa Crìosd le uile armailt nèimh, eadhon, gur e an t-Uan e a bha air a mharbhadh ; is e sin, do bhrìgh oibre ar saoraidh agus ar toirt a dh' ionnsuidh Dhé. Agus cha bheag an t-aobhar subhachais agus gairdeachais do anamaibh nan naomh, fios a bhi aca gu bheil uile ainglean Dhé, uile armailt nèimh, nach do pheacaich riamh, a' deanamh gairdeachais gun tàmh, a' cliùthachadh agus a' moladh an Tighearn Iosa, air son gu'n d'rinn e iadsan a thoirt a dh' ionnsuidh Dhé ann an deadh-ghean agus 'an sìth.

[3.] Tha e air 'urramachadh le a naomhaibh uile air feadh an t-saoghail gu léir ; agus gu cinnteach, mar bitheadh, cò a bheireadh urram dha ? Mar 'eil iad a' toirt urraim dha-san amhuil mar a bheir iad do'n Athair, is iad a's neo-airidh de na h-uile dhaoimibh. Ach faic ciod a tha iad a' deanamh, Taisb. i. 5, 6, "Dhasan a ghràdhaich sinn, agus a dh' ionnlaid sinn o ar peacaidhibh 'na fhuil féin, agus a rinn rìghrean dhinn agus sagartan do Dhia agus d'a Athair-san ; dha-san gu robh glòir agus cumhachd gu saoghal nan saoghal. Amen." Caib. v. 8-10, "Thuit na ceithir beò-chreutairean, agus na ceithir seanairean fichead sìos an làthair an Uain, agus aig gach aon diubh clàrsaichean agus tuis-shoithichean òir làn de nithibh deadh-fhàile, nithe a's iad ùrnuighean nan naomh. Agus shéinn iad òran nuadh, ag ràdh, Is airidh thusa air an leabhar a ghlacadh, agus

a sheulachan 'fhosgladh, do bhrìgh gu'n do mharbhadh thu, agus gu'n do shaor thu sinne do Dhia le d' fhuil féin, as gach uile thréibh, agus theangaidh, agus shluagh, agus chinneach; agus gu'n d' rinn thu rìghrean dhinn agus sagartan d'ar Dia: agus rìghichidh sinn air an talamh." Tha aoradh mòr agus naomh na h-eaglais Chrìosdail a' coimh-sheasamh ann a bhi 'toirt urraim agus glòire do'n Tighearn Iosa: air an aobhar sin tha iad 'ga ghràdhachadh, 'ga urramachadh, agus a' gabhail tlachd ann; mar sin an t-abstol, Phil. iii. 8; agus a' chéile, Dàn Shol. v. 9-16. Agus sin do bhrìgh,—

(6.) Gu bheil iad le'n uile chridhe a' moladh na fireantachd so, agus an dòigh so anns am bheil iad gabhta le Dia, do bhrìgh *a' ghlòir a tha 'g éiridh do Dhia uaith*. Am feadh a bha iad a' saothrachadh fo chionta peacaidh, is e a bha 'cur an anaman fo imcheist, gu'n robh an tèarnadh-san neo-fhreagarrach do ghlòir an Dé mhòir, air a mheud 's gu'n robh a cheartas, agus a dhìlseachd, agus 'fhìrinn, uile ann an comh-bhoimn chum sgrìos a pheacaidh; agus cionnus idir a b' urrainn iad tèarnadh as gun dochann do ghlòir nam buadh sin, bha so 'am folach uatha. Ach a nis, tre fhoillseachadh na fireantachd so o chreidimh gu creidimh, tha iad a' faicinn gu soilleir gu bheil uile bhuidhean Dhé gu ro mhòr air an glòrachadh ann a bhi 'frithealadh maith-eanais, ann a bhi fireanachadh, agus a gabhail ri peacaich bhochda; mar a thug sinn a cheana fainear.

Is e so, ma seadh, an ceud rathad anns am bheil comh-chomunn lathail aig na naomhaibh ris an Tighearn Iosa Crìosd anns a' chuid sin de ghràs coisinnthe Chrìosd anns am bheil iad gabhta le Dia: tha iad a' beachdachadh air, tha iad ag aontachadh ris, tha iad a' deanamh gairdeachais anns an rathad so anns am bheil iad a' sealbhachadh deadh-ghean Dhé, agus mar an ceudna anns an ni féin a tha iad a' sealbhachadh.

2. Tha *comh-iomlaid* air a deanamh leò ri Crìosd a thaobh am peacaidhean féin agus 'fhìreantachd-san. Tha earrannan fa leth coimhcheangailte ri so mar an ceudna:—

(1.) Tha iad a' ghnàth a' cumail beò air an cridheachaibh *mothachaidh de'n chiont* agus de'n ole a tha anns a' pheacadh; eadhon an uair a dh' fheudas dearbh-bheachd comhfhurtail a bhi aca air gu bheil am pearsa gabhta le Dia. Tha dearbh-bheachd air maitheanas a' toirt air falbh an uamhuinn agus an eagail a tha coimhcheangailte ris a' pheacadh, gidheadh cha-n'eil e 'toirt air falbh mothachaidh ceirt de'n chiont a tha ann. Is e cleachdadh lathail nan naomh a bhi 'beachdachadh a bhros-

nachaidh mhòir a tha anns a' pheacadh,—am peacaidhean féin, peacadh an nàduir agus peacadh an cleachdaidh; chum a bhì air an deanamh gràineil 'nan sealladh féin air a shon; is e an cleachdadh a bhì 'ga thoirt ri aghaidh uamhais an Tighearna, agus a bhì 'toirt breth mar so orra féin a ghnàth. Tha iad a' deanamh so gu coitehionn. “Tha mo pheacadh a' m' làthair a ghnàth,” deir Daibhidh. Tha iad a' cur a' pheacaidh 'nan làthair féin, cha-n ann chum cagail agus geilt a chur air an anamaibh, ach a chum gu'm bitheadh mothachadh ceart de'n ocl a tha ann air a chumail beò air an cridheachaibh.

(2.) Tha iad a' cruinneachadh nam peacadh sin 'nan smuain-tibh mu nach robh fathast *gnothach àraidh* deanta eadar iad féin agus Dia ann an Criosd, no, ma's e 's gu'n do thoisich iad air, nach d' thug an obair fathast gu h-ìre mar bu chòir. Chan'eil ni sam bith a's eagalaiche na duine a bhì comasach a chiont a chnàmh gu socaireach;—am peacadh a bhì 'g amhare air anns an eudann, agus, theagamb, a' labhairt bhriathran eagalach ris, gidheadh a bhì comasach a chur a thaobh le màirnealachd agus mi-chùram, gun a bhì teachd a dh'ionnsuidh deuchainn dhùileas leis, a thaobh a staid agus a shuidheachaidh coimheangailte ris. Is e so, ma seadh, cleachdadh nan naomh:—tha iad a' cruinneachadh am peacaidhean r'a chéile, 'gan cur ann am meidhibh an lagha, a' toirt fainear agus a' beachdachadh an uamharrachd agus an droch thoillteanais; agus 'an sin,—

(3.) Tha iad a' deanamh na coimh-ionmlaid sin ri Criosd a dh' ainmich sinn; is e sin,—

[1.] Tha iad a' creidsinn gu'n do ghiùlain Iosa Criosd, a réir toil agus suidheachaidh an Athar, peanas nam peacadh sin air an son, a tha a nis a' seasamh suas r'an aghaidh; agus tha iad gu dùrachdach a' toirt fainear, agus tre chreidimh a' faotainn buaidh air na h-uile cunnail mhi-chreideach a tha 'eur 'an aghaidh sin, Isa. liiii. 6; 2 Cor. v. 21. Rinn e ceartas Dé cho cinnteach a riarachadh air an son as ged a bhitheadh am peacach féin, anns an dearbh thiotadh sin féin, air a thilgeadh sìos do ifrinn air an son.

[2.] Tha iad ag éisdeachd ri guth Chriosd 'gan cuireadh d'a ionnsuidh féin le'n uallaichibh, “Thigibh a' m' ionnsuidh-sa, sibhse uile tha ri saothair, agus fo throm uallach. agus bheir mise suaimhneas dhuibh;”—“Thigibh le'r n-uallaichibh; thig, anam bhoehd, le do chiont peacaidh.” C' uime, Thighearna? ciod a dheanamh? “C' uime, deir Criosd, is iad sin mo chuid-sa; an còrdadh so rinn mise ri m' Athair, gu'n tiginn, agus gu'n gabhainn do chuid-sa peacaidhean, chum an giùlan air falbh:

b' iad sin mo chrannchur. Thoir *d' uallach* agus do *pheacaidhean* thairis dhomh-sa. Cha-n'eil fios agad-sa ciod a ni thu riu; ach is maith is aithne dhomh-sa cionnus a ni mi am buileachadh, ionnus gu'm bi Dia air a ghlòrachadh, agns d' anam-sa air a thèarnadh." Air a so,—

[3.] Tha iad a' leagadh sìos *am peacaidhean aig crann-ceusaidh Chrìosd*, air a ghuailibh féin. Is e so ionnsuidh mòr agus misneachail a' chreidimh, an t-anam a bhi 'ga thilgeadh féin, aig crann-ceusaidh Chrìosd, air gràs, agus dìlseachd, agus fìrinn Dhé, ag ràdh, " Ah! nach do bhruthadh e air son m' aingidheachd? nach do lotadh e air son mo pheacaidh? nach do leagadh air-san smachdachadh mo shìthe? Seadh, rinneadh e 'na pheacadh air mo shon. Ann an so bheir mi suas mo pheacaidhean dha-san a tha comasach an giùlan air falbh. Is e so a ta e 'g iarraidh aig mo làmhaibh, gu'm bithinn toileach gu'n gabhadh e féin os làimh iad; ni ris am bheil mi ag aontachadh le m' uile chridhe." Is i so obair na h-uile là; cha-n aithne dhomhsa cionnus a dh' fheudas sìth ri Dia a bhi air a gleidheachd as 'eugmhais. Ma 's e gnìomh an anama a bhi gabhail ri Crìosd, mar a rinneadh e 'na pheacadh air ar son, feumaidh sinn gabhail ris mar neach a tha gabhail ar peacaidhean air féin. Cha-n ann mar gu'm bitheadh e a' fulang no a' bàsachadh a ris; ach mar a bha creidimh nan naomb fo'n t-Sean-tiomnadh a' toirt sin 'am fagus doibh, agus fa chomhair an sùl, nach robh fathast air a choimhlionadh, Eabh. xi. 1, is amhuil sin a tha creidimh a nis a' toirt sin 'am fagus a bha air a choimhlionadh o chionn iomadh ginealach. Is e so aithne bhi againn air Crìosd agus esan air a cheusadh.

[4.] Air dhoibh mar so am peacaidhean a thoirt suas tre chreidimh do Chrìosd, agus a bhi 'faicinn Dhé 'gan leagadh uile air, tha iad a nis a' tarruing 'am fagus, agus a' gabhail na fireantachd sin naith a dh' oibrich e air an son; agus mar sin a' coimhlionadh an ni sin a labhair an t-abstol, 2 Cor. v. 21, " Rinneadh esan do nach b' aithne peacadh, 'na ìobairt-pheacaidh air ar son-ne, chum gu'm bitheamaid air ar deanamh 'nar fireantachd Dhé annsan." Tha iad a' beachdachadh air 'ga thairgse féin agus 'fhìreantachd dhoibh, chum a bhi 'na fìreantachd air an son fa chomhair Dhé; tha iad 'ga ghabhail, agus a dùnadh ris ann, agus mar sin a' coimhlionadh iomlaid agus malairteachaidh beannichte so a' chreidimh. Tha diom, agus mallachadh, agus fearg, agus bàs, agus ciont, air an gabhail gu léir leis-san, agus air an giùlan air falbh. Gach ni a bhuineas

dhuinn de'n nàdur so tha sinn a' fagail aige, agus a' faotainn uaith graidh, agus beatha, agus fireantachd, agus sìthe.

Cunnail. Ach feudaidh neach a ràdh, “Is cinnteach nach urrainn an dòigh cleachdaidh so a bhì taitneach do Chrìosd. Cìod ! an e gu'n tig sinne gach là d' a ionnsuidh le ar salachar, ar cìont, agus ar peacaidhean? Nach e a their e ruinn an gleidheadh againn féin, gur e ar cuid féin iad? An e gu'm bì sinne a ghnàth a' tabhairt pheacadh, agus a' faotainn fireantachd?”

Freagradh. Cha-n'eil nì sam bith eile anns am mò am bheil do thoil-inntinn aig Iosa Crìosd, na gu'm bitheadh a naoimh a ghnàth ann an cleachdadh a' chomh-chomunn so ris, ann an tabhairt agus ann an gabhail. Oir,—

1. Tha so *gu ro mhòr a' cur urrainn* air, agus a' toirt dha na glòire sin a's dlìgheach dha. Tha iomadh, gu cinnteach, a their ris, “A Thighearn, a Thighearn,” agus a tha 'deanamh luaidh air 'ainm, gidheadh nach 'eil idir a' cur urrainn air. Agus cìomus sin? Tha iad a' toirt 'oibre féin as a làmhaidh, agus 'ga cur as leth nithe eile; tha an cuid féin aithreachais, agus an cuid dleasannas, a' giùlan an cuid aingidheachd. Cha-n i so cainnt am beul; ach is e so an cleachdadh. Ma tha comh-ionlaid idir deanta le a thaobh peacaidh, 's ann riu féin, r'an anamaibh féin. B'e obair Chrìosd ann an teachd chum an t-saoghail a bhì “giùlan ar n-euceartan,” agus 'anam féin a thoirt 'na éiric air son ar peacaidhean. An cupan sin a dh'òl e, bha e air a lionadh suas le ar peacaidhibh, a thaobh a' pheanais a bha dlìgheach dhoibh. Cìod, ma seadh, an t-eas-urram a's mò a dh'fheudas a bhì air a thoirt do'n Tighearn Iosa, na bhì 'cur na h-oibre so as leth nì sam bith eile, agus a bhì smaoin-eachadh a bhì air ar cur saor o'n pheacadh air dhòigh sam bith eile? Ann an so, ma seadh, tha Crìosd, tha sinn ag ràdh, air urramachadh da rìreadh, nuair a theid sinn d'a ionnsuidh tre chreidimh le ar peacaidhibh, agus a their sinn ris, “A Thighearna, is i so d' obair féin; is i so crìoch do theachd chum an t-saoghail; 'se so an nì a ghabh thu os laimh a dheanamh. Tha thu 'gairm air son m' uallaich, a tha nì's truime na gur urrainn mi a giùlan; gabh e, Fhìr-saoraidh bheannaichte. Tha thu 'tairgse dhomh d' fhìreantachd; is e sin mo chuid agus mo chuibrìonn.” Is ann 'an sin a tha Crìosd air 'urramachadh, agus glòir na réite air a cur as a leth, 'nuair a dh' imicheas sinn maille ris anns a' chomh-chomunn so.

2. Tha so *gu ro mhòr a' cosnadh graidh anama nan naomh*

dha, agus 'gan co-éigineachadh gu bhì 'cur meas air féin, air a ghràdh, air 'fhìreantachd, agus air a ghràs. Agus, gu cinnteach, nì iad sin, an uair a tha cleachdadh làthail a' chomh-chomuinn so air 'fhaotainn leò. Cò nach tugadh gràdh dha? “Bha mise,” deir an t-anam bochd, “maille ris an Tighearn Iosa, dh'fhag mi mo pheacaidhean agus m' uallach aige; agus rinn e mo chòmhdach le 'fhìreantachd, anns an tig mi am fagus do Dhia le dànachd. Bha mi *marbh*, ach a nis tha mi *beò*, oir fhuair e bàs air mo shon; bha mi *mallaichte*, ach a nis tha mi 'sealbhachadh a' *bheannachaidh*, oir rinneadh esan 'na *mhallachadh air mo shon*; bha m'anam 'an *àmhghar*, ach a nis tha *sìth* agam, oir leagadh air-san smachdachadh mo shìthe. Cìod a dheanainn, cha robh fios agam, no c'ait an giùlaininn mo *dhoilghios* air falbh; ach annsan tha m'anam air 'faotainn *aoibhncis a tha air dol thar labhairt agus làn de ghàir*. Mar dean mi nis a ghràdhachadh, mar bì mo thlachd ann, mar bì mi ùmhal da, mar bì mi beò dha, mar bàsaichinn air a shon, is mìosa mi na na deamhain a tha 'san t-slochd.” A nis is e rùn mòr Chrìosd anns an t-saoghal gu'm bitheadh an t-àite a's àirde aige ann an eridhachaidh agus ann am meas a' phobuill, an t-àrd-cheannas a bhì aige ann an sin, mar a tha e aige ann féin agus na h-uile nì,—cha-n ann air 'utagachadh sìos agus suas 'am measg nithe eile, ach a bhì na h-uile, anns na h-uile. Agus mar so tha naoimh Dhé air an deanamh ullamh chum meas a bhì aca air, air dhoibh teachd a steachd anns a' chomh-chomunn so maille ris.

Cunnuil. Seadh, ach their thusa, “Ma tha so mar so, cìod am feum a tha dhuinne *aithreachas agus ath-leasachadh a dheanamh?* cìod a tha r'a dheanamh ach a dhòl a dh'ionnsuidh Chrìosd tre chreidimh, a dheanamh na h-ìomlaid so ris: agus mar sin feudaidh sinn peacachadh, chum gu'm meudaichear gràs.”

Freagradh. Cha-n'èil sinn a' toirt breth air pearsa neach sam bith; ach so feumaidh sinn a ràdh, nach 'èil sinn a tuigsinn cionnus a's urrainn *fìor aithne bhì aig neach sam bith air Iosa Chrìosd, a tha toirt àite do'n chunnuil so*, nach 'èil aon chuid 'an sàs ann an lìontabh a bhuaireadh, no air seacharan fo neul dorhadais: tha sinn, co dhiu, cinnteach à aon nì, gu bheil an comh-chomunn so ann féin a' giùlan thoraidhean a tha gu h-ìomlan eadar-dhealaichte o'n chunnuil so. Oir,—

1. A thaobh aithreachais; tha sinn a' meas gur e aithreachas soisgeulach a tha air a chiallachadh. A thaobh an aithreachais

laghail agus thràilleil sin, a tha làn eagail, agus uamhuinn, agus oillt, agus féin-ghràidh, agus àmhluidh roimh ghnùis Dé, tha sinn ag aideachadh gur ann a tha an comh-chomunn so 'ga thoirt air falbh, 'ga bhacadh, 'ga thilgeadh a mach, maille ris an daorsa agus an t-eagal a tha coimheangailte ris; ach a thaobh an aithreachais shoisgeulaich, a tha 'coimh-sheasamh ann am bròn diadhaidh os ceann peacaidh, agus ann an treigsinn a' pheacaidh,—aithreachas a tha 'sruthadh o chreidimh, o ghràdh, agus o ghràin do'n pheacadh, do bhrìgh e 'bhi 'an aghaidh an Athar, a' Mhic, agus an Spioraid Naomh, an aghaidh lagh' agus soisgeil,—tha e mi-chomasach, tha sinn ag ràdh, gu'm bitheadh an t-aithreachas so air a bhacadh leis a chomh-chomunn so ri Criosd. Chuir sinn a cheana an céill gu bheil stéidh a chomh-chomuinn so air a leagadh ann am beachdachadh domhain agus suidhichte gach là air a' pheacadh, 'na chiont, 'na ghràineileachd, agus air ar gràineileachd fein do bhrìgh peacaidh; gu bheil mothachadh air an nì so gu bhi air a chumail beò air cridheachaibh nan uile leis am miann an comh-chomunn so ri Criosd a shealbhachadh: as eugmhais so cha bhi meas ac' air Criosd. A nis, cionnus a tha e comasach gu'm bitheadh an creideach gach là a' lìonadh a chridhe le smuaintibh mu ghràineileachd a' pheacaidh air gach laimh,—'na uamharrachd an aghaidh lagh' agus soisgeil, an aghaidh gràidh agus gràis, 'na thruaighihh anns a' bheatha so, agus 'na uamhasaibh anns a' bhàs, agus a' gabhail gràin de 'féin air a shon,—cionnus a dh' fheudas so uile a bhi 'faotainn coimhlionadh, agus e 'bhi 'na choigreach do'n bhròn diadhaidh? Is e so anns am bheil iad a' dol iomrall,—tha stéidh a' chomh-chomuinn so air a leagadh anns an dearbh nì sin a tha iadsan a' meas a chuireadh bun os ceann leis.

2. Ach ciod a their sinn a thaobh *ùmhlachd*? “Ma tha Criosd mar so air a ghlòrachadh agus air 'urramachadh ann an gabhail ar peacaidhean, mar is mò a bheir sinn d'a ionnsuidh, is ann is mò a ghlòraichear e.” Cha smuainicheadh neach gu'm bitheadh an cunnail so air a cur air a bonn, mar bitheadh an Spiorad Naomh, d'an aithne ciod a tha anns an duine, air a togail air an son, agus 'nan ainm, Rom. vi. 1-3. Air do'n teagasg cheudna sin air an robh sinn a' labhairt a bhi air a chur 'an céill leis an abstol, caib. v. 18-20, tha an cunnail ceudna so air a gnàthachadh 'na aghaidh: agus d'an taobh-san a tha 'meas gu bheil cudthrom air bith innte, dheanamaid an treòrachadh a dh' ionnsuidh freagraidh an abstoil anns a' chaibideil sin; agus mar an ceudna a dh' ionnsuidh na chaidh a labhairt a cheana a

thaobh neo-sheachantachd ar n-ùmhlachd, cadhon ged a tha fireantachd Chrìosd air a meas dhuinn.

Ach their thu, “Cionnus a tha sinn gu dhol 'an ceann an dleasannais so? ciod iad na meadhonan a tha sinn gu bhì gnàthachadh?”

Tha trì dòighibh àraidh anns am bheil an creidimh 'ga chleachdadh féin ann:—

(1.) Ann am *beachd-smuaineachadh*. Tha an cridhe a' dol thairis 'na smuaintibh air na nithibh sin a thugadh fainear, air uairibh a' gabhail gach earrann air leth, air uairibh 'gan gabhail maraon, a nis a' socrachadh air aon nì, agus a ris air nì eile, agus air uairibh a' dol thairis air an iomlan. Tha an t-anam, theagamh, aig aon àm, a' beachdachadh gu sònruichte air a nàdur peacach féin, agus 'ga chur féin fo nàire agus féin-ghràin air e shon; air uairibh tha e air a lionadh le smuaintibh mu fhìreantachd Chrìosd, agus le h-aoibhneas do labhairt agus làn de ghloir do bhrìgh sin. Gu h-àraidh aig amaibh sònruichte, 'nuair a tha e air a chràdh agus air 'uallachadh le dearmad a chridhe féin, no le briseadh a mach na truailidheachd a tha ann, theid an t-anam 'an sin thairis air an obair gu léir, agus mar sin a' cur thuig a ghnòthach gu h-ìre bhuaidhaich maille ri Dia, chum a bhì 'togail na sìthe a dh' oibrich Chrìosd air a shon.

(2.) Ann am beachdachadh air, agus a' *rannsachadh ann an geallaidh*ibh an t-soisgeil, anns am bheil na nithe so gu léir air an cumail a mach:—oidheirceas, lànachd, agus uile-fbreagarachd fireantachd Chrìosd, gach uile fhìreantachd meallta air a chur air cùl, agus an comh-iomlaid sin a tha deanta ann an gràdh Dhé; air an do labhradh a cheana.

(3.) Ann an *ùrnuigh*. Anns an dleasannas so tha an anaman a' dol thairis air an obair so gach aon là; tha an comh-chomunn so, ma seadh, aig uile naoimh Dhé ris an Tighearn Iosa, a thaobh a ghràis sin anns am bheil iad gabhta le Dia; an ceud nì sin a bha r'a thoirt fainear.

CAIBIDEIL IX.

Air comh-chomunn ri Criosd ann an naomhachd—Na gnìomharan fa leth a tha air an cur as leth Chrìosd ann :—1. 'Eadar-ghuidhe ; 2. A' cur an Spioraid ; 3. A' buileachadh bith nan gràs—Cìod e sin, agus cìod anns am bheil e a' coimh-sheasamh—So air a chosnadh le Criosd ; air a bhuileachadh leis—Air gràs cleachdaidh—Cionnus a tha na naoimh ann an cleachdadh comh-chomuinn ri Criosd anns na nithibh so ; air a nochdadh ann an nithibh fa leth.

II. Tha sinn a nis anns an ath àite gu bhì 'toirt fainear ar comh-chomuinn ris an Tighearn Iosa ann an gràs sin na naomhachaidh agus a' ghlanaidh, air an d' rinneadh iomradh a cheana, anns gach ceum agus eadar-dhealachadh fa leth a bhuineas dha. Agus ann a bhì 'deanamh so, leanaidh sinn an t-òrdugh sin a bha againn ; agus nochdaidh sinn,—1. Cìod iad *cleachdaidhean* àraidh an Tighearn Iosa Criosd a thaobh a' chomh-chomuinn so ; agus, 2. Cìod e dleasannas nan naomh ann. Ann an aon fhocal,—Cionnus a tha comh-chomunn againn ri Criosd ann an *naomhachd*, cho maith ri comh-chomunn a bhì ris ann am *fireantachd* ; agus sin gu h-aithghearr:—

1. Tha cleachdaidhean air leth air an cur as leth Chrìosd a thaobh an ni so ; mar,—

(1.) 'Eadar-ghuidhe ris an Athair, air bonn a thabhartais as leth a chuid féin, gu'm builicheadh e' orra an Spiorad Naomh. Ròghnaich sinn tòiseachadh ann an so, air dhuinn labhairt a cheana mu'n tabhartas féin ; air modh eile, tha na h-uile ni r'a lorgachadh suas a dh' ònnsuidh na tobrach sin. Is ann 'an sin a tha stéidh na h-uile trècair spioradail air a leagadh ; mar a bheir sinn mar an ceudna fainear an déigh so. A nis, tha an Spiorad Naomh, mar a tha e na Spiorad gràis, agus naomhachd, agus comhfhurtachaidh dhuinne, de chosnadh Chrìosd air ar son. Is e so, a thaobh brìgh, gealladh mòr a' choimhcheangail nuaidh, Esec. xi. 19, "Cuiridh mi spiorad nuadh an taobh a stigh dhuibh ;" mar sin mar an ceudna, caib. xxxvi. 27 ; Ier. xxxii. 39, 40 ; agus iomadh àite eile, mu'n labhair sinn 'an déigh so. Is e Criosd eadar-mheadhonair agus "urras a' choimhcheangail nuaidh" so, Eabh. vii. 22, "Rinneadh Iosa 'na urras air coimhcheangal a's fearr." Is esan a ghabh os làimh air taobh Dhé agus air taobh dhaoine : air taobh *dhaoine*, chum *riarachaidh a thabhairt* ; air taobh Dhé, chum a bhì buileachadh

gràs a' gheallaidh; mar ann an caib. ix. 15; “Agus air a shon so is esan eadar-mheadhonair an tiomnaidh-nuaidh, ionnus tre fhulangas a bhàis, chum saorsa nan euceart a bha fo'n cheud thiomnadh a chosnadh, gu'm faigheadh iadsan a tha air an gairm gealladh na h-oighreachd shiorruidh.” Thug e araon riarachadh air son peacaidh agus rinn e an gealladh a chosnadh. Tha e 'faotainn a' ghràidh agus a' chaoimhneis sin gu léir a tha 'nan toraidhibh a' choimhcheangail, air dha féin a bhi an ceud ghealladh a ta ann, Gen. iii. 15; air do'n iomlan a bhi “air a shuidheachadh anns gach ni,” 2 Sam. xxiii. 5, chum gu'm bitheadh fuigheall a thoraidhean air 'fhaotainn gu léir uaith-san, gu'm bitheadh iad an crochadh air, agus air an cosnadh leis, chum “gu'm bitheadh aige àrd-cheannas anns na h-uile,” Col. i. 18; a' réir a' chomh-chòrdaidh sin a rinneadh ris, Isa. liii. 12. Tha toraidhean a choimhcheangail gu léir, ma seadh, 'nan luach cosnaidh fola Chrìosd; agus uime sin an Spiorad mar an ceudna, mar a tha e 'na ghealladh anns a' choimhcheangal sin, 1 Cor. i. 30. A nis, tha toradh agus cosnadh a bhàis gu léir air a fhrithleadh o'n Athair tre eadar-ghuidhe Chrìosd. Gheall e d'a dheisciobluibh, Eoin xiv. 16-18, gu'n leanadh e suas an obair a ghabh e os làimh air an son, agus gu'n guidheadh e an t-Athair air son an Spioraid, mar thoradh a chosnaidh. Uime sin tha e 'g innseadh dhoibh nach guidhe e an t-Athair air son a ghràidh dhoibh, do bhrìgh nach e gràdh siorruidh an Athar *toradh* cosnaidh Chrìosd, ach *tobar* a chosnaidh: ach an Spiorad, is toradh a chosnaidhe; “air a shon-san,” a deir Chrìosd, “guidhidh mi an t-Athair.” Agus ciod air bith ni a tha Chrìosd mar eadar-mheadhonair a' guidhe air an Athair a bhuileachadh oirnn, is earrann sin d'a chosnadh, Salm ii. 8; Isa. liii. 12,—ni a thugadh dha ann an gealladh, air dha gabhail os làimh toil Dé a choimhionadh. Agus is e so an ceud ni a tha r'a bheachdachadh anns an Tighearn Iosa, a thaobh comhpàirteachaidh Spioraid na naomhachaidh agus a' ghlanaidh, an ceud ni a tha r'a bheachdachadh ann an comh-chomunn ris ann,—gu bheil e 'g eadar-ghuidhe ris an Athair, gu'm bitheadh an Spiorad air a bhuileachadh oirnn mar thoradh a bhàis as ar leth. Is e so an dàimh anns am bheil Spiorad na naomhachd, mar a tha e air a bhuileachadh oirne, a' seasamh do'n réite a rinn Chrìosd. Is e Chrìosd stéidh mòr coimhcheangail nan gràs; air dha a bhi air òrduchadh o shiorruidheachd agus air a thabhairt gu saor chum a bhi 'cosnadh nan nithe maith sin gu léir a tha ann. Agus air dha gealladh an Spioraid Naomh 'fhaotainn, Gniomh. ii. 33,

tha e 'ga dhòrtadh a mach air a chuid féin. Tha an creidimh a' beachdachadh air so, agus 'ga thoirt fainear. Oir,—

(2.) Air do Chrìosd freagradh 'ùrnuigh 'fhaotainn, oir tha an t-Athair “a ghnàth ag éisdeachd ris,” tha e '*eur an Spioraid* chum còmhnuidh a dheanamh ann an cridheachaibh a naomh 'na ionad féin, chum a bhli coimhlionadh annta agus air an son na h-uile ni a tha aige féin r'a dheanamh. Ann an so, anns an dara àite, tha Crìosd r'a bhli air a bheachdachadh tre chreidimh; agus sin cha-n ann a mhain a thaobh ceud bhuileachaidh an Spioraid ann ar cridheachaibh, ach mar an ceudna ann a bhli 'ga leasachadh annainn a ghnàth, a' tarraing a mach agus a' beothachadh suas ghluasadan an Spioraid a tha còmhnuidh annainn a dh'ionnsuidh beò-chleachdaidh ni's ro éifeachdaich. Uaith so, ged a tha e 'g ràdh, Eoin xiv. 16, gu'n toir an t-Athair dhoibh an comhfhurtair, do bhrìgh am prìomh fhrithealadh àrd-uachdranach a bhli 'na làmhaibh, agus do bhrìgh gu bheil e teachd a mach uaith tre eadar-ghuidhe Chrìosd; gidheadh, a chionn nach 'eil e air a bhuileachadh oirnn gu neomheadhonach o làimh an Athar, ach, mar gu'm b'ann, air a dheanamh thairis do làimh Chrìosd air ar son, tha e uime sin ag ràdh, caib. xv. 26, “An Comhfhurtair a *chuireas mise* do 'ur n-ionnsuidh o'n Athair;” is e sin, a thaobh dearbh bhuileachaidh an Spioraid, tha e teachd o làimh Chrìosd féin. Tha esan 'ga fhaotainn o'n Athair, agus 'an sin 'ga chur a dh'ionnsuidh a naomh. Mar sin, caib. xvi. 7, “Cuiridh mi esan.” Agus ann an rainn 14, 15, tha e 'nochdadh cionnus a chuireas se e. Bheir e dha de 'chuid féin chum a bhuileachadh orra: “Gheibh e de m' chuid-sa (mo chuid-sa ann an rathad sòruichte,—mo chuid-sa, mar eadar-mheadhonair,—toradh mo bheatha agus mo bhàis a chum naomhachd), agus nochdaidh e dhuibh-sa e.” Ach labhraidh sinn air na nithibh so an déigh so. Is e so, ma seadh, an dara ni a tha an Tighearn Iosa Crìosd a' deanamh, agus a tha ri bhli air a bheachdachadh ann:—Tha e '*eur a Spioraid* Naomh féin a dh'ionnsuidh ar cridheachan; neach a's e ùghdair éifeachdach ar naomhachaidh agus ar naomhachd gu léir,—a' beothachadh, a' soillseachadh, agus a' glanadh anama nan naomh. Chuir sinn 'an céill a cheana ann an leabhar eile cionnus a tha ar n-aonadh ri Crìosd, maille ris gach sochair a tha coimhcheangailte ris, a' sruthadh o chomhpàirteachadh so an Spioraid ruinn chum còmhnuidh a dheanamh maille ruinn agus annainn; anns am bheil an ni so uile mar an ceudna air 'fhosgladh suas ni's farsuinne. Tha so, ma seadh,

ri bli air a bheachdachadh ann tre chreidimh, a thaobh an Spioraid féin.

(3.) Tha sin ann ris an abair sinn an *cruthachadh nuadh*; 'se sin, toradh an Spioraid,—an spiorad sinn a tha air a bhreith o'n Spiorad, Eoin iii. 6. An ni sin a tha air a bhreith o'n Spiorad Naomh, no air 'oibreachadh leis, ann an cridhe no ann an anam an duine anns an ath-ghineamhuinn, an ni sin a tha 'deanamh creutair nuaidh dheth, is spiorad e,—is spiorad e mu choinnimh na feòla, no an naimhdeis sin a tha annainn a thaobh nàduir 'an aghaidh Dhé. Is e a th'ann creidimh, gràdh, aoibhneas, dòchas, agus uile ghràsan eile an t-soisgeil, a thaobh am freumh no am bith choitchionn, agus mu'm bheil an dà ni so r'a thoirt fainear:—

[1.] Ged a tha iomadh gràs eadar-dhealaichte air an ainmeachadh, gidheadh cha-n'eil iomadh freumh no bith eadar-dhealaichte annainn coimh-fhreagarrach riu sin; ach a mhain an t-aon bhith spioradail 'ga chleachdadh féin ann an gnìomh-araibh no air dhòighibh eadar-dhealaichte a réir nan cuspair fa leth air am bheil a chleachdadh a' dol a mach: agus mar sin tha e 'factainn ainm eadar-dhealaichte, cha'n ann a thaobh a bhith anns an anam, ach a thaobh a *chleachdadh*, air a chuspairibh fa leth; is e aon fhreumh a tha 'giulan nan geug eadar-dhealaichte so.

[2.] Is e so a tha sinn a' ciallachadh leis a' chruthachadh nuadh so,—*bith, no beatha nuadh, gràs mhor, agus spioradail, air a chruthachadh, agus air a bhuileachadh air an anam, trè'm bheil e air 'ath-nuadhachadh 'na uile bhuadhaibh agus aignidhìbh, agus mar sin air 'uidheamachadh agus air a dheanamh comasach a bhì 'g imeachd a mach ann an slighe na h-ùmhlaich, do gach aithne dhiadhaidh a chuireadh r'a aghaidh, a réir inntinn Dhé.* Mar eisimpleir: Tha an inntinn a' breithneachadh nithe spioradail air mhodh spioradail; agus ann an deanamh sin is *solas* e. Tha uile bhuadhan an anam' a' dùnadh ri Criosd, mar a tha e air 'fhoillseachadh ann an geallaidhìbh an t-soisgeil, air son fireantachd agus slàinte; agus ann an sin is *creidimh* e; agus do bhrìgh gur e so am prìomh chleachdadh gràis anns an anam, tha an t-iomlan gu tric air 'ainmeachadh air. Mar sin a ris, an uair a tha e foiseachadh air Dia ann an Criosd, le tlachd, agus togradh, agus toil-inntinn, is *gràdh* e; an cleachdadh gràis sin a tha freagarrach do uile bhuadhaibh ar n-anama air son na h-uile gnìomh beò agus spioradail, a réir am feum' nàdurra fa leth. A nis tha so ag eadar-dhealachadh,—

Ann's a' cheul àite,—O Spiorad Chrìosd a tha 'chòmhnuidh anns na naomhaibh ; oir is gnè cruthaichte 'tha ann. Tha an Spiorad a chòmhnuidh annainn mar fhear-oibreachaidh saor ann an àite-còmhnuidh naomh. Tha an cruthachadh nuadh so, mar gnè, a' fantuinn annainn, mar na àite-còmhnuidh freagarach féin, agus aig nach 'eil bith dealaichte o'n anam anns am bheil e, agus a dh'fheudas a bhi air a leasachadh no air a bhacadh ann an iomadh dòigh agus tomhas.

Ann's an dara àite,—Tha e 'g cadar-dhealachadh o *ghràs cleachdaidh*, a tha caochlaidheach. Is e a th'ann an *gràs cleachdaidh*, éifeachd agus cuideachadh diadhaidh air a fhrith-ealadh, ann an rathad a bhi 'g oibreachadh gnìomh' no dleasannais spioradail air bith ann agus leis an anam, nach robh idir ann roimh an dleasannas, agus nach d'fhan air dha bhi air a choimhlionadh, “Dia ag oibreachadh annainn araon an toil agus an gnìomh.” Ach tha *bith nan gràs* a ghnàth 'chòmhnuidh annainn, a' fagail an anama 'na fhonn freagarrach air son gach gnìomh naomh agus spioradail a choimhlionadh, a dh'fheudas a bhi air iarraidh aig ar lámhaibh, fo fhrith-ealadh gràis cleachdaidh. Agus,—

Ann's an treas àite,—*Feulaidh e bhi air a mheudachadh agus air a lughdachadh*, mar a bha air 'ainmeachadh. Tha e nì's mò agus nì's éifeachdaich ann an cuid na ann an cuid eile ; seadh, anns an neach ceudna, tha e nì's mò aig aon àm na tha e aig àm eile. Agus uaith so tha iomradh againn cho tric anns na Sgrìobtuiribh air bàsachadh, air crìonadh, air milleadh, air gearan, air ath-bheothachadh, agus air aoibhneas.

Air dhuinn na nithe so a roimh-bheachdachadh mu nàdur a' chruthachaidh nuaidh, bheir sinn a nis fainear ciod a tha sinn gu bhi beachdachadh anns an Tighearn Iosa d'a thaobh, chum ar comh-chomuinn a bhi ris ann,—ciod iad na nithe sin a tha deanta leis d'a thaobh ?—

Mar a thubhairt sinn mu'n Spiorad, mar sin, *anns a' cheul àite*, tha sinn ag ràdh a thaobh so, is ann de *chosnadh Chrìosd* e, agus tha e gu bhi air a bheachdachadh mar sin. “Thiodh-laiceadh dhuinne air son Chrìosd creidsinn ann,” Phil. i. 29. Tha an Tighearn, air son Chrìosd, a' buileachadh creidimh oirnn, do bhrìgh e bhi air a chosnadh leis air ar son, agus—a réir an riaghailte ceudna—na h-uile gràs eile. “Bheannaich e sinne leis gach uile bheannachadh spioradail ann an ionadaibh nèamhaidh ann an Crìosd,” Eph. i. 3. “Ann an Crìosd ;” is e sin, ann agus trid na réite sin a rinn e air ar son. Tha

tabhartas agus eadar-ghuidh Chrìosd aig ìochdar an fhrith-ealaidh so. Mar bitheadh gràs air a chosnadh leis d'an trid, cha bhitheadh anam gu bràth a shealbhaicheadh e. Tha na h-uile gràs a teachd o'n tobar so. Agus ann a bhi 'ga fhaotainn o Chrìosd, is éigin duinn ar sùil a chumail a ghnàth air cìod a chosd e dha. 'Nuair nach 'eil so deanta, tha creidimh air a lagachadh 'na chleachdaidhean àraidh féin. Tha eadar-ghuidh Chrìosd gu léir air a stéidheachadh air a thabhartas, I Eoin ii. 1, 2. A nis, tha e 'g eadar-ghuidhe air son buileachaidh gach nì a choisinn e le a bhàs, agus cha-n'eil air son nì's mò, no nì's lugh na sin, mar a dh'ainmich sinn gu tric. Agus tha e 'guidhe gu'm bitheadh a naoimh gu léir air an cur ann an seilbh air bith so nan gràs air am bheil sinn a labhairt, Eoin xvii. 17. Na'm bitheamaid a ghnàth a' beachdachadh air na h-uile gràs mar thoradh cosnaidh Chrìosd, dheanadh e ar cridheachan gu ro mhòr a cheangal ris ann an gràdh: agus as eugmhais a bheachdachaidh so, cha-n'eil e comasach dhuinn gràs air bith 'iarraidh, no sùil a bhi ris, a réir suidheachaidh an t-soisgeil. Cha-n'eil e idir 'na lughdachadh air saor ghràs an Athar, a bhi 'g amharc air nì sam bith mar thoradh cosnaidh Chrìosd; is ann o shaor ghràs an Athar a rinn Chrìosd an cosnadh sin: agus ann a bhi 'faotainn gràis o Dhia, cha-n'eil comh-chomunn againn ri Chrìosd, ged is e féin ionmhas agus tigh-tasgaidh nan uile ghràs, as eugmhais a bhi 'g amharc air mar thoradh a chosnaidh. Choisinn e air ar son gu'm bitheamaid air ar naomhachadh gu h-iomlan, gu'm bitheadh beatha againn annainn, gu'm bitheamaid iriosal, naomh, creideach, a roinn na criche maille ris na cumhachdaich, le bhi 'sgrios oibre an diabhail annainn.

Tha an Tighearn Iosa, *anns an dara àite*, cha-n e mhain a cosnadh a' ghràs so, ach mar an ceudna 'ga chomhpairteachadh r'a naomhaibh: "As a lànachd-san fhuair sinn uile, agus gràs air son gràis," Eoin i. 16:—

Tha e 'deanamh so, air tùs, a chionn gu bheil an t-Athair 'ga chur ann an seilbh, ann a bhi 'faotainn geallaidh an Spioraid, air a ghràs sin gu léir a choisinn e, a réir suidheachaidh a' choimhcheangail; ni a's e an t-iomlain air am bheil teum chum a bhi 'toirt a mhòran mac do ghlòir. "B'e deadh-thoil an Athar gu'n còmhnuicheadh gach uile iomlanachd annsan," Col. i. 19, —'gu'm bitheadh e air a chur ann an seilbh air lànachd a' ghràs sin a tha feumail air son a phobuill. Tha e féin ag ràdh gur e so "an cumhachd a thugadh dha a' bheatha mhaireannach a

thoirt do na daoine taghta," Eoin xvii. 2 ; an cumhachd sin a's e, cha-n e mhain a chomas a toirt dhoibh, ach mar an ceudna a chòir a tha aige air sin a dheanamh. Uime sin, air do'n Athair na h-uile nì a dheanamh thairis dha, tha Criosd a' leagadh sin mar an stéidh air am bheil e 'cuireadh pheacach d'a ionnsuidh féin chum suaimhneis fhaotainn : "Tha na h-uile nì air an tabhairt thairis dhomh-sa o m' Athair," Mata xi. 27. "Thigibh a m' ionnsuidh, sibhse uile a tha ri saothair agus fo throm uallach, agus bheir mise suaimhneas dhuibh," rann 28. Air do'n Athair an coimhcheangal so a dheanamh ris, agus an gealladh so 'thoirt da, 'nuair a dheanadh esan " 'anam 'na òbairt-réitich, gu'm faicadh e a shliochd, agus gu'n soirbhicheadh rùn an Tighearna 'na làimh," Isa. liii. 10, anns na rainn an déigh sin, tha "dòrtadh a mach anama gu bàs, agus gu'n do ghiùlain e peacadh mhòrain," air a leagadh mar bhunait cosnaidh na nithe sin a tha leantuinn :—1. Fireanachadh : "Le eòlas air-san nì m' òglach fireanach mòran fhìreanachadh." 2. Naomhachadh ; ann an "sgrios oibre an diabhuil, rainn 11, 12." Mar so, ma seadh, rinneadh ar n-àrd-shagart trècaireach na shealbhadair mòr nan uile ghràs, chum a bhì 'ga fhrithealadh oirnn a réir a dheadh-ghean féin, a' beothachadh an dream a's aill leis. Tha an lànachd so ann mar ar ceann, a mheud 's nach d' thugadh dha an Spiorad a réir tomhais—Eoin iii. 34—neach a's e bann an aonaidh eadar esan agus sinne, 1 Cor. vi. 17 ; agus ann a bhì 'ga chumail-san an ceann, tha sinn air ar lionadh le a lànachd-san, Eph. i. 22, 23. Tha an lànachd so aige-san mar phearsa coitchionn, ris an d' carbadh e as ar leth, Rom. v. 14-17. "Tha an t-Adhamh deireannach air a dheanamh," air ar son-ne, "na Spiorad a bheothaicheas," 1 Cor. xv. 45. Tha e mar an ceudna 'na ionnhas a ghràs so ann an seadh modhannaìl agus lagha : cha-n ann a mhain mar a "b'e deadh-thoil an Athar gu'n còmhnuicheadh gach uile iomlanachd ann," Col. i. 19 ; ach mar an ceudna do bhrìgh gu bheil bunait frithealaidh a' ghràs so gu léir air a leagadh anns an réite a rinn e, mar a thug sinn fainear.

Tha e deanamh so, a ris, a chionn, air dha 'bhì air a chur ann an seilbh air a' chumhachd, air an t-sochair, agus air an lànachd so, gu bheil e a' comharachadh an Spioraid gu bhì 'gabhail de'n lànachd so, chum a bhì 'ga fhrithealadh oirne : "Gheibh e de m' chuid-sa agus nochdaidh e dhuibh-sa e," Eoin xvi. 15. Tha an Spiorad a' gabhail de lànachd so Chriosd, agus ann an ainm an Tighearna Iosa 'ga bhuileachadh orra-san a tha gu bhì air an naomhachadh leis. A thaobh dòigh agus éifeachd uile-chumh-

achdaich Spioraid nan gràs anns am bheil so deanta leis—is e sin, anns am bheil e 'cur a shluaigh sònruichte féin ann an seilbh air gràs—labhraidh sinn air a rìs an déigh so.

Anns an àite mu dheireadh, A thaobh *gràis cleachdaidh* no na feartan agus an cumhachd sin trid am bheil na naoimh air an deanamh comasach a bhi 'coimhlionadh dhleasannas a réir inntinn Dhé, cha-n'eil aobhar dhuinn a bhi 'leudachadh nì's fhaide. Labhair sinn a cheana air na tha coimhcheangailte ri ar comh-chomunn ris an Tighearn Iosa ann.

Tha aon ni eile r'a thoirt fainear a thaobh na nithe sin a dh'ainmich sinn, agus 'an sin theid sinn ar aghaidh chum an dòigh anns am bheil comh-chomunn againn ri Criosd annta; agus is e sin, gu feud na nithe sin uile 'bhi air am beachdachadh ann an dà rathad:—1. A thaobh an *ceud bhuileachaidh* air an anam. 2. A thaobh an *còmhnuidh agus am fàs* ann, 'nan tomhasaibh fa leth.

Anns a' cheud seadh, a thaobh ceud bhuileachaidh an Spioraid air an anam, 'ga thogail o bhàs gu beatha, cha-n'eil comh-chomunn air bith aig na naomhaibh ri Criosd ann, ach sin a mhain a tha coimh-sheasamh anns an anam a bhi 'na chuspair oibreachaidh an Spioraid ann a bhi comhpàirteachadh beatha agus cumhachd ris, am feadh a tha e féin fathast na thàmh. Tha iad ann an so mar chnàmhaibh marbha an fhàidh; tha an anail a' séideadh orra, agus tha iad beò; no mar Lazarus anns an uaigh; tha Criosd a' gairm, agus tha iad a teachd a mach, air do bheatha agus cumhachd a bhi ann an comh-chuideachd na gairme. Gidheadh cha-n e so an ni air am bheil sinn gu sònruichte a' labhairt; ach an dara seadh, a thaobh leasachaidh éifeachdaich an Spioraid agus meudachaidh gràis, araon a thaobh bith agus cleachdaidh, tre'm bheil ar naomhachadh a' fàs, agus ar n-imeachd maille ri Dia air a neartachadh,—toraidhean ar n-ùmhachd a' meudachadh, agus ar cridheachan air an daingneachadh nì's mò an aghaidh buairidh. Agus 'an sin,—

2. Tha comh-chomunn aca ri Criosd. Bheir sinn a nis fainear ciod anns am bheil e aca ris, agus cionnus a tha e 'faotainn coimhlionaidh.

Tha an Tighearn Iosa a ghnàth air a bheachdachadh leò mar Ioseph mòr an Tiomnaidh nuaidh aig am bheil buileachadh uile ionmhasan rioghachd nèimh air 'earbsa ris; mar neach anns an do thoilich an t-Athair na h-uile ni a chruinneachadh ann an aon cheann, Eph. i. 10, chum uaith-san gu'm bitheadh na h-uile ni air am frithealadh a mach dhoibh. Annsan tha gach uile

iomlanachd, annsan tha an Spiorad a' gabhail còmhnuidh gun tomhas. Agus tha na naoinh a' beachdachadh air lànachd an Ioseiph so, a thaobh an coir féin, anns na trì nithibh a leanas:—

(1.) Anns an ullachadh a rinneadh air son frithealaidh so nan gràs, ann an *Éifeachd réiteachaidh agus glanaidh fola Chrìosd*. Cha-n e mhain gu'n robh an fhuil so 'na h-ìobairt-réitich mar a bha i air a toirt suas, ach bha i mar an ceudna 'na h-ìobairt-ghlanaidh mar a bha i air a dòrtadh a mach. Tha an t-abstol a' toirt so fainear ann an rathad ro chomharaichte, Eabh. ix. 13, 14, “Oir ma ni fuil tharbh agus ghabhar, agus luithre aighe air a crathadh air an dream a bha neo-ghlan, an naomhachadh chum glanaidh na feòla; cia mòr a's mò 'ni fuil Chrìosd, a thug e féin suas tre'n Spiorad shiorruidh gun lochd do Dhia, bhur coguis-se 'ghlanadh o oibribh marbha chum seirbhis a dheanamh do'n Dia bheò?” Is i fuil so Chrìosd a tha coimh-fhreagair ris na h-uile deas-ghnath samhlach fo'n lagh a bha air son glanaidh na feòla; agus, uime sin aig am bheil feartan spioradail glanaidh agus naomhachaidh innte féin, mar a tha i air a h-ìobradh suas agus air a dòrtadh a mach. Uime sin, goirear dhi, “Tobar air son peacaidh agus neo-ghloine,” Sech. xiii. 1; is e sin, chum peacaidh a ghlanadh agus a thoirt air falbh;—“Tobar air 'fhosgladh;” tobar ullaichte, feartach, éifeachdach, ann féin, mu'n deachaidh neach fathast ann; do bhrìgh e 'bhi air a dhòrtadh a mach, air a shuidheachadh agus air a chomharachadh air son na crìche sin. Tha na naomh a' faicinn gu bheil iad fathast anabarrach truailte annta féin; agus gun amharus, tha e 'na shealladh ni's spioradail' a bhi 'faicinn truailidheachd a' pheacaidh, na 'tha e a bhi 'mothachadh a chiont' a mhain. Tha mothachadh air ciont' ag éiridh o'n pheacadh a bhi air a dhearbhadh air a choguis, agus bithidh e a réir tomhais an dearbhaidh sin; ach tha sealladh air an truailidheachd a tha anns a' pheacadh ag éiridh gu tric o bheachd air naomhachd Dhé agus a shlighean gu léir. Uaith so tha an glaodh sin a' dusgadh o'n cridheachaibh le nàire annta féin, “Neo-ghlan, neo-ghlan,”—neo-ghlan 'nan nàdur, neo-ghlan 'nam pearsaibh, neo-ghlan 'nan caithe-beatha; air an aoirneagan ann am fuil an gràineileachd; an cridheachan a thaobh nàduir mar shlochd shalachair, agus am beatha mar òtrach. Tha fios aca, mar an ceudna, nach teid ni air bith neo-ghlan a steach do rìoghachd Dhé, agus nach fhaigh e àite anns an nuadh Ierusalem; tha fios aca gu bheil Dia de shùilibh ni's gloine na gu'n amhaire e air olc. Is gràin leò sealltuinn orra fàin; agus cionnus is dàna dhoibh

seasamh 'na fhianuis? Ciod an ioc-shlaint a chleachdas iad? “Ged nigh siad iad féin le natar, agus ged ghabh iad mòran slapuinn, gidheadh tha an aingidheachd fathast air a chomh-arachadh,” Ier. ii. 22. Ciod, ma seadh, leis an tig iad 'am fianuis an Tighearna? Chum so a ghiulan air falbh, tha iad ag amharc, tha sinn ag ràdh, anns a' cheud àite, ri feartaibh glanaidh fola Chrìosd, a tha comasach an glanadh o'm peacaidhibh gu léir, 1 Eoin i. 7: an tobar o'm bheil na feartan glanaidh sin a' sruthadh, a ni fa dheòidh an sal agus an spotan gu léir a ghiulan air falbh, chum iad a bhi air an nochdadh glormhoir, gun smal, gun phreasadh, 'na làthair féin, Eph. v. 26, 27. Tha an smuaintean a' socrachadh air so tre chreidimh, tha iad 'ga chnuasachadh 'nan inntinnibh agus 'nan spioradaibh. Ann an so tha creidimh a' factainn beatha agus spionnaidh nuaidh, 'nuair a bha mothachadh air gràineileachd a' pheacaidh 'an ìre a neart a chlaoidh. Ann an so tha tobar air 'fhosgladh: thig 'am fagus, 'anam bho chd, agus faic am maise, an fhìor-ghloine, agus an éifeachd a tha ann. Ann an so tha stéidh air a leagadh air son na h-oibre sin 'bu mhianu leinn a bhi air a coimhionadh. Tha aon tarruing anail de chomh-chomunn ri Crìosd ann an so tre chreidimh nì's éifeachdaich chum glanaidh an anama, agus a chum a bhi meudachadh gràis, na mìltean àl ann an cleachdadh nan oidhirp a tha féin-dheanta.

(2.) Tha iad a' beachdachadh fola Chrìosd *mar fhuil a' chrathaidh*. Ann an teachd a dh'ionnsuidh “Iosa, eadar-mheadhonair a choimhcheangail nuaidh,” tha iad a' teachd a “chum fola a' chrathaidh,” Eabh. xii. 24. Cha dean a bhi 'beachdachadh fola Chrìosd air a dòrtadh de féin salachar a ghlanadh air falbh. Cha-n e mhain gu bheil “dòrtadh fola” ann, as eugmhais nach 'eil maitheanas, Eabh. ix. 22; ach tha mar an ceudna “crathadh fola” ann, as eugmhais nach 'eil glanadh ann. Tha an t-abstol a' leudachadh air an ni so ann an Eabh. ix. 19-23, “An uair a labhradh gach uile àithne a réir an lagha ris an t-sluagh uile le Maois, air dha fuil laogh agus ghabhar a ghabhail, maille ri h-uisge agus oluinn scarlaid, agus hiosop, chrath e iad araon air an leabhar agus air an t-sluagh uile, ag ràdh, Is i so fuil an tiomnaidh a dh' àithn Dia dhuibh. Os bàrr, chrath e mar an ceudna an fhuil air a' phaillion, agus air soithichibh na naomh-sheirbhis uile. Agus is beag nach 'eil na h-uile nithe air an glanadh le fuil a réir an lagha; agus as eugmhais dòrtadh fola cha-n'eil maitheanas r'a fhaotainn. B' fheumail uime sin gu'm bitheadh samhlaidh nan nithe a tha 's na nèamhan air an

glanadh leò so ; ach na nithe nèamhaidh féin le ìobairtibh a b'fharr na iad so." Bha fuil Chrìosd air a coimeas, anns a' cheud àite, leis an abstol ri fuil nan ìobairt, mar a bha i air a toirt suas, a thaobh an t-saors' a rinn i 'aslachadh a mach, agus nam beannachdan a choisinn i ; tha i a ris air a coimeas ris an fhuil sin mar a bha i air a crathadh, a thaobh a comh-chuir a chum glanaidh agus naomhachd. Agus tha e 'g innseadh dhuinn cionnus a rinneadh an crathadh so : bha hìosop air a thumadh ann am fuil na h-ìobairt, agus mar sin air a chrathadh air gach ni agus neach a bha gu bhì air a ghlanadh ; mar a bha air òrduchadh mar an ceudna a thaobh an uain chàisg, Ecsod. xii. 7. Uaith so, tha Daibhidh fo mhothachadh air gràineileachd a' pheacaidh, ag ùrnuigh gu'm bitheadh e air a "ghlanadh le hìosop," Salm li. 7. Tha e soilleir, uime sin, gu'n robh sùil shònruichte aig a' chrathadh so ri neo-ghloine agus salachar a' pheacaidh, do bhrìgh, ann an òrduchadh ìobairt air bith, an déigh an ùain a dh' àimnicheadh, nach 'eil iomradh idir air a dheanamh air fuil a bhì air a crathadh le hìosop, ach anna sin a mhain aig an robh sùil ri *glanadh* ; mar anns an luibhre, Lebh. xiv. 6 ; agus na h-uile salachadh eile, Aireamh xix. 18 : anns an rann mu dheireadh so a dh' àimnich sinn, cha-n e, gu cinn-teach, crathadh fola a ta ann, ach crathadh uisge an dealachaidh ; ni a tha mar an ceudna 'na shamhladh comharaichte air fuil Chrìosd, tobar sin an dealachaidh o shalachar a' pheacaidh, Sech. xiii. 1. A nis, tha am badan hìosop so, anns an d' ullaicheadh fuil a' ghlanaidh chum a bhì air a crathadh air an neo-ghlan, a' ciallachadh dhuinne geallaidhean saor an t-soisgeil ann an Crìosd. Tha feartan glanaidh fola Chrìosd 'nan luidhe anns na geallaidhibh, eadhon mar a bha fuil nan ìobairt anns a' bhad hìosoip, ullamh chum crathaidh orra-san a thigeadh 'am fagus. Uime sin tha an t-abstol a' tarraing a' bhrosnachaidh sin chum naomhachd coitchinn o na geallaidhibh a bhì air am faotainn : "Uime sin, a mhuinntir mo ghràidh, air dhuinne na geallaidhean so a bhì againn, glanamaid sinn féin o gach uile shalachar feòla agus spioraid, a' coimhlionadh naomhachd ann an eagal Dhé," 2 Cor. vii. 1. So, ma seadh, tha na naoimh a' deanamh :—tha iad a' gabhail beachd air fuil Chrìosd mar a tha i anns a' ghealladh, ullamh air sruthadh a mach air an anam, chum a bhì 'ga ghlanadh ; uaith so tha feartan ionnlaid agus glanaidh air an comhpàirteachadh riu, agus le fuil Chrìosd tha iad gu bhì air an glanadh o gach uile pheacadh, 1 Eoin. i. 7. Ach an fhad so, ged a tha fuil a ghlanaidh mar so air a h-ullachadh,

tha an t-anam fathast, mar gu'm b'ann, dealaichte uaithe. Ged a tha i air a d'òrtadh chum a bhi 'g ionnlad, agus a' glanadh, agus a' naomhachadh, ged a tha i air a togail ann am badan hiosoip nan geallaidhean, gidheadh feudaidh an t-anam a bhi fathast gun chomhpairt air bith fhaotainn dhi, Air an aobhar sin,—

(3.) Tha iad ag amharc air Criosd mar a tha e, 'na Spiorad fèin, na aon fhear-frithealaidh an Spioraid, agus gach uile ghràs naomhachaidh agus naomhachd air an anam. Tha iad a' toirt fainear gu'n d'thugadh dha o Dhia ann am freagradh na h-cadar-ghuidhe, gu'm bitheadh uile thoraidhean a chosnadh air an deanamh éifeachdach leis, chum glanaidh agus naomhachaidh a shlòigh gu léir, a dh' ionnsuidh inbhe ro ghlòrmhoir na naomhachd. Tha fios aca gur ann tre'n Spiorad a tha so gu coimh-lionadh fhaotainn, a réir nan geallaidhean gun àireamh a thugadh air son na crìche sin. Tha e gus an fhuil sin a chrathadh air an anamaibh, tha e gus an naomhachd sin a chruthachadh anna air am bheil am miann; tha e féin gu bhi anna na thobar uisge a' sruthadh suas chum na beatha maireannaich. Anns an t-suidheachadh so tha iad ag amharc ri Iosa: ann an so tha creidimh 'ga shocrachadh féin, le stùil ri frithealadh a mach an Spioraid leis air son nan crìoch so gu léir; a' measgadh nan geallaidhean le creidimh, agus mar sin a' faotainn comhpairt de'n ghràs sin gu léir a tha anna. Is e so, ma seadh, an cleachdadh, is e so an comh-chomunn ri Criosd; is e so beatha a' chreidimh, a thaobh gràis agus naomhachd. Is bean-naichte an t-anam sin a tha air a chleachdadh ann: "Bithidh e mar chraoibh air a suidheachadh ri taobh nan uisgeachan, a sgaoileas a mach a freumhan ri taobh an t-srutha, agus nach mothaich e uin a thig an tart; ach aig am bheil a duilleach uaine, agus air nach bi iomagain ann am bliadhna na tiormachd, ni mò a sguireas i a thoirt seachad toraidh," Ier. xvii. 8. B' àill le muinntir eile fo dhearbhadh peacaidh, aig nach 'eil eòlas air Criosd, no comh-chomunn ris 'na fhulangasaibh, naomhachd a shníomh a mach as an com féin; air 'oibreachadh 'nan neart féin. Theid iad 'na cheann le na h-oidhirpibh; agus leanaidh iad suas na h-oidhirpean le bòidibh, dleasannasaibh, rùintibh, agus geallaidhibh, ann am fallus an gruaidh rè an là gu léir. Mar so tha iad a' leantuinn air an aghaidh car seal, gus am bheil an cealgairachd gu tric a' crìochnachadh ann an treigsinn an aideachaidh gu follaiseach. Tha naoimh Dhé, air an laimh eile, 'nan ceud imeachd maille ris, ag cur 'an cunntais ris gu bheil uireasbhuidh thri-fìllte air an làmhaibh:—[1.] Tha feum aca

air *Spiorad na naomhachd* còmhnuidh a dheanamh annta. [2.] Tha feum aca air *sòl na naomhachd* a bhi air a shuidheachadh annta. [3.] Tha feum aca gach uair air *cuideachadh gràis* chum an oibre gu léir a choimhlionadh air an son; tha fios aca mar faigh iad na nithe so, nach teid aca gu bràth, 'nan neart no 'nan oidhirpibh féin, air aon ghnìomh naomh a choimhlionadh 'am fianuis an Tighearna. Tha fios aca nach 'eil iad foghainteach annta féin,—as eugmhais Chrìosd nach teid aca air ni sam bith: uime sin tha an sùil ris a ghnàth, mar an neach ris an d'earbadh lànachd nan nithe so uile air an son; agus mar sin a' faotainn an uircasbhuidhean uile air an leasachadh uaith tre chreidimh. Mar so, tha sinn ag ràdh, tha comh-chomunn aig na naomhaibh ri Chrìosd, a thaobh an *naomhachaidh* agus an naomhachd. Uaith-san tha an Spiorad air 'fhaotainn leò chum còmhnuidh a dheanamh annta; uaith-san tha iad a' faotainn *sòl na beatha nuaidh*, ni a's e freumh an ùmhlachd nuaidh gu léir; uaith-san tha cuideachadh gràis air son na h-uile dleasannas chum am bheil iad air an gairm. Tha an ùime agus am beatha gu léir air an caitheadh maille ris ann an rathad a bhi feitheamh air ann an dòchas, agus a' faotainn nam beannachd so uaith, air na h-aobhairibh a dh' ainmicheadh a cheana. Is ann gu dìomhain a tha sùil ri cuideachadh o bheanntaibh eile; 's ann gu dìomhain a tha daoine a' caitheadh an neirt, a' leantuinn an déigh fìreantachd, ma tha iad as eugmhais so. Socraich d' anam ann an so, cha-n fhan thu ann gus an cuirear gu nàire thu. Is e so an rathad, an t-aon rathad, gu bhi 'faotainn foillseachaidh éifeachdaich agus làn air còmhnuidh a bhi aig an Spiorad annain,—gu bhi 'faotainn ar eridheachan air an glanadh, ar coguisean air an ionnlad, ar peacaidhean air am marbhadh, ar gràsan air am meudachadh, ar n-anaman air an deanamh, iriosal, naomh, eudmhor, creideach,—cosmhuil ris féin; an t-aon rathad chum ar beatha gu léir a bhi tarbhach, agus ar bàs comhfhurtail. Fanamaid ann an so, ag amharc air Chrìosd tre chreidimh, chum a bhi teachd suas a dh' ionnsuidh tombais sin a' chomh-chumaidh ris a chuireadh air leth dhuinn anns an t-saoghal so, chum an uair a chi sinn e mar a tha e, gu'm bi sinn cosmhuil ris.

CAIBIDEIL X.

Air comh-chomunn ri Criosd ann an sochairibh—Air uchd-mhacachd ; a nàdur, a thoraidhean—Sochairean àraidh coimhcheangailte ris ; saorsa, còir, dànachd, àmhghar—Comh-chomunn ri Criosd annta so.

III. Is e an treas nì anns am bheil comh-chomunn againn ri Criosd, gràs nan sochair fa chomhair Dhé ; is e sin, mar an treas ceann de ghràs coisinnthe Chrìosd. Tha na sochairean sin mòr agus do-àireamh a tha sinn a' sealbhachadh tre Chrìosd,—sochairean a dheanadh beatha duine a lionadh suas ann a bhi 'gan àireamh gu mion, agus cha-n e nì a dh' fheudas a bhi air 'fhill-eadh suas ann an àireamh theire de thaobh-dhuilleagaibh. Gabhaidh sinn beachd orra a mhain anns an tobar o'm bheil iad ag éiridh agus a' sruthadh,—agus is e sin ar n-uchd-mhacachd : “A mhuinntir mo ghràidh, a nis is sinne mic Dhé,” 1 Eoin iii. 2. Is e so tobar-shochair mòr nan naomh. Ach cia uaith a tha an t-sochair so againn ? Eadhon o ghràdh an Athar. “Feuch-aibh, ciod a ghnè ghràidh a thug an t-Athair dhuinne, gu'n goirteadh clann Dé dhinn !” rann 1. Ach cò tre'm bheil an t-urram so gu neo-mheadhonach againn ? “A mhead as a ghabh ri Criosd, thug e dhoibh cumhachd a bhi 'nam mic do Dhia,” Eoin i. 12. Bha e féin air a chomharachadh 'na cheud-ghin 'am measg mhòran bhràithrean, Rom. viii. 29 ; agus air dhuinne 'bhi air ar gabhail leis mar bhràithribh, Eabh. ii. 11, rinneadh sinn 'nar cloinn do Dhia. A nis, a mhead 's gur e Dia ar n-Athair, tre bhi 'na Athair do Chrìosd, agus gur sinn a chlann, tre bhi 'nar bràithribh do Chrìosd, agus do bhrìgh gur e so tobar agus suim gach urrainn, agus sochair, agus còir a bhuineas duinn, bheir sinn fainear car tiota nàdur gnìomh so an uchd-mhacachd, tre'm bheil sinn air ar cur ann an seilbh air an staid agus air a chòir so.

A nis, is e a th' anns an uchd-mhacachd creideach a bhi air atharrachadh gu h-ùghdarrach, le Iosa Criosd, o theaghlach an t-saoghail agus an t-Satain, a dh' ionnsuidh teaghlach Dhé, agus còir air a toirt dha ann an uile shochairibh an teaghlach sin.

Chum gu'm bitheadh neach air 'uchd-mhacachadh gu coimh-lionta, tha na cuig nithe so a leanas feumail :—

1. Gu'm buin e *da rìreadh*, agus 'na chòir féin, do theaghlach eile, eadar-dhealaichte o'n teaghlach sin chum am bheil e gu bhi

air 'uchd-mhacachadh. Feumaidh e bhli 'na mhac teaghlaich éigin 'na chòir féin, mar a tha na h-uile dhaoine.

2. Gu'm bi *teaghlach* eile ann anns am bheil e gu bhli air a shuidheachadh, agus anns nach 'eil còir air bith aige ann féin. Ma tha duine sam bith a' teachd a stigh do theaghlach le còir *phearsanta*, ciod air bith cho fad as a thaobh dàimh' as a dh' fheudadh e a bhli, cha-n'eil an duine sin air 'uchd-mhacachadh. Ma tha am fear-dàimh sin eadhon a's fhaid' as a' faotainn a stigh chum oighreachd teaghlaich air bàs nan oighreachan a's dilse, ged nach robh a chòir roimh sin air bheag cheum os ceann neo-ni, gidheadh is mac dligheach an teaghlaich e,—cha-n'eil e air 'uchd-mhacachadh. Anns an uchd-mhacachd cha-n'eil an comas a's lugha gu bhli aige air an oighreachd a thagradh 'na chòir féin.

3. Gu bheil *atharrachadh ùghdarrach agus laghail* air a dheanamh air, o aon teaghlach gu teaghlach eile, le neach aig am bheil ùghdarras sin a dheanamh. A réir an lagh' a bha ann o shean, cha robh e ann an comas neach an t-sochair so a fhrith-ealadh do neach eile mar a chitheadh e féin iomchuidh. Dh' fheumadh e bhli deanta le h-ùghdarras a' chumhachd rìoghail.

4. Gu'm bi an t-uchd-mhac air 'fhuasgladh o na h-uile ceangal agus cumha fo'n robh e do'n teaghlach sin o'm bheil e air atharrachadh; mar bi so deanta cha-n urrainn e a bhli ann an rathad sam bith feumail do'n teaghlach sin anns am bheil e gu bhli air a shuidheachadh. Cha-n urrainn e seirbhis a dheanamh do dhà thighearn, agus ni's lugha na sin do *dhà athair*.

5. Gu bheil e air a chur ann an seilbh, air dha a bhli air 'uchd-mhacachadh, air uile chòirichibh agus *shochairibh* an teaghlaich sin anns an bheil e air a shuidheachadh, air dhòigh cho iomlan agus cho dìongmhalta as ged a bn mhac nàdurra an teaghlaich e.

A nis, tha na nithe so gu léir a' faotainn coimhlionaidh ann an uchd-mhacachd nan creideach:—

1. Buinidh iad '*nan còir féin* do theaghlach eile eadar-dhealaichte o'n teaghlach sin chum am bheil iad air an uchd-mhacachadh. Tha iad a thaobh nàdur '*nan "cloinn feirge,"* Eph. ii. 3,—mic na feirge,—tha iad de'n teaghlach sin d'an oighreachd dligheach "*feirge,*"—teaghlach d'an ainm "*cumhachd an dorchadais,*" Col. i. 13; oir is ann a mach as a sin a tha Dia 'gan "*atharrachadh a dh' ionnsuidh rìoghachd Mic a ghràidh.*" Is e so teaghlach an t-saoghail agus an t-Satain, d'am buin creidich a thaobh nàdur. Tha còir aca ann an oighreachd

an teaghlach sin,—eadhon, fearg, mallachadh, bàs, agus ifrinn. Agus annta féin, tha iad gu h-iomlan eu-comasach air fuasgladh 'fhaotainn as an teaghlach sin: tha an duine làidir fo làn airm 'gan gleidheadh fo cheannsail. Tha an cor nàdurra 'na chor teaghlach, aig am bheil gach ni a bhuineas do theaghlach coimheangailte ris, — dleasannais agus seirbhis teaghlach, còirichean agus inbhe teaghlach, dàimhean agus modh teaghlach. Buinidh iad do theaghlach dubh a' pheacaidh agus an t-Satain.

2. Tha teaghlach eile ann chum am bheil iad gu bhith air an atharrachadh, agus anns nach 'eil seilbh air bith aca 'nan còir féin. Is e so an teaghlach sin air nèamh agus air thalamh a dh' ainmichear air ainm Chrìosd, Eph. iii. 15,—teaghlach mòr Dhé. Tha tigh agus teaghlach aig Dia air son a chloinne; cuid dhiubh air an altrum leis air saobhreas a ghràis, agus cuid eile air an sàsachadh le lànachd a ghlòire. Is e so an tigh anns am bheil an Tighearn Iosa 'na fhear-frithealaidh mòr, oir b'e deadh thoil an Athar “gu'n cruinnicheadh e ann an aon na h-uile nithe ann an Crìosd, araon na nithe a tha air nèamh, agus na nithe a tha air thalamh, eadhon ann-san,” Eph. i. 10. Is e an tigh so àros nam mac agus nan nighean, a tha 'tarruing gu pailt á saobhreas gràis Dé. Anns an teaghlach so cha-n'eil còir air bith aca aunta féin, tha iad gu h-iomlan 'nan coimhich dha, Eph. ii. 12, gun chomas ni air bith a thagradh a tha ann. Air do Dhia Adhamh 'fhuadach a mach as a' ghàrradh, agus na h-uile rathad pillidh a dhùnadh suas le claidheamh lasrach, a bha ullamh air a ghearradh sìos na'm b'e 's gu'n cuireadh e aghaidh air, tha so gu soilleir a' nochdadh gu'n do chaill e féin, agus na h-uile 'bha 'na leasraidh, na h-uile còir air teachd am fagus do Dhia ann an dàimh teaghlach. Cha d' fhagadh a' chòir a's lugha aig nàdur truaille, mallaichte, air ni sam bith de Dhia. Air an aobhar sin,—

3. Tha atharrachadh ùghdarrach aca o'n aon teaghlach chum an teaghlach eile. Cha-n'eil e deanta *os iosal*, ann an rathad fealltach, ach ann an rathad ùghdarras. Eoin i. 12, “A mhead as a ghabh ris, thug e dhoibh cumhachd a bhi 'nan cloinn do Dhia,”—thug e dhoibh cumhachd no ùghdarras. Bha iad air an cur ann an seilbh air cumhachd, agus inbhe, agus còir so nam mac, le gnìomh *cuirte lagha*, agus fhuair e coimhlionadh d'an taobh a réir riaghailte lagha. Goirear deth leis an abstol, a bhi 'gar deanamh “iomchuidh chum a bhi 'nar luchd-comhairt a dh'

oighreachd nan naomh 's an t-solus ;"—air ar n-àrdachadh le h-ùghdarras lagha chum a bhì 'nar buill de'n teaghlach sin anns am bheil Dia 'na Athair, anns an e Criosd am bràthair a's sine, anns am bheil naoimh agus ainglean 'nam bràithribh agus 'nan comh-chloinn, agus d'an oighreachd crùn neo-bhàsmhor agus neo-thruaillidh, nach searg as.

A nis, tha atharrachadh ùghdarrach so nan creideach o aon teaghlach gu teaghlach eile a' coimh-sheasamh anns an dà ni so :—

(1). *Gairm agus foillseachadh òifeachdach* air a thabhairt, gu bheil an t-uchd-mhac air 'fhuasgladh o na h-uile ceangal agus cumha fo'n robh e do'n teaghlach sin d'am buineadh e gu nàdurra. Agus tha a' ghairm so air a tabhairt do thrì chus-pairibh :—

[1]. Do na *h-ainglibh*. Tha so air a chur an céill dhoibhsan ; tha iadsan 'nam mic do Dhia, agus uime sin tha iad de'n teaghlach sin chum am bheil an t-uchd-mhac air a ghabhail a stigh ; agus a chionn gu bheil, buinidh dhoibh 'fhaotainn a mach cò iad a tha air an cur ann an seilbh air còirichibh an teaghlaich sin, chum gu'n dean iad dleasannais an teaghlaich a choimhlionadh d'an taobh. Dhoibhsan, ma seadh, tha so air a chur 'an céill, gu bheil creidich air am fuasgladh o theaghlach a' pheacaidh agus na h-ifrinn, chum a bhì 'nan coimh-mhic agus 'nan coimh-sheirbhisich maille riu féin. Agus tha so air a chur 'an céill dhoibh ann an dà rathad :—

Anns a' cheud àite,—Ann an rathad *coitchionn*, le *teagasg an t-soisgeil*. Eph. iii. 10, “Chum gu'n deantadh aithnichte do na h-uachdaranachdaibh, agus do na cumhachdaibh ann an ionadaibh nèamhaidh, leis an eaglais, gliocas eugsamhuil Dhé.”

Tha an gliocas so air a dheanamh aithnichte do na h-ainglibh leis an eaglais, aon chuid mar a thugadh thairis teagasg an t-soisgeil dhi, no mar a tha i féin air a cruinneachadh leis an t-soisgeul. Agus ciod e gliocas so Dhé a tha mar so air a dheanamh aithnichte do uachdaranachdaibh agus do cumhachdaibh ? Eadhon so, “gu'm bitheadh na Cinnich 'nan comh-oighreachaibh agus 'nan comh-chorp” maille ruinne, rann 6. An dìomhaireachd sin gu'm bitheadh peacaich de na Cinnich air an uchd-mhacachadh o thràillealachd teaghlaich an t-saoghail, chum còir oighreachan 'fhaotainn, agus a bhì air an deanamh 'nam mic ann an teaghlach Dhé,—is e so an gliocas a rinneadh mar so aithnichte dhoibh. Agus cionnus a rinneadh aithnichte

e o thus? Bha e “air fhoillseachadh d’a abstolaibh naomha agus d’a fhàidhibh tre an Spiorad,” rann 5.

Ann an dura àite.—Ann an rathad àraidh, le *taisbeanadh neo-mheadhonach*. 'Nuair a tha anam air bith air 'fhuasgladh o theaghlach an t-saoghail so, tha sin air a dheanamh aithnichte do na h-ainglibh. “Tha gairdeachas an làthair ainglean Dhé. air son aoin pheacaich a ni aithreachas,” Lucas xv. 10; is e sin, tha gairdeachas air a dheanamh 'nam measg, agus leò. A nis, cha chomasach do na h-ainglibh fios neo-mhearachdach a bhí aca annta féin air fìor aithreachas a' pheacaich; is obair sin a tha 'dol air chleachdadh anns an t-seòmar uaigneach sin do nach 'eil iuchair aig neach air bith ach aig Iosa Criosd; agus leis-san tha so air 'fhoillseachadh dhoibh, 'nuair a tha cùram àraidh an anama sin air a chur air an làmhaibh. Tha na nithe so, ma seadh, a' faotainn coimhlionaidh an làthair nan aingeal, Lucas xii. 8, 9. Tha Criosd ag aideachadh ainmean a bhràithrean 'nan làthair, Taisb. iii. 5. 'Nuair a tha e 'gan gabhail a steach a dh' ionnsuidh an teaghlach sin anns am bheil iad féin, Eabh. xii. 22, tha e 'cur 'an céill doibh gur mic iad, chum gu'n deanadh iad an dleasannas a choimhlionadh d'an taobh, Eabh. i. 14.

[2]. Tha so air a chur 'an céill ann an rathad dioghaltais *do Shatain*, uachdaran mòr an teaghlach sin anns an robh iad fo smachd. 'Nuair a tha an Tighearn Iosa a' fuasgladh anama o chumhachd an duine làidir, aramaichte sin, tha e 'ga chuibhreachadh,—'ga cheangal o chleachdadh a' chumhachd agus an tighearnais sin os a cheann a bha roimh aige. Agus le sin tha fios aige gu'n do shaoradh an t-anam ud as a theaghlach, agus gach ionnsuidh tuilleadh a bheir e air, is ann a briseadh a stigh a tha e air seilbh agus oighreachd an Tighearn Iosa Criosd.

[3]. Tha e mar an ceudna air a chur an céill do *choguis an uchd-mhic féin*. Tha Spiorad Chriosd a' deanamh fianuis do chridhe agus do choguis a' chreidich gu bheil e air 'fhuasgladh o na h-uile ceangal agus dàimh ri teaghlach Shatain, agus gu'n d' rinneadh e 'na mhac do Dhia, Rom. viii. 14, 15,—'ga dheanamh comasach a bhì glaothaich, “Abba, Athair,” Gal. iv. 6. Labhraidh sinn an déigh so air na nithibh fa leth a th' ann am fianuis so an Spioraid, agus mar a tha e 'sgaoladh a' cheangail a bha eadar an t-anam agus an t-seann dàimh. Agus is e so an ceud ni anns am bheil atharrachadh so nan creideach a' coimh-sheasamh.

(2). Tha suidheachadh ùghdarrach air a dheanamh air a

chreideach ann an teaghlach Dhé, agus e air a chur ann an seilbh air uile chòirichibh nam mac. A nis, tha so a' filleadh suas ann iomadh gnìomh eadar-dhealaichte d' ar taobh-ne :—

[1]. Ainm nuadh air a thabhairt do'n chreideach ann an cloich ghil, Taisb. ii. 15. Tha na h-uchd-mhic gu bhi 'giùlan ainmean nuadha ; tha iad ag atharrachadh nan ainmean a bha aca anns an t-seann teaghlach, chum a bhi 'giùlan ainmean an teaghlach sin chum am bheil iad air an atharrachadh. Is e an t-ainm nuadh sin, “Leanabh Dhé.” Is e so an t-ainm nuadh a tha air a thabhairt anns an uchd-mhacachd ; agus cha-n'eil duine sam bith d'an aithne cìod a tha anns an ainm sin, ach esan a mhain a tha 'ga fhaotainn. Agus tha an t-ainm nuadh so air a thabhairt agus air a sgrìobhadh ann an cloich ghil ;—an *comharadh* air an teid ar gabhail a steach do thigh Dhé. Tha a' chlach gheal a' deanamh fianuis gu bheil an t-anam air a shaoradh ann an cuirt lagha. Tha ar n-uchd-mhacachd air a stéidheachadh air an fhuasgladh a fhuair sinn ann am fuil Iosa ; agus nime sin an t-ainm nuadh air a' chloich ghil a' samhachadh nan sochair a tha coimhcheangailte ris an fhuasgladh sin. Tha a chlach gheal a' *sgaoladh a' cheangail* a bha aig an anam ris a' cheud theaghlach ; tha an t-ainm nuadh a' toirt *dol a steach* dha anns an teaghlach eile.

[2]. Tha 'ainm air a sgrìobhadh sios air ainm-chlar teaghlach Dhé, trid am bheil e gabhta steach a dh' ionnsuidh comuinn an teaghlach. Goirear de so “sgrìobhadh tìghe Israeil,” Esec. xiii. 9 ; is e sin, an rola anns am bheil uile ainmean tìghe Israeil, teaghlach Dhé, air an sgrìobhadh. Tha ainm-chlar a theaghlach uile aig Dia ; is aithne do Chrìosd a chaoraich féin air an ainm. “Comharaichidh an Tighearn, 'nuair a sgrìobhas e sios na fineachan, gu'n d' rugadh am fear so an sud,” Salm lxxxvii. 6. Is e so, ma seadh, duilleag de leabhar beatha an Uain.

[3]. Fianuis air a deanamh d'a choguis gu bheil e gabhta le Dia, mar sin 'ga dheanamh comasach e féin a ghiùlan mar leanabh, Rom. viii. 15 ; Gal. iv. 5, 6.

4. Is e an dà ni mu dheireadh a tha air iarraidh anns an uchd-mhacachd, gu bheil an t-uchd-mhac air a shaoradh o na *h-uile ceangal* fo'n robh e do'n teaghlach anns an robh e, agus gu bheil e air a chur ann an seilbh air *còirichibh agus air soch-airibh* an teaghlach sin chum am bheil e air 'atharrachadh. A nis, do bhrìgh gu bheil an dà ni so a' filleadh suas annta an t-iomlan de thoraidhibh sin an uchd-mhacachaidh anns an bheil

comh-chomunn againn ri Criosd, ni sinn an làimhseachadh, taobh ri taobh, fo na ceithir chinn so :—(1). *Saorsa*. (2). *Còir*. (3). *Dànachd*. (4). *Smachdachadh*. Is iad so na ceithir nithe sin, coimhcheangailte ri teaghlach an uchd-mhic, a tha e nis a' faotainn air dha bhi air 'uchd-mhacachadh, agus anns am bheil comh-chomunn aige ris an Tighearn Iosa :—

(1). *Saorsa*. Bha an Tighearn Iosa air 'ùngadh le Spiorad Iehobhah gu bhi 'g éigheach fuasglaidh do na braighdibh, Isa. lxi. 1 ; agus “far am bheil Spiorad an Tighearna”—is e sin, Spiorad Chrìosd air a bhuileachadh oimn leis, do bhrìgh a bhì 'nar mic,—“tha saorsa an sin,” 2 Cor. iii. 17. Tha na h-uile saorsa spioradail o Spiorad na h-uchd-mhacachd ; cha-n'èil ach fuasgailteachd neo-mheasarra anns na h-uile saorsa eile 'dh' fheudas daoine bhi leigeadh orra a bhi aca. Mar sin tha an t-abstol a' cur an céill, Gal. iv. 6, 7, “Chuir Dia Spiorad a Mhic féin ann bhur cridheachaibh, ag éigheach, Abba, Àthair. Uinne sin cha seirbhiseach thu ni's mò,”—cha-n ann ni's mò fo dhaorsa, ach a' sealbhachadh saorsa nam mac. Agus tha sùil aig an t-saorsa so,—

[1]. Air tùs, ris an teaghlach o'm bheil an t-uchd-mhac air 'atharrachadh : an t-saorsa sin a tha aige o na h-uile ceangal fo'n robh e dha. A nis' anns an t-seadh so, tha saorsa nan naomh tre'n uchd-mhacachd aon chuid o sin a tha 'na *fhìor dhaorsa*, no o sin nach 'èil ach ann an *coslas* :—

Anns a' cheud àite,—Tha sin a tha na *fhìor dhaorsa* coimhcheangailte ri toradh dà-fhillte lagh' agus peacaidh. Air do lagh modhannail, neo-chaochlaidheach Dhé, agus do'n pheacadh coinneachadh r'a chéile a thaobh neach air bith, bha, agus tha, toradh dà-fhillte coimhcheangailte ris :—

An ceud thoradh,—Lagh nuadh deas-ghnàth' air a shuidh-eachadh, a bha 'gan gleidheadh-san uile fo dhaorsa d'an d'thugadh e, Col. ii. 14.

An dara toradh,—Eigneachadh nàdurra an lagha—gu bhi labhairt mar sin—orra-san a tha fodha, le a neart agus 'éifeachd an aghaidh peacaidh ; anns am bheil na trì nithe so :—

An ceud ni, Géire, agus uamhunn an lagha ann a 'bhi 'g àithe.

An dara ni, Anmhuinneachd an lagha tre'n fheòil, a thaobh a bhì 'faotainn coimhlionaidh, agus mar sin a neo-fhoghainteachd air son na crìche sin a bha air tùs air a comharachadh dha.

An treas ni, Na tha coimhcheangailte ri *briseadh* an lagha ; a dh'fheudar ainmeachadh fo dhà cheann :—1. Mallachadh. 2.

Bàs. Labhraidh sinn gle aithghearr orra so, a chionn gu bheil iad gu coitchionn air an làimhseachadh, agus air an ceadachadh leis na h-uile.

Anns an dara àite,—Tha an daorsa sin nach 'eil ach ann an *coslas* a' coimh-sheasamh anns a' chumhachd a dh'fheudas neach sam bith a bhì 'gabhail os ceann na *coguis*, air do shaorsa 'bhi aon uair air 'fhaotainn tre Chrìosd :—

Is e ceud thoradh sin lagh' agus peacaidh, ma seadh, o'm bheil creidich air an saoradh, *lagh suidhichte nan deas-ghnath*, ni, a réir fianuis nan abstol, a bha na chuing nach robh aon chuid ar n-aithreachan (anns a' chreidimh) no sinne comasach a ghiùlan, Gnìomh. xv. 10 ; uime sin rinn Chrìosd “làmh-sgrìobhaidh nan òrduighean a dhubhadh a mach d'ar taobh-ne, a bha 'nar n-aghaidh, agus thug e as an t-slighe i, air dha a sparradh ri a chrann-ceusaidh-san,” Col. ii. 14 ; agus air an aobhar sin tha an t-abstol, air dha reusonachadh fada 'bhi aige a thaobh an t-saorsa sin a tha againn o'n lagh sin, a' comh-dhùnadh leis an earail sin : “Seasaibh gu daingean anns an t-saorsa leis an d'rinn Chrìosd saor sinn,” Gal. v. 1.

A rìs, a thaobh *lagh' nam modhanna*, tha trì nithe coimh-cheangailte ris o'm bheil sinn air ar saoradh :—

An ceud ni, *Cruadhachas* agus uamhunn an lagha ann a bhì 'g àithne. Eabh. xii. 18-22, “Oir cha d'fhàinig sibh chum an t-slàibh ris am feudtadh beantuinn, agus a bha losgadh le teine, no chum duibhre, agus dorchadais, agus doiminn, agus fuaim na trompaid, agus guth nam briathar, ionnus gu'n do ghuidh an dream a chual' e nach labhairteadh am focal riu tuilleadh ; ach tha sibh air teachd gu sliabh Shìoin.” Tha sinn air ar saoradh o fhrithéaladh sin an lagha a bha air a thabhairt le h-eagal agus uamhunn, agus mar sin ag agradh ùmhlachd le cruadhachas, cha do ghairmeadh sinn chum an t-suidheachaidh so.

An dara ni, Tha sinn air ar saoradh o'n lagh mar *mheadhon f'ireantachd*, air dha 'bhi neo-fhoghainteach air son na crìche sin, do bhrìgh ar neo-chomas-ne coimhlìonadh a thoirt da, Rom. viii. 2, 3 ; Gal. iii. 21—23. A chionn gu bheil o neo-chomasach beatha 'fhaotainn tre'n lagh, tha sinn air ar saoradh uaith a thaobh na crìche sin, agus sin le fireantachd Chrìosd, Rom. viii. 3.

An treas ni, Tha sinn air ar saoradh o'n dà ni so a tha coimh-cheangailte ri *briseadh an lagha* :—1. *Mallachadh*. Tha mallachadh eagalach ag ìom-chòmhdach na feirge sin gu léir a tha choimhcheangailte ris an lagh, a thaobh eusaontais ; agus uaith

so tha sinn gu h-ìomlan air ar saoradh. “Shaor Criosd sinne o mhallachadh an lagha, air dha 'bhi air ar a dheanamh 'na mhallachadh air ar son,” Gal. iii. 13. 2. *Bàs*, Eabh. ii. 15; agus coimhcheangailte ri sin, o Shatan, Eabh. ii. 14, Col. i. 13; o pheacadh, Rom. vi. 14, 1 Phead. 1. 18; o'n t-saoghal, Gal. i. 4; maille ris gach agartas agus ni eile 'tha coimhcheangailte riu gu léir, Gal. iv. 3—5; Col. ii. 20; as eugmhais nach b'urrainn duinn a bhi beò car aon là.

Is e an ni sin eile 'tha cuid ag agradh agus a' leigeadh orra 'bhi aca—ged nach robh sinn riamh ann am fìrinn fo fhiachaibh dha, ach ann an Criosd air ar deanamh gu h-ìomlan saor uaith, —cumhachd a bhi 'ceangal sìos na coguis le lagh no suidheachadh sam bith nach 'eil o Dhia, Col. ii. 20—22.

[2.] Tha sùil aig an t-saorsa so, *anns an dara àite*, ri sin a tha againn *ann an teaghlach Dhé*, cho maith ris an t-saorsa sin a tha againn *o theaghlach Shatain*. Tha mic saor. Tha ùmh-lachd mhac na h-ùmh-lachd shaoir; tha Spiorad an Tighearn aca; agus far am bheil esan, tha saorsa an sin, 2 Cor. iii. 17. Mar Spiorad uchd-mhacachd, tha e 'an aghaidh spioraid sin 'na daorsa, Rom. viii. 15. A nis, is e a th'ann an saorsa so teaghlach ar n-Athar, a tha againn mar mhic agus mar chloinn air ar n-uchd-mhacachadh le Criosd tre'n Spiorad, farsuinneachd spioradail cridhe, tre'm bheil clann Dhé ag imeachd ann an uile shlighibh na h-ùmh-lachd naoimh ann an Criosd, gu saor, gu toileach, gu neo-chealgach, gun eagal, gun uamhunn, gun daorsa, agus gun chuing.

Is e so, tha sinn ag ràdh, ar saorsa ann an teaghlach ar n-Athar: dh'ainmich sinn a cheana ciod o'm bheil an t-saorsa so againn.

Tha *Gibeonaich* ann a tha coimhcheangailte o'n taobh a muigh ri teaghlach Dhé, a tha 'deanamh seirbhis a thighe mar *thràillealachd* am beatha. Is e freumh na h-ùmh-lachd sin a tha iad a' coimhlionadh, *spiorad daorsa* chum eagail, Rom. viii. 15; is e an *riaghailt* a tha aca 'na ceann, an lagh 'na uamhunn agus na chruadhas, ga tagradh uatha gus an fheoiring dheireannaich, gun tròcair, gun lughdachadh; is i a' *chrioch* a tha 'nan amharc innte, teicheadh o'n fheirg a tha chum teachd, beul^e na coguis a dhruideadh, agus fireantachd a chur air chois mar' gu'm b'ann tre oibribh an lagha. Mar so tha iad a' deanamh seirbhis d'an coguisibh fein, gu tràilleil, gu saothrachail, agus gu neo-tharbhach, uile làithean am beatha.

Aig na naomhaibh, air an làimh eile, tha farsuinneachd cridhe

tre'n uchd-mhacachd ann an uile shlighibh na h-ùmhachd naoimhe. "Gluaisidh mi ann am farsuinneachd," deir Daibhidh, "a chionn gu'n iarr mi do reachdan," Salm cxix. 45; Rom. viii. 2, 21; Eoin viii. 32, 33, 36. A nis, tha iomadh ni anns am bheil farsuinneachd no saorsa mhacail so an Spioraid a' coimh-sheasamh :—

Ann a' cheud àite,—Ann am freumhaibh sin an uile sheirbhis spioradail, *beatha* agus *gràdh*;—an ceud ni a' toirt comais na h-ùmhachd dhoibh; an dara ni a' toirt aoibhneis agus millseachd dhoibh innte :—

Is e ceud fhreumh na h-ùmhachd *beatha*; tha so a' toirt neirt dhoibh a thaobh dhleasannas na h-ùmhachd. "Shaor lagh Spioraid na beatha, ann an Iosa Criosd, mise o lagh a' pheacaidh agus a' bhàis," Rom. viii. 2. Tha e 'gan saoradh, tha e 'gan giùlan a mach ann an slighibh na h-ùmhachd le saorsa; ionnus gu bheil iad ag imeachd a réir an Spioraid, rann 1, tha lagh so Spioraid na beatha na fhreumh oibreachaidh dhoibh. "Tha Criosd beò annam," deir an t-abstol, "agus a bheath' a tha mi nis a' caitheadh 'san fheòil, tha mi 'ga caitheadh tre chreidimh Mhic Dhé;"—"A bheath' a tha mi nis a caitheadh 'san fheòil—is e sin, an ùmhachd a tha mi toirt do Dhia am feadh a tha mi anns an fheòil,—tha i 'g éiridh o fhreumh beatha, Criosd a tha beò annam," Gal. ii. 20. Tha neart aca, ma seadh, chum a bhi beò do Dhia, o Chrìosd annta, am feadh a tha Spiorad na beatha o Chrìosd 'gan giùlan a mach ann an cleachdadh na h-ùmhachd. Cha-n fhas ach carraig gun bheatha o fhreumh marbh; tha gnìomharan beò ag éiridh o fhreumh beatha.

Uaith so feudar fhaicinn cìod an t-eadar-dhealachadh a tha eadar an t-saorsa sin a tha tràillean a leigeadh orra a bhi aca, agus an t-saorsa a tha dligheach do chloinn :—

An ceud eadar-dhealachadh,—Tha tràillean a' gabhail saorsa o dhleasannas; tha clann a' faotainn saorsa *anns* an dleasannas. Cha-n'eil mearachd a's mò anns an t-saoghal na sin a tha 'saoilsinn gu bheil saorsa na cloinne ann an tigh Dhé a' coimh-sheasamh ann an so,—eadhon gu feud iad dleasannais a choimhlionadh no saorsa 'ghabhail ann a bhi 'gan dearmad; gu bheil cead aca roghainn a dheanamh eadar seirbhis a choimhlionadh ann an teaghlach Dhé, no 'fhagail gun deanamh mar a chi iad ionchuidh. Is e a tha sin saorsa air a goid le tràillibh, agus cha-n e an t-saorsa sin a tha an Spiorad a' frithealadh air a' chloinn.

Tha saorsa nam mac a' coimh-sheasamh ann am farsuinneachd

spioradail cridhe, 'gan giùlan a mach gu nàdurra agus gu gnèidheil ann an uile shlighibh aoraidh Dhé. 'Nuair a tha iad 'gam factainn féin ceangailte suas annta, tha iad a' gleachdadh ri Dia air son fuasglaidh, agus gu bràth cha-n'eil iad riarichte le bhì cuairteachadh dhleasannas, mar 'eil sin deanta leò mar ann an Criosd, le cridheachaibh saora, neo-chealgach, gun chuing. Tha saorsa nan seirbhiseach, ma seadh, o dhleasannas; ach saorsa nam mac *anns* an dleasannas.

An dara earlar-dhealachadh,—Tha saorsa nan tràill no nan seirbhiseach air a tarruing o *bhreithneachadh mearachdach*, meallta; tha saorsa nam mac o chumhachd Spioraid nan gràs a tha 'chòmhnuidh annta; ann an cainnt eile, tha saorsa nan seirbhiseach air a factainn o bhreithneachadh marbh o'n taobh a muigh; tha saorsa nam mac o fhreumh beò anns an taobh a stigh.

A rìs: Is e dara freumh na h-ùmhlachd *gràdh*; tha so a' toirt tlachd agus toil-inntinn dhoibh ann a bhì 'ga coimhlionadh. Eoin xiv. 15, "Ma's toigh leibh mise," tha Criosd ag ràdh, "coimhidibh m' àitheantan." Is e *gràdh* freumh an dleasannas gu léir; agus uime sin tha an Tighearn a' filleadh suas ar n-ùmhlachd gu léir ann an *gràdh* do Dhia agus d'ar coimhearsnach; agus Pòl, air an aobhar cheudna, ag innseadh dhuinn gur e an "*gràdh coimhlionadh an lagha*," Rom. xiii. 10. Far am bheil *gràdh* ann an dleasannas air bith, tha e coimhlionta ann an Criosd. Cia cho tric as a tha Daibhidh, eadhon le h-iongantas, a' cur an céill a' ghràidh so 'na imeachd maille ri Dia! "O," a deir e, "cia taitneach leam d' àitheantan!" Tha so a' toirt toil-inntinn do na naomhaibh, eadhon nach 'eil àitheantan Chriosd doilghiosach dhoibh. Cha robh seirbhis chruaidh Iacoib doilghiosach dha do bhrìgh a ghràidh do Rachel. Cha-n'eil aon air bith do dhleasannasaibh a' chreidich doilghiosach dha, do bhrìgh a ghràidh do Chriosd. Theid iad an ceann na h-uile ni, do bhrìgh so, le tlachd agus toil-inntinn. Do bhrìgh so, tha ciocras orra air son cothroim imeachd maille ri Dia,—a' plogartaich an déigh tuilidh comais; ni anns am bheil ear-rann mhòr de'n t-saorsa mhacail so a' coimh-sheasamh. Tha e a' toirt aoibhneis dhoibh 'nan ùmhlachd. "Cha-n'eil eagal ann an *gràdh*; ach tilgidh *gràdh* dìongmhalta an t-eagal a mach," 1 Eoin iv. 18. Air do'n anam a bhì ann an cleachdadh a ghràidh anns an ùmhlachd, tha an t-eagal sin air a thilgeadh a mach a tha na thoradh daorsa air a spiorad. A nis, air do'n dà

bhith so—beatha agus gràdh—a bhi 'faotainn coimh-chleachdaidh, tha saorsa agus farsuinneachd cridhe coimheheangailte ris, gu h-anabarrach am fad air falbh o'n t-suidheachadh thràil-leil, cheangailte sin anns am bheil mòran ag imeachd, a tha 'nan coigriche do uchd-mhacachd na cloinne.

Ann an dara àite,—Tha an t-saorsa so a' coimh-sheasamh mar an ceudna anns gu bheil *cuspair* an ùmhlachd air 'fhoill-seachadh dhoibh mar chuspair *ion-mhiannaichte*, am feadh a tha e do mhuinntir eile 'na chuspair *eagalach*. 'Nan teachd dlùth do Dhia, tha iad a' beachdachadh air mar *Athair*; tha iad a' gairm an Athair féin deth, Gal. iv. 6, cha-n ann ann an cainnt a mhain, ach ann an spiorad nam mac. Tha Dia ann an Criosd a ghnàth fa'n combhair; cha-n ann a mhain mar neach a tha airidh air an urram agus an ùmhlachd sin gu léir a tha e 'g àithne, ach mar an ceudna mar neach anns am bheil iad gu bhi 'faotainn anabarr toil-inntinn, mar neach a tha uile-fhoghain-teach gu bhi sàsachadh uile thograidhean an anama. 'Nuair a dh' fheudas muinntir eile a bhi 'pasgadh an talanna ann an neapaicin, ag amharc air Dia mar mhaighstir geur-theann, tha iadsan a' buileachadh an neirt gus a cheum a's àirde, mar mhuinntir a tha tarruing dlùth dha-san a tha gu gràs-mhor a' tabhairt duais uath. Tha iad air an gluasad 'nan imeachd le freumh beatha agus gràidh 'nan anamaibh, a dh' ionnsuidh uchd an Athar bheò agus ghràdhaiche; cha-n'eil iad ach ag ath-philleadh an neirt a thugadh dhoibh a dh' ionnsuidh na tobrach o'n d' thàinig e.

Ann an treas àite.—Is e 'tha 'gan *gluasad* 'nan ùmhlachd *gràdh*, 2 Cor. v. 14. Air dhoibh a bhi 'measrachadh gràidh an Athar, tha iad air an giùlan a mach gu h-éifeachdach ann an cleachdadh a ghràidh, chum a bhi 'gan toirt féin seachad dhasan a tha 'na ghràdh. Cia mòr an t-saorsa tha ann an so! eiod am farsuinneachd spioraid a 'tha annta-san a tha 'g imeachd a réir an riaghailte so! Is iad companaich mhuinntir eile 'nan slighibh, dorchadas, agus eagal, agus daorsa, agus coguis chiontach, coimheheangailte r'an dòchasaibh fireantachd gu léir; ach aig a' chloinn tha solus, agus gràdh, agus toil-inntinn 'nan uile imeachd maille ri Dia. Tha an saoghal 'na choigreach iomlan do chridhe nam mac ann an tigh an Athar.

Ann an ceithreamh àite.—A thaobh *dòigh* na h-ùmhlachd, tha i air a coimhlionadh leò *gu toileach*. Tha iad 'gan toirt féin seachad do Dhia, "mar dhream a tha beò o na mairbh," Rom. vi. 13; tha iad 'ga dheanamh gu toileach, gu suilbhre, gu saor.

“Le m' uile chridhe,” deir Daibhidh gu tric. Tha iad 'gan toirt féin do Dhia “'nam beò-lobairt,” Rom. xii. 1, agus 'nan lobairt thoileach.

Ann's a' chuigeadh aite.—Is e *riaghailte* an imeachd maille ri Dia lagh na saorsa, saor o a chumhachd eagalach bagraidh, agus ditidh, agus mallachaidh, agus marbhaidh; agus ann an fuil Iosa, air a dheanamb milis, thusail, tarbhach, seòlach,—cuideachail mar riaghailt imeachd anns a' bheatha nuaidh sin a fhuair iad, cha-n ann mar mheadhon oibreachaidh air son beatha nach 'eil aca. Dh'fheudamaid tuilleadh eisempleir 'ainmeachadh. Fòghnadh iad so aig an àm gu bhi 'nochdadh na saorsa sin a tha aig cloinn Dhé 'na theaghlach ann an slighibh na h-ùmhlachd, air am bheil na Gibeonaich bhochda 'nan coigrich.

(2.) Is e an dara ni a tha aig cloinn Dhé tre'n uchd-mhacachd *còir*. Tha còir aca air uile shochairibh an teaghlach sin chum am bheil iad air an atharrachadh. Is e so *sàr-inbhe* nam fìor mhac ann an teaghlach air bith. Air do Shàrah bhi 'g iarraidh Ishmael a thilgeadh a mach, b'e fàth a tagraidh gu'm bu mhac na ban-tràille e, Gen. xxi. 10, agus mar sin nach b' fhìor leanabh an teaghlach e; agus uime sin gun chòir air bith aige 'bhi na chomh-oighre maille ri Isaac. Is e reusonachadh an abstoil mar an ceudna, “Cha seirbhisich ni's mo sìn ach clann, agus ma's clann, is oighreachan, Rom. viii. 14—17,—“mar chloinn tha còir againn: agus a mbeud 's nach 'eil a chòir so againn a thaobh breith—air dhuinn a bhi gu nàdurra 'nar cloinn feirge—thugadh dhuinn i tre'n uchd-mhacachd.”

A nis, ann an so tha còir dà-fhillte aig na naomhaibh:—1. Còir *àraidh*, a thaobh nithe spioradail. 2. Còir *leanmhuinneach*, a thaobh nithe aimsireil:—

[1.] A thaobh a' cheud chòir, a tha aca mar uchd-mhic ann an nithibh spioradail, tha so mar an ceudna dà-fhillte:—(1.) Tha *àite*, agus ainm, agus suidheachadh aca ann an tigh Dhé, anns an *àm a tha làthair*, agus ann an uile shochairan agus fhrithealaidhean an tigh sin. (2.) Tha còir aca ann an *lànachd* oighreachd mhòir na glòire anns an *t-saoghal chum teachd*,—lànachd na rioghachd a choisinneadh air son an teaghlach sin gu léir anns an bheil iad, le Iosa Criosd:—

Ann's a' cheud àite,—Tha còir agus seilbh aca ann am *frith-ealadh* teaghlach Dhé gu léir anns an *àm a tha làthair*.

¶ Is e prìomh sheadh an fhrithealaidh so, àrd-riaghladh tigh Dhé a bhi ann an làmhaibh an Tighearn Iosa Criosd, ann an suidheachadh òrduighean, agus ann a bhi 'comhpairteachadh an

Spioraid, chum beatha agus éifeachd a chur annta chum na crìche sin air son an robh iad air an suidheachadh. A nis, is iad a chlànn prìomh chuspairean an fhrithealaidh so; tha so uile air an son, agus air a chleachdadh d'an taobh. Thug Dia Iosa Criosd gu bhì “'na cheann os ceann nan uile nithe do'n eaglais, a tha 'na corp aige,” Eph. i. 22, 23: thug e esan gu bhì na cheann os ceann na nithe spioradail sin gu léir, agus dh' earb e an riaghladh ùghdarrach gu léir ris, chum tairbhe agus leas na h-eaglais, eadhon teaghlaich Dhé. Tha so uile deanta leis air son maith agus buannachd nam mòran mhac sin a bheir e dh'ionnsuidh glòire, Eabh. ii. 10; faic Eph. iv. 8—13. Is i crìoch an Tighearn Iosa ann an suidheachadh òrduighean an t-soisgeil, agus luchd-frithealaidh nan òrdugh sin, “na naoimh a dheasachadh, chum oibre na ministreileachd, chum togail suas cuirp Chrìosd.” Tha na h-uile ni air an son-san, tha na h-uile ni air son an teaghlaich. Ann an so tha dìlseachd Chrìosd air a cleachdadh, tha e dìleas ann an tigh Dhé uile, Eabh. iii. 2. Uime sin tha an t-abstol ag innseadh do na Corintianaich gu'm buin frithealaidhean agus òrduighean so an t-soisgeil gu léir dhoibh,—gu bheil iad uile air an son. Cìod air bith buannachd a tha'n saoghal a' faotainn tre nithibh an t-soisgeil—agus is mòr sin air iomadh dòigh—is ann air sgàth cloinne na teaghlaich so a tha iad 'ga fhaotainn. Is e so, ma seadh, rùn agus crìoch an Tighearn Iosa ann an suidheachadh uile òrduighean agus fhrithealaidhean an t-soisgeil,—gu'm bitheadh iad chum tairbhe tìghe agus teaghlaich Dhé, maille r'a chloinn agus a sheirbhisich gu léir ann.

Tha e fìor gu bheil am focal air a shearmonachadh do'n t-saoghal uile, chum a bhì 'cruinneachadh cloinne rùn Dhé r'a chéile a tha air an sgapadh sìos agus suas air feadh an t-saoghail, agus a chum a chuid eile fhagail gun leisgeul; gidheadh is i prìomh chrìoch agus rùn an Tighearna anns an fhocal, a bhì cruinneachadh r' a chéile oighreachan na slàinte a dh' ionnsuidh 'bhi 'sealbhachadh na cuirme sin a dh' ullaicheadh leis de nithibh blasda làn de smìor 'na thigh féin.

A rìs: is ann aca-san a mhain a tha còir ann an òrduighibh an t-soisgeil, agus ann an sochairibh teaghlaich Dhé, mar a tha iad sin air an fhrithealadh 'na eaglais a réir 'inntinn féin. Is i an eaglais “tigh Dhé,” 1 Tim. iii. 15; Eabh. iii. 6; anns am bheil e 'gleidheadh agus a' cumail suas a theaghlaich uile, 'gan riaghladh a réir 'inntinn agus a thoile féin. A nis, cò aig am bì còir air bith ann an tigh Dhé, ach a mhain aig a' chloinn?

Cha cheadaich sinne còir do neach air bith 'nar tighibh féin ach d'ar cloinn féin ; agus am bheil thu saolsinn gu'n ceadaich Dia sin do neach air bith na thigh féin ach d' a chloinn a mhain mar an ceudna ? Am bheil e iomchuidh "aran na cloinne 'ghabhail agus a thilgeadh chum nan con ?" Chi sinn nach 'eil còir air bith aig aon neach eile ach aig cloinn air sochairibh tigh Dhé, ma bheir sinn fainear,—

Air tùs, Nàdur an tigh sin. The e air a dheanamh suas de mhuintir do nach comasach còir no àite 'fhaotainn ann ach mar chloinn uchd-mhacaichte. Tha e air a dheanamh suas de "chlachaibh beò," 1 Phead. ii. 5;—"ginealach taghta, sagartachd rìoghail, cinneach naomh, sluagh sònruichte," rann 9; "naoimh agus bràithrean dìleas ann an Criosd," Eph. i. 1; Col. i. 2;—sluagh a tha "uile 'nam fireanaibh," Isa. lx. 21; tha an tigh so gu léir 'na aitreabh ro ghlòrmhor, caib. liv. 11-14,—tha slighe an tighe 'na "shligh na naomhachd," troimh nach siubhail neach neòghlan, caib. xxxv. 8; seadh, gu soilleir, is iad "mic agus nigheanan an Tighearn Uile-chumhachdaich," agus iadsan a mhain, 2 Cor. vi. 17, 18; tha 'ehuid eile gu léir air an dùnadh a mach, Taisb. xxi. 27. Tha e fìor gu bheil mòran gu tric a' goid a steach do thigh mòr Dhé; agus mar sin gheibhear ann "cha-n e mhain soithichean òir agus airgid, ach mar an ceudna soithichean fiodha, agus creadh," 2 Tim. ii. 20; ach tha iad so a mhain a' goid a steach, mar a tha Iudas a labhairt, rann 4, cha-n'eil còir no seilbh air bith aca ann.

Ach a ris : Tha *sochairean* an tighe de leithid a' nàduir as nach 'eil freagarrachd no buannachd annta do neach eile. Ciod am feum a tha ann a bhi 'toirt bìdh do dhuine marbh ? Am fàs e neartmhor leis ? An cuir an lòn 'am meud e ? Tha na h-uile ni ann an teaghlach agus 'an tigh Dhé 'na lòn air son anama beò. A nis, is iad a' chlànn a mhain a tha beò, tha na h-uile neach eile marbh ann an euceartaibh agus 'am peacaidhibh. Ciod am feum a bhitheas ann an samhraidhean o'n taobh a muigh, as eugnais beatha agus cumhachd ? Ciod air bith sochair air an amhaire sinn a bhuineas do na naomhaibh ann an teaghlach Dhé, chi sinn gu bheil freagarrachd annta uile do chreidich; agus, ann a bhi 'gam buileachadh air an t-saoghal, nach bitheadh ann ach a' cur nèamhnuid' ann an soc na muic.

Is iad mic an teaghlach a mhain, ma seadh, aig am bheil a' chòir so; tha comunn aca r'a chéile, agus an comunn sin aca ris an Athair agus ris a' Mhac Iosa Criosd; tha iad a' foillseachadh

bàis an Tighearna gus an tig e; tha uile òrduighean an tighe, agus frithealadh nan òrduighean sin air an earbsa riu. Agus co a thig a steach eadar iad agus a bhi 'sealbhachadh no còrach so, no a chumas iad air an aise o sin a rinn Criosd a chosnadh air an son? Agus bheir an Tighearn dhoibh fa dheòidh anns gach àite eridheachan gu bhi 'deanamh feum de'n chòir so d'a réir sin, chum an easan a philleadh o bheanntaibh an t-seacharain, gun ionad an suaimhneis a dhi-chuimhneachadh tuilleadh.

Ann an dara àite,—Tha còir aca air *lànachd* na h-oighreachd ann an glòir a rinn Criosd a chosnadh air son an teaghlaich so gu léir. Mar sin tha an t-abstol a' cur 'an céill, Rom. viii. 17, "Ma's clann, is oighreachan; oighreachan air Dia, agus comh-oighreachan maille ri Criosd." Tha clann Dhé uile 'nan "ceudghin," Eabh. xii. 23; agus uime sin tha iad uile 'nan oighreachaibh: air an aobhar sin tha cudthrom na glòire sin gu léir a dh' ulluicheadh air an son a' faotainn mar ainm "an oighreachd," Col. i. 13, "Oighreachd nan naomh anns an t-solus." "Ma's le Criosd sibh, is sibh siol Abraham gun amharus, agus is oighreachan sibh a réir a' gheallaidh," Gal. iii. 29. Oighreachan a' gheallaidh; is e sin, air na h-uile ni a bha air a ghealltuinn do Abraham ann agus maille ri Criosd.

Tha trì nithe a thaobh so air am bheil clann Dé air an deanamh 'nan oighreachaibh:—

An ceud ni, An *gealladh*; mar ann an Gal. iii. 29, agus Eabh. vi. 17. Tha Dia "a' feuchainn neo-chaochladheachd a chomhairle do oighreachaibh a' gheallaidh;" mar sin tha Abraham, Isaac, agus Iacob air an ainmeachadh mar "chomh-oighreachaibh a' gheallaidh cheudna," Eabh. xi. 9. Thug Dia gealladh ro inbheach ann an Criosd, roimh bhunait an domhain, anns am bheil saoradh o na h-nìle h-ole air 'fhilleadh suas, agus anns an do ghabh e os làimh na h-uile ni maith a bhuileachadh air a' chloinn. Tha e 'filleadh ann saoradh o na h-uile h-ole a thugadh orra tre chionta peacaidh agus aintighearnas Shàtain, agus còir-sheilbh as an leth ann an uile bhèannachdaibh spioradail nan ionadan nèamhaidh ann an Iosa Criosd. Air an aobhar sin, ann an Eabh. ix. 15, tha an Spiorad Naomh a' toirt mar ainm air "gealladh na h-oighreachd shìorruidh." Tha clann uchd-mhacaichte Dhé, ma seadh, 'nan oighreachaibh, anns a' cheud àite, air a' ghealladh. Ciod air bith ni a th'anns a' ghealladh a thug Dia air tùs do'n duine an déigh a thuiteam, agus a bha o'n àm sin air 'ath-nuadhachadh leis, agus air a dhaingneachadh le a mhionnaibh; tha iadsan 'nan oighreachaibh

air, agus tha còir an tagraidh air an oighreachd a' seasamh dhoibh ann an cùirtibh na flaitheanais.

An dara nì, Tha iad 'nan oighreachaibh air *fireantachd* Eabh. xi. 7. Bha Noah na oighre na fireantachd sin a tha o chreidimh; ni de'm bheil Peadar a' gairm "oighreachan air gràs na beatha," 1 Phead. iii. 7. Agus tha Senmas a' cur an dà nì cuideachd, caib. ii. 5, "oighreachan air an rìoghachd a gheall Dia;" is e sin, air rìoghachd nan gràs, agus an fhìreantachd a tha ann. Agus a thaobh so tha an t-abstol ag innseadh dhuinn, Eph. i. 11, gu'n "d'fhuir sinn oighreachd;" oighreachd a tha e mar an ceudna ag ainmeachadh coimheangailte ris an fhìreantachd a tha o chreidimh, Gnìomh. xxvi. 18. A nis, tha an fhìreantachd, agus an gràs, agus an oighreachd so a' ciallachadh, cha-n e mhain an fhìreantachd sin air am bheil sinn 'nar luchd-comhpairt anns a' bheatha so, ach mar an ceudna crìoch agus foirfeachd na fireantachd sin ann an glòir; mar a tha air a dheanamh cinnteach anns an ath àite.—

An treas nì, Tha iad 'nan "oighreachaibh na slàinte," Eabh. i. 14, agus "'nan oighreachaibh a réir dòchais na beatha maireannaich," Titus iii. 7; ni de'm bheil Peadar a' gairm "oighreachd neo-thruaillidh," 1 Phead. l. 4; agus Pol, "duais na h-oighreachd," Col. iii. 24,—is e sin, foirfeachd oighreachd sin an t-soluis agus na naomhachd a tha iad a cheana 'sealbhachadh. Mar so, ma seadh, tha slàinte iomlan Chrìosd r'a bheachdachadh gu h-eadar-dhealaichte; 1. Stéidh na slàinte, na geallaidhean; 2. Meadhonan na slàinte, fireantachd agus naomhachd; agus, 3. Crìoch na slàinte, glòir shiorruidh. Tha còir aig mic Dhé air an iomlan, do bhrìgh g'un d'rinneadh iad 'nan oighreachaibh maille ri Chrìosd.

Is iad so, ma seadh, na prìomh nithe anns am bheil còir sin nan naomb a' coimh-sheasamh a tha aca tre'n uchd-mhacachd; agus a dh'fheudar 'ainmeachadh ann am focal, anns gur e an Tighearn féin an euibhrionn agus an oighreachd, agus is iadsan oighreachd an Tighearna; agus cia cho saobhir as a ta a' chuibhrionn a tha aca! thuit an cranachur dhoibh ann an ionadaibh aoibhneach.

[2.] A bhàrr air a chòir *àraidh* so, tha còir *leanmhuinneach* aig mic uchd-mhacaichte Dhé,—còir a thaobh nithe na beatha so; is e sin, anns a' chuibhrionn sin dheth a thoilicheas Dia a chur 'nan làmbaibh. Is e Chrìosd "oighre nan uile nithe," Eabh. i. 2; bha na h-uile còir air nithibh maith a' chruthachaidh air a call tre'n pheacadh. Rìun an Tighearn air tùs, 'na

àrd-uachdaranachd féin, na h-uile ní a dheanamh thairis air son feum an duine ; dh'òrduich e fuigheall oibre a làmh, gach ní 'na àite féin, chum a bhi cuideachail dha. Rinn am peacadh an suidheachadh so a thilgeadh bun os ceann,—bha na h-uile ní air a chur saor o'n iochdranachd so dha ; gidheadh, air dhoibh a bhi air an tionndadh a thaobh tre'n t-saorsa sin o phrìomh chrìch an comharachaidh, cha-n'eil ann dhoibh ach carrann de'n dìomhanas agus de'n mhallachadh fo'm bheil iad. Tha e 'na eucoir do ní air bith gu'm bitheadh e air a chur a thaobh o na chrìch sin air son an robh e air tùs air a chomharachadh. Bha an cruthachadh gu léir tre'u pbeacadh air a leigeadh fuasgailte o bhi fo riaghladh iochdaran air bith ; agus air do'n duine tuiteam o'n inbhe sin anns an robh uachdaranachd aige os ceann nan creutairean agus seilbh annta, cha-n'eil a nis an comas a's lugh aige còir air bith a thagradh annta. Ach a nis, air do'n Tighearn rùnachadh cuibhrionn a ghabhail d'a ionnsuidh féin o mheall leagta a' chinne-dhaoine, agus an comharachadh 'nan oighreachaibh na slàinte, cha-n'eil e air ball a' sgrìos oibre a' chruthachaidh, ach tha e 'gan gleidheadh chum a bhi cuideachail dhoibh 'nan oilthireachd. Chum na crìche so tha còirichean nan nithe sin gu léir a chaill an ceud Adhamb, air an deanamh thairis do'n dara Adhamb, a chomharaich Dia 'na “oighre nan uile nithe.” Agus mar sin, air do chloinn an uchd-mhacachd a bhi 'nan “comh-oighreachaibh maille ri Crìosd,” tha còir aca-san mar an ceudna ann an nithibh a' chruthachaidh so. Chum a bhi soilleireachadh cìod anns am bheil a' chòir so a' coimh-sheasamh, bheir sinn seachad na beachdan so a leanas:—

Annas a' cheud àite,—Cha-n'eil an còir a tha aca-san coimh-ionann ri còir Chrìosd ; is e sin, àrd-uachdaranach agus os ceann nan uile, chum a chuid féin a bhuileachadh mar is àill leis ; ach tha an còir-san 'na chòir iochdaranach, ionnus gu feum iad cunntas a thoirt as a bhuileachadh a ní iad air na nithibh sin anns am bheil còir aca. Tha còir Chrìosd na còir *Tighearn'* an tighe, tha còir nan naomh na còir *sheirbhiseach*.

Annas an dara àite,—Gu bheil còir aig cloinn Dhé *gu léir* air an *talamh gu h-iomlan*, a's leis an Tighearn, maille r'a lànachd ; agus sin anns an dà sheadh so:—

An ceud seadh, Gu bheil Tighearn àrd-uachdaranach na talmhainn 'ga chumail suas a mhain air an son, agus air an sgàth ; cha-n'eil anns na h-uile neach eile ach *luchd-seilbh mi-dhligheach*, a' briseadh a stigh air crìochaibh an Tighearna, gun chòir no ceud uaith.

An dara seadh, Gu'n do gheall Criosd dhoibh rioghachd agus uachdaranachd na talmhainn, anns an dòigh sin anns am faic e iomchuidh 'na fhreasdal a chur gu buil; is e sin, gu'm bi riaghladh na talmhainn air a chleachdadh ann an rathad a bhitheas chum an leas.

Anns an treas àite,—Tha a' chòir so a tha aca na còir spioradail, nach 'eil a' toirt seilbh sìobhalta dhoibh ann, ach a mhain a' naomhachadh na còrach agus an t-seilbh a tha air am buileachadh. Shònraich Dia 'na fhreasdal crìochan aite-còmhnuidh dhaoine, Gnìomh. xvii. 26, a' ceadachadh do dhaoineibh an t-saoghail cuibhrionn a shealbhadh ann, agus sin gu tric cuibhrionn làn agus saoi-bhir; agus sin air sgàth na cloinne, chum nach briseadh ainmhidhean sin na frìthe, a riuneadh chum a bhì air an sgrios, a steach fuasgailte air an t-seilbh uile. Uime sine,—

Anns a' cheathramh àite,—Cha-n 'eil còir air bith aig *neach fa leth de chloinn an uchd-mhacachd* ann an cuibhrionn air bith de nithibh saoghalta, anns nach d' thugadh còir sìobhalta dha ann am freasdal Dhé. Ach,—

Anns a' chuigeamh àite,—Tha an dà nì so aca tre'n uchd-mhacachd:—1. Cìod air bith cuibhrionn a thoilicheas Dia a thoirt doibh, tha còir aca air, mar a rinneadh thairis e do Chrìosd, agus cha-n ann mar a tha e 'na luidh fo'n mhallachadh agus fo'n dìomhanas a tha air teachd air a' chruthachadh tre'n pheacadh; agus uime sin cha ghairmear gu bràth gu cunntas iad air son a bhì glacadh seilbh de'n nì sin nach buin doibh, mar a tharlas do chloinn sin nan daoine gu léir a tha 'deanamh gréime ainneartaich air na nithibh sin a chuir Dia saor o bhì fo thighearnas dhoibh do bhrìgh peacaidh. 2. Tha iad air an treòrachadh, tre na chòir so a tha aca, gu *feum naomhachaidh* a dheanamh de na nithibh a tha iad mar so a' sealbhachadh; a mheud 's gu bheil iad annta féin nan *geall-dàingnich* dhoibh air gràdh an Athar, air an ionnlad ann am fuil Chrìosd, agus 'nan nithibh a tha 'cur impidh gràidh air an spioradaibh a bhì beò dha-san a tha 'toirt nan uile nithe dhoibh gu saoi-bhir r'an sealbhachadh.

Is e so, ma seadh, an dara nì a tha againn tre'n uchd-mhacachd; agus uaithe so gabhaidh sinn oirnn a ràdh a thaobh man mi-chreideach, nach 'eil fìor chòir aca air nì sam bith a tha iad a' sealbhachadh.

Cha-n 'eil fìor chòir chinnteach aca, tha sinn ag ràdh, eadhon air na nithibh aimsireil sin a tha 'nan làmhaibh; tha e fìor

gu bheil còir shìobhalta aca orra 'nan dàimhibh gach aon d'a chéile, ach cha-n 'eil còir naomhachaidh aca a thaobh an anama féin. Tha còir aca a sheasas dhoibh ann an cuirtibh dhaoine, ach cha-n 'eil còir aca a sheasas 'am fianuis Dhé, no ann an cuirt an coguis féin. Is doilgheasach an là dhoibh anns am feum iad cunntas a thoirt do Dhia as na h-uile ni a rinn iad a shealbhachadh. Cha-n e 'mhain gu'm bi iad air an gairm gu cunntas a thaobh a' mì-bhuileachadh am rinneadh leò air na nithibh sin a shealbhaich iad, anns nach do ghlòraich iad esan annta agus leò d' am buineadh iad; ach mar an ceudna, a thaobh gu'n do chuir iad eadhon an làmh an air crentairibh Dhé, agus gu'n d' rinn iad an cumail uatha-san air sgàth am bheil iad air an gleidheadh o bhi air an sgrìos. 'Nuair a ghlacas Dia na glòire 'na làmhaidh iad, aon chuid 'nan coguisibh ann an so, no anns a' bhreitheanas an dèigh so, agus a labhras e le h-uamhunn a' bhreitheimh dhioghaltaich, "Cheadaich mi dhuibh arbhar, agus fion, agus oladh, a shealbhachadh, — cuibhrionn pailt de mo chreutairibh; bha sibh 'gar n-aoirneagan féin ann an saobhbreas agus sògh, am feadh a bha oighreachan dligheach nan nithe sin bochd, agus ìosal, agus diblidh aig 'ur dorsaibh; — thugaibh a nis cunntas air bhur stiùbhardachd. Ciod a rinn sibh a bhuileachadh air seirbheis agus air cur air aghaidh an t-soisgeil? Ciod a thug sibh dhoibh-san do nach d' ullaicheadh ni sam bith? ciod an leasachadh a rinn sibh air bochdainn nan naomh? An robh bhur làmh ullamh, agus bhur n-inntinn toileach, na h-uile ni a leagadh sìos air mo sgàth-sa?" — 'nuair is éigin doibh freagair ann am fìrinn, "A Thighearna, bha, gun amharus, cuibhrionn mòr againn anns an t-saoghal; ach ghabh sinn e mar ar cuid féin, a' meas gu feumaid ar cuid féin a bhuileachadh mar a b' àill leinn. Dh'ith sinn na nithe reanhra, agus dh'òl sinn nithe mìlse, agus dh'fhag sinn am fuigheall d'ar naoidheanaibh: rinn sinn cuibhrionn a bhuileachadh air ar n-ana-miannaibh, cuibhrionn air ar càirdibh; ach is fìor nach a' rinn sinn duinn féin càirdean le Mamon so na h-eucorach, — cha do chuir sinn ar làmh ri soirbheachadh an t-soisgeil; cha do leasaich sinn uireasbhuidhean do naomh: agus a nis, feuch, is éigin duinn bàsachadh:" — mar sin mar an ceudna, 'nuair a theid an Tighearn air aghaidh, cha-n ann a mhain a ghabhail cunntais diubh a thaobh am mì-bhuileachaidh air na nithibh sin, ach mar an ceudna a thaobh an còir annta, agus a their e riu, "Is leam-sa an talamh agus a làn. Rinn mi, gun

amharus, na nithe sin a thoirt thairis do'n duine air tùs ; ach chailleadh a' chòir sin tre'n pheacadh : rinn mi an aisig air son mo naomh a mhain. Ciod uime, ma seadh, an do ghlac ar lamhan mar chobhairtich na nithe sin nach buineadh idir dhuibh? e' arson a dh' éignich sibh na creutairean a chruthaich mi, gu bhì 'deanamh seirbhis dhuibh féin agus do 'ur n-ana-miannaibh, air dhomh an saoradh o bhì fo thighearnas dhuibh? Thugaibh dhomh mo *lion*, *m' olainn*, agus *m' fhìon* ; ruisgidh mi lomnochd sibh mar anns an là 'an d' rugadh sibh ; dìoghailidh mi bhur spuinneadh oirbh, agus bhur seilbh eucorach anns na nithibh sin nach b'e bhur cuid féin :”—ciod, tha sinn ag ràdh, a nì daoine anns an là sin ?

(3.) Is e an treas sochair a tha againn anns an uehd-mhacacl d *dìmachd*. Ach rinn sinn so a thoirt fainear a cheana ann an labhairt mu oirdheireas Chrìosd mar an t-slighe anns am bheil sinn a' tarruing dlùth do Dhia ; agus uime sin cha dean sinn a thogail a ris anns an àite so.

(4.) Is e an ceathramh nì *àmhghar* ; buinidh so mar an ceudna do sochairibh na cloinne, mar a tha e 'na thoradh gràidh a' treòrachadh a dh' ionnsuidh buannachdan spioradail agus comh-chumaidh ri Crìosd, agus mar a tha e air a choimh-mheasgadh le mìllseachd a làthaireachd féin, Eabh. xii. 3-6 ; ach air na nithibh fa leth so cha-n fheud sinn a bhì 'leudachadh.

Is e so, tha sinn ag ràdh, *tobar* nan sochair sin gu léir a choisinn Crìosd air ar son, anns am bheil mar an ceudna comh-chomunn againn ris : comh-chomunn ann an *ainm* ; tha sinn (mar a tha e féin) 'nar cloinn do Dhia : comh-chomunn ann an *còir* ; is oighreachan sinn, agus comh-oighreachan maille ri Crìosd ; comh-chomunn ann an *cosmhuilteachd* ; roimh-òrduicheadh sinn chum a bhì comh-chosmhuil ri ceud-ghin an teaghlach ; comh-chomunn ann an *urram* ; cha nàire leis bràithrean a ghairm dhinn ; comh-chomunn ann am *fadangasaibh* ; dh' fhòghluim e àmblachd o na nithibh a dh' fhuiling e, agus smachdaichear gach mac ris an gabhair : comh-chomunn ris 'na *rìoghachd* ; rìoghaichidh sinn maille ris. Ach air na nithibh so uile feumaidh sinn labhairt ann an rathad sònruichte ann an àite eile, agus air an aobhar sin cha dean sinn an leantuinn a mach nì s fhaide aig an àm.

EARRANN III.

CAIBIDEIL I.]

AIR COMH-CHOMUNN RIS AN SPIORAD NAOMH.

Stéidh ar comh-chomuinn ris an Spiorad Naomh (Eoin xvi. 1—7) air 'fhosgladh suas—Comhfhurtair; eo e? An Spiorad Naomh; a thoil féin 'na theachd d' ar n-ionnsuidh; air a chur mar an ceudna le Críost—An Spiorad air a chur mar fhear-naomhachaidh agus mar chomhfhurtair—Na nithe tha coimheangailte r'a theachd air an toirt fainear—Stéidh a theachd, Eoin xv. 26—A theachd a mach o'n Athair dá-fhillte; a thaobh pearsantachd, no a thaobh dreachd—Cuid de nithibh a tha r'a bheachdachadh a thaobh a theachd a mach ann an rathad dreachd—Dóigh a bhuileachaidh oirnn—Tha e air a bhuileachadh gu saor: air a chur gu h-ùghdarrach—Am peacadh an aghaidh an Spioraid Naomh. coimnis nach fheadar a mhaitheadh—Cionnus a tha an Spiorad gu bhí air 'iarraidh air an Athair—Cìod e sin doilgheas a chur air an Spiorad—An Spiorad air a dhòrtadh a mach—Cionnus a tha e air a ghabhail; tre chreidimh—Cleachdaidhean a' chreidimh ann an 'gabhail an Spioraid Naomh—A chòmhuidd maille ruinn, cionnus air a chur 'an céill—Cionnus a dh' fheadas sinn ar comhfhurtachd a chall an feadh a tha an Comhfhurtair a' fantuinn maille ruinn.

Tha stéidh a' chomh-chomuinn sin gu léir a tha againn ris an Spiorad Naomh a' coimh-sheasamh 'na *theachdaireachd*, no gu bheil e air a chur le Iosa Críost chum a bhí na chomhfhurtair dhuinn; nìme sin tha brìgh an fhrithealaidh sin gu léir r'a bhí air a bheachdachadh anns a' cheud àite, chum 's gu'm bitheadh breithneachadh ceart againn air a' chomh-chomuinn nu'm bheil sinn gu bhí labhairt. A nis, do bhrìgh gu bheil prìomh ghealladh an Spioraid agus na nithe àraidh a tha coimheangailte ris, maille ris a' mhaith a tha r'a fhaotainn agus an t-òle a tha air a bhacadh leis, air an cur sìos ann an toiseach an t-sèathamh caibideil deug de shoisgeil Eoin, gabhaidh sinn beachd air mar a tha e ann an sin air a chur an céill.

'Nuair a bha ar Slànuighear beannaichte gus an saoghal so 'fhagail, air dha a dheanamh aithnichte d' a dheiscioblubh, 'am measg nithe eile, cionnus a rachadh gabhail riu gu coitcheionn ann, tha e nis a' toirt dhoibh fàth iomraidh na sgeòile dubhaich, a chionn iad a bhi cho tùirseach agus lag-chridheach air dhoibh cluinntinn gu'n robh e nis gu dealachadh riu. Rann 1, "Na nithe so labhair mi ribh, chum nach faigheadh sibh oibheum;" — "Thug mi fios duibh," tha e 'g ràdh, "air na nithibh so roimh-làimh—is e sin, na nithe a tha sibh gu bhi 'fulang—air eagal gu'm bitheadh sibhse, anama bochda! a bha 'g altrum dochais gu'm bitheadh bhur càradh air sheòl eile, air bhur glacadh le h-ioghnadh, ionnus gu faigheadh sibh oibheum annam-sa, agus a' m' theagasg, agus gu'n tuitcadh sibh air falbh uam. Ach a nis, tha rabhadh agaibh, agus tha fhios agaibh ciod ris am feud sibh sùil a bhi agaibh. Seadh," a deir e, rann 2, "air dhomh fios a thoirt duibh ann an rathad coitcheionn gu'm bi sibh air bhur geur-leanmhuinn, tha mi nis ag innseadh dhuibh gu soilleir gu'm bi na h-uile dhaoine ann an *comh-bhoinn* 'n 'ur n-aghaidh, a' cur an cumhachd 'an cleachdadh chum bhur sgrios." — "Cuiridh iad as an t-sionagag sibh; seadh, thig an uair, ge b'e neach a mharbhas sibh, gu'n saoil e gu bheil e 'deanamh seirbhis do Dhia." — "Cuiridh an cumhachd *eaglaiseil* a mach as an comunn sibh,—cuiridh iad a mach as an t-sionagag sibh: agus gus nach bi sùil air bith agaibh gu'n dean an *t-uachdaran* aimsireil bhur teasairginn uatha, is ann a *mharbhas* iad sibh: agus a chum gu'm bi fios agaibh gu'n dean iad obair choimhlionta dheth, gun ghrabadh no smachd, saoilidh iad gur ann a tha iad a' deanamh seirbhis do Dhia; ni so am brosnachadh 'n 'ur n-aghaidh gu h-ain-iochdumhor gus a' cheum a's fhaide mach."

"Ach is cruaidh an deuchainn so," dh' fhendadh iad a ràdh, "am bheil ar cor mar sin, gu'n saoil daoine, ann a bhi 'gar marbhadh, gu'n dean iad an coguisean a mholadh do Dhia?" "Seadh, cadhon mar sin," tha an Tighearn ag ràdh; "ach gidheadh, chum nach bi sibh air bhur mealladh, agus nach bi bhur coguisean fo bhruaillean air son an dànadais, bitheadh fhios agaibh gur e an aineolas dall gun athadh a's aobhar am baralach cuthaich," rann 3, "Agus ni iad na nithe so, do bhrìgh nach aithne dhoibh an t-Athair, no mise."

B'e so, ma seadh, an càradh a bha 'feitheamh nan deisciobul. Ach e'arson a rinn ar Slànuighear na nithe so aithnichte dhoibh aig an àm so, gu bhi 'cur eagail agus imcheist r'an doilgheas

agus am bròn? ciod an tairbhe' bhithheadh ann doibh? “Tha aobhairean cudthromach,” deir am Maighstir beannaichte, rann 4, “air son na nithe so innseadh dhuibh; gu sònruichte, chum, mar a bhithas sibh air bhur n-ullachadh air an son, gu'm bi sibh mar an ceudna air bhur cumail suas, 'nuair a thig iad oirbh, le bhli smuaineachadh air mo Dhiadhachd agus m' uile-fhiosrachd, a thug fios dhuibh orra roimh-làimh,” “Ach dh' innis mi na nithe so dhuibh, chum 'nuair a thig an t-àm, gu'n cuimhnich sibh gu'n d' innis mi dhuibh iad,” rann 4, “Ach ma tha fios 'fhaotainn orra cho *feumail*, cionnus nach d' thug thu fios dhuinn orra o thùs,—'nuair a *ghairn* thu sinn chum do leantuinn?” “Eadhon,” deir an Tighearn, “do bhrìgh nach robh feum air bith air a shon; oir an feadh a bha mi maille ribh bha dìon agus seòladh am fagus duibh”—“Ach cha dubhairt mi na nithe so ribh o thùs, do bhrìgh gu'n robh mi maille ribh:’ ach a nis tha cuisean air sheòl eile; is éigin domh bhur fagail,” rann 4. “Ach d' ar taobh-sa, tha sibh cho mòr air bhur lionadh le h-iongnadh agus bròn, as nach 'eil neach agaibh a' feòraich dhìom 'C'ait am bheil thu dol;’ oir nan smuainicheadh sibh uime so, bheireadh e gu einnteach saorsa dhuibh, a chionn gu bheil mi 'dol a ghabhail seilbh air mo ghlòir, agus a chur air aghaidh oibre bhur slàinte: ach tha eagal agus bròn air tuiteam air bhur crideachaibh, ionnus nach 'eil sibh uiread as a feòraich an déigh fuasglaidh,” rann 5, 6. Air a sin tha an Tighearn a' cur an cèill nam briathran iongant ach sin, rann 7, “Gidheadh tha mi ag innseadh dhuibh na fìrinn; Is buannachd dhuibh mise a dh' fhalbh: oir mar falbh mi, cha tig an Comhfhurtair do bhur n-ionnsuidh; ach ma dh' fhalbhas mi, cuiridh mi esan do 'ur n-ionnsuidh.”

Do bhrìgh, ma seadh, gur e an raon so *stéidh àraidh* na dh' fheudas a bhì air a labhairt an déigh so, feumaidh sinn beachdachadh sònruichte a dheanamh air na briathraibh agus an eadar-mhineachadh; agus sin araon a thaobh roimh-ràdh an raim, agus an dian-chàinnt a tha air a cleachdadh ann, maille ris an reuson a tha coimh-cheangailte ris.

1. An roimh-ràdh,—“Gidheadh tha mi ag innseadh dhuibh na fìrinn:”—

(1.) Tha an ceud fhocal, “gidheadh,” ag eadar-dhealachadh seanachais; cha-n ann a' togail cunnuil an aghaidh nì sam bith a labhair e féin roimh sin, ach an aghaidh breithneachaidh mhearachdaich nan deisciobul. “Tha fios agam gur dubhach bhur smuaintean a thaobh nan nithe so; gidheadh.”

(2.) “Tha mi ag innseadh dhuibh na firinn.” Tha na briathran anabarrach brìghmhor, agus a’ nochdadh gu bheil nì-éigin ro chomharaichte gu leantuinn. Air tùs, “*Mise*,”— “Tha *mise* ’ga innseadh dhuibh ; mise tha ’g ’ur gràdhachadh, mise aig am bheil cùram dhìbh, agus a tha ann an ùine ghearr gu mo bheatha ’leagadh sìos air bhur son ; is iad so mo bhriathran deireannach, chum gu’n creid sibh mi ; eadhon mise an fhìrinn féin, tha mise ’ga innseadh dhuibh.” Agus,—

A ris, “Tha mi ag innseadh dhuibh na firinn.” “Tha iomadh breithneachadh claon air deanamh gréim air bhur eridheachaibh tuirseach, amharusach. Tha sibh a’ meas, nam b’e ’s gu’m fanainn maille ribh, gu feudadh na h-uile so a bhì gu léir air am bacadh ; ach, mo thruaighe ! cha-n’eil fhios agaibh ciod a tha chum bhur leas, no ciod a tha idir iomchuidh. ‘Tha mi ag innseadh dhuibh na firinn ;’ eadhon an fhìrinn féin ; uime sin, bitheadh bhur eridheachan sàmbach innte.” Tha feum air dearbhadh an déigh dearbhaidh, chum iadsan a chombhfhurtachadh a tha air an tilgeadh sìos ’an diobhail misnich, fo eagal gu’n d’rinn Crìosd a làthaireachd a dhealachadh riu, eo aca a bhithas an t-eagal sin fìrinneach no meallta.

Is e so, ma seadh, roimh-ràdh bhriathran sin ar Slànuighir a bha e gu chur an cèill ann an dian-chàinnt chudthromaich, chum a bhì saoradh smuaintean nan deisciobul o chlaon-bheachdaibh ciùrrail, agus an inntimean ullachadh air son na fìrinne mòire sin a bha e gu labhairt.

2. Na briathran féin : “Is buannachd dhuibh mis a dh’ fhalbh.”

Tha dà nì annta :—*Triall* Chrìosd ; agus buannachd a thrialla d’a dheisciobluidh.

A thaobh a thrialla, tha e aithnichte ciod a tha air a chiallachadh leis ;—a làthaireachd chorporra a bhì air a toirt air falbh o’n talamh an déigh na h-aiseirigh, air “do nèamh a ghabhail gu aimsiribh aisig nan uile nithe,” Gniomh iii. 21 ; oir a thaobh a Dhiadhachd, agus cleachdaidh a ghràidh agus a chùram d’an taobh, gheall e a bhì maille riu gu deireadh an t-saoghail, Mata xxviii. 20. A thaobh a thrialla, tha e ’g ràdh, “Tha e comh-chuideachail do bhur maith ; tha e tarbhach dhuibh ; tha e chum bhur leas ; freagraidh e a’ chrìoch a tha agaibh anns an amhare.” Is e so seadh an fhocail a rinn sinne eadar-theangachadh “buannachd,”—“Tha e chum buannachd agus tairbhe dhuibh.” Is e so, ma seadh, an nì a tha ar Slànuighear a’ cur

an céill, agus sin leis an dian-chainnt a dh' ainmich sinn, ag iarraidh a bhi 'daingneachadh nan deisciobul tùirseach ann an fìrinn an ni a labhair e,—eadhon, gu'm bitheadh a thriall, a bha 'cur eagal agus imcheist orra, air a thionndadh a chum buannaichd agus tairbhe dhoibh.

3. A nis, ged a dh' fheudadh e bhi air 'earbsa gu'n comh-aontaicheadh iad ri focal na fìrinn so ann fèin a labhair Crìosd, gidheadh do bhrìgh gu'n robh gnothach coitcheinn aca ris an ni sin a b'e *bunachar na fìrinne* sin, tha e 'deanamh sin aithnichte dhoibh mar an ceudna; agus a chum gu'n aiclicheamaid gu'm bu ni mòr sin a bheireadh dearbh-chinntè dhoibh gu'm bu ràdh fìor a labhair e riu, tha e 'ga chur an céill ann an rathad aicheadh agus aidaichaidh: “Mar falbh mi, cha tig e; ach ma dh' fhalbhas mi, cuiridh mi e.” A thaobh trialla Chrìosd labhair sinn air a cheana: bheir sinn a nis fainear teachd agus cur a' Chomhfhurtair, an ni mar an ceudna a bha sinn a' rùn-achadh.

“An Comhfhurtair:” Tha dà sheadh comharaichte aig an fhocal so anns na Sgrìobtuiribh anns a' cheud chàinnt,—“fear-tagraidh” agus “comhfhurtair;” tha am focal air a chleachdadh anns a' cheud seadh so a thaobh ar Slànuighir ann an I Eoin ii. 1. Feudaidh teagamh a bhi ann, co an t-eadar-theangachadh a's cothromaiche anns an àite so fear-tagraidh no comhfhurtair.

Ma dh' amhaireas sinn air eor nan deisciobul aig an àm anns an robh na briathran air an labhairt,—làn bròin agus imcheist,—is e a's coltaiche gur e an Comhfhurtair eadar-theangachadh a's freagarraich: “Lion dubh-bhròn bhur eridhe; ach cuiridh mise an Comhfhurtair do bhur n-ionnsuidh;” agus ma dh' amhaireas sinn air na briathraibh a tha leantuinn, anns an bheil an obair shònruichte sin air a h-ainmeachadh a dheanadh e 'nuair a thigeadh e, chì sinn mar an ceudna gu'n robh feum aca air mar Fhear-tagraidh, chum aobhar Chrìosd a thagradh an aghaidh an t-saoghail, rann 8. Ròghnaichidh sinn an gealladh 'eadar-theangachadh ann an comh-chòrdadh ri aobhar a fhrith-ealaidh, eadhon dubh-bhròn nan deisciobul, agus mar sin an t-ainm “An Comhfhurtair” a ghnàthachadh.

Ann an caib. xv. 26, tha ar Slànuighear beannaichte a' cur an céill co è an Comhfhurtair so. “Spiorad na fìrinn;” is e sin, an Spiorad Naomh, a tha foillseachadh gach uile fhirinn do chloinn nan daoine. A nis, tha dà ni air an ainmeachadh

a thaobh a' Chomhfhurtair so:—(1.) Gu'n *tig* e. (2.) Gu'n *cuir* Criosd e.

(1.) Gu'n *tig* e. Tha gealladh a theachd, air do'n chumha sin coimhlionadh 'fhaotainn, Criosd a dhol air falbh, air 'fhilladh ann an àicheadh a theachd as eugmhais a' choimhlionaidh sin: “Mar falbh mise, cha *tig* e;”—“Ma dh' fhalbhas mi, thig e.” Mar sin, ann an teachd an Spioraid, cha-n e mhain gu bheil e air a chur le Criosd, ach tha a thoil féin 'na theachd: “Thig e,”—tha a thoil féin anns an obair.

(2.) “Cuiridh mise e.” Tha an Tighearn a' teagasg nan deiseiobul ceum air cheum anns an dìomhaireachd so,—'cur an Spioraid. Ann an caib. xiv. 16, tha e ag ràdh, “*Guidhidh mise an t-Athair*, agus bheir e dhuibh Comhfhurtair eile;” ann an leantuinn a mach a theaguisg tha e cosnadh ceum eile air an creidimh, rann 26, “Ach an Comhfhurtair, an Spiorad Naomh, a chuireas an t-Athair uaith a' m' ainm-sa;” ach ann an caib. xv. 26, tha e ag ràdh, “*Cuiridh mise e o'n Athair*; agus ann an so, gu neo-mheadhonach, “*Cuiridh mise e.*” Bha cur an Spioraid mar so le Criosd—ni a tha dearbhadh a theachd a mach uaith-san am Mac mar an ceudna—na dhìomhaireachd cho mòr, as nach b' urrainn iad a ghiùlain comhla, uime sin tha e 'gan teagasg ann mar so ceum air cheum.

Is i so suim na cùise:—Tha làthaireachd an Spioraid Naomh maille ri creidich mar a tha e na chomhfhurtair, air a chur le Criosd air son uile chrìochan a gheallaidh, ni's fearr agus ni's tarbhaiche dhoibh na b' urrainn làthaireachd air bith corporra Chriosd a bhi, air do'n aon ìobairt sin air son peacaidh a bhi air a coimhlionadh a bha e gu thabhairt suas.

A nis, tha an Spiorad Naomh air a ghealltuinn fo bheachdachadh dà-fhillte:—[1.] Mar *Spiorad nuomhachaidh* do'n taghadh, chum an iompachadh agus creidich a dheanamh dhiubh. [2.] Mar *Spiorad comhfhurtachaidh* do chreidich, ann a bhi 'comh-chur riu uile shochairan bàis agus cosnaidh Criosd: is ann anns an dara seadh so a mhain a tha Criosd a' labhairt uime ann an so. A nis, a thaobh a làthaireachd maille ruinn anns an t-seadh so, agus na crìochan air son am bheil e air a chur, oir is e sin a tha 's an ambarc, thugaibh fainear,—*anns a' cheud àite*,—*Eiridh* agus tobar an fhrithealaidh so; *anns an dara àite*,—*An dòigh* anns am bheil e air a bhuileachadh; *anns an treas àite*,—*An dòigh anns am bheil sinne 'ga ghabhail*; *anns a' cheathramh àite*,—*Còmhuidh an Spioraid maille ruinn*; *anns a' chuigeamh àite*,—*A chleachdaidhean annainn*;

anns an t-sèathamh àite,—Ciod iad *toraidhean 'oibreachaidh annainn* : agus 'an sin bithidh e air a nochdadh o na nithibh so uile cionnus a tha comh-chomunn againn ris.

Bheir sinn faineas gu h-aithghearr, ma seadh, ciod a tha na Sgrìobtairean a' labhairt mu na nithibh fa leth so :—

Anns a' cheud àite,—A thaobh tobair a theachd, tha sin air 'ainmeachadh ann an Eoin xv. 26, “Tha e teachd a mach o'n Athair ;” is e so tobar an fhrithealaidh so, tha e teachd a mach o'n Athair. A nis tha dà sheadh anns am bheil an Spiorad a teachd a mach o'n Athair :—

An ceud seadh,—A thaobh *bith* agus pearsantachd.

An dara seadh,—A thaobh *frithealaidh*, ann an obair gràis. A thaobh a' cheud seadh—anns an e Spiorad an Athar agus a' Mhic e, a teachd a mach uatha araon o'n uile shiorruidheachd, mar sin a' faotainn a bhith agus a phearsantachd—cha-n'eil sinn gu bhith labhairt : tha e de nàdur eadar-dhealaichte o sin a tha measg ar làmhnan. Is ann ann, gun amharas, a tha ceud stéidh ar comh-chomunn ris, agus ar n-aoraidh dha, a luidh ; ach do bhrìgh nach ruigeamaid air a bheag sam bith eile ann am beachdachadh lom na dìomhaireachd so, ach *comh-aontachadh a chreidimh ris* mar air fhoillseachadh, maille ri coimhlionadh nan dleasannas sin a's e dlighe a phearsa a mhain mar a tha comhairt aige ann am *bith* na Diadhachd, cha leudaich sinn air aig an àm so.

Anns an àite sin de'n fhìrinn a dh' ainmich sinn, tha *teachd a mach* an Spioraid air 'ainmeachadh ann an seadh a *frithealaidh*, chum a bhith 'cur air aghaidh oibre na saoir ghràis. Tha e air a labhairt uime ann an coimhcheangal ri e bhith air a chur le Crìosd an déigh a dhol suas air nèamh : “Cuiridh mi esan a tha teachd a mach,”—is e sin, “a tha teachd a mach an uair a tha mi 'ga chur.” Mur a tha e sgrìobhta a thaobh Dhé, “Tha an Tighearn a' teachd a mach as 'ait,” Isa. xxvi. 21, cha-n ann a thaobh a bhith 'g atharrachadh àite-còmhnuidh, ach a thaobh na h-oibre nuaidh sin a bha e gu choimhlionadh ; mar sin tha an Tighearn a' teachd a mach as 'ait “a smachdachadh luchd-àiteachaidh na talmhainn.” Mar sin is ann a thaobh na h-oibre sònruichte a tha an Spiorad gu dheanamh a tha esan a' teachd a mach,—eadhon chum fianuis a dheanamh mu thimchioll Chrìosd : ni nach urrainn a bhith air a chur as a leth a thaobh a *teachd a mach o shiorruidheachd*, ach a thaobh a *frithealaidh* ; eadhon mar a theirear mu Chrìosd, “Thainig e mach o Dhia.” Air do'n Athair a bhith air 'ainmeachadh ann

an so as eugmhais a' Mhic, tha sùil aige sin ris na ceumaibh foillseachaidh sin a thug sinn fainear, tre'm bheil ar Slànuighear a' fosgladh suas na dìomhaireachd so d'a dheisciobluibh. Tha e 'labhairt an ni ceudna d'a thaobh féin, Eoin xvi. 7. Agus tha dàimh so an Spioraid ris an Athair agus ris a' Mhac ann an teachd a mach, uatha maraon a thaobh oibreachaidh, a dearbhadh a dhàimh riu ann féin 'na theachd a mach o shiorruidheachd, a thaobh a phearsantachd ; mu'n do labhair sinn roimh.

Tha trì nithe r'am bheachdachadh ann an stéidh an fhrith-calaidh so, a thaobh ar comh-chomuinn ris an Spiorad Naomh :—

An ceud ni,—Gu bheil toil an Spioraid anns an *obair*: “Tha e féin a' teachd a mach.” Tha iomradh air a dheanamh gu tric—mar a chi sinn an déigh so—air an Spiorad a bhi air a chur, air a thabhairt, agus air a dhòrtadh a mach ; gidheadh a chum nach bitheadh e air a bbreithneachadh gu'n robh an Spiorad so gu h-iomlan 'na spiorad *iochdarach cruthaichte*,—na sheirbhiseach a mhain, mar a bha cuid gu toibheumach a' labhairt, no eadhon air dhòigh àraidh, a thaobh a phearsantachd, nach robh ann ach feart oibreachaidh Dhé, mar a bha cuid eile a' meas,—tha buadhan pearsanta air an cur as a leth anns an obair so, a tha 'dearbhadh a phearsantachd agus a shaoir thoil féin mar phearsa. Tha e “teachd a mach o'n Athair” de 'shaor thoil féin.

An dara ni,—*Irioslachd* an Spioraid Naomh anns an fhrith-calaidh so, ann an teachd a mach o'n Athair agus o'n Mhac, a thaobh na h-oibre so : chum a bhi 'gabhaill oibre Comhfhurtair air féin, amhuil a ghabh am Mac obair Fir-saoraidh : air an labhair sinn an déigh so.

An treas ni,—Tha an t-Athair air 'fhoillseachadh mar *thobar* an iomlain, chum gu'm bitheadh aithne againn air 'oibrigh ann an leantuinn a mach a ghràidh taghaidh, a tha anns na h-uile h-àit air a chur as leth an Athar. Is e so, ma seadh, an t-òrdugh a tha air a nochdadh ann an so :—Air tùs, tha *rùn* gràidh an Athar ann, tobar an iomlain ; a ris tha *guidhe* a' Mhic ann, Eoin xiv. 16, ni a tha 'filleadh ann a thoillteanas agus a chos-nadh ; agus a' leantuinn so tha saor *theachd a mach* an Spioraid Naomh. Agus tha so a' deanamh fianuis, mar an ceudna, air stéidh an teagaisg so gu léir air am bheil sinn a' labhairt,—eadhon, ar comh-chomunn eadar-dhealaichte ris an Athair ann an gràdh, ris a' Mhac ann an gràs, agus ris an Spiorad Naomh ann an comhfhurtachd. Is e so dorus agus slighe a' chomh-chomuinn sin ris an Spiorad Naomh a dh' ionnsuidh am bheil sinn air ar gairm. Air dhuinn a bhi 'g amharc tre chreidimh

air toil ghràs-mhoir agus bheannaichte an Spioraid, air 'irioslachd neo-chrìochnaich agus do-labhairt, mar stéidh nan oibre sin gu léir a tha e 'coimhleanadh annainn, agus nan sochair air am bheil e 'gar eur ann an seilbh, tha ar n-anaman a' gabhail eòlais àraidh air, agus an tograidhean, an aignidhean, agus am buidheachas, a' cleachdadh air: air an labhair sinn an dèigh so. Is e so an ceud ni a tha r'a bheachdachadh ann ar comh-chomunn ris an Spiorad Naomh.

Annas an dura àite,—An dòigh anns am bheil e air a *bhuileachadh*, no air a chomhpairteachadh ruinn o'n tobar so, tha so mar an ceudna r'a thoirt fainear; agus tha trì nithe air am tilleadh suas ann:—

An ceud ni,—Gu bheil e air a thabhairt *gu saor*: “*Bheir e dhuibh Comhfhurtair eile*,” Eoin. xiv. 16. Cha-n'eil aobhar a bhi 'buanachadh ann a bhi 'dearbhadh so. Cha-n'eil ni sam bith a's tric a tha air 'ainmeachadh ann an coimhecheangal ri comhpairteachadh an Spioraid na gu bheil e air a bhuileachadh agus air a ghabhail mar shaor thiodhlac: “*Bheir e an Spiorad Naomh dhoibh-san a dh' iarras e*.” Au ni sin a tha 'na thiodhlac tha e saor. Tha Spiorad nan gràs air a bhuileachadh o ghràs: cha-n e mhain gu bheil e na thiodhlac mar Spiorad iompachaidh agus naomhachaidh, ach mar an ceudna mar Spiorad comhfhurtachaidh, an seadh sin fòs anns am bheil sinn a' labhairt uime; tha e air a ghealltuinn ann an rathad a bhi air a *thabhairt* do chreidich. Uaith so theirear gu bheil an Spiorad air 'fhaotainn' tre'n t-soisgeul, cha-n ann tre'n lagh, Gal. iii. 2; is e sin, o *ghràs a mhain*, cha-n ann o ar *cosnadh féin*. Agus tha oibre an Spioraid gu léir annainn a 'faotainn mar ainm “*saor thiodhlacan*.” Tha e air a bhuileachadh gu saor, agus tha e 'g oibreachadh gu saor; agus tha na tomhasan cadar-dhealaichte sin anns am bheil e air fhaotainn le creidich, air son chrìochan sin na comhfhurtachd a bheir sinn fainear,—crìochan a tha mòr, agus lionmhor agus do-labhairt,—tha iad uile 'g éiridh o so, gu bheil e air a bhuileachadh oirnn mar shaor thiodhlac. Is i so a chòir air am bheil sinn 'ga shealbhachadh agus 'ga mhealtuinn, eadhon eòir na *saoir thiodhlaic*. Mar so tha sinn gu bhi 'ga *bheachdachadh*, mar so tha sinn gu bhi 'ga *uirraidh*, mar so tha sinn gu bhi 'ga *fhaotainn*. Tha ni eile, mar an ceudna, ris am bheil an creidimh a' dùnadh a stigh ann ar comh-chomunn ris a' Chomhfhurtair;—is e sin, coimh-cheangal agus comh-aontachadh toil' an Spioraid ri saor thiodhlac an Athar agus a' Mhic; an ceud ni ag amharc ri oibreachadh cadar-dhealaichte na Diadh-

achd ann am pears' an Spioraid Naoimh ; an ni eile ri òrdugh cleachdaidh na Trionaid gu léir ann an obair ar slàinte tre Iosa Criosd. Ann an so tha an t-anam a' deanamh gairdeachais anns a' Chomhfhurtair,—a mheud 's gu bheil e toileach air teachd d'a ionnsuidh, agus a bhi air a bhuileachadh air. Agus do bhrìgh gu bheil so uile o shaor thoil agus o shaor thiodhlae, tha gràs gu mòr air 'ardachadh ann.

An dara ni,—Gu bheil e air a thabhairt le *h-ùghdarras*. Uime sin theirear gu bheil e air a CHUR. “An Comhfhurtair a chuireas an t-Athair uaith a' m' ainm-sa,” Eoin. xiv. 26 ; agus, caib. xv. 26, “A chuireas mise do 'ur n-ionnsuidh o'n Athair, agus a ris, “Cuiridh mi esan do 'ur n-ionnsuidh,” caib. xvi. 7. Mar a tha teachdaireachd so an Spioraid Naoimh leis an Athair agus leis a' Mhac a' coimh-fhreagairt an òrduigh anns am bheil bith aig na pearsaibh anns an Trionaid bheannaichte, agus a theachd a mach uatha maraon, is amhuil sin a tha e mar an ceudna a' coimh-fhreagairt an òrduigh oibreachaidh sin a ghabh gach pearsa gu toileach os làimh, mar a dh'ainmich sinn, air son coimhlionaidh oibre ar slainte. Tha ann an so, air dhòigh ro àraidh, irioslachd an Spioraid Naoimh, 'na ghràdh d'ar taobh, ann a bhi teachd d'ar n-ionnsuidh air teachdaireachd ùghdaraich an Athar agus a' Mhic anns an obair so ; ni anns nach 'eil idir ìochdranachd no neo-ionannachd a thaobh *bithe*, ach a mhain a thaobh *dreuchd*, anns an obair so. Is e dreuchd an Spioraid Naoimh a bhi 'na fhear-tagraidh air ar son, agus 'na chomhfhurtair annainn ; agus anns an t-seadh so (cha-n ann mar a tha e ann féin) tha e mar so air a chur gu h-ùghdarach leis an Athair agus leis a' Mhac. Tha e 'na ghnàth-fhoceal aithnichte nach 'eil “neo-ionannachd dreuchd' a toirt air falbh ionannachd nàduir.” Cha-n 'eil ìochdranachd so an Spioraid (ma dh' fheudar sin a ràdh uime), no a neo-ionannachd a thaobh dreuchd' air dhòigh sam bith a' lughdachadh 'ionannachd a nàduir ris an Athair agus ris a' Mhac ; ni's mo na tha teachdaireachd a' Mhic o'n Athair a' lughdachadh ionannachd a nàduir-san. Agus tha breithneachadh ceart ann am mòran de dhìomhaireachdaibh an t-soisgeil, agus òrduchadh ceart ar cridheachan féin ann an comh-chomunn ris, gu mòr an crochadh air teachdaireachd ùghdaraich so an Spioraid Naoimh.

Uaith so, anns a' cheud àite, tha am peacadh an aghaidh an Spioraid Naoimh—cha-n 'eil sinn ag ràdh aig an àm ciod e am peacadh sin—'na pheacadh as nach fhaighear maitheanas, agus aig am bheil ceannaireas coimhcheangailte ris nach 'eil r' a

fhaotainn ann an peacadh air bith eile,—is e sin, do bhrìgh nach 'eil e a' teachd, agus nach 'eil e ag oibreachadh, 'na ainm féin a mhain (ged a tha e 'deanamh sin 'na ainm féin mar an ceudna), ach ann an ainm, agus le h-ùghdarras an Athar agus a' Mhic, o'm bheil, agus leis am bheil e air a chur ; agus uime sin ann a bhi peacachadh 'na aghaidh-san, tha am peacadh sin air a ghnìomhachadh an aghaidh ùghdarras Dhé gu h-ìomlan, an aghaidh gràidh gu léir na Trionaid, agus an aghaidh irioslachd a's mò gach pearsa fa leth ann an obair ar slàinte. Is ann do bhrìgh teachdaireachd ùghdaraich an Spioraid, tha sinn ag ràdh, a tha am peacadh so na pheacadh as nach fhaighear maitheanas ; —tha e na pheacadh an aghaidh gràidh comh-fhoillsichte an Athar, a' Mhic, agus an Spioraid Naomh. Agus, na'm b'e sin ar gnothach aig an àm, dh'fhendamaid, o na beachdachadh so, fìor nàdur a' pheacaidh an aghaidh an Spioraid Naomh a' rannsachadh. Feumaidh, gu cinnteach, gu bheil e a' coinh-sheasamh ann an taruis a bhi deanta air oibreachadh éigin an Spioraid, mar a tha e 'gnìomhachadh ann an ainm, agus le h-ùghdarras na Trionaid gu léir, agus sin 'nan irioslachd do-labhairt ann an obair ar slàinte. Ach cha bhuin so do'n teagasg shònraichte a tha r'ar n-aghaidh.

Uaith so, anns an dara àite, tha sinn gu bhi 'guidhe an Athar agus a' Mhic air son an Spiorad a bhuileachadh oirnn. “Bheir bhur n-Athair nèamhaidh an Spiorad Naomh dhoibh-san a dh' iarras air e,” Lucas xi. 13. A nis, tha an Spiorad Naomh, a chionn gur Dia e, gu bhi air aslachadh leinn, agus tha ar n-ùrnuighean gu bhi air an cur suas ris, coinh-ionann ris an Athair agus ris a' Mhac ; mar a rinn sinn a dhearbhadh ann an àit eile. Cionnus, ma seadh, a tha sinn gu bhi 'guidhe an Athar air a shon—mar a tha sinn mar an ceudna a' deanamh 'nar n-uile ùrnuighibh— agus gu bheil sinn gu bhi 'guidhe air féin a theachd maille ruinn agus ar fìsachadh, agus còmhnuidh a ghabhail maille ruinn ? 'Nuair a tha ar n-ùrnuighean air an cur suas ris féin, tha sinn gu bhi 'beachdachadh air mar is Dia e os ceann nan uile, beannaichte gu sìorruidh ; 'nuair a tha sinn a' guidhe an Athar agus a' Mhic air a shon, tha sinn a' beachdachadh air anns an *teachdaireachd* sin air am bheil e air a chur a mach uatha. Agus, gu cinnteach, air bhi do Dhia e féin 'fhoillseachadh gu ro phailt dhuinn ann an òrdugh an fhrith-ealaidh so, buinidh dhuinne—mar is gnàth le Crìosdaidhibh gu coitchionn a dheanamh—a bhi 'meudachadh ann an cleachd-

aidhibh aoraidh coimh-fhreagarrach ris an fhoillseachadh sin, ann ar comh-chomunn ris; is e sin, cha-n ann a mhain do phears' an Spioraid Naomh e féin, ach gu h-àraidh do'n Athair agus do'n Mhac air a shon, a réir an fhrithealaidh so.

Uaith so, anns an treas àite, tha cudthrom sònruichte air a leagadh air an earail sin, “Na cuiribh doilgheas air Spiorad Naomh Dhé,” Eph. iv. 30,—do bhrìgh gu bheil e 'teachd d'ar n-ionnsuidh ann an ainm, agus le gràdh, agus ann an irioslachd na Trionaid bheannaichte gu léir. Tha e 'na an-tromachadh ro mhòr peacaidh ni sam bith a dheanamh a chuireadh doilgheas air, air dha a bhi mar so air a chur air son na crìche sin a bheir sinn fainear an dòigh so. Tha dùil aige ri comh-chaidreamh suilbhir maille ruinn, mar is ceart a dh'fhendas e, araon air a sgàth féin, agus air sgàth na h-oibre sin air son am bheil e 'teachd; ach tuilleadh fòs, 'nuair a tha e air a chur a mach o'n Athair agus o'n Mhac, le h-ùghdarras a bhi 'comhpairteachadh an gràidh agus an gràis r'ar n-anamaibh,—is e so an ni a bhuineadh a bhi do-labhairt huachmhor aig creidich. Is e so, ma seadh, an dara ni a tha r'a bheachdachadh ann an *dòigh* a bhuileachaidh oirn,—tha e air a chur le h-ùghdarras.

An treas ni,—Tha e sgrìobhta gu bheil e air a *dhòrtadh a mach* oirn, Titus iii. 6,—“An Spiorad Naomh a dhòirt e oirn gu saoi bhir.” Agus b'e so an prìomh doigh-labhairt anns an robh comhpairteachadh an Spioraid air 'ainmeachadh fo'n t-Seanntiomnadh; air do dhìomhaireachd an Athar agus a' Mhic agus teachdaireachd ùghdarraich an Spioraid uatha 'bhi ann an tomhas folaichte. Isa. xxxii. 15, “Gus an dòirtear a nuas oirn an Spiorad o'n àird, agus gu'm bi am fàsach 'na mhachair thorraich, agus gu'm measar a mhachair thorrach 'na fridh;” is e sin, gus am bi na Cinnich air an gairm, agus na h-Iudhaich air an cur air cùl. Agus a rìs, caib. xlv. 3, “Dòirtidh mi mach mo Spiorad air do shìochd, agus mo bheannachd air do ghineil.” Tha an fhìrinn inbheach sin eile, Sech. xii. 10, a ghnàth 'nar smuaintibh. A nis, tha an doigh-labhairt so air a ghnàthachadh, mar a tha aithnichte, o bli 'samhlachadh an Spioraid ri h-uisge; agus sin ann an coimh-cheangal ris na h-uile feum nàdurra agus samhlach a th'anns an uisge: ni air nach urrainn duinn aig an àm a bhi leudachadh; theagamh gu bheil an samhladh air a ghnàthachadh gu h-àraidh a thaobh *éifeachd agus pailteis*.

A nis, tha an dòigh-labhairt tri-fillte so, *a' tabhairt, a' cur,* agus *a' dòrtadh* e mach, an Spioraid, a' toirt ri ar n-aghaidh tri buaidhean mòra coimhcheangail nan gràs:—*Anns a' cheud àite*, gu

bheil e saor; tha an Spiorad air a *thabhairt*. *Anns an dara àite*, Gu bheil e air a shuidheachadh a réir òrduigh anns na h-uile nì, agus cinnteach, o ghràdh an Athar, le cosuadh a Mhic; agus uime sin tha 'chainnt eadar-dhealaichte sin air a cleachdadh,—an t-Athair 'ga chur, agus am Mac 'ga chur o'n Athair, air bli dha 'na thiodhlac gràidh an Athar, agus 'na chosnadh fola a' Mhic. *Anns an treas àite*, An éifeachd a ta ann, mar a thug sinn fainear ma dheireadh. Is e so an dara nì a tha r'a bheachdachadh ann ar comh-chomunn ris an Spiorad Naomh.

Anns an treas àite,—An dòigh anns ambheil sinne a' gabhail an Spioraid; agus bithidh sinn nì's aithghearra air a cheann so. Tha sinn gu bli 'toirt fainear ann an so an nì sin a labhradh a cheana mu'n Spiorad, air a bheachdachadh mar Spiorad *naomhachaidh* agus mar Spiorad *comhfhurtachaidh*. Ann an gabhail an Spioraid air tùs mar Spiorad *naomhachaidh* tha an t-anam 'na thàmh, anhuil a ghabhas soitheach uisge a bhitheas air a dhòrtadh ann. Tha e teachd mar a ghaoith air cnàmhaibh tioram an fhàidhe, agus 'gan toirt beò; tha e 'teachd a dh' ionnsuidh chridheachan marbha, agus 'gam beòthachadh, le gnìomh uile-chumhachdach a thréin neirt: ach, air an làimh eile, mar Spiorad *comhfhurtachaidh*, tha ar gabhail ris air sheòl eile. Anns an t-seadh so tha an Tighearn ag innseadh dhuinn nach "urrainn an saoghal a ghabhail," Eoin xiv. 17, "do bhrìgh nach 'eil e 'ga fhaicinn, agus nach aithne dha e: ach is aithne dhuibh-se e, oir tha e 'fantuinn maille ribh, agus bithidh e annaibh." Tha e soilleir o'n chuid mu dheireadh de'n rann gur e an Spiorad mar Spiorad *comhfhurtachaidh* a tha air a ghealltuinn, do bhrìgh gu bheil iomradh air a dheanamh air e 'bhi fantuinn annta aig an àm cheudna anns am bheil e air a ghealltuinn dhoibh. Bha e annta mar Spiorad *beothachaidh* agus *naomhachaidh* 'nuair a bha e air a ghealltuinn mar Spiorad *sòlais* agus *comhfhurtachaidh*, gu bli fantuinn maille riu air son na crìche sin. A nis, an comas so a tha air aicheadh a bli aig an *t-saoghal*, maille ris an reuson air a shon, nach urrainn iad an Spiorad a ghabhail, do bhrìgh nach aithne dhoibh e, tha e air a chur as leth nan *creideach*; tha comas aca-san a ghabhail, do bhrìgh gur aithne dhoibh e. Ionnsu gu bheil cumhachd gnìomhach air a chleachdadh leis an anam ann an gabhail ris an Spiorad chum *comhfhurtachd*, ged nach 'eil sin ann ann an gabhail ris chum *ath-ghineamhuinn* agus *naomhachaidh*. Agus is e an comas so cumhachd a' chreidimh. Mar sin

Gal. iii. 2, fhuair iad an Spiorad o éisdeachd a' chreidimh ;— creidimh air a ghin annta tre shearmonachadh an t-soisgeil, leis an d' rinneadh comasach iad an Spiorad a ghabhail. Uime sin tha cleachdadh a' chreidimh air 'ainmeachadh mar an deasachadh cridhe sin a tha 'ghnàth 'gabhail ris an Spiorad Naomh. Eoin vii. 39, "Labhair e so mu'n Spiorad, a bha iadsan a chreideadh ann gu fhaighinn." Is iad creidich, ma seadh, a tha mar so a' faotainn an Spioraid ; agus tha iad 'ga fhaotainn tre chreidimh. A nis, tha tri cleachdaidhean àraidh anns am bheil an creidimh a' dol a mach ann an gabhail an Spioraid Naomh. Cha dean sinn ach an ainmeachadh :—

An ceud chleachdadh,—Tha e 'beachdachadh an Spioraid, anns an *fhrithcaladh* sin a dh' ainmich sinn, mar a tha e air a *ghealltuinn*. Is e creidimh a mhain a's urrainn buannachd a tharruing as na geallaidhibh, Eabh. iv. 2. A nis tha e faotainn mar ainm "Spiorad a' gheallaidh," Eph. i. 13,—an Spiorad sin a tha air a ghealltuinn anns a' choimhcheangal ; agus tha sinne a' faotainn geallaidh an Spioraid tre chreidimh, Gal. iii. 14 : ionnusgurea bhì 'faotainn an Spioraid tre chreidimh, a bhì 'ga fhaotainn mar a tha e air a ghealltuinn. Tha sùil a' chreidimh air gealladh Dhé agus gealladh Iosa Crìosd air son cur an Spioraid, chum a bhì coimhlionadh nan crìochan sin gu léir a tha an creidimh a' miannachadh ; mar so tha e 'feitheamh gu muinghineach, a' measgadh a' gheallaidh leis féin, gus am bi an Spiorad air 'fhaotainn leis.

An dara cleachdadh,—An *ùrnuigh*. Tha e air a bhuileachadh mar Spiorad athchuinge, chum gu'n iarramaid e mar Spiorad comhfhurtachd, Lucas xi. 13 ; agus, gu cinnteach, 'se so sàr obair a chreidimh anns an t-saoghal so,—eadhon a bhì 'g aslach Dhé air son an Spioraid, ann an ainm Chrìosd, aon chuid gu neo-mheadhionach air son an Spioraid féin, no fo ainm toraidh na feart éigin a tha e 'g oibreachadh.

An treas cleachdadh,—Tha an creidimh ag altrum an Spioraid, le bhì *'toirt fuinear a ghluasad* anns an anam, agus 'gan cur gu buil a réir 'inntinn agus a thoil' féin ; agus is e so na tha sinn a' rùnachadh a labhairt air an treas ceann so, no sinn a bhì 'gabhail an Spioraid mar air a chur le Iosa Crìosd. Tha sinn a' deanamh sin tre chreidimh, ag amharc air mar chosnadh Chrìosd, agus mar ghealladh an Athar ; tha sinn mar so 'ga iarraidh aig làmhaibh Dhé, agus 'ga fhaotainn.

Anns a' cheathramh àite,—Is e an t-ath nì a tha r'a bheachdachadh, còmhnuidh an Spioraid maille ruinn. A nis tha dà

rathad anns am bheil so air a chur an céill anns na Sgriobtuir-ibh:—1. Ann an rathad *coitichionn*. Tha an ni féin air 'ainm-eachadh, is e sin, gu'n gabh e còmhnuidh maille ruinn. 2. Ann an rathad *àraidh*. A thaobh an dòigh anns am bheil e gu bhì maille ruinn, is ann 'le bhì 'gabhail còmhnuidh annainn. Air còmhnuidh an Spioraid annainn labhair sinn gu farsuinn ann an àit eile, ionnus nach 'eil sinn a rùnachadh a thogail a ris ann an so. A mhain so,—A mheud 's gu bheil an Spiorad air a bheachdachadh, mar a thug sinn fainear, mar Spiorad naomhachaidh, no mar Spiorad comhfhurtachaidh, theirear gu bheil e gabhail còmhnuidh annainn gu sònruichte mar a tha e na Spiorad naomhachaidh, no theagamh gu bheil anns an t-seadh sin a mhain : ni a tha soilleir o'n obair a tha e deanamb mar a tha e 'chòmhnuidh annainn,—tha e 'beothachadh agus a' naomhachadh, Rom. viii. 11 ; agus o'n dòigh anns am bheil e 'chòmhnuidh annainn,—mar ann an teampull, a tha e 'naomhachadh trid a' chòmhnuidh sin ; agus mar an ceudna o a mbaireannachd anns a' chòmhnuidh sin,—ni, gu soilleir, aig am bheil sùil ri obair na naomhachaidh a mhain : gidheadh anns an t-seadh choitichionn tha a' chòmhnuidh so air a curas a leth mar chomhfhurtair, Eoin xiv. 16, “ Fanaidh e maille ribh gu bràth.” A nis, na tha de dheacaireachd coimheangailte ris a ghealladh so, tha e gu léir na luidh ann an so,—A mheud 's gu bheil Spiorad na naomhachaidh a chòmhnuidh annainn a ghnàth, agus mar sin gu bheil e eu-comasach gu'n cailleamaid ar naomhachd gu h-iomlan, cionnus, ma seadh, air an làimh eile, gu feud sinn ar *comhfhurtachd* a chall gu h-iomlan, ma's e 's gu bheil an *Comhfhurtair* gu bhì 'fantuinn maille ruinn gu bràth? Beagan bheachd anns an dol seachad chum so 'fhosgladh suas:—

An ceud bheachd, Thugadh an *gealladh* sin do na deiscioblubh gu fanadh an Spiorad maille riu *gu bràth*, mu choinnimh *fantuinn Chrìosd* maille riu. Bha Chrìosd maille riu anns an fhèoil air son ùine bhig, agus bha e a nis 'gam fagail, agus a' dol chum an Athar. Bha e féin gu neo-mheadhonach na chomhfhurtair dhoibh car tamuill, ach a nis bha e air tì am fagail ; uime sin, ged a gheall e dhoibh comhfhurtair eile, dli' fheadadh iad a bhì fo eagal nach deanadh e am fiosrachadh ach air son ùine bhig mar an ceudna, agus an sin gu'm bitheadh an cor ni's miosa na bha e riamh. “ Ni h-eadh,” deir ar Slànighear, “ na bitheadh eagal sin oirbh : is e so am *frithealadh deireannach* ; agus chan'eil atharrachadh gu bhì ann. 'Nuair a dh' fhalbhas mise, tha an Comhfhurtair gu fuigheall na h-oibre a choimhionadh :

cha-n'eil dùil gu bhi agaibh ri fear eile, agus esan tha mi a nis a gealltuinn dhuibh ; ni mo a dh' fhagas e sibh, ach fanaidh e maille ribh gu bràth."

An dara beachd, Feudaidh an Comhfhurtair *fantuinn* maille ruinn a ghnàth, ged nach bitheadh e a ghnàth 'gar *comhfhurtachadh* ; fendaidh esan a's e an Comhfhurtair a bhi maille ruinn, ged nach bitheadh e a ghnàth an ceann na h-oibre sin. A thaobh chrìochan na naomhachaidh tha e a ghnàth maille ruinn. B'e so cor Dhaibhidh, Salm li. 11, 12, "Na toir do Spiorad Naomh nam." Bha Spiorad na naomhachaidh fathast maille ri Daibhidh ; ach a deir e, "Aisig dhomh gairdeachas do shlàinte ;" —is e sin, Spiorad na comhfhurtachd, a chaill e, am feadh a bha e fathast aige mar Spiorad na naomhachaidh.

An treas beachd, Feudaidh an Comhfhurtair *fantuinn mar chomhfhurtair*, 'nuair nach 'eil e frithealadh *dearbhl chomhfhurtachd* air an anam. A thaobh bith na naomhachd, cha-n urrainn e, gu cinnteach, còmhnuidh a ghabhail annainn, as eugmhais oibre na naomhachaidh a chur air aghaidh ; oir tha teampull Dé naomh ;—ach a thaobh a chomhfhurtachd, tha a chleachd-aidhean gu h-ìomlan àrd-uachdaranach ; ionnus gu feud e còmhnuidh a dheanamh annainn, as eugmhais a bhi frithealadh comhfhurtachd oirnn.

An ceathramh beachd, Tha an Spiorad gu tric *ag oibreachadh* a dh' ionnsuidh comhfhurtachd, agus 'ga *tairgse* dhuinn, 'nuair nach gabh sinn comhfhurtachd uaith ; tha an tobar am fagus, ach cha-n'eil sinne 'ga fhaicinn,—tha sinn a' diùltadh comhfhurtachd. Chuir sinn an céill a cheana gu bheil an Spiorad mar Spiorad naomhachaidh a teachd le cumbachd, gu bhi buadhachadh air eridhe m-chreideach ; tha an Spiorad mar chomhfhurtair a teachd la mìllseachd, chum a bhi air a ghabhail ann an eridhe a tha ann an cleachdadh creidimh. Tha e a' labha ir agus cha chreid sinn gur e a ghuth a tha ann ; tha e 'sineadh a mach a shòlasan, agus cha ghabh sinn riu. "Shruth mo leòn," deir Daibhidh, "dhiùlt m' anam sòlas a ghabhail."

An cuigeamh beachd, Tha mi 'g àicheadh gu bheil an Spiorad Naomh aig àm sam bith a'fagail anam' a' chreidich *gu h-ìomlan* agus *gu buileach as eugmhais comhfhurtachd*. Feudaidh neach a bhi ann an dorchadas, agus fo neul, a' diùltadh comhfhurtachd, —feudaidh e bhi gun chomhfhurtachd fhaotainn no 'shealbhachadh ; gidheadh tha freumh sòlais ann, a bhitheas fathast air a tharruing a mach : agus uime sin, 'nuair a tha Dia a' gealltuinn gu'n leigheis e peacaich, agus gu'n aisig e sòlasan

dhoibh, mar ann an Isa. lvii. 18, tha an gealladh sin air a thabhairt, cha-n ann do bhrìgh gu'n robh iad gu h-ìomlan as eugmhais comhfhurtachd, ach nach robh i ac anns an tomhas sin a bha feumail dhoibh. Cha-n e ar rùn aig an àm a bhi 'toirt fainear na dòighean eadar-dhealaichte anns an bi daoine a' diùltadh sòlais, agus a' teachd gearr air a' chomhfhurtachd làidir sin a tha Dia toilich gu'n gabhamaid uaith. Mar so, ma seadh, air do'n Spiorad a bhi air a chur agus air a thabhairt, tha e fantuinn maille ri anamaibh nan creideach,—cha-n fhag e iad, ged a tha iomadh dòigh agus tomhas anns an dean se e fèin fhoillseachadh na oibreachadh : mu'n labhair sinn anns an ath àite.

CAIBIDEIL II.

Air oibreachadh an Spioraid Naomh annainn, air dha a bhi air a bhuileachadh,—Tha e 'g oibreachadh gu h-èifeachdach, a' coimh-roinn ruinn.

Air dhuinn a chur an cèill mar so cia uaith agus cionnus a tha an Spiorad Naomh air a bhuileachadh oirnn mar Spiorad na comhfhurtachd, tha sinn a nis air teachd gu bhi 'toirt fainear,—

Annas a' chuirgeamh àite,—Ciod iad a *chleachdaidhean* annainn agus d'ar taobh, air dha a bhi mar so air a bhuileachadh oirnn, agus air 'fhaotainn leinn. A nis, ann an so tha dà cheann coitichionn r'a bheachdachadh :—*An ceud cheann*, Dòigh agus gnè a chleachdaidhean annainn, a tha air an cur an cèill ann an iomadh rathad ; agus, *an dara ceann*, Toraidhean àraidh a chleachdaidhean annainn, anns an bheil comh-chomunn againn ris. Tha iomadh dòigh-labhairt air an gnàthachadh a thaobh a' cheud chinn ; theid sinn thairis orra gu h-aithghearr :—

An ceud cheann,—Tha e 'g oibreachadh gu h-èifeachdach, 1 Cor. xii. 11, “ Na nithe so uile tha an t-aon Spiorad ag oibreachadh ; ”—is e sin, *gu h-èifeachdach*. Tha e air a labhairt anns an àite so, gun teagamh, a thaobh comh-roinn nan tiodh-lacan ; ach tha comhpairteachadh nan gràs agus nan sochair air an dòigh cheudna. Tha e 'deanamh sin le bhi 'g oibreachadh : ni a tha dearbhadh pearsantachd an Spioraid, gu sònruichte air a bheachdachadh ann an coimh-cheangal ris na briathraibh a tha leantuinn, “ A' roinn ris gach aon fa leth a réir mar is àill leis ”—is e *pearsa* a mhaire a's urraim oibreachadh a réir mar is àill

leis, cainnt a tha air a gnàthachadh gu soilleir mu Dhia, Eph. i. 11 ;—agus ann an coimh-cheangal ri rann 6, roimh sin, tha e gu soilleir a' dearbhadh a Dhiadhachd. An ni ceudna sin a tha ann an so air a chur as a leth mar an Spiorad a tha air a bhuil eachadh oirnn, tha e air a chur as a leth anns an rann sin mar Dhia féin : “Tha eadar-dhealachadh oibreachaidh ann, ach is e an t-aon Dia a tha 'g oibreachadh nan uile nithe anns na h-uile ;” an ni ceudna sin a tha againn ann an so ann am briathraibh eile, “Na nithe sin uile tha an t-aon Spiorad ceudna ag oibreachadh, a' roinn ris gach aon fa leth a réir mar is àill leis.” Ciod air bith, ma seadh, a tha againn uaith-san, tha e againn ann an rathad an oibreachaidh éifeachdaich so. Cha-n ann ann an rathad a bhi 'reusonachadh ruinn, agus a' cur impidh oirnn le combhairlibh agus brosnachaidhibh modhannail a mhain, agus an sin 'gar fagail gu bhi deanamh feum dhiubh mar is fearr a dh' fheadas sinn, ach tha e féin ag oibreachadh gu h-éifeachdach annainn, ciod air bith gràs no comhfhurtachd a tha e buileachadh oirnn.

A ris : A thaobh dòigh oibreachaidh an Spioraid, anns an rann so féin tha air 'ainmeachadh gu bheil e '*roinn ris gach aon fa leth a réir mar is àill leis*. Anns a' chomh-roinn so tha roghainn, agus breithneachadh, agus saorsa toil, air an cur ris an oibreachadh. Esan a tha 'comh-roinn air iomadh dòigh, tha e 'deanamh sin ann an cleachdadh a roghainne, agus a bhreithneachaidh, agus a shaoir thoil féin. Mar so, ma seadh, tha cleachdaidhean an Spioraid 'na fhrithealaidhean uile : do neach, tha e 'toirt aoibh ni ann an rathad inbheach ; do neach eile, ni eile ;—do neach, ann an aon tomhas, do neach eile, ann an tomhas eile. Mar so, 'na *ùrd-uachdararachd*, tha na naoimh air an cumail a ghnàth *eisimeileach* air. Tha e 'comh-roinn mar is àill leis ;—cò nach bitheadh toilichte le a chuibhrionn ? ciod a' chòir is urrainn neach air bith a thagradhanns an ni sin a tha e 'comh-roinn mar is àill leis ? mar a tha soilleir,—

Anns an àite mu dheireadh air a cheann so, Anns gu bheil an Spiorad a' *tabhairt* gu saor gach ni a tha e 'buileachadh. “Labhair iad le teangaibh eile, a réir mar a thug an Spiorad comas labhairt dhoibh,” Gniomh. ii. 4. Thug e dhoibh iad ; is e sin, gu saor : ciod air bith ni a tha e 'buileachadh, tha e 'ga bhuileachadh mar a shaor-thiodhlac féin. Agus uime sin tha e r'a bheachdachadh, ann an suidheachadh oibre mòire sin ar slàinte, nach 'eil cleachdadh aoibh phearsa air bith a' briseadh a stigh air saorsa pearsa eile : mar sin tha gràdh an Athar ann an

cur a Mhic 'na ghràdh saor, agus cha-n'eil làmh air bith air a chur ann an saorsa gràidh a' Mhic anns gu bheil e air a chur leis an Athair, ach a ta e féin gu saor a' leagadh sìos a bheatha air ar son ; ni mò a tha riarachadh agus cosnadh a' Mhic a' briseadh saorsa gràidh an Athar ann a bhi maitheadh peacaidh agus a' gabhail ruinn air sgàth sin ; mar sin mar an ceudna cha-n'eil saorsa an Spioraid ann an tomhas air bith air a lughdachadh 'na oibreachadh le bhi air a chur a mach leis an Athair agus leis a Mhac, ach a ta e 'buileachadh gu saor na h-uile ni a tha e 'tabhairt. Agus tha so uile do bhrìgh gu bheil toil an Athar, agus a' Mhic, agus an Spioraid Naomh, ionann ann am bith ; ionnus gu bheil comh-chomhairle nam pearsa gu léir ann an cleachdadh gach pearsa fa leth.

Mar so, ann an rathad coitichionn, tha dòigh agus gnè oibreachaidh an Spioraid annainn agus d'ar taobh, air bhi dha air a bhuileachadh oirnn, air a chur an céill. Tha cumhachd, agus roghainn, agus saorsa, gu soilleir air am filleadh suas anns an dòigh-labhairt a thug sinn fainear. Cha-n e obair sònruichte sam bith an Spioraid d'ar taobh a tha ann an so air a chur 'an céill, ach an *dòigh* anns am bheil e 'g oibreachadh nan *toraidhean* sin a bheir sinn air ball fainear.

An dara ceann,—Is e an ni mu dheireadh a tha r'a thoirt fainear chum a bhi 'fosgladh suas nan nithe sin a tha mar stéidh a' chomh-chomuinn a tha againn ris an Spiorad Naomh, eadhon,—

Na *toraidhean* a tha 'leantuinn oibreachaidh an Spioraid, air dha a bhi mar so air a chur ; ni mar an ceudna a ni sinn, cha-n ann ann an rathad a bhi 'gan cruinneachadh fo chinn-theagaisg fa leth, ach le bhi 'gan togail mar a tha sinn 'gam faotainn air an sgaoileadh sìos agus suas air feadh na firinn,—a' leantuinn sìos nan toraidhean sin a's ro shònruichte o na toraidhibh a tha air an ainmeachadh ann an rathad coitichionn, gun a bhi 'rùnachadh gach toradh fa leth a chruinneachadh, ach a mhain iad sin a's ro shoilleire 'tha air an cur sìos.

Ach feumar a thoirt fainear ann an so a rìs, mar a riuneadh a cheana, gu bheil sinn a' labhairt mu'n Spiorad gu sònruichte mar *chomhfhurtair*, agus cha-n ann mar Spiorad *naomhachaidh* ; agus uime sin, is éigin duinn obair mhòr na naomhachaidh 'fhagail aig an àm,—an obair sin anns am bheil an Spiorad a ghnàth a' comhpairteachadh soluis, agus cumhachd, agus neirt nuaidh ruinn uile làithean ar beatha, tre bhi 'faotainn gràis naomhachaidh uath.

Ni mò a bheir sinn fainear na nithe sin a tha an Comhfhurtair ag oibreachadh anns na creidich a thaobh mhuinntir eile, ann a bhi 'deanamh fianuis d'an taobh, agus ann an toirt dearbh-shoilleireachd do'n t-saoghal, a réir a gheallaidh sin, Eoin xvi. 8, anns am bheil e air dhòigh àraidh 'na fhear-tagraidh air an son ; ach a mhain na nithe sin a tha e mar chomhfhurtair ag oibreachadh annta-san agus d'an taobh-san air am bheil e air a bhuileachadh.

CAIBIDEIL III.

Air na nithibh sin anns am bheil comh-chomunn againn ris an Spiorad Naomh—Tha e 'toirt gu cuimhne na nithe a labhradh le Crìosd, Eoin xiv. 26—An dòigh anns am bheil e 'deanamh sin—Tha an Spiorad a' glòrachadh Chrìosd ann an cridheachaibh nan creideach, Eoin xvi. 14, tha e 'dòrtadh a mach gràidh Dhé annta—Fianuis an Spioraid, ciod e, Rom. viii. 16—Seulachadh an Spioraid, Eph. i. 13—An seadh anns am bheil an Spiorad 'na gheall-dainguich ; air taobh Dhè, air taobh nan naomh—An t-eadar-dhealachadh eadar geall-daingnich an Spioraid agus a bhi blasad chumhachdan an t-saoghail ri teachd—Ungadh an Spioraid, Isa. xi. 2, 3—Teagasg an Spioraid Naoimh—Cionnus 'na Spiorad uehd-mhacachd agus athchuinge.

NA nithe sin a dh' ainmich sinn anns na caibideilibh a chaidh seachad mar thoraidhibh oibreachaidh an Spioraid Naoimh annainn, no d'ar taobh, is iad sin féin na nithe anns am bheil comh-chomunn àraidh againn ris mar ar comhfhurtair : na nithe ceudna sin bheir sinn a nis fainear.

1. An ceud ni agus an ni a's ro choitchionna gheibh sinn ann an Eoin xiv. 26, “Teagaisgidh esan dhuibh na h-uile nithe, agus cuiridh e'n cuimhne dhuibh na h-uile ni a labhair mise ribh.” Tha dà ni anns a' ghealladh so :—(1.) *Teagasg* an Spioraid. (2.) *A thoirt gu cuimhne*. A thaobh a theagaisg, labhradh sinn air an dèigh so, 'nuair a bheir sinn fainear ùngadh an Spioraid.

Is e an ceud ghealladh coitchionn a thugadh dhuinn air mar chomhfhurtair, gu'n toir e gu cuimhne na nithe sin a labhair Crìosd. “ Bheir e oirbh na nithe sin uile 'ath-chuimhneachadh.” A nis, feudaidh so mar an ceudna a bli air a bheachdachadh dà rathad :—

[1.] A mhain a thaobh *nan nithe sin annta féin mar a bha*

iad air na labhairt. Mar sin tha an Tighearn ann an so a' gealltuinn d'a abstoil gu'n cuireadh an Spiorad Naomh 'an cuimhne dhoibh, le h-éifeachd neo-mheadhonach deachdaidh, na nithe sin a labhair e riu, chum trid a dheachdadh-san gu'm bitheadh iad comasach an sgrìobhadh agus an searmonachadh air son maith agus tairbhe na h-eaglais. Mar sin tha Peadar a' cur an céill, 2 Litir i. 21, "Labhair daoine naomba Dhé, mar a sheòladh iad leis an Spiorad Naomh"—is e sin, ann an sgrìobhadh nan Sgrìobtuirean,—bha iad air an togail agus air an giùlan suas os an ceann féin, chum a bhi labhairt a bhriathran, agus gach ni a rinn e dheachdadh dhoibh. Bha na h-abstoil air mòran de na labhair Crìosd riu a dhì-chuimhneachadh, no dh'fhendadh iad fathast an dì-chuimhneachadh; agus na nithe sin féin air an robh cuimhne aca, ann an rathad na cuimhne nàdurraiche, cha robh e na stéidh dìongmhalta ni's leòir air an son-san a dhol 'gan sgrìobhadh sìos mar sin, chum a bhi nan riaghailte creidimh do'n eaglais. Oir cha-n'eil focal na faidheadaireachd a teachd o ghluasadaibh inntinn duine air bith; cha-n'eil e 'g éiridh o bhreithneachadh, o thuigse, no o chuimhne uaigneich neach air bith. Uime sin, gheall Crìosd gu'n deanadh an Spiorad Naomh an obair so; chum trid-san gu'm bitheadh iad comasach na h-uile ni a labhair e riu a chur an céill gu neo-mhearachdach. Agus do bhrìgh so bhitheadh am focal sin ann an Lucas i. 3, "Air faotainn dearbh fhios nan uile nithe dhomh o'n fhìor thoiseach," air eadar-theangachadh ni bu chothromaiche, "Air faotainn dearbh fhios nan uile nithe dhomh *o'n àirde*,"—a' comharachadh a mach tobar a bhreithneachaidh anns na nithibh sin, tre'n robh e comasach an cur an céill gu neo-thuiteamach mar riaghailte creidimh do'n eaglais; is e so an seadh a's dlùithe do'n cheud chainnt, na sin a tha 'ga ghabhail ann an coimh-cheangal ri toiseach nan nithe sin anna féin.

[2.] A thaobh na *comhfhurtachd* a tha fillte suas anns na nithe sin a labhair e, ni, tha e gle choltach, a's e carraun mhòr de rùn a gheallaidh so. Bha e roimh sin a' labhairt nithe riu a bha freagarrach gu bhi 'toirt comhfhurtachd dhoibh; bha e 'toirt gheallaidhean luachmhor dhoibh a thaobh comh-leasachaidh nan nithe sin a bha iad gu bhi 'faotainn uaith anns a bheatha so,—geallaidhean mu ghràdh an Athar, mu' n ghlóir a bha e 'g ulluchadh air an son, anns an robh comhfhurtachd do-labhairt dhoibh, agus aoibhneas a bha làn de ghlóir. Ach mar gu'n abradh e, "Tha fios agam cia cho neo-fhoghainteach as a ta sibh air na nithe sin a bhuileachadh ann an rathad comh-

fhurtachd dhuibh féin ; uime sin ní an Spiorad an ath-bheothachadh ann bhur n-inntinnibh, nan làn neart agus éifeachd, air son na críche sin mu'n do labhair mi ribh iad." Agus ann an so tha aon aobhar air son gu'm bitheadh *neo-láthaireachd chorporra* Chríod air a deanamh suas le láthaireachd an Spioraid. Am feadh a bha e féin maille riu, cia cho beag éifeachd as a bha aig na geallaidhibh n-éamhaidh sin a thug e dhoibh air an cridheachaidh ! Ach air teachd do'n Spiorad, cionnus a rinn e na h-uile ní a lionadh le h-aoibhneas dhoibh ! Bha an obair àraidh sin a bhuineadh dha féin do bhrìgh na h-oifig' a bha aige, air a gleidheadh dha, chum gu'm bitheadh esan mar an ceudna air a ghlòrachadh. Agus is i so obair-san gu deireadh an t-saoghail,— a bhí 'toirt gheallaidhean Chríod a dh' ionnsuidh ar n-inntinnean agus ar cridheachan, chum a bhí frithealadh a' chomhfhurtachd, an aoibhneis, agus a' mhìlseachd, a tha annta oirnn, gu h-anabarrach os ceann na bha na deisciobuil a' faotainn annta, 'nuair a labhair Críod riu iad gu pearsanta ; bha an éifeachd ghràs-mhor a bha annta air a dùnadh suas ann an tomhas, chum, mar a thubhairt sinn, gu'm bitheadh frithealadh an Spioraid air a ghlòrachadh. Mar sin tha na briathran a tha' leantuinn a gheallaidh so, rann 27, " Tha mi 'fagail sìth agaibh mo shìth-sa tha mi toirt duibh." Air do'n Chomhfhurtair a bhí air a chur chum gach ní a labhair Críod a thoir an cuimhne, tha sìthe agus saorsa o bhuaireas cridhe a' leantuinn sin ; ciod air bith an tomhas sìthe, no saorsa, no comhfhurtachd, no aoibhneas, no cumail suas, a bha aig àm sam bith air a bhuileachadh oirnn, tre aon air bith de gheallaidhibh Chríod, no obair air bith a rinneadh leis, buinidh e gu léir do fhrithealadh so a' Chomhfhurtair. Bu dìomhain duinn a bhí cleachdadh ar comasan nàdurra ann a bhí 'cuimhneachadh agus a' beachdachadh gheallaidhean Chríod ; bhitheadh e gu léir gun tairbhe,—tha e mar sin gach là : ach air do'n Chomhfhurtair an obair a ghabhail os làimh, bithidh i deanta da rìreadh. Bheir sinn fairear an déigh so mar a tha comh-chomunn àraidh againn ris ann an so, ann an creidimh agus 'an ùmhlachd, anns a' chomhfhurtachd a tha air a faotainn ann agus tre gheallaidhibh Chríod air an toirt 'gar cuimhne leis. Tha so, ann an rathad coitchionn, air 'fhaotainn :—air do'n Tighearn Iosa Chríod éifeachd nan geallaidhean sin a thug e gu pearsanta do na h-abstoil 'nan àmhghar 'fhagail aig an Spiorad Naomh, a thaobh an comhfhurtachd a bha annta, feudaidh sinn fhaicinn ann an sin ciod e *tobar neo-mheadhonach* na h-uile comhfhurtachd spioradail a tha againn

anns an t-saoghal so, agus an comh-chomunn a tha againn ris an Spiorad Naomh innte.

A mhain gu feum sinn ann an so, agus anns na nithibh a leanas, an dòigh anns am bheil an Spiorad ag oibreachadh an nì so a chumail a ghnàth 'nar cuimhne, agus an t-àite a tha aig a chumhaehd, aig a thoil, agus aig a mhaitheas na oibreachadh. Tha e deanamh so,—*Anns a' cheul àite*,—Gu *cumhachdach*, no gu h-éifeachdach; *Anns an dara àite*.—*Mar is àill leis: Anns an treas àite*,—*Gu saor*,

Anns a' cheul àite,—Gu *cumhachdach*: agus uime sin bithidh comhfhurtachd o bhriathraibh agus o gheallaidhibh Chrìosd a' briseadh a stigh air uairibh tre na h-uile tagluinn a dh' ionnsuidh a choir a's dubhaiche agus a's duirche a dh' fheadas a bhì air a smuaineachadh; thig e, agus cuiridh e iolach mholaidh ann an beul dhaoine ann an slochd a' phrìosain, bheir e dhoibh gairdeachas a dheanamh anns na lasraichibh, a' deanamh uaill' ann an àmhgharaibh: cuiridh e an cridheachan air ghean ann an geimhlibh, ann an innealaibh pianaidh, ann am buairidhibh, agus anns na teanntachdaibh a's mò a dh' fheadar a smuaineachadh. Cia uaith a tha so? tha an Spiorad ag oibreachadh gu h-éifeachdach, tha a chumhaehd anns an obair; oibriedidh e, agus co a chuireas bacadh air? Ma's e's gu'n toir an Spiorad geallaidhean Chrìosd chum ar cuimhne gu bhì 'gar comhfhurtachadh, cha dean aon chuid Satan, no daoine, no peacadh, no saoghal, no bàs, ar comhfhurtachd a bhriseadh. Tha fios aig na naomhaibh, aig am bheil comh-chomunn ris an Spiorad, air an nì so chum am buannaehd. Air uairibh tha na nèamhan dorch os an ceann, agus an talamh air chrith fo'n cosaibh, tha àmhgharan agus teanntachdan folluiseach agus pearsanta air an lionadh 'nan sealladh le h-uamhunn agus dorchadas, ionnus gu bheil an cridheachan 'gan treigsinn r'an aghaidh;—ann an so, ma seadh, tha am fuasgladh r'a fhaotainn, agus ath-bheothachadh an spioradan; cha-n'èil an comhfhurtachd no an tilgeadh sìos an crochadh air suidheachadh air bith o'n taobh a muigh, no air cor air bith anns am feud an cridheachan féin a bhì, aeh air oibreachadh cumhachdach agus éifeachdach an Spioraid Naoimhe, d'am bheil iad 'gan toirt féin thairis tre chreidimh.

Anns a dara àite,—*Mar is àill leis*,—a' comh-roinn ris gach neach mar is àill leis; agus do bhrìgh sin tha cadar-dhealachadh mòr 'na oibreachadh araon a thaobh aoin neach fa leth agus a thaobh iomadh. Feudaidh an neach ceudna a bhì air uairibh làn aobhneis agus comhfhurtachd 'am meadhon àmhghair mhòir,—

a' faotainn mìllseachd anns na h-uile gealladh 'nuair a tha a theanntachdan trom ; aig àm eile, eadhon anns an deuchainn a's lugha, feudaidh e bhì 'rannsachadh nan geallaidhean ag iarraidh comhfhurtachd, ach cha-n'èil e 'ga fhaotainn. Agus is e an t-aobhar, gu bheil an Spiorad a' comh-roinn mar is àill leis. Is ionann sin a tha e mar an ceudna a thaobh iomadh : tha cuid a' faotainn beatha agus comhfhurtachd anns na h-uile gealladh ; cuid eile nach blais ach ro bheag rè an làithibh uile ; agus siu uile air an aobhar cheudna. Agus tha sùil àraidh aig a' chreidimh air so ann an gnothach na comhfhurtachd gu léir :—tha e 'an crochadh air toil àrd-uachdaranach an Spioraid Naomh ; agus mar sin cha-n'èil e ceangailte sios ri riaghailtibh no dòigh cleachdaidh àraidh air bith. Tha e 'ga chleachdadh féin ann a bhì 'feitheamh air-san air son coimhlionaidh deagh-ghean a thoile 'na àm iomchuidh féin.

Anns an treas àite,—Gu suor. Tha mòran de'n eadar-dhealachadh a th'ann am frithealachadh na comhfhurtachd tre gheallaidhibh an crochadh air saorsa so an Spioraid 'na oibreachadh. Is ann do bhrìgh so a tha comhfhurtachd air uairibh air a frithealachadh 'nuair nach robh dùil idir rithe, seadh, 'nuair a bha na h-uile h-aobhar air an t-saoghal aig an anam a bhì 'sealltuinn air son àmhghair agus bròin ; mar so air uairibh is e an ceud mheadhon e gu bhì pilleadh an anam' a th' anns a' chùl-sleamhnachadh, aig an feudadh dùil a bhì, ann an ceartas, ri bhì air a chur gu buileach air cùl. Agus tha na beachdan so r'an leantuinn a mach anns na h-uile toradh eile 'tha an Comhfhurtair ag oibreachadh : mu'n labhair sinn an déigh so. Anns a' cheud thoradh choitcheinn so, na seadh, d'ar taobh, tha comh-chomunn againn ris an Spiorad Naomh. Tha beatha agus 'ifeachd ar comhfhurtachd gu léir air am filleadh suas ann an geallaidhibh Chrìosd. Is iad sin cìochan ar sòlais gu léir. Cò aig nach 'èil fios air cho neo-tharbhach as a ta iad ann an litir luim an fhocail, eadhon 'nuair a dh' fheudas a' chuis a bhì air a leasachadh gus a cheum a's àirde le ar beachd-smuaineachadh annta ? agus mar an ceudna air uairibh mar a bhriseas iad a steach air an anam gu buadhach, caomh, le feartaibh beath' agus treòir, 'nuair nach robh dùil idir ris. Tha an creidimh ann an so a' deanamh gnothaich àraidh ris an Spiorad Naomh. Tha e 'beachdachadh nan geallaidhean annta féin ; a' sealltuinn suas ris, a' feitheamh air a shon, a' toirt fainear a theachd anns a' ghealladh a tha r'a aghaidh,—'ga aideachadh 'na obair agus 'na éfeachd. Cho luath as a ta an t-anam a' faotainn gu bheil

beath' a' gheallaidh a' blàthachadh a chridhe, 'ga fhuasgladh, 'ga ciridneachadh, 'ga neartachadh, 'ga shaoradh o eagal, o imcheist no o thrioblaid, buinidh dha a thoirt fainear gu bheil an Spiorad Naomh ann an sin; agus ni sin a ghairdeachas a leasachadh, agus a thredrachadh a dh' ionnsuidh comh-chomuinn ris.

2. Is i dara obair choitchiomm an Spioraid Naomh a bheir sinn fainear, sin a tha air 'ainmeachadh ann an Eoin xvi. 14, "Bheir an Comhfhurtair glòir dhomh-sa; oir gheibh e de m' chuid-sa, agus nochdaidh e dhuibh-sa e." Is i obair an Spioraid a bhi glòrachadh Chrìosd: o'm feud sinn 'fhaicinn, anns an dol seachad, cìo cho fad air falbh as a tha an spiorad sin o'n Chomhfhurtair a tha 'ga chur féin suas ann an ionad Chrìosd; a shamhuil sin de spiorad as a tha 'g ràdh gu bheil e na h-uile ni ann féin; ionnus, air a shon-san a dh' fhuiling aig Ierusalem, nach 'eil aobhar a bhi gabhail dragh m'a thimchioll; air do'n spiorad so a nis a bhi na h-uile ni. Cha-n e so an Comhfhurtair. Is i obair-san a bhi glòrachadh Chrìosd,—esan a rinn a chur. Tha so, ma seadh, 'na chomharadh soilleir air spiorad bréige, cìod sam bith ni a dh' fheudas e 'bhi 'gabhail air féin, mar e so is obair aige, a bhi 'glòrachadh a Chrìosd sin a bha a nis a labhairt ris na h-abstoil; agus tha iad so lionmhor a tha air dol a mach air feadh an t-saoghail. Ach cìod a ni an Spiorad so, chum Chrìosd a bhi air a glòrachadh? "Gheibh e," tha e 'g ràdh, "de m' chuid-sa." Tha an rann a leanas a' cur an céill cìod iad na nithe sin: "Na h-uile ni a tha aig an Athair, is leam-sa iad; air an aobhar so thubhairt mi gu'm faigh e de m'chuid-sa." Cha-n'eil an Slànuihear a' labhairt ann an so mu bhith agus mu bhudhaibh siorruidh an Athar agus a' Mhic, ach mu'n ghràs a tha air a chomhpàirteachadh ruinne d'an trid. Tha Chrìosd a' gairm de na nithe so, "Mo chuid-sa," air bhi dhoibh 'nan toradh a chosnaidh agus na réite sin a rinn e: is e so an t-aobhar gu bheil e ag ràdh, "Na h-uile ni a tha aig an Athair is leam-sa iad;" is e sin, na h-uile ni a dh' ulluich an t-Athair 'na ghràdh siorruidh gu bhi air am frithealadh a mach ann am fuil a' Mhic,—uile thoraidhean rùin taghaidh Dhé. "Na nithe so," a deir e, "gheibh an Comhfhurtair;" is e sin, bithidh iad air an carbsa ris chum am buileachadh ann an rathad a bhitheas air son blur buannachd, agus sin air son na crìche sin a thugadh a cheana fainear." Mar sin tha a' lean-tuinn, "Agus nochdaidh e, no cuiridh e 'an céill, agus ni e aithnichte dhuibh-sa e." Air a mhodh so, ma seadh, tha e 'na chomhfhurtair. Tha e 'foillseachadh do anamaibh phèacach

nithe maith sin coimhcheangail nan gràs, a rinn an t-Athair 'ulluchadh, agus a rinn am Mac a chosnadh. Tha e 'foillseachadh dhuinn trècair, agus gràis, agus maitheanais, agus fireantachd, agus deadh-ghean maille ri Dia; a' leigeadh ris dhuinn gur iad sin nithe Chrìosd, a choisinn e air ar son; 'gan nochdadh dhuinn chum ar combhfhurtachd agus ar daingneachaidh. Na nithe so, tha sinn ag ràdh, tha an Combhfurtair a' cur 'an céill gu h-éifeachdach do anamaibh nan creideach; a' toirt dhoibh an aithneachadh chum an tairbhe féin;—an aithneachadh mar air tùs nithe an Athar, air an ulluchadh o shiorruidheachd 'na ghràdh agus 'na dheadh-thoil féin; an aithneachadh mar an ceudna mar thoradh cosnaidh a' Mhic, air an tasgaidh suas ann an coimhcheangal nan gràs a chum ar leas. Is ann 'an sin a tha Crìosd air 'àrdachadh agus air a ghlòrachadh 'nan cridheachaibh; is ann 'an sin a tha fios aca ciod an Slànuihear agus am Fear-saoraidh a ta e ann. Cha-n 'eil anam gu bràth air a thoirt gu bhì 'glòrachadh agus ag urramachadh Chrìosd fo shealladh na saorsa shiorruidh sin a rinn e 'chosnadh air a shon, nach 'eil sin 'na thoradh àraidh oibreachaidh an Spioraid Naomh ann mar ar Combhfurtair. “Cha-n urrainn duine sam bith a ràdh gur e Iosa an Tighearn, ach tre an Spioradh Naomh,” 1 Cor. xii. 3.

3. Tha e “dòrtadh a mach gràidh Dhé ann ar cridheachaibh,” Rom. v. 5. Tha e cho soilleir o'n choimh-theagasg gur e *gràidh Dhé dhuinne*, agus nach e ar *gràidh-ne do Dhia*, a tha air a chiallachadh ann an so, as nach 'eil dòigh air leasachadh soluis a chur ris. A nis, tha gràidh Dhé aon chuid 'na ghràdh *taghaidh* no 'na ghràdh *tlachd*,—gràdh a rùin maith a dheanamh dhuinn, no gràdh a dheadh-ghean agus a thlachd annainn. Tha iad so araon air an gairm *gràidh Dhe* gu tric anns na Sgriobtuiribh, mar a chuir sinn a cheana 'an céill. A nis, cionnus a dh' fheudas iad so a bhì air an dòrtadh a mach ann ar cridheachaibh? Cha-n 'eil iad air an dòrtadh a mach mar sin annta féin, ach a mhain ann am mothachadh a bhì air a thabhairt dhuinn orra,—measrachadh spioradail a bhì againn annta. Tha e “dòrtadh a mach” a ghràidh; am focal ceudna sin a tha air a chleachdadh a thaobh an Spioraid ann a bhì 'ga bhuileachadh oirnn, Titus iii. 6. Tha Dia 'ga dhòrtadh oirnn gu saoi-bhir; mar sin tha an Spiorad a' dòrtadh a mach gràidh Dhé 'nar cridheachaibh. Gun a bhì 'leantuinn a mach an dòigh-labhairt shamhlach a tha annta, is e seadh nam briathran, gu bheil an Combhfurtair a' toirt dearbh-bheachd

shaoibhir agus mhillis dhuinn air gràdh Dhé, anns am bheil an t-anam a' faotainn toil-inntinn, agus riarachaidh. Is i so 'obair-san, ma seadh, agus tha e 'ga coimhionadh gu h-éifeachdach. Agus nach trècair do-labhairt da rìreadh e, gu'm bitheadh anam bochd, peacach, a' faotainn dearbh-bheachd chomhfhurtail agus shaoibhir, a' sgaoladh air feadh nam buadh 's nan aigne, air gu bheil Dia ann an Crìosd a' toirt gràidh dha, a' gabhail tlachd ann,—gu bheil e taitneach leis, agus gu bheil smuaintean truacantais agus caoimhneis aige dha.

Tha na nithe so againn, ma seadh, ann an rathad sònruichte o'n Spiorad Naomh; is i 'obair àraidh féin iad. Mar a tha 'oibre gu léir 'nan oibrìbh gràidh agus caoimhneis, is amhuil sin a tha an obair so trid am bheil e 'comhpairteachaidh mothachaidh de gràdh an Athar 'ga choimh-mheasgadh féin maille r'a ghluasadaibh annainn gu léir. Agus mar a tha comh-chomunn àraidh againn ris féin ann, is amhuil sin a tha comh-chomunn againn trid-san ris an Athair, eadhon 'na ghràdh, a tha air a mhodh so air a dhòrtadh a mach 'nar cridheachaibh: cha-n e mhain a' deanamh gairdeachais ann, agus a' glòrachadh an Spioraid Naomh, a tha 'dòrtadh a mach a' ghràidh, ach mar an ceudna ann-san d'an gràdh e. Agus is ionann sin a tha e mar an ceudna a thaobh a' Mhic, ann an gabhail de a chuid, agus 'ga nochdadh dhuinn, mar a thug sinn fainear. Na tha de fhlaithneas air talamh againn, is ann 'an so a tha e luidh; agus tha dòigh ar comh-chomuinn ris an Spiorad Naomh ann, a' coimh-fluèagairt ris na bha air a labhairt a cheana.

4: Tha toradh eile an Spioraid againn ann an Rom. viii. 16, "Tha an Spiorad féin a' deanamh fianuis maille r'ar spiorad-ne, gur sinn clann Dhé." Tha fios cò d' an cloinn sinn a thaobh nàduir,—clann Shàtain agus a mhallachaidh, clann na feirge. Tre'n Spiorad tha sinn air ar cur ann an inbhe eile, air ar n-uchd-mhacachadh 'nar cloinn do Dhia, a mheud 's gu'n d' rinneadh clann ar n-Athar dhinn tre bhi 'faotainn Spioraid ar n-Athar. Uime sin goirear dheth, rann 15, "Spiorad na h-uchd-mhacachd." A nis, do bhrìgh gu bheil fuigheall a' leantuinn ris an anam de'n ghnè sin a bha aige anns an t-seann shuidh-eachadh, bithidh teagamh air uairibh a' togail cinn ann, an bheil e da rìreadh 'na leanabh do Dhia; agus 'an aghaidh so, tha an t-anam a nis a' cur air bonn a thagraidh, mar ann an gnothach ro chudthromach, agus a' cur gach dearbhadh 'an gréim a dh' fheudas a bhi aige, chum a chòir a dhìon. Tha an Spiorad a' teachd agus a' deanamh fianuis anns a' chùis.

Tha an dòigh-labhairt so air a ghnathachadh o chleachdadh cùirt-lagha a thaobh chòirichean agus fhianuisean. Tha am breitheamh air suidh ; tha an tagaireach a' cur a stigh a chòir, a' toirt air an aghaidh nam fianuisean, agus a' tagair a chùis féin ; tha a luchd-casaid air an taobh eile a' cleachdadh na h-uile meadhon chum a chuid fianuisean a lagachadh, agus a thagrath a chur fo bheud, agus a chòirichean a thilgeadh bun os ceann. Ann am meadhon a' chonnsachaidh, tha urra uasal a teachd a stigh do'n chùirt a tha ro aithnichte agus cliùiteach air son treibhdhireis, agus a' deanamh fianuis gu soilleir agus gu dìogmhalta air taobh an tagairich, ionnus gu bheil beòil a nàimhdean air an druidealh, agus cridhe an duine bhochd air a chur air ghean. Is amhuil a tha e anns a' chùis so. Tha an t-anam, fo chumhachd dìtidh a choguis féin, air a tharruing 'am fianuis lagh Dhé. Tha e 'cur a stigh a chòir,—gur leanabh le Dia e, gu'm buin e do theaghlach Dhé ; agus a chum na crìche so tha e toirt air an aghaidh a chuid fianuisean, eadhon na h-uile ni leis am bheil an creidimh a' toirt seilbh dha ann an Dia. Tha Satan, aig an àm cheudna, air cruinneachadh a neart 'na aghaidh ; tha am peacadh agus an lagh 'ga chuidealh ; tha mòran ghaoid air am faotainn na fhianuisean ; tha teagamh air a chur annta gu léir ; agus tha an t-anam bochd an crochadh eadar beath' agus bàs a thaobh na crìche. Ann am meadhon an tagraidh agus na h-iorghuill tha an Comhfhurtair a teachd, agus le focal geallaidh, no air dhòigh éigin eile, a' frithealadh dearbh-bheachd chomhfhurtail air a chridhe gu'n seas a chòirichean da, agus gur leanabh le Dia e, gus am bheil gach cunnail a chaidh air bonn 'na aghaidh air an cur bun os ceann. Agus mar sin theirear uime gu bheil e “'deanamh fianuis maille r'ar spiorad-ne.” 'Nuair a tha ar spiorad-ne a' tagradh an còir, tha esan a' teachd a stigh agus a' deanamh fianuis air an taobh ; aig an àm cheudna 'gar deanamh comasach a bhi cleachdadh na h-ùmhlachd mhacail agus ghnèitheil sin a tha “gladhaich, Abba, Athair,” Gal. iv. 6. Gleidheamaid cuimhne fathast air dòigh oibreachaidh an Spioraid, a dh' ainmich sinn a cheana,—gu bheil e 'g oibreachadh gu h-éifeachdach, mar is àill leis, agus gu saor. Uime sin tha an connsachadh so air uairibh a' leantuinn fada,—an tagradh a' dol air aghaidh mòran bhliadhnaichean. Air uairibh tha an là coltach ri dhol leis an lagh, tha am peacadh agus Satan a' togail cinn ; agus tha an t-anam bochd air tuiteam fo uamhunn a thaobh chòirichean na h-oighreachd. Theagamh

gu bheil an fhianuis a tha ann féin, o chleachdadh a chreidimh, o obair na naomhachaidh, agus o fhiosrachadh nan àm a dh' fhalbh, a' cumail misnich 'na thagradh le tomhas de bheatha agus de chomhfhurtachd; ach cha-n'eil an obair fathast deanta, cha-n'eil a bhuidh fathast air a toir a mach, gus am bheil an Spiorad, a tha 'g oibreachadh gu saor agus gu h-éifeachdach, mar is aill leis, a' teachd a stigh le 'fhianuis-san mar an ceudna; a' còmhachadh a chumbachd le focal geallaidh, ionnus gur éigin do gach taobh a thoirt fainear, agus mar sin a' toirt a chonnsachaidh gu crìch.

Ann an so tha e 'toirt comh-chomuinn naoimh dhuinn ris féin. Tha an t-anam ag aithneachadh a ghuth 'nuair a labhras e, "Cha-n fhuaim duine fuaim a bheòil." Tha ni-éigin ro inbheach ann air son cumhachd chruthaichte sam bith. 'Nuair a chronaich an Tighearn Iosa Crìosd na gaothan agus an fhairge le aon fhocal, dh' aithnich gach neach a bha maille ris gu'n robh cumhachd diadhaidh am fagus doibh, Mata viii. 25-27. Agus an uair a tha an Spiorad Naomh le aon fhocal a' ciùineachadh buaireis agus àraidh an anama, a' toirt sàmhchair agus tèaruinteachd a steach gu h-obann, tha e 'g aithneachadh a chumbachd dhiadhaidh, agus a' deanamh gair-deachais na làthair.

5. *Tha e 'gar seulachadh.* "Chuireadh seula oirbh le Spiorad Naomh sin a' gheallaidh," Eph. i. 13; agus a rìs, "Na cuiribh doilgheas air Spiorad Naomh Dhé, leis an do chuireadh seula oirbh gu là na saorsa," caib. iv. 30. Cha-n 'eil mi gle shoilleir ann am fìor sheadh àraidh an t-samhlaidh so; an ni sin anns am bheil mi dearbhata a thaobh inntinn Dhé ann, bheir mi seachad gu h-aithghearr. Tha dà ni r'a bheachdachadh ann an seula:—(1.) *Nàdur* an t-seula. (2.) *Am feum a tha ann.*

(1.) Tha *nàdur* an t-seulachaidh a' coimh-sheasamh ann a bhi comhpairteachadh ìomhaigh an t-seula ris an ni sin a tha air a sheulachadh. Is e sin a bhi seulachadh ni sam bith,— ìomhaigh an t-seula 'bhi air a chomhpairteachadh ris. Anns an t-seadh so, bhitheadh ar seulachadh a' ciallachadh ìomhaigh Dhé a bhi gu h-éifeachdach air a comhpairteachadh ruinn. Tha an Spiorad anns na creidich, ann a bhi comhpairteachadh ìomhaigh Dhé, ann am fìreantachd agus fìor naomhachd, ris an anam, 'gar seulachadh. A' gabhail an t-samhlaidh aig an àm o *nàdur* seulachaidh, tha neach air a sheulachadh leis an Spiorad, 'nuair a tha comharadh so an Spioraid Naoimh aige

ann an rathad a bhi na dhearbhadh d'a anam gu bheil e gabhta le Dia. Agus anns an t-seadh so theirear gu bheil ar Slànuighear air a sheulachadh le Dia, Eoin vi. 27, o'n chomharadh cumhachd, agus gliocais, agus mòrachd Dhé, a bha air ann an cur an gnìomh oibre a dhreuchda.

(2.) Tha crìoch an t-seulachaidh dà-fhillte :—

[1.] Gu bhi '*daingneachadh* còir sgrìobhta. Anns na gnothachaibh so, tha daoine 'cur an seula ri sgrìobhadh chum a bhi 'daingneachadh an *toirt thairis* a rinneadh leò ann ; agus air dha so a bhi deanta tha 'chuis a nis do-fhuasgailte. No feudaidh e bhi deanta chum a bhi daingneachadh fianuis a tha neach a deanamh a thaobh fìrinn ni sònruichte. B'e so gnàth nan Iudhach :—air do neach fianuis fhìrinneach a dheanamh air taobh ni air bith, agus air do'n fhianuis a bhi gabhta leis a bhreitheamh, bha esan air ball a' cur a sheula ris, chum a dhaingneachadh ann am breitheanas. Agus uaith so theirear, a thaobh an neach a tha 'gabhail ri fianuis Chrìosd, gu'n do "chuir e a sheula ris, gu bheil Dia fìor," Eoin iii. 33. Is e focal a' gheallaidh *còir-sgrìobhta* mòr beatha agus slàinte do anamaibh nan creideach. Agus a chum gu'm bitheadh làn dearbh-bheachd againn air fìrinn agus neo-chaochlaidheachd a' gheallaidh, tha Dia a' toirt dhuinn a' Spioraid chum ar cridheachan a riarachadh d'a thaobh ; agus mar sin tha e 'gar seulachadh, eadhon le bhi toir dearbh-chinntè d' ar cridheachaibh air seasmhachd nan geallaidhean sin. Ach, ged a tha mòran luchd-mìneachaidh a gabhail a' bheachd so, cha-n'èil sinn a' faicinn cionnus a dh' fheudas so a bhi 'comh-chòrdadh ri fìor sheadh an fhocail. Cha-n'èil e air a ràdh gu bheil an gealladh air a sheulachadh, ach gu bheil sinne air ar seulachadh ; agus an uair a tha sinn a' seulachadh còir-sgrìobhta do neach sam bith, cha-n abair sinn gu bheil an duine air a sheulachadh, ach a mhain an sgrìobhadh.

[2.] Is i dara crìoch an t-seulachaidh a bhi '*cur air leth*, a' comharachadh, agus a' *gleidheadh gu tèaruinte*. Is i so crìoch an t-seulachaidh. Cuiridh daoine an seula air sin a tha iad a' cur air leth agus a' gleidheadh gu tèaruinte air an son féin. Anns an t-seadh so, gu soilleir, theirear gu bheil seirbhisich Dhé air an seulachadh, Taisb. vii. 4 ; is e sin, tha comharadh Dhé orra, mar a mhuinntir shònruichte féin,—oir tha an seulachadh so a' coimh-fhreagairt ris a chomharadh a chuireadh orra sin ann an Esec. ix. 4. Tha creidich air an seulachadh, ma seadh, an uair a tha iad air an cur fo chomharadh Dhé chum a

bhì 'nan oighreachaibh air an t-seilbh a choisneadh, agus a chum a bhì air an gleidheadh gu tèaruinte gu là na saorsa. A nis, ma's e so an seulachadh a tha air a chiallachadh, cha-n e gnìomh a mhothaichear anns a' chridhe a tha ann, ach gnìomh tèaruinteachd air a' phearsa. Tha an t-Athair a' toirt thairis an taghaidh do làmhaibh Chrìosd chum a bhì air an saoradh; air dhoibh a bhì air an saoradh, tha iad ann an àm Dhé air an gairm leis an Spiorad, agus air an cur fo chomharadh air son Dhé, agus mar sin 'gan toirt féin seachad do làmhaibh an Athar.

Ma theid a' cheisd a nis a chur, "Cò aea dhiubh so an seadh a tha gu sònruichte air a chiallachadh le sinn' a bhì air ar seulachadh leis an Spiorad Naomh?" Freagram, An ceud seadh, gun a bhì dùnadh a mach an dara seadh. Tha sinn air ar seulachadh gu là na saorsa, an uair a tha mothachadh nuadh air a thoirt dhuinn de gràdh Dhé, agus dearbh-bheachd comhfhurtail air gu bheil sinn gabhta leis, agus sin uile o'n chomharadh agus o'n ìomhaigh a tha an Spiorad a' seulachadh air ar n-anamaibh. Ach labhair sinn a cheana air so gu léir ann an àite eile.

Mar so, ma seadh, tha an Spiorad Naomh a' comhpairteachadh ìomhaigh féin ruinn; ni a's e mar an ceudna ìomhaigh an Athar agus a' Mhic. "Tha sinn air ar n-atharrachadh chum na h-ìomhaigh so, mar le Spiorad an Tighearna," 2 Cor. iii. 18; agus ann a bhì deanamh so, tha e 'gar toirt a dh'ionnsuidh comh-chomuinn ris féin. Tha ar cosmhuileachd ris a' toirt dànachd dhuinn maille ris. Is ann ri 'obair a tha ar sùil, is ann air son a thoraidhean a tha sinn ag ùrnuigh; agus an uair a tha toradh air bith gràis, no foillseachadh air bith ìomhaigh Chrìosd annainn, a' toirt dearbh-bheachd dhuinn air gu'n do chuireadh air leth sinn do Dhia, tha comh-chomunn againn ris ann.

6. *Tha e 'na gheall-daingnich dhuinn.* 2 Cor. i. 22, "Thug e dhuinn geall-daingnich an Spioraid ann ar cridheachaibh;" caib. v. 5, "A thug dhuinn mar an ceudna geall-daingnich an Spioraid;" mar sin mar an ceudna, Eph. i. 13, 14, "Chuireadh seula oirbh le Spiorad Naomh sin a' gheallaidh, neach a's e geall-daingnich ar n-oighreachd-ne." Anns a' cheud dà àite, tha air 'ainmeachadh gu bheil geall-daingnich an Spioraid againn; anns an àite mu dheireadh, gur e an Spiorad féin ar geall-daingnich: tha an Spiorad air 'ainmeachadh, ma seadh, anns a' cheud dà àite, cha-n ann mar aobhar a' ghill-daingnich, ach mar an geall-daingnich féin. Is e an Spiorad féin, ma seadh, ar geall-daingnich, mar anns an rann mu dheireadh a dh' ainmich-

eadh. Cuiridh e ni-éigin de sholus dhuinn air an t-sochair so a tha sinn a' faotainn tre'n Chomhfhurtair, ma bheir sinn fainear ciod a tha air a chiallachadh leis "an Spiorad" ann an so, agus ciod leis "a' gheall-daingnich :"—

(1.) Bha cuid a' cur na ceisde—tha sinn a' saoil sinn air bheag tairbhe—ciod an *gràs*, no ciod an tiodhlac àraidh o'n Spiorad a tha air a chiallachadh leis a gheall-daingnich so. Is e an Spiorad féin *gu pearsanta* a tha air 'ainmeachadh mar an geall-daingnich, 2 Cor. i. 22. Is e Dia a thug geall-daingnich an Spioraid ann ar cridheachaibh : cainnt a tha coimh-fhreagairt ri sin ann an Gal. iv. 6, "Chuir Dia Spiorad a Mhic féin ann bhur cridheachaibh ;" is e sin, an Spiorad *gu pearsanta* ; oir cha-n'éil ni sam bith eile a dh' fheudas a bhi air 'ainmeachadh mar Spiorad a' Mhic ; agus ann an Eph. i. 14, thug e dhuinn an Spiorad, neach a's e an geall-daingnich so. Is e Spiorad a' gheallaidh e féin, ma seadh, an geall-daingnich ; agus ann a bhi 'faotainn an Spioraid tha sinn a' faotainn a' ghìll-daingnich.

(2.) Uime sin is geall-daingnich e. Is e a tha am focal a' ciallachadh ann an so, *earrann* a tha air a faotainn de'n *iomlan* a tha ri teachd an déigh so, agus gun a bhi ann ach earrann, a réir gnàth na comh-mhalairt 'am measg dhaoine, o'm bheil an samhladh air a ghnàthachadh. Is e a th'anns a' gheall-daingnich, ma seadh, cuid de luach ni air bith, no earrann de chòir air bith, air a bhuileachadh roimh-laimh, gu bhi 'deanamh cinnteach dha-san a tha 'ga fhaotainn gu'm faigh e an t-iomlan a chaidh a ghealltuinn, 'nuair a thig an t-àm a chaidh a chomharachadh.

Tha dà ni air iarruidh ann an geall-daingnich :—

[1.] Gu bheil e 'na earrann de'n iomlan,—gu bheil e de'n *aon ghnè agus de'n aon nàdur ris* ; eadhon mar a bheir sinn bonn airgid seachad mar gheall-daingnich an iomlain sin a tha sinn gu ìocadh an déigh so.

[2.] Gu bheil e 'na *dhaingneachadh geallaidh* ; air tùs tha an t-iomlan air a ghealltuinn, agus 'an sin, tha an geall-daingnich air a bhuileachadh ann an rathad a bhi' daingneachadh coimhlionaidh a' gheallaidh sin.

Mar sin féin tha an Spiorad 'na gheall-daingnich. Tha Dia a' toirt dhuinn geallaidh na beatha maireannaich. Chum so a dhaigneachadh dhuinn tha e mar an ceudna a' toirt dhuinn a Spioraid ; a tha mar cheud thoradh a' gheallaidh, chum ar deanamh cinnteach as an iomlain. Uime sin, goirear dheth

geall-daingnich na h-oighreachd a tha air a gealltuinn agus air a cosnadh.

Agus feudaidh sinn a bheachdachadh ann an so cionnus is urrainn e a bhì na gheall-daingnich air taobh Dhé, a tha 'ga bhuileachadh ; agus cionnus air taobh nan creideach, a tha 'ga fhaotainn :—

Ann's a' cheud àite,—Tha e na gheall-daingnich air taobh Dhé, anns gu bheil Dia 'ga bhuileachadh mar *earrann ro inbheach* de'n oighreachd féin, agus a tha de'n aon ghnè ris an iomlan, mar bu chòir do gheall-daingnich a bhì. Tha iomlanachd na h-oighreachd a chaidh a ghealltuinn a' coimh-sheasamh ann an lànachd an Spioraid ann am mealtuinn Dhé. 'Nuair a bheir an Spiorad sin a thugadh dhuinn anns an t-saoghal so air falbh gu h-iomlan gach peacadh agus bròn, agus a nì e comasach sinn air a bhì 'sealbhachadh glòire Dhé 'na làthair, is e so lànachd oighreachd a' gheallaidh. Mar sin is e an Spiorad sin a thugadh dhuinn chum ar n-uidheamachadh air son a bhì 'mealtuinn Dhé ann an tomhas, anns an t-saoghal so, geall-daingnich an iomlain.

Tha so deanta le Dia, chum dearbh-chinntè a thoirt dhuinn, agus ar daingneachadh anns an oighreachd. Air dha a' liuthad barantas a thoirt dhuinn an taobh a muigh dhinn,—'fhocal féin, a gheallaidhean, a choimhcheangal, a mhionnan, le foillseachadh de 'dhilseachd agus a neo-chaochladheachd annt' uile,—thoilich e gu gràs-mhor e gu'm bitheadh barantas eile againn anns an taobh a stigh, Isa. lix. 21, chum gu'm bitheadh gach uile chinnteachd againn a tha sinn comasach a ghabhail. Ciod tuilleadh is urrainn a bhì deanta? Ann am buileachadh oirnn an Spioraid Naomh, thug e dhuinn ceud-thoradh na glòire, an dearbhadh a's mò air a ghràdh, agus geall-daingnich an iomlain.

Ann's an dara àite,—Tha e na gheall-daingnich air taobh nan creideach, air a mheud's gu bheil e 'toirt eòlais dhoibh air an dà nì so :—

An ceud nì, Gràdh Dhe. Air dhoibh a bhì gabhta leis, tha sin a' deanamh aithnichte dhoibh gu'n d' fhuair iad deadh-ghean na shùilibh,—gu bheil e 'na Athair dhoibh, agus gu'm buin e riu mar r'a chloinn ; agus air an aobhar sin, gu'm bi an oighreachd air an son. Tha e 'eur a Spioraid ann ar eridheach-aibh, “ag éigheach, Abba, Athair,” Gal. iv. 6. Agus ciod an comh-dhùnadh a dh'fheudas creidich a tharruing o so? Rann 7, “Uime sin cha seirbhisich sinn nì's mò, ach mic ; agus ma's

mic, is oighreachan air Dia.” Agus a rìs, Rom. viii. 17, “Ma’s clann, is oighreachan; oighreachan air Dia, agus comh-oighreachan maille ri Crìosd.” Air do’n Spiorad dearbh-bheachd a thoirt dhuinn air gur clann sinn, is e an comh-dhùnadh, “Ma’s clann, is oighreachan, oighreachan air Dia, agus comh-oighreachan maille ri Crìosd.” Tha còir againn, ma seadh, ann an oighreachd, agus dearbhadh air a chòir sin. Is e so, ma ta’ am feum a tha sinn a’ factainn ann,—eadhon an Spiorad a bhi ’toirt dearbh-chinntè dhuinn air a bhi ’nar mic, agus air a bhi gabhta le Dia ar n-Athair. Agus cìod i oighreachd so na glòire? “Ma, dh’ fhuilingeas sinn maille ris, glòraichear sinn maille ris mar an ceudna.” Agus ann an 1 Eoin iii. 24, tha fianuis againn air gu bheil an Spiorad air a bhuileachadh air son na crìche so. “Le so is aithne dhuinn gu bheil esan a’ fuireach annainn, o’n Spiorad a thug e dhuinn.” Tha an t-abstol a’ labhairt air ar n-aonadh ri Dia, mar a tha e ’cur an céill ann an toiseach an rainn, “An ti a choimhideas ’aitheanta-san, tha e gabhail còmhnuidh ann, agus esan ann-san;”—ach labhair sinn air an aonadh so ann an àite eile. A nis, tha eòlas ar aonaidh so againn, eadhon o’n Spiorad a thug e dhuinn,—tha an Spiorad a’ toirt aithne dhuinn air. Cha-n e gu bheil a leithid so de aithne againn, ach gu bheil an comh-dhùnadh a tha r’a tharruing cothromach agus fìrinneach aun fein, “Tha sinn a’ factainn de a Spiorad, uime sin tha Dia a chòmhnuidh annainn, agus sinne ann an Dia:” oir is ann tre’n Spiorad sin a tha e ’chòmhnuidh annainn, agus a tha còir againn ann-san. Gidheadh a thaobh mothachaidh de’n ni so, tha sin air a bhuileachadh mar is àill leis.

An dura ni, Air do’n Spiorad a bhi air a bhuileachadh mar gheall-daingnich, tha sin a’ toirt aithne do chreidich air an *oighreachd a bhuineas doibh*, 1 Cor. ii. 9, 10. Mar a tha geall-daingnich, air dha a bhi ’na earrann de’n iomlan, a’ toirt aithne air gué an iomlain, is amhuil sin a tha an Spiorad a deanamh; mar a dh’fheadadh a bhi air a choimh-dhearbhadh ann an iomad rathad.

Mar sin, ma seadh, tha e anns na h-uile seadh gu coimhlionta na gheall-daingnich,—air a thabhairt le Dia, air a ghabhail leinne, mar cheud thoradh ar n-oighreachd, agus mar dhearbhbheachd na h-oighreachd sin. Is e an tomhas a tha againn de’n Spiorad an tomhas ceudna a tha againn de nèamh ann an seilbh air talamh, agus mar an ceudna an tomhas a tha againn de dhearbhbheachd air lànachd na h-oighreachd an déigh so. Is e

so an suidheachadh anns am bheil e air a bheachdachadh le creidich ann am frithealadh nan gràs 'nuair a tha iad a' gabhail ris agus a' deanamh gairdeachais ann. Tha iad a' deanamh gairdeachais anns na h-uile gnìomh gràs-mhor, féin-dhearbhta, a tha e 'g oibreachadh 'nan cridheachaibh, mar bhoinne air teachd a nuas o nèamh, a tha beothachadh mìann an anama an déigh a chuain o'n d' thàinig e. Agus mar 'eil na h-uile toradh gràis air a lorgachadh leinn a dh' ionnsuidh so, tha sinu a' dearmad oibre an Spioraid Naomh annainn agus d'ar taobh. Cha d' fhagadh a nis dhuinn ach gu'n cuireamaid eadar-dhealachadh, ann am beagan fhocal, eadar creidich a bhi 'faotainn an Spioraid mar gheall-daingnich na h-oighreachd gu léir, agus cealgairean a bhi "blasad de chumhachdaibh an t-saoghail ri teachd, Eabh. vi. 5. A thaobh coslais, tha blasad de chumhachdaibh an t-saoghail ri teachd coimh-ionann ri geall-daingnich na h-oighreachd:—

An ceud eadar-dhealachadh, Cha-n'eil bonn idir air son a bhi smuaineachadh gu bheil "cumhachdan an t-saoghail ri teachd" anns an àite so a' ciallachadh aoibhneas na h-oighreachd nèamhaidh. Cha-n'eil a' chainnt sin air a gnàthachadh d'an taobh ann an àite sam bith, ni mò a tha i freagarrach gu bhli cur an céill na glòire sin a bhitheas air a foillseachadh, agus air am bi sinn 'nar luchd-seilbh. Is e, gun teagamh, a tha air a chiallachadh leis, ministrealachd cumhachdach orduighean agus fhrithealaidhean an t-soisgeil, d'an goirear ann an so—a réir gnàth na càinain Eabhruidhich—cumhachdan, no nithe mòra éifeachdach an t-saoghail ri teachd. Ach,—

An dara eadar-dhealachadh, Ged a smuainicheamaid gu bheil "cumhachdan an t-saoghail ri teachd" a' ciallachadh glòire na h-oighreachd nèamhaidh, tha eadar-dhealachadh mòr eadar a bhi 'gabhail blasaid neo-sheasmhaich de sin féin, agus geall-daingnich mhaireannach a bhi air 'fhaotainn o Dhia. Cha-n ionann idir a bhi 'gabhail blasaid de na nithibh nèamhaidh, as a bhi 'gam faotainn ann an làn dearbh-bheachd o ghràdh Dhé. Fendaidh smuaintean a' chealgair a bhi air an àrdachadh car tamuill a dh' ionnsuidh mòran aoibhneis agus toil-inntinn fo bheachdachadh air nithe maith rìoghachd Dhé annta féin; ach tha an Spiorad Naomh, mar gheall-daingnich, a' toirt dearbh-bheachd annta mar nithibh a dh' ulluicheadh air ar son ann an gràdh Dhé agus le cosnadh a Mhic Iosa Crìosd. So anns an dol seachad.

7. Tha an Spiorad *ag ùngadh* chreideach, 2 Cor. i. 21. "Tha

ùngadh againn o'n Ti naomh, agus is aithne dhuinn na h-uile nithe," 1 Eoin ii. 20, 27. Cha-n urrainn duinn, aig an àm, a bhi 'Iorgachadh suas an dòigh-labhairt so a dh' ionnsuidh a chinn-aobhair, do bhrìgh gu'n d' rinn sinn a cheana e ann an àite eile. Tha feum nan ùngaidhean anns an eaglais Iudhach, —tha seadh agus brìgh nan samhraidhean a bha coimhcheangailte riu,—tha na dreuchdan chum an robh daoine air an coisrigeadh d'an trid,—tha so uile aig ìochdair na cainnte so ; agus gu sònruichte ùngadh Chrìosd, o'm bheil e 'faotainn mar ainm a' Mesias, agus an Crìosd, air do'n uidheamachadh sin a rinneadh air chum a bhi coimhlionadh dreuchda na h-eadar-mheadhonaireachd gu léir a bhi air 'ainmeachadh mar an ceudna mar 'ùngadh, Daniel ix. 24. Theirear mu Chrìosd mar an ceudna gu bheil e air " ùngadh le h-oladh aoibhneis os ceann a chompanach," Eabh. i. 9 ; ni a tha coimh-ionann ri sin ann an Eoin iii. 34, " Cha-n ann a réir tomhais a tha Dia a' toirt an Spioraid da." Tha sinne, aig am bheil an Spiorad a réir tomhais, air ar n-ùngadh le " h-oladh an aoibhneis ;" ach aig Crìosd tha lànachd an Spioraid, o'm bheil sinne a' faotainn ar tomhais : tha esan air 'ùngadh os ar ceann, " chum gu'm bitheadh an t-àrd-cheannas aige anns na h-uile nithibh." Tha e aithnichte cionnus a bha Crìosd air 'ùngadh a dh' ionnsuidh a dhreuchd' thri-fillte fàidhe, sagairt, agus rìgh, agus mar an ceudna cionnus a tha comh-roinn againne 'na oifigibh, do bhrìgh an ùngaidh sin trid am bheil an Spiorad ceudna a chòmhnuidh annsan agus ann-ainne, ionnus gu'n d' rinneadh sinn 'nar rìghribh, agus 'nar sagartaibh, agus 'nar fàidhibh do Dhia,—tha so, tha sinn ag ràdh, aithnichte, agus thogadh e mòran ùine a dhol g'a làimh-seachadh ; os bàrr, cha-n e ar rùn a bhi 'deanamh a bheag sam bith eile ach na nithe féin 'ainmachadh.

Cha dean sinn, uime sin, ach aon àite a chomharachadh, anns am bheil comhpairteachadh an Spioraid ann an ùngadh so Chrìosd air 'ainmeachadh, agus air am bheil sinne 'nar luchd-comhpairt, 'nar tomhas féin, trid an ùngaidh sin, uaith-san agus maille ris, —agus is e sin, Isa. xi. 2, 3, " Agus gabhaidh Spiorad an Tigh-earna còmhnuidh air, Spiorad gliocais agus tuigse, Spiorad comhairle agus cumhachd, Spiorad eòlais agus eagail an Tigh-earna." Tha iomadh feart a bhuineas do Chrìosd, o'n Spiorad leis an robh e gu saoi bhir air 'ùngadh, air an ainmeachadh ann an so. Tha feartan gliocais, agus comhairle, agus tuigse, gu sònruichte air an cur 'an céill ; agus do bhrìgh so theirear gu bheil " uile ionmhais a' ghliocais agus an eòlais folaichte ann,"

Col. ii. 3. Agus ged nach 'eil ann an so ach earrann de uidh-eamachadh Chrìosd air son cleachdaidh a dhreuchda, gidheadh is i an earrann sin i ris am bheil toradh ar n-ùngaidh-ne gu sònruichte a' coimh-fhreachairt : mar sin I Eoin ii. 20, 27, is i obair an ùngaidh a bhì 'gar teagasg ; agus ann a bhì 'deanamh sin, tha an Spiorad 'na Spiorad gliocais agus tuigse, 'na Spiorad comhairle, agus eòlais, agus eagail an Tighearna. B'e an geal-ladh mòr a bha coimhecheangailte ri teachd a' Chomhfhurtair, gu'n teagaisgeadh e sinn, Eoin xiv. 26,—gu'n treòraicheadh e sinn chum gach uile fhìrinn, caib. xvi. 13. Tha an teagasg so a tha sinn a' faotainn o'n Spiorad Naomh, ar Comhfhurtair, ann an inntinn agus toil Dhé, 'na earrann comharaichte de'n ùngadh a tha againn uaith ; agus an earrann sin a mhain a bheir sinn fainear aig an àm. Ceadaichibh dhomh a mhain a ràdh gu bheil teagasg tri-fillte air 'fhaotainn o'n Spiorad :—

(1.) Teagasg an *dearbhaidh* agus an t-soillseachaidh. Mar sin tha an Spiorad a' teagasg an t-saoghail—is e sin, mòran a tha ann—tre shearmonachadh an fhocail ; a' réir a gheallaidh sin, Eoin xvi. 8.

(2.) Teagasg Spioraid na *naomhachaidh* ; a' fosgladh nan sùilean dalla, a' buileachadh tuigse nuaidh, a' dealradh a steach 'nar cridheachaibh, chum eòlais glòire Dhé a thoirt dhuinn ann an gnùis Iosa Crìosd ; 'gar deanamh comasach nithe spioradail a ghabhail d'ar n-ionnsuidh ann an solus spioradail, I Cor. ii. 13 ; a' buileachadh eòlais slàinteil ann an dìomhaireachd an t-soisgeil : agus tha an teagasg so coitchionn do na creidich uile 'nan tomh-asaibh fa leth.

(3.) Teagasg Spioraid na *comhfhurtachd*,—teagasg a tha 'cur mìlseachd, agus tairbhe, agus aoibhneis, do'n anam, anns na h-uile foillseachadh a tha e 'faotainn ann an inntinn agus toil Dé ann an solus Spioraid na naomhachaidh. Ann an so tha oladh an Spioraid a' faotainn mar ainm “ oladh aoibhneis,”—ni a tha 'giùlan aoibhneis agus subhachais maille ris ; agus tha foillseachadh an Spioraid so air ainm Chrìosd 'ga dheanamh “ mar oladh ùngaidh air a dòrtadh a mach,” a tha 'tarruing anaman na dhéigh le h-aoibhneas agus tlachd, Dàn Shol. i. 3. Tha fiosrachadh làitheil againn air gur lìonmhor iad aig am bheil ro bheag de bhlas, agus de mhìlseachd, agus de thlachd 'nan anamaibh anns na fìrinuibh sin anns am bheil eadhon eòlas agus creidimh slàinteil aca ; ach an uair a tha sinn air ar teagasg leis an ùngadh so, Oh, cia cho blasda 's a bitheas na h-uile ni a's aithne dhuinn mu Dhia ! Feudaidd sinn so

'fhaicinn anns an áite sin ann an Eoin far am bheil iomradh againn air teagasg an ùngaidh so, tha suil àraidh aige ri teagasg an Spioraid oirnn ann an gràdh Dhé ann an Criosd, agus dealradh glan a ghnùis ; an ni sin, mar a tha Daibhidh a' labhairt, a chuireas aoibhneas ann ar cridheachaibh, Salm iv. 6, 7.

Tha so againn, ma seadh, tre'n Spiorad :—tha e 'teagasg dhuinn mu ghràdh Dhé ann an Criosd ; tha e 'deanamh firinnean agus nithe maith an t-soisgeil mar fhìon air a dheadh tharuing agus mar chuirn shòghmhoir d' ar n-anamaibh,—a' coimhmheasgadh aoibhneis agus gairdeachais cridhe maille ris na h-uile ni a's aithne dhuinn mu Dhia ; ni a tha na mheadhon gleidhidh air an anam ann am fagusachd do'n fhìrinn. Tha an t-abstol a' labhairt n'ar teagasg trid an ùngaidh so, mar am meadhon tre'm bheil sinn air ar gleidheadh o thruailleadh. Gu cinnteach, is e aithne bhi againn air firinn sam bith 'na chumhachd, 'na mhìllseachd, 'na aoibhneas, agus 'na ghairdeachas, meadhon mòr ar seasmhachd ann a bhi 'gleidheadh agus a' cumail na firinn sin. Bithidh iadsan ullamh ni's leòir air an fhìrinn 'iomlaid air son na bréige, nach 'eil a' faotainn ni's mò de mhìllseachd anns an dara ni na tha iad anns an ni eile. Is éigin domh maitheanas an leughadair 'iarraidh air son a bhi 'dol thairis air nithibh mòra so an t-soisgeil cho aithghearr ; a chionn gur e mo rùn aig an àm a bhi 'gan *ainmeachadh* a mhain, cha-n e a bhi 'gam *fosgladh* suas. Dh' fheumadh aon obair so an Spioraid Naomh, nam bitheadh e air a leantuinn a mach, an tuilleadh seanachais na 's urrainn sinn a bhuileachadh air an iomlan a tha measg ar làmhan. Tha na h-uile sochair a tha sinn a' sealbhachadh, tha an inbheachd agus an t-urram leis an d' rinneadh ar sgeadachadh, tha ar coisrigeadh gu léir do Dhia, tha ar n-uaisleachd agus ar rìoghalachd, tha ar còir anns na h-uile sochair eaglais, agus ar comas tarruing dlùth do Dhia ann an cleachdadh an aoraidh, tha an dealachadh a rinneadh oirnn o'n t-saoghal, tha an t-ainm sin leis an ainmichear sinn, tha an t-saorsa sin a tha sinn a' mealtuinn,—tha so uile a' sruthadh o'n cheann so, tha iad uile 'nam meuraibh o fhreumh oibreachaidh so an Spioraid Naomh. Cha d' ainmich sinn ach a mhain ar teagasg trid an ùngaidh so,—teagasg a tha 'giùlan gairdeachais agus aoibhneis maille ris, le bhi 'toir mothachaidh d'ar cridheachaibh de fhìrinn an ni sin anns am bheil sinn air ar teagasg. 'Nuair a tha sinn a' faotainn aon air bith de fhìrinnibh maith an t-soisgeil a' teachd dhachaidh a dh' ionnsuidh ar n-anama le beatha, agus éifeachd, agus cumhachd, a' cur subhachais

'nar cridheachaibh, agus 'gar n-atharrachadh a dh' ionnsuidh na h-ìomhaigh ceudna,—tha an Spiorad Naomh 'an sin aig 'obair, tha e 'dortadh a mach na h-olaidh.

8. Tha *uchd-mhacachd* mar an ceudna againn tre'n Spiorad; uime sin goirear dheth, "Spiorad na h-uchd-mhacachd;" is e sin, aon chuid, an Spiorad a tha air a bhuileachadh air na h-uchd-mhic, chum an daingneachadh ann, agus mothachadh a ghin 'nan cridheachaibh de gràdh uchd-mhacachaidh an Athar; air neo an Spiorad a tha 'buileachadh an t-sochair sin orra, mar ann an Eoin i. 12. Ni mò a tha sin ann an Gal. iv. 6, an aghaidh so; oir feudaidh Dia Spiorad nan athchuinge a chur ann ar cridheachaibh, do bhrìgh a bhi 'nar mic, agus gidheadh a bhi air ar n-uchd-mhacachadh leis an Spiorad. Ach labhair sinn uime so ann an àite eile.

9. Tha e mar an ceudna a' faotainn mar ainm "*Spiorad nan athchuingean*;" a réir a' gheallaidh sin, Sech. xii. 10; agus ann an Rom. viii. 26, 27, Gal. iv. 6, tha sinn a' faicinn cionnus a tha e 'g oibreachadh sin annainn; uaith so mar an ceudna theirear gu bheil sinn "a' deanamh ùrnuigh anns an Spiorad Naomh." Feudaidh ar n-ùrnuighean a bhi air am beachdachadh dà rathad:—

(1.) Anns a' cheud àite, mar *dhleasannas spioradail* air 'àithne dhuinn le Dia; agus mar sin tha iad air an oibreachadh annainn le Spiorad na naomhachaidh, a tha 'gar cuideachadh ann an coimhionadh ar dleasannas gu léir, le bhi 'cur uile bhuanan an anama air ghleus 'nan cleachdaidhibh spioradail fa leth annta.

(2.) Mar *mheadhon air a bhi 'cumail suas ar comh-chomuinn* ri Dia, tre'm bheil sinn a' d'òrtadh a mach ar cridheachan gu milis ann am brollach ar n-Athar, agus a' faotainn bhlasadan ùrachaidh de a ghràdh. Cha-n'eil uair sam bith anns am mò a tha an t-anam air o ghlacadh suas le gràdh Dhé na 'nuair a tha an Spiorad 'ga thoirt ann an dlùth chomh-chomunn ris ann an cleachdadh an dleasannais so; ni mar an ceudna a tha e deanamh mar Spiorad na comhfhurtachd, an Spiorad a bha air a ghealltuinn mar Chomhfhurtair. Agus is e so an t-ath ni a tha r'a bheachdachadh ann ar comh-chomunn ris an Spiorad Naomh,—eadhon, na toraidhean àraidh sin a tha e 'g oibreachadh annainn, agus d'ar taobh, air dha a bhi air a bhuileachadh oirnn, agus a bhi 'gnìomhachadh annainn anns an dòigh a dh'ainmich sinn. Agus is iad na toraidhean sin,—geallaidhean Chrìosd air an toirt gu cuimhne leis, a' glòrachadh Chrìosd 'nar

crìdheachaibh, a' dòrtadh a mach gràidh Dhé annainn, a' deanamh fianuis maille ruinn a thaobh ar staid agus ar coir spioradail, 'gar seulachadh 'gu là na saorsa (air bhi dha 'na gheall-daingnich ar n-oighreachd), 'gar n-ùngadh le comh-fhurtachd shochairan an t-soisgeil, a' daingneachadh ar n-uchd-mhacachd, agus a bhi 'làthair maille ruinn 'nar n-athchuingean. Ann an so, ma seadh, tha gliocas a' chreidimh,—a bhi 'faotainn a mach agus a' coinneachadh ris a' Chomhfhurtair anns na nithibh so uile ; gun a bhi 'call a' mhìllseachd a tha anna, le bhi 'fantuinn ann an aineolas air an ùghdair, no a' teachd gearr ann an ath-dhiol na h-ùmhachd sin a tha air àithne dhuinn.

CAIBIDEIL IV.

Toraidhean coitchionn oibreachaidh sin an Spioraid Naomh a dh'-ainmich sinn ann an crìdheachaibh nan creideach—Comhfhurtachd; na nithe tha coimhcheangailte ris, sìthe, aoibhneas—Cionnus a tha sin air oibreachadh gu neo-mheadhonach, agus gu meadhonach.

Air dhuinn teachd an fhad so ann a bhi 'nochdadh dòigh ar comh-chomuinn ris an Spiorad Naomh, agus air dhuinn na h-oibre sin a's inbheiche agus a's aithnichte 'tha e 'gnìomhachadh a chur an céill, dh'fhagadh againn a nis a bhi 'g ainmeachadh cìod iad *toraidhean coitchionn* nan oibre sin ann an crìdheachadh nan creideach ; agus air dhuinn sin a choimhlionadh, bithidh sinn, aig a chuid a's lugha, air iomradh a dheanamh air prìomh chinn a fhurthailaidh agus 'oibreachaidh ann an coimhcheangal nan gràs. A nis—mar a rinneadh leinn a thaobh oibre an Spioraid—cha dean sinn a bheag tuilleadh a thaobh toraidhean 'oibreachaidh, ach a mhain an ainmeachadh ; do bhrìgh nach e idir ar rùn a bhi 'fosgladh suas nàduir nan toraidhean, ach a mhain a bhi nochdadh cìod an dàimh anns am bheil iad a' seasamh do'n ghnòthach àraidh a tha measg ar làmhnan :—

1. Is e an ceud thoradh dhiubh so, ma seadh, *comhfhurtachd* : Bha na deisciobuil “ a' siubhal ann an eagal an Tighearna, agus ann an comhfhurtachd an Spioraid Naomh,” Gniomh. ix. 3. Is e féin “ an Comhfhurtair,” agus is e “ comhfhurtachd ” a tha e buileachadh : tha comhfhurtachd againn o 'oibreachadh annainn, agus d'ar taobh. Is e so ceud thoradh coitchionn

frithealaidh agus oibreachaidh a' Chomhfhurtair. Ciod air bith àite anns am bheil iomradh air a dheanamh anns na Sgriobtuiribh air comhfhurtachd agus sòlas a bhi air am frith-ealadh air na naomhaibh—mar a tha deanta gu tric—is e toradh àraidh oibreachaidh an Spioraid Naomh e d'an taobh. Tha comhfhurtachd a' coimh-sheasamh gu coitchionn ann a bhi 'toir fois agus toil-inntinn do'n anam ann am meadhon àmhgharan, no ann an rathad a bhi 'ga shaoradh asda, agus sin le bhi beachdachadh air maith éigin anns am bheil còir aige, agus a tha 'faotainn làimh an uachdar air an àmhghar no air an imcheist ris am bheil e 'gleachdadh. 'Nuair a tha iomradh air a dheanamh air fìor chomhfhurtachd agus sòlas, is ann ann an coimheangal ri àmhghar no imcheist éigin; mar a tha an t-abstol a' labhairt, 2 Cor. i. 5, 6, "Mar a tha fulangais Chrìosd pailt annainne, is amhuil sin tha ar comhfhurtachd-ne mar an ceudna pailt tre Chrìosd." Tha na fulangais agus an comhfhurtachd air an cur mu choinnimh a chèile, air do'n nì mu dheireadh a bhi 'na fhuasgladh o'n cheud nì; mar sin tha uile gheallaidhean na comhfhurtachd, agus an iomradh anns na Sgriobtuiribh gu léir air an cumail a mach a ghnàth mar fhusgladh an aghaidh àmhghar.

Agus, mar a dh'ainmich sinn, tha comhfhurtachd ag éiridh o làthaireachd no o beachdachadh maith éigin, a tha toir barrachd air an àmhghar no air an imcheist an aghaidh am bheil sinn a' gleachdadh. A nis tha tobraichean ar comhfhurtachd gu h-iomlan a' luidh ann an oibreachadh sin an Spioraid Naomh a thug sinn fainear. Cha-n'eil comhfhurtachd r'a faotainn ach annta; agus cha-n'eil àmhghar sam bith anns nach fheud, agus an aghaidh nach fheud, sinn comhfhurtachd 'phaotainn d'an trid. Cha-n'eil tuilleadh air iarraidh chum duine a bhi 'faotainn comhfhurtachd ann an suidheachadh sam bith, ach gu'm bitheadh maith éigin a làthair aige a bhitheadh a deanamh an uile a bha 'ga shàrachadh 'na neo-nì 'na shùilibh. Smuainich-eamaid duine a bhi 'fulang na h-àmhghair a's mò anns an comasach do leanabh Dhé tuiteam,—gu bheil comh-chruinneachadh nan olc sin gu léir air bualadh air a tha Pol a' cur air chunntas, Rom. viii. 35-39; bitheadh an duine so air an Spiorad Naomh 'phaotainn a' coimhlionadh nan oibre sin d'a thaobh a dh'ainmich sinn, agus, a dh'aindeoin nan 'amhgharan sin uile, bithidh a chomhfhurtachd a' meudachadh. Smuainich-eamaid gu bheil mothachadh de gràdh Dhé air a dhòrtadh a mach na chridhe, gu bheil fianuis shoilleir aige ann féin gur

leanabh Dhé e, gu bheil e gabhta leis, gu bheil e air a sheulachadh agus air a chomharachadh le Dia air a shon féin, gu bheil e na oighre air uile gheallaidhibh Dhé, agus mar sin air aghaidh,—bithheadh na nithe so aige, agus tha e mi-chomasach do'n duine sin gun a bhi 'deanamh buaidh-chaitheam os ceann nan àmhgharan sin gu léir.

Is ann o thobar so ar comhfhurtachd a tha na h-ìomraidhean sin againn oirre anns na Sgrìobtuiribh anns am bheil na buaidhean a bhuineas dhi, agus na nithe a tha coimheangailte rithe, air an ainmeachadh ; mar,—

(1.) Gu bheil *i maireannach*. Uime sin goirear dhi “Sòlas sìorruidh,” 2 Tesal. ii. 16, “Dia, eadhon ar n-Athair-ne, a ghràdhaich sinn, agus a thug dhuinn sòlas sìorruidh ;”—is e sin, comhfhurtachd nach teich mar dheataich ; agus sin do bhrìgh gu bheil a tobar ann an nithibh a tha sìorruidh. Feudaidh tombas de chomhfhurtachd bhàsmhoir a bhi air 'fhaotainn car tamuill o nithibh bàsmhor ; ach an sòlas maireannach a tha againn o'n Spiorad Naomh, tha a thobraichean aige ann an nithibh sìorruidh,—gràdh sìorruidh, saorsa shìorruidh, oighreachd shìorruidh.

(2.) Gu bheil *i làidir*. Eabh. vi. 18, “Chum gu'm bitheadh comhfhurtachd làidir aig oighreachaibh a gheallaidh.” Mar a tha naimhdeas agus àmhgharan neartmhor a' cruinneachadh air uairibh 'nar n-aghaidh, aig am bheil an cuibhrichean làidir, is anhuil sin a tha ar comhfhurtachd làidir,—tha i 'meudachadh, tha i do-chlaidhte. Tha i 'na comhfhurtachd a dh'fhosgaileas slighe dhi 'féin tre na h-uile grabadh ; tha i 'daingneachadh agus a' neartachadh a chridhe fo'n àmhghar a's mò : tha i 'meudachadh treis' an anama, agus 'ga dheanamh comasach ni sam bith a ghiùlan gu suilbhire chum am bheil e air a ghairm ; agus sin do bhrìgh gu bheil a tobar uath-san a tha neartmhor.

(3.) Gu bheil *i luachmhor*. Mar sin tha an t-abstol 'ga deanamh 'na meadhon brosnachaidh chum ùmhlachd air na Philipianaich a tha e 'g earalachadh, caib. ii. 1, “Ma tha comhfhurtachd air bith ann an Crìosd ;”—“Ma tha sibh a' cur luach agus meas air bith air tràcair luachmhor so na comhfhurtachd ann an Crìosd, guidheam oirbh air na comhfhurtachdaibh sin, bitheadh e mar so maille ribh.”

Agus is e so an ceud thoradh coitcheionn a tha oibre mòra sin an Spioraid Naoimh air an d'rinn sinn iomradh a' giùlan ann an cridheachaibh nan creideach. A nis, tha so na ghnothach cho

mòr agus cho farsuinn, a' filleadh suas ann a liuthad de ar cùramaibh spioradail ann ar n-imeachd maille ri Dia, as gu bheil an Spiorad Naomh air faotainn 'ainm uaith, a thaobh na h-oibre sin gu léir a tha aige r'a choimhliionadh annainn, is e an Comhfhurtair e; mar a tha Iosa Crìosd a' faotainn mar ainm, Fearsaoraidh agus Slànùighear na h-eaglais, o obair sin na saorsa agus na slàinte a choimhliion e. A nis, mar nach 'eil comhfhurtachd air bith againn ach o'n Spiorad Naomh, is amhuil sin nach 'eil obair air bith a tha e cleachdadh d'ar taobh ris nach 'eil an toradh ceudna coimhcheangailte, ann an tomhas mòr no beag. Seadh, gabhaidh sinn oirnn a ràdh, ciod air bith a dh'fheudas a bhi againn a thaobh gnè 'nan nithe sin a dh'ainmich sinn nach 'eil a' toirt comhfhurtachd maille ris, aig a chuid a's lugha anns an fhreumh, mar 'eil e anns an toradh abaich, cha-n ann o'n Spiorad Naomh a tha e. A thaobh an dòigh anns am bheil comhfhurtachd a' sruthadh o na h-oibribh sin a tha e 'coimhliionadh annainn, buinidh sin do gach suidheachadh àraidh fa leth. Tha an comunn sin a tha againn ris a' coimh-sheasamh, ann an tomhas mòr, anns a' chomhfhurtachd a tha sinn a' faotainn uaith. Tha so a' deanamh gràidh an Spioraid luachmhor dhuinn; a' teagasg dhuinn cò a dh'ionnsuidh a theid sinn 'nar n-uile àmhghar,—cò air son am buineadh dhuinn a bhi 'g ùrnuigh, agus cò ris a ni sinn ùrnuigh,—cò air son am buineadh dhuinn a bhi 'feitheamh 'nar n-imcheistibh gu léir.

2. Tha *sìth* mar an ceudna 'na toradh na h-oibre so. Rom. xv. 13, "Gu'n lionadh Dia an dòchais sibhse do'n uile sìth ann an creidsinn, chum gu'm bi sibh pailt ann an dòchas, tre chumbhachd an Spioraid Naomh." Cha'n e mhain gu bheil cumhachd an Spioraid Naomh air a chleachdadh a thaobh an dòchais, ach mar an ceudna a thaobh ar sìthe ann an creidsinn. Mar sin tha iad coimh-cheangailte anns na geallaidhibh sin, Eoin xiv. 26, 27, "Cuiridh mise an Comhfhurtair do 'ur n-ionnsuidh;" agus ciod a tha gu bhi leantuinn sin? "Sìth," a deir e, "tha mi fagail agaibh, mo sìth-sa a ta mi toirt duibh." Agus cha-n'eil Crìosd aon chuid a' fagail a sìthe; no a' buileachadh a sìthe, ann an rathad air bith eile ach le bhi 'buileachadh a' Chomhfhurtair orra. Tha sìth so Chrìosd a' coimh-sheasamh ann am mothachadh a bhi aig an anam de bhi gabhta gu càirdeil le Dia. Mar sin theirear gur e Crìosd "ar sìth-ne," Eph. ii. 14, le bhi 'marbhadh an naimhdeis eadar Dia agus sinne, agus le bhi dubhadh a mach làmh-sgrìobhaidh

nan orduighean a bha 'nar n-aghaidh. Rom. v. 1, "Air dhuinn a bhi air ar fìreanachadh tre chreidimh, tha sìth againn ri Dia." Is e dearbh-bheachd comhfhurtail air a bhi gabhta le Dia ann an Criosd a tha 'luidh aig ìochdar na sìthe so ; tha e 'filleadh suas ann saorsa o'n fheirg shiorruidh, o fhuath, o mhallachadh, o dhiteadh,—so uile a' drùghadh gu milis air anam agus coguis.

Tha so, ma seadh, 'na *mheur* o'n fhreumh cheudna, 'na thoradh oibreachaidh sin an Spioraid Naoimh a chaidh ainm-eachadh. Smuainicheamaid duine a bhi air a thaghadh ann an gràdh siorruidh an Athar, air a shaoradh tre fhuil a' Mhic, agus air fhìreanachadh gu saor le gràs Dé, ionnus gu bheil còir aige ann an uile gheallaidhibh an t-soisgeil ; gidheadh cha-n urrainn an duine so, le reusonachadh air bith a chridhe féin, no le beachdachadh air bith air na geallaidhibh annta féin, no air gràdh agus gràs Chrìosd annta 'a bhi anns an tomhas a's lugha air a dhaingneachadh ann an sìth, gus am bheil sin air a fhrithealadh air mar thoradh oibreachaidh an Spioraid Naoimh ann agus d'a thaobh. Is e a th'ann an "sìth" toradh an Spioraid, Gal. v. 22. Tha cùbhraidheachd an Spioraid na "bheatha agus 'na shìth," Rom. viii. 6. Ciod idir a th'againn ach na tha uaith agus d'a thrìd ?

3. Is e an treas toradh *aoibhneas*. Goirear de'n Spiorad, mar a dl'ainnich sinn, "Oladh aoibhneis," Eabh. i. 9. Tha ùngadh an Spioraid a' toirt aoibhneis maille ris, Isa. lxi. 3, "Oladh aoibhneis 'an àite bròin." Tha rioghachd Dhé a' coimh-sheasamh ann am "fìreantachd agus sìth, agus aoibhneas anns an Spiorad Naomh," Rom. xiv. 17 ; "Ghabh sibh ris an fhocal le h-aoibhneas an Spioraid Naoimhe," I Tesal. i. 6,— "le h-aoibhneas," mar a tha Peadar ag innseadh do na creidich, "air dol thar labhairt, agus làn de ghlòr," I Phead. i. 8. Is i obair ro chomharaichte a' Chomhfhurtair a th'ann a bhi 'toirt aoibhneis do chridheachaibh nan creideach ; agus tha e 'deanamh sin trid na nithibh fa leth sin a dh'ainnich sinn. An "gairdeachas ann an dòchas glòire Dhé," a tha air 'ainmeachadh ann an Rom. v. 2, agus a ghiùlaineas an t-anam tre àmhghar air bith, eadhon a' deanamh uaill annta, tha a thobar aige o'n Spiorad a bhi "dòrtadh a mach gràidh Dhé ann ar cridheachaibh," rann 5. A nis, tha dà rathad anns am bheil an Spiorad ag oibreachadh an aoibhneis so ann an cridheachaibh nan creideach :—

(1.) Tha e 'ga dheanamh gu neo-mheadhonnach uaith féin, as

eugmhais oibre no gnìomharan air bith eile an Spioraid, agus eugmhais reusonachaidh no comh-dhùnaidh air bith air ar taobh-ne. Mar ann an obair na *naomhachaidh* tha e 'na thobar nìsge a' sruthadh suas anns an anam; is amhuil sin ann am buileachadh *comhfhurtachd*, cuiridh e anaman agus inntinnean dhaoine gu neo-mheadhonach ann am fonn aoibhneach, agus shubhach, agus spioradail, 'gan lionadh le gairdeachas agus gean;—cha-n e gu bheil so ag éiridh o bheachdachadh ar eridheachan air gràdh Dhé, ach mar is docha a' toirt cleachdaidh do'n bheachdachadh sin. 'Nuair a tha e 'dòrtadh a mach gràdh Dhé 'nar cridheachaibh, agus mar sin 'gan lionadh le gairdeachas le oibreachadh neo-mheadhonach a ghnìomha sin féin—mar a thug e do Eoin Baistidh briosgadh le h-aoibhneas anns a' bhroinn air teachd do mhathair Iosa am fagus,—tha an t-anam a nis mar thoradh air sin 'ga thogail féin suas ann am beachdachadh air gràdh Dhé, o'm bheil aoibhneas agus gairdeachas mar an ceudna a' sruthadh. A thaobh an aoibhneis neo-mheadhonaich so, cha-n urrainn sinn cunntas a thoirt as, ach gu bheil an Spiorad 'ga oibreachadh an uair a's àill leis, agus mar is àilli leis. Tha e 'ga shileadh a steach anns an anam gu h-uaigneach, tlàth, a' buadhachadh an aghaidh na h-uile h-eagal agus doilgheas, 'ga lionadh le subhachas agus gean; agus air uairibh a' glacadh suas na h-inntinn le h-àrd-aoibhneas air dol thar labhairt.

(2.) *Gu meadhonach.* Tre mheadhon nan oibre sin eile a tha e 'g oibreachadh d'ar taobh, tha e toirt mothachaidh dhuinn de gràdh Dhé, air a bhi gabhta agus air ar n-uehd-mhacachadh leis; agus 'gar deanamh comasach, tre 'bhi beachdachadh sin, air a bhi gabhail an aoibhneis so. Bitheadh na nithe sin a labhair sinn a cheana a thaobh oibreachaidh an Spioraid d'ar taobh air am beachdachadh,—an dearbh-bheachd a tha e toirt dhuinn ai gràdh Dhé, cìod an cumhachd agus a' bheatha agus an dearbh-chinnt e a tha e buileachadh, cìod an geall-daingnich air ar sonas shiorruidh,—agus bithidh e ro shoilleir gu bheil bunait dìongmhalta air a leagadh air son cleachdaidh an aoibhneis agus a ghairdeachais so. Cha-n e gu bheil sinne comasach ar cridheachan féin oibreachadh suas a' dh' ionnsuidh a chleachdaidh so le reusonachadh no comh-dhùnadh nàdurra air bith a dh' fheudas sinn féin a bhi tarruing o na nithibh a labhradh; is i obair shònruichte an Spioraid a bhi 'deanamh sin ann agus tre na meadhonaibh, eadhon mar is i obair-san a bhi 'ga dheanamh gu neo-mheadhonach. Tha dòigh oibreachaidh a' ghairdeachais so

anns a' chridhe air 'ainmeachadh ann an Salm xxiii. 5, 6, "Dh'ùng thu le h-oladh mo cheann;" agus uaith so tha an comh-dhùnadh sin air a tharruing ann an rathad gairdeachais, "Gu cinnteach leanaidh maith agus tròcair mi uile làithean mo bheatha." A thaobh toraidh so a' Chomhfhurtair, faic Isa. xxxv. air fad.

4. Tha *dòchas* mar an ceudna 'na thoradh oibreachaidh so an Spioraid Naoimh annainn agus d'ar taobh, Rom. xv. 13. Is iad so, tha sinn ag ràdh, toraidhean coitchionn oibreachaidh an Spioraid Naoimh ann an cridheachaibh nan creideach; agus nam feudamaid beachdachadh orra 'n am freumh, maille ris gach meangan a tha fàs suas uatha, ann an rathad aoibhneis, dearbh-bheachd, dànachd, muinghin, dòchais, uaille, agus an samhail sin, chitheamaid 'an sin ciod a' bhuidh a tha iad a' cleachdadh anns a' chomh-chomunn sin gu léir a tha againn ri Dia. Ach cha-n'èil sinn ach a mhain ag ainmeachadh cheann-theagasg, agus a' luathachadh a dh'ionnsuidh sin a tha fathast air thoiseach oirnn. Is e dòigh coitchionn agus sònruichte ar comh-chomuinn ris an Spiorad Naomh a bhuineadh dhuinn a thoirt fainear air ball 'an déigh so, ach gu bheil cuid de bheachdaibh eile anns an àite so a teachd gu neo-sheachanta r'ar n-aghaidh.

CAIBIDEIL V.

Cuid de bheachdaibh air an tarruing o na thugadh a cheana fainear a thaobh an Spioraid—An tarceis a tha deanta le cuid air frithealadh an Spioraid gu léir—Diomhanas chuid eile a tha leigeadh orra an Spiorad a bhi aca—An Spiorad bréige nìr a nochdadh.

AIR dhuinn teachd gu ruige so, thigeadh dhuinn a nis a nochdadh cionnus a tha an comh-chomunn so againn ris an Spiorad Naomh anns na nithibh sin a chuireadh sìos mar 'obair àraidh féin d'ar taobh; ach gu bheil cuid de bheusaibh meallaidh anns an t-saoghal, air gach làimh, a thaobh *frithealaidh* so an Spioraid Naoimh,—cuid a' deanamh tarceis air an fhìor obair, agus cuid eile a leigeadh orra sin a bhi aca nach d'fhuair iad riamh, ionnus nach urrainn duinn gun an toirt fainear anns an dol seachad: nì mar an ceudna a nì sinn anns a' chaibideil so.

Gabhamaid sealladh, ma seadh, air staid agus suidheachadh na muinntir sin, ged a tha iad ag aideachadh a bhi 'creidsinn soisgeil Iosa Crìosd, gidheadh a tha 'deanamh dìmeas agus

tareuis air Spiorad Chrìosd, agus sin a thaobh 'oibreachaidh, a thiodhlacan, a ghràsan, agus a fhrithealaidhean gu léir d'a eaglaisibh agus d'a naomhaibh. Am feadh a bha Crìosd anns an t-saoghal maille r'a dheisciobluibh, cha d'fhag e gealladh ni's luachmhoir aca, aon chuid a thaobh am maith féin, no soirbh-eachaidh na h-oibre sin a dh'earb e riu, na gu'n tugadh e dhoibh an Spiorad Naomh. Theagaisg e dhoibh an t-Athair a ghuidhe air a shon, mar ni a bha cho neo-sheachanta feumail dhoibh ri aran do chloimn, Lucas xi. 13. Esan gheall e dhoibh, mar thobar uisge a bhitheadh a' sruthadh suas annta, 'gan ùrachadh, 'gan neartachadh, agus 'gan comhfhurtachadh chum na beatha maireannaich, Eoin vii. 37-39; mar an ceudna chum a bhi 'cur air aghaidh agus a coimhlionadh oibre sin na minist-reileachd a dh' earbadh riu, Eoin xvi. 8-11; maille ris gach sochair agus obair inbheach a dh'ainmicheadh roimh. Agus air dol suas dha air nèamh, tha so air a leagadh mar stéidh frithealaidh ghlòrmhoir sin thiodhlacan agus ghràsan an Spioraid a tha air 'ainmeachadh ann an Eph. iv. 8, 11, 12,—eadhon gu'n d'fhuair e o'n Athair gealladh an Spioraid Naoimh, Gnoimh. ii. 33; agus sin air dhòigh cho inbheach as gu'm bitheadh an t-eadar-dhealachadh a bu mhò agus a bu ghlòrmhoire air a chur eadar frithealadh an t-seann choimhcheangail agus a' choimhcheangail nuaidh. Agus tha dàimh àraidh aig obair na ministreileachd gu léir ris an Spiorad Naomh, ged nach e ar gnothach aig an àm a bhi 'dearbhadh sin. Tha e 'gairm dhaoine chum na h-oibre sin; tha e 'gan uidheamachadh le tiodhlacan agus comasan air a son, 1 Cor. xii. 7-10: tha iad air an cur air leth air son na h-oibre, Gnoimh. xiii. 2. Mar sin cha-n'eil anns an diadhachd sin gu léir a tha sinn ag aideachadh ach neo-ni, as eugmhais frithealaidh so an Spioraid; ni mò a tha toradh air bith aiseiridh Chrìosd o na mairbh r'a fhaotainn as 'eugmhais.

Air do nithibh a bhi mar so, ma seadh,—gur e an Spiorad freumh, agus beatha, agus anam, ar n-aoraidh agus ar n-ùmb-lachd do Dhia, ar comhfhurtachd, ar naomhachaidh, agus oibre na ministreileachd gu léir,—gur e brìgh an iomlain e; gidheadh fhuaireas naimhdeas Shàtain agus aingidheachd dhaoine air dhol gu h-an-dàna ann an comh-bhoimn, chum an Spiorad Naomh a dhùnadh a mach gu h-iomlan o fhrithealaidhibh an t-soisgeil gu léir.

Air tùs, cha-n e mbain gu'n robh a *thiodhlacan* agus a ghràsan air an cur fo mhi-chliù, ach is beag nach robh iad air an dùnadh a mach o aoradh fhollaiseach na h-eaglais, le bhi

suidheachadh modh sàrachail seirbhis, gu bhi air a leughadh leis a' mhinisteir ; ni nach 'eil na thiodhlac àraidh an Spioraid Naomh do neach air bith, agus nach buin do'n mhinistireileachd idir. Is iongantach r'a smuaineachadh ciod na tagraidhean agus na leisgeulan a bha air an tionnsgnadh agus air an gnàthachadh le daoineibh fòghlumta chum a bhi 'dionadh agus a bhi 'cumail na seirbhis so air chois,—tagraidhean agus leisgeulan air an tarraing o *sheanachd* na seirbhis, o'n làimh a bha aig *martaraich* ann a bhi 'ga cur suas agus ann a bhi 'ga moladh, gu'n robh eireachdas agus riaghailteachd air an daingneachadh agus air an earalachadh d'a trid ann an aoradh Dhé. Ach b'e am prìomh ceann-conspoid air an taobh-san, agus sin air an do chleachd iad an snas-chaimnt fhileanta, ath-iarrtuais bhith-bhriathrach agus amaideach dhaoine a bha 'g ùrnuigh leis an Spiorad. 'Nuair a thuit iad air an argumaid so, bha na h-uile ni—mar a mheas iad féin—air a thilgeadh bun os ceann leò, agus luchd-aideachaidh an Spioraid air an deanamh 'nan cuis-mhagaidh ni's leòir;—mac-sambuil cuilbheartachd Shàtain agus amaideachd do-rannsachaidh chridheachan dhaoine. Is e so suim an cuid reusonachaidh ann am beagan bhriathran,—“Ged a gheall an Tighearn Iosa Criosd gu'm bith-eadh an Spiorad Naomh maille r'a eaglais féin gu deireadh an t-saoghail, chum a bhi 'g uidheamachadh dhaoine le tiodhlacan agus comasan air son an aoraidh sin a chur air aghaidh a dh' àitlne e féin, agus ris an gabh e aig ar làmbaibh, gidheadh cha-n 'eil an obair a' faotainn coimhlionaidh mar bu chòir; cha-n 'eil na tiodhlacan a tha e 'buileachadh foghainteach air son na crìche sin, aon chuid a thaobh dleasannais na h-ùrnuigh no teagaisg an fhocail, agus, uime sin, cha-n e mbain gu'n dean sinn daoine a chuideachadh le ar seòlaidhean féin, ach bacaidh sinn doibh tiodhlacan an Spioraid a chleachdadh idir.” Is e so, tha sinn ag ràdh, brìgh an iomlan, mar a dh' fheudadh sinn a dhearbhadh gu soilleir, nam b'e sin ar gnothach aig an àm. Cha-n 'eil aobhar dhuinn ann an so a bhi 'cur an céill na h-uile do-àireamh a tha 'fàs suas o'n fhreumh so, ann an rathad a bhi 'cur dhaoine air leth air son na ministireileachd nach do bhlais riamh “cumhachdan an t-saoghail ri teachd,” agus do nach d' thug an Spiorad Naomh riamh tiodhlacan air son na crìche sin; ann an rathad a bhi 'cur suas, agus a' meudachadh ann an gnè aoraidh mhòr-chuisich o'n taobh a muigh, gu h-iomlan air sheacharan o chumhachd agus a aon-fhillteachd an t-soisgeil; agus ann an rathad a bhi dùnadh

beòil, a' milleadh, agus a' fogradh, dhaoine aig an robh cumhachd agus làn-dearbhadh an Spioraid ann an comh-chuid-eachd am ministreileachd. Is e so, ma seadh, an ni a th' air ar n-aire, eadhon a bhi 'comharachadh an tarcuis fhollaisich a tha deanta air an Spiorad Naomh, 'na thiodhlacan agus 'na ghràsan, maille r'am frithealadh ann an eaglais Dé, eadhon far am bheil an soisgeul air 'aideachadh.

A ris : tha e 'na ni anabarrach brònach a bhi 'g ath-chuimhneachadh ciod na toraidhean a bha an tarcuis so air an Spiorad a' giùlan ann an daoineibh 'nan uile shlighibh. Bha ainm an Spioraid air teachd gu bhi 'na fhocal maslachaidh. Ma bha duine ag aideachadh an Spioraid, no a chuideachadh ann an ùrnuigh, bu leòir sin chum a dheanamh 'na bhall-fochaid agus 'na chuis-bhurta do gach seòrsa dhaoine o na chrannaig gu bord an tigh-chluiche. “Ciod so ! tha thusa làn de'n Spiorad ; ni thusa ùrnuigh leis an Spiorad ; tha an tiodhlaic agadsa : cluinn-eamaid, ma seadh, do bhaothaireachd ;” — agus gidheadh, theagamh gu measadh na daoine so gu'n d' rinneadh eucoir orra mar bitheadh iad air am meas 'nan Criosdaidhean. Criosdaidhean ! seadh, nach 'eil cuid diubh a ghabh orra féin a dhol a threòrachadh an treud, — seadh, tuilleadh fòs, a dhìrich suas ceum no dhà os ceann nam bràithrean, ag agradh riaghlaidh agus uachdaranachd os an ceann ; gidheadh dheanadh iad so gnothach de bhi tilgeadh tàire agus maslaidh air tiodhlacaibh Spioraid Naoimh Dhé. Agus ma's e so suidheachadh cridhe a bha aca-san, ciod ris am feudamaid dùil a bhi uatha-san a bha 'g aideachadh na mì-naomhachd gu follaiseach ? Cha ghabh e smuaineachadh ciod an àirde toibheim gus an d' éirich an cleachdadh so. Gu'n deòinicheadh an Tighearn nach 'eil fuigheall air bith fathast 'nar measg de'n taois mhallaichte so ! Tha cagarsaich dhroch-mhuinnt fathast air uairibh a' togail cinn. An e so comh-chomunn sin an Spioraid Naoimh a dh' ionnsuidh am bheil creidich air an gairm ? Am bheil se 'na fhàilteachadh cubhaidh air-san a gheall ar Slànuighear a chur, chum a bhi 'deanamh suas a làthaireachd corporra féin, ionnus nach bitheadh call againn de a dhol air falbh ? Nach leòir e gu'm bitheadh daoine riarichte le a shamhuil sin de dhoille bhaoghalta, as, air dhoibh a bhi fo ainm Chriosdaidhean, nach amhaire iad ni's àirde air son an comhfhurtachd na a threòraichear iad le beachdaibh modhannail a tha coitichionn do na Cinnich, ach, air do neach de phearsaibh naomh agus uile-bheannaichte na Trionaid dreuchd comhfhurtair a ghabhail

air féin air ar son, gu feum iad cur na aghaidh-san agus a mhaslachadh mar an ceudna? Cha-n 'eil ní sam bith a's mò a tha 'nochdadh cia cho teare as a tha iadsan aig am bheil còir anns an ainm bheannaichte sin air am bheil sinn air ar n-ainm-eachadh. Ach cha-n àite so gu bhì leantuinn a mach an t-seanachais so. Is e a tha air ar n-aire ann, a bhì dearbhadh amaideachd agus cunthaich dhaoine gu coitchionn, a tha 'g aideachadh soisgeil Chrìosd, agus gidheadh a tha 'diteadh agus a' deanamh tarcuais air a Spiorad annta-san uile anns am bheil a thoraidhean air am foillseachadh. Bitheamaid eudmhor mu thiodhlacan an Spioraid, cha-n ann a' gabhail faramaid riu.

O na chaidh a labhairt feudaidd sinn mar an ceudna na *spioradan sin a dhearbhadh* a tha air dol a mach air feadh an t-saoghail, agus a bha 'gan cleachdadh féin ann, àm an déigh àma, riamh o chaidh Crìosd suas air nèamh. Bha aingidheachd na ginealaich a dh' fhalbh agus a tha dol seachad a' coimh-sheasamh ann an naimhdeas mhallaichte, fhollaiseach an aghaidh an Spioraid Naoimh. Ach bha Dia a' riaghladh os an ceann a thaobh nan nithe sin anns an do ghluais iad gu h-andàna. Tha Sàtan, leis an ionmhuinn làmh an uachdar a bhì aige mar dhia an t-saoghail so, agus leis nach miann còmh-nuidh a dheanamh gu h-iomlan ann an cruth air bith a chaidh thilgeadh sìos ann am freasdal Dhé, a nis air e féin a chur ann an cruth aingil soillse; theid e a nis ann an cruth an Spioraid. Ach tha "spioradan mealltach" ann, 1 Tim. iv. 1; agus thugadh àithne dhuinn gun a bhì "creidsinn gach uile spiorad, ach na spioradan a dhearbhadh," 1 Eoin iv. 1; agus is e an t-aobhair, "Do bhrìgh gu bheil mòran fhàidhean brèige air dol a mach do'n t-saoghal;"—is e sin, daoine a bhitheadh a gabhail orra foillseachadh theagasgan nuadh' fhaotainn tre'n Spiorad; tha Pol a' cur an cèill am mealltaireachd, 2 Tesal. ii. 2, a' gairm air daoineibh "gun a bhì gu h-ealamh air an crathadh 'nan inntinnibh le spiorad." Gu cinnteach is ann a tha spioradan nan làithean so cho neo-cheanalta, garbh, as gu'm feud duine air ro bheag breithneachaidh am faotainn a mach; agus gidheadh tha an cumhachd meallaidh cho éifeachdach as gu bheil mòran air an glacadh 'nan cluain. Tha aon ni soilleir do na h-uile,—gu bheil an Sàtan, a réir a chleas abhaistich 'na mheallaidhibh uile, a nis 'ga chleachdadh féin, a thaobh coslais, calg-dhireach an aghaidh nan doigh a bha aige roimh.

O cheann ùine ghoirid, bha aomadh a chuilbheartan, mar a thug sinn fainear, a' moladh suas òrduighean aoraidh as eugmhais an Spioraid, 'ga chur-san sìos fo mhasladh agus tàir ; — ach a nis, is e a tha air a mholadh suas leis *spiorad* as eugmhais agus an aghaidh òrduighean aoraidh, 'gan cumail-san suas mar bhall-amais nan an-fhocal. Roimh so is e a bhitheadh aige *ministreileachd* as eugmhais an *Spioraid* ;—a nis, *Spiorad* as eugmhais a' mhinistreileachd. Roimh so, dh' fhòghnadh *leughadh* an fhocail, as eugmhais searmonachaidh no ùrnuigh leis an Spiorad ;—a nis, is leòir an *Spiorad* as eugmhais leughaidh no rannsachaidh na fìrinn. Roimh so, cheadaicheadh e do dhaoineibh gabhail ann an rathad litireil ris na rinn Crìosd anns an fheòil ;—a nis, is e a tha aige Crìosd anns an Spiorad a mhain, ag àicheadh gu'n d' thainig e idir anns an fheòil, — dearbh chomharadh an spioraid bhréige sin an aghaidh am bheil an t-abstol a' toirt rabhaidh, 1 Eoin iv. 1. A nis do bhrìgh gu bheil e ro chinnteach gur e an Spiorad ris am bheil sinne gu bhi 'gabhail agus ag éisdeachd, an Spiorad sin a gheall Crìosd a chur, cuireamaid na spioradan bréige sin eile fo dhearbhadh gu h-aithghearr, le cuid de na toraidhibh sin air son an do gheall Chrìosd an Spiorad Naomh a bhuileachadh :—

B'e ceud thoradh coitcheinn an Spioraid, mar a thug sinn fainear, gu'n tugadh e gu cuimhne na nithe a labhair Crìosd chum ar treòrachaidh agus ar comhfhurtachd. B'i so an obair a bha gu bhi aig an Spiorad Naomh a thaobh nan abstol, a bha gu bhi 'sgrìobhadh nan Sgrìobtuirean ; agus b'i so an obair a bha gu bhi aige a thaobh nan creideach gu crìch an t-saoghail. A nis, na nithe sin a labhair agus a rinn Crìosd, “tha iad sgrìobhta chum gu'n creideamaid, agus ag creidsinn duinn, gu'm bitheadh againn beatha troimh 'ainm-san,” Eoin xx. 31 ; tha iad sgrìobhta anns na Sgrìobtuireibh. Is i so, ma seadh, obair an Spioraid a gheall Crìosd ;—bheir e g'ar cuimhne, agus bheir e tuigse dhuinn ann am briathraibh Chrìosd anns na Sgrìobtuireibh, chum ar treòrachaidh agus ar comhfhurtachd. An i so, a nis, obair an spioraid sin a tha air dol a mach air feadh an t-saoghail, a' clàonadh mhòran ? Na h-uile ni ach sin. Is e gnothach an spioraid so a bhi 'cur sìos fo mhi-chliù na nithe sin a labhair Crìosd anns an fhocal, a' gabhail *thaisbeanadh nuadha* air féin, agus a' treòrachadh dhaoine air falbh o'n fhocal sgrìobhta, anns am bheil obair Dhé gu léir agus uile gheallaidhean Chrìosd air an cur an céill.

A nis : is i obair an Spioraid sin a gheall Crìosd a bhi 'ga

ghlòrachadh : “ Bheir esan glòir dhomhsa ; oir gheibh e de m’ chuid-sa agus nochdaidh e dhuibh-sa e,” Eoin xvi. 14. Bha e gu esan a bha gu fulang aig Ierusalem, agus a bha aig an àm sin a’ labhairt r’a dheisciobluibh, a dheanamh glòrmhoir, agus urramach, agus luachmhoir, ann an cridheachaibh nan creideach ; agus sin le bhì ’nochdadh a chuid-sa dhoibh, eadhon a ghràdh, agus a chaoimhneas, agus a ghràs, agus toraidhean a chosnaidh. Is i so obair an Spioraid. Is i obair an spioraid sin a tha anns an t-saoghal a bhì ’ga ghlòrachadh féin, a’ ruith a Chrìosd sin sìos fo theanga nan inisg a dh’fhuiling air ar son, agus sin mar Chrìosd a tha’n taobh a muigh dhinn, air am bheil an spiorad so a’ deanamh tàire, eadhon a réir aideachaidh. Is e a ghlòir agus ’onoir féin an t-ìomlan a tha air ’aire ; a’ tionndadh riaghailteachd fhrithcalaidhean Dhé gu h-ìomlan bun os ceann. Air do thobar an ìomlain a bhì ann an gràdh an Athar, thàinig am Mac a ghlòrachadh an Athar. Is i a chainnt a ghnàth, “ Chan’eil mi ag iarraidh mo ghlòire féin, ach glòir an Tì a chuir uaith mi.” Air do’n Mhac obair na saorsa a thoirt air a h-aghaidh, bha e a nis gu bhì air a ghlòrachadh maille ris an Athair. Mar sin féin tha e ’guidhe, Eoin xvii. 1, “ Thàinig an uair, glòraich do Mhac ;” agus sin leis a ghlòir a bha aige mu’n robh an saoghal ann, an uair a ghabh e os làimh, ann an comh-chomhairle ris an Athair, a bhì ’toirt a dh’ionnsuidh coimhlionaidh uile riùntean a ghràidh. Uime sin tha an Spiorad Naomh a nis, air a chur, agus is i ’obair-san a bhì ’glòrachadh a’ Mhic. Ach a nis, mar a thubhairt sinn, tha spiorad air teachd a mach d’an obair gu h-ìomlan a bhì ’ga ghlòrachadh féin ; o’m bheil e soirbh ni’s leòir ’aithneachadh cia as da.

Os bàrr : tha an Spiorad Naomh, mar a thug sinn fainear, a’ dèrtadh a mach gràidh Dhé ann an cridheachaibh, agus le sin ’gan lionadh le h-aoibhneas, agus sìth, agus dòchas ; a’ ciùin-cachadh agus ag ùrachadh chridheachan na muinntir sin anns am bheil e a chòmhnuidh ; a’ toirt saorsa agus fois, muinghin agus dànachd cloinne dhoibh. An spiorad sin anns am bheil daoine a nis a’ deanamh uaille, is spiorad daorsa e, d’an obair gu h-ìomlain a bhì ’cur dhaoine fo uamh-chrith ; ’gan tilgeadh ann an suidheachadh neo-mhacail spioraid ; ’gan ìom-ruagadh thuig agus uaith le h-oillt agus daorsa, ag òl suas an *smioralachd mèdurrà*, agus a’ seacachadh sìos an duine gu h-ìomlan. Cha mhòr ni a’s soilleire a tha ’nochdadh nach e an spiorad sin a tha nis ag oibreachadh ann an cuid de dhaoinibh an Comhfhurtair a gheall Crìosd, na so,—gu bheil e ’na spiorad daorsa agus

traillealachd annta-san anns am bheil e, agus 'na spiorad an-ìochd agus dìmeas a thaobh mhuintir eile ; calg-dhireach an aghaidh an Spioraid Naomh ann an creidich, agus 'an aghaidh nan crìochan sin gu léir air son am bheil e air a bhuileachadh orra mar Spiorad na h-uchd-mhacachd agus na comhfhurtachd.

Gu bhì 'g ainmeachadh aoin eisempleir eile : tha an Spiorad Naomh a tha air a bhuileachadh air creidich 'na Spiorad ùrnuigh agus atehuinge ; mar a bha air a nochdadh. Tha an spiorad sin air am bheil sinn a nis a labhairt, a' gabhail air féin a bhì 'gùlan dhaoine os ceann an samhail sin de mheadhonaibh dìblidh agus tàireil comh-chomuinn ri Dia. Ann am focal, bhitheadh e gle shoirbh a dhol thairis air uile thoraidhibh inbheach an Spioraid Naomh ann agus a thaobh nan creideach, agus a nochdadh gu bheil spiorad meallta ar làtha 'ga chleachdadh féin calg-dhireach 'an aghaidh gach aoin diubbh. Air a' mhodh so, ma seadh, tha Satan air dhol thairis o aon chruth gu cruth eile,—o naimhdeas nimheil, truagh, an aghaidh Spioraid Chrìosd, a dh'ionnsuidh cruth mhallaichte agus am bheil e 'g imeachd 'an riochd an Spioraid ; a ghnàth air son nan crìochan ceudna.

Dh' fheudamaid iomadh eisempleir eile a thoirt seachad air an tarvais no air a mhi-bhuileachadh a tha deanta air frithealadh so an Spioraid. Is iad sin a dh' ainmich sinn na h-eisempleirean a's comharaichte, anns am bheil a' chuid eile gu léir fillte suas ; agus cha teid sinn ni's fhaide a thaobh o ar prìomh-theagasg.

CAIBIDEIL VI.

Air comh-chomunn àraidh ris an Spiorad Naomh—Ullueadh air a shon —Meas air na sochairibh a tha sinn a' faotainn da thrìd—Cìod anns am bheil, agus cìod an aghaidh am bheil e 'gar comhfhurtachadh ; cìod leis am bheil e 'deanamh sin, agus cìomus.

AIR do'n t-slighe a bhì mar so air a deanamh réidh dhuinn, tha sinn a nis air teachd gu bhì 'nochdadh cìomus a tha comh-chomunn àraidh againn ris an Spiorad Naomh, mar a tha e air a ghealltuinn le Chrìosd gu bhì 'na chomhfhurtair dhuinn, agus mar a tha e 'g oibreachadh ar comhfhurtachd le na meadhonaibh sin a thug sinn a cheana fainear. A nis, ann a bhì deanamh

so, is e an ceud nì a nì sinn, a bhì 'tairgse nì-éigin a dh'fhendas a bhì 'na ulluchadh oirnn air son an dleasannais so a tha r'ar n-aghaidh ; agus sin le bhì trèorachadh anama nan creideach a dh'ionnsuidh meas dlìghich a chur air obair sin an Spioraid d'ar taobh, o'm bheil e 'faotainn mar ainm, ar Comhfhurtair.

Chum ar cridheachan a thogail, ma seadh, a dh'ionnsuidh an t-suidheachaidh so, agus ar n-ulluchadh air son an dleasannais a dh'ainmich sinn, thugamaid fainear na trì nithe so :—

I. *Cìod an aghaidh am bheil e 'gar comhfhurtachadh.*

II. *Cìod leis am bheil e 'gar comhfhurtachadh.*

III. *Cìod e freumh a chleachdaidhean agus 'oibreachaidh gu léir annainn air son ar comhfhurtachadh.*

I. Cha-n'èil ach trì nithe 'n ar n-oilthreachadh gu léir air thalamh anns am bheil sòlasan an Spioraid Naomh feumail agus neo-sheachanta dhuinn :—

1. *Ar n-àmhgharan.* Is e àmhghar earrann de'n deasachadh a rinn Dia na thigh féin air son a chloinne, Eabh. xii. 5, 6. Tha e aithnichte gu coitcheionn cia cho eug-samhuil as a tha aobharan, meadhonan, feuman, agus toraidhean na h-àmhghair. Tha a thomhas féin air a chomharachadh do gach neach. Is buaireadh a bhì gu h-iomlan as an eugmhais ; agus mar sin is àmhghar ann an tomhas a bhì as eugmhais àmhghair. Tha sinn gu bhì labhairt, ma seadh, air so,—gu bheil feum againn air comhfhurtachdaibh an Spioraid Naomh 'nar n-àmhgharaibh gu léir. Tha e nàdurra do dhuine a bhì 'ga fhuasgladh féin, anns na h-uile dòigh agus meadhon, 'nuair a tha a chosan 'an sàs. Bithidh cleachdadh dhaoine 'nan teanntachdaibh a réir aigeantachd an càileachd nàdurra. “Giùlainidh spiorad duine a laigse ;” aig a' chuid a's lugha, gleachdaidh e ris.

Tha aon de dhà ole mhòr a tha gu coitcheionn a' deanamh gréim air daoineibh 'nan àmhgharaibh, agus a tha 'gan cumail o bhì 'gan giùlan féin gu dlìgheach annta. Tha an t-abstol 'gan ainmeachadh maraon, Eabh. xii. 5, “Na cuir suarach smachdachadh an Tighearna, agus na fannaich an uair a chronaichear leis thu.” Tha daoine gu nàdurra a' tuiteam fo aon de'n dà ole so ; tha iad aon chuid a' cur suarach smachdachaidh an Tighearna, no a' fannachadh fodha.

(1.) Tha daoine 'ga chur *suarach*. Tha iad a' meas nach 'èil ann ach nì *eutrom no coitcheionn* a tha air teachd orra ; cha-n'èil làmh Dhé idir air a toirt fainear ann ; gheibh iad seòl air an gnothach féin a dheanamh air bheag dragh air a shon ; tha iad ag amharc air innealaibh agus aobhairibh faicsinneach na

h-àmhghair, agus a' dol an ceann iad féin fhìreanachadh agus a dhìon, le ro bheag aire aca air Dia no a làimh ann. Agus is e an t-aobhar air son so, gu bheil iad a' glacadh furtachd d'an ionnsuidh 'nan àmhgharaibh anns nach dean Dia a ghràs a choimh-mheasgadh; tha iad a' gnàthachadh mheadhona fuasglaidh nach do chomharaich Dia, ionnus gu bheil iad a' call an iomlain de'n bhuannachd a bha coimheangailte r'an àmhgharaibh. Agus is amhuil sin a ni gach uile dhuine a theid an ceann an fhéin-fhuasglaidh le ni sam bith eile ach comh-fhurtachdan an Spioraid Naomh.

(2.) Tha iad a' fannachadh fo'n deuchainnibh agus an àmhgharaibh; ni mar an ceudna a tha'n t-abstol a' cronachadh, rann 12. Tha an ceud mhuintir a' cur suarach cuideachaidh an Spioraid Naomh tre uabhar an cridhe; tha an dara buidheann 'ga dhiùltadh tre dhubhachais spioraid, agus mar sin a' fannachadh fo chudthrom an àmhgharan. Agus co 'nar measg, ach ro thearc, nach 'eil a' toirt oilbheim air an dara làimh no air an làimh eile? Mar bitheamaid air fhòghlum smachdachadh an Tighearna a chur 'am beag suim, agus ro bheag aire 'ghabhail d'a chleachdaidhibh d'ar taobh, chitheamaid gu'n robh aimsir ar n-àmgharan a' deanamh suas earrainn mòire de'r cuairt air thalamh.

A nis, cha-n'eil dòigh anns an urrainn ar n-anaman a bhi air an cleachdadh gu ceart fo àmhghar air bith, ionnus gu'm bi a ghloir aig Dia, agus buannachd spioradail againne, ach tre chomhfhurtachdaibh an Spioraid Naomh. Is e na gheall ar Slànuighear d'a dheiscioblubh, 'nuair a dh'innis e dhoibh mu na deuchainnibh agus na h-àmgharaibh mòra sin a bha gu coinneachadh riu, "Cuiridh mi an Spiorad, an Comhfhurtair, d'ar n-ionnsuidh; bheir esan sìth dhuibh annam-sa, 'nuair a bhitheas àmhghar agaibh anns an t-saoghal. Ni esan bhur treòrachadh agus bhur stiùireadh, agus gleidhidh e sibh 'nar deuchainnibh gu léir." Agus is amhuil sin a tharladh, mar a tha an t-abstol a' cur an cèill, 2 Cor. i. 4-6; seadh, agus cuiridh so an t-anam ann an cleachdadh an aoibhneis, agus na sìthe, agus an t-suaimhneis, agus an toil-inntinn a's àirde, cadhon fo na h-àmgharaibh a's deuchainniche. Mar sin an t-abstol ceudna, Rom. v. 3, "Tha sinn a' deanamh naill ann an trioblaidibh." Is e focal ro mhòr a tha e cleachdadh. Thubhairt e roimh sin, "Tha sinn a' deanamh gairdeachais ann an dòchas glòire Dhé," rann 2. Seadh, ach ciod ma chuairtichear sinn le trioblaidibh agus àmhgharaibh air gach taobh? "C'uime, cadhon annta

sin mar an ceudna,” a deir e, “ni sinn uail ; ni sinn uail ann an trioblaidibh.” Ach cionnus gu bheil ar spioradan mar so air an neartachadh gu bhì ‘gan cleachdadh féin gu cubhaidh anns na h-àmhgharaibh, ionnus gu’n deanamaid uail annta anns an Tighearna? Tha e ‘g innseadh dhuinn, rann 5, eadhon do bhrìgh gu bheil “gràdh Dhé air a dhòrtadh a mach ann ar cridheachaibh leis an Spiorad Naomh.” Agus do bhrìgh so theirear mu chreidich gu’n do “ghabh iad ris an fhocal ann am mòr-àmhghar, le h-aobhneas an Spioraid Naoimh,” 1 Tesal. i. 6; agus gu’n do “ghabh iad le luathghair ri creachadh am maoin.” Is e so, ma scadh, a tha sinn a’ ciallachadh :—nach ‘eil dòigh anns an urrainn anaman a bhì air an cleachdadh gu buannachdail ann an àmhghar air bith, ach a mhain tre *chomhfhurtachdaibh an Spioraid Naoimh*. Uime sin, ma’s e’s gu bheil e’ na chùram oirbh nach caill sibh toraidhean bhur deuchainnean, bhur buairidhean, agus bhur n-àmhgharan gu léir, fòghlumaibh mòr mheas a chur air sin tre’m bheil iad a mhain air an deanamh buannachdail.

2. Is e am *peacadh dara uallach* ar beatha, agus an uallach a’s ro mhò. Is ann ri aghaidh na h-uallaich so a tha comhfhurtachd an Spioraid Naoimh air mhodh àraidh freagarach. Mar sin Eabh. vi. 17, 18, far am bheil sùil aig na briathraibh ris a mharbhaiche fo’n lagh, neach, air dha duine a mharbhadh gun fhios da, agus cionta fola a tharruing air féin, a theich gu grad air son tèaruinteachd chum a bhaile dhòn. ‘Se an t-aon dìdean mòr a tha againne o chionta peacaidh an Tighearn Iosa Crìosd; agus is ann ann a bhì ‘teicheadh d’a ionnsuidh-san a tha an Spiorad a’ frithealadh comhfhurtachd oirnn. Tha *mothachadh de pheacadh a’* ònadh a’ chridhe le trioblaid agus imcheist; tha an *Spiorad Naomh a’* frithealadh sìth’ oirnn ann an Crìosd; —tha am peacadh a’ gintinn eagail na feirge; tha an Spiorad Naomh a’ dòrtadh a mach gràdh Dhé ann ar cridheachaibh;—o’n pheacadh tha Sàtan agus an lagh ‘gar casaid, mar chuspairibh fuath Dhé; tha an Spiorad a’ deanamh fianuis maille r’ar spiorad-ne gur sinn clann Dé. Cha-n’eil inneal air bith a dh’ fheudas am peacadh a chleachdadh an aghaidh ar sìthe, nach ‘eil oibreachadh éigin an Spioraid Naoimh uile-fhregarrach air son a bhì ‘ga thilgeadh sìos.

3. Tha comhfhurtachdan an Spioraid neo-sheachanta dhuinn mar au ceudna ann an *uile shlighibh ar n-àmhlachd*, chum gu’n imicheamaid annta gu suilbhir, gu togarrach, agus gu foighidneach a dh’ ionnsuidh na crìche. Bithidh so air a nochdadh

ni's ro shoilleire, 'nuair a thig sinn gu bhì 'tairgseadh sheòlaidhean air son ar comh-chomuinn ris a' Chomhfhurtair bheannaichte so. Ann am focal, ma seadh, ann an uile ghnòthaicheibh na beatha so, agus 'nar n-uile dhòchasaibh a thaobh na beatha maireannaich, tha sinn a' seasamh 'an aire chomhfhurtachd an Spioraid Naomh.

As an eugmhais, ni sinn aon chuid ar n-àmhgharan a chur suarach no fannaichidh sinn fodhpa, agus bithidh Dia air a dhearmad a thaobh a chrìochan annta.

As an eugmhais, ni am *peacadh* aon chuid ar cruadhachadh chum a bhì 'ga chur 'an neo-shuim, no ar tilgadh sìos chum a bhì dearmad nam meadhonan a tha gu gràmhor air an ulluchadh 'na aghaidh.

As an eugmhais, ni *dleasannasan* aon chuid ar séideadh suas le h-uabhar, no ar fagail as eugmhais a' mhìllseachd sin a tha anns an nuadh ùmhlachd.

As an eugmhais, ni *soirbheachadh saoghailta* ar fagail feòlmhor, collaidh, a' deoghal ar toil-inntinnean asda; mar sin 'gar fagail 'nar truaghanaibh lapach ri aghaidh dheuchainnean nan àmhghar.

As an eugmhais, ni *comhfhurtachd ar dòimhean* ar dealachadh o Dhia, agus air dhuinn an call, theid ar cridheachan bàs mar chridhe Nabail.

As an eugmhais, ni *dosgainn* na h-eaglais ar claidh, agus cha tig a soirbheachadh 'nar n-aire.

As an eugmhais, bithidh ar n-obair gun *ghliocas*, ar cor gun *shìth*, ar dleasannas gun *neart*, ar deuchainn gun *bhuaidh*, ar staid gun *aoibhneas*, ar beatha gun *chomhfhurtachd*, ar bàs gun *sholus*.

A nis, is iad ar n-àmhgharan, ar peacaidhean, agus ar n-ùmhlachd, maille ris gach ni a tha coimheangailte riu fa leth, gnothaichean mòra ar beatha gu léir. Cìod air bith ni a tha sinn a thaobh Dhé tha e fillte suas annta so, agus 'nar cleachdadh féin gu dligeach annta, agus annta sin mar an ceudna a tha 'seasamh mu'n coinnimh fa leth,* a tha teachd fo'n riaghailte cheudna; tre na nithe so uile tha sreath de chomhfhurtachd a ruith o'n Spiorad Naomh, a tha 'toirt crìche aoibhneich dhuinn d'an taobh air fad. Cia cho truagh as a tha cor nan anama bochd sin a tha as eugmhais nan comhfhurtachdan so! Cia cho faoin as a ta na h-innleachdan a ghnathaicheas

* "Their contraries."

iad'nan aire ! Cia treun na gaisgich ris am feum iad gleachdadh 'nan aonar ! agus co ac a tha buaidh air fhaotainn orra no tha coslas na buaidh air an taobh, cha-n'eil aca 'nan deuchainnean uile ach an searbhachd !

II. Is e an dara ni a tha r'a bheachdachadh chum a bhi 'teagasg dhuinn meas ceart a chur air comhfhurtachdaibh an Spioraid Naoimh,—ciod leis am bheil e' gar comhfhurtachadh ? A nis, feudaidh so a bhi air 'ainmeachadh fo'n dà cheann a thug sinn a cheana fainear,—gràdh an Athar, agus gràs a' Mhic. Tha uile shòlasan an Spioraid a' coimh-sheasamh ann a bhi toirt eòlais dhuinn air gràdh an Athar agus gràs a' Mhic, ann an rathad a bhi 'gan comh-chur ruinn ; agus cha-n'eil ni air bith annta araon nach 'eil e 'deanamh na mheadhon comhfhurtachd dhuinn : ionnus, gun amharus, gu bheil ar comh-chomunn againn ris an Athair 'na ghràdh, agus ris a' Mhac 'na ghràs, tre oibreachadh an Spioraid Naoimh.

I. Tha e *comhpairteachadh* ruinn, agus a' toirt eòlais dhuinn air, *gràdh* an Athar. Air d'ar Slànuihear beannaichte fios a thoirt d'a dheisciobluibh air bunait sin an t-sòlais a bha an Comhfhurtair gu 'fhrithealadh orra (Eoin. xvi. 27), tha e 'dùnadh suas an iomlain le na briathraibh so, "Is toigh leis an Athair f'oin sibh." Tha an Comhfhurtair air a thabhairt, ma seadh, chum a bhi 'toirt aithne dhuinn air so,—eachdon gur e Dia ar n-Athair, agus gur toigh leis sinn. Ann an rathad àraidh, gu bheil an t-Athair, ceud pearsa na Trionaid, air a bheachdachadh gu h-eadar-dhealaichte, 'gar gràdhachadh. Is ann do bhrigh so a tha iomradh air a dheanamh cho tric air teachd a mach an Spioraid o'n Athair, do bhrigh gu bheil e teachd air theachdaireachd a ghràidh, chum eòlais a thoirt do chridheachaibh nan creideach air, chum gu'm bitheadh iad air an comhfhurtachadh agus air an daingneachadh. Ann a bhi 'toirt dearbh-chinntè dhuinn air gràdh sìorruidh agus neo-chaohlaidh-each an Athar, tha e 'lìonadh ar cridheachan le sòlas. Agus, gu cinnteach tha nìle chleachdaidbean sin an Spioraid a thug sinn a cheana fainear, ag aomadh a dh' ionnsuidh so. Chuala sibh a cheana mu'n ghràdh so 'na oirdheirceas barraichte. Ciod air bith ni a tha ion-mhiannaichte ann, tha e mar so air a chomhpairteachadh ruinn leis an Spiorad Naomh. Agus cha-n e mhain gu bheil mothachadh de'n ni so a' toirt fuasglaidh dhuinn, ach tha e mar an ceudna 'gar deanamh comasach anns na h-uile suidheachadh gairdeachas a dheanamh a tha 'dol thar labhairt agus làn de ghlòir. Cha-n ann le cinneas arbhair, agus fìona,

agus olaidh, a tha e comhfhurtachadh ar n-anama, ach le dealradh gnùis Dhé féin oirnn, Salm iv. 6, 7. Feudaidh an t-anam so aig am bheil an Spiorad a ràdh,—“Tha *fuath* aig an t-saoghal dhomh, ach tha gràdh aig m’ Athair dhomh. Tha daoine a’ deanamh tàire ornn mar *chealgair*; ach tha gràdh aig m’ Athair dhomh mar *leanabh*. Anns an t-saoghal so tha mi *bochd*; ach is *saobhic* m’ oighreachd ann an gràdh m’ Athar. Tha mi air mo *theannachadh* anns na h-uile nithibh; ach tha *aran gu leòir* ann an tigh m’ Athar. Tha neart mo pheacaidh agus m’ ana-miann a’ dusgadh gu h-uaigneach mo *chaidh*, far nach beachdaich sùil mo bhròn; ach tha mi a ghnàth ann an sealladh sùla m’ Athar, agus is truacant’ a chridhe do m’ thaobh. Ann an glacaibh a chaoimhneis, a’s fearr na beatha, ni mi gairdeachas ann an téinn, agus uaill ann an àmhghar, seadh, luathghair mar bhuaidhaiche nàmhaid. Ged a mharbhadh mi ré an là gu léir, cha-n’eil *aigéin* mo dhoruinn gun tomhas, no *cuairt* mo dheuchainn gun chrieh; ach cò a ni sgeul air *leud*, agus *doimhne*, agus *àirde* sin gràidh m’ Athar?” Dh’ fheudamaid glòir oibreachaidh so an Spioraid ann a bhi ’gar comhfhurtachadh le gràdh an Athar ’ardachadh suas, le bhi ’ga choimeas ris gach uile mheadhon aoibhneis agus sòlais eile gu léir; agus mar sin an falamhachd a chur ’an solus ri aghaidh a lànachd,—iad so uile gun tairbhe, ach sud, na h-uile ni; agus mar an ceudna le bhi ’nochdadh feartan sin ’oibreachaidh a chuir sinn a cheana an céill.

2. A ris: tha e ’deanamh so le bhi ’comhpairteachadh ruinn, agus a’ toirt eòlais dhuinn air, *gràs Chrìosd*,—uile thoraidhean a chosnaidh, agus ion-mhiannachd a phearsa, mar a tha còir againn ann. Tha gràs Chrìosd, mar a thug sinn a cheana fainear, air ’fhilleadh suas fo dhà cheann,—gràs, no oirdheirceas a phearsa, agus gràs a dhreuchd agus ’oibre. Tha an Spiorad Naomh a’ frithealadh comhfhurtachd oirnn trid an dà ni so, Eoin. xvi. 14. Tha e ’glòrachadh Chrìosd le bhi ’foillseachadh ’oirdheirceis agus ion-mhiannachd do chreidich, mar an neach sin a tha “sònruichte am measg dheich mìle,—gu léir ion-mhuinn:” agus tha e mar an ceudna a’ nochdadh cuid Chrìosd dhoibh,—a ghràdh, a ghràs, uile thoraidhean a bhàis, agus fhulangais, agus ’aiseirigh, agus ’eadar-ghuidhe: mar sin a’ neartachadh an cridheachan agus an anaman. Agus ciod air bith sonas a tha ann am maitheanas peacaidh, ann an saorsa o’n mhallachadh, agus o’n fheirg ri teachd, ann am fireanachadh agus uchd-mhacachd, maille ris gach sochair do-àireamh a tha

coimhcheangailte riu ann an dòchas sin na glòire a thugadh dhuinn, tha iad uile 'teachd a stigh fo'n cheann so.

III. Is e an treas ni a tha r'a bheachdachadh chum na crìche ceudna, *freumh* agus tobar uile chleachdaidhean an Spioraid air son ar comhfhurtachd ; agus tha so 'gar treòrachadh ceum ni's fhaisge air a' chomh-chomunn sin ris, air am bheil sinn gu labh-airt. A nis, is e sin a ghràdh mòr agus 'irioslachd neo-chrìoch-nach féin. Tha e teachd a mach o'n Athair gu toileach chum a bhi 'na comhfhurtair dhuinn. Bha fios aige ciod a bha sinn ann, agus ciod a bha 'nar comas, agus cionnus a chleachdamaid sinn féin d'a thaobh,—bha fios aige gu'n cuireamaid doilgheas air, gu'm brosnaiçheamaid e, gu'm muchamaid a ghluasadan, gu'n truailleamaid 'àite-còmhnuidh ; agus gidheadh thigeadh e chum a bhi 'na comhfhurtair dhuinn. 'Nnair nach 'eil sinn a' beachdachadh mar bu chòir dhuinn air gràdh mòr so an Spioraid Naomh, tha freumhan ar n-ùmhlachd gu léir air an lagachadh. Nam bitheadh còmhnuidh sheasmhach aig an ni so 'nar cridheachaidh, cia cho ionmhuinn agus cho luachmhor as a bhitheadh 'oibreachadh agus a chleachdaidhean gu léir againn ! Gu cinn-teach, cha-n'eil ni sam bith luachmhor ach sin a tha teachd o ghràdh agus o dheadh-ghean. Is e so dòigh na Fìrinn chum a bhi 'brosnachadh suas ar cridheachan a dh'ionnsuidh meas cheirt agus dhligheich a bhi againn air ar saorsa tre Iosa Crìosd. Tha air 'innseadh dhuinn gu'n d'rinn se gu saor e ; gu'n do leag e sios a bheatha o 'shaor thoil féin ; gun d'rinn e so uile o ghràdh. “ An so dh' fhoillsicheadh gràdh Dhé dhuinne, anns gu'n do leag esan sios 'anam féin air ar son ; ” “ Ghràdhaich e sinn, agus thug se e féin air ar son ; ” “ Ghràdhaich e sinn, agus dh' ionnlaid e sinn o ar peacaidhibh 'na fhuil féin.” Tha ar cor agus ar suidheachadh mar an ceudna air a chur ri so, 'nuair a ghabh esan os làimh air ar son,—bha sinn 'nar peacaich, 'nar naimhdibh, marbh, 'nar coimhich ; eadhon 'an sin ghràdhaich e sinn, fhuair e bàs air ar son, agus dh' ionnlaid e sinn 'na fhuil féin. Nach fheud sinn uaith so, mar an ceudna, meas a bhi againn air frithealadh an Spioraid chum ar comhfhurtachd ? Chum na crìche so tha e teachd a mach o'n Athair, a' comh-roinn mar is àill leis, ag oibreachadh mar is toil leis. Agus ciod a tha sinn ann, air son am bheil e 'coimhlionadh na h-oibre so ? Rag-mhuinealach, coirbte, mi-thaingeil ; a' cur doilgheis air, agus 'ga bhrosnachadh. Gidheadh 'na ghràdh agus 'na chaomhalachd tha e buanachadh ann an deanamh mhaith dhuinn. Thugemaid fainear gràdh so an Spioraid Naomh tre chreidimh. Is e ceann

agus tobar a' chomh-chomuinn sin e gu léir a tha againn ris anns a' bheatha so. Tha so air a labhairt a mhain, mar a dh' ainmich sinn, eum ar eridheachan ulluchadh air son a' chomh-chomuinn sin; agus cia cho beag as a ta e de na dh' fheudadh a bhi air a labhairt! Cia mòr an leasachadh a dh' fheudadh na beachdan so 'fhaotainn aig air làmbaibh! Cia do-àircamh an àircamh a db' fheudadh a bhi air a chur riu! Fòghnadh e gu bheil e air a dheanamh soilleir, o'n a chaidh a labhairt, gu bheil an comh-chomunn so 'am measg nan dleasan nas a's mò, agus nan sochair a's luachmhoire 'tha anns an t-soisgeul.

CAIBIDEIL VII.

Air dòigh coitcheinn cleachdaidh nan naomh 'nan comh-chomunn ris an Spiorad Naomh.

'Nuair a chuir sinn roimh so an céill cleachdaidhean an Spioraid Naomh annainn, nochd sinn air tùs dòigh coitcheinn nan cleachdaidhean sin; mar sin féin a nis, ann a bhi cur an céill ath-philleadh cleachdail ar n-anama dha, bheir sinn air tùs fainear cleachdaidhean coitcheinn a' chreidimh a thaobh oibre so an Spioraid Naomh, agus 'an sin thig sinn gu bhi labhairt mu nithibh fa leth. A nis, tha trì dòighean coitcheinn anns am bheil an t-anam 'ga ghiùlan féin anns a' chomh-chomunn so, air an cur 'an céill anns na Sgrìobtuiribh *gu toirmisgte*, gidheadh a' filleadh dhleasannas òrduichte annta uile. A nis, is iad sin, —1. *Gun doilgheas a chur air.* 2. *Gun a ghluasad an mhuchadh.* 3. *Gun chur 'na aghaidh.*

Tha trì nithe r'am beachdachadh anns an Spiorad Naomh:— (1.) A *phearsa*, mar a tha e 'chòmhnuidh annainn; (2.) A *ghluasad an gràis*; (3.) 'Oibreachadh ann an òrduighibh an fhocail agus nan sacramaid;—uile eum na crìche ceudna.

A nis, tha na trì nithe so a' coimh-fhreagairt ris na trì rabhaidhean a chaidh ainmeachadh:—(1.) *Gun doilgheas a chur air*, a thaobh a *phearsa* 'na chòmhnuidh annainn. (2.) *Gun a mhuchadh*, a thaobh a *ghluasad an gràis*. (3.) *Gun chur 'na aghaidh*, a thaobh òrduighean Chrìosd, agus a thiodhlacan air son am frithealaidh. A nis, do bhrìgh gu bheil dleasannas coitcheinn nan creideach gu léir, 'nan comh-chomunn ris an

Spiorad Naomh, air 'fhilleadh suas anns na trì nithibh so, ni sinn ann làimhseachadh fa leth :—

1. Tha sùil a' cheud rabhaidh gu neo-mheadhonach ri *pearsa* an Spioraid, mar a tha e 'chòmhnuidh annainn. Tha so againn ann an Eph. iv. 30, “Na cuiribh doilgheas air Spiorad Naomh Dhé.” Ann an Isa. lxiii. 10, tha gearran air a dheanamh 'nan aghaidh-san a chuir doilgheas air Spiorad Dhé; o'm bheil an rabhadh so gle choltach air a tharruing. Tha e soilleir gur e pearsa an Spioraid Naomh a tha air a chiallachadh ann an so,—

(1.) O'n dòigh-labhairt a tha air a ghnàthachadh anns a' cheud chainnt, “An Spiorad Naomh sin;” agus mar an ceudna,—

(2.) O'n obair a tha air a cur as a leth anns na briathraibh a tha leantuinn, “Leis an do chuireadh seula oirbh gu là na saorsa;” ni, mar a chaidh a nochdadh, a's e obair an Spioraid Naomh. A nis, a mhead 's gu feud so a bhi air a thuigsinn mu'n Spiorad aon chuid ann am muinntir eile, no annainn féin, tha e soilleir gu bheil an t-abstol 'ga chleachdadh anns an dara seadh, le bhi cur an t-sochair inbheich sin ris a tha sinn féin a' sealbhadh uath: tha e 'gar seulachadh gu là na saorsa.

Faiceamaid, na seadh, aomadh na càinnte so, mar a tha i 'filleadh suas ceud riaghailte coitchionn ar comh-chomuinn ris an Spiorad Naomh,—“Na cuiribh doilgheas air an Spiorad.”

Feudaidh am focal sin “a' cur doilgheis,” a bhi air a bheachdachadh aon chuid *gu gnìomhach*, d'an taobh-san a tha cur an doilgheis; no *gu fulangach*, d'an taobh-san air an do chuireadh doilgheas. Anns an dara seadh so tha a' chainnt air a cleachdadh gu samhlach. Cha-n urrainn an Spiorad a bhi anns an t-seadh so air a chur fo dhoilgheas, no fo bhròn; ni anns am bheil caochlaidheachd agus laigse air am filleadh,—a tha gu h-uile neo-fhregarrach do iomlanachdaibh neo-chrìochnach a nàduir; gidheadh feudaidh daoine sin a dheanamh gu gnìomhach a tha gu nàdurra 'cur doilgheis air neach sam bith aig am bheil inntinn chàirdeil d'ar taobh mar a tha aig an Spiorad Naomh. Mar 'eil doilgheas air a chur air mar so, beag taing dhuinne air a shon, ach d'a nàdur neo-chaochlaidheach féin. Mar sin tha dà ni air an comharachadh le na briathraibh :—

· *An ceud ni*,—Gu bheil cridhe an Spioraid air iomairt d'ar taobh mar chridhe caraide ghràdhaich, thlusail, mhaoth, *curamach m'ar leas*; uime sin theirear gu bheil ar mi-bheusan a' cur doilgheis air; amhuil a dh' fhuilingeadh caraid o mhi-ghnèith-

eileachd a neach d'an d'thug e gràdh. Agus is e so an ni air am bheil sinn gu h-àraidh gu bhi beachdachadh mar aobhar agus stéidh an rabhaidh so,—cadhon gràdh, agus caoimhneas, agus caomhalachd an Spioraid Naoimh d'ar taobh. “Na cuiribh doilgheas air.”

An dara ni,—Gu feud sinn a bhi ciontach de na nithibh sin a tha annta féin *freagarrach gu bhi cur doilgheis air*; oir chan-eil ar peacadh-ne idir ni's lugha na ged a bhitheadh e 'fulang doilgheis mar a dl' fhuilingeas sinn féin. A nis, tha an t-abstol a' cur an ceill anns a' choimh-theagasg cionnus a tha doilgheas mar so air a chur air an Spiorad, rainn 21—24. Tha e 'brosnachadh suas a dh'ionnsuidh fais na naomhachaidh, agus uile thoraidhean na h-ath-ghineamhuinn, rainn 25—29. A ris, tha e 'comhairleachadh an aghaidh iomadh ole a bha cronail d'an soirbheachadh spioradail, agus a' leantuinn suas an iomlain leis an earail choitcheinn sin, “Na cuiribh doilgheas air Spiorad Naomh Dhé;” is e sin, le bhi teachd gearr air an naomhachadh choitcheinn sin a tha ar suidheachadh ann an Criosd ag agairt. Tha *dleasunnas gnòmhach* air 'fhilleadh anns an rabhadh so, gun doilgheas a chur air an Spiorad,—eadhon, gu'n leanamaid an déigh naomhachd coitcheinn do bhrìgh gràidh, agus caoimhneis, agus caomhalachd so an Spioraid Naoimh. Is e so stéidh a' chomh-chomuinn a tha againn gu coitcheinn ris. 'Nuair a tha an t-anam a' toirt fainear gràidh, agus caoimhneis, agus caomhalachd an Spioraid Naoimh dha; 'nuair a bheachdaicheas e uile thoraidhean agus chleachdaidhean a ghràidh agus a dhealhghean d'a thaobh; 'nuair a ni e gach coslas uile a sheachnadh, agus a dh'imeicheas e ann an uile dhleasannasaibh na naomhachd, do bhrìgh caomh-chùrainn so an Spioraid 'nar slighibh agus 'nar n-imeachd gu léir,—an sin tha e 'g imeachd ann an comh-chomunn ris. 'Nuair a tha sinn a' toirt fainear gu bheil an Spiorad Naomh, ar Comhfhurtair, a' gabhail toil-inntinn 'nar n-ùmhachd, agus gu bheil doilgheas air a chur air le ar peacaidhibh agus ar n-amaideachd, 'nuair a tha so na bhrosnachadh oirnn a dh' ionnsuidh imeachd dlùth maille ri Dia anns an uile naomhachd, tha sinn 'an sin ag imeachd, tha sinn ag ràdh, ann an ceud shligh choitcheinn ar comh-chomuinn ris.

Fanamaid 'an so ear tiota beag. Tha sinn a' call araon *cumhachd agus toil-inntinn* ar n-ùmhachd a chionn nach 'eil sinn a' toirt so fainear. Tha sinn a' faicinn e'arson a tha an Spiorad Naomh a' gabhail os làimh a bhi 'na chomhfhurtair dhuinn, agus ciod na meadhonan leis am bheil e 'cur an gnòmh na

dreuchda sin d'ar taobh ; agus cia cho mi-chubhaidh as a ta e a bli 'cur doilgheis air-san a tha air teachd chum comhfhurtachd a fhrithealadh oirnn ! Cleachdadh an t-anam e féin tre chreidimh ann an smuaineachadh air so ann an uile shlighibh na h-ùmh-lachd, agus gabhadh e gu cridhe e : “ Thoilich e an Spiorad Naomh, 'na ghràdh, 'na chaoimhneas, agus 'na irioslachd neo-chrìochnaich, a theachd gu bhì 'na chomhfhurtair dhomh ; tha e 'deanamh sin gu toileach, gu saor, agus gu cumhachdach. Ciod nach d' fhuair mi uaith ! ann an lionmhoireachd m' im-cheistean cionnus a dh' ùraich e m' anam ! Am bheil e comasach dhomh a bli idir beò car aon là as eugmhais a shòlasan ? Agus an e gu'm bi mise neo-shuimeil a thaobh sin a tha 'na chùram aige-san ? An e gu'n cuir mi doilgheas air le dearmad, agus peacadh, agus amaideachd ? Nach dean a ghràdh mo choimh-èigneachadh gu bhì 'g imeachd na fhianuis chum gach uile thoileachaidh ? ” Mar so tha comh-chomunn againn ris gu coitchionn.

2. Tha an dara rabhadh againn ann an 1 Tesal. v. 19, “ Na muchaibh an Spiorad. ” Tha eadar-dhealachadh bheachd 'am measg dhaoine a thaobh seadh nam briathran so. Tha cuid ag ràdh, “ An Spiorad ann am muinntir eile, is e sin, an tiodhlacan spioradail ; ” ach bhitheadh sin coimh-ionann ris an rann a tha 'leantuinn, “ Na deanaibh tàir air fuidheadaireachd. ” Cuid eile ag ràdh, “ An solus a chuir Dia suas 'nar cridheachaibh ; ” ach c'àite an goirear “ an Spiorad ” de sin ann féin ? Is e an Spiorad Naomh féin a tha air a chiallachadh ann an so, cha-n ann gu neo-mheadhonach, a thaobh a phearsa—an seadh sin anns am bheil doilgheas air a chur air, ni a tha 'na aigne pearsanta,—ach a thaobh a *ghluasad an gràis, a chleachdaidhean, agus oibreachaidh*. Bha an Spiorad Naomh air a shamhlachadh leis an teine a bha a ghnàth air a chumail beò air an altair. Tha e mar an ceudna a' faotainn mar ainm “ Spiorad losgaidh. ” Tha iomadh aobhar air son an t-samhlaidh so, air nach 'eil sinn gu labhairt ann an so. A nis, an uair a tha neach a' cur an aghaidh oibreachaidh nàdurra teine, 's ann ann an rathad a bli 'ga mhuchadh. Mar sin an uair a chuirear an aghaidh ghluasad an Spioraid Naomh, tha sin air a ghairm “ muchadh an Spioraid, ” amhuil a ni connadh fliuch a thilgear air an teine. O'n t-samhladh cheudna tha an earail sin air a tabhairt, a bhì “ 'g ath-bheothachadh thiodhlac Dhé, ”—a' leasachadh teine nan tiodhlac a tha annainn. Tha an Spioraid Naomh ri strì ruinn, ag oibreachadh annainn, agus a' ghluasad annainn air

iomadh dòigh eum ar fàis ann an gràs, agus toraidh a ghiùlan iomchuidh air an nàdur nuadh a bhuilich e oirnn. “Thugaibh an aire,” mar gu’n abradh an t-abstol, “nach cuir sibh ’an neo-shuim e ’na oibreachadh, tre chumhachd bhur buairidhean agus bhur n-ana-miann, air eagal a bhacadh ’na dheadh-ghean do ’ur taobh ; is e sin an t-aomadh nàdurra a tha annaibh.”

Is e so, ma seadh, an dara riaghailt coitcheinn air son ar comh-chomuinn ris an Spiorad Naomh. Tha sùil aige ri ’oibreachadh gràs-mhor annainn agus leinn. Tha iomadh dòigh eadar-dhealaichte anns am bheil an Spiorad Naomh a’ cleachdadh, agus a’ saothrachadh, agus a’ cur an gnìomh a chumhachd annainn ; ann an cuid le bhì ghuasad os ceann a’ ghràis a thugadh dhuinn, agus a’ toirt ath-bheothachaidh dha ; ann an cuid le bhì ’buileachadh gràis as ùr oirnn o Iosa Crìosd, coimh-cheangailte ri amaibh sònruichte air son a chleachdaidh, a’ beothachadh suas ghluasadan gràs-mhor annainn gu h-obann, no ri aghaidh dleasannais ;—agus so uile eum ar cuideachadh air aghaidh ’nar n-ùmhachd agus ’nar n-imeachd maille ri Dia. Tha e dleasannach oirnn, ma seadh, a bhì beachdachadh na tobrach o’m bheil iad a’ sruthadh, agus na crìche eum am bheil iad ’gar treòrachadh. Uaith so tha comh-chomuinn againn ris an Spiorad Naomh, ’nuair is urrainn duinn a bheachdachadh mar ùghdair neo-mheadhonach gach leasachaidh, agus cuideachaidh, agus saorsa, a tha sinn a’ faotainn tre ghràs,—mar thobair uile chleachdaidhean agus thograidhean, agus ghluasadan gràs-mhor ar cridheachan, agus na h-uile gleachdadh agus cathachadh an aghaidh peacaidh. ’Nuair a bheir sinn fainear, tha sinn ag ràdh, cleachdaidhean agus oibreachadh so gu léir an Spioraid anns an aomadh a tha anna dh’ ionnsuidh ar comh-fhurtachd, agus an uair a tha sinn air an aobhar sin air ar deanamh cùramach agus faicilleach eum a bhì ’gam buileachadh uile a dh’ ionnsuidh na crìche air son am bheil iad air an comharachadh, mar nithe a tha teachd uaith-san a tha cho gràdhach, agus cho caoimhneil, agus cho thusail d’ar taobh,—an sin tha comh-chomuinn againn ris.

Is e so a tha sinn a’ ciallachadh,—tha gach uile chleachdadh gràs-mhor an Spioraid bheannaichte ’nar n-ananaibh, agus d’an taobh, r’a bhì air a bheachdachadh a ghnàth tre chreidimh mar nì a tha *teachd uaith-san* air dhòigh àraidh ; tha inntinn agus toil-mhaith an Spioraid r’a thoirt fainear ann. Agus uaith so bithidh cùram agus dìchioll air an gin annainn a bhì ’cur gu buil na h-uile gluasad a tha e ’g oibreachadh ; bithidh ar

n-anaman ag urramachadh a làthaireachd, agus ag altrum spéis spioradail d'a naomhachd ; mar sin a' tighinn gu bhli cleachdta 'na chomh-chomunn.

3. Tha sùil an treas rabhaidh ris an Spiorad agus ri 'obair ann am frithealadh *òrduigh mhòir sin an fhocail*. Tha Stephen ag innseadh do na h-Iudhaich, Gnìomh. vii. 51, gu'n robh iad "a ghnàth a' cur an aghaidh an Spiorad Naoimh. Cionnus a rinn iad e ? Eadhon mar a rinn an aithrichean : "Mar a rinn bhur n-aithrichean, mar sin tha sibhse deanamh." Cionnus a chuir an aithrichean an aghaidh an Spioraid Naoimh ? Rann 52, "Rinn iad geur-leanmbuinn air na fàidhibh, agus mharbh siad iad ;" 'n uair a chuir iad an aghaidh nam fàidhean ann an searmonachadh an t-soisgeil, no ann an roimh-fhoillseachadh teachd an Fhìreìn, chuir iad an aghaidh an Spioraid Naoimh. A nis, an uair a tha muinntir a' deanamh tàir air searmonachadh an fhocail, tha iad a' cur an aghaidh an Spioraid Naoimh, do bhrìgh gu bheil tiòdhlaic an t-searmonachaidh air a faotainn uaith-san. "Tha foillseachadh an Spioraid air a thoirt do gach neach, chum tairbhe," I Cor. vii. 7. Uime sin, an uair a tha ar Slànuighear a' toirt geallaidh an Spioraid d'a dheisciobluibh, gu'm bitheadh e 'làthair maille riu gu bhli 'toirt dearbh-shoilleireachaidh do'n t-saoghal, tha e 'g innseadh dhoibh gu'n toir e beul agus gliocas dhoibh nach bi an naimhdean uile comasach air labhairt no cur 'na aghaidh, Lucas xxi. 15 ; agus air bhli do'n ghealladh so coimhlionadh 'thaotainn ann an Stephen, tha e sgrìobhta nach "b'urrainn iad cur an aghaidh a' ghliocais agus an spioraid leis an do labhair e," Gnìomh. vi. 10. Air do'n Spiorad Naomh, ma seadh, ministreileachd a chur suas anns an eaglais, a' cur dhaoine air leth air a son, 'gan uidheamachadh le tiòdhlaican agus comasan air son frithealaidh an fhocail ; 'nuair nach 'eil daoine ùmhal do'n fhocal sin, 'nuair a tha iad a' cur 'na aghaidh, gun a bhli 'gan strìochdadh féin da, tha iad a' cur an aghaidh an Spioraid Naoimh. Tha rabhadh air a thoirt dhuinn an aghaidh so, ma seadh, ann an eisempleiribh aingidheachd mhuinntir eile. Agus tha so a' fillleadh suas ann an treas riaghailte coitchionn air son ar comh-chomuinn ris an Spiorad Naomh :—ann am frithealadh focail an t-soisgeil, tha sùil gu bhli againn air ùghdarras, air gliocas, agus air maithreas an Spioraid Naoimh, ann a bhli 'g uidheamachadh dhaoine le comasan freagarrach air son na crìche sin, agus mar an ceudna air a làthaireachd féin maille riu chum an deanamh éifeachdach, agus tha sinn gu ùmhlachd a strìochdadh dha do bhrìgh sin.

Air an aobhar so, tha sinn ag ràdh, agus air a ghrund so, tha ùmhlaichd r'a strìochdadh do'n fhocal, 'na *fhrithealadh mhìnistreibheach*,—do bhrìgh gur e an Spiorad Naomh, agus esan a mhain, a tha 'g uidheamachadh dhaoine air son na crìche sin. 'Nuair a tha sinn a' strìochdadh gu h-iriosal ri aghaidh an fhocail, fo na bheachd so, tha comh-chomunn againn an sin ris an Spiorad Naomh anns an òrdugh sin. Ach tha so gu coitcheinn air a thoirt fainear.

CAIBIDEIL VIII.

Seòlaidhean sònruichte air son comh-chomuinn ris an Spiorad Naomh.

Mu'n tig sinn gu bhli 'g ainmeachadh sheòlaidhean sònruichte air son ar comh-chomuinn ris an Spiorad Naomh, feumaidh sinn cuid de *rabhaidhean* a thoirt seachad ann an coimheangal riu, a thaobh aoraidh an Spioraid.

Annas a' cheud àite,—Is e *nàdur na diadhachd* reuson agus aobhar gach uile aoraidh; ionnus gu bheil e mi-chomasach aoradh a thoirt do *phearsa air leth*, as eugmhais aoraidh a thoirt mar an ceudna do'n *Trionaid gu léir*. Bha cuid ag àicheadh, agus cha b'ann gun aobhar, gu'm b' iad na pearsachan, air am beachdachadh *mar phearsaibh, pròmh aobhar* agus cuspair an aoraidh dhiadhaidh; is e sin, air am beachdachadh fo bheachd lòm aobhair am pearsantachd, ni a' s e an dàimh anns am bheil iad a' seasamh d' a chèile. Ach buinidh an t-aoradh so do *nàdur* agus do bhith na diadhachd, agus do na pearsaibh *eadar-dhealaichte* mar a tha iad air am beachdachadh ann an *ionannachd* a' bhith sin féin. Do bhrìgh so tha an dòigh ùrnuigh sin a tha 'cur suas na h-atheuinge ceudna ris gach pearsa air leth—mar anns an Liudan*—'na dhòigh gun bharantas, mar 'eil e 'na dhòigh aingidh. Tha e smuaineachadh gu bheil aoradh air a thoirt do aon phearsa, agus nach 'eil do phears eile, 'nuair a tha aoradh air a thoirt do gach pearsa mar Dhia, agus gu bheil gach pearsa mar sin;—mar gu'n iarramaid air tùs ni-éigin air an Athair, agus air dha ar n-iarrtus a dheònachadh, gu'n iarramaid a ris air a' Mhae e, agus mar sin air an Spiorad Naomh; mar sin a cleachdadh tri ghnìomhara aoraidh a thaobh an aoin ni, le sùil ri éisdeachd 'fhaotainn agus an ni ceudna bhì

* Leabhar ùrnuigh na h-eaglais Sasunnaich. Ead.

air a bhuileachadh trì uairean eadar-dhealaichte, 'nuair a tha na n-oibre sin gu léir a tha teachd a mach o'n Trionaid do-roinnte.

Is e cuspair dligeach agus àraidh an aoraidh dhiadhaidh agus nan athchuinge *bith Dhé*, 'na oirdheirceas neo-chrìochnach, 'na inbheachd, 'na mhòralachd, agus 'na aobharachd, mar phrìomh aobhar àrd-uachdaranach nan uile nithe. A nis, tha so coitcheionn do na trì pearsaibh gu léir, agus buinidh e do gach pearsa fa leth; cha-n ann fo bheachd lom am pearsantachd, ach mar Dhia os ceann nan uile, beannaichte gu siorruidh. Tha stùil an aoraidh dhiadhaidh air sin a tha coitcheionn do na pearsaibh uile; ionnus gu bheil aoradh air a thoirt dhoibh uile anns na h-uile gnìomh molaidh agus aoraidh. Tha na creutairean a chruthaich a' toirt aoraidh d'an Cruithfhear; agus an duine, dha-san a chruthaich e a réir ìomhaigh féin,—eadhon, esan o'm bheil “gach uile dheadh thabhartas agus gach uile thiodhlac iomlan” a teachd a nuas: so uile a' cur an céill Dhé mar Dhia. Uime sin,—

Ann an dara àite,—'Nuair a tha sinn a' tòiseachadh ar n-ùrnuighean do Dhia an t-Athair, agus 'gan crìochnachadh ann an ainm Iosa Crìosd, is e am Mac cuspair ar n-ùrnuighean agus ar n-aoraidh 'nan tòiseachadh coimh-ionann ris an Athair, ged a tha am Mac air dhòigh àraidh air 'ainmeachadh mar eadar-mheadhonair 'nan crìochnachadh,—cha-n ann mar Mhac dha féin, ach mar eadar-mheadhonair do'n Trionaid gu léir, no do Dhia ann an Trionaid phearsachan. Ach ann an asluchadh Dhé an Athar tha sinn ag asluchadh na h-uile pearsa; do bhrìgh gu bheil sinn ag asluchadh an Athar mar Dhia, agus gur Dia gach pearsa.

Ann an treas àite,—Anns an *riaghailte nèamhaidh* sin a tha againn ann an Eph. ii. 18, tha so gu léir air a chur 'an céill. Tha e sgrìobhta ann an sin gu bheil dol a steach againn 'nar n-aoradh “chum an Athar;” agus sin “tre Chrìosd,” no eadar-mheadhonaireachd Chrìosd; “tre aon Spiorad,” no le cuideachadh an Spioraid. Tha eadar-dhealachadh phearsachan ann an so a thaobh an oibreachaidh fa leth, ach cha-n' eil an t-eadar-dhealachadh sin idir deanta d'an taobh mar chuspair ar n-aoraidh. Oir ann ar dol a steach do Dhia, tha aoradh air a thoirt do'n Mhac agus do'n Spiorad Naomh coimh-ionann ris an Athair; a mhain so,—gur e gràs sin an Athar a tha sinn a' faotainn tre eadar-mheadhonaireachd a' Mhic agus le cuideachadh an Spioraid, an ni sin air son am bheil sinn a' tarruing dlùth do Dhia.

Mar sin an uair a tha sinn air ar tabhairt, tre fhrithealadh eadar-dhealaichte ni Trionaid, agus gach pearsa fa leth, gu bhì 'cleachdadh aoraidh a' chreidimh air pearsa air bith, tha sinn anns a' chleachdadh sin a' toirt aoraidh do'n Trionaid gu léir, agus do gach pearsa fa leth ann, co ac' a tha sinn a' gairm air mar an t-Athair, mar am Mac, no mar an Spiorad Naomh. Ionuus gu bheil so againn r'a bheachdachadh anns an ni so gu léir,—nuair a tha sinn air ar tarraing gu bhì 'toirt aoraidh do phearsa eadar-dhealaichte air bith, le obair air bith a tha gu sònruichte air a cur as leth a' phearsa sin—gun a bhì gu bràth a' dùnadh a mach comh-aontachd nam pearsachan eile—gidheadh cha-n'eil sinn aig an àm sin a' toirt aoraidh do'n phearsa sinn a mhaì, ach mar an ceudna do'n Diadhachd gu léir.

Annas a' cheathramh àite,—Air dhuinn na rabhaidhean so a thoirt seachad, tha sinn ag ràdh gu bheil sin gu aoradh eadar-dhealaichte a thoirt do'n Spiorad Naomh. Mar a tha creidimh ri 'bhì air a chleachdadh a thaobh an Athar agus a' Mhic, Eoin xiv. 1, “Tha sibh a' creidsinn ann an Dia, creidibh annam-sa mar an ceudna,”—is amhuil sin a tha e ri 'bhì air a chleachdadh mar an ceudna a thaobh an Spioraid Naomh. Air do Chrìosd a bhì 'coimhlionadh oibre mòire na réite, tha e 'gairm a dheisciobul gu bhì cleachdadh creidimh air féin; agus a nis gu bheil an Spiorad Naomh a' coimhlionadh na h-oibre sin a thugadh thairis dha-san, tha esan mar an ceudna ag iarraidh an ni ceudna. Agus do bhrìgh so tha iomradh air a dheanamh air an oibreachadh eadar-dhealaichte: “Tha m' Athair ag oibreachadh gus a nis, agus tha mise ag oibreachadh.” A nis, mar nach e eadar-mheadhonaireachd a' Mhic fìor aobhar ar n-aoraidh dha—ged a tha e na bhrosnachadh cumhachdach d'a ionnsuidh—ach a Dhiadhachd, is amhuil sin cha-n'eil sinn a' toirt aoraidh do'n Spiorad Naomh do bhrìgh gur e ar comhfhurtair e, ach do bhrìgh gur Dia e; ged a tha e na bhrosnachdadh cumhachdach d'a ionnsuidh gu bheil e na chomhfhurtair dhuinn.

Is e so, ma seadh, suim ar ceud sheòlaidh:—bu chubhaidh gu'n deanadh gràs, agus gràdh, agus cleachdaidhean, agus toraidhean an Spioraid Naomh, mar ar comhfhurtair, ar cur thuige agus ar gluasad suas gu bhì 'toirt gràidh agus aoraidh dha, gu bhì creidsinn ann agus a' gairm air ainm;—ged a tha so uile, air dhuinn a bhì 'ga chleachdadh d'a thaobh-san mar Dhia, air a chleachdadh a thaobh nam pearsa eile mar an ceudna, agus

siu mar Dhia. A mhain gu bheil sinn air ar cur thuige le toraidh-ibh a ghràidh gu bhi 'toirt aoraidh eadar-dhealaichte dha.

Air do na nithe so a bhi air an roimh-smuaineachadh, fòghlumadh na naoimh creidimh a chleachdadh gu h-eadar-dhealaichte air an Spiorad Naomh, mar aobhar neo-mheadhonach agus éifeachdach nan nithe maithes sin gu léir a dh'ainmicheadh ;— creidimh, tha sinn ag ràdh, gu bhi creidsinn ann agus gu bhi toirt ùmhachd dha anns na h-uile nithibh ; seadh, creidimh, cha-n e mac-meanmna. Tha eadar-dhealachadh nam pearsachan anns an Trionaid 'na ni air am bheil sinn gu bhi cleachdadh ar creidimh, cha-n e ar mac-meanmna. Mar so, ma seadh, air do na Sgriobtuiribh a bhi 'cur na nithe sin mu'n do labhair sinn as leth éifeachd neo-mheadhonaich an Spioraid Naoimh, ann an rathad cho làn, cho tric, agus cho soilleir, tha an creidimh a dùnadh ris anns an fhoillseachadh sin, a' toirt aire shònruichte dha, a' toirt aoraidh dha, a' deanamh seirbhis dha, a' feitheamh air a shon, 'ga asluchadh agus 'ga mholadh ;—na nithe so uile, tha sinn ag ràdh, tha na naoimh a' deanamh tre chreidimh. Is e pearsa an Spioraid Naoimh, 'ga fhoillseachadh féin anns na h-oibrigh agus anns na toraidhibh sin, cuspair àraidh ar n-aoraidh. Uime sin, an uair bu chòir dha-san urram sònruichte 'bhi air a chur air, agus nach 'eil sin deanta, tha peacadh sònruichte air a chiontachadh 'na aghaidh. Ann an Gniomh. v. 3, tha e sgriobhta gu'n d' rinn Ananias breug do'n Spiorad Naomh,— cha-n ann do Dhia ; ni, ann a bhi 'ga ghabhail a réir a *bhith*, a bhithheadh a' ciallachadh na Trionaid gu léir, ach air dhòigh àraidh do'n Spiorad Naomh. Is ann air-san a bha urram sònruichte an tiodhlaic sin gu bhi air a chur mu'n d'rinn Ananias an t-aideachadh, agus air dha breugnachadh ann, bha peacadh sònruichte air a chiontachadh 'na aghaidh. Ach feumaidh sinn so a roimh beagan ni's fhaide 'na earrannan fa leth :—

Leagamaid cudthrom sònruichte, ma seadh, air uile chleachd-aidhibh an Spioraid Naoimh anns na nithibh fa leth a dh' ainmich sinn, da bhrìgh so, gur toraidhean a ghràidh agus a chumhachd d'ar taobh iad. Tha an creidimh a' toirt fainear a *chaoimhneis anns na h-uile nithibh*. Tha e gu tric 'ga chleachdadh féin mar chomhfhurtair d'ar taobh, gidheadh cha-n'eil sinn gu h-uile air ar comhfhurtachadh, — cha-n'eil sinn a' toirt fainear ciod a tha e 'deanamh. 'An sin tha doilgheas air a chur air. Na'm measg-san a tha 'gabhail agus ag aideachadh an t-sòlais a tha e tairgse agus a frithealadh, cia cho tearc an àireamh a tha beachdachadh air mar an Comb-

fhurtair, agus a' deanamh gairdeachais ann mar bu chòir! Anns na h-uile gnìomh comhfhurtachd a tha an creideach a' faotainn, tha e mar dhleasannas air a bhi 'dearcadh tre chreidimh air so,—“Tha so o'n Spiorad Naomh; is esan an Comhfhurtair, Dia nan uile comhfhurtachd; tha fios agam nach 'eil aoibhneas, no sìth, no dòchas, no comhfhurtachd r'a fhaotainn, ach sin a tha esan ag oibreachadh agus a' buileachadh; agus a chum sin a bluileachadh ormsa, dh' irioslaich se e féin gu toileach a dh' ionnsuidh dreuchd' so a' chomhfhurtair. Bha a ghràdh ann, agus do bhrìgh gu'n robh, tha e buanachadh ann. Chuireadh e mar an ceudna leis an Athair agus leis a' Mhac air son na crìche sin. C'àite am bheil tobar m'aoibhneis ach anns an Spiorad Naomh! no cìochan mo shòlais ach anns a' Chomhfhurtair! Cìod, a nis, an luach a chuireas mi air a ghràdh! cionnus a nochdas mi mo mheas air an tròcair a fhuair mi!”

Tha e iomchuidh, tha sinn ag ràdh, gu'm bitheadh so deanta ann an uile chleachdaidhean fa leth an Spioraid Naomh d'ar taobh; oir tha comh-chomunn againn ris ann, mar a dh' ainmich sinn ann an tomhas ann an toirt fainear gach ni fa leth. Ma's ann a' dòrtadh a mach gràdh Dhé 'nar cridheach-aibh a tha e, no a' deanamh fianuis air ar n-uchd-mhacachd, tha an t-anam a' toirt fainear a làthaireachd, a' cnuasachadh a ghràidh, agus 'irioslachaidh, agus a mhaitheis, agus a chaoimhneis; tha e air a lionadh le h-urram dha, a' meudachadh cùraim gun doilgheas a chur air, agus a' saothrachadh chum a theampull agus 'àite-còmhnuidh a ghleidheadh neo-thruaillidh agus naomh.

A ris: tha ar comh-chomunn ris a' gintinn molaidh, agus buidheachais, agus urraim, agus glòrachaidh, agus beannachaidh, annainn dha, do bhrìgh nan tròcair agus nan sochair a tha sinn a' faotainn uaith; a tha ro lionmhor. Ann an so, ma seadh, tha ar n-ath sheòladh a' coimh-sheasamh. Tha an ni ceudna deanta leinn do Mhac Dhé do bhrìgh ar saoraidh leis: “Dhasan a ghràdhaich sinn, agus a dh' ionnlaid sinn o ar peacaidhibh 'na fhuil féin, dhasan gu robh glòir agus cumhachd gu saoghal nan saoghal,” Taisb. i. 5, 6. Agus nach dligheach am moladh agus am beannachadh ceudna dhasan leis am bheil obair na saorsa air a deanamh éifeachdach d'ar taobh? neach a ghabh ar comhfhurtachd os làimh le gràdh cho neo-chrìochnach ri gràdh a' Mhic ann an obair ar saoraidh. 'Nuair a tha aoibhneas a' blàthachadh ar cridheachan, 'nuair a tha sinn

air ar cumail suas 'an sìth, agus air ar daingneachadh 'nar n-ùmhachd, thugamaid dha a' moladh a's eubhaidh d'a ainm ; beannaicheamaid e, agus deanamaid gairdeachas ann.

Agus cha bheag an earrann de'r comh-chomunn ris a bhi mar so a' glòrachadh an Spioraid Naomh ann an cleachdadh na buidheachais, an uair a tha *mothachadh spioradail* aig ar cridheachaibh de a shòlasaibh. 'Nuair a tha an creideach a beachdachadh a shaor thoil' anns an obair so, a theachd a mach o'n Athair, agus e bhi air a chur leis a' Mhae air son na crìche so,—'nuair a bheir e fairear 'irioslachd, agus a ghràdh, agus a chaoimhneas ann, bithidh 'anam air a dhòrtadh a mach ann am buidheachas agus 'am moladh dha, am feadh a tha an dleasannas féin a' sìleadh mìlseachd thar 'uile bhuaidhaibh. Cha-n'èil dleasannas air bith a's mò a dh' fhagas de chùbhraidheachd na flathinnis anns an anam na e so.

Tha ar comh-chomunn ris a' luìdh mar an ceudna 'nar n-ùrnighibh ris air son a bhi 'coimhlionadh oibre sin ar combhfurtachd annainn a ghabh e os làimh. Tha Eoin a' guidhe air son gràis agus sìthe o na *seachd Spioraidibh* a tha'm fianuis na rìgh-chaitheach, eadhon an Spiorad Naomh, aig am bheil ionlanachd agus coimhliontachd 'na oibribh uile. Tha an earrann so d'a aoradh air a h-ainmeachadh gu soilleir agus gu tric anns an Sgriobtuiribh ; agus tha gach earrann eile gu neo-sheachanta coimhcheangailte ris. Thugadh na naoimh fairear cìod na feumaich a tha annta air toraidhibh sin an Spioraid Naomh a chaidh 'ainmeachadh, maille ri mòran eile a dh' fheadadh a bhi air an luaidh ; smuainicheadh iad air na sochairibh sin gu léir air am bheil sinn 'nar luchd-comhpairt ; cuimhnicheadh iad gu bheil e 'gan roinn mar is àill leis, gu bheil am buileachadh àrd-uachdaranach 'na làmbaibh ; agus bithidh iad air an ulluchadh air son an dleasannais so.

Chuir sinn an céill a cheana cionnus agus cìod an seadh anns am bheil so gu bhi air a choimhlionadh : thug sinn mar an ceudna fairear cìod e *prìomh* reuson agus cuspair an aoraidh so. Anns an dleasannas féin tha earrann nach 'èil beag de bheatha, agus de cìfeachd, agus de spionnadh a' chreidimh air a chleachdadh ; agus tha sinn a' teachd gearr air an fharsuinneachd spioraid sin chum am bheil sinn air ar gairm, ann an deanamh gnothaich ri Dia, agus air ar cumhannachadh o bhi 'g imeachd ann an leud a shlighean, mar 'èil sinn a' fòghlum a bhi 'ga choinneachadh le 'aoradh féin, anns na h-uile rathad anns an àill leis a bhi 'ga chomhpairteachadh féin ruinn. Tha e deanamh

sin, a thaobh nan nithe a dh' ainmich sinn, ann am pearsa an Spioraid Naoimh. Anns a' phearsa sin tha sinn a' coinneachadh Dhé le ar n-ùrnuighibh agus ar n-athechuingibh 'na ghràdh, 'na ghràs, agus 'na ùghdarras.

A ris: beachdaichibh air mar a tha e 'ga irioslachadh féin ann an teachd a mach mar so o'n Athair agus o'n Mhac chum a bhì 'na chomhfhurtair dhuinn, agus deanaibh an t-Athair a ghuidh gach là air a shon ann an ainm Iosa Crìosd. Is i so obair làthail nan creideach. Tha iad ag amharc air agus a' beachdachadh an Spioraid Naoimh mar a gheall Dia a chur. Tha fios aca gu bheil an gràs, an sìth, an tròcair, an aoibhneas, agus an dòchas gu léir paisgte suas anns a' ghealladh so. Oir is ann trid-san mar a tha e air a ghealltuinn, agus trid-san a mhain, a tha na nithe so air an comhpairteachadh ruinn. Uime sin, ma tha a' bheatha sin a tha sinn beò do Dhia, no aoibhneas na beatha sin, fiùghail 'nar sùilibh, tha againn ri bhì 'meudachadh ann an so, ag asluchadh an Athar air a shon, mar a dh' asluicheas clann am parantan air son an arain làthail. Agus an uair a tha sinn a' guidhe air son an Spioraid Naoimh, agus 'ga fhaotainn, tha comh-chomunn againn ris an Athair 'na ghràdh, o'm bheil e air a chur, agus ris a' Mhac 'na ghràs, trid am bheil e air 'fhaotainn air ar son; mar sin mar an ceudna tha comh-chomunn againn ris féin, do bhrìgh 'irioslachd thoilich d'ar taobh anns an fhrithealadh so. Tha ar n-uile iarrtais air son an Spioraid Naoimh a' filleadh annta gu bheil sinn a' dùnadh ris na nithibh so gu léir. O saoihbreas gràs Dé!

Tha earrann eile de'r comh-chomunn ris a' coimh-sheasamh ann a bhì 'gar n-ùmhachadh féin air son ar mì-ghnèidheileachd dha. Gu'n do chuir sinn *doilgheas* air a thaobh a phearsa, gu'n do *mhùch* sinn e a thaobh ghluasadan a ghràs, gu'n do chuir sinn 'na aghaidh 'na òrduighibh, tha so uile 'na aobhar bròin; mar a thug sinn fainear. Bitheadh ar n-anama air an ùmhachadh 'na fhianuis do bhrìgh so. Tha an earrann so de'n bhròn diadhaidh, maille ri smuaintean uime, cho freagarrach ri nì sam bith eile, gu bhì drùghadh air ar cridheachaibh ann an irioslachd, agus fuath do'n pheacadh. Dh'fheudamaid a dhol air aghaidh ann a bhì beachdachadh an samhail so de nithibh; agus mar an ceudna an comh-chuir ri toraidhibh sònruichte sin an Spioraid Naoimh a dh'ainmicheadh; ach cha do rùnaich sin ach a mhain a bhì 'comharachadh cheann nan teagasg, agus a bhì 'fagail an comh-chuir do mhuinntir eile.

Dùnaidh sinn suas an teagasg so gu léir le cuid de beachd-

aibh mu chor agus mu shuidheachadh bhrònach dhaoine aig nach 'eil cuid sam bith ann an gealladh so an Spioraid, agus nach d'rinneadh nan luchd-comhpairt d'a shòlasaibh :—

I. Cha-n'eil fìor shòlas no fìor chomhfhurtachd idir aca, ciod air bith cor no 'suidheachadh anns am bheil iad. Am bheil iad ann an àmhghar no ann an trioblaid?—is éigin doibh an uallach féin iomchair; agus is furasd' aithneachadh cia cho anmhunn as a tha iad ri' aghaidh, ma's e's gur toigh le Dia a làmh a leagadh orra ann an tomhas air bith os ceann ni gnàthaichte. Feudaidd daoine calmachd spioraid a ghlacadh thuca, agus iad féin a chrioslachadh le rùintibh mòra chum a bhi 'gleachd an aghaidh an àmhgharan; ach an uair nach 'eil so ag éiridh ach a mhain o aigeantachd nàdurra duine,—

(1.) Cha-n'eil ann mar is trice ach coslas o'n taobh a mach. Tha e deanta do bhrìgh muinntir eile, chum nach faiceadh iad an gnàis a bhi fo sprochd. Tha an cridheachan air an ith suas le trioblaidibh agus imcheistibh iuntinn. Tha an smuaintean iom-chomhairleach a' gleachd gun tàmh, ach gu bràth gun a bhi 'faotainn na buaidhe. Tha gach trioblaid nuadh, gach caochladh beag 'nan deuchainnibh, 'gan ceangal sìos fo champar nuadh. Is rùn gun bhonn a tha 'beathachadh am misnéich, uime sin luaisgear gu soirbh an seasmhachd.

(2.) Ciod idir a tha 'nan rùintibh agus 'nam bunailteas a's misneachail? Ciod ach comh-ghleachd ri Dia, a rinn an ceangal anns an rib,—ùspairt na deargainn fo chudthrom na beinne. Seadh, ged a dh'fheudas iad a bhi 'g oidhirpeachadh foighidin a chleachdadh o aobhairibh nàdurra o'n taobh a mach, gidheadh cha-n'eil ann uile ach cathachadh ri Dia,—a' strì ri bhi sàmhach fo'n t-slat a leag Dia orra chum an cuir fo bhuaireas. Cha-n'eil Dia a' smachdachadh dhaoine a tha as eugmhais an Spioraid, chum a bhi 'cleachdadh am foighidin; ach gu bhi 'cur buaireis fo'n t-sìth agus an tèaruinteachd anns am bheil iad. 'Nuair a tha iad 'gan armachadh féin le foighidin agus misneach, is ann a chum a bhi 'gleidheadh an daingneich as an dean Dia an tilgeadh a mach, air neo is ann a tha e 'gan deanamh ni's abaiche air son léir-sgrìos. Is e so a' chuid a's fearr de'n comhfhurtachd ann an là an aire.

(3.) Ma's e's gu bheil iad a' gealltuinn dhoibh féin a bheag sam bith de chùram Dhé d'an taobh,—mar a ni iad gu tric, ann an aon rathad no rathad eile, gu sònruichte 'nuair a tha iad air an ruagadh o ionadaibh fasgaidh eile,—cha-n'eil 'nan saorsa gu léir ach aisling an duine ocaiche, a tha 'saòilsinn gu bheil e 'g

itheadh agus ag òl, agus air a neartachadh ; ach air dha dusgadh, tha e cìocrach, falamh. Is amhuil sin iadsan a thaobh na saorsa sin gu léir a tha iad a' gealltuinn dhoibh féin o Dhia, agus an cumail suas a tha iad a' saoilinn a bhi aca uath. 'Nuair a dhùisgeas iad aig an là dheireannach, agus a chi iad gach ni gu soilleir, bithidh e aithnichte dhoibh gu'n robh Dia 'na namhaid dhoibh, a' deanamh gàire r'au sgrios, agus fanoid an uair a bha an eagalan orra.

Is e so, ma seadh, an cor 'nan àmhghar. Am bheil e idir nì's fearr maille riu 'nan soirbheas ? Tha so, gun amharus, mòr air uairibh, agus gu h-iongantach air a chur an céill anns na Sgriobtuiribh, araon a thaobh am beatha, agus an crìch dheireannaich, a tha gu tric sìothchail, sàmbach. Ach am bheil fìor chomhfhurtachd aca rè an làithibh uile ? Tha iad ag itheadh, ag òl, a' cadal, agus a' deanamh subhach, agus theagamh a' tasgaidh suas dhoibh féin ; ach cia cho beag as a tha na nithe sin uile 'gan eadar-dhealachadh o na h-ainmhidhibh a gheibh bàs ! Tha beachd gu coitcheinn air a ghabhail air cìod an tairbhe 'bha aig Solamh o bhi 'sealbhachadh na nithe so, agus o bhi blasad na millseachd a bha annta, gu mòr os ceann neach sam bith de chloinn nan daoine 'nar ginealach-ne. Tha an sgeul a tha aige r'a inmseadh m'an timchioll mar an ceudna aithnichte : “ Is diomhanas uile iad agus buaras spioraid.” Is e so, ma seadh, an sòlas :—fuaim droighnich fò phoit, boillsgeadh obann agus lasair, a chrìochnaicheas cho obann anns an dorch. Iomus gu bheil araon doirbheas agus soirbheas 'gam marbhadh, agus co aca is gàir e no gul doibh, is e is dual dhoibh am bàs.

2. Cha-n'èil *sìth* aca, aon chuid ri Dia, no annta féin. Tha fiosagam gu bheil mòran dhiubh, air bunaitibh agus air dòchasaibh meallta, a' gleidheadh innleachd air nithibh a chumail ann an guè shàmhair, ni mò is e mò ghnòthach aig an àm a bhi 'nochdadh fealltachd agus mi-fhallaineachd an sìthe ; ach a mhaingur e so an cor. Air do shìth fhìrinnich agus dhiongmhalta a bhi 'na toradh an Spioraid Naomh ann an cridheachaidh nan creideach—mar a thug sinn fainear,—chan urrainn a samhail sin de shìth a bhi aca-san nach d' rinneadh riamh 'nan luchd-comhairt de'n Spiorad. Feulaidh iad, gun amharus, a bhi 'gladhaich, “ Sìth, sìth,” 'nuair a tha sgrios obann aig an doras. Is iad *freumhan* na sìthe sin a tha aca, mar a bhitheadh e soirbh nì's leòir a nochdadh, dorchadas no aineolas, feall na coguis, féin-fhìreantachd, agus dòchas meallta. Feulaidh uile chleachdaidhean an sìthe a bhi air an

lorgachadh a dh' ionnsuidh nam freumh so ; agus ciod an tairbhe 'bhitheas anna dhoibh anns an là anns an gabh Dia gnothach riu ?

3. Dh' fheudamaid an ni ceudna a ràdh a thaobh an *aoibhneis* agus an *dòchais* ;—tha iad meallta agus bàsmhor. Beachdaich-eadh iadsan, ma seadh, air so, a bha 'gan riarachadh féin le cinnteachd air an còir ann an nithibh maith an t-soisgeil, agus gidheadh a bha deanamh tarcuis air Spiorad Chrìosd. Tha fios agam gu bheil iad lionmhor a tha 'g aideachadh an Spioraid, agus gidheadh a tha 'nan coigriche air a ghràs ; ach ma theid iadsan a dhìth anns nach 'eil e 'gabhail còmhnuidh le cumhachd, ged a bhitheadh iad 'nan aideachadh a buintinn gu caoimhneil ris agus a' cur urrainn air, e'ait an nochdar iadsan a tha 'cur 'na aghaidh agus 'ga mhaslachadh ? Tha an Sgriobtuir a' cur an cèill dhuinn, mar 'eil Spiorad Chrìosd annainn, gu bheil sinn marbh, 'nar daoine 'chuireadh air cùl,—cha bhuin sinn do Chrìosd. As eugmhais an Spioraid cha chomasach dhuibh aon air bith de na toraidhibh glòrmhor sin a bhi agaibh a chaidh ainmeachadh, a tha e 'g oibreachadh a thaobh nan creideach ; agus tha sibh cho fad o bhi 'feòraich am bheil e annaibh no nach 'eil, as gur ann a tha sibh ullamh air fochaid a dheanamh orra-san anns am bheil e. An e nach 'eil neach idir a tha 'g aideachadh an t-soisgeil, nach do chuir riamh a cheisd ann am fìrinn an robh iad 'nan luchd-comhpairt de'n Spiorad Naomh no nach robh ? Sibhs' a tha 'ga mheas 'na ni neònach a samhail sin de cheisd a bhi air a cur, a tha 'g amharc air na h-uile dhaoinibh a tha 'ga aideachadh mar mhealltairibh amaideach, an Tighearn gu'n deanadh bhur dùsgadh a dh' ionnsuidh seallaidh de'r cor mu'm bi e tuilleadh as annoch ! Ma's e 's nach 'eil an Spiorad Naomh a chòmhnuidh annaibh, mar 'eil e 'na chomhfhurtair dhuibh, cha mhò na sin is e Dia bhur n-Athair, no am Mac bhur Fear-tagraidh, agus cha-n'eil cuibhrionn air bith agaibh anns an t-soisgeul. O gu'n dùisgeadh Dia anam bochd éigin gu bli 'toirt so fainear, mu'n tig dearmad agus tarcuis an Spioraid Naomh a dh' ionnsuidh ìre na tàire sin o nach 'eil leigheas !—gu'n deanadh an Tighearn uile amaideachd an cridheachan a leigeadh ris dhoibh, chum gu'm bitheadh *naìre* agus amhludh orra, agus nach deanadh iad gu h-an-dàna ni's mo !

